

**ДИРЕКТОРІЯ,
РАДА НАРОДНИХ МІНІСТРІВ
УКРАЇНСЬКОЇ НАРОДНОЇ
РЕСПУБЛІКИ**

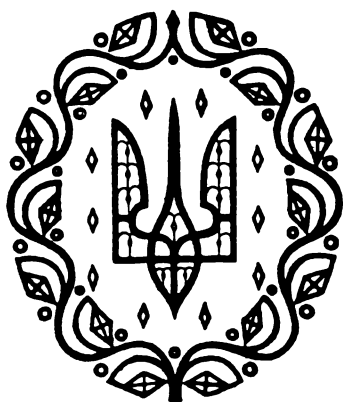
1918 1920

**ДОКУМЕНТИ І МАТЕРІАЛИ
У 2 ТОМАХ**

ТОМ 1

ІНСТИТУТ ІСТОРІЇ УКРАЇНИ НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ НАУК УКРАЇНИ
ЦЕНТРАЛЬНИЙ ДЕРЖАВНИЙ АРХІВ ВИЩИХ ОРГАНІВ ВЛАДИ
І УПРАВЛІННЯ УКРАЇНИ
ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ІСТОРІЇ (ФІЛАДЕЛЬФІЯ)

INSTITUTE OF THE HISTORY OF UKRAINE
NATIONAL ACADEMY OF SCIENCES OF UKRAINE
CENTRAL STATE ARCHIVE OF SUPREME BODIES
OF STATE POWER OF UKRAINE
RESEARCH INSTITUTE FOR MODERN UKRAINIAN HISTORY (PHILADELPHIA)

**Серія “Джерела до вивчення історії
Української революції”**

**“Sources for the Study of the History
of the Ukrainian Revolution”**

*Редакційна рада: В. Смолій (голова), Г. Боряк, В. Верстюк,
М. фон Гаген, З. Когут, С. Кульчицький, О. Онищенко, Р. Пиріг,
М. Плав'юк, В. Солдатенко, Ф. Турченко*

*Editorial Council: V. Smoliiy (editor-in-chief), H. Boriak, V. Verstyuk,
M. von Hagen, Z. Kohut, S. Kulchytsky, A. Onyshchenko, R. Pyrih,
M. Plawiuk, V. Soldatenko, F. Turchenko*

INSTITUTE OF THE HISTORY OF UKRAINE
NATIONAL ACADEMY OF SCIENCES OF UKRAINE
CENTRAL STATE ARCHIVE OF SUPREME BODIES
OF STATE POWER OF UKRAINE
RESEARCH INSTITUTE FOR MODERN UKRAINIAN HISTORY (PHILADELPHIA)

Directory, Council of National Ministers of the Ukrainian National Republic 1918-1920

DOCUMENTS and MATERIALS

IN 2 VOLUMES

VOLUME 1

Editorial Board:

V. Verstyuk (executive editor), O. Boyko, R. Pyrih, N. Makovska

Compilers:

*V. Verstyuk (manager), G. Basara-Tylishchak, V. Boyko, O. Boyko,
A. Hrytsenko, A. Kudlay, N. Makovska, H. Mychaylova, T. Ostashko, O. Shchus*

Kyiv

Olena Teliha Publishers

2006

ІНСТИТУТ ІСТОРІЇ УКРАЇНИ НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ НАУК УКРАЇНИ
ЦЕНТРАЛЬНИЙ ДЕРЖАВНИЙ АРХІВ ВИЩИХ ОРГАНІВ ВЛАДИ
І УПРАВЛІННЯ УКРАЇНИ
ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ІСТОРІЇ (ФІЛАДЕЛЬФІЯ)

Директорія, Рада Народних Міністрів Української Народної Республіки 1918-1920

ДОКУМЕНТИ І МАТЕРІАЛИ

У 2 ТОМАХ

ТОМ 1

Редакційна колегія:

В. Верстюк (відповідальний редактор), О. Бойко, Р. Пиріг, Н. Маковська

Упорядники:

*В. Верстюк (керівник), Г. Басара-Тіліщак, В. Бойко, О. Бойко, А. Грищенко,
О. Кудлай, Н. Маковська, О. Михайлова, Т. Осташко, О. Щусь*

Київ

Видавництво імені Олени Теліги

2006

ББК 63.3 (4УКР) 611

Д-47

Д-47 Директорія, Рада Народних Міністрів Української Народної Республіки. Листопад 1918 — листопад 1920 рр.: Док. і матеріали. У 2-х томах, 3-х частинах. — Том 1 / Упоряд.: В. Верстюк (керівник) та ін.— К.: Видавництво імені Олени Теліги, 2006.

ISBN 966-7601-77-3

Том 1 – 688 с.

ISBN 966-7601-78-1

У збірнику представлені 622 документи, які розкривають діяльність Директорії та уряду УНР по відновленню Української Народної Республіки в умовах розвитку політичної та соціально-економічної кризи Української революції.

В першому томі публікуються журнали засідань Директорії та Ради Народних Міністрів у період з грудня 1918 по грудень 1919 рр.

Для істориків, правознавців, політологів, викладачів, аспірантів, студентів, всіх, хто цікавиться історією Української революції.

ББК 63.3 (4УКР) 611

**Затверджено до друку Вченою радою
Інституту історії України НАН України.**

ISBN 966-7601-77-3

ISBN 966-7601-78-1(Том 1)

- © В. Ф. Верстюк (керівник), Г. Б. Басара-Тилішак, В. М. Бойко, О.Д. Бойко, А. П. Гриценко, О. Б. Кудлай, Н. В. Маковська, О. В. Михайлова, Т. С. Осташко, О. Й. Щусь (упорядкування), 2006
- © В. Ф. Верстюк, передмова, 2006
- © О.Д.Бойко, примітки, 2006
- © Т. С. Осташко, покажчики, 2006
- © Видавництво імені Олени Теліги, 2006

Передмова

Документи збірника відтворюють кризовий період Української революції, на який припадає відновлення Української Народної Республіки. Це найскладніший за перебігом подій відтинок революції і до того ж найменше вивчений історіографією, відносно нього існують різні контрверсії та позбавлені важливих деталей спрощені схеми відтворення історії УНР. Одна із причин такого стану – недостатнє використання джерельного матеріалу, зумовлене цілим рядом об'єктивних і суб'єктивних обставин. Публікація даних документів суттєво змінює ситуацію, дає в руки дослідників систематизований фундаментальний комплекс документів, який всебічно розкриває діяльність Директорії та Ради Народних Міністрів УНР, саме тих органів, робота яких визначала рух українців до власної демократичної держави. Ці ж документи дають можливість об'єктивно без ідеологічної заангажованості відповісти на питання: чому український державотворчий проект не увінчався успіхом. Збірник є складовою частиною масштабного археографічного видання «Джерела до історії Української революції».

* * *

Осінь 1918 р. принесла завершення Першої світової війни, проте не змогла зняти всієї сили соціальної напруги, в якій перебував світ, і особливо Європа. Соціально-економічна криза, яка виникла в ході війни, по її закінченні вибухнула революційними потрясіннями, що охопили європейський континент. Різка зміна балансу політичних і військових сил у Європі одразу ж позначилась на ситуації в Україні.

Гетьманський режим, опорою якого була німецька та австро-угорська військова присутність в Україні, після поразки країн Четвертого союзу у світовій війні втратив життєздатність. Слабкість режиму дозволила опозиційним українським силам підняти антигетьманське повстання, яке почалось 14 листопада.

Хід повстання, розгорнутого під гаслами відновлення Української Народної Республіки, визначали насамперед військові дії, проте вже в другій половині листопада – на початку грудня 1918 р. були зроблені перші кроки до будівництва нових державних структур та адміністративно-управлінського апарату. Центральне місце в новій системі української влади посіла Директорія, яка стала титульною інституцією відновленої Української Народної Республіки.

Ідея Директорії була запозичена з історії Великої Французької революції. Як і французький, український директоріальний проект виявився не дуже вдалим. Вважається, що Директорія була створена Українським Національним Союзом, який стояв у опозиції до гетьманського режиму. Проте у виникненні Директорії залишається багато нез'ясованого. З того, як описували цю подію керівники УНС В.Винниченко та М.Шаповал, можна зрозуміти, що коло обранців Директорії було надзвичайно вузьким, адже обирали насамперед орган для керівництва повстанням і обирали конспіративно¹. З нагоди річниці створення Директорії газета «Україна» опублікувала спеціальну статтю, присвячену цій події, де згадувалась атмосфера таємничості, в якій «гурток українських діячів» у складі 14 осіб одностайно без довгих дискусій ухвалив розпочати повстання та обрати Директорію². До її складу увійшли четверо з присутніх на згаданому зібранні: В.Винниченко, О.Андрієвський, А.Макаренко та Ф.Швець. П'ятим членом Директорії на вимогу представників січових стрільців заочно обрали С.Петлюру, який тільки-но звільнився з ув'язнення і одразу ж вирушив до Білої Церкви у розташування січових стрільців. Начебто Директорія була сформована за принципом представництва різних політичних сил, що входили до УНС. Проте її персональний склад, з якого лише В.Винниченко (голова Директорії) та С.Петлюра (Головний отаман військ УНР) були публічними політиками, а решта – людьми широким суспільним загалом незваними, одразу ж призвів до появи двох політичних полюсів. Ними стали, зрозуміло, В.Винниченко та С.Петлюра. Незважаючи на належність до одної партії (УСДРП), вони, хоч і приховано, але гостро почали конкурувати за першість у владі. Не минуло й двох тижнів від початку повстання, як В.Винниченко записав до свого щоденника: «Найгірше те, що рух цілком несподівано набрав окраску приватної марки однієї-двох людей. С.В.Петлюра став лозунгом справи»³.

При створенні Директорія мислилась як орган для керівництва повстанням, підзвітний Українському Національному Союзу, але вже в першій своїй відозві 15 листопада 1918 р. вона називає себе «ми, Директорія самостійної Української Народної Республіки»⁴, тобто вищим державним органом. У декларації 26 грудня 1918 р. Директорія титулує себе: «Верховна Влада Української Народної Республіки»⁵. Очевидно, в умовах повстання саме так і мало було бути. Директорія не намагалася узурпувати владу і підкреслювала, що її завдання повернути всі «соціальні й політичні здобутки революційної демократії»⁶, після чого Українські Установчі Збори візьмуть процес оформлення держави у свої руки. У декларації 26 грудня 1918

---

1 Винниченко В. Відродження нації (Історія Української революції (марець 1917 р. – грудень 1919 р.). – В 3-х кн. Київ – Відень, 1920. – Кн. 3. – С. 88–89.; Шаповал М. Гетьманщина і Директорія. Спогади. – Нью-Йорк, 1958.

2 Україна. – 1919, 15–16 листопада.

3 Винниченко В. Щоденник. – Т.1. – 1911–1920. – Едмонтон – Нью-Йорк, 1980. – С. 305.

4 ЦДАВО України. Ф. 1429. – Оп. 1. – Спр. 4. – Арк. 7.

5 Мазепа І. Україна в огні й бурі революції. – У 3-х т. Б. м. і р. Вид. „Прометей”. – Т. 3. – С. 162.

6 ЦДАВО України. Ф. 1429. – Оп. 1. – Спр. 4. – Арк. 7.

р. місце Установчих Зборів посів Конгрес трудового народу України, який отримував «всі верховні права і повноважність рішати всі питання соціального, економічного та політичного життя Республіки»⁷.

Напевне так би і сталося, коли б після успішного завершеного антигетьманського повстання ситуацію в країні вдалося нормалізувати і стабілізувати. Цьому завадила зовнішньополітична ситуація, насамперед розв'язання більшовицькою РСФРР війни проти УНР. Ця війна призвела до загострення внутрішньої політичної боротьби між силами, які об'єдналися навколо Директорії на підставі ідеї ліквідації гетьманського режиму. Загалом політичні сили поділились на два табори: один з них обстоював парламентську, а інший – радянську систему влади. Саме проблема вибору між цими політичними системами потрапила в центр уваги делегатів Конгресу трудового народу України, який відкрився у Києві 23 січня 1919 р. Це був напружений час, коли більшовицькі війська підступили до Києва. Після кількох днів гострих дискусій і залишення залу засідань лівими делегатами, Конгрес висловився за демократичну парламентську форму влади, але, зважаючи на несприятливу воєнну ситуацію, ухвалив зберегти тимчасово Директорію як верховну владу і призупинити роботу Конгресу. 28 січня Конгрес ухвалив спеціальний універсал до українського народу, в якому була визначена тимчасова схема державного управління УНР, побудована на взаємодії Директорії та уряду УНР⁸.

Від початку свого створення Директорія здійснювала переважно політичне керівництво, тоді як вирішенням реальних, конкретних проблем цивільного і військового життя займалась Рада завідувачів державними справами, створена ще на початку повстання.

У Києві в середині листопада, після від'їзду Директорії до Білої Церкви, був залишений Український військовий революційний комітет, до першого складу якого входили М.Авдієнко, В.Чехівський, А.Пісоцький, З.Висоцький, М.Галаган, Н.Завгородній, М.Марченко, а пізніше додалися Б.Мартос, М.Порш, В.Мазуренко, Л.Михайлів. Згодом вони відігравали помітну роль в державних органах УНР. Одразу ж після зречення гетьманського уряду владу в Києві перебрав в свої руки Революційний комітет і встановив контроль над діяльністю державного апарату. З цією метою комітетом 14 грудня була створена спеціальна Рада комісарів. На неї покладалися обов'язки контролю за поточною урядовою роботою. Головою Ради комісарів був призначений голова Революційного комітету В.Чехівський, комісарами міністерств – Д.Симонів, М.Галаган, В.Мазуренко, Л.Бобир-Бухановський, П.Пилипчук, Л.Михайлів, М.Ковальський, Д.Донцов, М.Левитський, С.Шелухин, О.Лотоцький, А.Пісоцький, П.Холодний, Б.Мартос, І.Фещенко-Чопівський, Б.Матюшенко, комісаром державної канцелярії – М.Корчинський.

Того ж дня відбулося перше засідання Ради комісарів, на якому було розглянуто 10 поточних питань. Рада Комісарів проіснувала до 24 грудня,

⁷ Мазепа І. Назв. праця. – Т.3. – С. 164.

⁸ Там само. – С. 168–169.

засідала майже щоденно (відбулося 8 засідань). Серед цих засідань варто відзначити те, на якому були присутні всі члени Директорії УНР. Відбулося воно 20 грудня і було присвячене переважно звітам комісарів⁹. Виявилось, що Рада комісарів в стислий строк зуміла взяти під свій контроль технічний апарат міністерств і забезпечити роботу уряду на найголовніших ділянках. Вона розпочала кадрові зміни, розслідування дій гетьманського уряду. Одразу ж були виявлені зловживання у міністерстві фінансів, знайдено матеріали на 160 млн крб. військового майна, проданого німцями гетьманському уряду через консорціум кількох банків. Виявлено операції з фальшивими грошима. Державний банк тимчасово було закрито на ревізію. Комісар міністерства юстиції керував підготовкою законопроекту про амністію та реорганізацію судової справи. У міністерстві освіти розроблялися закони про звільнення школярів та студентів від військового призову, комісар міністерства закордонних справ докладав зусиль до пошуків «інтелігентних українських сил для складання звичайних та надзвичайних посольств»¹⁰. Загалом Раді комісарів у нетривалий період зміни політичного режиму в Україні вдалося утримати управління країною в своїх руках. Однак все це робилося досить спонтанно, ситуативно, без чітко продуманого плану, головне – без ясної політичної стратегії.

Її мала визначити декларація Директорії від 26 грудня 1918 р., яку іноді називали тимчасовою конституцією УНР. В основу декларації поклали так званий трудовий принцип, який мав увібрати кращі риси радянської та парламентської систем¹¹.

Досить швидко життя довело, що це був не кращий вихід із ситуації, проте саме він ліг в основу формування першого уряду УНР доби Директорії, що утворювався на коаліційних принципах. До уряду після довгих узгоджень і консультацій послали своїх представників усі українські політичні партії, які входили до Національного союзу.

Первісний склад уряду виглядав так: В.Чехівський – голова уряду і міністр закордонних справ; О.Мицюк – міністр внутрішніх справ; М.Шаповал – міністр земельних справ; О.Осецький – виконуючий обов'язки міністра військових справ; М.Білінський – міністр морських справ; С.Остапенко – міністр торгу і промисловості; П.Холодний – виконуючий обов'язки міністра освіти; С.Шелухин – виконуючий обов'язки міністра юстиції; В.Мазуренко – виконуючий обов'язки міністра фінансів; Л.Михайлів – виконуючий обов'язки міністра праці; П.Пилипчук – керуючий міністерством шляхів; І. Липа – керуючий управлінням віровизнань; І.Штефан – міністр пошт і телеграфів; Д.Антонович – міністр мистецтва; Б.Матюшенко – міністр народного здоров'я; Б. Мартос – міністр продовольчих справ; Д.Симонів – державний контролер; А. Ревуцький – міністр єврейсь-

---

9 ЦДАВО України. Ф. 1065. – Оп. 1. – Спр. 15. – Арк. 10-12зв.

10 Там само. Ф. 1065. – Оп. 1. – Спр. 15. – Арк. 1.

11 Цит. за: Мазепа І. Назв. праця. – Т. 2. – С. 164.

ких справ; І.Сніжко – виконуючий обов'язки державного секретаря; О. Назарук – голова управління преси¹².

На початку січня уряд зазнав деяких кадрових коректив: виконувати обов'язки міністра освіти став І.Огієнко, а виконуючим обов'язки державного секретаря призначено М.Корчинського, військовим міністром – генерала О.Грекова. Уряд неформально поділявся на «ліву» та «праву» в політичному сенсі частини. До «лівої» входили представники УСДРП та УПСР, які мали одинадцять портфелів, а до «правої» – УПСС та УПСФ. Їм належало 8 міністерств. До «правих» належав О.Назарук, який був членом галицької Української радикальної партії. В своїй більшості склад уряду був підібраний, за невеликими винятками, з людей мало знаних, політиків другого чи навіть третього ешелонів, що робило обличчя уряду маловиразним і неясковим, змушувало його бути слухняним виконавцем волі Директорії.

В Декларації 26 грудня права і обов'язки уряду, як і його місце в системі державної влади, не були визначені. Декларація лише доручала йому «негайне переведення в життя» накреслених Директорією завдань і висловлювала сподівання на те, що «весь трудовий народ України щиро допоможе своєму Правительству в цій важкій, відповідальній роботі»¹³. А обсяги цієї роботи були велетенськими, йшлося про комплексне реформування соціально-економічних основ життя, про «таку організацію народного господарства, яка відповідала б сучасному переходовому моменту, коли нищиться старий капіталістичний світ і на його руїнах сходять паростки нового всесвітнього ладу, який не знатиме ніякого гніту і визиску». «Директорія, – говорилося у Декларації, – вважає своїм обов'язком взяти під керування Української Народної Республіки головні галузі української промисловості й поправити все господарство в них в інтересах працюючих кляс і всього громадянства, а не малої групи кляси великовласників»¹⁴.

На кабінет В.Чехівського покладалось завдання забезпечити трансформацію політичної системи та державного управління України. Тому саме ці проблеми домінували на засіданнях Ради міністрів упродовж січня 1919 р. Так, уже наступного за призначенням уряду дня на засіданні Ради міністрів було ухвалено список послів, які звільнялися з посад, а також вирішено за пропозицією військового міністра на посади послів призначити тільки виключно певних українців, того ж дня уряд ліквідував департамент державної варті, на місці якого утворили адміністративно-політичний департамент¹⁵. Процес оновлення управлінських структур країни набув масового характеру. 14 січня 1919 р. Директорія УНР видала постанову, якою звільнялись з своїх посад всі урядовці як центральних урядових інституцій, так і місцевих, призначені на ці посади гетьманською адміністрацією, їх перепризначення могло відбутися тільки за особливою процедурою, яка вимагала спеціальної доповіді відповідного начальника та рекомендацій

---

12 ЦДАВО України. Ф. 1065. – Оп. 1. – Спр. 14. – Арк. 8-8зв.

13 Мазепа І. Назв. праця. – Т.3. – С. 166.

14 Там само. – С. 165.

15 ЦДАВО України. Ф. 1065. – Оп. 1. – Спр. 14. – Арк. 9-11.

громадських установ чи відомих громадян. Постанова доводилася до відома урядових установ по телеграфу¹⁶. Проте забезпечення державних установ, особливо місцевих, кадрами було однією з найпекучіших проблем в історії УНР.

На спільному засіданні Директорії та уряду 29 грудня 1918 р. голова Директорії В.Винниченко визначив основні пріоритети діяльності уряду: прискорити діяльність слідчої комісії в боротьбі зі спекуляцією, заснувати комісію по боротьбі з урядовими зловживаннями, вжити всіх заходів для поліпшення становища робітничого класу, постачання армії, а також найшвидшого проведення в життя земельної реформи¹⁷.

Засідання уряду проводилися практично щоденно, розтягувалися на кілька годин, впродовж яких іноді розглядалося до 30 питань, далеко не завжди рівнозначних. Щоб відсепарувати більш важливі справи і зосередити на них увагу уряду, 2 січня 1919 р. за ініціативою В.Чехівського було ухвалено рішення про утворення Великої і Малої ради міністрів. Мала рада утворювалася з товаришів (заступників) міністрів і мала розглядати справи, делеговані їй Великою радою. Було ухвалено також «засідання як Великої, так і Малої ради вважати дійсними за присутності Голови її чи його заступника, Державного секретаря і не менше ніж чотирьох міністрів»¹⁸. 2 січня уряд доручив Державному секретареві скласти регламент діяльності Великої та Малої ради¹⁹.

Велика увага приділялась урядом зовнішній політиці, особливо її кадровому забезпеченню. Напевно, не останню роль відіграло й те, що голова уряду очолював міністерство закордонних справ. На його внесення 2 січня уряд затвердив послом УНР у Німеччині М.Порша, головами надзвичайних дипломатичних місій до Англії – М.Ткаченка, до США – Є.Голіцинського, до Італії – М. Стаховського, до Угорщини – Р.Яросевича, до Румунії – Ю.Гасенка, до Голландії та Бельгії – А.Яковліва, до Греції – Ф.Матушевського²⁰. 4 січня уряд санкціонував вислати до Росії спеціальну надзвичайну дипломатичну місію, на утримання якої було виділено 120 тис. крб. Двома днями пізніше було розглянуто питання про персональний склад Паризької місії, яка мала на меті представляти УНР на щойно відкритій Паризькій мирній конференції. Одночасно було ухвалено і виділено кошти на відправку до Франції надзвичайної дипломатичної місії УНР.

Ключова роль в засіданнях уряду надавалася підготовці земельного закону. Це питання кілька разів включалося до порядку денного засідань уряду, обговорювалося і відправлялося на доопрацювання, зважаючи на його доленосне значення. 6 січня законопроект був схвалений з цілим рядом поправок і уточнень²¹.

---

16 Там само. – Спр. 14. – Арк. 1.

17 Там само. – Спр. 15. – Арк. 27зв.-28.

18 Там само. – Арк. 37.

19 Там само. – Арк. 37зв.

20 Там само. – Арк. 39зв.-40.

21 Там само. – Арк. 50.

До земельних проблем Рада міністрів поверталася неодноразово. 8 січня схвалено законопроект про довічне користування п'ятьма десятинами землі кожним козаком Української народної республіканської армії. Крім того, уряд обіцяв кожному козакові після закінчення війни безповоротну допомогу на реліквію в розмірі 2 тис. гривень і ще 2 тис. гривень пошки на п'ять років під процент²².

У січні були схвалені надзвичайно важливі закони про державну мову, про українську грошову одиницю, про вищий уряд Української автокефальної православної церкви та ін. Однак уряд В. Чехівського не проводив самостійного політичного курсу, а лише забезпечував виконання політичної стратегії та тактики Директорії. Уряд був жорстко прив'язаний до діяльності Директорії, члени якої розподілили між собою контроль за окремими міністерствами. Так, В. Винниченко як голова Директорії вів справи міністерств внутрішніх та закордонних справ, праці та державного секретарства. С. Петлюра відповідав за такі міністерства: військове, морське, мистецтва, народного здоров'я та опікування. О. Андрієвський контролював діяльність міністерств юстиції, продовольчих справ, культів та контролю. Ф. Швець – народної освіти, фінансів, торгу й промисловості, земельних справ. А. Макаренко – шляхів, пошти та телеграфів²³.

Українська преса 1919 р., аналізуючи статус першого уряду УНР доби Директорії, зазначала, що «Рада міністрів була органом виключно екзекутивним, виконуючим, контролюючим діяльність органів місцевої влади; політикою вона не керувала, була, так би мовити, «аполітичним» кабінетом. Політикою керували Директорія й урядові партії. Через те й кабінет В. Чехівського складений був у порядку делегування міністрів комітетами партій і з відповідальністю партій за своїх міністрів, а не голови кабінету за всіх міністрів і всіх останніх – за цілий кабінет, як це прийнято в конституційних державах»²⁴. Фактично подібна конструкція уряду була спробою Національного союзу утриматись на поверхні політичного життя. Але цього не сталося. На початку січня 1919 р. Національний союз фактично самоліквідувався, і його смерть виявилася малопомітною. Для уряду В. Чехівського це був не дуже щасливий знак.

1921 р. на суді, який влаштувала більшовицька влада над лідерами УПСР, В. Чехівський дав таку характеристику своєму урядові: «Я можу сказати, що власне мого кабінету не було, я його не організував і за нього не відповідав. Це був кабінет директоріальний. В міжнародній політиці він визначався тим, що стояв на зовсім іншій позиції, ніж я»²⁵. Тут В. Чехівський мав на увазі ось яку річ. Країни Антанти з підозрою зустріли діяльність Директорії, бо дивились на Україну лише як на південну частину Росії. В середині грудня 1918 р. вони почали висадку в Одесі обмеженого контингенту своїх

---

22 Там само. – Арк. 52.

23 Там само. – Арк. 27зв.

24 Україна. – 1919. – 15-16 листопада.

25 Дело членов Центрального Комитета Украинской Партии Социалистов-Революционеров. – Харьков, 1921. – С. 314.

військ. 13 січня 1919 р. до Одеси прибув штаб французької десантної дивізії на чолі з генералом д'Ансельмом. Він зажадав від українських військ залишити район навколо Одеси. В кінці 1918 р. на північно-східних кордонах УНР з'явилися війська радянської Росії. 24 грудня наркомат закордонних справ РСФРР повідомив у пресі, що у зв'язку з анулюванням Брестської мирної угоди радянська Росія більше не визнає Україну суверенною державою. Однак оголосити про пряме вторгнення своїх військ в Україну більшовики не наважилися. Вони інспірували створення у Курську маріонеткового Тимчасового робітничо-селянського уряду України.

Україна опинилася не просто між двома військовими силами, а між принципово різними політичними системами. Ця обставина не могла не позначитись на долі уряду В. Чехівського та його самого. Останній ще у грудні виступав за впровадження радянської форми влади, але без більшовицького радикалізму. Одночасно він вважав за потрібне і можливе домовитись з більшовиками, ініціював поїздку до Москви дипломатичної місії С. Мазуренка. В грудні його позиція збігалась з напрямом думок В. Винниченка. Але на початку січня останній змінив свої орієнтації на користь Антанти. На VI з'їзді УСДРП в січні 1919 р. вияснилося, що голова Директорії та голова уряду по-різному бачили державотворчу перспективу, що було тривожним симптомом. На з'їзді взяла гору ідея скликання парламенту, до керівництва партією прийшли нові люди. В. Винниченко та В. Чехівський були обрані лише кандидатами в члени ЦК УСДРП.

За рішенням Трудового Конгресу виконавча влада доручалась Раді народних міністрів, яка мала відповідати за свою роботу перед Трудовим Конгресом, а на час припинення його засідань – перед Директорією. Уряду доручалося негайно виробити інструкцію про вибори в трудові ради, підготувати разом з комісіями закон про вибори всенародного парламенту незалежної соборної Української Республіки²⁶.

Намагаючись дати певні соціальні аванси селянству й робітникам, Трудовий Конгрес обійшов мовчанкою надзвичайно вагомій конституційній підвалині УНР, зокрема про розподіл владних функцій між Директорією та урядом, межу їх компетенції. Ця обставина в майбутньому постійно давала себе знати негативними проявами. Таким чином, Трудовий Конгрес не виробив цілісної політичної системи, хоча зміцнив позиції прихильників союзу з Антантою та антибільшовицькі настрої в Директорії. Ще більше на ці настрої вплинув невдалий для УНР хід війни з РСФРР. Червоні війська швидко і досить легко просувалися вглиб української території, їм симпатизувало міське пролетарське населення. Це ж можна сказати і про бідніше селянство. Маятник же політичних настроїв державної еліти УНР став зміщатись зліва вправо. Проголошені в грудні ідеї міждержавного нейтралітету забувалися, розпочався пошук контактів з могутньою на той час Антантою.

Ця обставина показала, що коаліційний уряд втратив будь-який сенс. 31 січня 1919р. Директорія видала наказ № 115, яким звільнила згідно з

---

²⁶ Українська суспільно-політична думка в ХХ столітті: Документи і матеріали. У 3-х т. – Б.м., 1983. – Т.1. – С. 424–425.

проханням весь склад уряду В.Чехівського і одночасно доручила С.Остапенкові скласти нову Раду міністрів²⁷. Це був певний крок вперед, невеликий карт-бланш прем'єру, адже В.Чехівському дістався уже сформований уряд. Проте 31 січня не стало останнім днем роботи старого кабінету. Йому довелося працювати ще два тижні, провести евакуацію державного апарату УНР з Києва до Вінниці, яка з 2 лютого стала центром осідку Директорії та уряду.

Початок лютого приніс значні політичні зміни в життя УНР. У цей час відбулися перші неофіційні контакти представників УНР з командуванням французького військового десанту в Одесі. Французи вимагали реорганізувати Директорію та уряд, вивести з них В.Винниченка, С.Петлюру та В.Чехівського, створити 300-тисячну армію для боротьби з більшовиками, підпорядкувати її союзному командуванню. Залізниця й фінанси УНР мали перейти під контроль Франції. Ці вимоги викликали невдоволення учасників чергової державної наради, але з огляду на важкий стан справ на протибільшовицькому фронті було вирішено продовжувати переговори. Українську делегацію очолював уже визначений на той час головою уряду С. Остапенко. Від імені Директорії він домагався визнання Антантою суверенітету України. Французи залишались на своїх позиціях. Сторони не дійшли згоди, українська делегація вернулася до Вінниці.

Обставини вимагали рішучих заходів. Дві провідні українські партії (УСДРП та УПСР), посилаючись на нові міжнародні моменти в українській державній справі, відмовились від участі у владі, відкликали 9 лютого з уряду та Директорії своїх членів. З огляду на таке рішення В. Винниченко оголосив про свій вихід з Директорії, а С. Петлюра та Ф. Швець – про вихід із своїх партій.

Ці кроки мали продемонструвати Антанті, що Директорія пішла на поступки. Рівночасно було перервано безуспішні переговори в Москві з РНК РСФРР української делегації на чолі з С. Мазуренком, які розпочалися ще в середині січня. 10 і 12 лютого повноважний представник УНР на мирній конференції в Парижі Г.Сидоренко звернувся до її учасників з нотами, де повідомлялося про війну РСФРР проти УНР та імперіалістичну політику більшовиків. Він зажадав визнання державами Антанти й США незалежності УНР як «єдиного засобу повернення негайного тривалого спокою і порядку в Східній Європі», оскільки уряд УНР протидіє більшовицькій експансії²⁸.

13 лютого Директорія призначила новий склад Ради народних міністрів. До неї увійшли представники трьох правих українських партій – соціалістів-федералістів, соціалістів-самостійників і народних республіканців, які орієнтувалися на демократичні засади й на вимоги держав Антанти. Персонально склад уряду виглядав так: прем'єр-міністр – С.Остапенко, міністр військових справ – О.Шаповал, міністр внутрішніх справ – Г.Чижевський, міністр фінансів – С.Федак, міністр народного господарства

27 ЦДАВО України. Ф. 1065. – Оп. 1. – Спр. 25. – Арк. 41зв.

28 Центральний державний архів громадських об'єднань. Ф. 57 – Оп. 1 – Спр.354 – Арк. 1–6.

– І.Чопівський, міністр земельних справ – Є.Архипенко, міністр закордонних справ – К.Мацієвич, керуючий справами міністерства юстиції – Д.Маркевич, керуючий справами міністерства шляхів – П.Пилипчук, керуючий справами міністерства освіти – І.Огієнко, керуючий справами пошт і телеграфів І.Штефан, керуючий справами міністерства праці – Л.Михайлів, керуючий справами міністерства культів – І.Липа, керуючий справами народного здоров'я – І.Корчак-Чепурківський, керуючий справами міністерства морських справ – М.Білинський, керуючий справами міністерства преси – О.Назарук, тимчасово виконуючий обов'язки міністра єврейських справ – А.Ревуцький, державний контролер – Д.Симонів, державний секретар – М.Корчинський²⁹. Невдовзі уряд зазнав деяких кадрових змін. Захопленого поляками у полон у Львові С.Федака на посту міністра фінансів змінив М.Кривецький, а міністерство праці було скасоване. Сім членів кабінету В.Чехівського зберегли свої посади у новому уряді.

Кабінет С.Остапенка був позбавлений яскравих політичних особистостей, яких бракувало і в попередньому складі. Проте це не бентежило нового прем'єра. Сильною стороною діяльності уряду він вирішив зробити насамперед фахові якості міністрів та порядок у роботі. 14 лютого уряд ухвалив тимчасовий закон «Про порядок внесення й затвердження законів в Українській Народній Республіці». Закон запроваджував певну регламентацію в діяльність уряду, виділяв в ньому дві структури: Кабінет народних міністрів та Раду народних міністрів. Кабінет складався з голови уряду та міністрів: закордонних справ, народного господарства, земельних справ, внутрішніх справ, фінансів та військових справ. В засіданнях Кабінету народних міністрів брали участь державний контролер та державний секретар з правом дорадчого голосу. Рада народних міністрів складалася з членів Кабінету народних міністрів та керуючих справами міністерств. Процес підготовки та ухвалення законів регламентувався таким чином: проекти законів та постанов, підготовлені відповідними відомствами, подавалися безпосередньо голові Кабінету народних міністрів. Він на свій розсуд передавав їх на розгляд та ухвалу Кабінету народних міністрів чи Раді народних міністрів. Ухвалені цими установами проекти законів та постанов, остаточно відредаговані Державною канцелярією, підписувались головою Кабінету народних міністрів, відповідним міністром чи керуючим справами міністерства і передавалися на затвердження Директорії головою Кабінету міністрів та державним секретарем. У надзвичайних випадках Директорія могла видавати закони і без участі Кабінету міністрів³⁰. Проте сподівання на порядок і демократичні процедури виявилися марними, а історія урядування С.Остапенка такою ж короткою, як і його попередника.

Концепція діяльності уряду від самого початку була нежиттєздатною. Уряд зосередився на трьох найголовніших проблемах зовнішньої та внутрішньої політики: по-перше, пошуку шляхів до визнання та підтримки Антантою, по-друге, консолідації демократичних несоціалістичних

29 ЦДАВО України Ф. 1092. – Оп. 6. – Спр. 2. – Арк. 10.

30 Там само. Ф. 2208. – Оп. 1. – Спр. 141. – Арк. 5.

соціальних груп та політичних сил, які бажали будувати незалежну УНР, по-третє, організації української армії, підвищенні її боєздатності.

В Декларації від 17 лютого уряд засвідчив свою вдячність французькому командуванню (генерал д'Ансельм) за те, що «шляхетна Франція, одушевляючись ідеалами свободи, культури і права, вкупі з другими державами Антанти та Сполученими штатами Північної Америки готова підтримати нас і спільно вступити в рішучу боротьбу з більшовиками»³¹. Декларація містила й заклик до згаданих держав допомогти українцям у відбудові державності.

Однак французи не відступали від умов, сформульованих на переговорах у Бірзулі. Генерал д'Ансельм був зацікавлений у залученні українських військ до боротьби проти більшовиків, але не квапився допомагати їм зброєю і наполягав на усуненні з посад С. Петлюри й О. Андрієвського. Не підтримував він також ідеї визнання Антантою незалежності України. Все це загальмувало переговори. У березні з'ясувалося, що в Антанти немає сил для розгортання широкомасштабних воєнних дій в Україні та Росії. Внаслідок більшовицької пропаганди її війська розкладалися. У березні вони під тиском Червоної армії, яка складалася переважно з повстанських частин отамана Н. Григор'єва, мусили залишити Херсон і Миколаїв, а на початку квітня – Одесу. Стало цілком очевидно, що орієнтація на Антанту була стратегічно невиправданою.

«Що ж торкається взаємовідносин з Антантою, то в цім питанні цілий кабінет виявив аж забагато політичної наївності, – писав у газеті «Україна» І. Карай. – Вже в місяці березні стало всім ясно, що Антанта накреслила свою основну лінію політики на сході Європи: вона виразилася в воєнній союзі Франції й Англії з Добровольчою армією та реальній допомозі Колчакові й Денікінові в їх змаганнях за відбудову дореволюційної Росії. Таким чином, два дорогі місяці, котрі треба було використати на організацію і зміцнення внутрішніх національних сил, пропали марно. Повне фіаско переговорів з французьким командуванням в Одесі, втрата майже всієї території України здискредитували до решти кабінет Остапенка і підірвали довір'я громадськості та армії до його дальшої діяльності»³².

Змістивши акценти урядової діяльності в бік зовнішньої політики, уряд С. Остапенка не став шукати підтримки в народних масах. Він так і не видав жодного програмного документа з роз'ясненням своєї політики. В умовах розвитку революції, коли зміна настроїв широких верств населення важила більше, ніж танки Антанти, це було грубою помилкою. Уряд опинився в цілковитій ізоляції. «...саме в цю добу загальна анархія і хаос на українському фронті досягли найвищого щабля, – свідчив І. Мазепа. – За уряду Остапенка не було ні влади, ні контролю. Тому грубі мільйони, що видавалися на різні нові формування, пропали марно. Зловживанню отаманів не було кінця: вони брали гроші, але при першій нагоді кидали фронт, зни-

---

31 Христюк П. Замітки і матеріали до історії Української революції. 1917–1920. – Нью-Йорк, 1969. – Т.4. – С.103.

32 Україна. – 1919. – 25 листопада.

кали хто куди хотів, здебільшого в Галичину, і цим вносили ще більшу дезорганізацію як на фронті, так і в запіллі»³³.

Під впливом більшовицької, явно популістської агітації, спрямованої, зокрема, на ліквідацію приватної власності на землю та її тотальний зрівняльний поділ, в Україні швидко поширювались прорадянські настрої. Вони охопили й армію УНР. Навіть січові стрільці, які послідовно й твердо стояли на антибільшовицьких позиціях, перейшли на радянську платформу, оголосивши у своїй декларації від 13 березня, що вони із «запалом підпіратимуть радянську владу на місцях, котра заводить лад і порядок»³⁴.

21 березня у Вапнярці командування Південно-Західного фронту, відрізаного (внаслідок захоплення радянськими військами Жмеринки) від решти армій УНР, створило революційний комітет (отамани О.Волох, О.Загородський, Ф.Колодій), який також заявив про свій перехід на радянську платформу. 22 березня у Кам'янці-Подільському під головуванням В. Чехівського утворився з представників УСДРП та УПСР (центральна течія) Комітет охорони республіки. Він так сформулював свою програму: 1) охорона порядку і спокою; 2) домовленість з Директорією про негайне припинення переговорів з французьким командуванням в Одесі і розгортання переговорів з радянським урядом України на основі визнання радянськими урядами України і Росії самостійності й незалежності України, виведення російських військ з території України та формування нового українського уряду. Хоч цей комітет 28 березня самоліквідувався, він завдав серйозного удару проантантівським позиціям Директорії та уряду С.Остапенка³⁵.

Не сприяли популярності уряду й фатальні невдачі армії УНР. Не встигнувши пробути у Вінниці три тижні, уряд змушений був організувати нову евакуацію державного апарату, скоротив його до мінімуму. У міністерствах залишались практично одні керівники з штатом в кілька осіб.

Короткий час уряд перебував у Жмеринці, потім у Проскурові, який теж довелося залишати через кілька днів. Це вело до паралічу влади. «Реальної роботи не провадилось майже ніякої, – згадував товариш міністра продовольчих справ М. Тимофіїв. – Всі жили чутками й плітками, котрі невпинно і невтомно переносились з вагона в вагон і утворювали нестерпиму атмосферу взаємного недовіря і дрібного інтриганства; цей маразм тягнувся до самої евакуації [з] м. Проскурова. В момент евакуації Остапенко, Мацієвич і О. Шаповал були в Одесі на переговорах з Антантою [...] як і завше, евакуація із Проскурова відбулася хаотично – не було навіть призначено, до якого пункту виїхати. Називали Кам'янець, де вже були деякі міністерства, але частина міністрів спинилась в Ярмолинцях, потім в Гусятині, а частина поїхала в Кам'янець. Тимчасовий голова Ради Міністрів Чопівський з Ярмолинців через Гусятин поїхав в Станіславів разом з державним секретарем Корчинським, залишивши своїм заступником в Гуся-

33 Мазепа І. Назв. праця. – Т. 1. – С. 107.

34 Цит. за: Корпус січових стрільців. Воєнно-історичний нарис. – Чікаго, 1969. – С. 602.

35 Політична історія України ХХ століття. В 6-ти т. – К., 2003. – Т.2. – С.339.

тині п. Архипенка, міністра земельних справ. Директорія була розкидана – Петлюра їздив по фронту, Макаренко – по Галичині, Андрієвський сидів в Станіславові, а Швець з директорійським добром (борошно, цукор і проч.) сидів в Гусятині»³⁶. Нарешті, в кінці березня 1919 р. місцем осідку державного центру УНР стало Рівне.

Поки уряд С.Остапенка вів безрезультатні переговори з французьким командуванням, від якого чекав військової допомоги, на величезній території України, захопленій більшовиками, почав назрівати перелом в політичних настроях. Маса населення, які нейтрально або й із співчуттям зустрічали більшовиків у січні-лютому, протягом короткого часу різко змінили своє ставлення до них. Причиною незадоволення були запроваджені більшовиками політика диктатури більшовицької партії, нехтування національними особливостями України та «воєнний комунізм». Незадоволення швидко переросло у вибух селянського повстанського руху.

Ця обставина додала аргументів критикам урядового курсу С.Остапенка. Українські есдеки та есери повели енергійну агітацію за зміну уряду, але у березні Директорія ще сподівалась на успіх у переговорах з Антантою. Лише залишення французькими військами Херсона та Миколаєва, а згодом Одеси, які захопила Червона армія, розвіяло останні надії. На початку квітня у Рівному відбулася державна нарада за участі членів Директорії, Трудового Конгресу, представників українських політичних партій, на якій розгорілася дискусія про новий курс урядової політики і у зв'язку з цим про зміну Кабінету міністрів. УСДРП та УПСР (центральна течія) прийшли на цю нараду з попередньо виробленою програмою, яка передбачала не лише зміну уряду, а й реорганізацію складу Директорії, регламентацію її функцій.

Персонально до Директорії мали увійти С.Петлюра та А.Макаренко, до яких додавалося по одному представнику від ЗОУНР, УСДРП та УПСР. Директорія повинна була лише затверджувати закони, ухвалені Кабінетом міністрів, та репрезентувати УНР на міждержавному рівні. Вона отримувала чітко встановлений бюджет і мала видавати свої розпорядження через відповідні міністерства. Всі члени Директорії визнавалися рівними в правах, а повноправний кворум складався з 3 осіб.

Уряд, який підвищував свій статус, насамперед повинен був припинити внутрішню громадянську війну, забезпечити легальну діяльність політичних партій, які не виступали проти суверенності УНР, і негайно організувати трудові ради. У справі зовнішньої політики уряд одержував новий пріоритет: якнайшвидше досягти примирення з РСФРР, забезпечивши визнання нею самостійності УНР.

На державній нараді ліві гостро критикували партію самостійників-соціалістів, звинувачуючи її у провалах військової політики, розквіті отаманщини, втраті авторитету уряду, навіть у дискредитації самої української ідеї в очах народу.

Член Директорії О.Андрієвський та група правих (О.Ковалевський,

---

36 Чикаленко Є. Щоденник 1919-1920. – К.-Нью-Йорк, 2005. – С. 68-69.

М.Корчинський, О.Макаренко) відстоювали незмінність урядової політики. О.Андрієвський згоджувався лише на персональні зміни в уряді, інший член Директорії – А.Макаренко стояв за новий уряд. С.Петлюра своєї остаточної думки на нараді не виявив і виїхав до Здолбунова. 9 квітня в Рівне він надіслав телеграму Б.Мартосу, в якій запропонував йому «негайно приступити до сформування нового Кабінету Міністрів, аби останній міг зараз же приступити до роботи»³⁷. Очевидно, у Б.Мартоса уже були кандидати на ключові міністерські посади, тому що того ж дня вийшли наказ № 134 та постанова № 1592 Директорії УНР про відставку уряду С.Остапенка та призначення «Головою Ради народних Міністрів і міністром фінансів Бориса Мартоса, заступником Голови Ради народних Міністрів і міністром юстиції Андрія Ливицького, міністром внутрішніх справ Ісаака Мазепу, народним міністром земельних справ Миколу Ковалевського, виконуючим обов'язки військового міністра Григорія Сиротенка, міністром і керуючим іншими міністерствами, крім вищезазначених, продовжувати виконання своїх обов'язків на правах тимчасово керуючих міністерствами»³⁸. Із джерел відомо, що наказ і постанова спочатку були підписані лише двома членами Директорії – С.Петлюрою та А.Макаренком. Юридично без підпису третього члена Директорії вони не були правочинними. Створилася ситуація, коли в УНР було два уряди: старий не складав повноважень, а новий приступив до діяльності. Правда, такою ситуація була недовго, приїхав Ф. Швець і додав свій підпис під цитованим документом. Б.Мартос тривалий час не міг заповнити уряд новими міністрами: досвідчених кадрів не вистачало, а праві стали до уряду в опозицію. Поступово до призначених одразу в уряд міністрів додалися: В. Темницький (міністр закордонних справ), А.Крушельницький (міністр народної освіти), М.Шадлун (міністр шляхів), А.Шрамченко (міністр народного господарства), О.Безпалко (міністр праці), І.Лизанівський (керуючий управлінням преси й інформацій), І.Паливода (керуючий міністерством пошт і телеграфів), М.Білоус (керуючий міністерством народного здоров'я), В.Кабачків (виконуючий обов'язки державного контролера), М.Мирович (керуючий міністерством культів), П.Красний (керуючий міністерством єврейських справ)³⁹.

12 квітня уряд Б.Мартоса оголосив свою «програмову декларацію». У ній йшлося про те, що суверенному життю українського народу заважають два вороги: «польське панство» і «російське комуністичне більшовицьке військо». Новий уряд УНР закликав усі українські політичні й соціальні сили «не дати чужинцям вкiнець знищити рідний край», стати на боротьбу проти «чужинецької неволі російських комуністів» за вільну й незалежну Україну. Кабінет Б.Мартоса, на відміну від попереднього уряду, урочисто заявив, що «не кликатиме собі на допомогу чужої військової сили з будь-

---

37 ЦДАВО України. Ф. 3933. – Оп. 1. – Спр. 2. – Арк. 3.

38 Там само. Ф. 1065. – Оп. 1. м Спр. 38. – Арк. 25; Спр. 25. – Арк. 92.

39 Див.: ЦДАВО України. Ф. 1065. – Оп. 1. – Спр. 14. – Арк. 128.

якої держави»⁴⁰. Декларуючи орієнтацію на власні сили, він обіцяв звернути особливу увагу на забезпечення армії та сімей військовослужбовців, а також фактично здійснити проголошену в Києві 22 січня 1919 р. злуку західних і східних українських земель.

Намагаючись поєднати демократичну державну систему з радянською, уряд передбачав контроль за діяльністю владних структур з боку робітничо-селянських трудових рад. Селянам було обіцяно демократичну земельну реформу, робітникам – допомогу у відновленні роботи фабрик і заводів, вільне функціонування профспілок.

Згадана декларація не містила жодного слова про можливість ведення переговорів з радянським урядом України. Адже на той час більшовики перейшли від популістських обіцянок до політики продрозкладки, одержавлення землі, використання земельного фонду для створення радгоспів, комун, інших форм колективних господарств, обмеження вільної торгівлі. Все це підняло село проти комуністичної влади. Уже в квітні вона оголосила поза законом отаманів Зеленого, Соколовського, Батрака. Селянські повстання, що охопили Україну, вселяли надію в уряд Б.Мартоса. Саме на союз з повстанцями й політичними течіями, які очолювали цей рух (українські ліві есери й соціал-демократичні незалежники), уряд робив ставку, проголошуючи курс на власні сили.

Але й цього разу декларації не стали реальністю. Українським політикам так і не вдалося об'єднати національні сили в єдиний фронт. Та й самій Директорії бракувало єдності. О.Андрієвський та Є.Петрушевич не визнавали новостворений уряд Б.Мартоса. Між ними і С.Петлюрою та А.Макаренком виникли гострі суперечності.

Ситуація на фронті в кінці квітня – на початку травня продовжувала погіршуватись.²⁹ 29 квітня при ідейній підтримці правих отаман В.Оскілко вирішив здійснити у Рівному державний переворот, арештував членів Ради народних міністрів і мав намір арештувати С.Петлюру. Проте останньому доволі легко вдалося придушити заколот і відновити урядову роботу. 5 травня уряд Б.Мартоса змушений був залишити Рівне й евакуюватися до Радивилова. Туди ж із Здолбунова переїхали члени Директорії С.Петлюра, Ф.Швець, А.Макаренко. 9 травня вони обрали С.Петлюру головою Директорії. 13 числа на нараді Директорії та уряду зі складу Директорії було введено О.Андрієвського. Однак ці організаційно-політичні акції не допомогли загальному поліпшенню становища. Мабуть, саме тоді з'явилася приповідка «У вагоні Директорія, під вагоном – територія». 14 травня польська армія генерала Ю.Галлера, сформована у Франції для боротьби з більшовиками, розгорнула наступ у північно-західній Волині проти військ УНР. До рук поляків потрапила величезна кількість боєприпасів та амуніції, що зберігалися на складах у Луцьку. Втративши власну територію, Директорія і уряд УНР із залишками армії мушили шукати порятунку на території ЗОУНР, спочатку в Красному, Золочеві, а потім – у Тернополі.

2 червня польські війська захопили й Тернопіль, тож уряд УНР терміново перебрався на станцію Богданівка. У цей критичний момент він опинив-

---

⁴⁰ Цит. за: Мазепа І. Назв. праця. – Т. 3. – С. 177–181.

ся між двома ворожими таборами: поляками, що заволоділи Тернополем, і більшовиками, які контролювали Волочиськ. Передові загони цих таборів розділяла смуга завширшки 10–20 км, де знайшли притулок уряд і армія УНР. До цього слід додати, що навесні 1919 р., після призначення Директорією уряду Б. Мартоса, різко погіршилися стосунки між наддніпрянськими й галицькими політиками. «До формального розриву між галицьким і наддніпрянським урядами не дійшло, але фактично вони йшли своїми окремими шляхами, – писав І.Мазепа. – Правда, галицький уряд не чинив ніяких особливих перешкод нашому урядові в підготовці нового наступу проти більшовиків. А поза тим усюди ширилась пропаганда проти нашого уряду і Петлюри. Під впливом цієї пропаганди знаходилися найвідповідальніші представники галицького уряду. Так, наприклад, президент Української Національної Ради Є.Петрушевич у розмові з деякими членами наддніпрянського уряду заявляв, що, мовляв, Антанта Петлюрі не вірить, бо вважає його за більшовика, і тому не дасть допомоги Україні, доки на чолі армії стоятиме Петлюра»⁴¹. Такої ж позиції дотримувалися праві українські сили. Вони, як свого часу й ліводемократичні, не хотіли визнавати своєї поразки і підтримувати діяльність уряду Б.Мартоса. У червні О.Андрієвський написав С.Петлюрі гострого відкритого листа, в якому оприлюднив спосіб, яким було створено уряд Б.Мартоса, назвав його неконституційним і заявив, що такий поворот справ примусив «мене де-факто не брати участі в роботі Директорії, бо не міг я підписуватись і відповідати за те, співторцем чого я не був»⁴². Він називав уряд Б.Мартоса пробільшовицьким і нефаховим, закликав його відійти від державної роботи. Одночасно праві готували новий державний переворот.

9 червня у Проскуріві отаман П. Болбочан спробував оволодіти Запорозьким корпусом і з його допомогою вчинити заколот проти С.Петлюри. Але й цього разу виступ правих провалився. Наступного дня П.Болбочана арештували, а 28 червня розстріляли.

Незважаючи на несприятливі умови, в травні–червні командуванню вдалося реорганізувати армію УНР за регулярним принципом. 13 травня було ухвалено закон про державну військову інспекцію, її очолив полковник В.Кедровський. Інспекція сприяла якісним змінам в армії. Вже на початку червня армія УНР перейшла в контрнаступ на радянські війська і досягла лінії Старокостянтинів – Проскурів – Кам'янець-Подільський. 6 червня уряд УНР повернувся на свою територію. На кілька місяців місцем його осідку став Кам'янець-Подільський. «Після тісних вагонів, в яких ми перебували кілька місяців у тяжкій і небезпечній евакуації, Кам'янець видався нам великим і гарним містом, в якому легко розмістились всі наші міністерства і весь наш урядовий апарат», – згадував М.Ковалевський, на той час міністр земельних справ⁴³. З поверненням на свою територію уряд

---

41 Там само. – Т.1. – С. 194.

42 ЦДАВО України. Ф. 1429. – Оп. 1. – Спр. 4. – Арк. 33.

43 Ковалевський М. При джерелах боротьби: спомини, враження, рефлексії. – Інсбрук, 1960. – С. 573.

УНР активізувався, прагнучи будь-що втілити в життя декларовану в квітні орієнтацію на власні сили. Тому він надавав особливого значення повстанському рухові, який широко розгорнувся в тилу більшовиків. 9 червня в Чорному Острові завершилися переговори між урядом і представниками Всеукраїнському, який очолював повстанський рух на Правобережній Україні. Від імені Всеукраїнському переговори вели українські есери й соціал-демократи (незалежники) Д.Одрина, Т.Черкаський, І.Часник, А.Пісоцький. Сторони дійшли згоди в тому, що залишається чинною рівненська декларація уряду, але на місцях формуються трудові ради не лише з контрольними, а й адміністративними та господарськими функціями влади. Д.Одрина і Т.Черкаський увійшли до уряду Б.Мартоса⁴⁴.

20 червня військова делегація УНР на чолі з генералом С.Дельвігом підписала у Львові тимчасовий договір з представниками польської армії про припинення воєнних дій, встановлення між польською та українською арміями демаркаційної лінії. Це був помітний успіх уряду УНР, бо відпадала необхідність боротися на два фронти і створювалася можливість зосередити всі збройні сили на більшовицькому фронті, де на початку червня розпочався успішний наступ.

До 25 червня всі міністерства розгорнули роботу у Кам'янці-Подільському. Того дня відбулося засідання уряду з участю С.Петлюри. На засіданні йшлося про створення тіснішого контакту між Директорією та урядом. Одночасно ставилось питання про законодавче унормування компетенцій цих обох вищих органів влади. На втручання членів Директорії в роботу Кабінету міністрів останній відреагував підготовкою законопроекту «Про тимчасові статuti Кабінету й Ради народних міністрів, про порядок затвердження й оголошення законів і постанов та про скасування попередніх законів в цій справі». Законопроект підвищував статус уряду, передавав до його компетенції «як законодавчі, так і інші справи вищого державного керування, які спеціальними законами не віднесені до безпосереднього відання Директорії, не можуть поступати на остаточне розв'язання Директорії без попередньої ухвали Кабінету або Ради»⁴⁵. Однак далі законопроект справа не пішла. Неврегульованість взаємин між Директорією та урядом залишалась і надалі «ахіллесовою п'ятою» державної машини УНР.

Разом з тим потребувала негайного реагування ціла низка важливих проблем, насамперед – соціально-економічного характеру. Дезорганізація виробництва та загальний економічний спад порушили товарообмін між містом і селом, а також між Україною та іншими державами. Через постійні воєнні дії та часті зміни влади була повністю розвалена податкова система. Бюджет УНР не поповнювався. Як такого його у 1919 р. не було. Фінансова криза підривала українську державність суттєвіше, ніж невдачі на фронті. Грошей бракувало на все – на утримання армії, державно-адміністративного апарату, систем освіти, охорони здоров'я і т. ін.

---

44 ЦДАВО України. Ф. 3933. – Оп. 1. – Спр. 15. – Арк. 2.

45 Там само. Ф. 2208. – Оп. 1. – Спр. 167. – Арк. 3.

Основним джерелом фінансових ресурсів для уряду стала грошова емісія. 23 липня Кабінет міністрів ухвалив закон про надання міністерству фінансів права на додатковий випуск грошових знаків на суму 2 млрд гривень⁴⁶. Але виконати це рішення теж було непросто. Техніка не давала змоги якісно в такій кількості друкувати банкноти в Україні, їх замовляли в Німеччині, звідки літаками транспортували в УНР. До жовтня 1919 р. до Кам'янець-Подільського було завезено більше ніж 1,5 млрд гривень.

Відзначимо зусилля уряду у створенні податкової системи, проведенні земельної реформи, налагодженні роботи промислових підприємств. Хоча уряд досяг окремих невеликих успіхів, однак загалом соціально-економічна ситуація в країні залишалась катастрофічною. Не вдалося подолати бар'єр, що роз'єднував демократичні й ліберальні українські політичні кола. 23 червня 20 українських політиків, в основному представники партії соціалістів-федералістів, підписали «Меморандум громадських діячів Поділля до Директорії УНР», в якому викривали помилки державної влади, вимагали реформувати Директорію в «тимчасове одноособове президентство з певною тимчасовою конституцією», сформувати Кабінет міністрів за професійною, а не партійною ознакою, скасувати постанову про трудові ради й вирішити земельне питання шляхом викупу землі селянами. Разом з тим вони заявили, що не вестимуть політичної боротьби проти уряду⁴⁷.

Напруженими залишалися стосунки з галицьким урядом. 9 червня Відділ Української Національної Ради проголосив Є.Петрушевича диктатором, що не могло не викликати негативної реакції з боку демократично зорієнтованої Директорії. «Ми ніяк не могли оправдати такого кроку з боку відповідальних представників галицького громадянства, що провадило свою національно-визвольну боротьбу під гаслами народоправства, – писав І.Мазепа. – Тому ми вважали, що акт 9 червня – незаконний. Іншими словами, Директорія і уряд побачили в акті проголошення диктатури державний переворот, тому не признавали диктатури Петрушевича правною установою»⁴⁸. Щоб продемонструвати своє негативне ставлення до проголошення диктатури Є.Петрушевича, Директорія 4 липня видала постанову про створення в складі уряду УНР спеціального міністерства у справах ЗОУНР, а Є. Петрушевича вивела зі складу Директорії⁴⁹.

Зі свого боку, Є.Петрушевич не визнав підписаного делегацією генерала С.Дельвіга договору про перемир'я з поляками, бо на початку червня Українська Галицька Армія успішно розпочала Чортківську операцію. Отже, у червні стосунки між Директорією і проводом ЗОУНР стали цілком холодними і напруженими. І хоч загальна ситуація, близька до повної катастрофи, підказувала і наддніпрянцям, і галичанам, що єдиний шлях до порятунку – в об'єднанні сил, Є.Петрушевич та командування УГА зволікали, обмірковуючи можливість переходу на румунську територію. Лише відмо-

---

46 Там само.Ф. 1065. – Оп. 1. – Спр. 16. – Арк. 32.

47 Там само.Ф. 1429. – Оп. 1. – Спр. 4. – Арк. 43.

48 Мазепа І. Назв. праця. – Т. 2. – С. 16.

49 Вісник державних законів УНР. – Вип. 28. – 1919. – 1 серпня.

ва Румунії прийняти УГА змусила їх вступити у переговори з урядом УНР. Є.Петрушевич виставив три умови співпраці: демократична політика без ухилів у бік радянства, заміна уряду Б.Мартоса, скасування міністерства у справах ЗОУНР. Зважаючи на критичний стан справ, Директорія погодилася з ним.

15 липня УГА перейшла Збруч, і дві армії об'єдналися для боротьби на більшовицькому фронті. УНР врятувалася від можливої воєнної катастрофи, але в політичному плані об'єднання не принесло бажаної єдності.

Є.Петрушевич з державними службами ЗОУНР перебрався до Кам'янця-Подільського, який дав притулок двом українським державним центрам. Приїзд диктатора ЗОУНР активізував поступові українські політичні сили, які оголосили про утворення Українського національно-державного союзу. До його складу увійшли УПСФ, УПХД, УПСС, а також Селянська соціалістична партія та народні республіканці.

На початку серпня УНДС подав голові Директорії С.Петлюрі програмну «записку», в якій різко критикував соціалістичний курс уряду Б.Мартоса. У Кам'янці-Подільському виникло своєрідне двовладдя. «По суті, це була боротьба різного розуміння тодішніх революційних подій в Україні, а тому й різного підходу до намічення чергових завдань українського проводу, – зазначав один з учасників цих подій. – Українські соціалісти виходили з оцінки революції як великої ваги соціально-історичного процесу, тож, враховуючи революційні настрої народних мас, намагалися відповідною політикою використати їх в інтересах української визвольної боротьби. Праві українські групи, навпаки, дивилися на революційні події здебільшого як на «наслідок діяльності» лівих партій, тому визначали свої чергові завдання так, начебто в Україні в той час ніякого революційного руху не було»⁵⁰.

За обставин, що склалися, єдиний український провід міг утворитися або шляхом державного перевороту (але жодна із сторін на це не наважувалась), або завдяки поступкам і компромісам. С.Петлюра почав схилитися до необхідності зміни політичного курсу й поповнення уряду поступовими елементами. На користь коректив курсу говорили й об'єктивні зміни політичної ситуації, які відбулися в серпні. Більшовицький режим доживав свої останні дні в Україні, Червона армія стрімко відступала під натиском військ УНР та білої армії. У серпні під контроль уряду УНР потрапила практично вся Правобережна Україна. З-за кордону українські представники інформували про можливе визнання УНР країнами Заходу за умов, що український уряд оголосить себе прихильником демократії. Реальні дії більшовиків вже не робили радянські форми влади такими привабливими, як півроку тому, частина повстанських отаманів не мала нічого проти демократичних принципів державотворення.

Зваживши на це, ЦК УСДРП 2 серпня звернувся до ЦК УПСР з пропозицією погодитись на введення до Кабінету міністрів представників правих з метою зняти гостроту політичного протистояння. Есери погоджувались на коаліційний уряд, але не хотіли жертвувати трудовим принципом. На

ультимативний натиск есдеків вони відповіли погрозою розриву урядової коаліції та виходом з уряду. Довгі консультації між УСДРП та УПСР дали змогу виробити платформу, яка влаштувала обидві партії. 12 серпня уряд видав нову декларацію про напрям політики УНР. В ній підтверджувалась сталість соціально-економічного курсу уряду: проведення земельної реформи відповідно до закону від 6 січня 1919 р., відновлення роботи промислових підприємств та залізниці, широка організація товарообміну й товарообігу, знищення спекуляції, підтримка профспілкового руху. Що ж до політичної системи Української Народної Республіки, то декларація оголошувала, що уряд повинен «опертися на весь народ, притягнути до державної праці всі верстви суспільства, яким дорогі демократичні здобутки української революції і незалежність нашої Республіки»⁵¹. У зв'язку з цим повідомлялось про намір уряду виробити проект законів про вибори в Парламент з правами Установчих зборів і про утворення реформованих на основі демократичних виборчих прав органів місцевого самоврядування.

Уряд закликав до об'єднання всіх демократичних сил України навколо справи будівництва незалежної УНР.

Та декларацією справа не обмежилася. Для того, щоб поліпшити стосунки з Є.Петрушевичем, за яким стояла Українська Галицька Армія, довелося піти на зміну голови уряду, бо Б.Мартос був гострим противником диктатури Є.Петрушевича. 19 серпня ЦК УСДРП ухвалив постанову про зміну прем'єра, у якого також ускладнилися стосунки з Директорією. ЦК УСДРП пропонував на посаду голови уряду М.Порша, есери були проти. Після серії консультацій 27 серпня Директорія наказом № 205 звільнила Б.Мартоса від обов'язків голови уряду, залишивши за ним міністерство фінансів. Тим же наказом головою уряду призначено міністра внутрішніх справ І.Мазепу. Наступним наказом (№ 206) Директорії від 28 серпня в уряді були здійснені кадрові зміни⁵². М.Шадлун переведений з посади міністра шляхів на посаду міністра народного господарства. Т.Черкаський, втративши міністерство народного господарства, зайняв місце міністра преси та пропаганди, С.Тимошенко призначений керуючим міністерством шляхів. Три місця в уряді були запропоновані партії соціалістів-федералістів, але вона спромоглася надіслати до уряду лише І.Огієнка. Реорганізація уряду, як визнавав І.Мазепа, «мала більше формально-організаційний, ніж політичний характер»⁵³ і тому принципово не змінила стосунки з опозицією.

Осінь 1919 р. принесла нові імперативи і нові випробування УНР. Головним з них стала війна з денікінським режимом.

Розгорнувши влітку 1919 р. наступ на червоних на території України, А.Денікін досяг чималих успіхів, його війська на кінець серпня контролювали всю Лівобережну Україну. Стратегічні гасла білих полягали у відновленні єдиної, неділимої Росії, тому ставлення до УНР у А.Денікіна було на-

---

51 Мазепа І. Творена держава (Боротьба р. 1919) // Збірник пам'яті Симона Петлюри. 1879–1926. м К., 1992. – С. 47–48.

52 ЦДАВО України. Ф. 1065. – Оп. 1. – Спр. 16. – Арк. 64.

53 Мазепа І. Творена держава ... – С. 51.

перед визначене – «...іти разом з Петлюрою, котрий прагнув відокремити від Росії Україну й Новоросію, означало б порвати з ідеєю Єдиної, Неділимої Росії, ідеєю, що глибоко вкорінилася у свідомість вождів та армії, і тим викликати в її лавах небезпечні сумніви, – згодом відверто визнавав білий генерал у «Очерках русской смуты». – І тому у згоді з командуванням добровольчим [...] я вирішив питання негативно. Представників Антанти заздалегідь, ще 3(16) серпня, було повідомлено про неможливість будь-якої взаємодії нашої з Петлюрою. Врешті англійське і французьке командування погодилися з цим поглядом [...].

Добровольчим військам я дав вказівки: «...Самостійної України не визнаю. Петлюрівці можуть бути або нейтральними, тоді вони повинні негайно скласти зброю і розійтися по домівках, або приєднатися до нас, визнавши наші гасла, одине з яких широка автономія окраїн. Якщо петлюрівці не виконають цих умов, то їх слід вважати такими ж ворогами, як і більшовиків. Разом з тим я вказував на необхідність приязного ставлення до галичан, аби звільнити їх з-під підпорядкування Петлюрі. ...Якщо цього не вдасться досягнути, то вважати і їх ворожою стороною»⁵⁴.

Відповідно і з українського боку сформувався подвійне ставлення до денікінців. Наддніпрянці бачили в них ідейних ворогів, галичани ж, а надто їхній провід, вбачали у А.Денікіні ще одну можливість порозумітися з Антантою. Ці обидва підходи згодом було реалізовано. 24 вересня Директорія спеціальною декларацією, під якою стояв підпис і диктатора ЗОУНР Є.Петрушевича, оголосила війну денікінцям і закликала всіх українців, «кому дорога демократична єдина соборна Українська Республіка», до рішучого останнього бою з ворогом⁵⁵. Ще за кілька днів до цього, 20 серпня, у Жмеринці між командуванням армії УНР і штабом Революційної повстанської армії України (махновців) було підписано угоду про спільну боротьбу з денікінцями.

26 вересня на Правобережній Україні розгорнулися запеклі бої армії УНР з білогвардійцями, якими командував генерал Я.Слащов. З кінця жовтня українські підрозділи почали втрачати боєздатність через поширення епідемії тифу й відсутність зброї та амуніції.

Осінні воєнні дії виявили не лише недостатню підготовку армії, а й загальну слабкість українського державного апарату. За свідченнями П.Феденка, брак підготовлених кадрів як у війську, так і в державному апараті став величезною перешкодою в боротьбі за незалежність України: «Великою перешкодою для успіху українського визвольного руху 1919 р. була недостача політичне освіченої та фахової української інтелігенції. Не вистачало українських спеціалістів для державного апарату, бракувало українських політичних провідників для роботи в масах [...] Недостача політичної виробленості була причиною непорозумінь між «наддніпрянцями» та «наддністрянцями», як це виявилось в наївній орієнтації провідників

---

⁵⁴ Деникин А.И. Очерки русской смуты. В 3-х кн. – Кн. 3. – Т. 5. Вооруженные силы Юга России. – М., 2003. – С. 677–678.

⁵⁵ Доценко О. Літопис Української революції. м Т. 2. – Кн. 4. – К.МЛьвів, 1924. – С. 255–256.

ЗОУНР на Росію білих генералів»⁵⁶. 4 листопада у Жмеринці відбулася військова нарада за участі членів Директорії, вищого командування і уряду, на якій з'ясувалося, що командування УГА прагне союзу з А.Денікіним. 6 листопада на станції Зятківці за вказівкою командуючого УГА генерала М.Тарнавського було підписано перемир'я між денікінцями та УГА⁵⁷. Наказом диктатора ЗОУНР ця сепаратна і таємна угода була дезавуйована, а генерала М.Тарнавського віддано під суд. Але справа була зроблена, розбита тифом УГА припинила бойові дії.

Осінь 1919 р. продемонструвала політичну дезінтеграцію українського руху, неспроможність і «правих», і «лівих» відкинути ідеологічні партійні догмати і сконсолідуватись на платформі боротьби за незалежність України.

12 листопада Є.Петрушевич скликав у Кам'янці-Подільському нараду представників галицьких політичних партій та громадських організацій, Директорії та уряду УНР, на якій заявив, що створення самостійної України є нереальним завданням, і закликав до угоди з А.Денікіним. 16 листопада він і уряд ЗОУНР залишили Україну, взявши курс на Відень. В Одесі новий командуючий УГА генерал О.Микитка підписав з денікінцями угоду про перехід галицької армії в повне розпорядження головнокомандуючого Збройними силами півдня Росії⁵⁸.

Втрата боєздатності УГА, проденікінська орієнтація Є.Петрушевича змушували уряд УНР в умовах повної катастрофи шукати можливих союзників для боротьби з білими. У кінці жовтня через посередництво Ф.Платтена вони повели переговори з радянським урядом Росії про військову конвенцію проти А.Денікіна. Переговори реальних наслідків не мали. Куди краще пішов українсько-польський діалог. Начальник Польської держави Ю.Пілсудський остерігався успіхів А.Денікіна і відновлення єдиної, неділимої Росії, що становило пряму загрозу молодій Польській державі. Ю.Пілсудський не тільки припинив прямі військові дії проти більшовиків, а й сприяв розвитку українсько-польського переговорного процесу. У серпні до Варшави була направлена українська дипломатична місія на чолі з П.Пилипчуком. На початку жовтня уряд УНР підписав торговельний договір з Польщею, а в середині жовтня до Варшави вирушив А.Лівицький. Як свідчив І.Мазепа, у повноваження місії А.Лівицького зовсім не входило укладання союзу з Польщею коштом Галичини. Тільки після того, як соборницький фронт фактично перестав існувати, утворився ґрунт для цього рішення.

Після переходу УГА на бік А.Денікіна для УНР створилася ситуація, яка в історіографії дістала назву «листопадової катастрофи». 13 листопада в Кам'янці-Подільському з ініціативи С.Петлюри відбулося засідання уряду, на якому обмірковувалися можливі плани дій. Новопризначений військовий міністр В.Сальський вважав за неможливе продовжувати далі фронтові дії. Разом з генералом М.Юнаківим він наполягав на переході до партизанських форм опору. Голова і більшість членів уряду, виходячи з політичної, а не військової кон'юнктури, не погоджувались з цим планом, вважали

---

⁵⁶ Феденко П. Український рух у 20 столітті. – Лондон, 1959. – С. 201.

⁵⁷ Доценко О. Назв. праця. – С. 277–279.

⁵⁸ Там само. – С. 290–291.

за доцільне тримати фронт до останньої можливості. Адже денікінська армія вже почала зазнавати поразки за поразкою від червоних та повстанців-махновців.

Становище погіршувалося, і 15 листопада у Кам'янці-Подільському відбулося чергове засідання уряду та Директорії, на якому було ухвалено кілька принципових рішень. Насамперед постановлено відправити за кордон членів Директорії А.Макаренка та Ф.Швеця, а на час їх відсутності на території УНР покласти «верховне керування справами Республіки»⁵⁹ на голову Директорії С.Петлюру. Постанова юридично оформила фактично і так одноособову владу С.Петлюри. Також була ухвалена таємна інструкція для голови Варшавської місії А.Лівицького. Зважаючи на невтішні для себе обставини, уряд дав згоду на визнання кордону між УНР і Річчю Посполитою по лінії, визначеній ще на початку 1919р. представником Антанти генералом Бартелемі.

Нарешті, С.Петлюра надіслав телеграму польському командуванню, в якій запропонував полякам зайняти Кам'янець-Подільський район, але попередив, що тут залишаються окремі українські державні інституції на чолі з головноуповноваженим уряду УНР І.Огієнком.

16 листопада уряд та армія УНР залишила Кам'янець-Подільський. Вони відступали в напрямі Проскурова та Старокостянтинова. Через селянське повстання у Пашківській волості під Проскуровом уряду довелося залишити поїзд з державним скарбом і добиратись до Старокостянтинова та Любара селянськими возами. На додачу в Любарі отамани Волох, Божко та Данченко зчинили заколот, пограбували решту державної казни і перейшли на бік більшовиків.

На початку грудня уряд опинився у Чорторії біля Любара. Надії на військову конвенцію з більшовиками проти А.Денікіна були втрачені, тому уряд змушений був повернутися до плану, який пропонував В.Сальський, – відправити рештки армії УНР в партизанський похід. У зв'язку з цим було підготовлено урядову відозву до населення та армії, яку підписали голова Директорії, голова уряду та кілька міністрів. У відозві говорилося, що уряд не припиняє своєї діяльності і «долежить всіх сил, щоб боротьба українського народу за визволення була доведена до успішного кінця [...] Як і раніше, так і тепер нашим кличем буде: Самостійна Народна Республіка»⁶⁰.

6 грудня армія на чолі з М.Омеляновичем-Павленком відправилась в похід, який продовжувався п'ять місяців і пізніше дістав назву «Першого Зимового». До кожної дивізії уряд прикомандирував спеціальних політичних референтів.

Кінець 1919 – початок 1920 р. був часом політичної невизначеності на Правобережній Україні. Денікінська влада занепадала, червона лише формувалася. Державні органи УНР розпалися на кілька частин. Члени Директорії А.Макаренко та Ф.Швець подалися в Європу. С.Петлюра виїхав до

---

59 ЦДАВО України. Ф. 1429. – Оп. 5. – Спр. 3. – Арк. 3, 5.

60 Цит. за: Доценко О. Назв. праця. – Т. 2. – Кн. 4. – С. 345–346.

Польщі, там перебувала частина уряду з А.Лівицьким. І.Мазепа з іншою частиною міністрів залишився на території України. З Нової Чорторії він виїхав до Липовця, потім до Літина, Гайсина, Вінниці, а у лютому 1920 р. прибув до Кам'янця-Подільського.

25 грудня в Літині відбулося засідання уряду, на якому І.Мазепі довелося дезавувати Раду Республіки, яку у Хмільнику утворили на протигагу Директорії члени уряду есери разом з галицьким радикалом І.Макухом. Рада Республіки погодилася на самоліквідацію лише з умовою, що в найближчому часі буде скликано передпарламент, перед яким Директорія складе повноваження. Для вироблення статуту передпарламенту була обрана спеціальна комісія⁶¹.

На початку 1920 р. у окупованому поляками Кам'янці-Подільському було засновано Українську Національну Раду, яку очолив есеф М.Корчинський. Рада стала в опозицію до Директорії, виступала за ліквідацію останньої, а також за реорганізацію уряду, вважаючи їх винуватцями катастрофи. В той час різні політичні групи намагалися перекласти відповідальність за невдачі одна на одну. 29 січня 1920 р. у Кам'янці-Подільському відбулася нарада ЦК УСДРП – партії, яка вважала себе урядовою і не увійшла до Української Національної Ради. У нараді брав участь голова уряду І.Мазепа. На ній йшлося про необхідність збереження Кабінету міністрів до скликання передпарламенту, а також про відновлення державного центру УНР⁶².

Зміна механізму державного управління стала в центрі уваги уряду у Кам'янці-Подільському в лютому 1920 р. 14 лютого на урядовому засіданні в присутності І.Мазепи, А.Лівицького, М.Шадлуна, О.Безпалка та І.Огієнка був схвалений «Тимчасовий закон про державний устрій та порядок законодавства УНР», який мав на меті унормувати взаємини між Директорією, урядом та армією. Закон передбачав одразу після відновлення державного центру УНР скликати Державну Народну Раду з повноваженнями передпарламенту. До того часу Директорія мала здійснювати свою владу тільки через Раду і Кабінет міністрів. Голові Директорії доручалося верховне представництво військ УНР, тоді як оперативним керівництвом армією повинен був займатись головнокомандуючий дійовою армією. Для координації фронту і тилу передбачалося утворення спеціальної військової ради⁶³.

Після ухвалення «Тимчасового закону» І.Мазепа направив С.Петлюрі листа, в якому просив затвердити закон і констатував: «Директорія, як верховна влада, серед населення втратила свою популярність, ніхто її не знає, популярне лише ваше ім'я. Всюди висловлюються за негайне скликання хоч би тимчасового законодавчого тіла для тіснішого зв'язку уряду з народом»⁶⁴.

С.Петлюра «Тимчасового закону» не затвердив, в його голові вже визрів інший сценарій можливого розвитку подій. 11 березня 1920 р. у Варшаві відновилися українсько-польські переговори, які розпочалися наприкінці

---

61 Мазепа І. Україна в огні і бурі революції... – Т.2. – С. 175–177.

62 ЦДАВО України. Ф. 3805. – Оп. 1. – Спр. 7. – Арк. 1–3.

63 Там само. Ф. 1429. – Оп. 2. – Спр. 53. – Арк. 1–1зв.

64 Мазепа І. Творена держава... – С. 73.

1919 р. УНР потрібен був зовнішній союзник, зацікавлений у її збереженні. Такою єдиною на той час країною була Польща, але вона вимагала за свою допомогу колосальних територіальних поступок за рахунок Східної Галичини та Західної Волині. С.Петлюра, який вважав, що відродження України як держави можливе лише через Київ, а не Львів, змушений був піти на поступки полякам. Вони давали чи не останній шанс на продовження боротьби. 22 квітня 1920 р. у Варшаві було підписано договір між УНР та Польщею, за яким польський уряд визнав «Директорію незалежної Української Народної Республіки на чолі з головним отаманом Симоном Петлюрою за верховну владу УНР»⁶⁵. Платою за визнання став українсько-польський кордон по річці Збруч. До Польщі відходили Східна Галичина, Холмщина, Підляшшя, частково Полісся та 7 повітів Волині. Варшавський договір містив ще й воєнну конвенцію, яка передбачала спільний похід української та польської армій на схід. Наступ, який розпочався 25 квітня, розвивався стрімко. 6 травня союзники заволоділи Києвом.

Варшавський договір був по-різному оцінений українськими політиками. Договір став справжньою несподіванкою для голови уряду УНР І. Мазепа, він не приховував свого невдоволення ним. Українська Національна Рада, навпаки, підтримала українсько-польський союз. Тоді ЦК УСДРП на нараді у Вінниці 19 травня висловився за відставку уряду, про що І.Мазепа того ж дня проінформував С.Петлюру⁶⁶. Після затяжних консультацій Українська Національна Рада взялася за формування нового складу Ради народних міністрів, яку очолив есеф В.Прокопович. На початку червня уряд був повністю сформований в такому складі: В.Прокопович (голова Ради міністрів), А.Лівицький (заступник голови, міністр юстиції), А.Ніковський (міністр закордонних справ), О.Саліковський (міністр внутрішніх справ), І.Мазепа (міністр земельних справ), В.Сальський (військовий міністр), Є.Архипенко (міністр народного господарства), Х.Барановський (міністр фінансів), С.Тимошенко (міністр шляхів), П.Холодний (міністр освіти), І.Огієнко (міністр сповідань), І.Косенко (міністр пошт і телеграфів), С.Стемповський (міністр охорони здоров'я), В.Оніхимовський (виконуючий обов'язки державного секретаря). З червня уряд оголосив декларацію своєї майбутньої діяльності. Передбачалося провести в Україні загальнонародні демократичні вибори до парламенту, а до того в «найскоршім часі» скликати передпарламент з представників різноманітних політичних, громадських організацій та самоврядних інституцій⁶⁷.

Проте не встиг уряд оголосити про свої наміри, як кіннота С.Будьонного прорвала фронт і знову почалося мандрівне урядове життя. 8 червня з Вінниці урядові установи виїхали до Жмеринки. Через тиждень довелося переїздити до Проскурова, а в кінці червня – до Кам'янка-Подільського. 14 липня українська армія відступила за Збруч, в Східну Галичину подався і уряд В.Прокоповича. Більш постійне місце для осідку він знайшов аж у

65 Доценко О. Назв. праця. – Кн. 5. – С. 270.

66 Мазепа І. Україна в огні і бурі революції. – Т.3. – С. 28.

67 ЦДАВО України. Ф. 3866. – Оп. 1. – Спр. 53. – Арк. 59.

Тарнові, неподалік від Кракова. Сюди перебравшись урядовці центральних державних установ. «Всі вони були ще під вражінням раптової евакуації Кам'янця і переїзду через Галичину в Тарнів. Як завжди при катастрофах, панувало невдоволення урядом. Деякі міністри, як Саліковський, Косенко, Архипенко, подали заяви про демісію», – згадував І.Мазепа⁶⁸, який і сам на той час вже залишив посаду міністра земельних справ. Невдовзі до міністрів, що подали у відставку, приєднався В.Сальський. В діях уряду відчувалась певна розгубленість, наростала напруженість в стосунках між В.Прокоповичем і його заступником А.Лівицьким.

20–24 вересня в Станіславові відбулося засідання ЦК УСДРП, на якому обговорювалося питання про доцільність перебування представників партії (А.Лівицький, С.Тимошенко) в уряді. Нарада дійшла висновку, що фактично уряд перестав існувати. Тому постановила відкликати своїх представників з уряду, закликавши разом з тим членів УСДРП до активної участі в державному будівництві. На партійну постанову А.Лівицький та С.Тимошенко відповіли виходом з партії⁶⁹. Загалом почувалось, що ініціатива в уряді переходить до рук А.Лівицького, який на той час захопився ідеєю союзу з П.Врангелем та Б.Савінковим, а через них – порозуміння з Антантою.

У вересні 1920 р. розгорнувся новий наступ польської та української армій. Форсувавши в середині місяця Дністер, армія УНР розгромила частини 14-ї радянської армії і оволоділа територією між Дністром і Збручем. 19 вересня українські й польські підрозділи захопили Тернопіль, а 27 – Проскурів. Український уряд отримав змогу знову вернутися на власну землю. 22 вересня Кабінет міністрів ухвалив закон «Про цивільне управління при Головній команді військ УНР»⁷⁰. 14 жовтня С.Петлюра відправив у відставку уряд В. Прокоповича та призначив головою Ради народних міністрів А.Лівицького⁷¹. Особливих пояснень про причини зміни уряду не було оголошено. Фактично відбулася зміна голови уряду, а серед його членів знову фігурували ті ж самі особи. З листопада А.Лівицький приїхав до Кам'янця-Подільського, за ним з'явився уряд. 8 листопада в Ялтушкові відбулася державна нарада за участі С.Петлюри, уряду і ряду військових, на якій вкотре було вирішено про скликання передпарламенту, а також ухвалено відозву «До українського народу» з закликом вступити в бій з більшовиками. На 12 листопада нарада призначила початок нового наступу на більшовиків. Але на цей час ситуація на фронті суттєво змінилась. 12 жовтня в Ризи між польською та радянською сторонами була досягнута домовленість про перемир'я. Перегрупувавши сили, Червона армія 10 листопада завдала упреджувального удару українським військам. Знову склалась критична ситуація. 14 листопада уряд УНР на чолі з А.Лівицьким залишив Кам'янець-Подільський. А 27 листопада він знову повернувся до Тарнова. Останніми найпомітнішими урядовими акціями на рідній землі стало схвалення Радою

---

68 Мазепа І. Україна в огні і бурі революції. – Т.3. – С. 40.

69 Там само. – С. 54.

70 ЦДАВО України. Ф. 1067. – Оп. 2. – Спр. 5. – Арк. 67.

71 Там само. – Спр. 9. – Арк. 28.

народних міністрів двох законів: «Про тимчасове Верховне управління та порядок законодавства в Українській Народній Республіці» та «Про Державну Народну Раду УНР»⁷². У них йшлося про розмежування та координування вищих державних функцій між Директорією, Радою народних міністрів та Державною Народною Радою (передпарламентом). Однак цим документам так і не судилося стати реально діючими. Вони лишилися нереалізованими актами історії вітчизняного права, які нагадують про дворічну, не зовсім щасливу і вдалу діяльність урядів Української Народної Республіки доби Директорії. За ці два роки в УНР змінилося шість складів урядів, які, як правило, не продовжували курс попередника, а намагалися ствердитися на повному чи принаймні частковому запереченні попереднього курсу. Шість різних урядових курсів за два роки – це насамперед свідчення тих екстраординарних, вкрай несприятливих умов, в яких намагалася ствердитись УНР. Закінчення Першої світової війни, революції в Росії, Німеччині та Австро-Угорщині були гігантськими соціально-політичними подразниками, які не просто позначились на українській ситуації, а були її визначальними імперативами. Селянський характер української нації, її слабка присутність в містах, невиробленість національної ідеології, недостатня консолідація, поділ України на підросійську та австрійську частини весь час змушували державне керівництво до вибору між заходом та сходом, між парламентською демократією і демократією революційною, яка імпонувала масам, але виявилася непридатною для конструктивного державного будівництва. Вибір західної демократичної моделі ускладнювався не тільки відсутністю необхідного досвіду, якого не мала дореволюційна Росія, браком кваліфікованих кадрів інтелігенції, а й тою обставиною, що країни Антанти не побачили на новій політичній карті Європи місця для незалежної України.

* * *

Відновлена в ході антигетьманського повстання Українська Народна Республіка уособлює найбільш тривалий в часі період Української революції. Два роки діяльності Директорії та уряду УНР у вкрай несприятливих зовнішніх і внутрішніх обставинах нагромадили величезний обсяг роботи вищих органів влади, спрямованої на забезпечення життєдіяльності державного механізму. Держава перебувала у ситуації перманентних воєнних дій, різких змін контрольованої владою території, розвитку соціально-економічної кризи, викликані світовою та громадянською війною. Екстремальність подій надзвичайно яскраво відбивалась у документах, що публікуються.

Головна ідея проекту полягала в тому, щоб за допомогою насамперед архівних документів крок за кроком в хронологічному порядку від кінця 1918 р. до кінця 1920 р. відтворити діяльність Директорії та покликаних нею до життя кількох складів уряду. Основу збірника склали журнали

---

⁷² Вісник державних законів для всіх земель Української Народної Республіки. – Вип. 2. – 1920, 19 листопада.

засідань Директорії та уряду, в яких зафіксовані сотні питань, які поставали перед владою. Показано, як Директорія та уряд відповідали на малі й великі виклики часу. Поряд з журналами до збірника включені найважливіші закони, постанови, відозви та декларації вищих державних органів. Документи, що публікуються, дозволяють скласти досить повне уявлення про політичний курс УНР значно розширюють пізнавальні можливості при вивченні цього періоду історії.

Більшість документів, представлених у збірнику, не освоєні історичною наукою і не введені до широкого наукового обігу. За радянської доби вони перебували в режимі спеціального збереження і лише в період незалежності були розсекречені.

До публікації відібрано 622 документи, в тому числі всі журнали Директорії та уряду, які вдалося розшукати у фондах Центрального державного архіву вищих органів влади і управління України. Це фонди канцелярії Директорії УНР (ф. 1429), Ради Народних Міністрів (ф. 1065) та окремих міністерств (ф. 1092, 3696, 3866, 1465). Закони, постанови, відозви наводяться переважно за «Вісником державних законів УНР» газетами та окремими типографськими відбитками, які зберігаються у Науково-довідковій бібліотеці центральних архівів України. Принагідно упорядники висловлюють щиру вдячність колективу бібліотеки та її директору Г.В.Порохнюк за допомогу у підбірці необхідних матеріалів.

Характер документів визначив структуру їх подачі. Вони скомпоновані за предметно-хронологічним принципом. Збірник відкривають журнали засідань Директорії, потім ідуть журнали засідань Ради комісарів та уряду в окремій частині публікуються закони, постанови та відозви. Поділ документів на два томи є досить умовним, пов'язаним насамперед з поліграфічними технологіями і необхідністю мати приблизно однакові за обсягом томи.

Документи пройшли археографічну обробку. Перевага віддавалась оригіналам та завіреним копіям, лише при відсутності яких використовувались копії. Документи мають наскрізну нумерацію, заголовки, датування та архівні реквізити, друкуються мовою оригіналів із збереженням мовно-стилістичних особливостей. Без застережень розставлені розділові знаки, виправлені граматичні помилки та описки. В окремих випадках в квадратних дужках зроблено нарощування скорочених слів та подано пропущені ініціали. Трьома крапками в дужках позначено ті місця, де текст втрачено, або він не читається.

Збірник має передмову та науково-довідковий апарат: примітки, список скорочень іменний та географічний покажчики, перелік документів.

Передмову написав В.Ф.Верстюк.

Підбір документів: В.Ф.Верстюк, А.П.Гриценко, О.Й.Щусь, Н.В.Маковська.

Примітки підготувала О.Д.Бойко.

Упорядкування документів до друку: Г.Б.Басара-Тиліщак, В.М.Бойко, О.Д.Бойко, В.Ф.Верстюк, О.Б.Кудлай, О.В.Михайлова, Т.С.Осташко.

Покажчики склала Т.С.Осташко.

Науково-допоміжну роботу виконала Д.М.Купець.

ЖУРНАЛ

10

Засідання Директорії Української Народної Республіки.

№ 121 — Київ — 1919 р.

№ III

Повував: С.В. ПЕТУРА
Сутні: Ф.П. ШВЕЦЬ, А.Г. ШАКАРИЦКО.
Керувачий Справами Директорії: МІРОШНИЧ.

СЛУХАЛИ:	ПОСТАНОВИЛИ:
1. Присяченні:	1. За час від'їзду на жидосі Короні... ..

ГОЛОВА ДИРЕКТОРИЇ
ЧЛЕНИ:
ЗАСЕКРЕТАРЬ
Керувачий Справами Директорії

Частина перша

Директорія, Рада Народних Міністрів УНР:

Журнали засідань 1919 р.

Михайло ПЕТИКОВИЧ, керувачий справами
стережачий Фінансів Михайло КРИ-
ВЕНЬКИЙ і Державний Контролер
Амвросій СИМОНОВИЧ, ЛІПА, КРИВЦЬКИЙ
і СИМОНОВИЧ в 23 Квітня 1919 р. і
ВІДПОВІДАЛИ в 22 Квітня 1919 року
остатній згідно з проханням.

ГОЛОВА ДИРЕКТОРИЇ
ЧЛЕНИ:
ЗАСЕКРЕТАРЬ

СЛУХАЛИ:	ПОСТАНОВИЛИ:
	Безпечно списувати послужку тоді з м. Бурштинським фінансовою територіальною місцем, зниклою місто Кривецького і його вір- нідальних опіпробітків і потеряними державні воїт немає зв'язки чи зв'язки гро- в тежеш подати доповідні данні про нові витратні гроші.

ГОЛОВА ДИРЕКТОРИЇ
ЧЛЕНИ:
ЗАСЕКРЕТАРЬ

ГОЛОВА ДИРЕКТОРИЇ
ЧЛЕНИ:
ЗАСЕКРЕТАРЬ

ЖУРНАЛ
об'єднаного засідання Директорії, міністерств,
керуючих міністерствами та комісарів міністерств

24.12. 1918 р.
№ 8

Головував: голова Директорії В.К.Винниченко¹.

Присутні: члени Директорії С.В.Петлюра², Ф.П.Швець³ і А.Г.Макаренко⁴.

Голова Ради Міністрів: В.М.Чеховський⁵. Міністри: [О.К.]Мицюк⁶, [О.В.]Осецький⁷, [М.І.]Білінський⁸, [М.Ю.]Шаповал⁹. Керуючі міністерствами: [Ю.П.]Коллард¹⁰, [І.С.]Паливода¹¹, [С.І.]Гольдельман¹². Комісари міністерств: С.П.Шелухин¹³, [П.К.]Пилипчук¹⁴, [П.І.]Холодний¹⁵, [Б.П.]Матюшенко¹⁶, [М.М.]Тимофіїв¹⁷, [О.Г.]Лотоцький¹⁸, [Д.Л.]Симонів¹⁹, [В.П.]Мазуренко²⁰. Т.в.о. державного секретаря: [І.М.]Сніжко.

Секретарював: М.М.Павловський.

Засідання почалося о 9 годині веч[ора].

Слухали:	Постановили:
<p>I. Оголошення головою зборів декларації Директорії Української Народної Республіки²¹.</p> <p>II. Оголошення головою зборів складу членів Ради Народних Міністрів, а саме: голова Ради Міністрів і міністр закордонних справ – Володимир Мусійович Чеховський, міністр внутрішніх справ – Олександр Корнійович Мицюк, міністр земельних справ – Микита Юхимович Шаповал, міністр мистецтва – Дмитро Володимирович Антонович²², міністр морських справ – Михайло Іванович Бі-</p>	<p>I. Прийняти декларацію, згоджуючись з викладеною в ній програмою майбутньої політичної діяльності правительства.</p> <p>II. Прийняти до відома.</p>

лінський, міністр народного здоровля – Борис Петрович Матюшенко, міністр пошт і телеграфів – Іван Дем'янович Штефан²³, міністр продовольчих справ – Борис Миколайович Мартос²⁴, міністр торгу й промисловості – Сергій Степанович Остапенко²⁵, в.о. міністра військових справ – Олександр Вікторович Осецький, в.о. міністра народної освіти – Петро Іванович Холодний, в.о. міністра юстиції – Сергій Павлович Шелухин, в.о. міністра фінансів – Василь Петрович Мазуренко, в.о. міністра праці – Леонід Дмитрович Михайлів²⁶, керуючий міністерством шляхів – Пилип Каленикович Пилипчук, керуючий управлінням культів при міністерстві освіти – Іван [Львович] Липа²⁷, державний контролер – Дмитро Львович Симонів, т.в.о. державного секретаря – Ілля Михайлович Сніжко.

III. Пропозицію голови зборів надати право голові Ради Міністрів доповнити склад кабінету.

IV. Пропозицію голови зборів доручити обрання товаришів міністрів Раді Міністрів.

III. Прийняти.

IV. Прийняти.

Засідання зачинено о 12 годині ночі.

ЦДАВО України. Ф. 1065. – Оп.1. – Спр.14. – Арк.8—8 зв. Машинопис. Незасвідчена копія.

№ 2-28

ЖУРНАЛИ

засідань Директорії Української Народної Республіки

№ 2

01.02. 1919 р.

Головував: В.К.Винниченко.

Присутні: Ф.П.Швець, О.М.Андрієвський²⁸, А.Г.Макаренко.

Секретарював: керуючий справами І.І.Красковський²⁹.

Слухали:	Постановили:
<p>1. Прохання комісії по улаштуванню бурс-пансіонів для українських гімназій м. Києва. Про асигнування їй 50.000 карбованців на негайні потреби.</p> <p>2. Прохання українських молодих поетів і письменників про асигнування їм субсидії в розмірі 100.000 гривень на видання літературно-мистецького місячника «Музагет»³⁰.</p> <p>3. Постанова.</p>	<p>1. Затвердити.</p> <p>2. Затвердити.</p> <p>3. В додаток до постанови Директорії від 20 січня 1919 року постановили:</p> <p>1/ постанову про припинення діяльності всіх організацій Російського товариства Червоного хреста перевести в життя по телеграфу.</p> <p>2/ в зміну пункту 3-го закону від 20 січня 1919 р. переведення цієї постанови доручити не міністрові народного здоров'я та опікування, а безпосередньо самому Товариству Червоного хреста.</p>

4. Статут Українського товариства Червоного хреста ³¹ .	4. Затвердити з умовою розпуску організаційного комітету і передачі тимчасово розпорядительних функцій управі.
--	--

ЦДАВО України. Ф.1429. – Оп. 5. – Спр.13. – Арк.1–1зв. Машинопис. Незасвідчена копія.

№ 3

07.02.1919 р.

Головував: В.К.Винниченко.

Присутні: Ф.П.Швець, С.В.Петлюра, А.Г.Макаренко,
О.М.Андрієвський.

Секретарював: керуючий справами І.І.Красковський.

Слухали:	Постановили:
Постанова:	<p>1. а/ зважаючи на те, що в сей тяжкий мент подій, коли усі свідомі громадяне Української Республіки, а тим більш військові особи, повинні активно захищати республіку, Директорія вважає неможливим перебування надалі в різних відомствах на посадах урядовців бувших старшин армії, а тому прохає голову Ради Міністрів обміркувати спільно з військовим міністром справу про негайне відкомандирування таких осіб до Дієвої армії.</p> <p>б/ одпустити з спеціального фонду Директорії двісті тисяч /200.000/ карбованців на допомогу українським біженцям Хотинського, Сорочанського та Акерманського повітів³².</p>

ЦДАВО України. Ф.1429. – Оп.5. – Спр.13. – Арк.2. Машинопис. Незасвідчена копія.

Головував: В.К.Винниченко.

Присутні: [Ф.П.]Швець, [О.М.]Андрієвський, [А.Г.]Макаренко.

Секретарював: керуючий справами І.І.Красковський.

Слухали:	Постановили:
<p>1. Доклад М.Ю.Шаповала про утворення міністерства оборони.</p> <p>2. Представлення Верховної слідчої комісії³³ про призначення тимчасово виконуючим обов'язки голови комісії в Вінниці члена комісії Г.С. Шиянова³⁴.</p> <p>3. Постанови:</p>	<p>1. а/ військове і морське міністерства скасувати, а натомість утворити міністерство оборони.</p> <p>б/ справи кредиту, штати і архіви військового і морського міністерства передати міністерству оборони.</p> <p>в/ весь особистий склад військового і морського відомства звільнити, давши право подати заяви про бажання служити в міністерстві оборони, од которого залежатиме прийняти кого на службу чи не прийняти.</p> <p>г/ міністром оборони призначити М.Ю.Шаповала з тимчасовим залишенням його міністром земельних справ.</p> <p>д/ міністру оборони приступити негайно до сформування народної армії для захисту української землі.</p> <p>2. Затвердити.</p> <p>3. а/ зважаючи на те, що поранені козаки тиняються по різних інституціях і звертаються</p>

до Директорії в справі допомоги, належної їм по постанові Директорії Української Народної Республіки від 26 листопаду, запитати військового міністра: що зроблено ним у виконання згаданої постанови опублікованої в ч.1. «Вісника Української Народної Республіки» у Вінниці і прохати його вжити всіх засобів, щоб всі точки тієї постанови були переведені в життя якнайскорше.

б/ Позаяк, згідно постанови Директорії Української Народної Республіки 27 січня б.р. будинок і все майно Лук'янівського народного дому³⁵ передати в постійне користування українського робітничого клубу, передати сьому клубові також і ті 300.000 карбованців, які до сього належали до видання поіменованому дому, згідно попередній постанові Директорії від 25 того січня.

4. Ухвалені Радою Народних Міністрів постанови:

4. Затвердити:

1/ про скасування Головної слідчої комісії при Директорії.

2/ Про асигнування 300.000 карбованців на видатки, зв'язані з організацією Українського національного архіву в м. Києві.

3/ про штати управління головноуповноваженого по евакуації військовополонених та біженців при міністерстві народного здоров'я й опікування.

4/ про асигнування 606.000 карбованців для видачі одноразової допомоги Одеській національній раді.

5/ про асигнування в розпорядження міністра народної освіти 500.000 карбованців на допомогу

в 1919 році українським учительським спілком³⁶.

6/ про асигнування в розпорядження міністра народної освіти 50.000 карбованців для видачі допомоги Кам'янець-Подільському товариству «Просвіта»³⁷.

7/ про асигнування 1.225.000 карбованців на утримання українського державного Кам'янець-Подільського університету³⁸ за першу третину 1919 року.

8/ про асигнування 192.879 карбованців на закінчення ремонту і придбання необхідних речей для 2-ої української гімназії імені Кирило-Мефодіївського братства.

9/ про видачу 50.000 карбованців допомоги благодійному Товариству видання загальнокорисних та дешевих книжок.

10/ про асигнування 6.000.000 карбованців головній управі Українського товариства Червоного хреста на видатки по заготовці хліба та фуражу.

11/ про заклик до дійсної військової служби служачих телеграфу і пошти, котрі народились в 1897 році.

12/ про передачу Київського Центрального Архіву давніх актових книг в відання головного управління мистецтв та національної культури, про штати цього архіву та про асигнування 66.400 карбованців на його утримання.

13/ про асигнування 10.000.000 карбованців на видання книжок і учебних приладдів для народної освіти.

14/ про асигнування 48.000 карбованців на утримання Київської, Полтавської, Чернігівської та

Катеринославської губерніальних наукових архівних комісій.

15/ про асигнування 168.740 карбованців на влаштування Київської III-ї української гімназії.

16/ про асигнування 53.943 карбованців на улаштування 1-ї Київської української гімназії імені Т. Шевченка.

17/ про записання на мarmorові дошки імен забитих в боротьбі з гетьманом та його урядом.

18/ про заснування при Кам'янець-Подільським державним українським університеті зразкового городу і про асигнування на те 97.707 карбованців.

19/ про статут Українського товариства Червоного хреста.

20/ про поліпшення матеріального становища приватдоцентів та позаштатних професорів вищих шкіл.

21/ про асигнування в розпорядження міністра культів 70.000 карбованців на утримання п'ятдесяти православних причтів, командированих в окуповані місцевості України – Холмщину, Підляшшя та Полісся – для задоволення релігійних потреб людності цих країв³⁹.

22/ про асигнування в розпорядження міністра культів 9.200 карбованців на утримання Холмської духовної колегії по справам Православної церкви на Холмщині та Підляшші.

23/ про асигнування міністерству земельних справ 4.493.500 карбованців на видання підручників для шкіл, на інформацію населення й на видання щорічника та утримання рецензійної й термінологічної комісій.

<p>5. Закон про місцеві конгреси і ради трудового народу.</p> <p>6. Нові закони:</p>	<p>24/ про статут Всеукраїнського союзу земств /народних рад/⁴⁰.</p> <p>25/ про асигнування з коштів державної скарбниці 200.000 карбованців на початкове улаштування друкарні при Кам'янець-Подільським державним українським університеті і на придбання шрифту для цієї друкарні.</p> <p>5. Затвердити.</p> <p>6. Затвердити ухвалені Радою Народних Міністрів нові закони:</p> <p>а/ про асигнування співробітникам притулків міністерства народної освіти 21.480 карбованців нагороди.</p> <p>б/ про асигнування в розпорядження міністра народної освіти на утримання двадцяти двоохрічних педагогічних курсів для підготовки учителів для нижчих початкових шкіл 880.000 карбованців.</p> <p>в/ про асигнування в розпорядження міністра народної освіти з коштів державної скарбниці одного мільйона вісімсот тисяч карбованців на заготовлення матеріалів та на збудування помічних будинків та приладдя за для збудування Кам'янець-Подільського державного українського університету.</p> <p>г/ про платню за працю в позаслужбові години в урядових установах.</p> <p>д/ про українські написи на кінематографічних фільмах в Українській Народній Республіці.</p> <p>е/ про зарахування в державну службу вчителям середніх</p>
--	---

7. Закон про виплату виїзних /под'ємних/ і добових грошей співробітникам державних установ на випадок евакуації.

8. Законопроект про скасування слідчої комісії [М.М.]Ковенка⁴².

9. Пропозиції міністра закордонних справи В.М.Чеховського оголосити телеграму російського правительства до Директорії й дати на неї відповідь⁴³.

шкіл час[у] перебування їх на приватній вчительській службі.

ж/ про закриття 1-ої Київської /Олександрівської/ гімназії, утворення замість неї Української імені М.І. Костомарова гімназії і передачу всіх сум та майна, які належали бувшій 1-й Київській гімназії.

з/ про скасування права розпорядчиків кредитів повертати лишки кредитів на видачу урядовцям нагороди та допомоги.

и/ про асигнування 834.900 карбованців на утримання бурс при київських українських гімназіях імені: 1/ Тараса Шевченка, 2/ Кирило-Мефодіївського братства, 3/ Івана Стешенка⁴¹ і 4/ Київського товариства «Просвіта» на Лук'янці.

7. Не затвердити.

8. Законопроект принципово ухвалити. Передачу функцій слідчої комісії Ковенка відповідним відомствам доручити голові Ради Міністрів професору Остапенку.

9. Телеграму оголосити разом з відповіддю.

Доручити міністру закордонних справ скласти відповідь, в якій зазначити:

1/ Що Російське советське правительство веде само війну з Українською Народною Республікою.

2/ Що Українського советського правительства в дійсності не існує, а в Києві правлять відомі

10. Постанови:
I. Загальний наказ № 28.

агенти Російського советського правительства, які були за часів гетьмана представниками Російського советського правительства в Україні.

З/ Що як би вже вести переговори, то краще не з агентами Російського советського правительства, а безпосередньо з самим правительством.

10. а/ Володимира Михайловича Чеховського призначити членом ради міністра справ закордонних і командувати представником Директорії в Чехію.

б/ відпустити з засобів державної скарбниці в розпорядження голови Директорії двадцять мільйонів гривень на екстраординарні видатки.

11. Доручити голові української місії у Грузії п. Красковському одержати від грузинського уряду 500.000 карбованців, позичково відпущених українським урядом грузинській місії у Києві, і видавати з цієї суми на благодійні і просвітні цілі громадянам-українцям Закавказзя.

Голова:

Члени:

Член-секретар:

*ЦДАВО України. Ф.1092. - Оп.6. - Спр.2. - Арк.57-63. Машинопис.
Незасвідчена копія.*

11.02. 1919 р.

№ 46

Головував: С.В. Петлюра.

Присутні: О.М. Андрієвський, А.Г.Макаренко і Ф.П.Швець.

Секретарював: керуючий справами І.І. Красковський.

Слухали:	Постановили:
<p>I. Загальний наказ №28.</p> <p>II. Постанова.</p>	<p>I. Генерал д'Ансельм⁴⁴ прийняв, починаючи від 18 січня 1919 року командування союзними арміями Полудневої Росії, також і одиницями військовими чужоземних націй.</p> <p>Франція і союзники не забули змагання /усілія/, які Росія зробила на початку війни і зараз вони прийшли до Росії, щоби дати усім елементам патріотам можливість возстановить в краю порядок, який давно вже знищено в ужасах горожанської війни.</p> <p>II. Заслухавши, а також справоздання своїх відпоручників, які приймали участь в нарадах місій Директорії Української Народної Республіки і командування союзних військ в Одесі і Бірзулі⁴⁵: голови Ради Міністрів Сергія Остапенка, військового міністра [Олександра] Грекова⁴⁶, членів Трудового конгресу⁴⁷ Сергія Бачинського⁴⁸ і Ісаака Мазепи⁴⁹, Директорія Української Народної Республіки ухвалила: висловити свою згоду на прийняття в принципі тих умов, які були висунені з обох сторін і спільно обмірковані на тих радах.</p> <p>Для вручення командуванню союзних військ відповідної декла-</p>

рації, а також для детального і остаточного складання, написання і підпису умов взаємної згоди, вивчити в Одесу від[по]ручників Директорії Української Народної Республіки за належними уповноваженнями.

Голова:

Члени:

Член-секретар:

ЦДАВО України. Ф.1092. – Оп.6. – Спр.2. – Арк.5. Машинопис. Незасвідчена копія.

№ 6

12.02. 1919 р.

№ 47

Головував: О.М.Андрієвський.

Присутні: [Ф.П.]Швець, [С.В.]Петлюра, [А.Г.]Макаренко.

Секретарював: керуючий справами І.І.Красковський.

Слухали:	Постановили:
<p>І. Справоздання голови Ради Міністрів п. С.Остапенка, в якому було зачитано листа п. капітана Ланжерона. В тому листі п. Ланжерон зазначає, що не може прийняти для вручення командуванню союзних військ відповідь Директорії Української Народної Республіки, в якій Директорія принципово висловила свою згоду на прийняття тих умов, які були висунені з обох сторін і спільно обмірковані на нарадах в Бірзулі та Одесі, коли разом не будуть випущені із в'язниці і відправлені з ним п. Ланжероном до Одеси слідує особи: [С.]Гербель, [А.]Ржепецький, [В.]Рейнбот, Ва-</p>	<p>І. Приймаючи на увагу: 1/ що вищезазначені особи, яким пред'явлені різноманітні обвинувачення політичного та уголовного характеру, знаходяться під слідством і посаджені у в'язницю по постанові законної судової влади, яка існувала при всіх попередніх режимах на Україні, і визволення їх без відповідного рішення судової влади і брутальне порушення законів нашої держави і взагалі – є беззаконня, на яке державна верховна влада, як доглядач закону, ні в яким разі піти не може.</p> <p>2/ таким робом вимога п. капітана Ланжерона, як вона</p>

рун-Секрет, Гаврилов, Ненарокомов, Гусаков, Компаньон, барон Унгерн-Штернберг, Базіков, Петропавловський, Красноусов, Нетронін, Коханський, Петровський, Магаєв і Кровицький⁵⁰.

2. Відношення секретаріату [Ради] Народних Міністрів з впискою з журналу засідання Ради Народних Міністрів від 10 лютого 1919 року ч. 44 про роспублікування закону про місцеві конгреси і ради трудового народу.

3. Постанови:

зазначена в листі його, є порушення загальноєвропейських звичаїв, обов'язкових для всіх публічно-правових норм та принципів міжнародного права – Директорія Української Народної Республіки не вирішуючи наперед, яка може бути дальніша доля осіб, зазначених в листі п. Ланжерона, на підставі вищезазначених мотивів з погляду закону і права всіх культурних народів світу, примушена одмовити в даному разі в вимогах п. капітана Ланжерона, які зазначені в листі його на ім'я п. голови Ради Міністрів Української Народної Республіки п. Остапенка від 12 лютого 1919 року.

Разом з тим Директорія УНР висловлює свій великий жаль, що не по її вині затримується налагодження справи рішучої спільної боротьби з більшовиками, які загрожують європейській культурі.

2. Пропонувати Раді Народних Міністрів законопроект про місцеві конгреси і трудові ради роспублікувати.

3. а/ Персональний склад дипломатичних місій Української Народної Республіки до Франції, Англії, Америки та Італії, які ще не доїхали до місця свого призначення, скоротити, залишивши в місії до Франції 8 осіб, в місіях до Америки, Англії і Італії – не більш 5 осіб. Всіх інших урядовців і співробітників зазначених місій одкликати і негайно. Виконання

<p>4. Ухвалено Радою Народних Міністрів постанову про асигнування 5.000.000 карбованців на видатки по формуванню Окремого корпусу технічно-залізничного війська.</p>	<p>цієї постанови доручається п. міністру закордонних справ з тим, щоб ця постанова була переслана головам зазначених місій через п. [О.О.]Севрюка⁵¹.</p> <p>б/ асигнувати в безпосереднє розпорядження п. міністра закордонних справ 50.000.000 карбованців з коштів державної скарбниці, як секретний фонд на закордонні інформації.</p> <p>4. Затвердити.</p>
--	---

Голова:

ЦДАВО України. Ф.1092. – Оп.6. – Спр.2. – Арк.7-8. Машинопис. Незасвідчена копія

№ 7

13.02. 1919 р.

№ 48

Слухали:	Постановили:
<p>І. По докладу п. голови Директорії новий склад Кабінету Народних Міністрів Української Народної Республіки.</p>	<p>І. 1/ Затвердити состав кабінету Народних Міністрів в такому складі: прем'єр-міністр – [Сергій] Остапенко. а/ міністр військових справ Олександр Шаповал⁵². б/ міністр внутрішніх справ – Грицько Чижевський⁵³, б.-п.</p>

в/ міністр фінансів – [Степан] Федак⁵⁴, н.д.

г/ міністр народного господарства – [Іван Фещенко-]Чопівський⁵⁵, с.ф.

д/ міністр земельних справ – [Євген] Архипенко⁵⁶, б.п.

е/ міністр закордонних справ – [Кость] Мацієвич⁵⁷.

Керуючі справами міністерств:

1/ міністерства юстиції [Дмитро] Маркович⁵⁸, с.ф.

2/ -//- шляхів – [Пилип] Пилипчук.

3/ -//- освіти – Іван Огієнко⁵⁹.

4/ -//- пошти і телеграфів – Іван Штефан.

5/ -//- праці – [Леонід] Михайлів.

6/ -//- культів – Іван Липа.

7/ -//- народного здоровля – [Овксентій] Корчак-Чепурківський⁶⁰.

8/ -//- морських справ – [Михайло] Білінський.

9/ -//- преси – Осип Назарук⁶¹.

10/ т.в.о. [керуючого міністерством] єврейських справ – Авраам Ревуцький⁶².

11/ державного контролю – [Дмитро] Симонів.

12/ державний секретар – [Михайло] Корчинський⁶³.

2. Затвердити:

Функції Наказного отамана – Наказному отаману доручається безпосереднє ведення військових операцій й йому підлягають всі галузі Дієвої армії у всіх відношеннях. В своїй чинності Наказний отаман підлягає через Головного

2. По докладу п. голови Директорії функції Наказного отамана, військового міністра і Головного отамана.

<p>3. Постанова.</p>	<p>отамана лише Директорії УНР і відповідає перед нею.</p> <p>На посаду Наказного отамана Дієвої української армії призначається отаман Греков 14 лютого 12 год. Обсяг компетенції і обов'язків Наказного отамана більш докладно зазначаються спеціальною інструкцією.</p> <p>Функції військового міністра.</p> <p>Військовий міністр входить в склад кабінету і має завдання формування і організації республіканських військ та постачання їх всім необхідним довольством і військовим знарядженням. До передачі військ і постачання в склад Дієвої армії вони безпосередньо знаходяться в розпорядженні військового міністра.</p> <p>Функції Головного отамана.</p> <p>Головний отаман має верховний догляд за озброєними силами республіки.</p> <p>3. Позаяк вже розслідування зроблено місцевими комісіями – комісію п. [І.]Золотницького⁶⁴ скасувати і кредитів не одпускати.</p>
----------------------	--

Голова:

Члени:

Член-секретар:

ЦДАВО України. Ф.1092. – Оп.6. – Спр.2. – Арк.10 –11. Машинопис. Незасвідчена копія

16.02. 1919 р.

№ 50

Головував: О.М.Андрієвський.

Присутні: Ф.П.Швець, [А.Г.]Макаренко, С.В.Петлюра.

Секретарював: Керуючий справами І.І.Красковський.

Слухали:	Постановили:
1. Прохання п. [І.]Штефана про допомогу:	1. Передати голові Ради Народних Міністрів.
2. Постанова:	2. Заступником голови в засідання Ради Народних Міністрів призначається Дмитро Маркович.
3. Призначення:	3. Христюка Павла Онукійовича ⁶⁵ призначити керуючим справами Директорії Української Народної Республіки.

Голова:

Члени:

Член-Секретар:

ЦДАВО України. Ф.1092. – Оп.6. – Спр.2. – Арк.13. Машинопис. Незасвідчена копія

№ 9

17.02. 1919 р.

№ 51

Головував: О.М.Андрієвський.

Присутні: [Ф.П.]Швець, [А.Г.]Макаренко і С.В.Петлюра.

Секретарював: керуючий справами І.І.Красковський.

Слухали:	Постановили:
1. Доклад члена Директорії С.В.Петлюри про необхідність інформації про сучасний стан дер-	1. Висловити побажання, щоб голова Ради Народних Міністрів в

жави Державного Секретаріату Галичини.

2. Призначення.

3. Постанова:

1. Доклад керуючого справами Директорії про пенсію та допомогу батькам забитих козаків в тім разі, коли вони утримувались на кошти забитого або користувались його допомогою при життю.

найближчому часі налагодив зв'язок з Державним Секретаріатом Галичини⁶⁶ та інформацію Державного Секретаріату про наші політичні події.

2. Член Трудового конгресу Сергій Бачинський призначається товаришем міністра закордонних справ.

3. Вислати в Одесу до верховного командування військ держав Антанти уповноважених представників від Директорії – міністра закордонних справ К.Мацієвича і товариша міністра закордонних справ С.Бачинського з правом передати військовому командуванню декларацію Директорії Української Народної Республіки, заключати і підписувати умови, згоди з представниками держав Антанти від імені Директорії Української Народної Республіки.

Голова:

Члени:

Член-секретар:

ЦДАВО України. Ф.1092. – Оп.6. – Спр.2. – Арк.14. Машинопис. Незасвідчена копія.

18. 02. 1919 р.

№ 52

Головував: О.М. Андрієвський.

Присутні: Ф.П. Швець, [А.Г.]Макаренко.

Секретарював: керуючий справами Директорії П.О.Христюк.

Слухали:	Постановили:
<p>1. Доклад керуючого справами Директорії про пенсію та допомогу батькам забитих козаків в тім разі, коли вони утримувалися на кошти забитого або користувалися його допомогою при житті.</p> <p>2. Заяву Української Національної Ради і Ради Державних Секретарів Західної Української Республіки про неможливість в даний мент посилки української дипломатичної місії до Польщі.</p> <p>3. Про організацію полку з поштово-телеграфних служачих.</p> <p>4. Постанова.</p>	<p>1. Передати в Раду Народних Міністрів для вироблення додатково закону до постанови Директорії від 26 листопаду про пенсію та допомоги батькам забитих козаків.</p> <p>2. Сповістити, що справа вже вирішена, постановою Директорії від 9 лютого 1919 р. вирішено затримати посилку місії до Польщі.</p> <p>3. Передати на розгляд члена Директорії п. Макаренка.</p> <p>4. Видати з сум спеціального фонду Директорії п'ятдесят тисяч карбованців, під розписку п. [В.]Косаренка⁶⁷, на видатки по поїзді окремої делегації в Одесу.</p>

Голова:

Члени:

Член-секретар, керуючий справами Директорії:

ЦДАВО України. Ф.1429. – Оп.5. – Спр.13. – Арк.13. Машинопис. Незасвідчена копія.

19.02. 1919 р.

№ 53

Слухали:	Постановили:
<p>1.Нові закони:</p> <p>2. Ухвалені Радою Народних Міністрів постанови.</p>	<p>1. Затвердити ухвалені Радою Народних Міністрів закони:</p> <p>а/ про керування та ліквідацію інституцій та організацій військового часу.</p> <p>б/ про право Київського⁶⁸ та Кам'янець-Подільського державних українських університетів провадити іспити на ступені магістра та доктора.</p> <p>в/ про скасування комісії по ліквідації румунського майна, існуючого на території України і українського в Румунії та Бесарабії.</p> <p>г/ про права по освіті українських громадян, що скінчили закордонні вищі школи.</p> <p>д/ про вибори та призначення мирових суддів.</p> <p>2. Затвердити ухвалені Радою Народних Міністрів постанови:</p> <p>а/ про асигнування 22.000.000 гривень на допомогу українським культурним організаціям в Галичині.</p> <p>б/ про видачу допомоги міністрам, керуючим міністерствами та товаришам міністрів при залишенні ними своїх посад.</p> <p>в/ про асигнування в розпорядження краєвого комісара Холмщини і Підляшшя 10.000.000 карбованців.</p> <p>г/ про відкриття міністрові закордонних справ кредиту в сумі</p>

<p>3. Доклад культурно-просвітньої комісії Трудового конгресу⁷⁰ про внесені комісією зміни в закон, ухвалений Радою Народних Міністрів, про управління освітою в Українській Народній Республіці.</p> <p>4. Постанови:</p>	<p>1.500.000 гривень для виплати німецькому посольству на Україні за пограбовані на станції Здолбуново речі.</p> <p>д/ про асигнування в розпорядження голови Директорії на екстраординарні видатки 20 мільйонів гривень.</p> <p>е/ про асигнування 7.000.000 гривень на боротьбу з чумою на рогатій скотині.</p> <p>ж/ про асигнування в розпорядження міністра внутрішніх справ 600.000 гривень для видачі допомоги Херсонській філії Національного союзу⁶⁹.</p> <p>3. Передати в Раду Народних Міністрів для остаточної редакції.</p> <p>4.а/ принципово визнати необхідним призначати пенсію дружині і малолітнім дітям забитого більшовиками Балтського повітового комісара Сікорського - Євгенії Петрівні Сікорській.</p> <p>б/ доручити Раді Народних Міністрів переглянути цю справу детально і встановити розмір пенсії.</p>
---	--

Голова:

Члени:

Член-секретар, керуючий справами Директорії:

ЦДАВО України. Ф.1092. - Оп.6. - Спр.2. - Арк.16-17. Машинопис. Незасвідчена копія.

20.02. 1919 р.

№ 54

Головував: А.Г.Макаренко.

Присутні: Ф.П.Швець, О.М.Андрієвський.

Секретарював: керуючий справами Директорії П.О.Христюк.

Слухали:	Постановили:
<p>1. Прохання члена бувшої Центральної Ради І.Т. Матвієнка про повернення йому видатків в сумі 6735 карбованців, витрачених ним в часи відступу з Києва до Житомира українського уряду в січні місяці 1918 року.</p> <p>2. Внесення Верховної слідчої комісії про залічення членів комісії і урядовців до відповідних класів посад, для того, щоб комісія могла скористуватись законом Директорії від 10 лютого 1919 року.</p> <p>3. Лист Временного краєвого правительства Білорусії⁷¹, аби по всім питанням зв'язаним з Білорусією, звертатися до цього правительства безпосередньо.</p> <p>4. Копію доповіді посла до Німеччини М.[В.]Порша⁷² Головному отаманові військ Української Народної Республіки, надісланого міністерством закордонних справ від 19 лютого 1919 року під ч.1023.</p> <p>5. Нота посла Всевеликого війська Донського на Україні (Атамана Зимовой станиці [Все]великого войска Донского на Украине) О.Черячукіна⁷³ від 27/9 янвря/феврля за № 2022.</p>	<p>1. Передати в Раду Міністрів на вирішення.</p> <p>2. Передати в Раду Міністрів для вирішення, в доповнення до закону, відповідної постанови, згідно з докладом комісії.</p> <p>3. Передати в міністерство закордонних справ.</p> <p>4. Передати на розгляд в Раду Міністрів.</p> <p>5. Передати міністрові закордонних справ для складення відповіді на ноту.</p>

<p>6. Заяву президії Трудового конгресу за ч.118 про видачу авансу в 30.000 карбованців на утримання членів конгресу і про право членів безплатного користування проїздом по залізницях.</p>	<p>6. Передати в Раду Міністрів для розгляду.</p>
<p>7. Ноту Української Національної Ради і Ради Секретарів Західної області Української Народної Республіки від 10 лютого 1919 року про переговори з Антантою⁷⁴, доповнення Директорії представниками від Галичини і введення представників Галичини до правительства.</p>	<p>7. Прийняти до відома й дати по знятим в листі питанням відповідь державному секретареві Осипу Бурачинському⁷⁵.</p>

Голова:
Члени:
Член-секретар:

ЦДАВО України. Ф.1092. – Оп.6. – Спр.2. – Арк.21–22. Машинопис. Незасвідчена копія.

№ 13

20.02. 1919 р.
№ 55

Головував: А.Г.Макаренко.
Присутні: С.В.Петлюра, О.М.Андрієвський, Ф.П.Швець.
Секретарював: керуючий справами Директорії П.О.Христюк.

Слухали:	Постановили:
1. Постанова:	1. Затвердити розпорядження Головного отамана С.Петлюри про

<p>2. Доклад Головного отамана про впо-рядкування військової комунікації на залізницях.</p>	<p>видачу Олександру Севрюку п'ятдесяти тисяч карбованців на видатки в справі організації українських військових частин з полонених, перебуваючих в Італії⁷⁶.</p> <p>Гроші ці прийняти на рахунок фонду Директорії, і на цю суму поповнити касу головного командування.</p> <p>2. Доручити міністрові шляхів скласти в порозумінні з військовим міністерством і Генеральним штабом проект реорганізації військової комунікації на залізничних шляхах і передачі влади військовому Залізничному корпусі.</p>
---	--

Голова:

Члени:

Член-секретар, керуючий справами Директорії:

ЦДАВО України. Ф.1092. – Оп.6. – Спр.2. – Арк. 23. Машинопис. Незасвідчена копія.

№ 14

21.02. 1919 р.

№ 56

Головував: С.В.Петлюра.

Присутні: Ф.П.Швець, О.М.Андрієвський, А.Г.Макаренко.

Секретарював: керуючий справами Директорії П.О.Христюк.

Слухали:	Постановили:
1. Доклад Головного отамана С. Петлюри про становище на фронті і наші взаємовідносини з	1. З огляду на відомості, подані Головним отаманом, визнати потрібною негайну поїздку Голов-

Західною Українською Республікою.

II. Доклад члена Директорії О.М. Андрієвського в справі створення партизанських отрядів на допомогу регулярним військовим частинам.

ного отамана С. Петлюри до Галичини для переговорів з Радою Державних Секретарів ЗУН Республіки в цілях налагодження як військових і загальних справ республіки.

II. Зважаючи на сучасне загальне й військове становище, асигнувати в розпорядження члена Директорії О.М. Андрієвського з військового фонду – підотчетно три мільйони карбованців на організацію партизанських отрядів. Сформування партизанських отрядів має провадитись в тісному контакті з начальником Генерального штаба з умовою підлягання партизанських отрядів Головній команді військ республіки.

Голова:

Члени:

Член-секретар, керуючий справами Директорії:

ЦДАВО України. Ф.1092. – Оп.6. – Спр.2. – Арк. 24. Машинопис. Незасвідчена копія.

№ 15

21.02. 1919 р.

№ 57

Головував: С.В.Петлюра.

Присутні: Ф.П.Швець, А.Г.Макаренко, О.М.Андрієвський.

Секретарював: керуючий справами Директорії П.О.Христюк.

Слухали:	Постановили:
I. Постанова:	I. На час відсутності Головного отамана Петлюри (при поїзді його в Галичину) доручити верховне керування військовими справами члену Директорії А.Г. Макаренкові.

Голова:

Члени:

Член-секретар, керуючий справами Директорії:

ЦДАВО України. Ф.1092. – Оп.6. – Спр.2. – Арк.28. Машинопис. Незасвідчена копія.

№ 16

21.02. 1919 р.

№ 58

Головував: С.В. Петлюра.

Присутні: [Ф.П.]Швець, [А.Г.]Макаренко, [О.М.]Андрієвський.

Секретарював: керуючий справами Директорії [П.О.]Христюк.

Слухали:	Постановили:
I. Новий закон про входження Корпусу кордонної охорони в склад Дієвої армії.	I. Затвердити ухвалений Радою Міністрів закон про входження Корпусу кордонної охорони на час

війни в склад Дієвої армії Республіки.

Голова:

Члени:

Член-секретар, керуючий справами Директорії:

ЦДАВО України. Ф.1092. – Оп.6. – Спр.2. – Арк.29. Машинопис. Незасвідчена копія.

№ 17

22.02. 1919 р.

№ 60

Головував: Ф.П.Швець.

Присутні: О.М.Андрієвський, А.Г.Макаренко.

Секретарював: керуючий справами Директорії П.О.Христюк.

Слухали:	Постановили:
I. Постанова:	I. Взяти з кредитів міністерства продовольчих справ десять мільйонів /10.000.000/ карбованців готовими грошми і передати їх в розпорядження керуючого міністерством шляхів під відчит на потреби Залізничного корпусу. Наказати міністрові продовольчих справ видати відповідний ордер на видачу зазначених грошей.

Голова:

Члени:

Член-секретар, керуючий справами Директорії:

ЦДАВО України. Ф.1092. – Оп.6. – Спр.2. – Арк.31. Машинопис. Незасвідчена копія.

22.02. 1919 р.

№ 61

Головував: Ф.П.Швець.

Присутні: О.М.Андрієвський, А.Г.Макаренко.

Секретарював: керуючий справами Директорії П.О.Христюк.

Слухали:	Постановили:
І. Ухвалений Радою Народних Міністрів закон про достроковий призов до виконання військової повинності народжених в 1900 році, що мають освіту.	І. Закон затвердити.

Голова Директорії:

Члени:

Керуючий справами Директорії:

ЦДАВО України. Ф.1092. – Оп.6. – Спр.2. – Арк. 33. Машинопис. Незасвідчена копія.

№ 19

22.02. 1919 р.

№ 62

Головував: Ф.П.Швець.

Присутні: О.М.Андрієвський, А.Г.Макаренко.

Секретарював: керуючий справами Директорії П.О.Христюк.

Слухали:	Постановили:
І. Доклад керуючого справами п. Христюка про затвердження	І. Затвердити.

<p>скорочених тимчасових штатів канцелярії Директорії.</p> <p>2. Накази:</p>	<p>2. Призначити на посади: Строменка Василя Онукійовича і Джоліва Григорія Андрійовича – товаришами міністра внутрішніх справ.</p>
--	---

Голова:
Члени:
Член-секретар
Керуючий справами Директорії:

ЦДАВО України. Ф.1092. – Оп.6. – Спр.2. – Арк.30. Машинопис. Незасвідчена копія.

№ 20

24.02. 1919 р.
№ 63

Головував: О.М.Андрієвський.
Присутні: Ф.П.Швець, А.Г.Макаренко.
Секретарював: керуючий справами Директорії П.О.Христюк.

Слухали:	Постановили:
<p>I. Нові закони, ухвалені Радою Народних Міністрів.</p>	<p>I. Затвердити закони: 1/ Про надання начальнику головного військово-юридичного управління прав товариша міністра. 2/ Про амністію всіх військових осіб, які вчинили на території Української Народної Республіки злочини до 15 грудня 1918 року. 3/ Про переведення секретних видатків безпосередньо розпорядженням Директорії.</p>

4/ Про скасування штатів канцелярії Голови Ради Міністрів, встановлених законом од 4 жовтня 1918 р. і утворення тимчасових штатів особистої канцелярії голови Ради Народних Міністрів.

5/ Про управління освітою в Українській Народній Республіці.

6/ Про тимчасові правила боротьби проти заразних хворостів на Україні та про асигнування на цю боротьбу 28.000.000 гривень.

7/ Про залишення за штатом урядовців і співробітників державних установ, які залишились на території зайнятій більшовиками.

8/ Про утворення посади Наказного отамана Народної республіканської армії та про обясування прав і обов'язків Головного отамана, Наказного отамана та військового міністра.

2. Ухвалені Радою Народних Міністрів постанови:

2. Затвердити постанови:

а/ Про зміну штатів вищих початкових шкіл і про асигнування 83.400.000 карбованців на утримання існуючих та на відкриття нових вищих початкових шкіл.

б/ Про асигнування грошових знаків державної скарбниці до 6000000000 гривень.

в/ Про порядок проведення видатків за рахунок сміт 1918 року.

г/ Про асигнування в розпорядження міністра внутрішніх справ 1.500.000 гривень на виплату за реквізовані в м. Вінниці для державних установ помешкання готелів "Франсуа", "Савой" та інші та на утримання цих помешкань.

д/ Про асигнування 4000000 гривень на організацію

	<p>громадських робіт в Житомирі і Бердичеві.</p> <p>е/ Про видачу одноразової допомоги І.Д. Штефану.</p> <p>ж/ Про асигнування в розпорядження керуючого міністерством шляхів для державного секретаріату шляхів Галичини 17.000.000 гривень на експлуатацію залізниць і заготовку палива і металу.</p> <p>з/ Про асигнування в розпорядження голови Ради Народних Міністрів 300.000 гривень на представництво.</p> <p>и/ Про асигнування 62.000.000 гривень на допомогу українським видавничим організаціям.</p>
--	---

Голова:

Члени:

Член-секретар, керуючий справами Директорії:

ЦДАВО України. Ф.1092. – Оп.6. – Спр.2. – Арк.34–35. Машинопис. Незасвідчена копія.

№ 21

25.02. 1919 р.

№ 64

Головував: А.Г.Макаренко.

Присутні: [Ф.П.]Швець, О.М.Андрієвський.

Секретарював: керуючий справами П.О.Христюк.

Слухали:	Постановили:
<p>І. Доклад керуючого справами Директорії про увільнення начальника фінансово-господарчого відділу канцелярії Директорії Андрія Антоновича Білопольського, згідно його прохання від займаємої посади і про призначення начальником фінансово-господарчого відділу урядовця особливих доручень V кл. при Директорії Володимира Миколайовича Лотоцького.</p>	<p>І. Затвердити.</p>

Голова:

Члени:

Член-секретар, керуючий справами Директорії:

ЦДАВО України. Ф.1092. - Оп.6. - Спр.2. - Арк.39. Машинопис. Незасвідчена копія.

25.02. 1919 р.

№ 65

Головував: А.Г. Макаренко.

Присутні: [О.М.] Андрієвський і [Ф.П.] Швець.

Слухали:	Постановили:
<p>1. Ухвалені Радою Народних Міністрів постанови:</p> <p>2. Ухвалені Радою Народних Міністрів нові закони:</p> <p>3. Записку Української радикальної партії в Галичині⁷⁷ до головного управління преси й</p>	<p>1. Затвердити постанови:</p> <p>а/ Про тимчасове припинення витрати кредиту в розмірі 200.000.000 гривень асигнованого на кораблебудівництво.</p> <p>б/ Про асигнування в розпорядження військового міністра 112.000.000 гривень на військові потреби.</p> <p>в/ Про видачу допомоги Марії Порфирьевні Броянській в розмірі 20.000 гривень.</p> <p>г/ Про асигнування 1.800.000 гривень на видачу допомог волосним земствам на видатки в зв'язку з виконаннями ними адміністративних функцій.</p> <p>2. Затвердити ухвалені Радою Народних Міністрів нові закони:</p> <p>а/ Про штати тимчасової школи для підготовки старшин при 2-му Подільському корпусі та асигнування коштів на її утримання.</p> <p>б/ Про строк, з якого переводиться в життя закон від 26 січня 1919 р. "Про поліпшення стану служащих Дієвої армії Української Народної Республіки".</p> <p>3. Видати Українській радикальній партії з кредитів, якими розпоряджається член Дирек-</p>

інформації про видачу допомоги на її видавництва в сумі 500000 карб.

4. Повідомлення Луцького повітового комісара по політичним справам про усунення з посади деяких непевних осіб і арешти їх і про допомогу на відбудування зруйнованих місцевостей Луцького повіту.

5. Заяву бюджетної комісії Трудового конгресу про призначення керуючого міністерством фінансів і про полагодження фінансової справи.

6. Телеграфне звідомлення отамана [І.]Семесенка⁷⁸ про арешт члена Трудового конгресу Машалера за агітацію на користь більшовиків.

7. Звідомлення заступника голови Надзвичайної дипломатичної місії Української Народної Республіки до Франції в справі: а/ про видачу українським урядам необхідних для діяльності як послів, так і паризької місії - акта про межі території Української Народної Республіки. б/ акта про погляд уряду на союз народів, в/ акт[а] про прийняття на себе обов'язків по виплаті частин боргу бувшої Російської імперії.

8. Постанови:

торії Андрієвський 500.000 карбованців.

4. В частині, що торкається усунення з посади і арештів - передати на розпорядження члена Директорії Андрієвського.

В справі допомоги населенню передати голові Ради Народних Міністрів для розпорядження про негайне задоволення. Оповістити про вжиті заходи політичного комісара Ткачука.

5. Прийняти до відома.

6. Передати міністрові внутр. справ на розпорядження.

7. Передати вкупі з матеріалами до Ради Міністрів для розгляду в спішному порядку.

8. Гроші в сумі 3.000.00 карбованців, асигновані в розпорядження голови місії до Грузії

	п. Красковського для зав'язання торговельних зносин з кооперативними установами Чорноморщини і Кубані – передати в розпорядження голови Ради Міністрів п. Остапенка.
--	--

Голова:

Члени:

Член-секретар, керуючий справами Директорії:

ЦДАВО України. Ф.1092. – Оп.6. – Спр.2. – Арк.40–41. Машинопис. Незасвідчена копія.

№ 23

27.02. 1919 р.

Головував: О.М.Андрієвський.

Присутні: Ф.П.Швець, А.Г.Макаренко.

Секретарював: керуючий справами Директорії П.О.Христюк.

Слухали:	Постановили:
I. Постанова.	I. Призначити тимчасово, до повороту з Галичини Головного отамана командуючим всіма озброєними силами Української Народної Республіки військового міністра О.Шаповала.

Голова:

Члени:

Член-секретар, керуючий справами Директорії:

ЦДАВО України Ф.1092. – Оп.6. – Спр.2. – Арк.42. Машинопис. Незасвідчена копія.

28.02. 1919 р.

Ч. 66.

Головував: Ф.П.Швець.

Присутні: [О.М.]Андрієвський, [А.Г.]Макаренко.

Секретарював: керуючий справами Директорії П.О.Христюк.

Слухали:	Постановили:
<p>1. Ухвалені Радою Народних Міністрів нові закони.</p> <p>2. Ухвалені Радою Народних Міністрів постанови.</p>	<p>1. Затвердити закони: а/ Про мобілізацію всіх народних учителів. б/ Про утворення Коша охорони республіканського ладу. в/ Про відновлення гарантій недоторканості особи на території Української Народної Республіки.</p> <p>2. Затвердити ухвалені Радою Народних Міністрів постанови: а/ Про асигнування 600.000 гривень на видання художніх серій пам'яток по історії української культури. б/ Про асигнування в розпорядження міністра земельних справ 4.000.000 гривень на роботи по заготовці лісу в скарбових лісництвах. в/ Про асигнування 1.000.000 гривень на видання на єврейській мові творів українського письменства. г/ Про призначення побільшених пенсій вдові члена Вінницького окружного суду Олені Лам і вдові бувшого судового слідчого Олександрі Чернявській та дочці його Катерині Чернявській. д/ Про тимчасове включення Корпусу кордонної охорони в склад Дієвої армії.</p>

<p>3. Призначення.</p> <p>4. Увільнення.</p> <p>5. Постанову, ухвалену Радою Народних Міністрів, про скасування вироку над засудженим Надзвичайним військовим судом до позбавлення життя Рибак-Барвинко і передачі справи на розгляд Надзвичайного військового суду у Вінниці.</p> <p>6. Доклад міністра юстиції про увільнення з посади товариша председателя Вінницького окружного суду.</p>	<p>3. Призначити на посади: 1/ Івана Дем'яновича Штефана – директором телеграфно-телефонного департаменту міністерства пошт і телеграфів з 17 лютого 1919 року. 2/ Затвердити, згідно з законом 26 червня 191[8] року на посаду директора департаменту внутрішнього торгу Макара Іольковича Булгака, з 1 червня 1918 року.</p> <p>4. Увільнити з посад: а/ членів ради міністра народного господарства: Тимошенка В.П. б/ Соколова А.П. в/ Ізюмова Л.І. г/ [С.]Гаєвського – всіх чотирьох з 4 лютого 1919 року. д/ Трухлого Сергія Васильовича – з посади товариша міністра внутрішніх справ, згідно прохання з 17 лютого 1919 року.</p> <p>5. Постанову затвердити.</p> <p>6. Затвердити.</p>
--	--

Голова:

Члени:

Член-секретар, керуючий справами Директорії:

ЦДАВО України. Ф.1092. – Оп.6. – Спр.2. – Арк.48–49. Машинопис. Незасвідчена копія.

03.03. 1919 р.

Головував: Ф.П.Швець.

Присутні: [О.М.]Андрієвський, [А.Г.]Макаренко.

Секретарював: керуючий справами Директорії П.О.Христюк.

Слухали:	Постановили:
<p>1. Ухвалені Радою Народних Міністрів постанови:</p>	<p>1. Затвердити ухвалені Радою Народних Міністрів постанови:</p> <ul style="list-style-type: none"> а/ Про асигнування 2.000.000 гривень на підтримання української преси на території Української Народної Республіки, яка зайнята ворожим військом. б/ Про асигнування в розпорядження міністра земельних справ 20.000.000 гривень для видачі Волинському губерніальному земству позички на заготовку посівного насіння. г/ Про асигнування в розпорядження президії Трудового конгресу з коштів державної скарбниці 503.600 гривень. д/ Про видачу Подільському губерніальному комітетові виноградарства та виноробства 32.000 гривень на поширення зразкового питомника філоксеро-устойчивих виноградних лоз до розміру комерційного для постачання лоз населенню. е/ Про асигнування 10.000.000 на перешивку галицьких вузькоколіїних залізниць і провадження експлуатації їх. ж/ Про утворення тимчасових курсів для підготовки вчителів вищих початкових шкіл. з/ Про розпорядок керування Подільською залізницею.

2. Постанову засідання президії Трудового конгресу від 13 лютого 1919 р. в справі офіційного розпублікування закону Трудового конгресу про комісії від 28 січня 1919р., про сповіщення всіх вищих органів державного урядування про утворення комісій і їх функцій і т.д.

3. Заяву С.С. Коморного⁸⁰ про надання йому уповноважень стежити за тим, аби добровольці не вивозили з м. Одеси різного майна Української Народної Республіки.

4. Доклад керуючого справами Директорії п. [П.О.]Христюка про видачу допомоги шоферам 2-го Подільського корпусу в розмірі 4275 крб. за напружену їхню працю, яку вони несли в перші два перебування Директорії у Вінниці по обслуговуванню самоходами.

5. Телеграму п. Лукашевича про знищення румунами мостів на Дністрі.

6. Доклад голови комісії по обороні держави і постанову комісії по обороні держави в справі упорядкування залізниць, постачання війська й т. інше.

7. Телеграму голови Ради Державних Секретарів [С.]Голубовича⁸¹ в справі посилки делегації від уряду на Принцеві острови⁸².

е/ Про статут Надзвичайної слідчої комісії в Житомирі⁷⁹.

2. Передати в Раду Народних Міністрів для розгляду в спішному порядку.

3. Передати в Раду Народних Міністрів на вирішення.

4. Видати з фонду допомог.

5. Передати на розпорядження міністрові закордонних і військових справ.

6. Передати в Раду Народних Міністрів на розгляд.

7. Передати в Раду Міністрів на розгляд питання про посилку делегатів на Принцеві острови.

<p>8. Призначення.</p>	<p>8. Призначити на посади: а/ старшого гірничого геометра гірничого управління, гірничого інженера Миколу Федоровича Паршина – урядовцем особливих доручень IV класу при міністерстві народного господарства, з залишенням його на попередній посаді з 1 лютого 1919 р. б/ подільського інженера-гідротехніка Олександра Яковича Вітрова – тимчасово виконуючим обов'язки директора департаменту земельних поліпшень міністерства земельних справ з 19-го Лютого 1919 року, з залишенням його на попередній посаді.</p>
------------------------	--

Голова:

Члени:

ЦДАВО України. Ф.1092. – Оп.6. – Спр.2. – Арк.53, 55. Машинопис. Незасвідчена копія.

№ 26

05.03.1919 р.

Головував: О.М.Андрієвський.

Присутні: Ф.П.Швець, А.Г.Макаренко.

Секретарював: керуючий справами Директорії П.О.Христюк.

<p>Слухали:</p>	<p>Постановили:</p>
<p>I. Текст відповіді уряду Української Народної Республіки командуючому військ Антанти в Одесі генералу д'Ансельмові.</p>	<p>I. Прийняти до відома.</p>

II. Рапорт отамана [П.Ф.]Балбачана^{в3} на ім'я голови Директорії від 10 лютого під ч.б. в справі трусу у нього в помешканні.

III. Доклад п.п. міністрів про затвердженнях на посадах урядовців V класи.

IV. Заяву председателя Київського чорногорського комітету п. Радуновича про прийняття Директорією Української Народної Республіки під свій захист чорногорських підданих, мешкаючих на території України.

II. Передати в Раду Міністрів.

III. Затвердити:

а/ фахівцем V класи вченого агронома Дамбера Івана при міністерстві земельних справ з 15 лютого 1919 р.

б/ старшого бухгалтера Лотоцького Никифора – головним бухгалтером V класи міністерства земельних справ з 27 січня 1919 р.

в/ інженера Неароніва Івана Євгеновича – віце-директором департаменту загальних справ міністерства народного господарства.

г/ гірничого інженера Лисенка Федора Остаповича – віце-директором департаменту палива і металів міністерства народного господарства.

IV. Передати в Раду Міністрів.

Голова:

Члени:

ЦДАВО України. Ф.1092. – Оп.6. – Спр.2. – Арк.56. Машинопис. Незасвідчена копія.

№ 27

12.03. 1919 р.

№ 80 а

Головував: [С.В.]Петлюра.

Присутні: [О.М.]Андрієвський, [Ф.П.]Швець, [А.Г.]Макаренко.

Секретарював: в. об. керуючого справами Директорії В.Лотоцький.

Слухали:	Постановили:
<p>І. Звідомлення виділу Української Національної Ради, що кандидатом в члени Директорії Української Народної Республіки від Галичини 10 березня 1919 року обрано президента Української Національної Ради д-ра Євгена Петрушевича⁸⁴.</p>	<p>І. Ввести в склад Директорії Української Народної Республіки д-ра Є.Петрушевича, яко представника від Західної Облaсті Української Народної Республіки.</p>

Голова: [С.В.]Петлюра

Члени: [О.М.]Андрієвський, [Ф.П.]Швець, [А.Г.]Макаренко.

В. об. керуючого справами Директорії В.Лотоцький

З оригіналом згідно:

Начальник канцелярії

[Підпис]

ЦДВО України Ф. 1065. – Оп.1 – Спр.38. – Арк.3 Машинопис. Засвідчена копія.

12.03. 1919 р.

№ 80 а

Головував: [С.В.]Петлюра.

Присутні: [О.М.]Андрієвський, [Ф.П.]Швець, [А.Г.]Макаренко.

Секретарював: в. об. керуючого справами Директорії В.Лотоцький.

Слухали:	Постановили:
І. Призначення.	І. Начальника відділу фінансово-господарчих справ канцелярії Директорії УНР Лотоцького Володимира Миколайовича призначити виконуючим обов'язки керуючого справами Директорії – з 10 березня 1919 року.

Голова Директорії [С.В.]Петлюра.

Члени: [О.М.]Андрієвський, [А.Г.]Макаренко.[Ф.П.]Швець

В.о. керуючого справами Директорії В.Лотоцький

З оригіналом згідно:

Начальник канцелярії Директорії

[Підпис]

Начальник юрид.-законод. відділу

[Підпис]

ЦДАВО України. – Ф. 1065. – Оп.1. – Спр.38. – Арк.4. Машинопис. Засвідчена копія.

**ПОСТАНОВА
ДИРЕКТОРІЇ УКРАЇНСЬКОЇ НАРОДНОЇ РЕСПУБЛІКИ**

09. 04. 1919 р.

Директорія Української Народної Республіки ухвалила: демісію Кабінету Народних Міністрів пана Остапенка, згідно заяві від 14 березня, прийняти і призначити головою Ради Народних Міністрів і міністром фінансів Бориса Мартоса, заступником голови Ради Народних Міністрів і міністром юстиції Андрія Ливицького, міністром внутрішніх справ Ісаака Мазепу, народним міністром земельних справ Миколу Ковалевського, вик. обов'язки військового міністра Григорія Сиротенка. Міністрам і керуючим іншими міністерствами, крім вищезазначених, продовжувати виконання своїх обов'язків на правах тимчасово керуючих міністерствами.

Підписали: голова Директорії С.Петлюра

Члени: Ф.Швець

Член-секретар: А. Макаренко.

Ствердив: за керуючого справами Директорії

[Підпис]

З оригіналом згідно:

В. об. начальника канцелярії Директорії

[Підпис]

Начальник юридично-законодавчого відділу

[Підпис]

ЦДАВО України. Ф.1065. – Оп.1. – Спр.38. – Арк.5. Машинопис. Засвідчена копія.

№30-35

ЖУРНАЛИ

засідань Директорії Української Народної Республіки

№ 30

30.04. 1919 р.

№ 91

Головував: С.В.Петлюра.

Присутні: Ф.П.Швець, А.Г.Макаренко.

Секретарював:

Слухали:	Постановили:
І. Доклад міністра юстиції про призначення, на підставі закону від 30 квітня 1919 року, головою Державної слідчої комісії для розсліду подій 29 квітня 1919 року ⁸⁵ товариша міністра внутрішніх справ Христюка Павла Оникійовича.	І. Затвердити.

Голова Директорії: [С.В.]Петлюра

Члени: Ф.П.Швець.

Член-секретар [А.Г.]Макаренко

В. об. керуючого справами Директорії В.Лотоцький

З оригіналом згідно:

начальник канцелярії

[Підпис]

ЦДАВО України. Ф.1065. – Оп.1. – Спр.38. – Арк.6. Машинопис. Засвідчена копія.

№ 31

30.04. 1919 р.

№ 92

Головував: С.В.Петлюра.

Присутні: Ф.П.Швець, А.Г.Макаренко.

Секретарював:

Слухали:	Постановили:
I. Увільнення та призначення.	I. Виконуючий обов'язки керуючого справами Директорії Укр. Нар. Респ. Лотоцький Володимир увільняється від займаєної посади, а на його місце керуючим справами Директорії призначається голова комісії по справах військовополонених при головному штабі Миронович Микола.

Голова Директорії: [С.В.]Петлюра

Члени: [А.Г.]Макаренко

Член-секретар Ф.П.Швець.

В. об. керуючого справами Директорії В.Лотоцький

З оригіналом згідно:

начальник канцелярії

[Підпис]

ЦДАВО України. Ф.1065. – Оп.1. – Спр.38. – Арк.7. Машинопис. Засвідчена копія.

№ 32

02.05.1919 р.

№ 97

Головував: С.В.Петлюра.

Присутні: Ф.П.Швець, А.Г.Макаренко.

Секретарював: керуючий справами Директорії М.М.Миронович

Слухали:	Постановили:
<p>І. Доклад міністра фінансів про увільнення директора департаменту державної скарбниці Лебідь-Юрчика Харитона⁸⁶ від даного йому доручення виконувати обов'язки товариша міністра фінансів і бути заступником міністра фінансів в час його відсутності, згідно проханню п. Лебідь-Юрчика.</p>	<p>І. Ухвалити.</p>

Голова Директорії: [С.В.]Петлюра

Члени: Ф.П.Швець.

Член-секретар [А.Г.]Макаренко

Керуючий справами Директорії.

З оригіналом згідно:

начальник канцелярії

[Підпис]

ЦДАВО України. Ф.1065. – Оп.1. – Спр.38. – Арк.8. Машинопис. Засвідчена копія.

№ 33

13.05. 1919 р.

№ 104

Головував: С.В.Петлюра.

Присутні: А.Г.Макаренко, Ф.П.Швець.

Секретарював: керуючий справами Директорії [М.М.]Миронович.

Слухали: *	Постановили:
	<p>Негайно скасувати послану на чолі з п. [М.Є.]Кривецьким⁸⁷ фінансово-торговельну місію, викликати самого Кривецького і його відповідальних співробітників для повернення державі всіх взятих ними авансів та взагалі грошей; а також подати докладні справоздання про вже витрачені скарбові гроші.</p>

Голова Директорії: [С.В.]Петлюра

Члени: [А.Г.]Макаренко

Член-секретар Ф.П.Швець.

Керуючий справами Директорії

[Підпис]

З оригіналом згідно:

начальник канцелярії Директорії

[Підпис]

ЦДАВО України. Ф.1065. – Оп.1. – Спр.38. – Арк.9. Машинопис. Засвідчена копія.

* Питання не сформульоване. – Ред.

13.05. 1919 р.

№ 111

Головував: С.В.Петлюра.

Присутні: Ф.П.Швець, А.Г.Макаренко,

Секретарював: керуючий справами Директорії [М.М.]Миронович.

Слухали:	Постановили:
<p>1. Призначення.</p> <p>2. Увільнення.</p>	<p>1. На час від'їзду за кордон народного міністра закордонних справ [В.М.]Темницького⁸⁸ виконання обов'язків міністра закордонних справ доручається народному міністру юстиції п. [А.М.]Лівицькому⁸⁹.</p> <p>2. Звільняються з посад: керуючий справами міністерства культів Іван Липа, керуючий справами міністерства морських справ Михайло Білінський, керуючий міністерством фінансів Михайло Кривецький і державний контролер Дмитро Симонів. Липа, Кривецький і Симонів з 23 квітня 1919 р. і Білінський з 22 квітня 1919 року, останній згідно з проханням.</p> <p>3. Звільняється з посади товариша міністра народного господарства Михайло Тимофіїв з 23 квітня 1919 року, згідно прохання.</p> <p>4. Звільняється з посади директор департаменту загальних справ міністерства фінансів Самійло Афанасьєв з 23 квітня 1919 року.</p>

Голова Директорії: [С.В.]Петлюра

Члени: [А.Г.]Макаренко

Член-секретар Ф.П.Швець.

Керуючий справами Директорії [М.М.]Миронович

З оригіналом згідно:
начальник канцелярії Директорії

[Підпис]

ЦДАВО України. Ф.1065. Оп.1. – Спр.38. – Арк. 10–10зв. Машинопис. Засвідчена копія.

№ 35

23.08. 1919 р.

№

Головував: С.В.Петлюра.

Присутні: А.Г.Макаренко, Ф.П.Швець.

Секретарював: керуючий справами Директорії М.М.Миронович.

Слухали:	Постановили:
<p>1. Доклад керуючого справами Директорії з приводу постанови Кабінету Народних Міністрів з 4 серпня 1919 року щодо доповіді міністра шляхів п. [М.Я.]Шадлуна⁹⁰ про порушення його прав через втручання п. Головного отамана в його компетенцію.</p>	<p>1. Зазнайомившись з постановою Кабінету Народних Міністрів з приводу доповіді міністра шляхів п. Шадлуна про порушення його компетенції через втручання Головного отамана, Директорія вважає потрібним зазначити, що факт видачі Головним отаманом наказу про запровадження залізничного інспекторіату зовсім не є втручанням в компетенцію певного відомства, а актом догляду за діяльністю найпотрібнішого під час воєнних ділань державного апарату.</p> <p>Крім цього, Директорія вважає, що Головний отаман як голова Директорії взагалі має безперечну прерогативу верховного догляду за державним апаратом, діяльність якого перш над усе по-</p>

винна сприятливо відбиватись на місцях, які по своїм обов'язкам найчастіше мусив наглядати Головний отаман. Праця залізниць була налагоджена не зовсім добре, що примусило Головного отамана видати два місяці тому вищезазначений наказ, вважаючи, що з моментом переведення в життя сталого закону про державний інспекторіат на залізницях, цей наказ буде скасовано. Однак до сього часу такого закону не видано, що, з одного боку, виявляє недопустиму загайку в справі, з другого боку, підкреслює хибу в провадженні величезної ваги і, нарешті, вже викликало прикрі наслідки в вигляді заяви гуртка залізничних комісарів.

З огляду на вищесказане, Директорія вважає постанову Ради Народних Міністрів 4 серпня б.р. щодо доповіді міністра шляхів постановою, появлення якої не вимагалось інтересами діла.

Голова Директорії: С.В.Петлюра
Члени: А.Г.Макаренко, Ф.П.Швець
Керуючий правами Директорії

[Підпис]

ЖУРНАЛИ
засідань Ради комісарів⁹¹

№ 36

15. 12. 1918 р.

№ 1

Головував: В.М.Чеховський.

Присутні: голова Ради комісарів В.М.Чеховський.

Комісари міністерств: Д.Л.Симонів, М.М.Галаган⁹², В.П.Мазуренко, Л.Н.Бобир-Бухановський, П.К.Пилипчук, Л.Д.Михайлів, М.М.Ковальський⁹³, Д.[І.] Донцов⁹⁴, М.Г.Левитський⁹⁵, С.П.Шелухин, О.Г.Лотоцький, А.А.Пісоцький⁹⁶, П.І.Холодний, Б.М.Мартос, І.А.Фещенко-Чопівський, Б.П.Матюшенко.

Члени Революційного комітету: М.[В.] Порш, [З.Т.]Висоцький⁹⁷.

Секретарював: комісар при державній канцелярії М.А. Корчинський.

Слухали:	Постановили:
<p>1. Доклад голови, що Революційний комітет з часу повстання був весь час в контактi з Директорією, посилав їй постійно інформації про стан у Києві та отримував од Директорії інструкції. Серед вказівок Директорії мається й така, аби Революційний комітет вжив відповідні після знищення гетьманської влади заходи до менту приходу Директорії: охоронити державне майно, та сприяти нормальному ходові життя у столиці.</p> <p>Керуючись цією директивою Директорії Революційний комітет визнав відповідним наставити по всіх міністерствах комісарів, які провадили би біжучу роботу, та оберігали інтереси держави.</p>	<p>1. Визнати призначення Революційним комітетом комісарів відповідно потребам менту і згідним з загальними вказівками Директорії.</p>

Справа тим більш являлася негайною, що добровольці пороздавали зброю всяким непевним елементам, випустили карних злочинців і т. ін., а все це вимагає для боротьби приладженого апарату.

2. Пропозицію О.Г.Лотоцького, щоб догляд за морським міністерством доручити комісарові військового міністерства.

3. Доклад голови Ради про те, що мійська дума призначила сама начальником мійської міліції Короткова.

4. Пропозицію п. Мартоса, аби відповідні комісари зажадали від мійської думи розв'язання в першому засіданні цілком конкретних питань щодо харчування людності, задоволення потреб українських військових частин тощо.

5. Доклад голови, що одержано документа, підписаного "політичним референтом", аби в справі політичних ув'язнених керуватися такими правилами:

а/ увільнити всіх політичних в'язнів українців; б/ увільнити політичних в'язнів росіян, посажених за аграрні справи, боротьбу проти гетьманської влади тощо; в/ увільнити большевиків, якщо вони дадуть підписку не виступати проти Української Народної Республіки.

2. Пропозицію ухвалити.

3. Доручити комісарам внутрішніх справ в порозумінні з командною владою призначити начальника мійської міліції, а Короткова усунути.

4. Пропозицію ухвалити.

5. З огляду на те, що виникає питання, чи являється цей документ приписом Директорії, чи гадкою згаданого референта, не має даних до вирішення цього питання, тому Рада комісарів постановила: увільнити всіх політичних в'язнів крім тих, хто обвинувачується у вчинках проти Української Народної Республіки, доручивши переведення цієї справи комісарам внутрішніх справ, юстиції та військовому, а в разі потреби і закордонних справ в порозумінні з командною владою та комісією по увільненню політичних в'язнів.

6. Доклад в справі арештів добровольців, дружинників тощо.

7. Пропозиції О.Г.Лотоцького:

1/ про улаштування комісії представників комісарів фінансів, військового та контролю для з'ясування справи з витратою гетьманською владою за час боротьби з народним повстанням грошей та вжити заходів до спасіння того, що ще можна спасти;

2/ про улаштування комісії з представників гарматного інтендантського відомства та контролю для з'ясування справи з майном, що видавалося за той же час різним організаціям, з купівлею у німців майна та спасіння того, що можна спасти;

3/ про припинення усіх операцій та видатків, зв'язаних з подіями попереднього часу.

8. Про доручення всім комісарам, аби всі гроші, які маютья по міністерствах були внесені в державну скарбницю.

9. Доклад про те, що вважаючи на роль, яку відіграв "Протофіс"⁹⁸ під час боротьби з народним повстанням, та і роль його під час Гетьманщини, необхідно: а/ перевести трус в "Протофісі" та відібрати переписку, протоколи

6. Доручити окремій комісії з комісарів юстиції, внутрішніх справ та представника Революційного комітету поставити ці арешти на законний шлях, та зосередити цих арештованих в окремих місцях, про що негайно увійти в порозуміння з командуванням.

7. Пропозиції ухвалити.

8. У х в а л и т и.

9. У х в а л и т и.

тощо; б/ заборонити видачу грошей "Протофісові" з банків, де маються його біжучі рахунки, вклади тощо, а як виясниться, що гроші "Протофіса" числяться на рахунках окремих осіб, то заборонити видачу і тим особам; в/ розшукати в вагонах належачі "Протофісові" зливки золота, які по відомостям, досі не могли бути вивезені з Києва й мають бути десь на Куренівці.

10. 1/ Про надання права комісарам усовувати тимчасово урядовців, не виключаючи товаришів міністрів;

2/ Про доручення комісарові справ внутрішніх зробити розпорядження про те, що всі помешкання, зареєстровані попередньою владою, не підлягають передачі по вільному найманню.

3/ Про доручення голові Ради поговорити по прямому дротові з Директорією.

4/ Про доручення комісії по увільненню політичних в'язнів звернутися до населення з оповіщенням, що всякі арешти будуть провадитися на законних підставах.

5/ Про доручення комісарові державного секретарства з'ясувати справу з грішми, що видані на газету "Миръ".

6/ Пропозицію, щоб Рада комісарів збиралася щоденно о 6 годині вечора на Терещенківській № 9.

7/ Про доручення комісарові державного секретарства призначити урядовців для ведення протоколів Ради комісарів.

10. У х в а л и т и .

Оригінал підписаний головою Ради комісарів та членами Ради.
З оригіналом згідно:
Виконуючий обов'язки державного секретаря

ЦДАВО України. Ф. 1065. – Оп.1.– Спр.15. – Арк.1–3. Машинопис. Незасвідчена копія.

№ 37

16.12. 1918 р.
№ 2

Голоували: голова Революційного комітету д. В.Чеховський і д. Б.Мартос.

Присутні комісари: Д.Л.Симонів, В.П.Мазуренко, М.М.Галаган, С.П.Шелухин, П.І.Холодний, Д.Донцов, [П.К.]Пилипчук, Л.Бобир-Бухановський, М.Левитський, О.Г.Лотоцький, Л.Михайлів, Б.Матюшенко, І.Фещенко-Чопівський, А.Пісоцький, М.Ковальський, М.А.Корчинський.

Члени Революційного комітету: М.Порш, [З.Т.]Висоцький, Прокопенко, [А.Г.]Драгомирецький⁹⁹.

Тимчасово виконуючий обов'язки секретаря М.Павлов-Сільванський.

Засідання відкрилося в 6 год. 30 хв. вечору під головуванням голови Революційного комітету д. Чеховського, а з 7 год. 30 хв. за виїздом Чеховського по дорученню Ради комісарів для розмови з представниками військової влади та Національного союзу, головування перейшло до д. Б.Мартоса.

Слухали:	Постановили:
І. Про взаємовідношення командування Осадного корпусу ¹⁰⁰ з Революційним комітетом та Радою комісарів в справах, які торкаються цивільного уряду. (Доклад комісара державної ліквідаційної комісії д. Ковальського).	І. Доручити голові Революційного Комітету вийти в порозуміння по цьому питанню з командуванням Осадного корпусу та прохати його про повідомлення міністерств в випадках, коли деякі негайні міри відносно цивільного

II. Про запропонування германським частинам не кидати демаркаційну лінію¹⁰¹ до прибуття Республіканського війська. (Доклад комісара справ закордонних д. [А.]Лівицького).

III. Про звертання до російської влади з приводу питання про порушення демаркаційної лінії.
(Доклад комісара справ закордонних д. А.Лівицького).

IV. Про самочинні арешти, обшуки, розстріли і т. ін.
(Доклад комісара судових справ д. [С.]Шелухина).

V. Про визнання недійсними всіх призначень та розпоряджень відносно персонального складу, які були переведені гетьманським

уряду будуть проводитися командуванням без згоди з відповідними міністерствами.

II. Звернутися до Директорії з проханням, щоб нею були проведені відповідні зносини з германським військом.

III. Прохати Директорію з приводом фактів про порушення більшовиками демаркаційної лінії, щоб вона звернулась безпосередньо до советської влади з пропозицією про припинення наступу.

IV. Ухвалити заходи, яких запропоновано комісаром судових справ задля організацій слідчих комісій для перевірки арештів в складі: представників від військового міністерства, міністерства судових справ, внутрішніх справ і Революційного комітету, як громадської організації.

Признати, що неявка представників Революційного комітету не припиняє діяльності слідчих комісій. Прохати командування Осадного корпусу про допуск представників Революційного комітету в окрему Головну рішеннячу комісію при штабові Осадного корпусу, яка матиме право перевіряти діяльність слідчих комісій.

V. У цьому питанні покластись на компетенцію кожного комісара з тим, щоб розпорядження гетьманського уряду, котрі

урядом після проголошення Директорії: себто з 15 листопаду. Про визнання недійсним з того ж строку всіх розпоряджень гетьманського уряду фінансового характеру.

(Доклад комісара судових справ д. [С.]Шелухина).

VI. Про постанови законодавчого характеру гетьманського уряду, які були ухвалені бувшою Радою Міністрів за час з проголошення Директорії, але ще не були затверджені чи оголошені відповідним порядком. (Доклад комісара при державній канцелярії д. [М.]Корчинського).

VII. Про фінансові ресурси Української Народної Республіки, які маютья в урядових фінансових установах м. Києва. (Доклад комісара при міністерстві фінансів д. [В.]Мазуренка).

VIII. Про видачу одноразової допомоги залізничним робітникам та іншим залізничним служачим. (Доклад комісара шляхів д. Пилипчука).

IX. Про реквізицію помешкань і комісію, котра керувала цією справою. (Доклад комісара внутрішніх справ д. [А.]Пісоцького).

комісари визнають некорисними, були припинені; розпорядження ж фінансового характеру, котрі комісари визнають корисними, залишити в силі.

VI. До прибуття Директорії – залишити відкритими питання про ці постанови та оголошення їх припинити.

VII. Прохати комісара фінансів до слідуячого засідання дати інформацію про загальне фінансове становище республіки та прохати його вжити заходи для більш успішного збору податків.

VIII. Представлений законопроект по цьому питанню ухвалити та передати його на затвердження Директорії.

IX. Доручити комісарові внутрішніх справ предствити по цьому питанню, а також по питанню про оціночну комісію доклад до слідуячого засідання та признати необхідним поновити персональний склад існуючої комісії по реквізиції помешкань, яку передано нині до відомства комісара внутрішніх справ, встановивши склад її з представників відомств на підставі існуючого закону.

<p>Х. Про прикладання принципу екстериторіальності, як до особових, так і колегіальних представництв частин бувшої Росії: Білоруського консульства, Азербайджанського комітету, комітету Галичини, Сибірського комітету, Донщини, Кубані й Бесарабії. (Доклад комісара справ закордонних д. Лівіцького).</p> <p>ХІ. Про заняття частинами Донського війська деяких місцевостей України, згідно таємній умові з бувшим гетьманським урядом.</p>	<p>Х. Питання залишити відкритим до прибуття Директорії.</p> <p>ХІ. По цьому питанню звернутися до Директорії.</p>
--	--

Засідання було закрито о 9 годині 30 хв. вечора й слідує засідання призначено в тому ж помешканні 17 грудня 1918 року о 6 годині увечері.

Оригінал за належними підписами голови та комісарів Ради.

З оригіналом з г і д н о :

Т.в.о. секретаря Ради комісарів

ЦДАВО України. Ф. 1065. – Оп.1. – Спр.15. – Арк.4–5 зв. Машинопис. Засвідчена копія.

17.12. 1918 р.

№ 3

Голоували: голова Ради комісарів д. В.Чеховський й д. [Б.М.]Мартос.
Присутні комісари міністерств: Д.Л.Симонів, М.М.Галаган, В.П.Мазуренко, Л.М.Бобир-Бухановський, П.К.Пилипчук, Л.Д.Михайлів, М.Ковальський, Д.Донцов, М.Левитський, С.П.Шелухин, О.Г.Лотоцький, А.А.Пісоцький, П.І.Холодний, Б.М.Мартос, І.А.Фещенко-Чопівський, Б.П.Матюшенко.

Тимчасово керуючий мін. шляхів Директорії д. [Ю.]Коллард, пом. комісара міністерства торгу й промисловості М.Булгак.

Секретарював: тимчасово виконуючий обов'язки секретаря М. Павлов-Сільванський.

Засідання відкрилося в 7 год. вечора.

Слухали:	Постановили:
<p>1. Доклад прибувшого з Вінниці від Директорії керуючого міністерством шляхів д. Ю.Колларда, який передав Раді комісарів привітання від Директорії й ознайомив в загальних рисах з діяльністю її; крім того передав своє уповноваження від Директорії, як викон. обов'язки міністра шляхів Директорії.</p> <p>2. Пропозиція голови Ради комісарів про включення в склад Ради комісарів комісара пошт і телеграфів.</p> <p>3. Інформація голови Ради комісарів про розмови з командуванням Осадного корпусу й Національним союзом про відношення до Революційного комітету та про визнання цього Комітету скінчившим свої справи, позаяк з</p>	<p>1. Згідно з пропозицією голови Ради комісарів проголосити "Славу" Директорії, та включити д. [Ю.]Колларда без голосування до складу Ради комісарів.</p> <p>2. Пропозицію ухвалити й включити в склад Ради комісарів комісара пошт і телеграфів д. І.Штефана.</p> <p>3. Прийняти до відома цю інформацію та ухвалити назву комісарів - "комісар такого-то міністерства".</p>

переходом військової влади до представника Директорії – командира Осадного корпусу, а політичної та цивільної влади до визнаного існуючого складу Ради комісарів – надалі участь Революційного комітету в постанові влади припиняється. Крім того, голова Ради комісарів запропонував надати комісарам назву "комісар міністерства".

4. Доклади комісарів міністерства фінансів, юстиції, пошт і телеграфів, внутрішніх справ, земельних справ, шляхів, військового, здоров'я та опікування, преси, праці, продовольчих справ, державної канцелярії про сучасне становище справ в підлеглих їм міністерствах. З цих інформацій виявляється, що справи в міністерствах, які були порушені подіями останніх днів, нині налагоджуються; так по докладу ком. шляхів, Київський вузол цілком приготовлено до руху, паливо для Києва підвезене, а також харчові продукти. Пошта й телеграф, по докладу коміс. пошт і телеграфів має налагодити зв'язок зо всіма губерніальними містами й багатьма повітовими. В мін. юстиції по докладу комісара юстиції приймаються заходи до виявлення законів, які шкодили певній діяльності міністерства, складаються другі закони для відновлення діяльності в демократичному напрямку.

Крім того нині по всіх міністерствах провадиться справа по відновленню особистого складу, найголовніше на вищих

4. а) З приводу докладу комісара фінансів ухвалити, що ревізійні комісії можуть працювати в кожному міністерстві, а з другого боку, при міністерстві юстиції повинна працювати окрема слідча комісія за для розгляду справ бувшого уряду, маючих злочинний характер.

Загальну справу по розгляду злочинств доручити провадити всім комісарам по розумінню з комісією міністерства юстиції.

б) З приводу докладу комісара закордонних справ про польських легіонерів, які озброєні й містяться у Києві, доручити комісарові закордонних справ увійти в порозуміння з командуванням Осадного корпусу з проханням, щоб ці легіонери поляки були обеззброєні.

в) З приводу докладу комісара внутрішніх справ про відсутність охорони гетьманського дворця, доручити цьому комісарові організувати, за згодою з військовою владою, охорону гетьманського дворця.

посадах, відповідно новому уряду. Найбільше відновлення особистого складу, по докладу комісара праці, належить провести в цьому міністерстві, котре через призначення бувшим урядом зовсім нездатних до праці осіб, взагалі зруйноване.

5. Пропозиція комісара міністерства торгу й промисловості про призначення товариша комісара д. [М.]Булгака заступником його в Раді комісарів.

6. Пропозиція комісара міністерства ісповідань, в зв'язку з докладом комісара міністерства шляхів д. [П.]Пилипчука про сучасну працю в міністерстві, щоб звернутися до Директорії, аби комісар міністерства шляхів і надалі залишився відповідальним активним співробітником міністерства.

7. Пропозиція комісара міністерства торгу й промисловості про видання посвідчень служачим.

8. Доклад комісара міністерства закордонних справ про заборонення виходу майже всієї російської преси, а також і "Дзенніка Київського"¹⁰².

9. Доклад комісара державної канцелярії про заяву представників Єврейського національного секретаріату[...]єврейських справ з міністерств та про передачу цьому секретаріату архіву бувш. міністерства єврейських справ.

5. Ухвалити пропозицію та признати, що заступник має до-радчий голос, а рішучий тільки по справам свого міністерства.

6. Довести до відому Директорії про енергійну та успішну діяльність комісара міністерства шляхів д. [П.]Пилипчука.

7. Признати необхідним видавати посвідчення по розсуду комісара.

8. Доручити комісарові преси ввійти в порозуміння з військовою владою та зауважити не-доцільність такого відношення до деяких часописів.

9. Зняти це питання з черги до приїзду Директорії.

<p>10. Пропозиція комісара державної канцелярії про призначення комісара для завідування архівом бувшого міністерства єврейських справ.</p> <p>11. Про прибуття добродія Петлюри до міста Києва.</p>	<p>10. Доручити комісарові міністерства внутрішніх справ призначити комісара для охорони цього архіву.</p> <p>11. В день прибуття д. Петлюри зробити перерву в заняттях в державних установах з години по розсуді комісарів.</p>
--	--

Засідання було закрито в 9 год. 30 хвил. увечері.

ЦДАВО України. Ф. 1065. – Оп.1.– Спр.15. – Арк.6–7 зв. Машинопис. Незасвідчена копія.

№ 39

18.12. 1918 р.

№ 4

Головував: В.М.Чеховський.

Присутні комісари міністерств: Д.Л.Симонів, В.П.Мазуренко, М.М.Галаган, С.П.Шелухин, П.І.Холодний, Д.Донцов, П.К.Пилипчук, Л.М.Бобир-Бухановський, М.Г.Левитський, О.Г.Лотоцький, Л.Д.Михайлів, В.П.Матюшенко, А.А.Пісоцький, М.М. Ковальський, [І.Д.]Штефан. Керуючий міністерством пошт і телеграфів Директорії І.Паливода. Керуючий міністерством продовольчих справ М.Тимофіїв. Комісар державної канцелярії М.А.Корчинський.

Секретарював: М.М.Павлов-Сільванський

Слухали:	Постановили:
<p>1. Інформації комісарів пошт і телеграфів, військового, закордонних справ, в. об. мін. продовольчих</p>	<p>1. Запросити командуючого Осадним корпусом д. [Є.М.]Коновальця¹⁰³ на засідання Ради</p>

справ Директорії про загально-політичне становище.

II. Пропозицію голови Ради комісарів про посилку делегації від Ради комісарів на зустріч Директорії в Боярку.

III. Пропозицію про зустріч Радою комісарів та привітання Директорії у дворці.

IV. Доклад комісара міністерства внутрішніх справ про призначення голови реквізиційної комісії.

V. Пропозицію комісара міністерства продовольчих справ про порядок зносин з германським військом.

VI. Доклад комісара державної канцелярії про таємні фінансові асигнування та видатки гетьманському уряду.

VII. Доклад комісара військового міністерства про військоове майно, яке залишилося неохороненим та про заяву представника Всевилицького війська Донського генерала [О.]Черячукіна про 3 вагони майна, приналежного Дону, яке знаходиться на Києві 2-му і прохання його охоронити це майно.

VIII. Запитання членів Ради комісарів та пояснення командуючого Осадним корпусом

комісарів для розмови з приводу вищезазначених інформацій.

II. Доручити голові Ради комісарів, комісарам міністерств військового та внутрішніх справ виїхати на зустріч Директорії та привітати її.

III. Ухвалити та доручити д. [Б.]Мартосу привітати Директорію у дворці від імені Ради комісарів.

IV. Доручити комісарові міністерства внутрішніх справ призначити голову реквізиційної комісії по його розсуду.

V. Проводити всі зносини з германським військом через комісара міністерства закордонних справ.

VI. Доручити комісарові державної канцелярії по порозумінню з комісаром міністерства фінансів зробити к приїзду Директорії спільний доклад по цьому питанню.

VII. Прийняти до відома пояснення з приводу цього питання виконуючого обов'язки міністерства продовольчих справ Директорії про наказ Директорії – не випускати ніякого військового майна з території України і через це зняти з черги остаточне роз'яснювання цього питання.

VIII. Признати необхідним повести відповідну економічну

д. [Є.] Коновальця про наступні вчинки большевиків в межах України.

IX. Доклад голови Ради комісарів про розкидану та неохоронену зброю на вулицях Києва, що небезпечно для населення.

X. Пропозицію комісара міністерства фінансів про порядок виплати німцям за військове майно, яке поставляється ними.

XI. Доклад комісара міністерства здоровля й опікування про поширення п'ятнистого тифу, який посовується з полоненими та про прийняті заходи боротьби з цією пошестю.

XII. Доклад комісара фінансів про фінансові заходи.

XIII. Доклад комісара міністерства продовольчих справ про встановлення платні комісарам відомства, які ним тимчасово призначені.

політику з большевиками, щоб задовольнити їх продовольчу нужду, що може припинити наступні вчинки, які викликаються цією нуждою. Постанову цю передати на затвердження Директорії.

IX. Запропонувати всім відомствам цілком передати свої грузовики в найближчий час в розпорядження командування Осадного корпусу для перевозки зброї, а також прохати германське командування дати свої грузовики для цієї мети, повідомивши їх, що це потрібно за для попередження крадіжки майна та розбишацтва.

X. При прийомі цього майна від німців видавати тільки квитки з тим, щоб гроші за нього були видані після виявлення через особливі комісії дійсних власників майна. Посередників з цієї справи усунути.

XI. Запропонувати відповідним відомствам усилити прийняття медично-гігієнічних мір для боротьби з пошестю.

XII. Постанову по цій справі занести в окремий потаємний журнал.

XIII. Визнати, що платня тимчасово призначеним комісарам може бути видана тільки за дні дійсної праці та відкласти остаточне розв'язання питання про розмір платні до слідуєчого засідання.

<p>XIV. Пропозицію голови Ради комісарів, щоб призначення комісарів по відомствам спершу ухвалювалось в Раді комісарів.</p> <p>XV. Пропозицію комісара міністерства праці про призначення праздникових грошей служачим центральних установ.</p>	<p>XIV. Ухвалити з додатком, щоб існування тимчасових комісарів продовжувалось не більш од трьох тижнів.</p> <p>XV. Видати служачим центральних установ праздникові гроші на підставі існуючого закону від 12 грудня цього р., а питання про окрему видачу їм місячного складу відкласти до прибуття Директорії.</p>
---	--

Засідання зачинено о 9 годині увечері.

ЦДАВО України. Ф. 1065. – Оп.1. – Спр.15. – Арк.8–9. Машинопис. Незасвідчена копія.

20.12. 1918 р.

№ 5

Головував: голова Ради комісарів В.М.Чеховський.

Присутні : п. президент Директорії В.К.Винниченко.

Члени Директорії: С.В.Петлюра, Ф.П.Швець, О.М.Андрієвський.

Керуючі міністерствами: народного здоров'я та опікування [Д.]Одрина¹⁰⁴, фінансів [П.П.]Видибіда¹⁰⁵, освіти [Ю.О.]Щириця¹⁰⁶, в.о. державного секретаря І.Сніжко.

Комісари міністерств: Д.Л.Симонів, В.П.Мазуренко, М.М.Галаган, С.П.Шелухин, П.І.Холодний, Д.Донцов, М.Г.Левитський, О.Г.Лотоцький, Л.Д.Михайлів, Б.П.Матюшенко, А.А.Пісоцький, М.М.Ковальський, [І.Д.]Штефан, М.А.Корчинський, Є.Акимів¹⁰⁷.

Секретарював т.в.о. секр. Ради комісарів М.М.Павлов-Сільванський.
Засідання відкрилося о 12 годині дня.

Слухали:	Постановили:
<p>1. Доклад ком. військового міністерства про включення в склад Ради комісарів комісара морського міністерства.</p> <p>2. Пропозицію голови Ради комісарів, щоб з погляду присутності на засіданні Директорії комісари важніших міністерств зробили стислі доклади про біжучі справи по підлеглим їм міністерствам та про загальне становище цих міністерств. Комісари зробили нижче – слідує доклади:</p> <p>а) по міністерству внутрішніх справ: провадилась біжуча робота, прийняті заходи до поновлення особистого складу; припинені виплати по асигнуванням попереднього уряду; адміністраційна праця провадилась тільки по м. Києву при чому був призначений</p>	<p>1. Ухвалити та включити в склад Ради комісарів – комісара морського міністерства д. [Є.]Акиміва.</p> <p>2. Прийняти до відома.</p>

комісар по Київщині [З.Г.]Моргуліс¹⁰⁸.

Розбиралися справи департаменту Державної варти¹⁰⁹. З біжучих справ – одержано телеграму Харківського губерніального комісара – про небезпечність становища губернії через наступ большевиків. Справу цю передано військовій владі;

б) по військовому міністерству: прийняті заходи для поновлення особового складу, особливо начальників головних управлінь; встановлена варта коло грошових скринь, розбираються папери; зроблено розпорядження про збір військового майна, що залишилося після подій останніх днів нескороненим та про невидання його з України; мається в намірі розпуск новобранців, та для формування інструкторських сотень провадиться перевірка особистого складу; провадиться слідство по інженерному відділу. До всіх головних управлінь прикомандировані представники військової юстиції для провадження слідств в випадках виявлення злочинств. З біжучих справ одержано телеграми про наступ большевиків на Чернігівщині. Справу цю передано на розпорядження військової влади.

в) по міністерству закордонних справ: зроблено невелике поновлення особистого складу; оповіщено по прямому дроту до Берліна д. [В.О.]Козловського¹¹⁰ про перехід влади на Україні до Директорії та про охорону посольства, а також про передачу цих справ представнику д.

[Є.К.]Лукаsevичу¹¹¹ в Швейцарії. Розбирається переписка з Яссами, та з бароном [Ф.Р.]Штейнгелем¹¹², яка була знайдена в неспаленій шафі. Виявляються видатки на пресу та агітацію;

г) по міністерству фінансів: на всі відповідальні посади попереднім урядом були призначені люди, яким не можна було довіряти, тому були призначені комісари до окремих департаментів та банків – державного, земельного і приватних. Цими комісарами провадиться слідство по вчинкам попереднього уряду. Знайдено матеріалів про продаж німцями за 160 мільйонів карб. гетьманському уряду військового майна через консорціум банків. По цій справі припинено видачу грошей до запитання військового міністерства та вияснення чи є це майно власне українське. Виявлені зловживання з приводу прийому фальшивих грошей. По біжучим справам – нині тимчасово закритий Державний банк та по порозумінню з державним контролером, провадиться його ревізія;

д) по міністерству юстиції: складені законопроекти про амністію, про скасування Сенату і Судових палат, про відновлення Апеляційного суду. Необхідно припинити сучасне становище, при котрому арешти не зосередковані в одному відомстві, а також необхідно припинити по провінції арешти осіб міністерства юстиції, котрі провадять без участі чинів відомства. Встановлена слідча комісія при військовій владі для розсліду зловживань по міністерствам.

е) по міністерству шляхів: Київський вузол приведено в повну готовність для розпочинання руху.

ж) по ліквідаційній комісії: увільнені урядовці, які допомагали бувшому уряду в боротьбі з народом. Припинено дійсність ордерів по видаванню військового майна; вжиті заходи по виявленню майна, яке передано ріжним організаціям та по поверненню його. Виявляються договори по поставкам майна для війська.

з) по міністерству освіти: вжиті заходи для розпочаття та ліквідації призова по гетьманському наказу шкільників та студентів до війська.

і) додатково до докладу по міністерству закордонних справ - голова Ради комісарів висловився, що необхідно мобілізувати інтелігентні українські сили для складання звичайних та надзвичайних посольств.

3. Доклад голови Ради комісарів про необхідність передачі протоколів попередніх засідань Ради комісарів президенту та членам Директорії.

4. Доклад комісара фінансів про виняття грошей з приватних банків, що було викликано постановою Директорії про обмеження певною сумою права виняття вкладків. В наслідку за тиждень вкладків по приватнім банкам було тільки 11 мільйонів, а винятків 37 мільйонів. До цього керуючий міністерством фінансів Директорії дав пояснення що міра обмеження права винятку видатків була тимчасова і підлягає відміні.

3. Ухвалити.

4. Скасувати постанову, щодо обмеження права видачі, та виконання цієї постанови доручити комісарові міністерства фінансів по порозумінню з керуючим міністерства фінансів. Постанову цю передати на затвердження Директорії.

5. Доклад комісара фінансів про купівлю військового майна у німців міністерством торгу і промисловості через консорціум банків.

6. Доклад комісара міністерства юстиції про складений законопроект про скасування Сенату та відновлення Генерального суду.

7. Доклад комісара закордонних справ про видачу різдвяної допомоги урядовцям центральних установ в розмірі місячної платні.

8. Доклад про видачу добових грошей тимчасово призначеним служачим.

9. Доклад про видачу пенсії особам, які нині звільняються.

10. Доклад про порядок звільнення урядовців чужоземних підданців.

5. Доручити комісарові військового міністерства утворити міжвідомственну комісію з участю представників міністерства юстиції, торгу і промисловості, фінансів, державного контролю для складання відповідного законопроект про заборону всім взагалі купувати військове, інтендантське, шпитальне, та медичне майно у кого б не було без дозволу військового міністерства та оголосити цю постанову в часописах до загального відома.

6. Відкласти розв'язання цього питання та доручити комісарові юстиції – поширити цей законопроект, змінити назву "Генеральний суд" на іншу та передати законопроект видруктованим на розгляд членів Ради.

7. Відкласти розв'язання цього питання по всім міністерствам до січня.

8. Доручити в.о. державного секретаря скласти законопроект з приводу цього питання.

9. Відкласти справу.

10. Доручити в.о. державного секретаря скласти з приводу цього питання відповідний законопроект.

Засідання закрито о 3 годині дня.

ЦДАВО України. Ф. 1065. – Оп.1.– Спр.15. – Арк.10-12 зв. Машинопис. Незасвідчена копія.

22.12. 1918 р.

№ 6

Головував : В.М.Чеховський

Присутні керуючі міністерствами: Ю.О.Щириця, В. Приходько³¹⁷, [Ю.]Коллард, І.С.Паливода, М.К.Козоріс, П.П.Видибіда, С.І.Гольдельман, М.Тимофіїв.

Комісари: М.М.Галаган, П.І.Холодний, С.П.Шелухін, Б.П.Матюшенко, О.Г.Лотоцький, В.П.Мазуренко, І.А.Фещенко-Чопівський, Д.Л.Симонів.

Товариші керуючих міністерствами: П.Д.Понятенко¹¹³, В.С.Дудич¹¹⁴.

Т.в.о. державного секретаря: [І.]Сніжко.

Секретарював: М.М.Павлов-Сільванський.

Слухали:	Постановили:
<p>1. Доклад керуючого міністерством пошт і телеграфів про видавання платні комісарам.</p> <p>2. Пропозицію керуючого міністерством пошт і телеграфів – про порядок звільнення урядовців та поновлення особистого складу центральних установ.</p> <p>3. Доклад керуючого міністерством праці відносно видачі платні служачим, які звільняються.</p> <p>4. Доклад комісара військового міністерства про необхідність скасувати окремий закон від 30</p>	<p>1. Доручити в.об. державного Секретаря скласти міжвідомственну комісію з представників: міністерства фінансів і державного контролю для складення відповідного законопроекту та внести його до бюджетової комісії не пізніш од трьох днів.</p> <p>2. Ухвалити персонально увільнення служачих центральних установ по розсуду керуючих міністерствами.</p> <p>3. Звільненим служачим видавати заштатню допомогу згідно з законом гетьманського уряду від 2 серпня 1918 року. Надати право керуючим міністерствами робити виняток з цієї постанови при звільненні служачих, які зробили державно-карні злочинства.</p> <p>4. Скасувати окремий закон про призов 19-літніх в м. Києві. Доручити військовому міністер-</p>

листопаду 1918 року про призов в Києві 19-літніх новобранців.

5. Доклад комісара державного контролю про порядок залишення на посадах в українських установах деяких фахівців, що не мають українського громадянства.

ству негайно скласти законопроект про загальний призов новобранців, а також, за згодою з іншими міністерствами, скласти законопроект про посади, які звільняють від призову.

5. Ухвалити, що підданці чужих держав, яких керуючі міністерствами визнають корисними для справ – призначаються по вільному найму та обираються тим засобом, який кожна інституція визначає для себе найкращим.

Засідання зачинено о 4 годині вечора.

ЦДАВО України. Ф. 1065. – Оп.1.– Спр.14. – Арк.4–5. Машинопис. Незасвідчена копія.

23.12. 1918 р.

№ 7

Головував : В.М.Чеховський

Присутні керуючі міністерствами: Л.[І.]Абрамович¹¹⁵, С.Гольдельман, Ю.Щириця, [Ю.]Коллард, І.Паливода.

Комісари: [І.]Чопівський, М.Тимофіїв, М.Галаган, О.Лотоцький, П.Холодний, Б.Матюшенко, С.Шелухин, Д.Симонів. Товариш керуючого міністерством: В.Дудич.

Т.в.о. державного секретаря: [І.]Сніжко

Секретарював: М.М.Павлов-Сільванський.

Засідання відкрито о 8 год. вечора.

Слухали:	Постановили:
<p>1. Доклади комісара міністерства торгу і промисловості:</p> <p>а) про купівлю 1.000.000 пудів кам'яного вугілля від німців по 4 карбов. 50 шагів за пуд – франко ст. Голоби.</p> <p>б) про купівлю у німців 2000 кубів дров по ціні, яка визначиться на торгу.</p> <p>в) про посилку у Варшаву представника від міністерства торгу і промисловості для закупу домбровського палива.</p> <p>г) про призначення представника від міністерства торгу і промисловості в комісію за для поалагодження справи з приводу арешту Військом Донським 910 вагонів вугілля.</p>	<p>1.а) Ухвалити.</p> <p>б) Ухвалити, з тим що кредит на цю купівлю має бути використаний з лишків кредиту, який залишився в київській конторі Державного банку з асигнованої суми в розмірі 15.000.000 карб. на купівлю палива.</p> <p>в) Ухвалити.</p> <p>г) Доручити міністерству торгу і промисловості розв'язати цю справу.</p>

д) про купівлю майна у німців на суму до 120.000.000 карбов.

До цього комісар міністерства юстиції заявив, що перш розв'язання цієї справи треба виявити у кого, як у власника треба купувати це майно.

е) про умову з Грузією на купівлю вовни в обмін на борошно.

II. Пропозицію голови Ради комісарів, щоб комісари вносили в Раду комісарів законопроекти в письмовій формі.

III. Доклад комісара міністерства юстиції про порядок видання законів.

IV. Доклад комісара міністерства юстиції про скасування Сенату.

д) Ухвалити з тим, щоб ця купівля провадилась без посередників через комісію при міністерстві торгу і промисловості в складі представників: від міністерства військового, фінансів, продовольчих справ, здоровля й опікування, пошт і телеграфів, ліквідаційної комісії, контролю, з участю представників від кооперативів та приватного торгового апарату – для поділу і встановлення цін на купуєме майно. Відкрити в розпорядження міністра торгу і промисловості кредит в розмірі 35.000.000 карб., який був асигнований гетьманським урядом законом від 5 грудня 1918 року авансом на купівлю цього майна.

е) Доручити скласти доклад в письмовій формі з приводу цього питання.

II. Ухвалити.

III. Ухвалити законопроект, викресливши в ньому пункт 8 та додати, що всі законопроекти, які торкаються фінансів вносяться з попереднім висновком міністерства фінансів та державного контролю.

IV. Законопроект ухвалити з такими змінами та доповненнями: 1) назву "Генеральний суд" – змінити на назву "Сенат Української Народної Республіки". 2) заштатню допомогу особам, які залиша-

V. Доклад комісара міністерства юстиції про кандидатів в сенатори.

VI. Доклад комісара міністерства юстиції про державну мову в Українській Народній Республіці.

VII. Доклад т.в.о. державного секретаря про поширення на вільнонаємних служачих державної друкарні чинності тимчасової постанови "Про відсоткові надбавки до утримання служачих урядових установ на дорожнечу", докладеної до закону гетьманського уряду від 19 листопаду 1918 року "Про встановлення відсоткових додатків до утримання служачих державних установ та одноразової допомоги на дорожнечу".

VIII. Доклад комісара міністерства народної освіти про асигнування 100.000 карб. на екстрені допомоги служачим.

IX. Доклад комісара міністерства народної освіти про відміну

ються по за штатом, видавати на підставі закону гетьманського уряду від 2 серпня 1918 року. 3) докладені до законопроект штати передати на попередній розгляд в бюджетову комісію.

V. Спис кандидатів передати на розгляд членів Ради та відкласти розв'язання цього питання.

VI. Ухвалити законопроект в такому змісті:

"Державною мовою в Українській Народній Республіці вважається українська мова. Через те вона обов'язкова для вжитку в армії, флоті і по всіх урядових та загальних громадських публічно-правних установах. Приватним особам дозволяється звертатися до цих установ на їх мові".

VII. Ухвалити.

VIII. Ухвалити.

IX. Ухвалити.

закону від 26 листопада "Про скасування органів керування бувшими школами Найсвятішого Синоду і про остаточну ліквідацію справи передачі міністерству народної освіти та мистецтва і місцевим самоврядуванням названих шкіл і їх майна".

X. Доклад комісара міністерства народної освіти а) про встановлення сили закону гетьманського уряду від 25 листопада 1918 р. "Про заснування в м. Києві державного симфонічного оркестру імені М.В.Лисенка та про асигнування на влаштування і утримання цього оркестру 66.300 карбованців".

XI. Доклад комісара міністерства продовольчих справ про вільну продаж на 40 верстному районі коло Києва всіх продуктів харчування на час од 24 грудня 1918 року до 18 січня 1919 року нов[ого] стил[ю].

XII. Доклад комісара міністерства ісповідань про відмовлення Полтавського архієрея Феофана правити службу з погляду республіканського війська.

X. Ухвалити.

XI. Ухвалити.

XII. Передати матеріали до слідчої комісії для негайного розгляду.

Засідання зачинено о 10 1/2 годині вечора.

ЦДАВО України. Ф. 1065. – Оп.1. – Спр.14. – Арк.6–7 зв. Машинопис. Незасвідчена копія.

№ 43-89

ЖУРНАЛИ засідань Ради Народних Міністрів

№ 43

25.12. 1918 р.

№ 9

Головував : голова Ради Міністрів В.М.Чеховський.

Присутні: О.В.Осецький, О.К.Мицюк, М.Ю.Шаповал, Д.Антонович, М.І.Білінський, Б.П.Матюшенко, [І.Д.]Штефан, Л.Михайлів, С.С.Остапенко, П.К.Пилипчук, С.П.Шелухин, Д.Л.Сімонів.

Комісари: П.І.Холодний, [В.]Мазуренко, М.Тимофіїв.

Т.в.о. державного секретаря: [І.]Сніжко

Секретарював: М.М.Павловський.

Засідання відкрито о 7 год. 30 хв. вечора.

Слухали:	Постановили:
<p>I. Доклад голови Ради Міністрів про склад місії Української Народної Республіки, яка має бути одіслана до мирової конференції.</p> <p>II. Доклад голови Ради Міністрів про увільнення з посади урядовця особливих доручень в міністерстві закордонних справ Шереметівського.</p> <p>III. Пропозицію міністра земельних справ про зміну порядку призначення та увільнення урядовців міністерств.</p> <p>IV. Заяву міністра земельних справ про те, щоб занести до</p>	<p>I. Доклад ухвалити щодо складу і штатів дій місії, обміркування ж кошторису одкласти і передати його на розгляд до бюджетової комісії, а також одкласти обговорення особистого складу місії.</p> <p>II. Доклад ухвалити.</p> <p>III. Порядку призначення та звільнення урядовців міністерств не зміняти.</p> <p>IV. Занести заяву до журналу.</p>

журналу, що при голосуванні зазначеної в попередньому пункті внесеної ним пропозиції за зміну було 5 голосів, а проти зміни 7 голосів.

V. Доклад голови Ради Міністрів списку послів – представників України поза кордоном, яких пропонується увільнити.

VI. Пропозицію військового міністра, щоб представниками України поза кордоном призначались тільки виключно певні українці.

VII. Доклад комісара народної освіти про зміну штатів професійних середньотехнічних та ремесничих шкіл і про асигнування в розпорядження міністерства народної освіти 2.317.742 карб. на удержання цих шкіл в 1918 році.

VIII. Доклад міністра внутрішніх справ про скасування департаменту Державної варти та утворення на то місць департаменту адміністраційно-політичного.

IX. Доклад міністра внутрішніх справ про утворення при міністерстві внутрішніх справ осібної канцелярії.

X. Доклад комісара народної освіти законопроекту про деякі зміни та доповнення до існуючих

V. Доклад ухвалити і послів, які зазначені в списку, увільнити.

VI. Прийняти.

VII. Ухвалити штати і асигнування на професійні школи.

VIII. Прийняти, додавши, що всі кредити, які були асигновані на департамент Державної варти, залишаються для адміністраційно-політичного департаменту.

IX. Замість утворення осібної канцелярії дозволити міністрові внутрішніх справ заплатити запрошеним до міністерства служачим утримання 25.000 карб., причому асигновку провести через фінансову комісію.

X. Ухвалити.

законів про дівочі інститути бувшого Маріїнського відомства, про встановлення розпису нових окладів платні служачим цих інститутів та про асигнування в розпорядження міністра народної освіти 384.345 карб. на видання платні по новим окладам.

XI. Доклад комісара народної освіти законопроекту про деякі зміни та доповнення існуючих законів про комерційні школи, про встановлення розпису нових окладів платні служачим цих шкіл та про асигнування в розпорядження міністра народної освіти 3.000.000 карб. на видачу допомоги комерційним школам і на п'ятирічні додатки вчителям їх.

XII. Пропозицію міністра земельних справ, щоб негайно був розроблений законопроект про перетворення дівочих інститутів бувшого Маріїнського відомства на школи звичайного загальнодержавного типу і аби в них навчались діти тих громадян, які поклали життя своє за Українську Народну Республіку.

XIII. Пропозицію міністра шляхів оголосити всі залізниці на військовому стані.

XIV. Доклад державного секретаря про задоволення грішми китайських робочих, які працювали на Південно-Західному фронті.

XV. Запитання міністра народного здоров'я та опікування чи

XI. Ухвалити.

XII. Прийняти пропозицію і доручити реформувати існуючі дівочі інститути міністрові народної освіти.

XIII. Прийняти пропозицію. Переведення цієї справи доручити військовій владі.

XIV. Передати цей доклад до комісії при міністерстві закордонних справ, яка розглядає збитки, зроблені більшовиками на Україні.

XV. Признати необхідним ви-

<p>було видано закон про амністію політичних діячів.</p> <p>XVI. Пропозицію голови Ради Міністрів – доручити державному секретареві регламент засідань Ради Міністрів і представити його на ухвалу на слідуюче засідання.</p> <p>XVII. Пропозицію голови Ради Міністрів ухвалити призначення на посаду товариша міністра закордонних справ пана Володимира Миколайовича Темницького.</p> <p>XVIII. Пропозицію міністра земельних справ – ухвалити призначення на посаду товариша міністра земельних справ ученого лісовода Олександра Макаренка і на посаду директора лісового департаменту вченого лісовода Бориса Іваницького¹¹⁶.</p>	<p>дання такого закону в найближчому часі.</p> <p>XVI. Прийняти пропозицію.</p> <p>XVII. Ухвалити.</p> <p>XVIII. Ухвалити призначення.</p>
--	--

Засідання зачинено в 12 годин 20 хв. ночі.

ЦДАВО України. Ф. 1065. – Оп.1.– Спр.14. – Арк.9–11. Машинопис. Незасвідчена копія.

26.12. 1918 р.

№ 10

Головував: В.М.Чеховський

Присутні міністри: О.В.Осецький, О.Мицок, М.Шаповал, Д.Антонович, М.Білінський, Б.Матюшенко, П.Холодний, І.Штефан, Л.Михайлів, М.Тимофіїв, С.Остапенко, керуючий міністерством шляхів П.Пилипчук, державний контролер Д.Л.Симонів, т.в.о. державного секретаря: І.Сніжко
Секретарював: т.в.о.с.р.м. М.М.Павловський.

Засідання відкрито о 7 год. 30 хв. вечора.

Слухали:	Постановили:
<p>I. Журнал попереднього засідання Ради Міністрів ч.9.</p> <p>II. Доклад міністра земельних справ про призначення з 26 січня 1918 року матері забитого большевиками генерального секретаря О.[М.]Зарудного¹⁷ І.Зарудній і її 2 дочкам пенсії в розмірі 6.000 карб. на рік з тим, щоб в випадку смерті І.Зарудної зазначена пенсія видавалась двом її дочкам в половинній долі кожній до їх повноліття.</p> <p>III. Доклад міністра внутрішніх справ про призначення з 1 січня 1918 р. родині забитого большевиками помічника коменданта м. Одеси Г.Іваницького пенсії в розмірі 3.000 карб. на рік.</p> <p>IV. Доклад міністра внутрішніх справ про скасування закону про утворення тимчасової правительственої комісії для порядкування</p>	<p>I. Ухвалити.</p> <p>II. Ухвалити.</p> <p>III. Призначити з 1 січня 1918 року пенсії батькові й матері Г.Іваницького в розмірі 3.000 карб. на рік з тим, що в випадку смерті одного з них ця пенсія залишається другому.</p> <p>IV. Ухвалити з поправками: в п. 2 викреслити: "усунені бувшим урядом" і на[то]мість додати: "до гетьманського уряду". В п.3 -</p>

справами місцевого управління та господарства м. Києва.

V. Доклад міністра внутрішніх справ про відміну статуту про тимчасові ревізійні комісії по перевірці діяльності органів місцевого самоврядування.

VI. Доклад міністра внутрішніх справ про відміну закону про надання губерніальним старостам права розпускати волостні земські зібрання та управи.

VII. Пропозицію голови Ради Міністрів про необхідність виробити інструкцію для виборів до Конгресу трудового народу.

VIII. Пропозицію голови Ради Міністрів про перевозку грошей з Німеччини.

IX. Пропозицію голови Ради Міністрів про заснування позашкільної освіти для виховання [та] інформації населення в національному антибольшевицькому напрямку.

X. Пропозицію голови Ради Міністрів про доручення міністру внутрішніх справ ввійти в порозуміння з міністром юстиції й військовим для об'єднання в однім місці всіх справ і документів, які торкаються діяльності слідчих комісій.

викреслити "усунені". П.4 викреслити весь.

V. Ухвалити й додати п.2 в слідуєчій редакції: "Матеріали, добуті тимчасовими ревізійними комісіями, передати прокурорській владі по належності.

VI. Ухвалити.

VII. Доручити міністрові внутрішніх справ скласти комісію з представників міністерства праці й освіти, а також юстиції, для негайного складення цієї інструкції.

VIII. Доручити міністру шляхів в порозумінні з міністром військовим і фінансів негайно виконати цю справу.

IX. Доручити міністрам народної освіти і внутрішніх справ виробити окремі проекти організації поширення посеред суспільства національного й соціального світогляду й переведення в життя зазначених завдань.

Проекти ці в найближчій часі докласти Раді Міністрів.

X. Ухвалити.

<p>XI. Доклад міністра мистецтва про звільнення від податків українські театри.</p> <p>XII. Доклад міністра праці про обшуки й арешти в Бюро професійних спілок.</p>	<p>XI. Передати для попереднього розгляду в фінансову комісію.</p> <p>XII. а) бажати, аби було видано від імені військової влади оголошення, що випадки ці були викликані провокацією агентів попереднього уряду; б) негайно перевести в цій справі слідство; в) в'яснити й покрити збитки спілок; г) запропонувати військовій владі вжити заходів щодо принесення морального задоволення центральним професійним спілкам і д) просити військову владу повідомити Раду Міністрів, в який срок буде переведена ця справа.</p>
--	--

Засідання зачинено в 12 год. 10 хв. вечора.

ЦДАВО України. Ф. 1065. - Оп.1.- Спр.14. - Арк.12-13. Машинопис. Незасвідчена копія.

27.12. 1918 р.

№ 11

Головував : голова Ради Міністрів В.М.Чеховський.

Присутні: О.В.Осецький, О.К.Мицюк, М.Ю.Шаповал, М.І.Білінський, Б.П.Матюшенко, П.І.Холодний, С.П.Шелухин, Л.Д.Михайлів, І.Д.Штефан, М.Тимофіїв, С.С.Остапенко, В.П.Мазуренко, П.К.Пилипчук, Д.Л.Симонів.

Т.в.о. державного секретаря: І.М.Сніжко.

Секретарював: М.М.Павловський.

Засідання почалось о 7 год. 30 хв. вечора.

Слухали:	Постановили:
<p>I. Пропозицію міністра внутрішніх справ ухвалити призначення на посаду товариша міністра внутрішніх справ Сергія Васильовича Трухлого і на посаду директора канцелярії міністра п. [П.]Понятенка.</p> <p>II. Доклад законопроекту міністра внутрішніх справ про відміну закону Української Держави, затвердженого колегією верховних правителів 16 вересня 1918 року, про переведення виборів губерніальних і повітових земських гласних.</p> <p>III. Доклад законопроекту міністра внутрішніх справ про зміну діючого статуту громадського управління міст.</p> <p>IV. Доклад законопроекту міністра внутрішніх справ про відміну і перегляд губерніальних і повітових земських смт.</p>	<p>I. З огляду на те, що пропонуємі кандидати відомі членам Ради Міністрів, ухвалити призначення.</p> <p>II. Ухвалити законопроект.</p> <p>III. Ухвалити законопроект.</p> <p>IV. Передати цей законопроект на висновок комісії, утвореної при міністерстві внутрішніх справ з представників: міністерства юс-</p>

V. Доклад законопроекту міністра юстиції про утворення етапно-пересильної частини відомства місць замкнення та про асигнування в розпорядження міністра юстиції 67.368 карб. на утримання цієї частини.

VI. Доклад міністра юстиції проекту постанови про побільшення деяких оплат і мита і про нові правила пристосування існуючих палат по судових справах.

VII. Пропозицію міністра торгу та промисловості просити п. міністра праці подані в сьогоднішньому засіданні Ради Міністрів інформації з приводу подій в професійних робітничих спілках довести до відома військової влади.

VIII. Доклад міністра шляхів про необхідність перебудови вузькоколіїних доріг у Галичині на ширококоліїні.

IX. Доклад законопроекту міністра продовольчих справ про скасування хлібного бюро і передачу його функцій до міністерства продовольчих справ і про утворення департаменту заготовок і постачання хлібом і фуражем міністерства продовольчих справ.

X. Доклад тимчасового законопроекту державного секретаря про силу законів, про порядок ут-

тиції, міністерства фінансів, державного контролю та спілки земств.

V. Ухвалити законопроект.

VI. Доклад ухвалити.

VII. Пропозицію ухвалити.

VIII. Прийняти до відома і просити міністра шляхів внести відповідний законопроект.

IX. Законопроект ухвалити, додавши, що прикладені до нього штати надіслати на попередній розгляд до фінансової комісії.

X. Одкласти розгляд цього законопроекту на слідуєче засідання.

ворення законів й порядок їх оголошення.

XI. Доклад міністра пошт і телеграфів про призначення на посаду товариша народного міністра пошт і телеграфів Івана Симоновича Паливоду.

XII. Доклад міністра пошт і телеграфів постанови ради завідуючих відділами від 15 грудня б.р. про передачу керуванням Українським телеграфним агентством міністерству пошт і телеграфів.

XIII. Доклад міністра фінансів про надання йому права випуску грошових знаків на суму до 3.500.000.000 карбованців.

XIV. Доклад міністра фінансів про купівлю у німців 600.000 пудів цукру.

XV. Пропозицію міністра фінансів винести постанови про святкування нового року по новому стилю.

XVI. Доклад міністра фінансів про зміну складу існуючого комітету фінансів.

XI. Прийняти до відома, одклавши остаточне обговорення і ухвалення цієї кандидатури до слідуючого засідання.

XII. Доручити міністрові пошт і телеграфів вияснити справу про Українське телеграфне агентство, а також ким призначено керуючого зараз цим агентством.

XIII. Визнати за міністром фінансів право випуску 3.500.000.000 карбованців і просити його в найближчому часі увійти в Раду Міністрів з мотивованою пропозицією про доведення до нормального стану емісії Українського державного банку.

XIV. Прийняти до відома постанову Директорії з приводу цієї купівлі. Для практичного переведення цього договору утворити комісію при міністерстві фінансів, запросивши до неї представників від міністерства продовольчих справ та торгу і промисловості.

XV. Новий рік по новому стилю не святкувати.

XVI. Внести на ухвалу Ради Міністрів проект нового складу комітету фінансів, після чого будуть змінені всі члени комітету.

XVII. Пропозицію міністра торгу та промисловості встановити власну валюту в Українській Народній Республіці.

XVIII. Пропозицію морського міністра ухвалити призначення на посаду товариша морського міністра контрадмірала [М.М.]Остроградського¹¹⁸.

XIX. Доклад державного контролера про призначення на посаду члена генеральної контрольної ради Миколи Миколайовича Павлова-Сільванського.

XX. Доклад державного контролера про встановлення для служби в державному контролі граничного державного терміну в 30 років.

XXI. Пропозицію міністра праці виробити загальну постанову для урядовців всіх державних установ, які досягнули граничного службового терміну.

XXII. Доклади міністра народної освіти про тимчасові нормальні штати художньо-ремісничих шкіл-майстерень друкарського діла і про асигнування на утримання зазначених шкіл в м.м. Києві і Харкові 28.541 карб.

XXIII. Доклад Державного Секретаря про асигнування в розпорядження міністерства шляхів 84.000.000 карб. на видачу одноразової допомоги штатним і постійним служачим, майстровим і

XVII. Просити міністра фінансів як найскоріше вжити всіх технічних засобів дотично переведення валюти.

XVIII. Прийняти до відома, одклавши обговорення і ухвалення пропонуемого кандидата на посаду товариша морського міністра на слідуюче засідання.

XIX. Ухвалити призначення.

XX. Доклад ухвалити.

XXI. Доручити міністрові праці виробити відповідний законопроект в цій справі державного контролєра.

XXII. Штати і асигнування ухвалити.

XXIII. Ухвалити.

робітникам на державних і приватних шляхах України.

XXIV. Доклад міністра народної освіти про штати і утримання особистого складу університетів.

XXV. Пропозицію міністра народного здоровля та опікування про ухвалення призначення на посаду товариша міністра народного здоровля Євгена Яковенко.

XXIV. Асигнування не затверджувати. Штати передати до комісії, яку скласти при міністерстві народної освіти з представників Національного союзу, Наукового товариства, Тов. українських економістів та представників від міністерств: народної освіти, здоровля, праці, фінансів і державного контролю, доручивши виготовити доклад не пізніше, як через п'ять днів, взявши на увагу висловлені окремими членами побажання:

1) переглянути склад професури і увільнити злочинні елементи.

2) вирішити питання про назву університетів: Св. Володимира, Харківського та Новоросійського.

3) з'ясувати спосіб увільнення і заміщення професури.

4) передати право виборів нових професорів Науковому товариству.

XXV. Прийняти до відома, відклавши остаточне вирішення і ухвалення пропонуемого кандидата на посаду товариша міністра народного здоровля на слідуюче засідання.

Засідання зачинено в 1 год. ночі.

ЦДАВО України. Ф. 1065. - Оп.1.- Спр.14. - Арк.14-16зв. Машинопис. Незасвідчена копія.

29.12.1918 р.

№ 12

Головував : голова Ради Міністрів В.Чеховський

Присутні: міністри : О.Осецький, О.Мицюк, М.Шаповал, М.Білінський, Б.Матюшенко, П.Холодний, І.Штефан, Л.Михайлів, М.Тимофіїв, В.Мазуренко, С.Шелухин, Д.Симонів.

Т.в.о. державного секретаря: І.Сніжко.

Секретарював: т.в.о.пом.секр. В.Крушинський.

Засідання відкрито о 11 год. 50 хв. дня.

Слухали:	Постановили:
<p>I. Доклад міністра закордонних справ проекту ноти до надзвичайного посланника й уповноваженого міністра Польської держави при українській владі.</p> <p>II. Доклад міністра закордонних справ про призначення Миколи Порша членом ради міністра закордонних справ.</p> <p>III. Доклад голови Ради Міністрів про прохання болгарського посла [І.]Шишманова¹⁹ передати для Болгарії 15-20 тисяч тонн жита.</p> <p>IV. Доклад голови Ради Міністрів про висилку надзвичайної дипломатичної місії до Парижу, штати цієї місії й асигнування на її тримісячне утримання 2.205.600 карб. а також негайний відпуск в рахунок асигновки 1.000.000 карб.</p>	<p>I. Проект ноти ухвалити.</p> <p>II. Кандидатуру ухвалити.</p> <p>III. Ухвалити й доручити міністрові продовольчих справ за порозумінням з міністром торгу й промисловості перевести цю справу.</p> <p>IV. Ухвалити.</p>

V. Пропозицію міністра пошт і телеграфів про увільнення від призову на військову службу по мобілізації поштово-телеграфних служачих.

V. Доручити військовому міністрові скласти міжвідомственну комісію, якій в недільний срок виробити загальний спис посад, які увільняються від призову на військову службу по мобілізації.

В 12 год. 40 хвил. почалось спільне засідання Директорії Української Народної Республіки й Ради Міністрів.

Голова Директорії інформує Раду Міністрів, що члени Директорії розпреділили між собою працю, а саме: голова Директорії відає справами міністерств: внутрішніх справ, закордонних, праці й державного секретарства.

Член Директорії [С.]Петлюра: військового, морського, мистецтва, народного здоровля та опікування.

Член Директорії [О.]Андрієвський – юстиції, продовольчих справ, культур й контролю.

Член Директорії [Ф.]Швець – народної освіти, фінансів, торгу й промисловості й земельних справ.

І член Директорії [А.]Макаренко – пошти та телеграфів і шляхів.

Далі голова Директорії висловлює Раді Міністрів побажання, аби яко мога була прискорена справа Слідчої комісії по боротьбі з спекуляцією а також негайно заснована комісія про урядові зловживання. Міністрам праці й продовольчих справ пропоновано вжити всіх заходів щодо поліпшення стану робітників (відкриття столових і інше), а Раді Міністрів щодо найкращого постачання армії, а також найскоріше переведення в життя земельних реформ. Про працю Директорії, а також і свою Раді Міністрів якомога ширше інформувати населення.

Крім того голова Директорії інформує Раду Міністрів, що Директорією виготовано сьогодні декрет про заснування землемірних установ, які працюватимуть по переведенню земельної реформи, а також готується декрет про накладення на "Протофіс" контрибуції, яка піде на допомогу сім'ям вбитих та ранених в подіях останнього часу, викликаних заходами "Протофісу". Директорія висловлює побажання, аби міліція по всій Україні формувалась виключно з певних українців.

Міністр юстиції дає пояснення, що праця слідчих комісій майже закінчена; міністр фінансів, що комісії про службові зловживання урядовців закладені й інтенсивно працюють, а міністр праці, що столові для робітників вже відкриті, а також робляться й інші заходи для поліпшення стану робітників.

В 1 год. 20 хв. Директорія залишає зал засідання Ради Міністрів і Рада переходить до біжучих справ.

VI. Доклади міністра юстиції:
а) про штати Сенату Української Народної Республіки;
б) про порядок призначення на посади п'ятої та шостої класи по міністерству юстиції.

VII. Доклад міністра юстиції про вищий уряд Української автокефальної православної соборної церкви¹²⁰.

VIII. Пропозицію голови Ради Міністрів увійти до Директорії з докладом про залишення міністерства ісповідань в формі міністерства культів.

IX. Доклад міністра юстиції про оголошення собору Св. Софії в м. Києві, київського собору Св. Володимира і церкви Св. Андрея Первозванного державно-національними українськими святинями, заслуговуючими особливої уваги республіканського уряду.

X. Доклад міністра юстиції й військових справ про вибух в Педагогічному музеї¹²¹.

XI. Пропозицію державного контролера про поширення прав

VI.
а) ухвалити.
б) ухвалити.

VII. Ухвалити з поправками: в п.2 дописати: " і окрім того 1 від військового відомства"; в п.4. "прокуратор Синоду" замінити "державним представником"; в п.5. "Уряд автокефальної Української церкви з його апаратом" замінити "Церковна влада автокефальної Української церкви з її всіма урядовими складами"; в п.7 після слів: "своєю діяльністю" додати: "а також для скликання Церковного Собору".

VIII. Ухвалити.

IX. Доручити міністрові ісповідань виробити в цій справі загальний законопроект.

X. Прийняти до відома.

XI. Ухвалити з тим, що судді не підлягають цій постанові й міністрові юстиції надається пра-

міністрів на увільнення нездатних до служби урядовців всіх класів.

XII. Доклад державного секретаря про силу законів, про порядок утворення законів та про форми і порядок їх оголошення.

XIII. Пропозицію міністра здоровля та опікування про заборонення на території України місії Російського Червоного хреста.

XIV. Пропозицію міністра фінансів про скасування тимчасових митних установ, заснованих в Вінниці й не підлягаючих міністру фінансів.

XV. Доклади міністра фінансів:
а) про продовження сили закону про податок і дохід державного скарбу на тоталізатор.

во увільняти лише осіб з адміністративних посад.

XII. Доручити міністрові юстиції купно з державним секретарем скласти в розвиток вже затвердженого закону інструкцію.

XIII. 1) припинити діяльність всіх організацій Російського товариства Червоного хреста на території Української Народної Республіки.

2) все майно зазначених організацій рухоме й нерухоме, а саме: склади, шпиталі й інші медичні, санітарні й господарські установи і підприємства, передається в тимчасове завідування й користування Товариства українського Червоного хреста, який всім зазначеним майном користується й розпоряджається на підставі правил свого статуту до остаточного вирішення в міжнародному масштабі питання про майно бувшого Російського Червоного хреста.

3) переведення цього закону доручити міністру народного здоровля, якому надасться право встановити спосіб виконання його.

XIV. Ухвалити; в справі ж кордонної охорони і цукровій доручити міністру фінансів порозумітись з міністром військовим і продовольчих справ.

XV. Ухвалити.

XVI. Доклад міністра фінансів про асигнування в його розпорядження до департаменту простих податків 2.400.000 карб. на витрати по придбанню паперу й заготування бланків для різних податків на 1918 і 1919 р.

XVII. Доклад міністра фінансів про увільнення служачих в урядових установах Української Народної Республіки від відчислень при збільшенню грошового утримання при вступі на державну службу, та при виданнях нагород та допомог.

XVIII. Доклад військового міністра в справі трусів та арештів в професійних спілках.

XIX. Доклад військового міністра про утворення інструкторських старшинських і підстаршинських шкіл, учебних команд, товариств-просвіт та бюролекторів-інструкторів.

XX. Доклад військового міністра про відпуск по сміті 1918 року Головнім шкільній управі 1.083.663 карб.

XXI. Доклад військового міністерства про заклик до дійсної військової служби залізничників, котрім на 1 грудня цьо-

XVI. Ухвалити.

XVII. доручити міністрові фінансів в порозумінні з державним контролером скласти комісію для вироблення загального для всіх установ закону.

XVIII. Прийняти до відома.

XIX. Запропонувати військовому міністрові вийти до Ради Міністрів з докладом, в яким точно зазначити, яка сума видатків на школи повинна перейти на військовий фонд і який нормальний кошторис міністерства.

XX. Ухвалити і пропонувати військовому міністрові негайно вийти в Раду Міністрів з законопроектом про скасування кадетських корпусів і про перетворення їх на школи звичайного загальнодержавного типу, аби в них навчались діти тих громадян, які поклали життя своє за Українську Народну Республіку.

XXI. Ухвалити.

го року сповнилось 19, 20 і 21 роки.

XXII. Пропозицію міністра військових справ: про розгляд бюджетовою комісією проекта військового міністерства на протязі 1 дня.

XXIII. Пропозицію військового міністра про надання права військовому міністерству купувати у німців на місцях зброю, набої і коней поза міжвідомственною комісією, яка утворена при міністерстві торгу й промисловості.

XXIV. Пропозицію військового міністра про заборонення старшинам чужоземних армій, крім німецької і австрійської, носити військову форму.

XXV. Пропозицію військового міністра про підлеглисть реквізичійної комісії на час існування в м. Києві осадного стану начальникові гарнізону, а також про включення в її склад товариш[ем] голови представника від військової влади.

XXVI. Пропозицію військового міністра про видачу ліквідаційними комісіями майна в першу чергу [за] вимогам[и] військової влади.

XXVII. Доклад міністра земельних справ:

а) про визнання України zagrożеною чумою на рогатій ху-

XXII. а). Ухвалити й негайно утворити військовий фонд.

XXIII. Ухвалити з тим, що місцеві комісії повинні про купівлю негайно повідомляти міжвідомственну комісію при міністерстві торгу й промисловості.

XXIV. Ухвалити.

XXV. Ухвалити і визнати, що постанови реквізичійної комісії можуть бути оскаржені в Адміністраційному суді, на час же військового стану затвердження постанов і розрішення скарг підлягає командирі Осадного корпусу.

XXVI. Ухвалити.

XXVII.

а) ухвалити.

<p>добі й про утворення охоронно-карантинної лінії;</p> <p>б) про зміну арт. 3 постанови Ради Міністрів, затвердженої 24 вересня 1918 року.</p> <p>XXVIII. Пропозицію державного контролера про залишення за урядовцями, які вступили до Українського Республіканського війська й досі не повернулись на посади, посад і утримання.</p>	<p>б) відклонити.</p> <p>XXVIII. Ухвалити.</p>
---	--

Засідання закрито о 4 ^{1/2} год. дня.

ЦДАВО України. Ф. 1065. - Оп.1.- Спр.14. - Арк.17-20 зв. Машинопис. Незасвідчена копія.

№ 47

30.12.1918 р.
№ 13

Головував : В.М.Чеховський.

Присутні міністри: О.К.Мицюк, М.Ю.Шаповал, М.І.Білінський, С.П.Шелухин, П.І.Холодний, Б.П.Матюшенко, С.С.Остапенко, В.Мазуренко, П.К.Пилипчук, Д.Л.Симонів.

Т.в.о. державного секретаря: [І.]Сніжко.

Секретарював: М.М.Павловський.

Засідання відкрито о 7 год. вечора.

Слухали:	Постановили:
І. Внесення міністра народної освіти про призначення на посаду	І. Ухвалити призначення.

товариша міністра народної освіти п. [Ю.]Щириці.

II. Доклад міністра народної освіти законопроекту про поліпшення матеріального становища служачих Київської, Харківської та Одеської шкільних округ.

III. Доклад міністра народної освіти проект постанови про асигнування 52.500 карб. на утримання однорічних педагогічних курсів для учителів середніх шкіл при Київській шкільній окрузі.

IV. Доклад міністра народної освіти про штати Державної Академії мистецтв¹²².

V. Доклад міністра народної освіти про штати вищих професійних шкіл.

VI. Доклад голови Ради Міністрів пропозиції Директорії відносно утворення Верховної слідчої комісії, складу її і плану організації.

VII. Доклад голови Ради Міністрів пропозиції Директорії про поширення інформації населення відносно діяльності міністерства.

II. Ухвалити законопроект.

III. Ухвалити.

IV. Ухвалити, додавши, що утримання персонального складу рахувати з 1 червня 1918 року.

V. Передати цей доклад до комісії утвореної при міністерстві народної освіти, по розгляду штатів і утримання особистого складу університетів, які доручити розглянути його відносно грошових видатків.

VI. Доручити міністрові юстиції скласти законопроект про утворення Верховної слідчої комісії.

VII. Обов'язати кожне міністерство інформувати в його справах населення для виконання цього кожному міністру утворити в міністерствах інформаційні відділи надавати щоденно всі відомості до Українського телеграфного агентства. Концентрацію інформацій і поширення її по периферіях особливо доручається

VIII. Доклад голови Ради Міністрів пропозиції Директорії про необхідність боротьби з спекуляцією.

IX. Доклад голови Ради Міністрів пропозиції Директорії про боротьбу з хабарництвом та зловживанням урядовців.

X. Доклад голови Ради Міністрів пропозиції Директорії про організацію дешевих столових для безробітних.

XI. Доклад голови Ради Міністрів пропозиції Директорії про утворення комісії для задоволення війська харчами.

XII. Доклад голови Ради Міністрів пропозиції Директорії скласти план робіт у справі земельного законодавства.

XIII. Доклад голови Ради Міністрів пропозиції Директорії про боротьбу з "Протофісом".

XIV. Доклад голови Ради Міністрів пропозиції Директорії про справу організації народної міліції.

міністерству народної освіти, яке би сполучивши роботу з інформаційним бюро, зав'язало би зносини зо всіма інформаційними відділами міністерств.

VIII. Доручити міністрові юстиції виробити законопроект боротьби з спекуляцією і подати його на розгляд Ради Міністрів.

IX. Доручити міністрові юстиції виробити законопроект про боротьбу з хабарництвом та зловживанням урядовців.

X. Доручити міністрові праці утворити при дорученому йому міністерстві комісію з представників від міністерств: торгу і промисловості, шляхів, продовольчих справ і фінансів, яка би виробила спільний план боротьби з безробіттям.

XI. Доручається утворити комісію міністру продовольчих справ, запросивши до неї представників військового міністерства.

XII. Доручається міністрові земельних справ виробити план робіт в справі земельного законодавства.

XIII. Утворити при міністерстві юстиції комісію з представників міністерств: фінансів і торгу та промисловості.

XIV. Доручити міністру внутрішніх справ внести в найближчому часі на розгляд Ради

XV. Доклад голови Ради Міністрів пропозиції Директорії про вирішення справи відносно законодавчих внесень.

XVI. Доклад голови Ради Міністрів пропозиції Директорії про план організації місцевого самоврядування.

XVII. Доклад голови Ради Міністрів пропозиції Директорії розглянути справу про особистий склад міністерств.

XVIII. Доклад голови Ради Міністрів пропозиції Директорії обговорити вказані нею кандидатури на посади міністрів юстиції, продовольчих справ та державного секретаря.

XIX. Доклад голови Ради Міністрів пропозиції Директорії відносно утворення міністерства по єврейських справах.

XX. Доклад міністра внутрішніх справ про призначення до міністерства внутрішніх справ

Міністрів відповідний законопроект.

XV. Основати при кожному міністерстві комісію для вирішення справ відносно законодавчих внесень.

XVI. Доручити міністрові внутрішніх справ утворити план організації місцевого самоврядування так, щоб вона не суперечила всім демократичним принципам і забезпечувала розвиток українського народу.

XVII. Доручається з'ясувати справу про особистий склад міністерств комісії, яка утворюється державним секретарем з представників міністерства юстиції, народної освіти і продовольчих справ.

XVIII. Доручити міністрові юстиції знестись з Правничим товариством¹²³ з приводу виставлення їм кандидатур на посаду міністра юстиції, а міністрові торгу та промисловості знестись по цій справі з представниками української кооперації.

XIX. Закон од 8 липня 1918 року про скасування національного єврейського міністерства відмінити і утворити міністерство по єврейських справах і виставлену кандидатуру п. [А.] Ревуцького ухвалити.

XX. Ухвалити.

комісії [М.]Ковенко по розсліду політичних злочинств.

XXI. Доклад міністра праці про припинення праці на багатьох заводах м. Києва.

XXII. Внесення міністра народного здоров'я й опікування про призначення на посаду товариша міністра народного здоров'я й опікування п. [Є.]Яковенка.

XXIII. Внесення міністра торгу й промисловості про призначення на посаду товариша міністра торгу й промисловості п. [І.]Фещенко-Чопівського.

XXIV. Внесення міністра морських справ про призначення на посаду товариша міністра морських справ контр-адмірала [М.]Остроградського.

XXI. Звернутись через міністра праці до начальника Осадного корпусу для переведення в життя в найближчим часі належних для оголошення сліду ючих пунктів:

1) всі заводи, фабрики й майстерні, які припинили свою працю з 14 грудня в м. Києві повинні негайно відновити виробництво.

2) ні одно заводоуправління не повинно припиняти праці без дозволу міністра праці.

3) всі робітники, звільнені заводоуправлінням з 14 грудня, мусять бути негайно прийняті і допущені до своєї праці.

4) за невиконання §§1, 2, 3 заводоуправління будуть притягнені до відповідальності по законам військового часу.

XXII. Призначення ухвалити.

XXIII. Призначення ухвалити.

XXIV. Призначення ухвалити.

XXV. Внесення в.о. міністра продовольчих справ про призначення на посаду товариша міністра продовольчих справ п. [С.Ф.]Веселовського ¹²⁴ .	XXV. Призначення ухвалити.
---	----------------------------

Засідання зачинено в 11 год. вечора.

ЦДАВО України. Ф. 1065. – Оп.1.– Спр.14. – Арк.21–23. Машинопис. Незасвідчена копія.

№ 48

31.12.1918 р.

№ 14

Головував : міністр внутрішніх справ О.Мицюк
 Присутні міністри : М.Білінський, Б.Матюшенко, П.Холодний, І.Штефан, Л.Михайлів, М.Тимофіїв, С.С.Остапенко, С.Шелухин.
 Державний контролер: Д.Симонів.
 Т.в.о. державного секретаря: І.Сніжко
 Секретарював т.в.об. пом. секр. В.Крушинський

Слухали:	Постановили:
З огляду на відсутність на засіданні голови Ради Міністрів, Рада Міністрів обрала одногосно головою цього засідання міністра внутрішніх справ О.Мицюка.	
I. Журнал засідання Ради Міністрів Ч.12. II. Пропозицію державного секретаря про дозвіл редакції "Вістн[ика] Ради Народних Міністрів" надрукувати на росій-	I. Ухвалити. II. Ухвалити.

ській мові в "Вістнику" оголошення різних установ, надіслані до редакції "Державного Вісника" під час гетьманського уряду і ще не оголошені, та надалі приймати для друку в нім оголошення написані виключно на державній мові.

III. Доклад державного секретаря про відпуск в розпорядження міністерства торгу й промисловости 90.000 карб. на канцелярські і господарські видатки центральних установ міністерства торгу й промисловости.

IV. Доклад міністра внутрішніх справ про скасування інституту Державної варти і сформування народної міліції.

V. Пропозицію міністра внутрішніх справ про скасування в постанові Ради Міністрів від 25 грудня (жур[нал] засід[ань] Ради Міністрів Ч.9. п. IX) слів: "при чому асигновку перевести через фінансову комісію".

VI. Доклад міністра продовольчих справ про дозвіл йому використати 50.000.000 карб. з оперативного кредиту міністерства продовольчих справ в 500.000.000 карб. на заготовки для населення немонополізованих продуктів.

III. Ухвалити.

IV. Ухвалити.

V. Ухвалити.

VI. Дозволити міністрові продовольчих справ з одчиненого йому кредиту в 500.000.000 карб. використати 50.000.000 карб. на заготовку для потреб населення немонополізованих предметів першої необхідности, в яких сучасний мент відчувається гостра недостача. Гроші ці міністерство відпускатиме в безвідсотковій позикі українським кооперативним об'єднанням над котрими, по згоді з державним контролером, може бути встановлений фактичний контроль, який слідитиме за

<p>VII. Пропозицію державного контролера про поновлення чинності правил ухвалених Радою Міністрів 6 грудня 1918 р. про замкнення рахунків по кредитах обрахунків 1918 р. і провадження видатків у 1919 році.</p> <p>VIII. Доклад державного секретаря про розмір утримання комісарів центральних і місцевих установ Української Держави.</p> <p>IX. Внесення міністра народної освіти про затвердження з 1 червня 1918 р. на посаді директора департаменту позашкільної освіти і дошкільного виховання С.Ф.Русову¹²⁵.</p>	<p>правильними витратами відпущених кооперативам грошей. Всі позички мусять бути вирівняні до 31 грудня 1919 року.</p> <p>VII. Ухвалити.</p> <p>VIII. Ухвалити в редакції, складеній державним секретарем і доручити міністрові фінансів вийти до Ради Міністрів з докладом про відчинення окремого фонду на видатки по боротьбі з гетьманським урядом.</p> <p>IX. Ухвалити.</p>
--	--

Засідання закрито о 10 год. вечора.

ЦДАВО України. Ф. 1065. – Оп.1. – Спр.14. – Арк.24–25. Незасвідчана копія. Машинопис.

1.1.1919 р.

Ч.15

Головував : В.М.Чеховський.

Присутні: члени Директорії: В.К.Винниченко, С.В.Петлюра, О.М.Андрієвський, Ф.П.Швець, А.Г.Макаренко.

Міністри: О.В.Осецький, О.К.Мицюк, М.Ю.Шаповал, М.І.Білінський, С.П.Шелухин, П.І.Холодний, Л.Д.Михайлів, С.С.Остапенко, В.П.Мазуренко, П.К.Пилипчук, Б.П.Матюшенко, Б.М.Мартос, І.Д.Штефан, О.Г.Лотоцький, Д.Л.Симонів.

Т.в.о. державного секретаря: І.М.Сніжко

Секретарював: М.М.Павловський

Засідання відкрито о 7 год. вечора.

Слухали:	Постановили:
<p>І. Доклад міністра фінансів про склад комісії при комітеті фінансів в справі упорядкування грошового обертання і заведення самостійної валюти.</p> <p>Комісія складається:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) з міністра фінансів і представників: 2) від Академії Наук¹²⁶ М.І.Туган-Барановського¹²⁷; 3) від Українбанку¹²⁸: [Х.А.]Барановського¹²⁹ і 4) Хотовицького 5) від Союзбанку А.Ф.Степаненко¹³⁰, 6) від кредитової канцелярії Лерхе 7) від комітету фінансів - В.[П.]Тимошенко¹³¹ 8) директор Державного банку [В.В.]Ігнатович¹³². <p>Діловодство провадиться при кредитовій канцелярії.</p>	<p>І. Ухвалити склад комісії.</p>

<p>II. Доклад міністра фінансів проекту розпису державних прибутків та видатків України на 1918 рік.</p> <p>III. Внесення голови Ради Міністрів про призначення на посаду товариша міністра закордонних справ п. [С.П.]Мазуренко¹³³.</p> <p>IV. Пропозицію міністра торгу і промисловості припинити розмови, зачинити сьогоднішнє засідання і зібратись завтра о 12 дня для вироблення та обговорення нових методів роботи в Раді Міністрів та міністерствах.</p>	<p>II. Прийняти до відома.</p> <p>III. Прийняти до відома.</p> <p>IV. Прийняти.</p>
--	---

Засідання зачинено в 10 год. 30 хв. вечора.

ЦДАВО України. Ф. 1065. - Оп.1.- Спр.14. - Арк.26-26 зв. Машинопис. Незасвідчена копія.

02.01. 1919 р.

Ч.16

Головував: В.М.Чеховський.

Присутні міністри: О.Осецький, О.Мицюк, М.Білінський, Б.Матюшенко, П.Холодний, І.Штефан, Л.Михайлів, Б.Мартос, С.Остапенко, В.Мазуренко, П.Пилипчук, С.Шелухин.

Державний контролер Д.Симонів.

Державний секретар: М.Корчинський

Засідання відкрито о 11 год. 30 хв. вдень.

Секретарював: т.в.о. пом. секр. В.Крушинський.

Слухали:	Постановили:
<p>I. Пропозицію голови Ради Міністрів про утворення Малої Ради і вироблення регламенту Великої і Малої Рад.</p> <p>II. Доклад державного контролера про зміну на час військового стану деяких артикулів діючих кошторисних правил.</p>	<p>I. Утворити з товаришів Міністрів Малу Раду Міністрів, яка розглядатиме з правом остаточного вирішення справи, передані їй Великою Радою.</p> <p>Засідання як Великої, так і Малої Ради, вважати дійсними при присутності голови її чи його заступника, державного секретаря чи його представника і не менше ніж 4 міністра.</p> <p>Фінансові справи Велика Рада може передавати для остаточного вирішення в колегію 3 міністрів: фінансів, державного контролера і зацікавленого міністра, при [...] гляд справ в Велику Раду.</p> <p>Доручити державному секретареві скласти регламенти Великої і Малої Рад.</p> <p>II. Ухвалити (Правила при цьому додаються).</p>

III. Внесення міністра торгу й промисловості про призначення Соломона Ізраїлевича Гольдельмана товаришем міністра торгу й промисловості.

IV. Внесення міністра пошт і телеграфів про призначення Івана Симоновича Паливоди товаришем міністра пошт і телеграфів.

V. Доклад міністра внутрішніх справ проекту інструкції для виборів на Конгрес трудового народу України.

VI. Доклад голови Ради Міністрів про прохання посла Донщини [О.]Черячукіна випустити з України приналежний Донщині, шпитальний потяг, а також повернути реквізований бензин і зняти заперт з фонду в 10.000.000 карбованців.

VII. Пропозицію голови Ради Міністрів скласти при міністерстві закордонних справ комісію з представників міністерств торгу і промисловості, шляхів, закордон-

III. Кандидатуру ухвалити.

IV. Кандидатуру ухвалити.

V. Ухвалити I-II пункти проекту інструкції. Доручити комісії, утвореній при міністрові внутрішніх справ з представників міністерства, в зміну 12 п. скласти інструкцію про порядок переведення виборів, а також додати пункт, що інструкції в розвиток попередніх п.п. будуть дані міністерству внутрішніх справ. Інструкцію разом з додатками до неї внести на розгляд Ради Міністрів на найближчій засіданні.

VI. 1) Повернути Донщині приналежний їй шпитальний потяг за винятком речей, погружених в нім, що не належать до шпиталю;
2) зняти реквізицію на бензин і
3) дати можливість донському посольству зноситись з своїм урядом через кур'єрів, а також командирувати на Дін українську делегацію.

Питання про гроші відкласти до одержання інформації від мін. фінансів.

VII. Ухвалити.

них справ, юстиції і військового для перегляду договору з Доном.

VIII. Доклад голови Ради Міністрів проекту ноти до польського посольства на Україні.

IX. Доклад голови Ради Міністрів про прохання Черногорського комітету по оказанню допомоги біженцям асигнувати йому із средств фонду біженецького департаменту субсидії на евакуацію біженців-чорногорців на батьківщину.

X. Доклад голови Ради Міністрів про асигнування з коштів державної скарбниці 200.000 карб. на витрати московської місії Датського Червоного хреста по українському її відділу по справам допомоги українським громадянам, перебуваючим в межах Великої Росії і передачу для тої ж мети київській її філії деяких продуктів.

XI. Доклад голови Ради Міністрів проекту штатів надзвичайних дипломатичних місій.

XII. Доклади міністра юстиції:
а) проект закону про обрання присяжних засідателів;

б) проект закону про амністію;

в) проект закону про полегшення долі громадян, покараних на підставі обов'язкових постанов германської чи австро-угорської влади.

VIII. Ухвалити.

IX. Асигнувати субсидію по числу біженців.

X. Ухвалити.

XI. Ухвалити.

XII.
а) ухвалити.

б) ухвалити.

в) ухвалити.

XIII. Доклад міністра юстиції постанови про звільнення від мобілізації деяких осіб судового відомства.

XIV. Доклад міністра юстиції про зміну ухваленого Радою Міністрів закону про увільнення від одлічин в пенсійний та інвалідний капітал тимчасового утримання служачих в державних установах і про права на пенсію деяких категорій служачих в тих установах.

XV. Доклад міністра внутрішніх справ про утворення при адміністраційно-політичному департаменті міністерства внутрішніх справ "інструкторсько-просвітнього відділу" [та] посад інструкторів при губерніальних та повітових комісарах.

XVI. Пропозицію міністра внутрішніх справ про відібрання від урядовців обітници на вірність Українській Народній Республіці.

XVII. Доклад міністра праці про асигнування міністерству праці коштів на утримання законодавчої комісії.

XVIII. Доклад міністра праці про асигнування в його розпорядження 28.000 карб. на видатки по організації з'їзду представників кас хворих Української Республіки.

XIII. Ухвалити з поправкою: в п.1 викреслити: "6 і 7 класів" і дописати: "а також секретарів Сенату Української Народної Республіки, Судових палат, окружних судів та з'їздів мирових суддів".

XIV. Передати в комісію при державнім контролі для вироблення загального законопроекту.

XV. Ухвалити.

XVI. Доручити державному секретареві [роз]робити текст обітници.

XVII. Ухвалити.

XVIII. Ухвалити.

XIX. Внесення міністра праці про призначення з 1 січня 1919 року М.М.Сидоренко директором департаменту ринку праці, В.С.Дудич директором департаменту загальних справ і С.В.Вайнштейна на посаду фахівця ІУ кл. департаменту охорони праці.

XX. Доклад комісара по міністерству ісповідань про передачу православному Кирило-Мефодіївському братству редакційного майна і решти коштів видання з 1918 р. при міністерстві ісповідань газети "Слово".

XXI. Доклад комісара по міністерству ісповідань про дозвіл використати кредит в розмірі лишку від видання тижневика "Віра та Держава" в 1918 р. на видання того ж тижневика в 1919 р.

XXII. Доклад морського міністра про відкриття гардемаринської школи, її штати та про відпуск морському міністерству грошей на збудування та відкриття цієї школи.

XXIII. Доклад військового міністра про прохання делегації Терського козацького війська на Україні, яка повертається на батьківщину, задовольнити її квартирними і добовими грішми в сумі 22.650 карб.

XXIV. Доклад голови Ради Міністрів про необхідність забез-

XIX. Кандидатуру ухвалити.

XX. Ухвалити.

XXI. Ухвалити

XXII. Ухвалити з поправкою: в п.2 змінити: "підданих" на "громадян", а також пропонувати морському міністрові додану до доклада пояснюючу записку внести в Раду Міністрів [на] українській мові.

XXIII. Задовольнити прохання.

XXIV. Доручити міністрові внутрішніх справ за згодою

печення сімейних осіб, які знаходяться зараз в українському війську, видачею їм пайка та інше.

XXV. Доклад голови Ради Міністрів депеші комісара праці м. Харкова про виплату служачим всіх установ м. прац. м. Харкова пособія в розмірі місячної платні.

XXVI. Пропозицію військового міністра, щоб державна скарбниця і по неділях та святах видавала гроші по вимогах військового міністерства, а також не задержувала видач з огляду на невиконання дрібних формальностей.

XXVII. Доклад голови Ради Міністрів про ухвалення нового розпису лекції у духовних семінаріях, та духовних хлоп'ячих школах і про утримання цих шкіл відповідно новому розписові.

XXVIII. Внесення міністра закордонних справ про призначення Миколи Порша послом Української Народної Республіки до Німеччини, Михайла Ткаченко - головою надзвичайної дипломатичної місії до Англії, Євгена Голіцинського¹³⁴ на посаду голови надзвичайної дипломатичної місії до Північно-Американських Сполучених Штатів, д-ра Миколу Стаховського¹³⁵ - головою надзвичайної дипломатичної місії до Італії, Романа Яросевича - головою надзвичайної дипломатичної місії до Венгрії, радника при міністерстві закордонних справ, Юрія Гасенко¹³⁶ - головою надзвичайної дипломатичної місії до

міністра продовольчих справ виробити відповідний законопроект.

XXV. Ухвалити, з огляду на евакуацію м. Харкова.

XXVI. Доручити міністрові фінансів порозумітися в цій справі з військовим міністром і вжити заходів, щоб військовому міністру видавались асигновки без задержок.

XXVII. Ухвалити.

XXVIII. Кандидатуру ухвалити.

Румунії, директора д-ту чужеземних зносин Андрія Яковліва¹³⁷ – головою надзвичайної дипломатичної місії до Голландії і Бельгії, члена ради міністра закордонних справ Олександра Карпінського¹³⁸ – міністром-резидентом Української Народної Республіки до Польщі, Прокопія Понятенко – міністром-резидентом Української Республіки до Всевеликого війська Донського і Федіра Матушевського¹³⁹ – головою надзвичайної дипломатичної місії до Греції.

XXIX. Доклад голови ради Міністрів про військові події на україно-російським кордоні.

XXIX. Постанову записати до окремого журналу.

Засідання закрито в 5 год. 40 хв. увечері.

ЦДАВО України. Ф. 1065. – Оп.1. – Спр.14. – Арк.27–30. Машинопис. Незасвідчена копія.

03.01.1919 р.

Ч.17

Головував: В.М.Чеховський.

Присутні міністри: О.К.Мицюк, М.Ю.Шаповал, М.І.Білінський, С.П.Шелухин, П.І.Холодний, Б.М.Мартос, С.С.Остапенко, В.П.Мазуренко, Б.П.Матюшенко, І.Д.Штефан, Д.Л.Симонів.

В.о. державного секретаря: М.Корчинський

Секретарював: М.М.Павловський.

Засідання відкрито о 71/2 год. вечора.

Слухали:	Постановили:
<p>I. Доклад міністра фінансів по законопроекту про заведення на Україні власної грошової валюти.</p> <p>II. Доклад міністра фінансів про бюджет Української Народної Республіки.</p> <p>III. Повідомлення державного секретаря, що друк "Державного Вістника Української Народної Республіки" надалі буде провадитися не при державній канцелярії, а при головному управлінні преси та інформації.</p> <p>IV. Пропозицію державного контролера доручити державному секретарю видати збірник за-</p>	<p>I. Одкласти розгляд цього законопроекту і доручити міністрові фінансів негайно виробити законопроект про заведення в Українській Народній Республіці власної валюти, давши його до розгляду в Раді Міністрів на попередній розгляд комісії в складі трьох: міністра торгу і промисловості, продовольчих справ і державного контролера.</p> <p>II. Прийняти до відома.</p> <p>III. Прийняти до відома і вийти в порозуміння з головноуправляючим про безупинне друкування всіх законів та постанов, надсилаємих державною канцелярією.</p> <p>IV. Доручити державному секретареві, аби такого збірника було видано.</p>

конів Української Народної Республіки, на що зробити відповідні асигнування.

V. Доклад голови Ради Міністрів про справу з представником Дону п. [О.]Черячукіним відносно вимагання ним 10.000.000 карб.

VI. Доклад голови Ради Міністрів про намічений склад Синоду в Українській Народній Республіці.

VII. Доклад голови Ради Міністрів про сучасне становище на Холмщині.

VIII. Намічені головою Ради Міністрів кандидати на посади товариша міністра ісповідань: Сергія Митрофановича Іваницького і Йосифа Скотинського.

IX. Доклад голови Ради Міністрів прохання погорільців-жильців буд. Грушевського¹⁴⁰.

X. Доклад міністра пошт і телеграфів законопроект про приєднання до Всесвітньої поштово-телеграфної та радіотелеграфної спілок.

XI. Доклад голови Ради Міністрів про одноразову святкову допомогу служачим в міністерствах.

XII. Доклад міністра торгу і промисловості про відкриття йому

V. Передати цю справу міністру торгу і промисловості для вирішення одночасно зі справою з вугіллям України, яке затримується Донщиною.

VI. Прийняти до відома.

VII. Надіслати виписки цього докладу окремим міністрам, аби ними було вжито відповідних заходів.

VIII. Прийняти до відома.

IX. Передати прохання [до] міністра внутрішніх справ.

X. Ухвалити.

XI. Це питання вирішити до 20 січня, доручивши кожному з міністрів негайно подати відомості про кошти, які вимагаються на місячне утримання служачих в під-леглих їм відомствам.

XII. Ухвалити, додавши, що квотування за уготовлене устано-

спеціального кредиту в розмірі 250.000.000 карбованців.

XIII. Пропозиції міністра фінансів аби міністром юстиції та державним секретарем був виготований доклад про збитки, які зроблені "Протофісом" на Україні.

XIV. Доклад міністра внутрішніх справ інструкції для виборів на Конгрес Трудового народу України.

XV. Доклад міністра внутрішніх справ про асигнування з коштів державної скарбниці 500.000 карб. для переведення виборів на Конгрес Трудового народу на Україні.

XVI. Внесення голови Ради Міністрів про призначення на посаду товариша міністра фінансів Василя Петровича Мазуренка і обрання його головою Малої Ради Міністрів.

XVII. Внесення голови Ради Міністрів про призначення на посаду посла [в] Чехії п. [М.А.]Славинського¹⁴¹.

XVIII. Пропозицію голови Ради Міністрів винести постанову про те, в які дні не буде провадитись робота по міністерствах, урядових установах на Різдвяні свята.

вам паливо переводиться міністерством фінансів шляхом зменшення кредитів відповідних установ і що видатки по цьому кредитові відносяться на щот військового фонду.

XIII. Доручити державному секретареві з'ясувати справу про збитки "Протофіса", зроблені на Україні, і зібраний матеріал разом з міністром юстиції подати на розгляд Ради Міністрів.

XIV. Ухвалити інструкцію в цілому, додавши до 15 п., що засідання комісії дійсно при участі 3-х членів.

XV. Асигнувати.

XVI. Ухвалити.

XVII. Прийняти до відома.

XVIII. 6 січня (24 грудня ст.ст.) робота в міністерствах і урядових установах провадиться до 12 годин дня, 7 і 8 січня (25 і 26 грудня ст.ст.) роботи не буде, 9

<p>XIX. Доклад міністра морських справ про відбудування затвердженого постановою Центральної Ради Української Народної Республіки від 14 січня 1918 року прапора військової флотії Української Народної Республіки.</p>	<p>січня (27 грудня ст.ст.) робота провадиться звичайно.</p> <p>XIX. Передати на заключення п.п. [Г.І.]Нарбута¹⁴² і [В.Л.]Модзалевського¹⁴³.</p>
---	--

Засідання зачинено в 1 годину ночі.

ЦДАВО України. Ф. 1065. - Оп.1.- Спр.14. - Арк.31-32 зв. Машинопис. Незасвідчена копія.

№ 52

04.01. 1919 р.

Ч. 18

Головував: В.М.Чеховський.

Присутні міністри: О.Мицюк, М.Білінський, Б.Матюшенко, П.Холодний, І.Штефан, Л.Михайлів, С.Остапенко, П.Пилипчук, І.Липа.

Державний контролер Д.Симонів.

В.о. державного секретаря: М.Корчинський

Секретарював: В.Крушинський.

Засідання відкрито в 7 год. 15 хв. вечора.

Слухали:	Постановили:
<p>1. Журнали засідань Ради Народних Міністрів ч.ч. 16,17.</p> <p>2. Доклад міністра закордонних справ про доповнення закону</p>	<p>1. Журнали ухвалити.</p> <p>2. Ухвалити з поправкою, а саме: в примітці третій викреслити</p>

про штати надзвичайних дипломатичних місій приміткою другою та третьою.

3. Доклад міністра закордонних справ законопроекту про вислання надзвичайної дипломатичної місії до Російської Советської Федеративної Республіки і асигнування 120.300 карб. на її утримання.

4. Намічені міністром закордонних справ кандидатури Юрія Мазуренко¹⁴⁴, Анатолія Пісоцького і Миколи Ковалевського¹⁴⁵ на посаду голови надзвичайної дипломатичної місії до Російської Федеративної Республіки.

5. Доклад голови Ради Міністрів постанов спільної наради соціалістичних партій про їх відношення до сучасного менту і влади.

6. Внесення міністра торгу і промисловості про призначення М.Тимофієва тов. міністра торгу і промисловості.

7. Внесення міністра народного здоров'я про призначення декана медичного факультету доктора мед. Оксена Васильовича Корчак-Чепурківського членом ради міністра народного здоров'я.

8. Внесення державного контролера про призначення Олександра Остаповича Золото-

"по власному углядненню" і на томість дописати: "по згоді з міністром фінансів і державним контролером".

3. Ухвалити з поправкою: в п.1. викреслити: 3 січня 1919 р.

4. Обговорення кандидатури відкласти до чергового засідання.

5. Обговорення питання відкласти до чергового засідання.

6. Кандидатуру ухвалити.

7. Кандидатуру ухвалити.

8. Кандидатуру ухвалити.

рева¹⁴⁶ урядовцем особливих дор.
4 кл. при державному контролеві.

9. Внесення міністра шляхів:

1) про призначення старшого інспектора мін. шляхів інженера Орла Дмитра керовничим Слобідської залізниці, директора департаменту нового будівництва інженера Черная Олександра – керовничим Запорізької залізниці і керовничого служби нової Ерзерумської залізниці інженера Чубенко Григорія – керовничим Поліської залізниці – всіх з 18 грудня 1918 року.

2) про звільнення з посад керовничих: Слобідської залізниці інженера Давиденка Віктора з 18 грудня 1918 року і Запорізької залізниці інженера Черная Олександра з 23 грудня 1918 року, обох згідно прохання і керовничих: Правобережної залізниці інженера Кириловича Георгія і Запорізької залізниці інженера Кудреватова Сергія, обох з 18 грудня 1918 р. без прохань, і

3) про перевід керовничого Поліської залізниці інженера Рябоконя Володимира керовничим Правобережної залізниці з 18 грудня 1918 р. і керовничого Поліської залізниці інженера Чубенка Григорія керовничим Запорізької залізниці з 23 грудня 1918 року.

10. Пропозиція державного секретаря доповнити ухвалену Радою Міністрів на засіданні 29 грудня 1918 року жур. Ч. 12 п. 11 (пропозицію державного контролера про поширення прав

9. Внесення ухвалити.

10. Ухвалити.

міністрів на увільнення нездатних до служби урядовців всіх класів словами: "призначених на посади до 15 грудня 1918 року".	
--	--

Засідання закрито о 9 год. 10 хв. вечора.

ЦДАВО України. Ф. 1065. – Оп.1.– Спр.14. – Арк.33–34. Машинопис. Незасвідчена копія.

№ 53

05.01.1919 р.
Ч.19

Головував: В.М.Чеховський.

Присутні міністри: О.Осецький, О.Мицюк, М.Шаповал, М.Білінський, І.Огієнко, П.Холодний, Л.Михайлів, Б.Мартос, С.Остапенко, П.Пилипчук, С.Шелухин.

Державний контролер Д.Симонів.

В.о. державного секретаря: М.Корчинський

Секретарював: В.Крушинський.

Засідання відкрито о 6 год. вечора.

Слухали:	Постановили:
I. Журнал засідання Ради Народних Міністрів Ч. 18.	I. Ухвалити.
II. Пропозицію міністра юстиції про дозвіл йому, яко голові Верховної слідчої комісії, тимчасово до відкриття фонду нових асигновок, робити витрати на видатки комісії в	II. Ухвалити.

межах асигнованих на це 50.000 карбов., з Сенатських асигновок.

III. Доклад міністра юстиції про назву "Сенат Української Народної Республіки".

IV. Доклад державного секретаря проекту постанови про провіт з "Протофісу" та його членів поповнення шкоди, вчиненій Українській Народній Республіці в сумі - 500.000.000 карб.

V. Доклад міністра праці законопроект про організацію перепису промислових і ремеслених підприємств і закладів Української Народної Республіки.

VI. В 7 год. 15 хв. почалось спільне засідання Директорії з Радою Міністрів. Доклад міністра земельних справ законопроект про землю Української Народної Республіки.

III. Назву "Сенат Української Народної Республіки" залишити і надалі, як назву стародавню і прийняту майже во всіх державах.

IV. 1). Ухвалити і додати п.3 - "Утворити при міністерстві фінансів комісію в складі представників від міністерства фінансів, народного господарства внутрішніх справ для переведення цієї постанови. "Комісії цієї надати право накладати заборони та арешти на майно рухоме та нерухоме, як самого "Протофісу", так і його членів.

2). Комісії по виробленню постанов доручити на чергове засідання Ради Міністрів внести конкретні пропозиції конфіскації майна "Протофісу" та його членів і інше.

V. До розгляду питання про перепис доручити міністру народного господарства скласти комісію з представників міністерства народного господарства, праці й державного контролю для вироблення плану урядово-робітничого контролю над промисловістю, який і внести до Ради Міністрів не пізніше 15 січня.

VI. Розгляд законопроект відкласти до чергового засідання, щоб тим дати можливість членам Ради ознайомитись з ним.

VII. Доклад міністра земельних справ проекту лісового закону.

VIII. Доклад міністра народної освіти законопроекту про скасування додатка до примітки I-ої ст. 524 т.5 Установи про акцизні побори.

IX. Доклад міністра народної освіти про асигнування 259.225 карб. на ремонт будинку Педагогічного музею.

X. Доклад міністра народної освіти проекту постанови про асигнування в розпорядження міністра народної освіти на покриття боргу по Новозибківській технічній школи за 1917 рік 5,509 карб. 12 коп.

XI. Доклад міністра народної освіти про асигнування допомоги Українському Товариству економістів 120.000 карб. на утримання економічно-адміністративного інституту на 1918-1919 рік.

XII. Доклад міністра народної освіти про асигнування Харківському державному університетові 47.400 карб. на утримання шко-

VII. Просити міністра земельних справ розіслати законопроект членам Ради Міністрів для ознайомлення і розгляд відкласти до чергового засідання.

VIII. Ухвалити з поправками: в п.3 викреслити "з прибутків від горілчаної монополії" і натомість дописати: "кошторисному ладі, а прибутки повертаються в державну скарбницю"; в п.5 дописати: "яку і представити на затвердження Ради Міністрів, а також викреслити "видати" і написати "виробити".

IX. Ухвалити і доручити комісії при міністерстві освіти з представником від державного контролю перед витратою грошей, скласти відповідальний акт збитків.

X. Ухвалити.

XI. Асигнувати одноразову допомогу в 50.000 карб.

XII. Ухвалити.

<p>ли-майстерні при фізико-математичному факультеті.</p> <p>XIII. Доклад міністра фінансів законопроекту про державну грошову одиницю і про залишення на Україні ходження російських грошових знаків.</p>	<p>XIII. Ухвалити з поправками: в п.1 дописати "т.з. керенок"; в п.3 дописати: "і шагів"; в п.5 "та з 15 січня 1919 р. 250 рублів".</p>
---	---

Окрема думка міністра внутрішніх справ з приводу 1 п. при цьому додається.

<p>XIV. Доклад міністра фінансів про асигнування в [його] розпорядження 1.000.000 карб. на переведення грошової реформи.</p> <p>XV. Доклад військового міністра про утворення інструкторських старшинських і підстаршинських шкіл, учебних команд та інше.</p> <p>XVI. Намічену міністром народного господарства кандидатуру Левка Дмитровича Шрамченка¹⁴⁷ на товариша міністра народного господарства.</p>	<p>XIV. Асигнувати з коштів державної скарбниці і видатки віднести на фонд нових асигновок.</p> <p>XV. Ухвалити.</p> <p>XVI. Обговорення кандидатури відкласти до чергового засідання.</p>
--	--

Засідання закрито в 12 годин 30 хв. ночі.

Оригінал за належними підписами.

З оригіналом з г і д н о

Д і л о в о д

XIII. По арт. I особлива думка:

Скасування всіх грошових знаків чужої нам великоруської валюти, особливо на периферіях України (Таврії, Херсонщині, Катеринославщині та Харківщині) викличе грошові бунти, які знає історія грошей.

Я пропонував з 21 січня скасувати керенки і купюри в 250-500 та 1000 карб. Останні ж грошові знаки зоставить ходити ще 3-6 місяці.

О.Мицюк

ЦДАВО України. Ф. 1065. - Оп.1. - Спр.14. - Арк. 35-37зв. Машинопис. Засвідчена копія.

06.01. 1919 р.

Ч.20

Головував: В.М.Чеховський.

Присутні міністри: О.К.Мицюк, О.В.Осецький, М.І.Білінський, І.Огієнко, М.Ю.Шаповал, Б.М.Мартос, С.С.Остапенко, С.П.Шелухин, П.К.Пилипчук, Б.П.Матюшенко, І.Д.Штефан, Л.Д.Михайлів, Д.Л.Симонів.

В.о. державного секретаря: М.Корчинський.

Секретарював: В.о. секретаря М.М.Павловський.

Засідання відкрито о 7 год. 30 хв. вечора.

Слухали:	Постановили:
<p>I. Доклад голови Ради Міністрів законопроекту про вислання надзвичайної дипломатичної місії до Сполучених Держав і про асигнування на її утримання на протязі 6 місяців 1.471.400 карб.</p> <p>II. Доклад голови Ради Міністрів про список персонального складу Паризької місії секції дипломатичної і політичної, котрі виїжджають в першу чергу в Париж.</p> <p>III. Доклад голови Ради Міністрів законопроекту про вислання Надзвичайної дипломатичної місії до Франції і про асигнування на її утримання на протязі 3-х місяців 3.228.340 карбованців.</p> <p>IV. Доклад міністра народного господарства законопроекту про послилку до Франції, Бельгії, Італії,</p>	<p>I. Ухвалити.</p> <p>II. Ухвалити.</p> <p>III. Ухвалити.</p> <p>IV. Ухвалити, утримання цих місій прирівняти до утримання надзвичайних дипломатичних місій.</p>

Англії та Америки двох надзвичайних торговельно-фінансових місій.

В 8 г. 30 хв. вечора прибула в повному складі Директорія і продовжувалось засідання Ради Міністрів спільно з Директорією.

V. Доклад міністра земельних справ законопроекту про землю в Українській Народній Республіці.

V. Прийняти з такими поправками:

а) в ст. 1 додати слово "приватної" перед словом власності;
б) в ст. 4 викреслити "Директорії" і вписати "верховній владі";
в) в ст. 15 після слів "по наслідству" додати: "Порядок передачі права користування в спадщину установлюється окремим законом".

г) у примітці до ст. 20 після слів "культурні участки" додати "у нормах, зазначених цією ст. 20";

г) в ст. 26 слово "останні" змінити на "інші";

д) в примітці до ст. 27 викреслити слово "інструкцією" і написати "законом";

е) в ст. 29 після слів "за якими буде визнано" додати "земельними управами";

є) в ст. 33 викреслити другу половину статті з слова: "неправильно" до кінця статті й додати "Порядок користування зазначеними цінностями встановлюється земельними управами.

ж) в ст. 34 слова: "буде видано особливий закон" редагувати так: "має бути видано особливого закону".

з) ст. 20 прийняти в такому змісті: "За дотеперішніми господарями залишити земельні участки в

їх користування не більш 15 дес. на господарство. В тих повітах, де землі не хватить на задоволення потреб безземельних та малоземельних господарств, ця норма може бути понижена повітовою земельною управою з затвердження мініст. зем. справ. Для земель піскуватих, солончакуватих, болотяних та облогуєчих ця норма підвищується постановою повітової земельної управи з затвердженням міністерства земельних справ. Такі земельні участки по бажанню господарів можуть бути передані ними тільки в розпорядження Директорії.

VI. Занести до журналу.

VII. Пропозицію прийняти.

VI. Побажання голови Ради Міністрів, висловлені їм з приводу ст. 27 і примітки до неї, які треба було мати на увазі при виробленні окремих законів, а саме:

а) землі культурні повинно передавати в колективне користування трудових сільськогосподарських спілок;

б) з земель некультурних мається брати окремий внесок для культивування і придбання для цього необхідного реманенту;

в) такий внесок робиться із земель приватних власників, які переходять до розпорядження зем. управ.

VII. Пропозицію міністра земельних справ прийняти прочитаний постатейно законопроект про землю в Українській Народній Республіці при такій умові, що як тільки на слідуючій засіданні не буде внесено ніяких

змін або додатків, то рахувати його вже остаточно ухваленим.

Засідання зачинено о 12 годині ночі.

ЦДАВО України. Ф. 1065. – Оп.1.– Спр.14. – Арк.38–39 зв. Машинопис. Незасвідчена копія.

№ 55

08.01. 1919 р.
Ч.21

Головував : В.М.Чеховський.

Присутні міністри: О.Мицюк, М.Шаповал, М.Білінський, І.Огієнко, Б.Матюшенко, Л.Михайлів, С.Остапенко, Б.Мартос, С.Шелухин, Д.Симонів.

В.о. державного секретаря: М.Корчинський.

Секретарював: т.в.о. пом. секретаря В.Крушинський.

Засідання відкрито о 6 годині 45 хвил. вечера.

Слухали:	Постановили:
<p>I. Журнал засідання Ради Народних Міністрів ч. 20</p> <p>II. Доклад голови Ради Міністрів законопроекту в справі Національної книгозбірні Української Народної Республіки.</p> <p>III. Пропозицію Голови Ради Міністрів про утворення окремого Міністерства Пропаганди.</p>	<p>I. Ухвалити.</p> <p>II. Справу про Національну книгозбірню передати для виконання по належності міністрові освіти, якого прохати на найближчій засіданні Ради Міністрів зробити відповідний доклад.</p> <p>III. Утворити при канцелярії Директорії в формі політичного</p>

IV. Доклад міністра земельних справ законопроекту про землю в Українській Народній Республіці.

відділу центральну організацію для переведення самої широкої інформації населення.

IV. Ухвалити з поправками: (крім зазначених в журн. Ч. 20) в п.1 після слова "підземні" додати "природні", в п.4 після слова "порядкування" дода-ти: "і розпорядження". В п.6 слова: "на верховні" замінити: "на центральні". В п.[6] б) додати: "та переслідування свавільних захватів землі". В п. 10 а) викреслити : "і більш раціонального їх використання, б) змінити "й" на "або" і додати п. д) "розселення міської людності і поширення господарств місцевих самоврядувань". В п. 17 після слова "участки" додати: "громадські" і після "господарство" - "або ведеться з порушенням правил". В п. 21 в слові "дотеперішніми" закреслити приставку: "до" і викреслити слова "за певну плату". В примітці: "бувших" замінити на: "теперішніх" і викреслити "і не урізуються" З початку п. 22 додати: "Всі короткострочні оренди касуються. Дрібнім орендарям (не більш 15 десятин) при цьому повертаються витрати на посів та оранку по оцінці, встановленій земельними управами. В примітці до п. 28 вираз: "які осядуть на данних участках землі" змінити на: "в користування яких будуть данні участки землі" і "окремою інструкцією" змінити на: "окремим законом". Після 29 п. вставити пункт 30: "Культурні земельні хазяйства передаються без розділу в користування сільськогосподарським

	<p>спілкам селян (кооперативам). Організація спілок по нормальних статутах переводиться місцевими управами".</p> <p>Примітка: Статути спілок виробляються місцевими управами і затверджуються міністром земельних справ".</p>
--	---

В 9 год. 40 хв. в залі засідання прибувають члени Директорії : п.п. [С.]Петлюра, [О.]Андрієвський і [Ф.]Швець.

<p>V. Пропозицію міністра юстиції доповнити закон про землю додатком про наділення козаків, що служать в армії Української Народної Республіки, участком в 10 десятин.</p>	<p>V. До видання загального закону про землю видати окремий закон, на підставі якого кожний козак Української Народної Республіканської армії негайно одержує поверх земельної норми, що буде встановлена їм законом, в вічне користування 5 десятин землі і крім того, по скінченні війни на реманент в безповоротну допомогу 2000 гривень і 2000 гр. в % позику на 5 років. В рахунок цих коштів, кожний козак може одержати від Республіки готовий реманент який буде в той час в розпорядженні уряду та дерево на будівлю. Тим козакам, які не забажають одержати землю, буде видано по їх бажанню чи одноразову винагороду в 10.000 гривен, чи щорічну пенсію на дожиття по 1.000 гривен. Дезертири та зрадники позбавляються прав, зазначених в цій постанові. Вироблення відповідного закону доручити міністрові юстиції.</p>
<p>VI. Пропозицію голови Ради Міністрів доповнити закон про землю внесенням низки статтів про ко-</p>	<p>VI. Внести статтю про кооперацію культурних земельних господарств в загальний закон статтею 29 (Див. п. IV журналу), всі ж</p>

оператизацію користування землею.

VII. Пропозицію міністра земельних справ прийняти в цілому закон про землю в Українській Народній Республіці купно з прийнятими поправками.

VIII. Доклад голови Ради Міністрів пропозиції військового міністра про передачу всіх речей, потрібних для армії від головноуповноваженого по ліквідації організації військового часу до головного Іntenданства.

IX. Доклад міністра праці тимчасових правил про порядок закриття підприємств та про припинення їх діяльності.

X. Пропозицію міністра праці внести в журнал, що міністри: внутрішніх справ, земельних і пошт та телеграфів та народної

інші пропозиції прийняти до відома і ухвалити. По виданні земельного закону видати закон про аграрну політику, в якому використати пропозиції.

VII. 1). Закон про землю в Українській Народній Республіці ухвалити.

2) доручити передати його на місце в порядку негайності по телеграфу і

3) надати право міністрові земельних справ у пояснення окремих параграфів закону видавати інструкції.

VIII. Внесення військового міністра відхилити. Ліквідацію залишити тій комісії, яка її переводить нині, але ухвалити негайно задовольнити військове міністерство по його вимогам одягом і взуттям, що знаходиться на складах головноуповноваженого. Крім того, доручити головноуповноваженому по ліквідації негайно в'яснити, що саме є на його складах і відомості про це подати до військового і всіх інших міністерств.

IX. Ухвалити з поправками: в п. 8 викреслити: "Протофісу, а при його закритті Суозіфу або Озіфу", в п. II "доконується" замінити: "відноситься" і додати п. 13: "Цей закон ввести в силу по телеграфу".

X. Записати пропозицію до журналу.

освіти під час його доповіді правил про порядок закриття підприємств залишили залу засідання Ради Міністрів.

Змінити постанову Ради Міністрів од 5 січня (жур. Ч. 19) про українську грошову одиницю, встановленням нових строків припинення обов'язкового ходження російських грошових знаків на Україні, а саме: для 1000 і 500 руб. – 15 січня, 250 р. – 21 січня і всіх інших 26 січня 1919 року.

XI. Доклад міністра народного здоров'я і опікування про об'єднання їх справ про евакуацію військовополонених й допомогу біженцям українцям в міністерстві народного здоров'я і опікування.

XII. Доклад міністра праці законопроект про асигнування 100.000 крб. на підготовлення перепису промислових підприємств України.

XI. Ухвалити з поправками: в п. 3 замінити: "благодійних" на "інших", в п. 4 після слів: "міністр народного здоров'я та опікування" додати: "або його заступник". Там же викреслити: "котрий" і вписати: "міністр", в п. 7 після слів: "епідемічні ради" додати: "себто", в п. 9 "б.р." замінити: "минулого року" і додати п. 10 "Закон цей ввести по телеграфу".

XII. Ухвалити асигнувати 50.000 карбов.

Засідання закрито о 11 год. 45 хв. ночі.

Оригінал за належними підписами.

З оригіналом згідно:

За діловода

[Підпис]

ЦДАВО України. Ф. 1065. – Оп. 1. – Спр. 14. – Арк. 40–42 зв. Машинопис. Засвідчена копія.

10.01. 1919 р.

Ч.22

Головував: В.Чеховський, С.Шелухин, О.Мицюк.

Присутні міністри: М.Шаповал, М.Білінський, Б.Матюшенко, І.Огієнко, [І.]Штефан, С.Остапенко, Б.Мартос, С.Шелухин, Д.Симонів, І.Липа.

В.о. державного секретаря: М.Корчинський.

Секретарював: т.в.о. секретаря [М.]Павловський.

Засідання відкрито о 7 год. вечора.

Слухали:	Постановили:
<p>I. Намічені міністром юстиції кандидатури на посади "найвищих суддів".</p> <p>II. Пропозицію міністра юстиції про видачу всім служачим Катеринославського окружного суду з огляду на величезну дорожнечу в Катеринославі одноразової допомоги в розмірі місячної платні.</p> <p>III. Доклад міністра юстиції проекту постанови про видачу завідуючій господарством міністерства юстиції П.І.Білощенко</p>	<p>I. Ухвалити кандидатури: 1) професора Кістяковського Богдана Олександровича¹⁴⁸, 2) Марковича Дмитра Васильовича 3) Стебницького Петра Януаровича¹⁴⁹, 4) Бокші Олександра Івановича, 5) Лихноцького Клавдія Васильовича, 6) В'язлова Андрія Григоровича¹⁵⁰, 7) Хвостова Сергія Михайловича, 8) Виноградського Миколу Степановича, 9) Товстоліса Миколу Миколайовича¹⁵¹, 10) Назімова Володимира Сергійовича.</p> <p>II. Ухвалити з тим, що допомога буде видана з лишків кредитів міністра юстиції.</p> <p>III. Ухвалити видати з лишків кредитів кошторису міністерства юстиції 1918 р. 12.910 карб. з ог-</p>

12.910 карб. на покриття збитків, понесених нею за час большевицького руху.

IV. Пропозицію голови Ради Міністрів утворити слідчі комісії для розгляду справ про зловживання державною владою.

V. Пропозиції міністра юстиції про видання закону про національну оборону.

VI. Доклад голови Ради Міністрів прохання Центрального комітету УСДРП¹⁵² про дозвіл йому безплатного користування по справам партії телефоном та телеграфом.

VII. Доклад голови Ради Міністрів про будинки бувших дворянських організацій (т. зв. дворянських депутатських зібрань).

VIII. Внесення міністра юстиції про увільнення від посад: старшого председателя Київської судової палати [Д.М.]Григоровича-Барського¹⁵⁴, председателя карного департаменту]ту Київської судової палати Каменцова, председателів окружних судів: Лубенського – Покровського, Кам'янець-Подільського – Майделя, Полтавського – Руднова, Уманського – Чоботарева, то-

ляду на те, що вона втратила своє майно при охороні скарбового.

IV. Головному прокуророві негайно оповістити населення через часописи про прийом жалоб (з вказівкою адреси і годин прийому) на зловживання державною владою.

V. Пропонувати міністру юстиції скласти відповідний законопроект.

VI. Прохання комітету, яко приватної організації, відхилити.

VII. Будинки в повітових та губерніальних місцях, які залишилися після дворянських організацій, відходять у власність держави по міністерству внутрішніх справ. Доручити міністру внутрішніх справ вжити заходів, щоб вони були передані в користування селянських спілок¹⁵³ і подібних інституцій.

VIII. Внесення ухвалити.

вариша председателя Полтавського окружного суду Гордієнка, товариша прокурора Київської судової палати Зубілевича, прокурорів окружних судів: Уманського – Узунова і Катеринославського – Бистрова, начальника головного тюремного управління Олександровича та його помічника Монкіна.

IX. Внесення міністра народного господарства про затвердження Івана Михайловича Ганицького¹⁵⁵ на посаді головноуповноваженого по паливу й металу з правом товариша міністра з 1 січня 1919 року і заступником директора департаменту палива і металів – Ростислава Олександровича Ранева з 6 січня 1919 р., звільнивши його з того ж числа від виконання обов'язків заступника головноуповноваженого, члена ради міністра торгу й промисловості Олексія Володимировича Мономахова.

X. Внесення міністра народного господарства про призначення Левка Дмитровича Шрамченка товаришем міністра народного господарства.

XI. Внесення міністра закордонних справ кандидатури п. Галагана на посаду товариша міністра закордонних справ.

XII. Внесення міністра фінансів кандидатури Олександра Жуковського¹⁵⁶ на посаду командира Окремого корпусу кордонної охорони.

IX. Внесення ухвалити.

X. Ухвалити.

XI. Обговорення кандидатури одкласти до чергового засідання.

XII. Ухвалити.

XIII. Доклад міністра внутрішніх справ про додаткове асигнування 80.000.000 карб. на видання позички органам місцевого самоврядування.

XIV. Доклад міністра внутрішніх справ законопроект про відміну постанови про перегляд губерніальних і повітових земельних сміт.

XV. Доклад міністра внутрішніх справ законопроект про порядок затвердження акційних і транспортних товариств і полісних умов страхування.

XVI. Доклад міністра внутрішніх справ тексту закону про присягу урядовців, суддів і військових на вірність Українській Народній Республіці.

XVII. Доклад міністра фінансів законопроект про асигнування в розпорядження міністра фінансів 50 мільйонів карбованців на закупки для зміцнення курсу української валюти.

XVIII. Пропозицію міністра пошт та телеграфів обрати трьох заступників голови Ради Міністрів а саме: міністра внутрішніх справ, міністра юстиції і міністра фінансів.

XIII. Асигнувати 80.000.000 карб. і крім того додатково ще 50.000.000 карб.

XIV. Ухвалити.

XV. Передати страховий департамент міністерства внутрішніх справ до міністерства народного господарства з наданням міністерству народного господарства щодо акційних страхових товариств тих же прав, які він має до решти акційних торгово-промислових товариств.

XVI. Тексти присяги ухвалити з такими поправками: в тексті 1 присяги для урядовців замість слова "повинен" написати "буду", замість "Директорії" написати "верховній владі"; в тексті 2 замість слів "своєю вірою" написати "своїм сумлінням".

XVII. Ухвалити.

XVIII. Пропозицію ухвалити.

XIX. Доклад міністра фінансів законопроекту про надання міністрові фінансів права в примусовому порядку реквізувати для потреб експедиції заготовок державних паперів електричних станцій та різних машин задля обладнання електричної станції.

XX. Доклад міністра фінансів законопроекту про утворення окремого відділу при кредитовій канцелярії по урядженню Монетного двора.

XXI. Доклад міністра фінансів законопроекту про готування металеві розмінної монети.

XXII. Доклад Міністра Фінансів про асигнування з коштів державної скарбниці 500.000 карб. в безвідсоткову позичку строком на 3 місяці уповноваженому представникові Грузинської республіки на Україні.

XXIII. Доклад міністра фінансів про асигнування із коштів державної скарбниці Центральному кооперативному комітету¹⁵⁷ допомоги в розмірі 300.000 карбованців.

XXIV. Доклад міністра земельних справ про лісовий закон.

XIX. Ухвалити.

XX. Ухвалити.

XXI. Просити міністра фінансів докладніше з'ясувати цю справу, взявши на увагу заяву міністра торгу і промисловості про необхідність заборонення вільного продажу міді та бронзи.

XXII. Дати безвідсоткову позику в розмірі 500.000 карб., із котрих 100.000 дати карбованцями, а 400.000 так званими "керенками".

XXIII. Асигнувати.

XXIV. 1) Ухвалити закон про ліси Української Народної Республіки і в життя провести по телеграфу.

2) Доручити міністрові земельних справ: а) пояснити осно-

ви цього закону в інструктивному порядку, б) установити правила переходу нелісових земель лісовому фонду і лісових до земельного фонду, в) скласти урядові органи для спису і прийомки лісів і майна в бувших приватних і інших лісах, руководити ними і контролювати їх; г) скласти комісію для негайного вироблення основ лісового статуту Української Народної Республіки, і д) перетворити на основі окремого статуту лісовий департамент міністерства земельних справ в Головну управу лісів Української Народної Республіки.

XXV. Пропозицію міністра народної освіти доручити міністрові юстиції переглянути цей закон на слідуючим засіданні.

XXV. Ухвалити.

XXVI. Заяву міністра земельних справ про прикладання до журналу його окремих думок до §§17, 19 і 33.

XXVI. Прикласти до журналу.

XXVII. Доклад міністра земельних справ про штати Ново-Олександрійського Інституту¹⁵⁸.

XXVII. Ухвалити.

XXVIII. Доклад міністра земельних справ про асигнування міністру земельних справ 25 мільйонів карбов. на переведення в життя земельної і лісової реформи.

XXVIII. Асигнування ухвалити з тим, що 10.000.000 карб. повинні бути видані міністр. земельних справ негайно, що ж до останніх 15.000.000 карб., то видання їх буде провадитися порядком, встановленим по згоді міністра земельних справ з міністром фінансів і державним контролером, і записати до журналу пропозицію міністра фінансів, щоб до докладів про асиг-

XXIX. Інформації голови Ради Міністрів та міністра внутрішніх справ про внутрішнє становище в Українській Народній Республіці.

XXX. Доклад голови Ради Міністрів про асигнування 400.000 карбов. на ліквідацію консульств Російської Федеративної Республіки та допомогу урядовцям згаданих консульств.

XXXI. Доклад голови Ради Міністрів додаткового списку надзвичайних дипломатичних місій.

новки обов'язково прикладався обрахунок видатків, бо інакше державна скарбниця видаватиме асигноване помісячно в розмірі 1/12 асигновки.

XXIX. Довести до відома військового міністра про зловживання владою підлеглих йому старшин Республіканської армії і доручити військовому міністрові скласти для розслідування цієї справи комісію, поставити на увагу про необхідність негайно вислати маршрутним потягом шмаття для армії, яка знаходиться біля Миколаєва; доручити військовому міністрові виробити загальну інструкцію по згоді з міністром внутрішніх справ відносно справ, обов'язків та взаємовідносин між урядовцями міністерства внутрішніх справ та військовою владою на місцях. Слідчу комісію Ковенко негайно передати до міністерства внутрішніх справ.

XXX. Ухвалити з поправками в тексті "консульств Української Держави в Російській Федеративній Республіці"¹⁵⁹ і щоб ці видатки робилися після попереднього контролю, для чого усі асигнування з документами і обрахунками наперед оплати було надіслано до 1-го контрольного департаменту.

XXXI. Ухвалити.

<p>XXXII. Доклад голови Ради Міністрів законопроекту про продовження строку тимчасових штатів на дипломатичних гінців по 1 квітня 1919 року.</p> <p>XXXIII. Доклад міністра внутрішніх справ про поділ Радомишльського повіту на Київщині на 2 повіти.</p> <p>XXXIV. Внесення міністра внутрішніх справ про призначення на посаду радників міністерства внутрішніх справ п. [О.Ф.]Саліковського¹⁶⁰ і [П.О.]Христюка.</p> <p>XXXV. Пропозицію державного секретаря доручити міністрові фінансів розглянути і зробити в найближчому часі доклад по справі видачі різдвяної допомоги служачим урядових установ.</p>	<p>XXXII. Ухвалити.</p> <p>XXXIII. Ухвалити.</p> <p>XXXIV. Ухвалити.</p> <p>XXXV. Ухвалити.</p>
---	---

Засідання зачинено о 1 год. ночі.
З оригіналом згідно:
за діловода

[Підпис]

ЦДАВО України. Ф. 1065. – Оп.1. – Спр.14. – Арк.43–46 зв. Машинопис. Засвідчена копія.

11.01. 1919 р.

Ч.23

Головував: О.Мицюк і В.Чеховський.

Присутні міністри: М.Шаповал, М.Білінський, Б.Матюшенко, І.Огієнко, І.Штефан, Д.Михайлів, С.Остапенко, Б.Мартос, П.Пилипчук, Д.Симонів.

В.о. державного секретаря: М.Корчинський.

Секретарював: пом. секр. В.Крушинський.

Засідання відкрито о 7 год. 30 хв. вечора.

Слухали:	Постановили:
<p>I. Журнал засідання Ради Народних Міністрів Ч. 22.</p> <p>II. Доклад міністра земельних справ проекту Статуту земельних управ.</p>	<p>I. Ухвалити.</p> <p>II. Ухвалити з поправками в п. 1 викреслити: "технічного" і "в межах Української Народної Республіки". В п. 3 "виданого закону" замінити "закону про землю в Українській Народній Республіці". В п. 5 слово "губерніальної" замінити "повітової" В п. 6 додати "які і являються головою волосної управи". В примітці до 6 викреслити: "голове агроном, призначений повітовою земельною управою". В п. 7 після слова "осіб" додати: "голови та двох членів" і в кінці пункту "стверджених волосною земською управою". В п. 11 після слова "відповідно" додати: "належно затвердженим" і викреслити "ствердженим міністром земельних справ". В п. 14 додати: "Штати земельних управ устанавлюються окремим законом". П. 15 викреслити весь. Редакцію п. 16</p>

<p>III. Пропозицію головуючого міністра внутрішніх справ прийняти проект статуту земельних управ в цілому з ухваленими поправками.</p> <p>IV. Доклад міністра внутрішніх справ тимчасових правил, щодо розгрузки м. Києва.</p> <p>V. Доклад міністра освіти законопроект про асигнування одноразово 32.200 карб. на придбання знаряддя для електричного освітлення при Жолобівській українській гімназії і вищій початковій школі на Поділлі.</p> <p>VI. Доклад міністрау освіти законопроект про відпуск на проїзді 2-х місяців 115.600</p>	<p>замінити на наступуючу: "Для забезпечення місцевого громадського контролю утворюється спеціальна ревізійна комісія з представників обраних земськими зборами та селянськими з'їздами, порядок діяльності, права й обов'язки яких устанавлюються інструкціями, які видає міністр земельних справ". П. 18 викреслити весь.</p> <p>III. Статут ухвалити.</p> <p>IV. Надати право міністру внутрішніх справ видавати відповідні правила щодо розгрузки м. Києва.</p> <p>V. Ухвалити.</p> <p>VI. Ухвалити. Видачу провадити по місячно.</p>
--	---

В 9 год. 15 хв. головування приймає голова Ради Міністрів В.Чеховський.

<p>VII. Доклад державного секретаря проекту закону про додаткове наділення землею козаків армії Української Народної Республіки.</p>	<p>VII. Доручити міністру земельних справ в порозумінні з військовими переробити проект цього закону на принципі полагодження його з загальним законом про землю в Українській Народний Рес-</p>
--	--

VIII. Доклад голови Ради Міністрів прохання Центрального українського кооперативного комітету дати по 2 місяці від кооперації в радах при міністрах: фінансів, народного господарства, земельних справ, шляхів, продовольчих справ, судових, праці, освіти, мистецтва.

IX. Внесення голови Ради Міністрів про перевід 1.900.000 карб. з персонального рахунка бувш. голови Ради Міністрів [С.]Гербея¹⁶¹ на ім'я теперішнього голови Ради Міністрів В.Чеховського.

X. Доклад державного секретаря пропозиції Директорії про негайну перевірку відчитності різних організацій й інституцій по одержаних ними грошах від початку боротьби з гетьманщиною.

XI. Доклад голови Ради Міністрів про необхідність вироблення для пред'явлення Конгресу Трудового народу проекту державного устрою Української Народної Республіки.

XII. Пропозиція голови Ради Міністрів про утворення в зміну

публіці, військовим станом, а також більш докладного формулювання військових понять (як то: що служать в війську і інше). Виготований законопроект внести на розгляд Ради Міністрів на черговому засіданні 13 січня.

VIII. Принципово з побажанням погодитись й ухвалити надіслати копію відношення кооперативу купно з цією постановою зазначеним в ній Міністрам.

IX. 1). Асигнувати в розпорядження міністра закордонних справ 2.000.000 карб. на інформаційні видатки 2) доручити міністру фінансів вжити заходів до повернення до скарбу рештків кредитів, відчинених на ті ж потреби бувшим головам Ради Міністрів [Ф.А.]Лизогубу¹⁶² й [С.М.]Гербею.

X. Доручити державному контролерові в порозумінні з канцелярією Директорії зібрати відомості про видатки грошей організаціям, а також перевірити їх відчитність.

XI. Доручити міністру внутрішніх справ скласти комісію для негайного вироблення проекту державного устрою Української Народної Республіки.

XII. Доручити призначеному на посаду головноуправляючого

постанови Ради Міністрів від 8 січня 1919 р. жур. 21 п. 3, органу інформації в формі головного управління, а також про вироблення його статуту.

XIII. Доклад міністра праці про необхідність видання "Вістника міністерства праці" і асигнування на цю потребу на рік 274.800 карб.

XIV. Доклад міністра праці законопроект про асигнування в його розпорядження 85.000 карб. на утримання на протязі 4 місяців (1 січня – 1 травня 1919 р.) Київської, Харківської та Одеської крайових бірж праці.

XV. Доклад керуючого міністерством шляхів про асигнування на роботи по перешивці вузькоколієних ліній галицьких залізниць на широку колію 5.000.000 карб.

XVI. Доклад голови Ради Міністрів про політичний стан України.

XVII. Пропозиція державного секретаря скласти комісію для перегляду фінансових договорів припинених постановою Ради комісарів 16 грудня 1918 року.

О.Назарукові виробити відповідний законопроект й скласти статут, які внести до Ради Міністрів на чергове засідання 14 січня.

XIII. Справу передати до Малої Ради Міністрів і доручити державному секретареві повідомити про це голову Малої Ради.

XIV. Асигнувати й доручити міністру праці при складанні кошторису міністерства внести видатки на утримання бірж праці в кошторис.

XV. Асигнувати 5.000.000 з віднесенням видатків на військовий фонд.

XVI. Доручити державному секретареві просити військову владу дати Раді Міністрів інформації в справі стану війська, а також і планів військової влади щодо утворення його.

XVII. Військовому міністру скласти комісію з представників міністерства народного господарства і державного контролю для перегляду фінансових договорів з метою поновлення сили тих з них які корисні для республіки.

Засідання закрито в 12 годин ночі.

ЦДАВО України. – Ф. 1065. – Оп.1.– Спр.14. – Арк. 47–48 зв. Машинопис. Незасвідчена копія.

13.01.1919 р.

Ч.24

Головував: В.М.Чеховський

Присутні міністри: О.К.Мицюк, М.Ю.Шаповал, Б.П.Матюшенко, Л.Михайлів, [І.]Огієнко, [І.]Штефан, С.С.Остапенко, С.П.Шелухин, Д.Л.Симонів, тимчас. заступник військового міністра отаман [В.М.]Бронський¹⁶³, І.Липа, А.Ревуцький.

В.О. Державного секретаря: М.Корчинський.

Секретарював: В.Крушинський.

Засідання відкрито о 7 годині вечора.

Слухали:	Постановили:
<p>I. Журнал засідання Ради Народних Міністрів від 11 січня під. Ч. 23.</p> <p>II. Доклад міністра юстиції законопроекту про призначення пенсії 15 урядовцям судового відомства та їх сім'ям.</p> <p>III. Пропозицію міністра культів про увільнення від реквізиції будинку Київської духовної семінарії, щоб учні її могли продовжувати навчання.</p> <p>IV. Доклад міністра внутрішніх справ законопроекту про місцеві з'їзди та ради трудового народу.</p> <p>V. Внесення державного секретаря про призначення професора Георгія Нарбути на посаду ректора Академії мистецтв з 18</p>	<p>I. Ухвалити.</p> <p>II. Ухвалити з поправкою: в п. 7 в графі: "Розмір пенсій, які призначаються" закреслити: "2270" і натомість написати: "2800".</p> <p>III. Іменем Ради Народних Міністрів справу реквізиції Київської духовної семінарії передати на перегляд до реквізиційної комісії. Окремі думки міністрів здоровля, праці та земельних справ при цьому додаються.</p> <p>IV. Розглянути на слідуючому засіданні у першу чергу.</p> <p>V. Ухвалити.</p>

грудня 1918 р. строком на один рік.

VI. Пропозицію міністра земельних справ запросити на засідання, яке відбудеться завтра, Директорію для спільного обміркування законопроекту про місцеві з'їзди та ради трудового народу.

VII. Внесення міністра земельних справ про призначення І.М.Лизанівського¹⁶⁴ на посаду члена ради міністра і А.Ф.Лихо-Лишенько на посаду директора канцелярії міністерства земельних справ.

VIII. Доклад міністра земельних справ законопроекту про призов на обов'язкову державну службу усіх землемірів, агрономів, лісоводів і гідротехніків.

IX. Доклад міністра земельних справ штатів землемірних шкіл в м.м. Житомирі, Катеринославі і Полтаві.

X. Доклад міністра земельних справ законопроекту про встановлення нового розпису посад і складів платні губерніальних ветеринарних управлінь, лікарів і фельдшерів та про асигнування 499.768 карб.

XI. Доклад представника військ мініст. проекту закону про мобілізацію в додаток до закону від 27 листопада 1918 року.

VI. Ухвалити й доручити державному секретареві довести про це до відома Директорії.

VII. Ухвалити.

VIII. Ухвалити з додатком після слова: "гідротехніків" і "військових топографів".

IX. Ухвалити.

X. Передати в Малу Раду Міністрів.

XI. Ухвалити з поправками: викреслити: весь вступ: "В цілях допомоги .....оголосити"; в п. 1 "Військовому Міністрові надається право" і весь п. 3 в. Військовому міністрові доручити

<p>XII. Пропозицію міністра закордонних справ про зачислення посольства в Швейцарії до 1-го розряду посольств.</p> <p>XIII. Доклад міністра закордонних справ законопроекту про доповнення закону про штати надзвичайних дипломатичних місій приміткою 4-ю.</p> <p>XIV. Доклад міністра закордонних справ законопроекту про доповнення закону про штати надзвичайних дипломатичних місій приміткою 5-ю.</p> <p>XV. Доклад міністра закордонних справ законопроекту про доповнення закону про штати надзвичайних дипломатичних місій приміткою 6-ю.</p> <p>XVI. Доклад міністра закордонних справ прохання чорногорських біженців про видачу їм допомоги для виїзду на батьківщину.</p> <p>XVII. Оголошення міністром закордонних справ кандидатури Арнольда Давидовича Марголіна¹⁶⁵ на посаду товариша міністра.</p> <p>XVIII. Доклад міністра єврейських справ штатів міністерства єврейських справ і про асигнування 150.000 карб. на обладнання цього міністерства.</p>	<p>розіслати примірники всім міністрам для ознайомлення.</p> <p>XII. Ухвалити.</p> <p>XIII. Ухвалити.</p> <p>XIV. Ухвалити.</p> <p>XV. Ухвалити.</p> <p>XVI. Повернути прохання в біженецький департамент для виконання постанови в цій справі Ради Міністрів від 2 січня (жур. засід. Ради Народ. Мін. Ч.16, п. 9-й.).</p> <p>XVII. Прийняти до відома.</p> <p>XVIII. Асигнувати на рахунок кошторису єврейського міністерства 150.000 карб. і пропонувати штати передати до бюджетової комісії.</p>
---	---

XIX. Доклад міністра освіти законопроекту про призначення коштів з державної скарбниці на утримання заступників закликаних до військової служби учителів нижчих початкових шкіл.

XX. Доклад міністра народної освіти законопроекту про призначення коштів з державної скарбниці на утримання заступників закликаних до військової служби учителів вищих початкових шкіл.

XXI. Доклад міністра народної освіти про поширення чинності закону про % надбавки від 19 листопада 1918 року на вчителів початкових шкіл.

XXII. Запитання міністрів: закордонних справ, внутрішніх, земельних і єврейських в справі внутрішнього стану України.

XIX. Ухвалити.

XX. Ухвалити.

XXI. Доручити міністрові народної освіти виробити в додаток до закону від 19 листопада 1918 року законопроект про поширення чинності цього закону на учителів початкових шкіл з віднесенням видатків на державні кошти.

XXII. Прийняти до відома і просити міністра внутрішніх справ у порозумінні з міністром військовим вжити заходів до розпуску різних комісій, неналежно регламентованих законом, а також до негайного припинення їх свавільних виступів.

Разом з цим ухвалити негайно скасувати цензуру, крім військової і видати офіційне повідомлення про події в Житомирі та Бердичеві.

Цю постанову доручити голові Ради Міністрів довести до відома Директорії.

Засідання закрито об 11 год. ночі.

Оригінал за належними підписами

З оригіналом згідно:

Діловод

14.01.1919 р.

Ч.25

Головував: В.М.Чеховський.

Присутні міністри: О.Мицок, М.Білінський, Б.Матюшенко, І.Штефан, С.Остапенко, Б.Мартос, С.Шелухин, Д.Симонів, І.Липа, [А.]Ревуцький.

В.о. державного секретаря: М.Корчинський.

Секретарював: В.Крушинський.

Засідання відкрито о 4 годині 30 хв. вдень.

Слухали:	Постановили:
<p>I. Журнал засідання Ради Народних Міністрів від 13 січня ч. 24.</p> <p>II. Доклад державного контролера про асигнування 500.000.000 карб. кредитів військового фонду.</p> <p>III. Доклад морського міністра проекту тимчасових штатів центральних установ міністерства морських справ.</p> <p>IV. Доклади державного контролера:</p> <p>1) проект закону про увільнення служачих в урядових установах Української Народної Республіки від оплат за побільшення утримання та при вступі на службу;</p>	<p>I. Ухвалити.</p> <p>II. 1) Асигнувати на військові потреби 500.000.000 карб. з тим, щоб міністром фінансів гроші передавались в розпорядження військового міністра частинами по 100.000.000 карб. після надіслання до міністра фінансів короткого звіту про витрату попередніх 100.000.000 карбованців;</p> <p>2) повідомити про цю постанову міністра фінансів.</p> <p>III. Ухвалити, викресливши 3 пункт.</p> <p>IV.</p> <p>1) Передати до Малої Ради.</p>

2) про скасування права розпорядчиків кредитів повертати лишки кредитів на видачу урядовцям нагороди та допомоги;

3. доклад проекту про працю в позаслужбових годинах.

V. Доклад міністра внутрішніх справ проекту закону про місцеві з'їзди і ради Трудового конгресу.

VI. Запитання і інформації представника військової влади.

VII. Доклад міністра фінансів проекту постанови про видачу двомісячного утримання служачим урядових інституцій в разі евакуації місцевостей, котрим загрожує небезпечність втручання ворогів.

2). Передати до Малої Ради.

3). Ухвалити зі зміною в п.4 "до справоздань по видатках долучити копії наказів про призначення праці в позаслужбові години".

V. Законопроект в такій формі відхилити.

VI. Прийняти до відома і ухвалити таку постанову: "Рада Міністрів сучасного складу визнає можливим продовжувати роботу при умовах:

1). Всі законодавні акти та розпорядження загальнообов'язкового характеру будуть затверджуватися Директорією після попереднього розгляду їх в Раді Народних Міністрів;

2). Адміністративні розпорядження Директорії та окремих членів її будуть переводитись через відповідних Народних Міністрів;

3). Коли всі позавідомственні органи (слідчі комісії, цензура тощо) будуть передані до відомства відповідних міністрів.

Постанову цю доручити голові Ради Народних Міністрів довести до відома Директорії.

VII. Ухвалити з поправками: замінити: "двохмісячного утримання" на : "трьохмісячного утримання" і після слова: "переводиться" додати: "розпорядженням відповідних міністрів, а в екстрених випадках". Слово: "старости"

<p>VIII. Доклад міністра фінансів проекту закону про видачу одноразової допомоги на Різдвяні свята 1918 року.</p> <p>IX. Пропозицію міністра фінансів про призначення агентів міністерства фінансів до місій, які командируються в закордонні держави.</p> <p>X. Доклад міністра фінансів згоди, яка заключена між Україною та Кубанським краєм листопада ... 1918 р. в м. Києві по фінансовим питанням.</p>	<p>замінити: "комісара" і додати: "постанову перевести в життя по телеграфу".</p> <p>VIII. Ухвалити з поправкою в п. I до якого додати: "зо всіма добавками".</p> <p>IX. Ухвалити.</p> <p>X. Ухвалити.</p>
--	--

Засідання закрито о 9 годині вечора.

Оригінал за належними підписами.

З оригіналом згідно:

Діловод:

ЦДАВО України. Ф. 1065. – Оп.1. – Спр.14. – Арк.52–53. Машинопис. Засвідчена копія.

15.01. 1919 р.

Ч.26

Головував: В.М.Чеховський і С.П.Шелухин.

Присутні міністри: О.К.Мицок, М.Ю.Шаповал, М.І.Білінський, Б.П.Матюшенко, І.Д.Штефан, Б.М.Мартос, С.С.Остапенко, [В.]Бронський, І.Огієнко, Л.Д.Михайлів, П.К.Пилипчук, І.Л.Липа, Д.Л.Симонів, [А.]Ревуцький.

В.о. державного секретаря: М.А.Корчинський.

Секретарював: т.в.о. секретаря М.М.Павловський.

Засідання відкрито о 7 годині 20 хвилин вечора.

Слухали:	Постановили:
<p>I. Журнал засідання Ради Народних Міністрів ч. 25.</p> <p>II. Внесення міністра юстиції про призначення на посаду директора 2 департаменту міністерства юстиції Миколи Юстимовича Багринського.</p> <p>III. Доклад міністра пошт і телеграфів законопроекту про асигнування кредиту в розмірі I мільйона карбованців на улаштування телеграфних зв'язків по вимогам військового відомства.</p> <p>IV. Доклад міністра юстиції законопроекту про скасування закону б. гетьманського уряду від 8 липня 1918 р. про судові палати, утворення Харківського та Одеського апеляційних судів і відновлення Київського апеляційного суду про увільнення з посад в судових палатах та про призначення первісного складу</p>	<p>I. Ухвалити.</p> <p>II. Ухвалити.</p> <p>III. Ухвалити.</p> <p>IV. Ухвалити.</p>

Київського апеляційного суду, ухваленого Радою Міністрів.

V. Доклад міністра юстиції про редакційні поправки, які необхідно зробити в законі про скасування Сенату і про відновлення діяльності Генерального суду, а саме:

1) в ст. II в кінці: "починаючи з 1 січня 1919 року" викинути;

2) в ст. IV, в 1-й строчці: "бувшого Генерального суду" викинути;

3) в V ст. в 3 стрічці викинути: "та нові штати".

VI. Доклад представника міністерства військових справ законопроекту по прийому охочих вояків в Дієву армію.

VII. Внесення міністра народного здоровля та опікування про призначення на посаду товариша міністра народного здоровля та опікування Вадима Васильовича Зелінського.

VIII. Внесення міністра закордонних справ про призначення на посаду товариша міністра закордонних справ п. Арнольда Давидовича Марголіна.

IX. Внесення міністра єврейських справ про призначення на посаду директора департаменту загальних справ міністерства єврейських справ Наума Марковича Асарнана з 10 січня 1919 року.

X. Внесення міністра праці про призначення на посаду

V. Поправки прийняти.

VI. Ухвалити.

VII. Ухвалити.

VIII. Ухвалити з залишенням на посаді надвищого судді.

IX. Ухвалити.

X. Ухвалити.

членів ради міністра праці: Пісоцького Анатолія Андрійовича, Вікула Сергія Павловича¹⁶⁶, Шатали Овсія Йосиповича, Синані Бориса Семеновича, Чорного Бориса Овсійовича і Стирнова Василя Андрійовича, всіх шістьох з 1 січня 1919 року.

XI. Внесення міністра шляхів про призначення на посаду головноуповноваженого по забудові м. Києва та його пригородів інженера Леоніда Базіловича.

XII. Доклад міністра народної освіти про необхідність внести поправку в штати Української державної Академії мистецтва, в яких помилково не зазначено, що річне утримання управителя канцелярії, а саме: зазначене в штатах утримання всім на рік 124.700 карб. виправити на 131.300 карб.

XIII. Пропозицію Голови Ради Міністрів перевести слідство надвищого суду з приводу подій в Житомирі та Бердичеві.

XIV. Доклад міністра народної освіти законопроекту про асигнування Українському науковому товариству в Києві¹⁶⁷ 139.000 карб.

XI. Ухвалити.

XII. Прийняти поправку.

XIII. Доручити Міністру Юстиції утворити слідство з приводу подій на Житомирі і Бердичеві, для чого командувати надвищого суддю, надавши йому всі уповноваження, які надаються в таких випадках і поширивши його компетенцію в справі.

XIV. Ухвалити.

17.01.1919 р.

Ч.27

Головував: В.М.Чеховський.

Присутні міністри: [О.]Греков, О.Мицок, М.Білінський, Б.Матюшенко, І.Огієнко, І.Штефан, С.Остапенко, Б.Мартос, П.Пилипчук, С.Шелухин, Д.Симонів, І.Липа.

Вик. обов. державного секретаря: М.Корчинський.

Секретарював: пом. секрет. В.Крушинський.

Слухали:	Постановили:
<p>I. Журнал засідання Ради Народних Міністрів від 15-го січня Ч. 26.</p>	<p>I. Ухвалити.</p>
<p>II. Доклад міністра фінансів законопроекту про зміну порядку налічення пені за невчасний внесок до скарбу податків.</p>	<p>II. Ухвалити.</p>
<p>III. Намічену міністром фінансів кандидатуру Григорія Супруна¹⁶⁸ на фінансового агента до Берліна, Парижа та Лондона.</p>	<p>III. Прийняти до відома.</p>
<p>IV. Доклад міністра внутрішніх справ законопроекту про продовження уповноважень радних губерніальних, повітових і волосних земських зібрань та міських [дум] та членів їх управ.</p>	<p>IV. Ухвалити.</p>
<p>V. Доклад міністра юстиції законопроекту про карну відповідальність за образу національної честі та достоїнності.</p>	<p>V. Ухвалити.</p>
<p>VI. Доклад міністра юстиції про відміну та доповнення закону від 30 вересня 1918 року про по-</p>	<p>VI. Ухвалити.</p>

рядок задовольняння утриманням та одноразовою допомогою служачим урядових інституцій в Бесарабії.

VII. Доклад міністра культів про відпуск міністерству 250.000 карб. в розпорядження посланника Української Народної Республіки у Константинополі на командировки до східних патріархів.

VIII. Доклад державного секретаря про призначення пенсії вдові професора [Ф.К.]Вовка¹⁶⁹ – Олександрі Єгорівні Вовк.

IX. Доклад державного секретаря про збільшення вдові бувшого вчителя Київського кадетського корпусу [П.Г.]Житецького¹⁷⁰ – Варварі Житецькій пенсії до 2400 карб. на рік.

X. Запитання військовому міністрові і інформації міністерства військового, закордонних справ і внутрішніх справ.

XI. Доклад міністра закордонних справ про асигнування на утримання надзвичайної дипломатичної місії до Франції на протязі одного місяця 958.830 карб.

XII. Доклад військового міністра про вислання за межі України осіб, які вступили до добровольчих частин після 14 листопаду і

VII. Ухвалити.

VIII. Ухвалити.

IX. Ухвалити.

X. Прийняти до відома і ухвалити. Скласти при військовому відомстві комісію з представників відомств: військового, внутрішніх справ, юстиції, єврейських справ для розгляду всіх справ по охороні ладу. Комісії надати право запросити в її склад представників громадянських організацій.

XI. Ухвалити.

XII. Ухвалити.

брали активну участь проти військ Директорії¹⁷¹.

XIII. Доклад міністра земельних справ проекту постанови про надання міністрові земельних справ права реєстрації і в разі потреби реквізиції геодезичних інструментів.

XIV. Доклад міністра освіти про призначення вдові українського ученого, громадянського діяча К.П.Михальчука Таїсії Федорівні Михальчук пенсії в розмірі 2400 карб. на рік з 1 травня 1914 року.

XV. Пропозиції державного контролера про затвердження державного розпису за 1918 рік.

XVI. Доклад державного контролера про порушення деякими відомствами закону про нормальний порядок одержання кредитів.

XIII. Ухвалити з поправками: в п.5 слова: "по законах військового часу" замінити: "штрафу в розмірі подвійної вартості нових їх " і в п. 6 слово "комендантам" замінити: "представниками влади". В п. 7 додати: "не надрукувавши, підлягають штрафові в судовому порядку в сумі карб.".

XIV. Ухвалити.

XV. Затвердити і

1) доручити міністрові фінансів в срочному порядку видрукувати бюджет по розділах, які розіслати по окремих відомствах,

2) доручити відповідним міністрам вжити заходів до з'ясування тих видатків, які були зроблені за часи гетьманщини і які мали характер зловживань проти інтересів Української Народної Республіки, припинити ці видатки і представити відомості про такі суми міністрові фінансів, і

3) доручити міністрові фінансів внести в Раду Міністрів до 15 березня попередній розпис на 1919 р.

XVI. Просити державного контролера повідомити всі міністерства, що кредити мусять бути переведені лиш нормальним законодавчим шляхом.

XVII. Доклад державного секретаря про закони, переведені Директорією без попереднього розгляду їх Радою Міністрів.

XVIII. Доклад державного секретаря циркулярного оголошення УТА* постанови Директорії про звільнення всіх урядовців, призначених за часів гетьманщини.

XIX. Пропозицію морського міністра про дозвіл йому керуватися при звільненні урядовців відомства законом від 2 вересня 1918 року про заштатну допомогу.

XX. Пропозицію голови Ради Міністрів про перечислен-

XVII. 1). Всі закони і постанови, переведені Директорією без ухвали Ради Міністрів і які торкаються грошових асигновок, передати до міністра фінансів для в'яснення, чи одержано по ним гроші.

2). Доручити міністрові фінансів і державному контролерові переглянути ті з них, кредити по яких вже одержано.

3). Всі інші закони і постанови, переведені Директорією, повинні бути переведені відповідними міністрами знову нормальним шляхом.

4). Доручити державному секретареві довести до відома Директорії про дуже повільну працю канцелярії Директорії, що затримує негайні справи.

5). Пропонувати державному секретареві передати проекти законів ухвалені Радою Міністрів і які Директорія відхиляє відповідному міністрові для особистого докладу.

XVIII. Доручити державному секретареві запитати Директорію, чи було видано такого розпорядження.

XIX. Доручити міністрові морських справ порозумітися в цій справі з державним контролером.

XX. Ухвалити.

* Українське телеграфне агентство – ред.

ня посольства в Польщі з 2 до 1 розряду.

XXI. Доклад державного секретаря постанови про відстрочку призову до дійсної військової служби народжених в 1899 році.

XXII. Внесення міністра земельних справ про призначення Євгена Порфіровича Архипенко вик. обов. товариша міністра земельних Справ з 27 грудня 1918 року і його ж з 15 січня 1919 року директором департаменту хліборобства з залишенням на посаді вик. обов. товариша міністра.

XXIII. Доклад міністра освіти законопроекту про утворення Головної книжкової палати в м. Києві.

XXIV. Пропозицію міністра освіти про святкування дня проголошення самостійності України – 22 січня.

XXV. Доклад міністра фінансів про необхідність відпуску з коштів державної скарбниці на негайні видатки експедиції 12 мільйонів карб.

XXVI. Доклад міністра фінансів проекту закону про звільнення кооперативних установ від оподаткування.

XXVII. Доклад міністра фінансів проекту закону про продовження строку, що був уста-

XXI. Ухвалити.

XXII. Ухвалити.

XXIII. Ухвалити.

XXIV. Ухвалити.

XXV. Асигнувати 2.400.000 карб. і доручити міністрові фінансів надіслати відповідний законопроект до державного контролю.

XXVI. Ухвалити з додатком пункту "надати міністрові фінансів право виключати від звільнення від оподаткування кооперативи по його погляду".

XXVII. Ухвалити.

новлен в другому артикулі постанови Тимчасового уряду про кооперативні товариства та їх з'їзди.

Засідання закрито об 11 годині 30 хвилин вечора.

З оригіналом згідно:

За діловода:

(Підпис)

ЦДАВО України. Ф.1065. – Оп.1. – Спр.14. – Арк.57–59зв. Машинопис. Засвідчена копія.

№ 62

18.01.1919 р.

Ч.28

Головував: В.М.Чеховський та О.К.Мицок.

Присутні міністри: М.Ю.Шаповал, С.С.Остапенко, П.К.Пилипчук, І.Огієнко, І.Липа, [О.]Греков, М.Білінський, І.Штефан, Д.Л.Симонів.

В.о. державного секретаря: М.Корчинський.

Секретарював: в. об. пом. секретаря В.Мільгевський.

Засідання відкрито о 7 годині вечора.

Слухали:	Постановили:
<p>1. Журнал Засідання Ради Народних Міністрів від 17 січня б.р. ч. 27.</p> <p>2. Доклад міністра народного господарства постанови про асигнування в розпорядження міністра народного господарства кредиту в розмірі 40.000.000 гривень для продовольчих операцій Галичини, Буковини та Холмщини.</p>	<p>1. Ухвалити.</p> <p>2. Ухвалити.</p>

<p>3. Доклад міністра шляхів постанови про асигнування в розпорядження міністра шляхів з коштів державної скарбниці не більш 60.000.000 карб. на видачу заштатної допомоги служачим та робітникам залізниць України.</p>	<p>3. Ухвалити.</p>
<p>4. Доклад міністра народної освіти законопроекту про асигнування Головному управлінню мистецтв і національної культури 40.000 карб. на субсидію полтавському товариству "Просвіта".</p>	<p>4. Ухвалити.</p>
<p>5. Доклад міністра народної освіти законопроекту про асигнування Головному управлінню мистецтв і національної культури 25.000 карб. на субсидію херсонському товариству "Просвіта".</p>	<p>5. Ухвалити.</p>
<p>6. Доклад міністра народної освіти законопроекту про асигнування Головному управлінню мистецтв і національної культури 72.000 карб. на одноразову субсидію вищому Музично-драматичному інституту імені М.В.Лисенко¹⁷² на друге півріччя 1918/1919 р. академічного.</p>	<p>6. Ухвалити.</p>
<p>7. Доклад міністра народної освіти законопроекту про прийняття на державні кошти учительських семінарій Кирилівської народної імені Т.Г. Шевченко на Звенигородщині і Хмельницької на Поділлі.</p>	<p>7. Ухвалити.</p>
<p>8. Доклад міністра народної освіти законопроекту про відкриття учительських семінарій в Козельці на Чернігівщині і в Хоролі на</p>	<p>8. Ухвалити.</p>

<p>Полтавщині і про прийняття Київської міської української учительської семінарії і Немеринецької імені Бориса Грінченко Бердичівського земства учительської семінарії на державні кошти.</p>	
<p>9. Доклад міністра народної освіти законопроекту про відкриття учительських Інститутів в Житомирі і Єлизаветграді і учительської семінарії в Мерефі на Харківщині.</p>	<p>9. Ухвалити.</p>
<p>10. Доклад міністра народної освіти законопроекту про перетворення Дорманської, Вінницької, Шамовської церковно-учительських двокласних учительських шкіл в учительські семінарії.</p>	<p>10. Ухвалити.</p>
<p>11. Доклад міністра народної освіти законопроекту про пенсію Проскофії Павлівні Карпенкіній до кінця життя в розмірі 2.400 щорічно, та одноразової допомоги їй в розмірі 3.000 карб.</p>	<p>11. Ухвалити.</p>
<p>12. Внесення міністра культів про увільнення в об. товариша міністра К.К.Мировича, та про призначення на посаду директора деп. загальних справ Володимира Михайловича Страшковича.</p>	<p>12. Ухвалити.</p>
<p>13. Доклад міністра земельних справ закону про обов'язково представлення документів, або інших матеріалів по земельних справах.</p>	<p>13. Ухвалити.</p>
<p>14. Доклад міністра земельних справ про удержавлення приват-</p>	<p>14. Ухвалити.</p>

ної землемірної школи
В.В.Пормінова в м. Києві.

15. Доклад державного секретаря постанови про відстрочку служби народжених у 1899 році.

16. Доклад державного секретаря постанови про асигнування 8.500.000 карб. для оплати утримання робітникам фабрично-заводських підприємств м. Миколаєва.

17. Доклад міністра народної освіти закону про державну і міську оплату українських культурно-просвітніх вистав.

18. Доклад міністра земельних справ закону про наділення землею козаків Української Народної Республіканської армії.

19. Доклад міністра закордонних справ прохання Білоруського уряду до Директорії про позичку 4000000 карбованців.

20. Доклад голови Ради Міністрів меморандуму Єврейського національного секретаріату на Україні про насильства над людністю.

15. Ухвалити.

16. Проект постанови передати державному контролерові, щоб він у порозумінні з міністром морських справ виробив відповідний законопроект і вніс його в Раду Народних Міністрів не пізніш понеділка.

17. Відхилити до наведення справок по журналам.

18. Ухвалити, доручивши військовому міністру внести на розгляд Ради Народних Міністрів статтю, котрою: козаки української армії за провини позбавлялись би земельного наділу. Міністр господарства зостався при особистій думці.

19. Дати цю справу на попередній розгляд міністрів фінансів та військових справ для внесення з своїм приміркуваннями в Раду Міністрів.

20. Скласти комісію в цій справі з представників міністерств: військового, внутрішніх та єврейських справ, Єврейського національного секретаріату та других громадських організацій. Доручити вжити негайних заходів проти погромів міністрам військових та внутрішніх справ.

<p>21. Інформацію військового міністра про становище на фронтах.</p> <p>22. Доклад голови Ради Міністрів постанови про включення представників Всеукраїнського союзу земств до установ по ліквідації майна громадських організацій військового часу.</p> <p>23. Доклад міністра земельних справ про улаштування похорону Січових Стрільців¹⁷³.</p> <p>24. Доклад голови Ради Міністрів про утворення свята прилучення Галичини до України¹⁷⁴.</p>	<p>21. Інформацію прийняти до відома.</p> <p>22. Передати для попереднього розгляду міністрові господарства.</p> <p>23. Ухвалити: 1. Поставити монумент січовикам, павшим на полі брані; 2. Призначити пенсії сім'ям забитих; 3. Видати жалібну книгу; 4. На хатах, де мешкають сім'ї забитих, прибитим мармурові дошки з написами золотими літерами і хто і за що загинув. Додаток: Цю справу перевести в життя по §§1, 3 і 4 міністру освіти, а по §2 міністру опікування скласти відповідний законопроект. Рада Міністрів буде присутня на похоронах. Голова Ради Міністрів скаже промову.</p> <p>24. 1. День свята призначити на 22 січня б.р. 2. Організацію свята доручити міністрові освіти; 3. Проголосити декларацію Директорії; 4. Асигнувати на свято 100.000 карб. 5. Послати делегацію до Галичини в складі представників од Ради Міністрів: освіти, пошт і телеграфів та земельних справ. Бажано було б, щоби був і представник од Директорії.</p>
---	--

Засідання зачинено об 11 годині ночі.

Оригінал за належними підписами.

З оригіналом згідно:

Діловод:

ЦДАВО України. Ф.1065. – Оп.1. – Спр.15. – Арк.76–78. Машинопис. Засвідчена копія.

№ 63

20.01.1919 р.

Ч.29

Головував: В.Чеховський.

Присутні міністри: [О.]Греків, О.Мицюк, М.Білінський, І.Огієнко, С.Остапенко, І.Липа, [А.]Ревуцький, Д.Симонів.

В.о. державного секретаря: М.Корчинський.

Секретарював: т. в. об. секретаря Ради Міністрів М.Павловський.

Засідання відкрито в 7 г. 20 хв. вечора.

Слухали:	Постановили:
<p>I. Доклад голови Ради Міністрів про докладну записку українських кооперативних установ.</p> <p>II. Доклад голови Ради Міністрів про необхідність постановити, аби всі особи та комісії, що відряджаються за кордони міністерствами та відомствами, одержували відповідні документи від міністерства закордонних справ і за кордоном обов'язково</p>	<p>I. Передати на розгляд комісії з представників від міністерств праці, народного господарства, фінансів та земельних справ.</p> <p>II. Ухвалити і надіслати до відповідних Міністерств.</p>

з'являлися до наших представників.

III. Доклад голови Ради Міністрів про виплату німецькому та австро-угорському спільному господарчому відділу 750.000 карб. і німецькому посольству у Києві 200.000 франків відшкодування за пограбовані на ст.Здолбунів речі, що належали названим відділу і посольству.

IV. Доклад голови Ради Міністрів про надсилку місії до Ватикану і про призначення головою цієї місії п. [М.]Тишкевича¹⁷⁵.

V. Доклад міністра внутрішніх справ законопроекту про скасування інституту мирових посередників і кандидатів на ці посади, з'їздів мирових посередників, повітових з'їздів чиншових присутствій, губерніальних по селянських справам присутствій.

VI. Пропозицію голови Ради Міністрів скласти комісію для вирішення питання про сполучення Української Народної Республіки з Галичиною.

VII. Доклад військового міністра проектів наказів, а саме: 1). Про постанову Ради Міністрів Української Народної Республіки, [якою] при військовому міністерстві утворюється перманентна комісія по охороні ладу на

III. Ухвалити.

IV. [Ухвалити.]

V. Ухвалити з такими поправками а) додати примітку до ст. 6 такого змісту: "порядок передачі повинен бути зазначений окремою інструкцією міністра внутрішніх справ", ст. 11 редагувати так: "Міністр внутрішніх справ визначає час зазначених кредитів на утримання зазначених вище осіб та установ".

VI. Скласти комісію із міністрів військового, закордонних справ, внутрішніх справ та фінансів, яка має зібратися для обговорення цього питання 21 січня ц.р. о 6 г. 30 хв. вечора в залі Директорії.

VII. Ухвалити.

Вкраїні, ця комісія складається з представників од міністерств: військового, внутрішніх справ, юстиції, єврейських справ і від Осадного корпусу, по одному з представників соціалістичних партій, Селянської спілки, та Єврейського національного секретаріату.

2). Оголошую до загального відому, що начальники військових частин не мають права без орде-ра військового міністра накладати на населення ніяких контрибуцій.

Накладання контрибуцій начальниками військових частин, яке йде іншим порядком, треба вважати бандитизмом. Порушення сього наказу буде каратися військово-польовим судом нарівні з грабіжництвом.

VIII. Доклад військового міністра законопроекту про надзвичайні військові суди.

IX. Доклад військового міністра про оголошення всієї території Української Народної Республіки на військовому стані, а губернії Чернігівську та Полтавську на стані облоги.

X. Доклад військового міністра проекту закону про поповнення армії та флоту Української Народної Республіки.

XI. Доклад міністра народної освіти про асигнування 25.000 карб. на видання періодичного

VIII. Ухвалити з такими поправками: в пункті "а" ст. 2 після слів "за агітацію" дописати: "серед війська"; примітки до ст. 2 і 13 викреслити.

IX. Ухвалити.

X. Ухвалити.

XI. Ухвалити.

журналу міністерства освіти та мистецтва.

XII. Доклад міністра народної освіти та мистецтва про продовження на 1919 рік чинності кредитів, відпущених Київському державному українському і Кам'янець-Подільському державному українському університетам на 1918 рік на улаштування наукових кабінетів приладдями.

XIII. Доклад міністра народної освіти про асигнування в розпорядження міністра освіти та мистецтва з коштів державної скарбниці 300.000 карб. на екстрені допомоги служачим.

XIV. Доклад міністра народної освіти про асигнування в розпорядження міністра народної освіти та мистецтва 500.000 карб. на закінчення будинку Ольгінської дівочої гімназії у Києві.

XV. Доклад міністра народної освіти про асигнування спілці вчителів-українців м. Києва одnorазової допомоги в сумі – 26.561 карб. 41 коп.

XVI. Доклад міністра народної освіти законопроекту про обов'язкову надсилку друкарнями, літографіями, металографіями та іншими подібними закладами всіх видань.

XVII. Доклад державного секретаря про постанову Директорії про звільнення урядовців всіх

XII. Ухвалити.

XIII. Ухвалити.

XIV. Ухвалити.

XV. Ухвалити.

XVI. Ухвалити.

XVII. Прийняти до виконання.

<p>відомств, які призначені за часи гетьманщини.</p> <p>XVIII. Доклад міністра єврейських справ про асигнування в розпорядження міністра єврейських справ 1.000.000 карб. на виплату утримання урядовцям міністерства і біжучі видатки по міністерству єврейських справ.</p> <p>XIX. Доклад міністра єврейських справ про асигнування 2.000.000 карб. для негайної допомоги єврейському населенню, яке постраждало від погромів.</p>	<p>XVIII. Асигнувати 1.000.000 карб.</p> <p>XIX. Асигнувати 2.000.000 карб.</p>
--	---

Засідання зачинено в 11 год. вечора.

Оригінал за належними підписами.

З оригіналом згідно:

Діловод:

ЦДАВО України. Ф.1065. – Оп.1. – Спр.15. – Арк.79–81. Машинопис. Засвідчена копія.

21.01.1919 р.

Ч.30

Головував: С.Остапенко.

Присутні міністри: О.Мицюк, М.Шаповал, М.Білінський, І.Огієнко, І.Штефан, Б.Мартос, П.Пилипчук, І.Липа, [А.]Ревуцький.

В.об. державного секретаря: М.Корчинський.

Секретарював: пом.секретаря В.Крушинський.

Засідання відкрито о 8 год. вечора.

Слухали:	Постановили:
<p>I. Запитання представникові військового міністра і його інформації.</p> <p>II. Інформації міністра пошт і телеграфів.</p> <p>III. Доклад міністра освіти про призначення Подільському церковному історико-археологічному товариству щорічної допомоги з державних коштів в розмірі 5.000 карб.</p> <p>IV. Доклад міністра освіти про призначення Товариству природознавців в Кам'янці-Подільсько-</p>	<p>I. Постанову записати в окремий журнал.</p> <p>II. 1). Зобов'язати управління преси і інформації давати щодня радіо за кордон відомості про становище на Україні. Доручити в. об. голови Ради Народних Міністрів переговорити про це особисто з начальником управління преси й інформації. 2). Просити міністра закордонних справ зробити Раді Міністрів доклад про стан місій й інформацій по за кордоном. 3). Відкрити філію УТА в Парижі.</p> <p>III. Ухвалити.</p> <p>IV. Ухвалити.</p>

<p>му щорічної допомоги з державних коштів в розмірі 5.000 карб.</p> <p>V. Пропозицію міністра освіти про продовження на 1919 рік чинності кредитів, відпущених богословському факультетові Кам'янець Подільського державного українського університету на 1918 рік по § 6 ст. 1 літ. б, в, г.</p> <p>VI. Доклад міністра освіти про асигнування в розпорядження міністра освіти 87.500 карб. на ремонт будинку університету Св. Володимира.</p>	<p>V. Чинність кредитів продовжити.</p> <p>VI. Ухвалити й доручити міністрові освіти виробити законопроект про перетворення університету Св. Володимира в український державний університет.</p>
--	--

В 9 годин вечора почалась спільна нарада Ради Народних Міністрів з делегацією Західної Укр. Нар. Республіки. По закінченні наради в 11 год. 45 хв. Рада переходить до розгляду чергових справ.

<p>VII. Текст акту Західної Української Народної Республіки про з'єднання Західної Укр. Республіки з Українською Народною Республікою.</p>	<p>VII. З'єднання Укр. Нар. Республіки з Західною Укр. Нар. Республікою ухвалити.</p>
--	---

Засідання закрито в 12 год. 30 хв. вночі.

Оригінал за належними підписами.

З оригіналом згідно:

Діловод

ЦДАВО України. Ф.1065. – Оп.1. – Спр.15. – Арк.82–82зв. Машинопис. Засвідчена копія.

23.01.1919 р.

Ч.31

Головували: В.Чеховський та О.Мицюк.

Присутні міністри: І.Огієнко, М.Шаповал, П.К.Пилипчук, [Г.]Сиротенко¹⁷⁶, за військового міністра отам. [О.С.]Галкин¹⁷⁷, М.Білінський, Д.Симонів, І.Липа, С.Остапенко, [І.]Штефан, Б.Мартос.

В. об. державного секретаря: М.Корчинський.

Секретарював: в. об. пом. секретаря В.Мільгевський.

Засідання відкрито о 71/2 год. вечора.

Слухали:	Постановили:
I. Журнал засідання Ради Народних Міністрів від 18 січня б. р. Ч.28.	I. Ухвалити.
II. Журнал засідання Ради Народних Міністрів від 20 січня б. р. Ч. 29.	II. Ухвалити.
III. Журнал засідання Ради Народних Міністрів від 21 січня б. р. Ч. 30.	III. Ухвалити.
IV. Доклад міністра закордонних справ про вислання Надзвичайної дипломатичної місії до Англії і про асигнування на її утримання на протязі 4-х місяців 576.500 карб.	IV. Ухвалити.
V. Доклад міністра народної освіти закону про утворення "Української республіканської капели" ¹⁷⁸ та асигнування на її утримання 1.184.500 карб. в 1919 році і про асигнування 1.142.500 карб. – франків на її подорож до	V. Ухвалити.

Парижа і інших країн Західної Європи.

VI. Доклад військового міністра закону про складання певних відомостей про майно, яке за час гетьмана було взято німцями на Україні, та про складання списку вбитих та поранених німцями за той же час.

VII. Внесення міністра земельних справ про призначення на посаду товариша міністра з 21 січня б. р. Аристарха Григоровича Терниченка¹⁷⁹.

VIII. Внесення в. о. державного секретаря про призначення на посаду кодифікатора Макса Ур'євича Шоца.

IX. Доклад міністра земельних справ законопроекту про асигнування коштів на утримання службового персоналу по переведенню земельної реформи.

X. Доклад міністра народної освіти кошторису Кам'янець-Подільського державного університету на 1919 р.

XI. Доклад міністра народної освіти про продовження чинності кредитів 1918 року на 1919 рік відпущених Головному управлінню мистецтв та національної культури на охорону пам'яток старовини і т. ін.

XII. Доклад міністра народної освіти законопроекту про заснування при Кам'янець-Подільсько-

VI. Ухвалити.

VII. Ухвалити.

VIII. Ухвалити.

IX. Ухвалити.

X. Ухвалити.

XI. Ухвалити.

XII. Ухвалити.

му університеті зразкового огоро-
ду та асигнування з коштів дер-
жавної скарбниці 97.707 карб.
одноразової допомоги на ор-
ганізацію цього огоро-
ду.

XIII. Доклад міністра народної
освіти законопроєкту про асигну-
вання Головному управлінню мис-
тецтв та національної культури
суми в 30.000 гривень на однора-
зову допомогу українському
національному хоріві в м.
Кам'янець на Поділлі.

XIV. Доклад міністра народної
освіти законопроєкту про асигну-
вання 30.000 карб. Київській ху-
дожній школі.

XV. Доклад міністра народної
освіти закону про асигнування
Київському фребелівському то-
вариству на удержання Вищого
педагогічного інституту в Києві
тимчасової допомоги в розмірі
50.000 карб.

XVI. Доклад міністра народної
освіти законопроєкту про зміну
штатів Української державної
Академії мистецтв, встановлених
законом 5 грудня 1917 року і 6
січня 1919 року.

XVII. Доклад державного сек-
ретаря постанови Директорії про
увіковічення пам'яті в останній бо-
ротьбі з гетьманом та його урядом.

XVIII. Доклад військового
міністра закону про передачу

XIII. Ухвалити.

XIV. Ухвалити.

XV. Ухвалити.

XVI. Ухвалити.

XVII. Ухвалити. Виконання
постанови Директорії доручити
міністру освіти, а в особистих ви-
падках провести цю постанову в
життя в порозумінні з міністрами:
ісповідань та внутрішніх справ.

XVIII. Ухвалити.

Залізничної бригади до міністерства шляхів.

XIX. Доклад військового міністра про утворення відзнак "Республіка", "Слава України" та про заборонення як орденських так і інших зовнішніх відзнак бувшої Російської держави.

XX. Доклад державного контролера постанови про ухвалення розпису державних прибутків та видатків за 1918 р.

XXI. Доклад міністра морських справ постанови відносно "Тимчасового закону про військовий флот Української Народної Республіки".

XXII. Доклад міністра морських справ постанови відносно переводу до м. Миколаєва установ морського відомства.

XXIII. Доклад міністра внутрішніх справ закону про боротьбу зі спекуляцією.

XXIV. Доклад військового міністра постанови про допомогу бувшому військовому міністрові Жуковському в розмірі 10.000 карб.

XXV. Доклад військового міністра про негайне утворення особливої слідчої комісії для розслідування подій, що зчинилися в Овручі, Коростені, Сарнах,

XIX. Ухвалити.

XX. Ухвалити.

XXI. Ухвалити з додатком у § 2 слова "матеріальні" перед словом "обов'язкові". Просити міністра морських справ внести на розгляд Ради Міністрів додатки до закону про армію і флот.

XXII. Одкласти як не спішний і пропонувати міністрові морських справ внести доклад в Раду Народних Міністрів, коли це він найде потрібним.

XXIII. Ухвалити, зобов'язавши міністра внутрішніх справ внести в Раду Міністрів статут комісії про боротьбі зі спекуляцією.

XXIV. Допомогу ухвалити без додатку.

XXV. Ухвалити з тим, щоби в склад комісії, окрім призначених військовим міністерством, входили би два представника від блока

Бахмачі та Літинському [повіті] на Поділлі.

XXVI. Доклад міністра фінансів законопроекту про асигнування із коштів державної скарбниці – 4.000.000 карб. в безвідсоткову позику уряду Білоруської Народної Республіки.

XXVII. Доклад міністра фінансів постанови про асигнування в розпорядження міністра фінансів – 22.000.000 карб. на купівлю у німців цукру.

XXVIII. Доклад міністра фінансів постанови про збільшення граничної ціни на цукор.

XXIX. Доклад міністра фінансів про дозвіл всім кооперативним та споживчим товариствам здавати до державної скарбниці російські грошові знаки зі скидкою 10% по номінальній вартості, залишившихся у них після строків зазначених законом 6 січня б.р.

XXX. Доклад міністра фінансів постанови про надання права сільським сходам відстрочувати срок внеску грошей.

XXXI. Доклад міністра фінансів закону про видачу довгострокових позичок центральним кооперативним установам на фінансування української промисловості.

XXXII. Інформацію міністра фінансів в справі реквізиції золота.

соціалістичних партій і один від філії Національного союзу.

XXVI. Ухвалити.

XXVII. Ухвалити.

XXVIII. Ухвалити.

XXIX. Ухвалити.

XXX. Ухвалити.

XXXI. Ухвалити.

XXXII. Прийняти до відома.

<p>XXXIII. Інформацію військового міністра.</p> <p>XXXIV. Доклад міністра закордонних справ про посилку надзвичайної делегації до Донщини і про асигнування на її утримання на протязі 2-х місяців 100.000 карб.</p> <p>XXXV. Доклад міністра праці закону про комісію міністерства праці за кордон.</p>	<p>XXXIII. Прийняти до відома.</p> <p>XXXIV. Ухвалити.</p> <p>XXXV. Ухвалити. Асигновку одкласти до згоди з державним контролером.</p>
--	--

Засідання зачинено о 12 год. ночі.

ЦДАВО України. Ф.1065. – Оп.1. – Спр.14. – Арк.60–60 зв. Машинопис. Незасвідчена копія.

№ 66

24.01.1919 р.

Ч.32

Головували: В.М.Чеховський і О.К.Мицюк.

Присутні міністри: отаман [О.]Греків, М.І.Білінський, М.Ю.Шаповал, Б.Мартос, С.С.Остапенко*, І.Д.Штефан, І.Огієнко, Г.Сиротенко, П.К.Пилипчук, І.Д.Липа, Л.Д.Михайлів, Д.Л.Симонів.

В.об. державного секретаря: М.А.Корчинський.

Секретарював: т. в. о. секретаря М.М.Павловський.

Засідання відкрито о 8 год. вечора.

Слухали:	Постановили:
І. Доклад військового міністра про скасування посади головно-	І. Ухвалити.

* В оригіналі помилково І.Д.Остапенко – Ред.

уповноваженого по евакуації військовополонених із Австро-Угорщини і передачу всіх справ управління головноуповноваженого до комісії для справ військовополонених при головнім штабі.

II. Доклад військового міністра про заснування окремої комісії для збирання відомостей про всі арешти та розстріли, вчинення по ним розслідування і притягнення винуватих до надзвичайного військового суду.

III. Доклад військового міністра законопроекту про реформування Верховної та Головної слідчих комісій.

IV. Доклад державного секретаря про асигнування Одеській українській жіночій спілці 25.000 карб. допомоги для утримання полонених і поранених.

II. Ухвалити, додавши до ст. 1 примітку: "У відповідних випадках на засідання комісії можуть бути запрошені представники закордонних місій".

III. Законопроект відхилити. Прийняти постанову про скасування Головної слідчої комісії при Директорії такого змісту:

1). Головну слідчу комісію при Директорії скасувати.

2). Всі відпущені Головні слідчій комісії при Директорії кредити, а також всі справи її та архів передати до розпорядження народного міністра внутрішніх справ.

3). Порядок передачі визначається міністром внутрішніх справ по згоді з міністром військовим та юстиції.

4). Голову Головної слідчої комісії при Директорії, членів її та урядовців залишити поза штатом на загальних підставах.

5). Закон цей ввести в чинність по телеграфу.

IV. Ухвалити.

<p>V. Доклад державного секретаря про поліпшення стану служачих Дієвої армії Української Народної Республіки.</p> <p>VI. Доклад державного секретаря про передачу в розпорядження міністерства шляхів усіх будинків, збудованих для перебування військ в Грушках, з садибами та належачею до них землею й майном.</p> <p>VII. Внесення державного секретаря про призначення на посаду товариша державного секретаря Андрія Васильовича Ніковського¹⁸⁰.</p> <p>VIII. Доклад міністра шляхів про відпуск кредитів В 43.181 карб. на досліди з кам'яновугільною смолою на залізницях.</p> <p>IX. Доклад міністра шляхів за законопроекту про асигнування коштів в розмірі 4.050.121 карб. для видачі різниці служачим округ водяних, шосейних та ґрунтових шляхів за час від 15 листопаду 1917 року по 1 жовтня 1918 року.</p> <p>X. Доклад міністра шляхів за законопроекту про тимчасове встановлення деяких змін в умовах відповідальності залізниць за вчинені при експлуатації їх особисті або маєткові шкоди.</p> <p>XI. Доклад міністра шляхів проекту тимчасового закону про надання міністру шляхів особливих прав по виданню постанов у відміну й в розвиток Загального</p>	<p>V. Ухвалити.</p> <p>VI. Ухвалити.</p> <p>VII. Ухвалити.</p> <p>VIII. Ухвалити.</p> <p>IX. Асигнувати 3.061.1[3]1 карб.</p> <p>X. Передати для ознайомлення міністрові юстиції і просити його дати на слідуюче засідання висновок по цьому законопроекті.</p> <p>XI. Передати до комісії з представників од міністерств: шляхів, земельних справ, пошт і телеграфів та державного контролю.</p>
---	---

статуту залізниць і по розв'язанню питання.

XII. Доклад міністра шляхів за-конопроекту про купівлю майна для друку квитків і асигнування для цього 110.000 карб.

XIII. Доклад міністра шляхів законопроекту про призначення комісарів на залізницях.

XIV. Доклад міністра народної освіти про асигнування Кам'янець-Подільському т-ву "Просвіта" – 50.000 карб., як одноразову допомогу.

XV. Доклад міністра народної освіти про асигнування благодійному Товариству видання загальнокорисних та дешевих книжок 50.000 карб. допомоги на видання книжок.

XVI. Доклад міністра народної освіти законопроекту про асигнування 168.740 карб. на улаштування Київської української гімназії.

XVII. Доклад міністра народної освіти законопроекту про асигнування 53.943 карб. на улаштування I Київської української гімназії імені Т.Шевченка.

XVIII. Доклад міністра народної освіти законопроекту про асигнування 192.879 карб. на закінчення ремонту і придбання необхідних речей для 2-ої української гімназії імені Кирило-Мефодіївського братства.

XII. Відкласти, надіславши цей законопроект на попередній розгляд державному контроле-рові.

XIII. Законопроект відхилити.

XIV. Ухвалити.

XV. Ухвалити.

XVI. Ухвалити.

XVII. Ухвалити.

XVIII. Ухвалити.

XIX. Доклад міністра народної освіти про асигнування з коштів державної скарбниці в розпорядження головноуправляючого справами мистецтв та національної культури 48.000 карб. для утримання Київської, Полтавської, Чернігівської та Катеринославської губерніальних наукових архівних комісій.

XX. Доклад міністра народної освіти законопроекту про асигнування з коштів державної скарбниці 300.000 карб. на видатки зв'язані з організацією архіву, придбання приватних архівів, окремих документів і т. інш.

XXI. Доклад міністра народної освіти законопроекту про передачу Київського центрального архіву давніх актових книг в відання Головного управління мистецтва та національної культури та про побільшення штатів цього архіву.

XXII. Доклад міністра народної освіти про українські написи на кінематографічних фільмах в Українській Народній Республіці.

XXIII. Доклад міністра народної освіти про асигнування міністерству народної освіти 50.000.000 карб. на видання підручників, книжок для шкільних і інших книгозбірень, таблиць, мап і іншого приладдя для вчення.

XXIV. Доклад міністра внутрішніх справ про штати управління київського столичного отамана і київської столичної міліції.

XIX. Ухвалити.

XX. Ухвалити.

XXI. Ухвалити.

XXII. Ухвалити.

XXIII. Асигнувати 30 мільйонів карбованців, в першу чергу видати 10 мільйонів.

XXIV. Ухвалити.

XXV. Доклад міністра земельних справ проекту про надзвичайні кредити міністерству земельних справ на видання підручників для шкіл, підлеглих міністерству земельних справ.

XXVI. Пропозицію міністра земельних справ ствердити склад місії до Галичини.

XXVII. Внесення про призначення на посаду товариша міністра культів Йосифа Кузьмича Скотинського.

XXVIII. Внесення міністра народного господарства про призначення інженера шляхів Миколу Васильовича Поля на посаду головного інспектора торговельного мореплавства і портів по інспекторській частині.

XXIX. Внесення міністра єврейських справ про призначення членом ради міністра єврейських справ Хаїма Фіалкова.

XXX. Доклад міністра праці про статут Ради соціального забезпечення.

XXXI. Доклад міністра праці статуту про районні присутствія соціального забезпечення.

XXXII. Доклад міністра праці закону про фабрично-заводські комітети.

XXV. Ухвалити.

XXVI. Доручити міністрові земельних справ представити на чергове засідання Ради Міністрів проект штатів і склад місії.

XXVII. Ухвалити.

XXVIII. Ухвалити.

XXIX. Ухвалити.

XXX. Ухвалити.

XXXI. Ухвалити.

XXXII. Ухвалити.

Засідання зачинено в 1 год. ночі.

ЦДАВО України. Ф.1065. – Оп.1. – Спр.14. – Арк.63–65 зв. Машинопис. Незасвідчена копія.

26.01.1919 р.

Ч.33

Головував: О.Мицюк і В.Чеховський.

Присутні міністри: отаман [О.]Греків, М.Шаповал, М.І.Білінський, І.Огієнко, І.Штефан, Л.Д.Михайлів, П.Пилипчук, Д.Л.Симонів, І.Л.Липа, А.Ревуцький.

В.об. державного секретаря: М.Корчинський.

Секретарював: В.Крушинський.

Засідання відкрито о 7 год. 40 хв. вечора.

Слухали:	Постановили:
<p>I. Доклад міністра народної освіти про передачу від Української Народної Республіки в користування Київському державному університетові "Кадетської" році.</p>	<p>I. Ухвалити.</p>
<p>II. Доклад міністра народного господарства проекту закону про утворення торговельних агентств за кордоном та їх штати.</p>	<p>II. Ухвалити.</p>
<p>III. Доклад міністра народного господарства проекту закону про посилку до Франції, Англії та Америки двох надзвичайних торговельно-фінансових місій.</p>	<p>III. Ухвалити.</p>
<p>IV. Доклад міністра єврейських справ проекту постанови про асигнування в розпорядження міністра єврейських справ 3.000.000 карб. на видання шкільних книжок на єврейській мові.</p>	<p>IV. Ухвалити.</p>
<p>V. Доклад міністра єврейських справ законопроекту про відчислення від державних коштів на потреби єврейської освіти.</p>	<p>V. Асигнувати 3.000.000 карб. а законопроект передати в комісію складену при міністерстві освіти з представником меншос-</p>

<p>VI. Доклад військового міністра проекту постанови про оголошення всіх вільнонайомних службовців чоловічого полу військових частин та установ мобілізованими.</p> <p>VII. Доклад військового міністра про об'єднання всіх га-лузів авіації та повітроплавання в одне організоване ціле.</p> <p>VIII. Доклад військового міністра про асигнування в його роз-порядження кредиту в 500.000 гривень на видачу допомоги в різних випадках.</p> <p>IX. Внесення міністра культур кандидататури Страшкевича Володимира Михайловича на посаду директора департаменту загальних справ, Мировича Костянтина Костянтиновича – духовної освіти і Тарновського Корнія Миколайовича – т.в.о. директора департаменту інославія та іновірія.</p> <p>X. Пропозицію державного секретаря про затвердження Сиротенка Андрія Тимофійовича на посаді головноуповноваженого по справам евакуації військово-полонених.</p> <p>XI. Внесення державного секретаря кандидататури [В.]Оні-хімовського¹⁸¹ на посаду директо-</p>	<p>тей для остаточного поділу шкіл та просвітніх інституцій єврейському міністерству пропонувати не пізніше і місяця представити кошторис.</p> <p>VI. Ухвалити.</p> <p>VII. Ухвалити.</p> <p>VIII. Ухвалити.</p> <p>IX. Ухвалити.</p> <p>X. Ухвалити.</p> <p>XI. Ухвалити.</p>
--	--

ра департаменту законодавчих справ.

XII. Доклад міністра народно-го господарства про асигнування 6000000 карб. з кредитів міністерства продовольчих справ на заготовку хліба головній управі Червоного хреста для допомоги населенню Галичини та Буковини.

XIII. Доклад міністра народної освіти закону про прирівнення до продуктів першої потреби в справі погрузки на залізницях шкільних підручників та іншої літератури.

XIV. Доклад міністра народної освіти постанови про поліпшення матеріального становища приватдоцентів та позаштатних професорів вищих шкіл.

XV. Доклад міністра народної освіти законопроекту про асигнування допомоги українським учительським спілкам 500.000 карб.

XVI. Доклад міністра народної освіти законопроекту про закриття I-ої Київської (Олександрівської) гімназії, утворення замість неї української імені М.Костомарова гімназії.

XVII. Доклад міністра народної освіти законопроекту про зарахування вчителям шкіл приватної вчительської служби.

XVIII. Внесення міністра торгу та промисловості про видання

XII. Ухвалити.

XIII. Відхилити, але доручити міністру освіти порозумітися з міністром шляхів в цій справі.

XIV. Ухвалити.

XV. Ухвалити.

XVI. Ухвалити.

XVII. Ухвалити.

XVIII. Ухвалити.

статистико-економічного справочника по Україні.

XIX. Пропозицію міністра пошт і телеграфів про призначення в Києві на випадок евакуації центральних установ комісарів відомств.

XX. Доклад міністра народної освіти закону про асигнування в розпорядження міністра народної освіти з коштів державної скарбниці 1.000.000 карб. на збудову українського університету.

XXI. Внесення міністра ісповідань про дозвіл Флоровському жіночому монастирю продажі садибної землі в м. Києві.

XXII. Доклад міністра внутрішніх справ постанови про асигнування "Одеській українській громаді" допомоги в розмірі 606.000 карб.

XXIII. Доклад голови Ради Міністрів донесення Холмського губерніального комісара про скрутне харчове становище в Холмщині.

XXIV. Доклад державного контролера законопроекту про відпуск 100000 карбованців на контроль на Холмщині.

XXV. Доклад керуючого частиною продовольства міністер-

XIX. Ухвалити.

XX. Ухвалити і пропонувати міністрові освіти утворити фактичний контроль видатків.

XXI. Одкласти до внесення в Раду Міністрів відповідного законопроекту.

XXII. Асигнувати в розпорядження міністра освіти для зазначеної потреби 606.000 карб. і доручити міністрові освіти видати їх Одеській українській громаді по пред'явленню нею відповідних документів і планів.

XXIII. 1). Доручити міністру продовольчих справ доглянути, кредити, відпущені Шелесту, [які] були відправлені на Холмщину.

2). Військовому міністру задовольнити прохання комісара Холмщини.

XXIV. Ухвалити.

XXV. Ухвалити.

ства народного господарства про передачу через Галицьку Національну Раду 7 мільйонів карб. бажано в австрійській валюті в Галичину на продовольчі справи.

XXVI. Доклад державного секретаря проекту постанови про скасування слідчої комісії при Директорії.

XXVII. Інформації в справі увільнення урядовців на підставі постанови Директорії від 14 січня 1919 року.

XXVIII. Інформації голови Ради Міністрів про подачу ним прохання про звільнення від посади голови Ради Міністрів і міністра закордонних справ.

XXVI. Відхилити, бо питання про слідчу комісію при Директорії вже розв'язане Радою Міністрів на одному з попередніх засідань.

XXVII. Вважати тих урядовців, які не були звільнені з посад до видання постанови Директорії про загальне звільнення, затвердженими на попередніх посадах, звільненню не підлягаючими.

XXVIII. Прийняти до відома.

Засідання закрито об 11 год. вечора.

ЦДАВО України. Ф.1065. – Оп.1. – Спр.14. – Арк.66–68. Машинопис. Незасвідчена копія.

29.01.1919 р.

Ч.34

Головував: О.Мицюк.

Присутні міністри: І.Огієнко, Б.Мартос, І.Штефан, І.Липа, М.Білінський, Л.Михайлів, А.Ревуцький, товариш міністра Є.Яковенко, С.Гольдельман.

В.об. державного секретаря: М.Корчинський

Секретарював: помішник секретаря В.Крушинський.

Засідання відкрито о 5 год. 40 хв. вечора¹⁶².

Слухали:	Постановили:
<p>I. Інформації міністра внутрішніх справ і міністра фінансів.</p> <p>II. Доклад державного секретаря телеграми начальника канцелярії Директорії і в зв'язку з цим інформації в справі управління.</p> <p>III. Доклад державного секретаря проекту постанови про заклик до дійсної військової служби, служачих пошт і телеграфу, які родилися в 1897 році.</p>	<p>I. В зв'язку з сучасним станом пропонувати всім міністрам представити Раді Міністрів на протязі 7 днів проекти скорочення на 2/3 штатів відомств.</p> <p>II. Ухвалити:</p> <p>1). Оголосити Директорією територію, що зараз зробилася тереном військових дій, театром військових подій зо всіма правними висновками щодо управління цією територією, на решті ж території заховати нормальний порядок управління з виключенням, себто порядок управління мирного часу.</p> <p>2). Доручити міністрові фінансів передати цю справу Директорії і порозумітися в справі щоденного зв'язку по прямому дровоті з Директорією.</p> <p>III. 1). Ухвалити, виправивши пункт 2-й таку редакцію – "надати право міністрові пошт і телеграфів визначити строк і місце прибуття закликаних".</p>

IV. Доклад державного секретаря про відсутність в Раді Міністрів міністра юстиції та його товариша, які не приїздили до Вінниці.

V. Доклад державного секретаря про видачу державній канцелярії авансу на покриття видатків по переїзду і розташуванню її на новім місці.

VI. Доклад міністра народної освіти законопроекту про асигнування 1.760.200 карб. на утримання 40 дворічних курсів для підготовки учителів нижчих початкових шкіл.

VII.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
XXXXXXXXXXXX

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX*

VIII. Справа реконструкції Кабінету.

2). Висловити побажання військовому міністрові аби було негайно використано попередній призов служачих пошт і телеграфу.

IV. До приїзду міністра юстиції доручити керування міністерством юстиції державному секретарю, про що повідомити Директорію і міністра юстиції.

V. Одпускати в рахунок міністерству внутрішніх справ всім міністерствам аванси на зазначені видатки по мірі виникаючих потреб і доручити міністрові фінансів внести в Раду Міністрів доклад в справі добових грошей урядовцям, які евакуйовані до Вінниці.

VI. Ухвалити асигнувати 800.000 карбованців на утримання 40 курсів.

VII. Доручити державному секретареві внести в Раду Міністрів в цій справі доклад.

VIII. В зв'язку з передачею Трудовим конгресом всієї повноти влади Директорії, а також, що сучасний Кабінет не складений однією людиною – прем'єром та виходячи з власного досвіду, що Кабінет, сформований на інших, ніж формування однією людиною підставах,

*Так у тексті – Ред.

	не може виявляти тієї працездатності, якої вимагає військовий час, Рада Міністрів одногосно ухвалила податися на демісію, не припиняючи ні на одну хвилию праці як в Раді Міністрів, так і по міністерствах до утворення Кабінету.
--	--

Засідання закрито об 11 год. вечора.

ЦДАВО України. Ф.1065. – Оп.1. – Спр.14. – Арк.69–70. Машинопис. Незасвідчена копія.

№ 69

30.01.1919 р.

Ч.35

Головував: О.Мицюк.

Присутні міністри: І.Огієнко, [І.]Штефан, Б.Мартос, І.Липа, товариш міністра [С.]Гольдельман, товариш міністра [Є.]Яковенко, товариш міністра [М.]Тимофіїв.

Присутнім був: губ. комісар Холмщини [О.Ф.]Скоропис-Йолтуховський¹⁸³.

В.о. державного секретаря: М.Корчинський.

Секретарював: в.о. помішника секретаря В.Мільгевський.

Засідання відкрито о 7 год. вечора.

Слухали:	Постановили:
І. Доклад міністра внутрішніх справ про відпуск 10.000.000 карб. на адміністрацію Підляшшя, на організацію військової сили для оборони північно-східної границі і другі видатки. Пояснення	І. Асигнувати із сум державної скарбниці 10.000.000 карб. в розпорядження п. краевого комісара Холмщини О.Ф.Скоропис-Йолтуховського.

давав губернiальний комiсар Холмщини й Пiдляшшя.

II. Доклад державного секретаря постанови про асигнування в розпорядження головного iнженерного управлiння кредиту в 212.369 карб. 26 коп. для видачi святкової допомоги робiтникам київських вузькоколiйних залiзничних майстерень.

III. Доклад державного секретаря про штати управлiння головноуповноваженого по евакуацiї вiйськовополонених та бiженцiв.

IV. Доклад мiнiстра народної освiти законопроєкту про асигнування 834.900 карб. на утримання бурс при київських українських гiмназiях.

V. Доклад мiнiстра народної освiти закону про асигнування 300.000 карб. на фонд для улаштування трудової колонiї iменi Тараса Григоровича Шевченко для дiтей робiтників [i] трудової iнтелiгенцiї.

VI. Доклад мiнiстра народної освiти закону про асигнування спiвробiтникам притулкiв мiнiстерства народної освiти 91.430 карб. нагороди.

VII. Доклад мiнiстра народної освiти законопроєкту про допомогу вiд держави Державному народному театру на 1919 рiк 325.025 карб.

VIII. Доклад мiнiстра народної освiти законопроєкту про вiдкриття державного музею.

II. Ухвалити.

III. Вiдкласти до порозумiння з мiнiстром фiнансiв та державним контролером.

IV. Ухвалити.

V. Пропонувати мiнiстру народної освiти внести цей законопроєкт одночасно з статутом колонiї.

VI. Ухвалити.

VII. Ухвалити.

VIII. Вiдкласти до заключення мiнiстра фiнансiв.

IX. Доклад міністра народної освіти в справі полонізації Поділля і зрадливої праці громади "Мотіць Польська" в м. Вінниці.

X. Інформацію міністра пошт і телеграфу, щоб міністр фінансів і державний контролер не затримували висновків з приводу фінансових постанов.

XI. Внесення міністра фінансів для тимчасового керування міністерством фінансів Петра Порфировича Відибіди, під час відсутності по службовим справам пана міністра фінансів.

XII. Справу евакуації.

IX. Доручити міністру народної освіти вжити всіх заходів культурної боротьби та інформації проти розповсюджуємого у виданнях громади "Мотіць Польська". Справу з книжкою "Відкіля взялися поляки на Русі" (на польській мові) передати міністру внутрішніх справ, для притягнення винних до відповідальності.

X. Ухвалити.

XI. Ухвалити.

XII. [А).] Доручити міністрові пошт і телеграфів з'ясувати справу евакуації з міста Києва українських діячів і інституцій.

Б). Запросити товариша військового міністра Галкина на слідуєче засідання.

Засідання закрито об 11 год. ночі.

ЦДАВО України. Ф.1065. – Оп.1. – Спр.14. – Арк.71-72. Машинопис. Незасвідчена копія.

31.01.1919 р.

Ч.36

Головував: М.Шаповал.

Присутні міністри: І.Липа, Д.Симонів, І.Огієнко, І.Штефан, товариш міністр [С.]Гольдельман, М.Тимофіїв, Яновський.

В.об. державного секретаря: М.Корчинський.

Секретарював: пом. секретаря РНМ [В.]Крушинський.

Засідання відкрито о 8 год. вечора.

Слухали:	Постановили:
<p>I. Постанову Ради Міністрів від 30 січня про ухвалену допомогу від держави Державному народному театру¹⁸⁴ на 1919 рік 305.025 карб.</p> <p>II. Внесену міністром внутрішніх справ кандидатуру Зіновія Моргуліса на посаду члена ради міністра.</p> <p>III. Внесену міністром внутрішніх справ кандидатуру Гр. Мих. Кульчицького на посаду директора політичного департаменту.</p> <p>IV. Внесені міністром пошт і телеграфів кандидатури: Іонікія Івановича Шимановича на посаду урядовця особливих доручень IV класи, Кирила Петровича Чинно-</p>	<p>I. Ухвалити:</p> <p>1). До з'ясування справи з допомогою Державному театру ухвалений законопроект на затвердження Директорії не подавати.</p> <p>2). Коли виявиться, що театр одержав вже допомогу від Директорії, то зазначену допомогу повернути на покриття кредитів Директорії з ухваленної асигновки.</p> <p>3). В п.1 після слів: "325.025 карб. на" дописати: "одноразову" і п.п. 3 і 4 викреслити.</p> <p>II. Ухвалити.</p> <p>III. Прийняти до відома.</p> <p>IV. Ухвалити.</p>

го в.о. директора телеграфно-телефонного департаменту і віце-директора поштово-експлуатаційного департаменту Володимира Степановича Величенко – директором того же департаменту.

V. Доклад міністра культів законопроекту про асигнування з коштів державної скарбниці 70.000 карб. на утримання 50 православних причтів, командированих в Холмщину, Підляшшя та Полісся.

VI. Доклад міністра культів законопроекту про асигнування 9.200 карб. на утримання Холмської духовної колегії по справам православної церкви на Холмщині та Підляшші.

VII. Доклад міністра пошт і телеграфів телеграми керуючого справами Директорії і інформації в справі крушення потягу.

VIII. Доклад міністра освіти про реквізицію для потреб інституцій, які приїхали до Вінниці, помешкань шкіл і протест проти такої реквізиції без порозуміння з відповідними комісарами освіти.

IX. Доклад міністра пошт і телеграфів в справі реєвакуації міністерств.

V. Ухвалити.

VI. Ухвалити.

VII. Прийняти до відома.

VIII. Належнім відомствам при переведенні реквізиції помешкань по можливості уникати реквізиції шкіл. На випадок, коли це зробити не можливо, реквізицію шкіл переводити обов'язково за згодою відповідних зацікавлених відомств.

IX. Доручити товаришу міністра внутрішніх справ Трухлому бути уповноваженим Ради Міністрів у Вінниці по всіх справах евакуації міністерств. При переведенні справи евакуації уповноваженому бути в зв'язку з начальником гарнізону і залізничною владою Вінниці. Зв'язок з окремими

	<p>міністерствами мати через представників від міністерств.</p> <p>Тому ж товаришеві міністра доручити вкупі з військовою владою подбати про найліпше розташування місій, а також на випадок потреби про їх евакуацію.</p>
--	--

Засідання закрито об 11 год. вечора.

ЦДАВО України. Ф.1065. – Оп.1. – Спр.14. – Арк.73–74. Машинопис. Незасвідчена копія.

№ 71

31.01.1919 р.

Ч.36а

Головував: В.Чеховський.

Присутні: О.Корчак-Чепурківський, І.Фещенко-Чопівський, К.Осьмак, М.Білінський, Л.Михайлів, [І.]Паливода, А.Лешенко¹⁸⁵, Юр.[Ю.]Сokolовський¹⁸⁶, А.Ревуцький, Б.Мартос, Г.Сиротенко, [П.]Пилипчук, А.Лівицький.

В.об. державного секретаря: М.Корчинський.

Секретарював: Г.Сиротенко.

Слухали:	Постановили:
<p>І. Доклад голови Ради Народних Міністрів про організацію дальнішої праці Ради Міністрів (Київ – Вінниця).</p>	<p>І. Вся праця повинна вестись у Вінниці з тим, щоби:</p> <p>а). Поки залишається у Києві Директорія та комісії Конгресу необхідно мати тут представників від кожного міністерства;</p> <p>б). Кожне міністерство може залишити тут спеціальні органи, які мають місцеве значення;</p>

II. Доклад представника міністерства народного здоров'я (п. О.Корчака-Чепурківського) про асигнування 15.000.000 карб. на допомогу в[ійськово]полоненим.

III. Доклад п. О.Корчак-Чепурківського про асигнування шести (6) мільйонів карбованців на боротьбу з пошестю висипного тифу.

IV. Доклад п. О.Корчак-Чепурківського про асигнування 300.000 карб. на утримання Вінницької округової психіатричної лікарні.

V. Доклад представника міністерства народного господарства п. Фещенко-Чопівського про саботаж урядовців, які тут залишились.

VI. Доклад представника

в). Кожний міністр має виробити план, як використати тих співробітників, які залишаються тут;

г). По всім міністерствам робота, яка торкається Києва, повинна бути закінчена (виплата утримання і т.п.)

д). По всім міністерствам повинна бути організована охорона майна;

е). Залишити по міністерствах господарям деякі аванси на непередбачені видатки.

II. Асигнувати три (3) мільйонів карб. міністерству народного здоров'я для допомоги військовополоненим з тим, щоби міністерство народного здоров'я представило план організації роботи? яка має бути переведена на ці три мільйони карб.

III. Повернути законопроект міністерству народного здоров'я для перероблення.

IV. Передати законопроект до Ради Народних Міністрів вже у Вінниці.

V. Оголосити, що хто не з'явиться до праці до лютого і не представить пояснень, той звільняється від служби. Гроші мають вони повернути.

VI. Розасигнувати по міністерству освіти для нижчих і вищих

<p>міністерства освіти п. А.Лещенка про відпуск кредитів не в 1/12, а в 1/3 долі годового бюджету.</p> <p>VII. Доклад міністра закордонних справ про висилку до Польщі надзвичайної делегації та про асигновку на її утримання на один місяць 65.500 карб.</p>	<p>початкових шкіл не в 1/12, а в 1/3 долі годового бюджету.</p> <p>VII. Вислати до Польщі надзвичайну делегацію; ухвалити для цієї делегації прикладені штати; асигнувати на її утримання на один місяць 65.500 карб.</p>
--	--

VIII. Слідуюче засідання Ради Народних Міністрів призначити на 7 год. вечора 1 лютого.

ЦДАВО України. Ф.1065. – Оп.1. – Спр.15. – Арк.98–98 зв. Машинопис. Незасвідчена копія.

№ 72

01.02.1919 р.
Ч.37

Головував: М. Шаповал.

Присутні міністри: Д.Симонів, І.Липа, товариш міністра [С.]Гольдельман, товариш міністра [М.]Тимофіїв, товариш міністра [Є.]Яковенко, заступник міністра фінансів [П.]Видибіда.

В.о. державного секретаря М.Корчинський.

Секретарював: в. о. пом. секретаря [В.]Мільгевський.

Засідання відкрито о 8 год. вечора.

Слухали:	Постановили:
<p>I. Телеграму Подільського Національного союзу про події в Бесарабії і про віднесення румунів</p>	<p>I. Прийняти до відома.</p>

до української людності в зв'язку з цими подіями.

II. Доклад державного контролера закону про скасування права розпорядників кредитів повертати лишки кредитів на видачу урядовцям нагород та допомог.

III. Доклад державного контролера закону про увільнення служачих в урядових установах Української Народної Республіки від оплат за побільшення утримання і т. інше та про встановлення розміру пенсійних зборів.

IV. Доклад державного контролера постанови про призначення пенсії деяким урядовцям та їх сім'ям установ державного контролю.

V. Доклад державного контролера про працю в позаслужбові години.

VI. Доклад заступника міністра фінансів постанови про добові гроші урядовцям евакуйованим до м. Вінниці.

II. Ухвалити.

III. а) ухвалити і перевести в життя в порядку негайності; б) доручити міністрові народного здоров'я скласти комісію з представників свого міністерства та міністерства праці і фінансів для розроблення пенсійного статуту і на протязі одного місяця внести його на розгляд Ради Народних Міністрів; в) всім тим інституціям та установам, які до цього часу були зайняті складанням пенсійного статуту, передати всі матеріали до вищезазначеної комісії.

IV. Ухвалити.

V. Ухвалити.

VI. Доручити міністрові фінансів внести в Раду Міністрів законопроект про скасування існуючого закону про добові гроші.

Засідання закрито о 10 1/2 год. ночі.

ЦДАВО України. Ф.1065.- Оп.1. - Спр.14. - Арк.75-75 зв. Машинопис. Незасвідчена копія.

02.02. 1919 р.

Ч.38

Головував: В.М.Чеховський.

Присутні міністри: М.Шаповал, І.Липа, Д.Симонів, товариш міністра [Є.]Яковенко, [С.]Гольдельман.

В. о. державного секретаря М. Корчинський.

Секретарював: В.Крушинський.

Засідання відкрито о 1 год. 30 хв. вдень.

Слухали:	Постановили:
<p>I. Інформації голови Ради Народних Міністрів В.М.Чеховського по питанням внутрішнього і міжнародного стану України.</p> <p>II. Доклад державного секретаря проекту постанови міністра внутрішніх справ про відпуск в його розпорядження 50.000.000 карб. на задоволення різних потреб, зв'язаних з евакуацією.</p> <p>III. Доклад міністра фінансів про години праці в евакуйованих до м. Вінниці центральних установах.</p> <p>IV. Прохання товариша міністра народного здоровля Зелінського про звільнення його від посади товариша міністра.</p> <p>V. Доклад міністра народного здоровля штатів управління головноуповноваженого по евакуації військовополонених та біженців при міністерстві народного здоровля.</p>	<p>I. Прийняти до відома.</p> <p>II. Передати доклад до розгляду його Радою Народних Міністрів на проміркування міністра фінансів і державного контролера.</p> <p>III. Працю провадити в евакуйованих до Вінниці центральних установах щодня, крім свят та неділь від 9 годин ранку до 3 годин по обіді.</p> <p>IV. Прохання задовольнити.</p> <p>V. Ухвалити тимчасово до перегляду їх згідно з планом праці з поправками: посаду головноуповноваженого віднести до 4 класи, помічника, другого помічника, начальників відділів – 2, фахівців – 1,</p>

<p>VI. Доклад державного секретаря про кандидатуру Булавицького на посаду председателя Уманського окружного суду.</p> <p>VII. Доклад міністра народно-го здоровля Статуту Українського товариства Червоного хреста.</p>	<p>статистика – I, помічника статисти-ка – I, старшого бухгалтера – I і рахівника – I. Викреслити посади старших діловодів, діловодів і урядовців зменшити до кількості по I кожного розряду, зменшити також і кількість шоферів і їх помічників до I шофера і його помічника.</p> <p>В примітці п. 3: "штати котрої окремим комітетом" і весь п. 4. викреслити. В п. 5. після слова "кож-номісячного" додати: "не більше", в п. 7. "17 січня" змінити на: "1 січня". Просити міністра здоровля на протязі 7 днів внести в РНМ план роботи управління.</p> <p>VI. Обговорення кандидатури відкласти до завтра.</p> <p>VII. Обговорення Статуту відкласти до чергового засідання.</p>
---	--

Засідання закрито о 3 год. вдень.

ЦДАВО України. Ф.1065.- Оп.1. - Спр.14. - Арк.76-76 зв. Машинопис. Не-засвідчена копія.

04.02.1919 р.

Ч.39

Головував: В.М Чеховський.

Присутні міністри: [М.]Шаповал, [І.]Огієнко, [І.]Штефан, [М.]Білінський, [Г.]Сиротенко, [І.]Липа, [Д.]Симонів, товариш міністра [Є.]Яковенко, товариш міністра [С.]Гольдельман.

В.о. державного секретаря М.Корчинський.

Секретарював: в. о. пом. секретаря В.Мільгевський.

Засідання відкрито о 7 год. вечора.

Слухали:	Постановили:
<p>I. Журнали засідань Ради Народних Міністрів під №№ 33, 34, 35, 36, 37, 38.</p> <p>II. Доклад державного секретаря законопроекту про ненадання в призов новобранців 1919 року учням середніх та вищих шкіл відстрочок для скінчення освіти.</p> <p>III. Доклад державного секретаря внесення міністра внутрішніх справ про утворення отряду по боротьбі з анархією при адміністраційному департаменті міністерства внутрішніх справ.</p> <p>IV. Доклад державного секретаря внесення міністра внутрішніх справ про утворення тимчасової Луцької повітової комісії щодо відбудування зруйнованих місцевостей Луцького повіту і асигнування на це відбудування.</p> <p>V. Доклад міністра земельних справ законопроекту про штати</p>	<p>I. Ухвалити.</p> <p>II. Одхилити.</p> <p>III. Повернути міністрові внутрішніх справ і пропонувати йому внести до Ради Міністрів законопроект про організацію влади на місцях згідно з ухвалою Трудового конгресу.</p> <p>IV. Відкласти на слідуєче засідання і пропонувати міністру внутрішніх справ представити плани відбудування та інших способів допомоги місцевостям, що потерпіли від військових подій.</p> <p>V. Передати державному контролеру на висновок у цій справі.</p>

земельних управ народного міністерства земельних справ.

VI. Доклад товариша міністра здоровля Статуту Українського товариства Червоного хреста.

VI. Ухвалити; ввести в життя з 1 січня 1919 року по телеграфу з такими поправками: у примітці §19 після слова "окремий" вставити слово "місцевий", у §20 перед словом "осіб членів" вставити слово "сім", в §69 у кінці додати: "а затверджується державним контролером", у §73 у кінці додати: "по згоді з державним контролером". Додати окремим Х розділом участь державного контролю в ревізії операцій Товариства Червоного хреста.

§75. В час спокою контроль республіки доглядає за законністю і доцільністю Товариства Червоного хреста, для чого представникам Контролю дається право брати участь в засіданні головної і місцевих управ, розглядати рахівництво, справоздання, книги і всі документи, а також переводити обслідування операцій товариства.

Примітка: Інституції товариства про час своїх засідань повинні сповіщати представників Контролю, але відсутність останніх не припиняє діяльності інституцій.

§76. В час війни ревізія операцій товариства урядовцями польового контролю або спеціально призначеними представниками контролю республіки, які здійснюють фактичну і документальну ревізію.

§77. Лад і межі цієї ревізії встановлюються контролером республіки.

VII. Доклад державного секретаря законопроекту про скорочення штатів в центральних і місцевих установах Української Народної Республіки.

VIII. Доклад державного секретаря в справі евакуації установ та виплаті платні евакуйованим урядовцям за три місяці вперед.

IX. Доклад державного секретаря постанови про Статут Всеукраїнського союзу земств (народних рад) і про асигнування 2.000.000 карб. для видачі одnorазової допомоги управі цього союзу.

X. Доклад голови Ради Міністрів докладної записки управи Всеукраїнської спілки земств про ліквідацію майна та інституцій військового часу.

VII. Організувати комісію по розгляді штатів в складі державного контролера, міністра фінансів і представників заінтересованих відомств. Проект скорочених штатів внести в Раду Міністрів не пізніше 11 лютого. Обов'язкових меж скорочення штатів не встановляти, а надати кожному міністрові робити внесення щодо скорочення, виходячи з дійсних потреб кожного відомства.

VIII. Передати цю справу в комісію з представників міністерства фінансів, державного контролю, державної канцелярії та міністерства юстиції. Доклад в цій справі, а також в справі допомоги біженцям подати в Раду 7 лютого. Складання комісії доручити міністрові юстиції.

IX. Статут затвердити, що ж торкається асигнування 2.000.000 карб. то пропонувати управі союзу представити план розходу 2.000.000 карб. і тоді розглянути справу асигнування.

X. Передати цю справу міністрові народного господарства та міністрові народного здоров'я на висновок і в 7 денний строк внести в Раду Народних Міністрів.

Доручити міністрові народного господарства одночасно з висновком внести до Ради Народних Міністрів на розгляд законопроект про головнoуповноваженого по керуванню та ліквідації інституцій та організацій військового часу.

<p>XI. Телеграму отамана [О.]Шаповала про різницю курсів австрійських корон та українських карбованців.</p> <p>XII. Доклад голови Ради Міністрів пропозиції головнокомандуючого Правобережного фронту отамана [О.]Шаповала про розв'язання земельного питання для козаків.</p>	<p>XI. Передати міністрові народного господарства для порозуміння з міністром фінансів.</p> <p>XII. Передати міністру земельних справ для докладу в Раді Народних Міністрів.</p>
--	--

Засідання закрито об 11 год. ночі.

ЦДАВО України. Ф.1065.- Оп.1. - Спр.14. - Арк.77-78 зв. Машинопис. Незасвідчена копія.

№ 75

05.02.1919 р.
Ч.40

Головували: М.Шаповал і В.Чеховський.

Присутні міністри: О.Мицюк, І.Липа, І.Огієнко, Л.Михайлів, І.Штефан, А.Ревуцький, Д.Симонів, тов. міністрів: М.Тимофіїв, Є.Яковенко, С.Гольдельман.

В. о. державного секретаря М.Корчинський.
Секретарював: В.Крушинський.

Засідання відкрито о 8 год. вечора.

Слухали:	Постановили:
I. Інформації управляючого відділом продовольства міністер-	I. Прийняти до відома.

ства народного господарства в справі постачання.

II. Інформації міністра єврейських справ про Головну слідчу комісію при Директорії.

III. Доклад міністра земельних справ проекту закону про губернiальних та повітових лісничих.

IV. Доклад міністра земельних справ проекту постанови щодо закону про губернiальних та повітових лісничих.

V. Повідомлення міністра внутрішніх справ про вихід його по хворості зі складу Кабінету і від'їзд з м. Вінниці, а також про передачу керування міністерством члену ради міністра А.М.Лівицькому.

II. Доручити голові Ради Міністрів і міністрові внутрішніх справ особисто внести на затвердження Директорії постанову Ради Народних Міністрів про скасування Головної слідчої комісії.

III. Ухвалити з поправками: в заголовку додати "тимчасовий", в п. I викреслити "допомоги існуючим органам державного лісоуправління в справі переведення" і додати п. 6. такого змісту: "надати міністрові земельних справ право не виходячи з загальної норми служачих кожної категорії сполучати декілька повітів в одне повітове лісництво.

Доручити міністру земельних справ в найближчій часі внести в Раду Народних Міністрів план розподілення лісництв, кошторис видатків на утримання лісничих та їх канцелярій ухвалити з поправками державного контролера.

IV. Ухвалити з поправками: в п. I після слів: "повітових лісничих" додати: "з штатами", в п. 2. викреслити весь п. під літ. Б і В, п. 3: 16.219.500 викреслити і натомість написати "12.922.190".

V. Прийняти до відома і ухвалити. Тимчасово доручити керування міністерством внутрішніх справ А.М.Лівицькому.

VI. Доклад міністра земельних справ законопроекту про штати земельних управ.

VII. Позачергове внесення голови Ради Міністрів про утворення з представників міністерств: народного господарства, військового, шляхів і народного здоровля комісії для командировання до Бресту для прийняття від німецької дирекції залізниць та купівлі майна.

VIII. Доклад міністра земельних справ законопроекту про трудові школи.

IX. Доклад міністра народної освіти законопроекту про асигнування з коштів державної скарбниці 200.000 карб. на улаштування друкарні Кам'янець-Подільського державного українського університету.

X. Доклад державного секретаря пропозиції міністра фінансів про негайне складання всіма відомствами своїх кошторисів на 1919 рік і про подачу їх до депар-

VI. Ухвалити з поправками державного контролера, залишивши примітки: "Члени земельних управ, займаючи одночасно платні посади на громадській службі, за службу в земельних управах одержують половину зазначеної в цьому штатові платні, а також залишивши посади юрисконсультів повітових земельних управ.

VII. 1/ Доручити перевести цю справу комісії по купівлі майна у німців при міністерстві народного господарства, долучивши до складу її представника від міністерства шляхів.

2/ Військовому міністрові подбати про охорону залізниць, коли охорона ця буде знята німецькою дирекцією залізниць.

VIII. Доручити міністрові земельних справ в порозумінні з міністрами освіти і праці переробити законопроект і внести його в Раду Народних Міністрів в найближчому часі.

IX. Ухвалити.

X. Доручити міністру фінансів виконати в найкоротший термін постанову Ради Міністрів про складання вкороченого кошторису на 1919 рік (постанова від 17

таменту державної скарбниці не пізніше двох тижнів.	січня, журн. Ч.27) по схемі, ухваленій Радою Міністрів, при чому всі міністри обов'язуються за два тижні подати міністрові фінансів свої попередні прибуткові кошториси (в звичайній класифікації).
---	---

Засідання закрито об 11 год. вечора.

ЦДАВО України. Ф.1065.- Оп.1. - Спр.15. - Арк.106-107 зв. Машинопис. Незасвідчена копія.

№ 76

06.02.1919 р.
Ч.41

Головували: В.Чеховський і Г.Сиротенко.

Присутні Міністри: М.Шаповал, І.Огієнко, Д.Симонів, І.Липа, [А.]Ревуцький. Товариші міністра: [Є.]Яковенко, [І.]Штефан, [Л.]Михайлів, в.о. міністра народного господарства [І.]Фещенко-Чопівський, М.Білінський, товариш міністра [М.]Тимофійв, Б.Мартос, представник міністерства внутрішніх справ [А.]Лівицький.

В.о. державного секретаря М.Корчинський.

Секретарював: в.о. пом. секретаря В.Мільгевський.

Засідання відкрито о 7 1/2 год. вечора.

Слухали:	Постановили:
І. Доклад коменданта тилу п. [О.]Жуковського в справі евакуації м. Києва.	І. а/ Висловити подяку від Ради Народних Міністрів п. [О.]Жуковському за напружену та вмілу працю по евакуації столиці в надзвичайно тяжких обставинах*.

* Олівцем дописано: "А Канцелярії Голови Ради Мін. не вивіз".- Ред.

II. Доклад в. о. міністра народного господарства в справі купівлі майна у німців у Бересті.

III. Журнал засідання Ради Народних Міністрів від 5 лютого ч.40.

IV. Доклад державного секретаря в справі прикладення закону 16 січня 1919 року про виплату платні евакуйованим урядовцям, а також про необхідність забезпечення деяких українських урядовців.

V. Доклад міністра фінансів законопроекту про виплату під'ємних та добових грошей на випадок евакуації.

б/ Просити його не кидати своєї посади до закінчення справи евакуації і пропонувати йому подати в Раду Народних Міністрів листовний доклад в справі евакуації столиці.

Пропонувати військовому міністрові дати в Раду Міністрів відомості про військові, підлеглі йому інституції, котрі під час евакуації допустили з свого боку різні зловживання та перешкоди.

II. Асигнувати в розпорядження міністра народного господарства 10.000.000 карб. на купівлю майна у німців. Доручити міністру народного господарства порозумітися з міністром внутрішніх справ, аби була призначена охорона для супроводу представників комісії до Берестя та охорони майна, що має бути закуплено.

III. Ухвалити.

IV. Ухвалити з таким додатком: "Виплату зазначеного утримання проводити з налічного фонду державних прибутків".

V. Ухвалити з такими поправками: в заголовку поставити "в зміну та доповнення", після слів "20 серпня 1914 року" додати "та інших законів", в п.2-му слово "видаються" замінити "призначаються сімейним", в кінці додати: "а не сімейним – півмісячної",

VI. Доклад міністра фінансів постанови: про виплату німецькому та австро-угорському спільному господарському відділу відшкодування 750.000 карб. за пограбовані на ст. Здолбуново речі готівкою.

VII. Доклад державного секретаря про асигнування в розпорядження головноуправляючого управління преси й інформацій 37.440.000 карб. на допомогу українським видавничим організаціям.

VIII. Доклад міністра освіти законопроекту про право Київського та Кам'янець-Подільського державних українських університетів провадити іспити на ступені магістра та доктора.

IX. Доклад міністра освіти закону про заснування в усіх вищих школах Української Народної Республіки лектури української мови.

у п.3 слово "місяця" замінити словом "тижня", у п.4 слово "евакуації" замінити словом "службової праці", у п.5 після слів "призначеного місяця" додати "в рахунок виїзних зачисляється в оплату частина виданого їм трьохмісячного утримання".

Коли служить чоловік і жінка в державних установах, то виїзні /під'ємні/ одержує той з них, хто одержує більше утримання.

Подали мотивовану записку міністри: [М.]Білінський, [Л.]Михайлів, [І.]Липа, [А.]Ревуцький, [А.]Лівичський.

VI. Ухвалити.

VII. Пропонувати головноуправляючому управлінням преси й інформації подати до Ради Міністрів план своєї роботи в порозумінні з міністром освіти.

VIII. Ухвалити з додатком: визнати гідними цих ступенів, а радам професорів затверджувати.

IX. Ухвалити.

X. Доклад товариша міністра народного господарства в справі постачання Галичини.

XI. Інформацію товариша міністра господарства в справі переводу "Хліббюро" з Вінниці до Кам'янеця-Подільського.

XII. Внесення міністра єврейських справ в справі встановлення стану облоги в м. Вінниці.

XIII. Заяву голови Ради Народних Міністрів що постійна відсутність військового міністра робить працю Ради Міністрів непродуктивною.

XIV. Доклад державного контролера про необхідність тим міністерствам, які досі не мають затверджених штатів, негайно внести такі на затвердження Ради Народних Міністрів.

X. Пропонувати міністрові внутрішніх справ прикомандирувати в розпорядження міністра господарства 200 чоловік міліції для охорони грузів котрі ідуть в Галичину.

Пропонувати міністру військових справ вжити заходів, аби підлеглі йому органи, чи органи Дієвої армії не провадили реквізиції грузів, що йдуть в адресу міністра народного господарства чи по його розпорядженню в якусь іншу адресу. Міністру народного господарства вийти в порозуміння з військовим міністром і міністром внутрішніх справ що до охорони грузів.

XI. Прийняти до відома.

XII. Пропонувати міністру військових справ подати в ближчому засіданні Ради Народних Міністрів доклад, на якій підставі встановлено стан облоги в м. Вінниці.

XIII. Доручити державному секретарю повідомити військового міністра про необхідність його присутності в Раді Міністрів.

XIV. Запропонувати міністрам, штати міністерств яких досі не затверджені, не пізніше 1 березня внести їх на затвердження Ради Народних Міністрів. З 1 ж березня касується право міністрів складати міністерство й призначати на посади не маючи стверджених штатів.

Засідання закрито о 12 1/2 год. ночі.

ЦДАВО України. Ф.1065.- Оп.1. - Спр.14. - Арк.79-80 зв. Машинопис. Незасвідчена копія.

08.02.1919 р.

Ч.42

Головував: В.М.Чеховський.

Присутні міністри: І.Огієнко, Г.Сиротенко, І.Штефан, І.Липа, М.Білінський, Б.Мартос, Д.Симонів. Товариші міністрів: Є.Яковенко, С.Гольдельман, [І.]Фещенко-Чопівський, А.Лівіцький, М.Тимофіїв.

В.о. державного секретаря: М.Корчинський.

Секретарював: В.Крушинський.

Засідання відкрито о 7 год. 30 хв. вечора.

Слухали:	Постановили:
<p>І. Доклад міністра народної освіти законопроекту про управління освітою в Українській Народній Республіці.</p>	<p>І. 1/ Ухвалити з поправками: в п.15 викреслити "на 1919 рік авансом в рахунок сміти 1919 року відпустити згідно з прикладеними штатами й обрахунками" і далі до кінця пункту і натомість написати: "на рахунок сміти 1919 року відпустити 6.000.000 гривень (4.000.000 на утримання особистого складу і 2.000.000 на інші видатки: канцелярські, господарські, добові та інші).</p> <p>2/ План управління освітою в Українській Народній Республіці ухвалити з поправками: назву "Генеральна шкільна рада" – замінити на "Головна шкільна рада" , слова: "законодавчим" замінити "дорадчим". В склад всіх шкільних рад додати одного представника від Спілки шкільних лікарів. Доповнити розділ II увагою 2: "представники од відділів по освіті національних меншостей входять як у Головну так і інші шкільні ради тимчасово, до переведення в життя персональної автономії".</p>

В розділі 3 п.1 в літ. Ж і З замість одного представника зазначити по три і п. И – замість 2 одного; в п.3. літ.А дописати "або його помішника", літ. Б викреслити і в літ. Г "двох" замінити на "трьох". В розділі 4 по увазі до п. І викреслити: "коли ці функції не одмінені тим чи іншим законом", в п.2 літ. Б викреслити "Дає бажаний напрямок в ділі науки і виховання в школах губернії" і в літ. Д слова: "представляє на затвердження до міністерства народної освіти", замінити "представляє на затвердження губерніальних земських зборів", і до пакту додати увагу такого змісту: "в разі, коли між шкільною радою і земськими зборами виникла незгода, то шкільна рада має право передати питання на остаточне вирішення Головної шкільної ради".

В п.3. викреслити: "вони мусять бути ознайомлені ... і володіти добре українською мовою".

В розділі 5 в літ. Ж і З число представників: "по одному" замінити на "по три". В розділі 6 в п. І викреслити: "коли ці функції не скасовані тим або іншим законом", в п.2 літ. Б "дає бажаний напрямок в ділі науки і виховання в школах повіту і міста".

3/ Штати шкільних управ і рад ухвалити з поправками державного контролера, додавши в п. І штатів Головної шкільної ради після слова: "представникам від" слова: "громадських організацій" і в кінці пункту: "представники шкільних рад, які є членами рад

II. Пропозицію голови Ради Міністрів про утворення, в зв'язку з переведенням реформи про управління освітою Міжвідомственої комісії для нового адміністративного поділу земель України відповідно етнографічних і інших їх особливостей.

III. Інформації міністра пошт і телеграфу про внутрішнє становище України.

IV. Доклад міністра народного здоров'я проекту постанови про асигнування в розпорядження міністра здоров'я та опікування в рахунок кошторису 1919 року по §1 надзвичайних видатків 6.000.000 карб. на боротьбу з пошесними хворобами.

V. Доклад міністра фінансів про необхідність випуску в оборот купонів від 3,6% серій державної скарбниці строку 2 січня 1919 року.

по займаємих посадах, платні за засідання не одержують".

4/ Поручити міністрові освіти виробити поповнення 2 розділу про Головні ради - пакт про функції Головної ради, якій внести до Ради Народних Міністрів в найближчій часі.

II. Утворити при міністерстві внутрішніх справ комісію в складі представників міністерства внутрішніх справ, народного господарства, освіти, фінансів і юстиції, а також і інших міністерств, коли то чи інше з них визнає потрібним делегувати в комісію свого представника, для переведення нового адміністративного поділу земель Української Народної Республіки. Комісії при переведенні поділу заслуховувати висновки місцевих органів.

III. Прийняти до відома.

IV. Асигнувати 6.000.000 карб.

V. Прийняти до відома.

<p>VI. Доклад міністра фінансів проекту постанови про поновлення скарбового продажу горілки та спирту.</p> <p>VII. Доклад міністра фінансів про асигнування 500.000.000 гривень для провадження закупок за кордоном речей першої необхідності через Центральні кооперативні організації.</p> <p>VIII. Інформації державного контролера про те, що на ст. Вінниця, Козятин та інші мається багато потягів, що зайняті для мешкання військовими та урядовцями міністерства шляхів, що дуже перешкоджає рухові по залізницях та зменшує матеріальні засоби руху.</p>	<p>VI. Ухвалити. По заяві міністра здоровля й опікування і голови Ради Міністрів заноситься в протокол, що вони голосували проти постанови.</p> <p>VII. Ухвалити з поправками: в п.3, а саме закреслити "уряду" і натомість додати: "по вказівках і контролюванням міністра народного господарства і в порозумінні з державним контролером.</p> <p>VIII. Доручити військовому міністрові негайно примусити звільнити санітарні і інші потяги, що зайняті для мешкання військовими і урядовцями міністерства шляхів на ст. Вінниці, Козятині та інші.</p>
---	--

Засідання закрито об 11 год. 30 хв. вечора.

ЦДАВО України. Ф.1065.- Оп.1. - Спр.15. -Арк.110-111 зв. Машинопис. Незасвідчена копія.

09.02.1919 р.

Ч.43

Головував: В.Чеховський.

Присутні міністри: І.Огієнко, Д.Симонів, [І.]Липа, М.Білінський, [І.]Фещенко-Чопівський. Товариш міністра [Є.]Яковенко, товариш міністра С.Гольдельман.

В.о. державного секретаря М.Корчинський.

Секретарював: в. о. пом. секретаря В.Мільгевський.

Засідання відкрито о 2 год. дня.

Слухали:	Постановили:
<p>I. Журнал засідання Ради Народних Міністрів від 6 лютого 1919 б.р. ч.41.</p> <p>II. Законопроект товариша міністра народного здоров'я й опікування про тимчасові штати Вінницької окружної психіатричної лікарні.</p> <p>III. Внесення державного секретаря про призначення члена ради С.І.Гольдельмана керуючим міністерством праці на час виїзду п. міністра праці.</p> <p>IV. Внесення міністра закордонних справ про призначення на займаємих посадах: радника при посольстві УНР в Німеччині Бензю Петра¹⁸⁷ з 10 січня 1919 року і радника при посольстві УНР у Польщі Стороженко Григорія з 13 січня 1919 р.</p> <p>V. Доклад державного секретаря постанови про заснування при Директорії Української На-</p>	<p>I. Ухвалити.</p> <p>II. Ухвалити.</p> <p>III. Ухвалити.</p> <p>IV. Ухвалити.</p> <p>V. Ухвалити. Виконувати через міністерство народного здоров'я й опікування.</p>

родної Республіки фонду для видавання грошових допомог.

VI. Доклад державного секретаря постанови про дозвіл всім кооперативам та споживчим товариствам здавати до державної скарбниці російські грошові знаки 500 і 1000 рубл. вартості.

VII. Доклад державного контролера проекту статуту державного контролю УНР.

VIII. Доклад державного контролера закону про складання польових контрольних установ.

IX. Доклад міністра народної освіти законопроекту про асигнування в рахунок сміти 1919 року 610.000 карб. на улаштування українських бібліотек при учительських інститутах та учительських семінаріях.

VI. Скасувати.

VII. Передати в комісію в складі п.п. державного секретаря, державного контролера та міністра юстиції.

VIII. Ухвалити.

IX. Ухвалити.

Засідання закрито о 4 год. дня.

ЦДАВО України. Ф.1065.- Оп.1. - Спр.15. - Арк.112-112 зв. Машинопис. Незасвідчена копія.

10.02.1919 р.

Ч.44

Головував: В.М.Чеховський.

Присутні міністри: І.Огієнко, М.Білінський, І.Штефан, А.Ревуцький, Д.Симонів, товариші міністрів: М.Тимофіїв, С.Гольдельман, Є.Яковенко, А.Лівицький, заступник військового міністра отаман [О.]Галкин.

В.о. державного секретаря: М.Корчинський.

Секретарював: В.Крушинський.

Засідання відкрито о 7 год. 30 хв. вечора.

Слухали:	Постановили:
<p>I. Інформації голови Ради Міністрів про зовнішнє становище України і заступника військового міністра та міністра пошт і телеграфу про внутрішній її стан.</p> <p>II. Доклад керуючого справами продовольства про формування отряду по охороні державного майна при міністерстві продовольчих справ, при чому витрати на цю справу переводитимуться по згоді з державним контролером.</p> <p>III. Доклад державного секретаря, надісланого канцелярією Директорії для розпублікування закону про місцеві конгреси і ради трудового народу, який закон не переведено, як то прийнято через Раду Міністрів.</p> <p>IV. Доклад державного секретаря постанови Директорії в</p>	<p>I. Прийняти до відома.</p> <p>II. Прийняти до відома.</p> <p>III. Приймаючи на увагу, що закон про місцеві конгреси і ради трудового народу є акт величезної політичної ваги, Рада Міністрів, одставка якої прийнята і яка зараз працює лише тимчасово до затвердження нового Кабінету, не може взяти на себе відповідальність за цей акт і тому постановила зняти законопроект з черги.</p> <p>IV. Постанову Директорії передати міністру освіти для ви-</p>

справі відкриття кредиту в 1.074.600 гривень на удержання Українського державного драматичного театру.

V. Доклад міністра освіти законопроекту про поширення на учителів /-льок/ з бувшої Австро-Угорської України всіх прав, якими користуються учителі Наддніпрянської України.

VI. Доклад міністра освіти законопроекту про надання особам, що скінчили університети Львівський та Чернівецький, а також Львівський політехнікум всіх прав нарівні з особами, скінчившими відповідні вищі школи колишньої Російської імперії.

VII. Доклад міністра освіти законопроекту про асигнування Головному управлінню мистецтв і національної культури по 2.000 карб. щорічно на організацію і утримання зразкової хорової бібліотеки.

VIII. Доклад заступника військового міністра законопроекту про заборону в м. Вінниці продажу спиртних напоїв, а також всякої гри в карти в клубах та інших громадських місцях.

IX. Доклад заступника військового міністра проекту постанови про скасування комісії по ліквідації майна української держави в Румунії і румунської на Україні і про передачу справ цієї

роблення відповідного законопроекту.

V. Ухвалити.

VI. Ухвалити з поправками: закреслити "особам" і написати: "українські громадяне", після слова: "Львівський" додати "Віденський" і в кінці додати пункт 2 такого змісту: "Міністрові народної освіти надається право поширювати цей закон на другі закордонні вищі школи"

VII. Ухвалити.

VIII. Пропонувати військовому міністру внести законопроект про підвищення кар за порушення деяких обов'язкових постанов, виданих на підставі стану облоги, військового та ін.

IX. Ухвалити.

комісії до Одеської повітової демобілізаційної комісії.

Х. Внесення міністра єврейських справ кандидатури Пінхаса Абрамовича Красного¹⁸⁸ на посаду члена ради міністра єврейських справ.

ХІ. Доклад державного секретаря законопроекту про утворення окремої комісії для розслідування усіх арештів та розстрілів.

ХІІ. Журнали засідань Ради Народних Міністрів Ч.Ч. 42 і 43.

Х. Ухвалити.

ХІ. Ухвалити з поправками: після слів: "всіх арештів" додати: "перевірки переступів і зловживань". В склад її ввести замість представників від Корпусу січових стрільців і місцевого самоврядування, представників від військового міністерства і Всеукраїнської спілки земств і додати представника від єврейського міністерства. Примітку до п. 1 викреслити. В п. 4 додати після слова: "право" слова: "скасувати незаконні постанови інших комісій". В п. 2 викреслити слова "До Верховної та".

ХІІ. Ухвалити.

Засідання закрито об 11 год. 30 хв. вечора.

ЦДАВО України. Ф.1065.- Оп.1. - Спр.14. - Арк.81-82. Машинопис. Незасвідчена копія.

11.02.1919 р.

Ч.45

Головували: [Г.]Сиротенко та [А.]Ревуцький.

Присутні міністри: Б.Мартос, В.Чеховський, [І.]Липа, [І.]Штефан І.Огієнко, М.Білінський, товариші міністрів: [С.]Гольдельман, [М.]Тимофіїв, [Є.]Яковенко, заступник військового міністра отаман [О.]Галкин.

В.о. державного секретаря М.Корчинський.

Секретарював: в.о. пом. секретаря В.Мільгевський.

Засідання відкрито о 8 годині вечора.

Слухали:	Постановили:
<p>I. Журнал засідання Ради Народних Міністрів від 10 лютого б.р. Ч.44.</p> <p>II. Доклад державного секретаря постанови про скасування посади головноуповноваженого по евакуації військовополонених з Австро-Угорщини та про утворення слідчої комісії для розслідування витрат по евакуації військовополонених, зроблених зазначеним головноуповноваженим.</p> <p>III. Доклад міністра юстиції закону про задоволення грошовою платнею і допомогою за згублене майно військовополонених, які повертаються з полону.</p> <p>IV. Доклад міністра юстиції закону про амністію військових.</p> <p>V. Доклад міністра юстиції постанови про вибори та призначення мирових суддів.</p>	<p>I. Ухвалити.</p> <p>II. Ухвалити.</p> <p>III. Ухвалити з такими поправками: у п. I слово: "були" замінити словом "являються", примітку 2 до п. I – викинути; у п.7. у кінці додати "збільшеного в десять раз".</p> <p>IV. Ухвалити з добавкою: чинність цього закону поширюється тільки на тих осіб, котрі вчинили злочинства до 15 грудня 1918 року.</p> <p>V. Ухвалити з поправками: у п.2. слово "травня" замінити словом "червня"; у п.3. після слова</p>

VI. Доклад міністра фінансів постанови про грошову допомогу п.п. міністрам, виконуючим обов'язки міністрів і товаришам міністрів, котрі виходять у відставку.

VII. Доклад міністра закордонних справ про передачу ним керування міністерством закордонних справ раднику міністерства п. Карпинському.

VIII. Доклад міністра фінансів закону про добові гроші евакуйованим урядовцям.

"які" додати "після наказу Директорії", у п. I слова "земські зібрання" замінити словами "місцеві самоврядування", слова "негайно вжити всіх заходів до обібрання" замінити словами "в I-му черговому чи надзвичайному зібранні обрати", у п. V слово "і працівниками" замінити словом "на громадській ниві", у п. VI слова "введення в життя" закреслити, слово "припинити" замінити словом "скасувати".

VI. Виходячим у відставку з приводу кризи Кабінету по політичним причинам міністрам, виконуючим обов'язки міністрів та товаришам міністрів видавати допомогу: сімейним в розмірі 3-х місячного утримання зо всіма додатками, а несімейним в розмірі 2-х місячного утримання зо всіма додатками. В зазначену допомогу не зараховувати утримання, що одержано згідно з законом 16 січня 1919 року "про видачу трьохмісячного утримання служачим урядових інституцій в разі евакуації місцевостей, котрим загрожує небезпечність втручання ворогів".

VII. Прийняти до відома.

VIII. Ухвалити згідно з постановою Директорії без під'ємних. Перевести в життя по телеграфу.

Засідання закрито об 11 год. ночі.

ЦДАВО України. Ф.1065.- Оп.1. - Спр.14. - Арк.83-84. Машинопис. Незасвідчена копія.

12.02. 1919 р.

Ч.46

Головував: Г.Сиротенко і І.Штефан.

Присутні міністри: І.Липа, Б.Мартос, А.Ревуцький, Д.Симонів, товариші міністрів: П.Холодний, С.Гольдельман, М.Тимофіїв, Є.Яковенко, А.Лівицький, Є.Архипенко, головноуправляючий управління преси й інформацій О.Назарук, заступник військового міністра отаман [О.]Галкин.

В.о. державного секретаря: М.Корчинський.

Секретарював: В.Крушинський.

Засідання відкрито о 7 год. 30 хв. вечора.

Слухали:	Постановили:
<p>I. Доклад головноуправляючого управління преси й інформацій в справі постанови Ради Народних Міністрів від 6 лютого про асигнування в його розпорядження 37. 440. 000 карб. на допомогу українським видавничим організаціям.</p> <p>II. Доклад державного секретаря прохання міністерства шляхів про асигнування 47 мільйонів карб. на видатки по формуванню Окремого корпусу технічно-залізничного війська.</p> <p>III. Доклад міністра єврейських справ проекту закону [про]</p>	<p>I. Просити головноуправляючого управління преси й інформацій і міністра освіти внести в цій справі на чергове засідання Ради Міністрів доклади.</p> <p>II. 1/ Асигнувати 5 мільйонів карбов. 2/ Пропонувати міністру шляхів I тижня надіслати до контролю переліч майбутніх видатків цих грошей, а також і справоздання про витрату отриманих по постанові 24 січня 5 мільйонів карб. 3/ Доручити міністру шляхів вжити заходів, аби всі технічні потреби військ обслуговувались Окремим корпусом технічно-залізничних військ.</p> <p>III. Ухвалити з поправками: в примітці 2 до п. 3.: "у власність"</p>

єврейське громадське самоуправління.

IV. Доклад міністра земельних справ про відміну примітки II до ст. 7 тимчасового закону про губерніальних та повітових лісничих, та встановлення добових при командировках: губерніальним лісничим 25 карб. і повітовим та їх помічникам по 20 карб. за добу.

V. Доклад міністра єврейських справ проекту положення про єврейське громадське самоуправління.

VI. Доклад заступника військового міністра про скасування управління головноуповноваженого по керуванню і ліквідації інституцій і організацій військового часу.

VII. Доклад заступника військового міністра про надання начальника Головного військово-юридичного управління при товаришах міністра.

замінити: "у завідування"; в кінці пункту додати: "з додержанням правил закону про землю від 8 січня 1919 року"; в п. 4 після слів: "в депозит міністерства" додати "для передачі відповідним громадським радам".

До п. 4 додати примітку: "В разі непогодження комісій з радами чи думами, справа передається на остаточне вирішення міністра єврейських справ по згоді з міністром внутрішніх справ і юстиції".

В п. 10 слово "родичів" замінити словом "батьків" і в п. 15 викреслити "все високе".

IV. Ухвалити.

V. Передати доклад на заключення комісії в складі міністра юстиції, єврейських і внутрішніх справ.

VI. Розгляд докладу відкласти до чергового засідання, а самий доклад передати міністрам: народного здоров'я, земельних справ і народного господарства на висновок.

VII. Ухвалити.

VIII. Доклад міністра фінансів проекту закону про надання міністрові фінансів права поширення закону від 8 грудня 1918 року на випуск грошових знаків зверх 3.500.000.000 карб. на суму 1.000.000.000 гривень, а разом на 8.000.000.000 гривень.

IX. Доклад міністра фінансів про творення посади комісара з складу конгресу і фінансової наради для доцільного провадження видатків військового фонду.

X. Доклад міністра фінансів проекту постанови про припинення видатків за рахунок кошторисів 1918 року.

XI. Внесення Міністра Фінансів кандидатури Самійла Івановича Афанасьєва на посаду директора загального департаменту, і Петра Порфировича Відибіди на посаду товариша міністрів фінансів.

XII. Доклад міністра праці проекту постанови про асигнування 4.000.000 гривень на організацію громадських робіт в Бердичеві і Житомирі.

XIII. Внесення міністра народного господарства кандидатур в склад надзвичайної торговельно-фінансової делегації до Англії та

VIII. Ухвалити.

IX. Утворити посаду комісара з складу конгресу і при нім фінансову нараду і доручити комісії утвореній при міністерстві фінансів в складі міністрів: фінансів, народного господарства, військового і державного контролера виробити на протязі 2-х днів інструкції зазначеним установам, які внести в Раду Міністрів.

X. Ухвалити з поправками: п. 7 викреслити.

XI. Ухвалити.

XII. Ухвалити з поправкою: в п. 1 викреслити "на витрати в м. Бердичеві і Житомирі" і написати натомість "на позики місцевим самоврядуванням" м. Бердичева та Житомира.

XIII. 1/ Ухвалити призначення з дня, який буде визначений міністром народного господарства.

<p>Амери́ки: голови делегації Христофора Антоновича Барановського, радників Соломона Ізраїлевича Гольдельмана і [П.І.]Імшанецького¹⁸⁹ і фахівців: Олександра Степаненка, Дмитра Вікторовича Коліуха¹⁹⁰ і Михайла Олександровича Савченка-Більського¹⁹¹.</p> <p>XIV. Внесення міністра земельних справ кандидатур Василя Хроневича, Флора Зайко-Заїкіна і Павла Облапа на посади фахівців IV класи по департаменту хліборобства, першого – з 15 січня, другого – з 25 і останнього з 24 січня б.р.</p>	<p>2/ Просити міністра закордонних справ не пізніше трьох днів представити Раді Міністрів проект скорочення штатів закордонних місій.</p> <p>XIV. Ухвалити.</p>
--	---

Засідання закрито об 11 год. 30 хв. ночі.

ЦДАВО України. Ф.1065.- Оп.1. - Спр.14. - Арк.83-86 зв. Машинопис. Незасвідчена копія.

13.02.1919 р.

Ч.47

Голоували: [І.]Липа та [Г.]Сиротенко.

Присутні міністри: Д.Симонів, [М.]Шаповал, отаман [О.]Греков, [І.]Штефан, [А.]Ревуцький, М.Білінський, [І.]Фещенко-Чопівський, [О.]Назарук, П.Холодний, товариш міністра [С.]Гольдельман, товариш міністра [М.]Тимофіїв, заступник міністра внутрішніх справ А.Лівицький, товариш міністра [Є.]Яковенко, заступник міністра закордонних справ О.Карпинський.

Державний секретар М.Корчинський.

Секретарював: в.о. пом. секретаря В.Мільгевський.

Засідання відкрито о 8 годині вечора.

Слухали:	Постановили:
<p>I. Журнал засідання Ради Народних Міністрів від 11 лютого Ч. 45.</p> <p>II. Журнал засідання Ради Народних Міністрів від 12 лютого Ч. 46.</p> <p>III. Інформації державного секретаря в справі зміни Кабінету Міністрів та повідомлення, що уповноваження старого складу Кабінету кінчається сьогодні 13 лютого б.р. о 12 год. ночі¹⁹².</p> <p>IV. Інформації міністра пошт і телеграфів в справі внутрішнього становища на Україні.</p> <p>V. Інформації військового міністра про військове становище на большевицькому фронті.</p> <p>VI. Доклад товариша міністра народного господарства про зміну</p>	<p>I. Ухвалити.</p> <p>II. Ухвалити.</p> <p>III. Прийняти до відома.</p> <p>IV. Прийняти до відома.</p> <p>V. Прийняти до відома.</p> <p>VI. Проект тексту закону ухвалити з такими поправками: пе-</p>

закону 14 червня 1918 року про план провадження ліквідації майна військового часу.

VII. Доклад міністра єврейських справ положення про єврейське громадське самоуправління.

VIII. Доклад управляючого управління преси й інформацій постанови про асигнування в розпорядження управляючого управління преси й інформацій 25.000.000 гривень на допомогу українським культурним організаціям в Галичині.

IX. Доклад управляючого управління преси й інформацій постанови про асигнування в розпорядження управляючого управління преси й інформацій 31.150.000 гривень на допомогу українським видавничим організаціям.

X. Доклад державного секретаря про затверджену Дирек-

ред п. I поставити: " На зміну закону 14 червня 1918 року", у п. VI слова: "на місцях уповноважених" замінити: "всіх співробітників передбачених штатами". Додати пункт 1 такого змісту: "вимоги військового міністра задовольняються по за всякою чергою". Товариш міністра народного здоров'я й опікування заявив, що проект плану переведення ліквідації розглядався в комісії без представника міністерства народного здоров'я й опікування. Особливу думку до цього додано.

VII. Передати в комісію в складі п.п. міністрів: юстиції, внутрішніх справ, єврейських та управляючого управління преси й інформацій. На протязі тижня внести свій висновок в Раду Народних Міністрів.

VIII. Ухвалити.

IX. Ухвалити. Розподілення грошей робити в порозумінні з міністром освіти та державним контролером.

X. Прийняти до відома.

торією постанову про асигнування 3.000.000 карб. на видання шкільних книжок та учбових приладдів на єврейській мові з такими змінами: замість 3.000.000 карб., асигнувати 1.000.000 карб. з таким додатком: "з умовою одержання в скарбниці не більше 300.000 карб. у місяць".

XI. Доклад державного секретаря затвердженої Директорією постанови про асигнування 3.000.000 карб. Для видачі допомоги єврейському населенню різних міст і містечок, які постраждали від єврейських погромів з такими змінами: замість 3.000.000 асигнувати 1.000.000 карб., в кінці додати "і під контролем місцевих трудових рад".

XII. Доклад заступника міністра закордонних справ постанови про призначення Лоського Костянтина¹⁹³ на посаду голови Надзвичайної дипломатичної місії Української Народної Республіки до скандинавських держав та доручити йому керування справами українського посольства Фінляндії з 17 січня 1919 року.

XIII. Внесення т.в.о. міністра закордонних справ про призначення Липинського В'ячеслава¹⁹⁴ на посаду надзвичайного посланника уповноваженого міністра Української Народної Республіки при уряді Австро-Угорщини.

XIV. Доклад державного контролера та державного секретаря закону про організацію контролю

XI. Одкласти до чергового засідання.

XII. Ухвалити.

XIII. Ухвалити призначення з дня усунення. Висловити побажання, щоб п. Липинський був призначений на більш відповідальну посаду.

XIV. Ухвалити з такими поправками в законі: у п. "В." встановити одноманітні назви, а саме:

Української Народної Республіки
й статуту контролю.

замість старший ревізор – старший контролер, замість ревізор – контролер, замість помічник ревізора 8 класи – помічник контролера, замість помічник ревізора 9 класи та рахунковий урядовець – другий помічник контролера, замість управитель палати та завідуючий контролем - головний контролер.

Назва "державний контролер" зостається без змін.

У розділі 2 у п. 1 додати примітку: "при надсилання потрібних матеріалів поштою днем виконання вважається день здачі матеріалів на пошту".

В статуті зробити такі зміни, а саме: в розділі 2 п. VII замінити словами: "на чолі контролю стоїть державний контролер, який користується правами міністра".

Призначення державного контролера провадити порядком, встановленим для видання законів, в п.15 вставити: "Товариш його призначається порядком, встановленим для призначення товариша міністра".

Пункт 23 замінити так: "Державний контролер може вносити до найвищого суду Української Народної Республіки для пояснення питання, які вимагають тлумачення законів".

П.п. 26 та 27 викинути. Пункт 32 в кінці змінити так: "та призначаються на посади в загальному порядку, встановленому для осіб відповідної класи".

У примітці слово "затверджуються" замінити "призначаються порядком, зазначеним в цій статті". В п.78 в кінці додати:

	"так піднесення на належну височінь їх морального рівня та робочої дисципліни".
--	---

Засідання зачинено о 10 год. вечора.

ЦДАВО України. Ф.1065.- Оп.1. - Спр.14. - Арк.87-88 зв. Машинопис. Незасвідчена копія.

№ 83

14.02.1919 р.
Ч.48

Головував: С.С.Остапенко.

Присутні міністри: Г.Чижевський, Є.Архипенко, І.Фещенко-Чопівський, Д.Симонів, керуючі міністерствами: І.Липа, М.Білінський, А.Ревуцький, О.Назарук, Г.Сиротенко, Є.Яковенко, П.Холодний, С.Гольдельман.

Державний секретар М.Корчинський.

Секретарював: В.Крушинський.

Засідання відкрито о 7 год. вечора.

Слухали:	Постановили:
<p>I. Інформації представника військового міністра і голови Кабінету.</p> <p>II. Позачерговий доклад міністра земельних справ про асигнування для провадження боротьби з чумою на рогатій худобі 6.940.000 гривень.</p>	<p>I. Прийняти до відома.</p> <p>II. Розгляд доповіді відсунути до чергового засідання, а самий доклад передати на заключення державного контролера і міністра фінансів.</p>

<p>III. Доклад міністра народного господарства прохань товаришів міністра С.І.Гольдельмана і Л.Д.Шрамченка про увільнення їх згідно з проханнями.</p>	<p>III. Прохання про увільнення прийняти.</p>
---	---

Засідання закрито о 9 год. вечора.

ЦДАВО України. Ф.1065.- Оп.1. - Спр.14. - Арк.89. Машинопис. Незасвідчена копія.

№ 84

15.02.1919 р.

Ч.49

Головував: С.Остапенко.

Присутні міністри: Д.Симонів, [Г.]Чижевський, товариш міністра [С.]Гольдельман, [О.]Карпинський, [О.]Назарук, [Є.]Архипенко, [Д.]Маркович, [І.]Липа, товариш міністра [Є.]Яковенко, [Г.]Сиротенко, А.Ревуцький, [М.]Білінський, [І.]Паливода, [П.]Холодний, [П.]Пилипчук.

Державний секретар М.Корчинський.

Секретарював: В.Мільгевський.

Засідання відкрито о 7 год. вечора.

Слухали:	Постановили:
<p>I. Інформації голови Ради Міністрів і заступника військового міністра.</p> <p>II. Заява управляючого управління преси та інформацій п.</p>	<p>I. Прийняти до відома.</p> <p>II. Визнати, що заява ця не підлягає обміркуванню в Раді На-</p>

[О.] Назарука про вихід зі складу Ради Міністрів.

III. Доклад міністра земельних справ постанови про боротьбу з пошестю чуми на рогатій худобі.

IV. Доклад товариша міністра здоровля про надзвичайні уповноваження міністра народного здоровля й опікування по боротьбі з заразними хворостями.

V. Доклад голови Ради Міністрів прохання херсонської губерніального філії Національного союзу про видання цій філії 335.000 карб. на культурно-просвітні цілі.

VI. Внесення голови Ради Міністрів про поновлення діяльності Національного союзу.

VII. Доклад голови Кабінету Народних Міністрів прохання віце-консула Української Народної Республіки м. Пензи Ф.І. Богданівського про повернення йому

родних Міністрів. Прохання міністрів та керуючих міністерствами про увільнення подаються до Директорії через голову Кабінету.

III. Ухвалити. Видати авансом 3.000.000 гривень на три місяці.

IV. Ухвалити.

V. Асигнувати в розпорядження міністра внутрішніх справ для видачі допомоги херсонській губерніальній філії Національного союзу 300.000 карб. на культурно-просвітні роботи.

VI. Доручити міністрові внутрішніх справ порозумітися з Головною радою Національного союзу і представниками місцевих філій і подати до Ради Міністрів внесення в цій справі. Тому ж міністрові внутрішніх справ в порозумінню з міністром закордонних справ, головноуправляючим управлінням преси й інформацій при Директорії на 3 засідання од цього представити в Раду Міністрів доклад про сучасну організацію, стан інформаційної справи та план організації інформації.

VII. Передати міністрові закордонних справ на заключення і зробити доклад Раді Міністрів.

45.000 карб., забраних у нього більшовиками.

VIII. Внесення міністра юстиції пропозиції про звільнення председателя Черкаського окружного суду К.Конаховича від заїнаємої ним посади.

IX. Внесення міністра земельних справ про призначення Б.Ю.Іваницького на в.о. товариша міністра земельних справ, з залишенням за ним посади директора лісового департаменту.

X. Внесення міністра внутрішніх справ про призначення Є.А.Джоліва на посаду товариша міністра внутрішніх справ.

XI. Внесення міністра внутрішніх справ про призначення В.О.Строменко на посаду товариша міністра внутрішніх справ.

XII. Внесення керуючого міністерством юстиції про призначення А.М.Лівицького членом консультації при міністерстві юстиції з покладанням на нього обов'язків товариша міністра юстиції.

XIII. Доклад міністра внутрішніх справ прохання С.В.Трухлого про звільнення його з посади товариша міністра внутрішніх справ.

XIV. внесення державного секретаря про призначення Сергія Павловича Матюшенка на посаду секретаря Ради Міністрів.

VIII. Ухвалити.

IX. Ухвалити.

X. Ухвалити.

XI. Ухвалити.

XII. Ухвалити.

XIII. Ухвалити.

XIV. Ухвалити.

<p>XV. Доклад заступника військового міністра про порядок обміркування і затвердження штатів частин та установ військової офіції.</p> <p>XVI. Доклад заступника військового міністра про великодню і святкову нагороду співробітникам військової офіції.</p> <p>XVII. Доклад заступника військового міністра про скасування всіх рангів по військовій офіції, встановлених законом бувш. гетьманського уряду¹⁹⁵.</p>	<p>XV. Одкласти на слідуєче засідання.</p> <p>XVI. Одкласти до слідуєчого засідання.</p> <p>XVII. Одложити.</p>
---	---

Засідання зачинено о 10 год. вечора.

ЦДАВО України. Ф.1065.- Оп.1. - Спр.14. - Арк.90-91. Машинопис. Незасвідчена копія.

16.02.1919 р.

Ч.50

Головував: С.С.Остапенко.

Присутні міністри: Г.Чижевський, Є.Архипенко, І.Фещенко-Чопівський, Г.Сиротенко, О.Карпинський, Д.Симонів.

Державний секретар М.Корчинський.

Секретарював: В.Крушинський.

Засідання відкрито о 6-й год. вечора.

Слухали:	Постановили:
<p>I. Інформації голови Кабінету.</p> <p>II. Доклад державного секретаря законопроекту про видачу допомоги міністрам, керуючим міністерствами і товаришам міністрів при залишенні ними своїх посад.</p> <p>III. Внесення міністра народного господарства кандидатури інженера Сергія Шемета¹⁹⁶ на посаду в.о. товариша міністра народного господарства по справах промисловості.</p> <p>IV. Інформації заступника військового міністра про стан військових подій на Україні.</p>	<p>I. Прийняти до відома.</p> <p>II. Ухвалити з поправками: в началі I п. додати: "до видання загального пенсійного статуту"; в п. I викреслити "виходячим у відставку з приводу зміни Кабінету по політичним причинам"; "виконуючим обов'язки міністрів" замінити на: "керуючим міністерствами", після слів "товаришам міністрів" додати: "при залишенні ними своїх посад". П. 2 викреслити і замінити таким: "закон цей ввести в силу з 30 січня 1919 року".</p> <p>III. Ухвалити.</p> <p>IV. Ухвалити.</p>

З оригіналом згідно:

Пом. секретаря Ради Народних Міністрів

ЦДАВО України. Ф.1065.- Оп.1. - Спр.15. - Арк.125. Машинопис. Незасвідчена копія.

17.02.1919 р.

Ч.51

Головував: заступник голови, керуючий міністерством юстиції Маркович.

Присутні міністри: Д.Симонів, М.Білінський, [А.]Ревуцький, товариш міністра [С.]Гольдельман, товариш міністра [Є.]Яковенко, [П.]Пилипчук, [І.]Фещенко-Чопівський, [Є.]Архипенко, [І.]Паливода, [П.]Холодний, [Г.]Чижевський, [К.]Мацієвич, [П.]Видибіда, [М.]Тимофіїв.

Державний секретарь М.Корчинський.

Секретарював: В.Мільгевський.

Засідання відкрито о 7 год. вечора.

Слухали:	Постановили:
I. Журнал засідання Ради Народних Міністрів від 13 лютого Ч. 47.	I. Ухвалити.
II. Журнал засідання Ради Народних Міністрів від 14 лютого Ч. 48.	II. Ухвалити.
III. Журнал засідання Ради Народних Міністрів від 15 лютого Ч. 49.	III. Ухвалити.
IV. Доклад заступника голови Ради Народних Міністрів прохання бувшого міністра пошт і телеграфів І.Штефана про видачу йому грошової допомоги.	IV. Асигнувати допомогу І.Штефану в розмірі 5.000 карб.
V. Доклад товариша міністра фінансів постанови про асигнування на гараж при Директорії 250.000 карб. та 300.000 карб. на канцелярію при Директорії.	V. Передати державному контролеру на попередній висновок.
VI. Доклад міністра єврейських справ положення про	VI. Ухвалити з такими поправками: в п.37 в §3 слово "полови-

єврейське громадське самоуправління.

ну" замінити "трет[ину]", після §4 вставити §5 такого змісту: "Правила завідування й забезпечення капіталів та нерухомостей єврейських громад".

До п. 18 додати примітку такого змісту: "Всі протоколи засідань єврейських громадських рад й вся бухгалтерія мають бути докладно ведені на двох мовах – українській та єврейській".

Вставити п. 39 такого змісту: "коли діяльність якої-небудь єврейської громади приймає законний* характер, то міністрові єврейських справ надається право розпустити існуючий склад громади і призначити нові вибори в двохмісячний строк".

В п. 44 в кінці додати: "і також притягати винних в растраті майна до відповідальності карної і маєткової".

П. 47 замінити так: "списки членів громади, оподаткованих додатковим збором, також рахівництво по додатковому обложенню ведеться єврейсько-громадською громадою".

В п. 54 після слова "громади" вставити "на території Української Народної Республіки, де він помер, коли це не відомо, то де він похований, коли ж і це не відомо, то спадковий збір отримує та громада, на території Української Народної Республіки, де є найбільша частина його маєтності".

П. 57 викинути.

В п. 73 додати примітку такого змісту: "переведення свободних остатків, перевищуючих

*Помилка і слід читати "незаконний характер". – Ред.

3.000 карб., проводжуються по затвердженню міністра єврейських справ".

В п.81 додати примітку: рішення ради громади по таким жалобам підлягають викликам міністра єврейських справ. Товариш міністра освіти звернувся до міністра єврейських справ з таким запитанням: "Чи не буде цей закон зв'язувати в той часті, яка торкається керування культурно-просвітніми справами, складання майбутнього закону про управління освітою різних народів України?".

Міністр єврейських справ дав таку відповідь: "При складанні цього закону малося на увазі, щоб остаточне вирішення питання про управління освітою не передішалося цим законом".

VII. Телеграму передати міністрові шляхів для розсліду.

VIII. Остаточне вирішення, на підставі заслуханих інформацій, винести на черговому засіданні.

IX. Ухвалити.

VII. Доложену державним секретарем телеграму міністра освіти про розбиття потягу в котрому їхав міністр освіти Огієнко. Сталося це внаслідок безладдя на Подільських залізницях, пан Огієнко не постраждав.

VIII. Інформації в справі діяльності отамана М.Ковенка.

IX. Доклад міністра шляхів постанови про розпорядок керування Подільською залізницею.

Засідання зачинено о 10 1/2 год. вечора.

З оригіналом згідно:

Діловод:

[Підпис]

ЦДАВО України. Ф.1065.- Оп.1. - Спр.14. - Арк.92-93. Машинопис. Засвідчена копія.

19.02.1919 р.

Ч.52

Головував: С.С.Остапенко.

Присутні міністри: І.Фещенко-Чопівський, Є.Архипенко, Г.Чижевський, О.Карпинський, Г.Сиротенко.

Державний секретар М.Корчинський.

Державний контролер Д.Симонів.

Секретарював: С.Матюшенко.

Початок засідання: 6 год. 15 хв.

Слухали:	Постановили:
<p>I. Доклад п. голови Кабінету про вимогу Директорії негайно оголосити закон про місцеві конгреси і ради трудового народу, ухвалений Директорією, по наведених справах 8 лютого ц.р.</p> <p>II. Інформації п. заступника військового міністра про сучасне становище на фронтах України.</p> <p>III. Інформації п. міністра внутрішніх справ про політичне становище на Україні.</p> <p>IV. Доклад голови Кабінету про внесення керуючого міністерством єврейських справ про необхідність видання відозви з приводу подій в Проскуріві¹⁹⁷.</p> <p>V. Доклад міністра земельних справ про закриття часопису "Свободное Слово".</p>	<p>I. Доручити п. голові, на підставі міркувань, висловлених членами Кабінету, зробити доклад Директорії в цій справі, а остаточне рішення справи винести на чергове засідання після згаданого докладу голови Кабінету.</p> <p>II. Прийняти до відома.</p> <p>III. Прийняти до відома.</p> <p>IV. Відкласти обговорення цієї справи до скінчення розсліду прокурівських подій.</p> <p>V. Доручити п. голові Кабінету просити Головного отамана С.В. Петлюру про відкриття часопису "Свободное Слово".</p>

<p>VI. Проект інтерв'ю міністра земельних справ про заходи міністерства в справі аграрної реформи.</p> <p>VII. Тимчасові штати особистої канцелярії голови Ради Народних Міністрів.</p> <p>VIII. Повідомлення Директорії що на засіданні 3 лютого Директорія постановила "законопроект про скасування Слідчої комісії Ковенка принципово ухвалити. Передачу функцій Слідчої комісії Ковенка відповідним відомством доручити голові Ради Міністрів професору Остапенку".</p>	<p>VI. Прийняти до відома.</p> <p>VII. Ухвалити.</p> <p>VIII. Прийняти до відома.</p>
---	---

Кінець засідання о 9 год. 20 хв. веч.

З оригіналом згідно:

Пом. секретаря Ради Народних Міністрів:

ЦДАВО України. - Ф.1065.- Оп.1. - Спр.14. - Арк.94-94 зв. Машинопис. Засвідчена копія.

20.02.1919 р.

Ч.53

Головував: Д.Маркович.

Присутні міністри: Г.Чижевський, І.Фещенко-Чопівський, Є.Архипенко, Д.Симонів, П.Холодний, М.Білінський, А.Ревуцький, Є.Яковенко, І.Липа, О.Карпинський, Г.Сиротенко, П.Відибіда, І.Паливода, Л.Михайлів, М.Тимофіїв.

Державний секретарь М.Корчинський.

Секретарював: В.Крушинський.

Засідання відкрито о 7 год. вечора.

Слухали:	Постановили:
<p>I. Інформації військового міністра, міністрів єврейських справ, внутрішніх справ та пошт і телеграфу про військовий і внутрішній стан України.</p> <p>II. Інформації міністра юстиції про діяльність окружної слідчої комісії.</p> <p>III. Доклад військового міністра законопроекту про обсяг компетенції Головного отамана, Наказного отамана та військового міністра.</p> <p>IV. Доклад військового міністра проекту постанови про скасування рангів, встановлених наказами по бувшій військовій офіції Української Держави під</p>	<p>I. Прийняти до відома.</p> <p>II. Прохати т. в. об. військового міністра зробити доклад Головному отаманові на підставі згаданих інформацій і попередніх даних.</p> <p>III. Ухвалити з поправками: вступ до законопроекту викреслити і натомість написати: "На зміну та доповнення діючих законів установити крім посади Головного отамана Української Народної Республіки та військового міністра, посаду Наказного отамана Народної Республіканської армії", і додати п. 4: "закон цей ввести в силу по телеграфу".</p> <p>IV. Ухвалити.</p>

чч. 221 і 230 бувшого гетьманського уряду і встановлення нових, відповідно посадам.

V. Доклад міністра юстиції проекту статуту надзвичайної слідчої комісії в м. Житомирі.

VI. Доклад міністра юстиції проекту про відновлення гарантій недоторканості особи на території Української Народної Республіки.

VII. Доклад державного секретаря надісланого Директорією прохання вдови забитого большевиками [І.Пугача] члена б. Центральної Ради¹⁹⁸, Євгенії Пугач про призначення їй і її дочці пенсії.

VIII. Внесення міністра праці кандидатури В.М.Ненадкевича на посаду в.о. директора департаменту охорони праці.

IX. Доклад міністра внутрішніх справ про необхідність задля розгрузки Вінниці перевести деякі міністерства з Вінниці до інших міст.

X. Журнал засідання Ради Народних Міністрів Ч. 49.

V. Ухвалити додавши в п. II представника від єврейського міністерства по призначенню керуючого міністерством єврейських справ.

VI. Ухвалити з поправками: п 2 викреслити і в п. 3. після слів "накласти на" додати: "суддів".

VII. Призначити з 25 січня 1918 року вдові забитого большевиками б. члена Центральної ради І.М. Пугача, Євгенії Остапівні Пугач і її дочці щорічну пенсію в розмірі 3.000 карб. з тим, щоб в випадку смерті Є.Пугач зазначена пенсія в половинній долі видавалася її дочці до її повноліття.

VIII. Ухвалити.

IX. Для розгрузки Вінниці перевести міністерства єврейських справ і народного здоров'я до м. Проскурова, морське і культури до м. Бару й праці та народної освіти до м. Кам'янця. Відповідним міністрам про день майбутнього від'їзду повідомляти голову Кабінету.

X. Ухвалити.

Засідання закрито о 10 год. вечора.

ЦДАВО України. - Ф.1065.- Оп.1. - Спр.14. - Арк.95-96. Машинопис. Незасвідчена копія.

22.02.1919 р.

Ч.54

Головував: заступник голови, керуючий міністерством юстиції Д.Маркович.

Присутні міністри: І.Липа, М.Білінський, [Є.]Яковенко, Д.Симонів, [Г.]Чижевський, [П.]Пилипчук, [О.]Карпинський, [П.]Паливода, [П.]Відибіда, [Ю]Щириця, [Г.]Сиротенко.

Державний секретар М.Корчинський.

Секретарював: В.Мільгевський.

Засідання відкрито о 7 годині вечора.

Слухали:	Постановили:
<p>I. Журнал засідання Ради Народних Міністрів від 20 лютого б.р. Ч.53.</p> <p>II. Внесення міністра морських справ про зміну міста перебування морського міністерства.</p> <p>III. Внесення міністра культів про зміну міста евакуації міністерства культів.</p> <p>IV. Внесення керуючого міністерством пошт і телеграфів про призначення на посаду директора телеграфно-телефонного департаменту І.Д.Штефана з 17 лютого б.р.</p> <p>V. Внесення міністра народного господарства про затвердження згідно з законом від 20 червня директора департаменту внутрішнього торгу М.І.Булгака на займаємій посаді.</p>	<p>I. Ухвалити.</p> <p>II. Принципово ухвалити морське міністерство перенести до м. Миколаєва, евакуацію провести до ст. Жмеринка.</p> <p>III. Ухвалити евакуацію міністерства культів в одно місто з міністерством освіти.</p> <p>IV. Ухвалити.</p> <p>V. Ухвалити.</p>

VI. Внесення міністра народного господарства про призначення інженера Поршина на посаду урядовця особливих доручень IV класи поверх штату міністерства народного господарства.

VII. Внесення міністра народного господарства про увільнення членів ради міністра торгу і промисловості Тимошенка В.П., Соколова А.П., Ізюмова Л.І. та Гаєвського Д.А.

VIII. Доклад державного секретаря пересланого від Директорії проекту про зміну п. 3 закону від 20 січня 1919 р. про припинення діяльності Російського товариства Червоного хресту та переведення цього закону в життя по телеграфу.

IX. Доклад державного секретаря про вироблення додатково закону до постанови Директорії від 26 листопаду 1918 року про пенсію та допомогу батькам забитих козаків.

X. Доложений державним секретарем доклад військового міністра про строк з якого переводиться в життя закон від 26 січня б.р. про поліпшення стану служачих в Дієвій армії Української Народної Республіки.

XI. Доклад міністра освіти про управління освітою в Українській Народній Республіці та штати губерніальних та повітових шкільних управ.

VI. Ухвалити.

VII. Ухвалити.

VIII. Визнати, що в переведенню цього закону в життя по телеграфу не має потреби, бо закон цей вже надруковано в Віснику законів; пункт про те, аби передача майна провадилася мимо міністерства народного здоровля відхилити.

IX. Передати міністрові внутрішніх справ для вироблення відповідного законопроєкту.

X. Ухвалити.

XI. Ухвалити зі змінами.

XII. Доклад міністра освіти законопроект про організацію курсів для підготовки учителів вищих початкових шкіл та про асигнування на утримання цих курсів в 1919 році.

XIII. Доклад міністра шляхів про асигнування 30.000.000 гривень на перешивку вузькоколіїних галицьких залізниць і провадження експлуатації.

XIV. Доклад міністра внутрішніх справ постанови про асигнування 150.000 гривень в розпорядження міністра внутрішніх справ на утримання реквізованих помешкань.

XV. Доклад державного секретаря прохання члена б. Центральної Ради та коменданта міністерського потягу Центральної Ради І.Т. Матюшенка.

XVI. Доложений державним секретарем доклад міністра народного господарства про асигнування 10.000.000 карб. на купівлю майна у німців.

XVII. Внесення міністра внутрішніх справ постанови, щоб державна скарбниця у неділю 23 лютого була відкрита з 10 до 3 години дня.

XVIII. Доклад товариша міністра здоров'я постанови про призначення д-ра [О.Ф.]Білоуса¹⁹⁹ керуючим міністерством до приїзду [О.]Корчака-Чепурківського.

XII. Законопроект ухвалити. Штати ухвалити так як поправив Державний Контролер.

XIII. Асигнувати 5.000.000 гривень на перешивку і 5.000.000 гривень на експлуатацію зазначених залізниць. Поставити в обов'язок міністрові шляхів, щоб грошові витрати були зроблені як можна в обмеженій кількості.

XIV. Ухвалити.

XV. Доручити державному секретарю в порозумінні з державним контролером вияснити цю справу.

XVI. Передати на розгляд державного контролера.

XVII. Ухвалити.

XVIII. Ухвалити.

XIX. Доклад міністра освіти законопроекту про прийняття 29 громадських українських середніх шкіл на державні кошти.

XX. Доклад міністра фінансів постанови про надання міністрові народного господарства права кредитуватися в Державному банкові на суму 500 мільйонів гривень задля утворення оборотних коштів на операцію заготовки дров і іншого палива.

XXI. Доклад міністра фінансів додатку до статуту Українбанку про випуск довгострокових зобов'язань.

XXII. Доклад міністра культів проекту закону про розв'язання шлюбів, освячених православною церквою.

XXIII. Доклад міністра культів законопроекту про тимчасові штати українських духовних консисторій.

XXIV. Доклад міністра культів проекту закону про надання права міністру культів давати дозвіл доглядачам духовних шкіл і ректорам духовних семінарій викладати лекції в інших школах.

XXV. Доклад міністра фінансів про збільшення збору на утримання акцизного догляду з оцтових та інших заводів, які користуються безакцизним спиртом.

XXVI. Доклад міністра фінансів постанови про запро-

XIX. Передати державному контролеру на висновок.

XX. Ухвалити.

XXI. Ухвалити.

XXII. Передати державному секретареві внести в Раду Міністрів, коли буде подано висновок міністра юстиції.

XXIII. Передати державному контролерові і внести в Раду Міністрів на чергове засідання.

XXIV. Ухвалити.

XXV. Ухвалити.

XXVI. Одкласти і передати державному контролеру на висновок.

<p>вадження скарбового продажу цукру в Галичині.</p> <p>XXVII. Доклад міністра фінансів закону про збільшення утримання скарбовим зборчим та розсильним.</p>	<p>XXVII. Ухвалити, а щодо штатів, то передати на висновок державному контролеру.</p>
---	--

Засідання зачинено о 10 год. вечора.

ЦДАВО України. Ф.1065.- Оп.1. - Спр.15. - Арк.132-133 зв. Машинопис. Незасвідчена копія.

№ 90 - 92

ЖУРНАЛИ засідань Кабінету Народних Міністрів²⁰⁰

№ 90

22.02.1919 р.
Ч.55

Головував: С.С.Остапенко.

Присутні міністри: Г.Чижевський, Є.Архипенко, О.Карпинський,
Г.Сиротенко, Д. Симонів, П.Відибіда.
Державний секретар М.Корчинський.

Засідання відкрито о 3-й год. вдень.

Слухали:	Постановили:
<p>I. Доклад голови Кабінету в справі переговорів в Одесі.</p> <p>II. Телеграми голови місії до Советської Росії п. [С.]Мазуренко від 20 та 21 лютого ц.р.²⁰¹</p> <p>III. Доклад міністра земельних справ про асигнування з 5 мільйон. Земельного фонду Подільському губерніальному комітетові Селянської спілки 700.000 гривень на видавничу, культурно-просвітню і інші подібні роботи поміж селянством Поділля.</p> <p>IV. Доклад військового міністра законопроекту про достроковий призов до виконання військової повинності народжених в 1900 р. і що мають освіту.</p>	<p>I. Прийняти до відома.</p> <p>II. Прийняти до відома.</p> <p>III. Асигнувати 700.000 гривень, якщо губерніальний комітет Селянської спілки не одержав коштів поза Радою Міністрів безпосередньо від Директорії.</p> <p>IV. Ухвалити.</p>

<p>V. Доклад голови Кабінету законопроекту про асигнування в розпорядження голови Ради Міністрів на представництво на три місяці по 100.000 гривень щомісячно.</p> <p>VI. Доклад міністра внутрішніх справ про необхідність утворення окремого кошу охорони ладу.</p> <p>VII. Доклад військового міністра про асигнування в його розпорядження кредиту військового фонду в сумі 100.000.000 карб. для переведення цієї суми в розпорядження головного начальника постачання.</p>	<p>V. Асигнувати в розпорядження голови Ради Міністрів на представництво на три місяці 300.000 гривень по 100.000 гривень на місяць.</p> <p>VI. Передати справу на попередній розгляд міністрів: військового, внутрішніх справ і юстиції.</p> <p>VII. Остаточне вирішення питання відкласти на завтра, заслухавши раніш справоздання міністра фінансів і державного контролера в справі витрати попередніх 200.000.000 карб. військового фонду.</p>
--	---

Засідання зачинено о 5-й год. вечора.

З оригіналом згідно:

Пом. секретаря Ради Народних Міністрів:

[Підпис]

ЦДАВО України. Ф.1065.- Оп.1. - Спр.15. - Арк. 134-134. зв. Машинопис. Засвідчена копія.

22.02. 1919 р.

Ч.56

Головував: С.С.Остапенко.

Присутні міністри: Є.Архипенко, Г.Чижевський, О.Карпинський, Г.Сиротенко, Д. Симонів, П.Відибіда, П.Пилипчук.

Державний секретар М.Корчинський.

Засідання відкрито о 9-й год. вечора.

Слухали:	Постановили:
<p>I. Доклад голови Кабінету в справі евакуації міністерств з м. Вінниці.</p> <p>II. Доклад державного секретаря надісланого президією [Трудового] конгресу проекту кошторису президії і комісії конгресу на три місяці і про асигнування 503.200 гривень.</p> <p>III. Доклад державного секретаря проекту постанови Директорії про залишення за штатом урядовців і співробітників державних установ, які залишилися на території, зайнятій більшовиками.</p>	<p>I. При евакуації міністерств з м. Вінниці взяти з собою лише самих необхідних співробітників. Співробітникам, евакуйованим з м. Києва, які залишаються в м. Вінниці видати поверх одержаних ними грошей утримання в розмірі місячної платні зо всіма додатками. Жінок співробітників, крім служачих в центральних установах, при умові, що вони поступили на посаду до 22 лютого ц.р., ні в яким разі в призначений для евакуації потяг не приймати.</p> <p>II. Ухвалити і асигнувати в розпорядження президії Трудового конгресу з коштів державної скарбниці на три місяці 503.200 гривень.</p> <p>III. Ухвалити.</p>

<p>IV. Інформації військового міністра і міністра внутрішніх справ про сучасне становище.</p> <p>V. Доклад військового міністра і міністра внутрішніх справ про необхідність ввести Корпус кордонної охорони в склад Дієвої армії.</p>	<p>IV. Прийняти до відома.</p> <p>V. Корпус кордонної охорони ввести в склад Дієвої армії з 31 січня 1919 року.</p>
--	---

Засідання закрито о 11 год. вечора.

З оригіналом згідно:

Пом. секретаря Ради Народних Міністрів

ЦДАВО України. Ф.1065.- Оп.1. - Спр.14. - Арк.98-98 зв. Машинопис. Засвідчена копія.

№ 92

23.02.1919 р.

Ч.57

Головував: С.С.Остапенко.

Присутні міністри: Г.Чижевський, Є.Архипенко, О.Карпинський, Г.Сиротенко, Д. Симонів.

Державний секретар М.Корчинський.

Слухали:	Постановили:
<p>I. Пропозицію в. об. міністра фінансів просити б. міністра фінансів Б.М.Мартоса до здачі їм справ міністерства фінансів п. Федаку, керувати міністерством фінансів і підписувати бумаги по міністерству яко міністр фінансів.</p>	<p>I. Визнати, що б. міністр фінансів Б.М.Мартос до здачі справ міністерства новому міністрові технічно доглядав за справами міністерства фінансів і з 13 лютого 1919 року робить розпорядження по міністерству як міністр фінансів.</p>

II. Доклад міністра внутрішніх справ про резерв міліції.

III. Доклад військового міністра проекту постанови про затвердження штатів старшинської школи при 2-му Подільському корпусі та про відпуск в розпорядження військового міністра з коштів державної скарбниці на утримання цієї школи на кожних 4 місяці з 24 січня 1919 року 200.000 гривень.

IV. Доклад військового міністра про асигнування в його розпорядження кредиту військового фонду в сумі 100.000.000 карб. для переведення цієї суми в розпорядження головного начальника постачання.

V. Доклад міністра фінансів прохання керуючого міністерством морських справ про відкриття херсонській палаті на миколаївську скарбницю в розпорядження начальника головної морської господарської управи на кораблебудівництво асигнованих в розпорядження морського міністра законом від 25 січня б.р. 200.000.000 гривень.

VI. Доклад міністра внутрішніх справ про відпуск 4 мільйонів гривень в безповоротну допомогу волосним земствам для потреб по виконанню адміністративних функцій.

II. Відкласти до чергового засідання.

III. Асигнувати на утримання зазначеної школи 200.000 гривень на протязі 4-х місяців з 24 січня 1919 року і надалі відпускати таку ж суму на кожних 4 місяці.

IV. Ухвалити визнати дані, подані державним контролером, достатніми і дозволити міністрові фінансів відкрити в розпорядження військового міністра кредит військового фонду 112.000.000 гривень з тим, що в цю суму не зараховуються 50.000.000 карб., виданих Директорією з військового фонду на видатки по Галіційському фронту.

V. Тимчасово, до нової постанови Кабінету Міністрів, витрату відкритого морському міністрові законом від 25 січня кредиту в 200 мільйонів гривень, припинити.

VI. Асигнувати на зазначену потребу з коштів державної скарбниці 1.300.000 гривень.

VII. Внесення міністра народного господарства про відкриття в його розпорядження кредиту в 100 мільйонів карб. на операційні видатки.

VIII. Доклад міністра фінансів прохання міністра земельних справ про відкриття в Державному банкові біжучого рахунку в сумі 2.000.000 карб. в рахунок кошторису лісового департаменту 1918 р. по § 10 ст.16 і про видачу нової чекової та рахункової книжок взамін залишених у Києві.

IX. Доклад голови Кабінету в справі порядку евакуації з м. Вінниці.

X. Доклад керуючого міністерством шляхів про асигнування в розпорядження державного секретаріату шляхів Галичини 8.500.000 карб. на експлуатацію залізниць і заготовку палива та металу.

VII. Одкрити кредит в 100 мільон. карб з тим, щоб їх видавати частинами по 20 мільйонів карб., при чому других 20 мільйонів можуть бути видані по пред'явленню обрахунків на витрачені попередні 20.000.000 грив.

VIII. В рахунок кошторису на 1918 р. лісового департаменту по § 10 ст.16 відкрити в розпорядження міністра земельних справ кредиту в 2 мільйони карб.

IX. Прийняти до відома.

X. Ухвалити асигновку в 8500000 карб.

З оригіналом згідно:

Пом. секретаря Ради Народних Міністрів

[Підпис]

ЦДАВО України. Ф.1065.- Оп.1. - Спр.14. - Арк.99-100. Машинопис. Засвідчена копія.

ЖУРНАЛ
засідання Ради Народних Міністрів

25.02.1919 р.

Ч.60

Головував: Д.Маркович.

Присутні міністри: Г.Чижевський, [Є.]Архипенко, І.Фещенко-Чопівський, Д.Симонів, Г.Сиротенко, Є.Яковенко, О.Назарук, О.Карпинський, М.Білінський, Б.Мартос, П.Пилипчук, [Ю.]Щириця.

Державний секретар М.Корчинський.

Секретарював: В.Крушинський.

Засідання відкрито о 7 год. 15 хв. вечора.

Слухали:	Постановили:
<p>I. Інформації військового міністра, міністра внутрішніх справ і управляючого преси й інформацій.</p> <p>II. Внесення міністра юстиції про призначення побільшеної пенсії бувшому тов. председателя Вінницького окружного суду Іванові Лаврентійовичу Непомнящому з 25 лютого 1919 року в розмірі 4.800 карб. на рік.</p> <p>III. Доклад міністра юстиції проекту постанови про призначення побільшеної пенсії з коштів державної скарбниці сім'ям урядовців судового відомства: вдові члена Вінницького окружного суду Олені Лам і вдові б. судового слідчого Олександрі Чернявській з дочкою.</p>	<p>I. Прийняти до відома і скласти комісію з міністрів: військового, внутрішніх справ, преси, освіти, закордонних справ і державного секретаря, якій доручити справу організації інформацій.</p> <p>II. Ухвалити.</p> <p>III. Призначити з коштів державної скарбниці Олені Лам з 6 червня 1918 року щорічну пенсію в розмірі 1.000 карб. і Олександрі Чернявській з дочкою щорічну пенсію з 15 липня 1918 року по 2.400 карб.</p>

IV. Доклад міністра юстиції проекту постанови про асигнування в розпорядження міністра юстиції 25.820 гривень на видачу завідуючій господарством міністерства юстиції П. Білошенко, на покриття збитків понесених нею за час більшовицького наступу у м. Києві в січні 1918 року.

V. Доклад міністра народного господарства про утворення комітету по справах торгу при міністерстві народного господарства.

VI. Доклад державного секретаря внесеного міністром культів проекту постанови про тимчасові штати духовних консисторій.

VII. Внесення міністра земельних справ кандидатури подільського інженера-гідротехника О.Я. Вітрова на посаду т.в.о. директора департаменту земельних поліпшень з 19 лютого б.р.

VIII. Доклад державного секретаря заяви т. в. об. керуючого міністерством єврейських справ п. Ревуцького, що він з огляду на подачу прохання про звільнення від посади, тимчасове керування міністерством єврейських справ передав члену ради міністра П.А. Красному.

IX. Інформації голови Кабінету про внутрішнє і зовнішнє становище України.

IV. Підтвердити постанову Ради Народних Міністрів в цій справі від 10 січня 1919 року /журнал Ч. 22./

V. Відкласти до чергового засідання, а доклад передати на висновок державному контролеві і міністру земельних справ.

VI. Відкласти до чергового засідання, а доклад передати на висновок державному контролеві.

VII. Ухвалити.

VIII. Прийняти до відома.

IX. Прийняти до відома.

<p>Х. Доклад керуючого міністерством народного здоров'я й опікування в справі постанови Ради Міністрів від 20 лютого про переведення міністерства здоров'я й опікування до м. Проскурова.</p>	<p>Х. По умовам діяльності міністерства здоров'я й опікування в справі евакуації ранених і боротьби з пошестями перевести це міністерство до Балти чи Ананьєва в залежності від кращих умовин розташування і поштово-телеграфних зносин. Про час і місце переїзду кер. міністерством повідомити голову Кабінету.</p>
---	--

ЦДАВО України. Ф.1065.- Оп.1. - Спр.14. - Арк.101-102. Машинопис. Незасвідчена копія.

№ 94

ВИПISKA з журналу засідання Ради Народних Міністрів

27.02.1919 р.
Ч.61

Слухали:	Постановили:
<p>Х. Доклад міністра внутрішніх справ про стан розташування державних установ і урядовців в м. Вінниці.</p>	<p>Х. Доручити п.п. міністрам аби всі міністерства негайно надіслали відомості до реквізиційної комісії про всі помешкання, які залишають урядовці відповідного міністерства по реквізиції.</p>

З оригіналом згідно:
Діловод

/Підпис/

ЦДАВО України. Ф.1065.- Оп.1. - Спр.15. - Арк.140. Машинопис. Засвідчена копія.

Журнали засідань Ради Народних Міністрів

№ 95

04.04.1919 р.²⁰²

Ч.88

Головував Є.П.Архипенко.

Присутні міністри: І.І.Огієнко, І.Л.Липа, [П.]Красний, товариш міністра І.Паливода, керуючий міністерством [О.]Карпинський, товариш міністра [О.]Білоус.

Державний секретар М.Корчинський.

Секретарював: пом. секретаря В.Мільгевський.

Засідання відкрито о 6-й год. вечора.

Слухали:	Постановили:
<p>I. Інформація п.п. міністрів про розташування підлеглих їм міністерств в м. Рівному та про налагодження нормальної праці по міністерствам.</p> <p>II. Інформації керуючого міністерством пошт і телеграфів про встановлення поштово-телеграфного зв'язку з місцевостями, зайнятими нашим військом.</p> <p>III. Доклад керуючого міністерством закордонних справ про зміну назви місії висланої до Парижу для участі в мировій конференції²⁰³.</p> <p>IV. Доклад керуючого міністерством справ закордонних про надання делегації з'єднаної Української Народної Республіки</p>	<p>I. Прийняти до відома.</p> <p>II. Прийняти до відома.</p> <p>III. Назву змінити і офіційно іменувати: "делегацією з'єднаної Української Народної Республіки на мировій конференції в Парижі".</p> <p>IV. Ухвалити.</p>

на мировій конференції в Парижі права розпорядження призначеними до неї спеціалістами, політичними дорадниками і канцелярйним персоналом.

V. Внесення керуючого міністерством справ закордонних про затвердження посла до Швейцарії міністра-резидента п. Лукасевича Євмена на посаді надзвичайного посланника і уповноваженого міністра до Швейцарії з 24 січня 1919 року.

VI. Внесення керуючого міністерством справ закордонних кандидатури на посаду радника посольства Української Народної Республіки до Швейцарії бувшого генерального консула у м.Женеві п.[Є.О.]Соковича²⁰⁴ від 24 січня 1919 року.

VII. Внесення керуючого міністерством справ закордонних про звільнення з посади товариша міністра справ закордонних Темницького Володимира згідно з проханням з 25 грудня 1918 року.

V. Ухвалили.

VI. Ухвалити.

VII. Одставку п. Темницького прийняти.

Засідання закрито о 8-й год. вечора.

ЦДАВО України. Ф.1065. - Оп.1. - Спр.14. - Арк.103-103 зв. Машинопис. Незасвідчена копія.

06.04.1919 р.
Ч.89.

Головував І.А.Фещенко-Чопівський.

Присутні міністри: І.І.Огієнко, І.Л.Липа, М.І.Білінський, [Г.]Сиротенко, [П.А.]Красний, товариш міністра [О.]Білоус, [І.М.]Кабачков²⁰⁵, [І.]Паливода, [О.]Карпинський, [Ю.]Морозовський, [Ю.Ж.]Коллард.

Державний секретар М.Корчинський

Секретарював: пом. секретаря В.Мільгевський.

Засідання відкрито о 6-й год. вечора.

Слухали:	Постановили:
<p>I. Доложений товаришем міністра народного здоров'я та опікування проект закону про страхування осіб медичного персоналу на випадок захоруння і про забезпечення пенсією їх родини при смерті від участі в боротьбі з гострозаразними хворостями.</p> <p>II. Доклад міністра народної освіти законопроекту про відкриття з 1 квітня 1919 року сільськогосподарського факультету при Кам'янець-Подільському державному українському університеті.</p> <p>III. Доклад міністра внутрішніх справ законопроекту про асигнування з військового фонду в розпорядження міністерства внутрішніх справ на проведення мобілізації в 1919 році 800.000 гривень.</p>	<p>I. Передати на попередній розгляд фінансової комісії, державного контролера і міністра фінансів.</p> <p>II. Законопроект ухвалити. з поправками, а саме, в п. III в примітці II в кінці додати: "або спеціалістами з вищою освітою". В п. IV в кінці додати: "з дозволу міністра народної освіти". В п. V в кінці додати: "по представленню ради професорів Кам'янецького університету". В п. VII в кінці додати: "в смітнім порядку на загальних основах, крім тих, що асигнуються по штатах".</p> <p>III. Асигнувати 800.000 гривень.</p>

IV. Доклад міністра внутрішніх справ законопроекту про встановлення добової платні лікарям, що братимуть участь в комісіях по мобілізації населення в розмірі 54 гривень на добу.

V. Доложено керуючим міністерством внутрішніх справ прохання Подільської земської управи про дозвіл обложення прибутків 1918 року з торговельно промислових підприємств в розмірі на 20.000.000 карб.

VI. Доклад військового міністра законопроекту про загальний достроковий призив до виконання військової повинності народжених в 1900 році.

VII. Доклад керуючого міністерством пошт і телеграфів про скасування інституту політичних комісарів при поштово-телеграфному відомстві.

VIII. Інформації військового міністра про становище на фронті.

IX. Обговорювали справу про взаємовідносини з Румунією.

IV. Добову платню лікарям ухвалити.

V. Передати на розгляд та заключення комісії в складі п.п. міністрів: фінансів, народного господарства, внутрішніх справ та державного контролера. Скликання комісії доручити міністрові внутрішніх справ не пізніше 7 квітня б.р.

VI. Ухвалити.

VII. Одкласти до слідуячого засідання по формальним причинам.

VIII. Прийняти до відома.

IX. Негайно вжити заходів для налагодження добросусідських відносин з Румунією. Через військового міністра просити Головного отамана, щоб були припинені самочинні формування проти Румунії. Видати в справі відношення уряду до цих формувань відповідний акт, який і довести до відома румунського уряду.

Засідання зачинено о 8-й год. вечора

ЦДАВО України. Ф.1065. – Оп.1. – Спр.14. – Арк.104–105. Машинопис. Незасвідчена копія.

08.04.1919 р.

Ч.90.

Головував: І.Фещенко-Чопівський.

Присутні міністри і керуючі міністерствами: Є.П.Архипенко, І.І.Огієнко, П.Красний, І.Білінський, [О.]Карпинський, отаман, [Г.]Сиротенко, Б.Мартос, І.Паливода, О.Морозовський, І.Кабачков, К.Мирович, [Ю.]Коллард, М.Тимофіїв, [О.]Білоус.

Державний секретар М.Корчинський.

Секретарював: В.Крушинський.

Засідання відкрито о 6-й год. вечора.

Слухали:	Постановили:
<p>I. Доклад державного секретаря рапорту керуючого міністерством культів І.Л.Липи про часовий від'їзд його з м. Рівно і тимчасове доручення керування міністерством культів директору департаменту К.Мировичу.</p> <p>II. Доклад державного секретаря прохання службовців державних установ м. Луцька, Рівного, Крем'янця, Дубно та їх повітів про видачу добових на дорожнечу.</p> <p>III. Внесення державного секретаря про тимчасове, з 1 квітня 1919 року до приїзду міністра фінансів, доручення керувати міністерством фінансів Б.М.Мартосу.</p> <p>IV. Доклад керуючого міністерством морських справ за-</p>	<p>I. Прийняти до відома і ухвалити доручити п. Мировичу на час керування ним міністерством культів заступати міністра культів в Раді Міністрів.</p> <p>II. Ухвалити службовцям Кам'янця, Проскурова і Рівно добові в розмірі зазначенім особливою фінансовою нарадою 19 березня 1919 року і доручити міністру фінансів виробити загальний законопроект про добові гроші всім службовцям місцевостей прифронтової смуги.</p> <p>III. Ухвалити.</p> <p>IV. Ухвалити з поправками в п.9 додати: "та польова прокура-</p>

конопроекту про організацію військово-морських сил на бережжі Чорного моря.

V. Доклад керуючого міністерством морських справ законопроекту про призов до фльоти громадян Наддністрянської України.

VI. Доклад телеграми Головного отамана про відкриття міністерству здоровля кредиту 1918 року Ч.1116 на 1919 р. і внесення керуючого відділом харчування про необхідність дозволити відділу видавати Українському Червоному Хресту зі складів для шпиталів продукти та одіж.

VII. Доклад міністра єврейських справ про розповсюдження серед населення погромних відозв, а також відчитання надісланої міністром єврейських справ в цій справі до п. Головного отамана докладної записки.

VIII. Доклад керуючого міністерством освіти законопроекту про обов'язкове і безплатне навчання в початкових школах України.

тура, в п.10 викреслити: "наказного отамана" і натомість написати: "штаба Дієвої армії".

V. Ухвалити з поправками: в заголовку: "про призов" змінити на: "про залічення", в п. I після слів: "громадян Наддністрянської України", додати: "призваних розпорядженням уряду Наддністрянської України".

VI. 1) Телеграму передати заступнику керуючого міністерством здоровля для відповідних розпоряджень згідно з поясненням керуючого міністерством фінансів.

2) Дозволити міністру народного господарства видавати позичково зі складів для шпиталів Українського Червоного Хресту продукти та одіж.

VII. 1) Прилучитися до докладної записки, надісланої міністром єврейський справ п. Головному отаману і просити його видавати в цій справі відповідний наказ.

2) Раді Міністрів видати до населення відповідну відозву.

3) Доручити голові Кабінету звернутися до політичних організацій аби і вони в відозві до населення висловили своє відношення до цієї справи.

VIII. Одкласти до чергового засідання.

IX. Доклад керуючого міністерством освіти законопроєкту про відкриття з 1 квітня 1919 року при Кам'янецькім державнім університеті правничого факультету і асигнування на це 435.000 гривень.

X. Доклад керуючого міністерством закордонних справ одержаного ним листа від Центру об'єднаних сибірських організацій з проханням про визнання представника організації уповноваженим при уряді України і про призначення В.М.Леонтовича²⁰⁶ представником від України в складі Центру, а також про налагодження справи евакуації сибіряків.

XI. Доклад міністра земельних справ законопроєкту про державну будівельну допомогу населенню, що постраждало від військових подій, анархії та карних експедицій.

XII. Доклад заступника військового міністра про те, що відпущені постановою Директорії від 23 лютого 1919 року з кредитів міністерства харчових справ 10 мільйонів карб. на потреби залізничного корпусу не можуть бути, за браком в відділі харчування міністерства народного господарства готівки, одержані і досі.

IX. Відкрити при Кам'янецькому університеті правничого факультету і асигнувати на це визначені фінансовою комісією кошти.

X. 1) Доручити керуючому міністерством закордонних справ вступити в зносини з представником Центру як представником Сибіру.

2) Погодитись на призначення п. Леонтовича представником в складі Центру.

3) Передати справу про асигнування грошей, а також і евакуацію полонених на вирішення військового міністра в порозумінні з міністром закордонних справ.

XI. Ухвалити.

XII. Асигнувати в розпорядження керуючого міністерством шляхів взамін зазначених в постанові від 23 лютого 1919 року 10 мільйонів з кредиту міністерства харчових справ, 10 мільйонів карбованців з коштів державної скарбниці в рахунок військового фонду.

Засідання закрито о 10 год. вечора.

ЦДАВО України. Ф.1065. – Оп.1. – Спр.14. – Арк.106–107. Машинопис. Незасвідчена копія.

09.04.1919 р.

Ч.91.

Головував: І.Фещенко-Чопівський

Присутні міністри: І.І.Огієнко, [Є.]Архипенко, [О.]Морозовський, [М.]Білінський, [П.]Красний, товариш міністра [І.]Паливода, [О.]Білоус, [Ю.]Коллард, [І.]Кабачков, [К.]Мирович, [О.]Карпинський, заступник міністра фінансів [Х.]Лебідь-Юрчик.

Державний секретар М.Корчинський.

Секретарював: Пом. Секретаря В.Мільгевський

Засідання відкрито о 6-й год. вечора.

Слухали:	Постановили:
<p>I. Журнали засідань Ради Народних Міністрів за 4, 6 та 8 квітня б.р.</p>	<p>I. Ухвалити.</p>
<p>II. Доклад міністра народної освіти законопроекту про безплатне обов'язкове навчання всіх дітей шкільного віку України.</p>	<p>II. Ухвалити.</p>
<p>III. Доклад міністра народної освіти законопроекту про вступ без іспитів до 5 класу середньої школи скінчивших курс вищої початкової школи.</p>	<p>III. Ухвалити.</p>
<p>IV. Доклад міністра народної освіти законопроекту про заснування в м. Жванці Кам'янецького повіту Дністрянської біологічної станції при Кам'янець Подільському державному університеті і про асигнування на це 214.000 гривень по § 6 кошторису 1919 року.</p>	<p>IV. Ухвалити з поправками зробленими фінансовою комісією.</p>
<p>V. Доклад керуючого міністерством культів законопроекту про тимчасові штати українських духовних консисторій.</p>	<p>V. Ухвалити.</p>

VI. Доклад керуючого міністерством культів законопроекту про продовження чинності § 9 арт. I сміти міністерства культів 1918 року на біжучий рік.

VII. Доклад керуючого міністерством культів законопроекту про зміну арт. 36 "Устава о пенсіях для єпархіального духовенства".

VIII. Доклад керуючого міністерства шляхів постанови про видачу добових грошей на час військових подій на Україні служачим, майстеровим та робітникам залізниць України.

IX. Доклад керуючого міністерством шляхів постанови про асигнування 100.000.000 карб. на відновлення будівельних робіт по залізничних та шосейних шляхах.

X. Доклад керуючого міністерством шляхів законопроекту про видачу грошової допомоги як штатним і постійним служачим, майстеровим та робітникам на державних та приватних шляхах України, так і їх родинам.

XI. Доклад керуючого міністерством шляхів законопроекту про заснування при офіції народного міністерства шляхів комісаріату.

XII. Доклад міністра земельних справ законопроекту про тимчасові комісії для розгляду скарг про збитки, які понесли селяне через чинність скасованих Директорією Української Народної Республіки

VI. Ухвалити.

VII. Ухвалити.

VIII. Ухвалити.

IX. Внести на попередній розгляд фінансової комісії.

X. Ухвалити.

XI. Ухвалити. Про асигнування коштів відкласти до заключення фінансової комісії.

XII. Ухвалити з поправками: а саме: в п. 3 додати: "трудової ради, а в разі її відсутності від губерніальної", в п. 23 в кінці додати: "звичайним, узаконеним для цього порядком".

законів 27 травня і 14 червня 1918 року та через незаконне накладення контрибуцій і карні експедиції.

XIII. Заяву керуючого міністерством шляхів п. Колларда про передачу керування міністерством шляхів в. об. товариша міністра п. Лукашевичу на час його відсутності по службовим справам з м. Рівне.

XIV. Заяву міністра земельних справ про нагороду урядовцям.

XV. Доклад заступника міністра фінансів про евакуаційну допомогу урядовцям центральних і місцевих установ.

XVI. Доложену заступником голови Ради Міністрів телеграму про визов до Тернополя заступника голови Ради Міністрів та державного секретаря на державну нараду з представниками, делегованими від Антанти.

XVII. Доклад керуючого міністерством закордонних справ законопроекту про заснування в м. Відні експозитури міністерства закордонних справ Української Народної Республіки.

XVIII. Внесення керуючого міністерством закордонних справ про призначення на посаду товариша міністра закордонних справ п. Цегельського Льонгина²⁰⁷.

XIII. Прийняти до відома.

XIV. Просити міністра фінансів внести в Раду Міністрів законопроект святочної нагороди урядовцям.

XV. Ухвалити з поправкою, а саме: в п.2 в примітці 2 замість слів: "дня цього закону не залишилося", треба читати: "на 1 квітня б.р. не перебувають".

XVI. Від'їзд на державну нараду заступника голови Ради Міністрів та державного секретаря ухвалити.

XVII. Заснування в м. Відні експозитури ухвалити і асигнувати тимчасово на її утримання кредит в сумі 50.000 карб.

XVIII. Кандидатуру ухвалити.

<p>XIX. Доклад міністра народної освіти законопроекту про асигнування в розпорядження міністерства народної освіти по § 32 кошторису 1918 року 71.645 гривень 80 шаг. на видатки по ремонту Кам'янець-Подільської хлоп'ячої гімназії.</p> <p>XX. Заяву державного секретаря про ті образи та труси, які були зроблені у деяких представників партії соціалістів-самостійників²⁰⁸ на території Галичини.</p>	<p>XIX. Ухвалити.</p> <p>XX. Звернутися через державного секретаря до Державного Секретаріату Галичини, щоб уряд Галичини звернув увагу на ці події і коли виявиться вина урядовців, щоб вони понесли відповідну кару.</p>
--	--

ЦДАВО України. Ф.1065. - Оп.1. - Спр.14. - Арк.108-109 зв. Машинопис. Незасвідчена копія.

№ 99

10.04.1919 р.
Ч.92.

Головував: Є.Архипенко.

Присутні міністри і керуючі міністерствами: П.Красний, Г.Сиротенко, І.Огієнко, [О.]Карпинський, [Х.]Лебідь-Юрчик, К.Мирович, І.Паливода, [І.]Кабачков.

Секретарював: В.Крушинський.

Засідання відкрито о 2-й год. вдень.

Слухали:	Постановили:
І. Доклад заступника керуючого міністерством фінансів проекту	І. Ухвалити, змінивши в п. І після слова: "які знаходяться" на

<p>закону про видачу одноразової допомоги на Великодні свята 1919 р.</p> <p>II. Доклад керуючого міністерством освіти проекту постанови про асигнування 60.000 гривень на переїзд в друге помешкання та спал[ення] Кам'янець-Подільської технічної школи.</p> <p>III. Доклад головуючого копії наказу Директорії про прийняття деякими міністрами нового Кабінету Міністрів.</p>	<p>"які знаходились на 1 квітня 1919 р."</p> <p>II. Асигнувати на цю потребу в розпорядження міністра освіти 60.000 гривень.</p> <p>III. Доручити заступникові голови Ради Міністрів вив'язити цю справу з п. Б.М.Мартосом.</p>
--	---

ЦДАВО України. Ф.1065. – Оп.1. – Спр.14. – Арк.110. Машинопис. Незасвідчена копія.

№ 100

10.04. 1919 р.
Ч.93.

Головував: Є.Архипенко.

Присутні міністри: І.І.Огієнко, [П.]Красний, [О.]Карпинський, заступник міністра культів [К.]Мирович, товариш міністра [І.]Паливода, товариш міністра [О.]Білоус, заступник державного контролера [І.]Кабачков, [Г.]Сиротенко.

Прибули на засідання: А.Лівицький та П.Христюк.

За державного секретаря В.Крушинський.

Секретарював: поміш. секретаря В.Мільгевський.

Засідання відкрито о 6-й год. вечора.

Слухали:	Постановили:
І. Журнали засідань Ради Народних Міністрів від 8 та 9 квітня б.р.	І. Ухвалити.

II. Доложену заступником державного секретаря надіслану Головним отаманом постанову в справі обов'язкового обложення торговельних підприємств Поділля в 20.000.000 карб. на користь Подільського земства.

III. Доклад керуючого міністерством закордонних справ законопроекту про тимчасове підвищення оплати при проханнях про перепустки на проїзд за кордон і про візу на національні паспорти.

IV. Доложену міністром народної освіти пояснюючу записку за законопроекту про зміну ст.8, 9 і 33 та про скасування приміток до ст.9 примітки 2 ст.II "Положення о высших начальных училищах 25 июня 1912 года".

V. Доклад заступника голови Ради Народних Міністрів копії наказу Директорії Ч.1593 і телеграми члена Директорії п. Андрієвського на ім'я п. керуючого міністерством внутрішніх справ п. Морозовського від 10 квітня.

II. Утворити спеціальну комісію при міністерстві фінансів з представників міністерств: фінансів, народного господарства, внутрішніх справ і державного контролю, котра в спішному порядку з участю представників земств вирішила в яким розмірі можливо було б місцевим самоврядуванням скористуватись податковим налогом.

III. Передати на розгляд фінансової комісії.

IV. Зміни ухвалити.

V. Заслухавши наказ Ч.1593 представлений заступником голови Ради Міністрів п. Андрієм Лівіцьким і телеграму члена Директорії п. Андрієвського від 10/IV 1919 року Рада Міністрів вважає необхідним обговорювання справ відкласти до затвердження Директорією нового кабінету. Крім того доручити заступнику голови Ради Народних Міністрів негайно переговорити в цій справі по прямому дроту з п. Чопівським.

<p>VI. Доложений міністром військових справ законопроект про поширення закону про додатковий наділ землею козаків, на старшин та військових урядовців.</p> <p>VII. Внесення міністра військових справ аби і міністр єврейських справ в додаток до постанови Ради Народних Міністрів від 8 квітня з свого боку видав до єврейської людності відозву.</p>	<p>VI. Принципово ухвалити і передати міністру земельних справ для согласованія його з законом про додатковий наділ.</p> <p>VII. Доручити Міністру єврейських справ видати відозву [до] єврейського населення.</p>
---	--

Засідання закрито о 10 год. вечора.

ЦДАВО України. Ф.1065. – Оп.1. – Спр.18. – Арк.14–14 зв. Машинопис. Незасвідчена копія.

№ 101

11.04.1919 р.
Ч.94.

Головував: А.Лівицький.

Присутні міністри і керуючі міністерствами: І.Мазепа, М.Ковалевський, П.Красний, О.Карпинський, К.Мирович, І.Паливода, [О.]Білоус, [І.]Кабачків.

Секретарював: В.Крушинський.

Засідання відкрито о 7-й год. вечора.

Слухали:	Постановили:
І. 1) Інформації міністра внутрішніх справ про нараду в Бродах ²⁰⁹ .	І. Прийняти до відома і доручити державному секретареві передавати керуючому міністерством

2) Про діяльність групи військ отамана Волоха ^{210, 211}.

3) Про необхідність налагодження як найширшої інформації населення про діяльність уряду.

II. Інформації керуючого міністерством пошт і телеграфів про стан на фронті.

III. Доклад керуючого міністерством освіти інструкції до керування установами попечительства народної тверезості міністерства народної освіти.

IV. Доклад керуючого міністерством народної освіти прохання б. міністра освіти п. [Н.Я.]Григорієва²¹² про виплату йому утримання за час перебування його міністром освіти в січні 1918 року, а також постанови Директорії в цій справі.

V. Доклад міністра юстиції проекту постанови про поширення закону про добові від 10 лютого 1919 року на особистий склад верховної слідчої комісії та урядовців її канцелярії.

пошт і телеграфів для розповсюдження всіма засобами які є в розпорядженні міністра пошт і телеграфів всі постанови та закони, що мають загальний характер.

II. Прийняти до відома.

III. Ухвалити.

IV. Вважаючи на посвідчення п. керуючого міністерством пошт і телеграфів, що п. Григорієв в складі кабінету п. Голубовича²¹² брав участь в засіданнях Ради Міністрів, що свідчить що п. Григорієв до виконання обов'язків служби вступив, Рада Міністрів ухвалила доручити п. керуючому міністерству освіти виплатити п. Григорієву недодержані ним гроші в розмірі 5.400 гривень.

V. Доклад передати до фінансової комісії і доручити міністру юстиції вжити заходів, до як найкоршого переведення суду над особами, про яких переведено верховною слідчою комісією слідство.

Засідання закрито о 9 1/2 год. вечора.

ЦДАВО України. Ф.2208. – Оп.4. – Спр.40. – Арк.58–58 зв. Машинопис. Незасвідчена копія.

№ 102

12.04.1919 р.

Ч.95.

Голоували: І.Огієнко і А.Лівицький.

Присутні міністри: П.Красний, [К.]Мирович, [О.]Карпинський, товариш міністра [І.]Паливода, [Г.]Сиротенко, [О.]Білоус, заступник міністра фінансів [Х.]Лебідь-Юрчик, [І.]Мазепа.

За державного секретаря В.Крушинський.

Секретарював: В.Мільгевський.

Засідання відкрито о 7-й год. вечора.

Слухали:	Постановили:
<p>I. Журнал засідання Ради Народних Міністрів від 11 квітня б.р.</p> <p>II. Інформації військового міністра про становище на всіх фронтах.</p> <p>III. Відчитану заступником голови Ради Народних Міністрів декларації нового кабінету.</p> <p>IV. Доклад заступника голови Ради Міністрів прохання залізничників про асигнування допомоги центральному бюро в 1.000.000.</p> <p>V. Внесення заступника голови Ради Народних Міністрів про призначення Є.Архипенка на посаду радника міністерства земельних справ.</p> <p>VI. Доклад міністра народної освіти законопроекту про надання прав державної служби співробітникам позашкільної освіти й дошкільного виховання.</p>	<p>I. Ухвалити.</p> <p>II. Прийняти до відома.</p> <p>III. Прийняти до відома.</p> <p>IV. Прохання залізничників через міністра шляхів передати до фінансової комісії.</p> <p>V. Кандидатуру Є.Архипенка ухвалити.</p> <p>VI. Передати на розгляд фінансової комісії.</p>

<p>VII. Доклад заступника державного секретаря надісланих від Головного отамана постанов про асигнування</p> <p>1/ Подільському самоврядуванню позичково 20.000.000, 2/ Володимир-Волинському позичково 14.000.000 мільйонів, 3/ на потреби полонених українців 10.000.000, 4/ Кам'янецькій міській управі позичково 1.000.000 карбованців.</p> <p>VIII. Доклад керуючого міністерством пошт і телеграфів законопроекту про видачу грошової допомоги штатним і вільнонаємним служачим поштово-телеграфного відомства України і їх родинам.</p>	<p>VII. Передати на розгляд фінансової комісії і пропонувати фінансовій комісії винести своє заключення в цій справі не пізніше як в три дні.</p> <p>VIII. Передати на розгляд фінансової комісії з участю представника військового міністерства.</p>
--	---

Засідання закрито о 10 год. вечора.

ЦДАВО України. Ф.1065. – Оп.1. – Спр.14. – Арк.111-111 зв. Машинопис. Незасвідчена копія.

13.04.1919 р.

Ч.96.

Головував: Б.Мартос²¹⁴.

Присутні міністри: І.Огієнко, І.Мазепа, П.Красний, А.Лівицький, керуючі міністерствами: [О.]Білоус, К.Мирович, І.Паливода, О.Карпинський, [І.]Кабачков.

Заступник державного секретаря В.Крушинський.

Секретарював: В.Мільгевський.

Засідання відкрито о 7-й год. вечора.

Слухали:	Постановили:
<p>І. Внесення голови Ради Міністрів про працю в міністерствах та про господарське користування автомобілями.</p> <p>ІІ. Інформації голови Ради Народних Міністрів про становище на фронтах.</p>	<p>І. а/ Встановити шостигодинну працю в міністерствах з 9 год. ранку до 3 дня.</p> <p>б/ Встановити в міністерствах діжурства урядовців як в службові так і в позаслужбові години; такі ж діжурства мусять бути і на Великодні свята.</p> <p>в/ Працю на Великодні свята провадити у страсну п'ятницю з 12 год. до 3 в день, в суботу з 9 год. до 12 год. Перший і другий день свят праці не переводити і у вівторок працю розпочати в звичайний час.</p> <p>г/ Негайно всім міністерствам подати до голови Ради Міністрів відомості про зайвих урядовців для прикомандирування їх для праці в наші міністерства, де в робітниках відчувається потреба.</p> <p>д/ Встановити економне користування автомобілями для чого завести при гаражах учотні книги.</p> <p>ІІ. Прийняти до відома.</p>

<p>III. Доклад керуючого міністерством справ закордонних про необхідність його від'їзду для заснування в Станіславові відділу і в Відні експозитури міністерства закордонних справ.</p> <p>IV. Внесення заступника державного контролера про попередню надсилку всіх законопроектів фінансового характеру до розгляду їх в Раді Міністрів на попереднє заключення до фінансової комісії.</p>	<p>III. Від'їзд керуючого міністерством закордонних справ відкласти до приїзду знову призначеного п. міністра справ закордонних і вияснення курсу закордонної політики.</p> <p>IV. Прийняти порядок переведення законопроектів встановлений в справі раніш з поправкою, щоб міністри, по одержанні згоди голови кабінету на внесення законопроекту до Ради Міністрів чи кабінету, безпосереднє від міністерств розсилали копії його на попередній розгляд до всіх членів Ради чи кабінету по належності, а законопроекти фінансового характеру і до фінансової комісії.</p>
--	---

Засідання закрито о 9-й год. вечора.

ЦДАВО України. Ф.1065. – Оп.1. – Спр.14. – Арк.112-112 зв. Машинопис. Незасвідчена копія.

14.04.1919 р.

Ч.97.

Головував: Б.Мартос

Присутні міністри: А.Лівицький, І.Мазепа, отаман Г.Сиротенко.

Секретарював: В.Крушинський.

Засідання відкрито о 8-й год. вечора.

Слухали:	Постановили:
<p>I. Доклад голови кабінету доповіді керуючого міністерством шляхів п. [Ю.]Колларда, про звільнення його по хворості з посад керуючого міністерством і в.о. товариша міністра.</p> <p>II. Доклад голови кабінету внесення міністра єврейських справ про міри необхідні для паралізування погромної агітації та про включення його, яко міністра єврейських справ в склад кабінету.</p> <p>III. Інформації заступника голови Ради Міністрів в справі</p>	<p>I. Прохання про відставку не прийняти і прохати п. Колларда, до повернення представників партій з Галичини виконувати обов'язки по зазначених посадах.</p> <p>II. а/ Звернутися до п. Головного отамана з проханням видати наказ про саму строгу через відповідних начальників цензуру всіх відомств.</p> <p>б/ Доручити міністру юстиції та військовому негайно призначити в справі погромної агітації слідства для притягнення винних в виданні, надрукуванні та розповсюдженні погромних відозв до самої суворой відповідальності.</p> <p>в/ Заснувати при міністерстві внутрішніх справ штат організаторів-інформаторів і</p> <p>г/ Надати міністру єврейських справ право брати участь в тих засіданнях кабінету, які будуть призначатися для розгляду справ внесених міністром єврейських справ.</p> <p>III. Прийняти до відома.</p>

формування Ради Народних Міністрів.	
-------------------------------------	--

Засідання закрито о 10 год. вечора.

ЦДАВО України. Ф.1065. – Оп.1. – Спр.14. – Арк.113–113 зв. Машинопис. Незасвідчена копія.

№ 105

15.04.1919 р.

Ч.98.

Головував: Б.Мартос

Присутні міністри: А.Лівицький, І.Огієнко, П.Красний, М.Ковалевський, І.Мазепа, отаман Г.Сиротенко, керуючі міністерствами: К.Мирович, [І.]Кабачков, І.Паливода, [О.]Білоус, О.Карпинський, Б.Іваницький.

Заступник державного секретаря В.Крушинський.

Секретарював: В.Мільгевський.

Засідання відкрито о 7-й год. вечора.

Слухали:	Постановили:
І. Журнал засідань Ради Народних Міністрів від 13 та 14 квітня б.р.	І. Ухвалити.
ІІ. Доклад міністра внутрішніх справ проекту постанови про надання міністрові внутрішніх справ права користуватись рештою від 1.500.000 гривень асигнованих на утримання реквізованих в м. Вінниці помешкань, на виплати та утримання реквізованих для державних установ помешкань.	ІІ. Ухвалити.

III. Інформації військового міністра про призначення п. Головним отаманом отамана Осецького тимчасово Наказним отаманом.

IV. Інформації п.п. міністрів: військового, земельних справ та керуючого міністерством пошт і телеграфів про становище на фронтах та відношення населення до мобілізації.

V. Доклад заступника міністра земельних справ постанови про асигнування в рахунок кошторису лісового департаменту 1919 року п.12 ст. I в розпорядження міністра земельних справ з коштів державної скарбниці 6.000.000 гривень на виплат земських податків.

VI. Доклад заступника міністра земельних справ законопроекту про догляд по охороні лісу.

VII. Доклад заступника міністра земельних справ постанови що до закону про догляд по охороні лісу.

VIII. Доклад заступника міністра земельних справ постанови про асигнування в рахунок кошторису лісового департаменту 1919 р. по § 9 ст.2 б, в розпорядження міністра земельних справ з коштів державної скарбниці 1.200.00 гривень на лісокультурні роботи.

IX. Доклад голови Ради Міністрів законопроекту про пересунення Рівненської скарбниці з третьої до другої ранги.

III. Прийняти до відома.

IV. Прийняти до відома.

V. Ухвалити.

VI. Ухвалити. В п.2 після слів: "згідно з законом", додати: "2 серпня 1918 року".

VII. Ухвалити асигнувавши на видачу добових грошей на різні витрати по виконанню догляду 150.000 гривень.

VIII. Ухвалити.

IX. Ухвалити.

<p>X. Доклад заступника голови Ради Міністрів законопроекту про тимчасову зміну порядку переведення карних справ, зазначених в ст.201 Уст. Суд. Карн.</p> <p>XI. Внесення міністра єврейських справ про необхідність вжити заходів до негайної передачі радіостанції військовим міністерством міністерству пошт і телеграфів.</p> <p>XII. Доклад керуючого міністерством закордонних справ одержаної ним з Станіслава від п. [І.]Чопівського телеграми в справі його [і О.]Карпинського від'їзду.</p>	<p>X. Ухвалити.</p> <p>XI. Рада Міністрів вважає необхідним для налагодження зв'язку негайно передати зайву радіостанцію міністерства військових справ до міністерства пошт і телеграфів, доручивши голові Ради Міністрів вжити в цій справі всіх заходів.</p> <p>XII. Доручити п. керуючому міністерством закордонних справ повідомити Станіславів про постанову Ради Міністрів в цій справі.</p>
---	--

Засідання закрито о 9 1/2 год. вечора.

ЦДАВО України. Ф.1065. – Оп.1. – Спр.14. – Арк.114–115. Машинопис. Незасвідчена копія.

Журнал засідання Кабінету Народних Міністрів

16.04. 1919 р.

Ч.99.

Головував: Б. Мартос

Присутні міністри: А.Ливицький, М.Ковалевський, І.Мазепа, отаман Г.Сиротенко.

Слухали:	Постановили:
<p>І. Доклад голови Кабінету про те, що нині на території Західної Області Української Народної Республіки перебуває велика кількість урядових осіб різних рангів, а також і військових громадян Наддніпрянської України.</p>	<p>І. Запропонувати всім урядовим особам та військовим без різниці рангу, громадянам Наддніпрянської України, що перебувають на території Західної Області УНР не пізніше 23 квітня ц.р. прибути до своїх посад в місця перебування відповідних установ.</p> <p>Особи, які не виконають цієї постанови, будуть звільнені з посад, вважатимуться дезертирами і підлягатимуть відповідальності по законам військового часу, а прізвища їх, залишивших в скрутний час Вітчизну, будуть оголошені до загального відома суспільства в часописах. Всі ці особи будуть позбавлені права займати урядові посади на території УНР.</p> <p>Прохати високу Раду Державних Секретарів Західної Області УНР розпублікувати до загального відому і допомогти вищезазначеним особам негайно прибути до виконання обов'язків.</p>

Підписали: Б.Мартос, міністр юстиції Андрій Ливицький, міністр земельних справ Микола Ковалевський, в.о. військового міністра от. Г.Сиротенко, міністр внутрішніх справ І.Мазепа*.

ЦДАВО України. Ф.1065. - Оп.1. - Спр.14. - Арк.116-116 зв. Машинопис. Оригінал.

Журнали засідань Ради Народних Міністрів

№ 107

16.04. 1919 р.

Ч.99 б.

Головував: Б. Мартос

Присутні міністри: А.Лівицький, М.Ковалевський, І.Мазепа, отаман Г.Сиротенко.

Слухали:	Постановили:
<p>I. Доклад голови Кабінету прохань:</p> <p>1/ Подільського самоврядування про асигнування йому в позику 40 мільйонів гривень,</p> <p>2/ Володимир-Волинського повітового народного самоврядування про асигнування 28.000.000 гривень,</p> <p>3/ Кам'янець-Подільського міського самоврядування про асигнування 2.000.000 гривень та постанов Директорії в цій справі.</p> <p>II. Доклад міністра внутрішніх справ про асигнування в його розпорядження по сміті біженецького департаменту 6.000.000 гривень на харчування населення прифронтової полоси.</p>	<p>I. Видати на певних умовах в позику Подільським губерніальним та повітовим народнім самоврядуванням 40.000.000 гривень з тим, щоб в цю суму були зараховані видані вже Подільським самоврядуванням позики. Позики ці видаватимуться кожному самоврядуванню з окрема по мірі звільнення Поділля від ворога і після представлення кожним з них належних зобов'язань та кошторису прибутків та видатків. Прохання Кам'янець-Подільського міського самоврядування та Володимир-Волинського самоврядування передати по належності міністру внутрішніх справ.</p> <p>II. Відкрити міністерству внутрішніх справ по біженецькому департаменту на зазначену потребу кредит в розмірі 6.000.000 гривень.</p>

ЦДАВО України. Ф.2208. – Оп.4. – Спр.40. – Арк.65–65 зв. Машинопис. Незасвідчена копія.

18.04.1919 р.

Ч.100.

Головував: А. Лівницький.

Присутні міністри: Г.Сиротенко, П.Красний, М.Ковалевський і керуючі міністерствами: І.Паливода, К.Мирович, [О.]Білоус, [І.]Кабачків, Б.Іваницький.

Заступник державного секретаря В.Крушинський.

Секретарював: В.Мільгевський.

Засідання відкрито о 7-й год. вечора.

Слухали:	Постановили:
<p>I. Журнал засідання Ради Народних Міністрів від 15 квітня 1919 року.</p> <p>II. Доклад міністра єврейських справ законопроекту про перехід учебних установ і просвітніх інституцій, в котрих учаться виключно учні єврейської національності до відома міністерства єврейських справ.</p> <p>III. Внесення військового міністра про необхідність видання в розвиток та пояснення закону про евакуаційну допомогу урядовцям центральних і місцевих установ відповідного закону.</p> <p>IV. Доклад військового міністра постанови про асигнування в його розпорядження на поповнення Каси головного командування кредиту військового фонду в 100.000 гривень.</p> <p>V. Доклад військового міністра проекту постанови про</p>	<p>I. Ухвалити.</p> <p>II. Ухвалити.</p> <p>III. Доручити державному секретареві внести до Ради Народних Міністрів відповідний законопроект.</p> <p>IV. Ухвалити.</p> <p>V. Передати на попередній розгляд фінансової комісії.</p>

асигнування кредиту військового фонду в сумі 2000.000 гривень для закупки німецького майна.

VII. Внесення військового міністра законопроекту про подорожне та командировочне задоволення служачих військової офіції.

VIII. Доклад керуючого міністерством пошт і телеграфів законопроекту про видачу грошової допомоги штатним і вільнонаємним служачим поштово-телеграфного відомства України і їх родинам.

IX. Внесення керуючого міністерством пошт і телеграфів прохання директора телеграфно-телефонного департаменту Івана Штефана про звільнення його з зазначеної посади і призначення на посаду члена інженерної ради при міністерстві пошт і телеграфів.

X. Інформації військового міністра про становище на фронтах.

VII. Ухвалити і доручити міністрові фінансів внести в Раду Народних Міністрів законопроект про подорожне та командировочне задоволення служачих взагалі всіх відомств.

VIII. Ухвалити.

IX. Ухвалити.

X. Прийняти до відома.

Засідання зачинено 9 1/2 год. вечора.

З оригіналом згідно:

За діловода:

[Підпис]

ЦДАВО України. Ф.1065. - Оп.1. - Спр.14. - Арк.117-117 зв. Машинопис. Засвідчена копія.

22.04.1919 р.

Ч.101.

Головував: А. Лівницький.

Присутні міністри: П.Красний, керуючі міністерствами: О.Карпинський, І.Паливода, [О.]Білоус, Б.Іваницький, К.Мирович.

Заступник державного секретаря В.Крушинський.

Секретарював: В.Мільгевський.

Засідання відкрито о 7-й год. вечора.

Слухали:	Постановили:
<p>I. Журнал засідання Ради Народних Міністрів від 18 квітня б.р.</p> <p>II. Доклад заступника державного секретаря законопроект про зміну та доповнення закону від 12 квітня про евакуаційну допомогу урядовцям центральних та місцевих установ.</p>	<p>I. Ухвалити.</p> <p>II. Ухвалити з поправками а саме: в п. I в розділі I замість слів: "евакуйованих з м. Києва" читати: "евакуйованих з місця постійного перебування інституцій".</p> <p>Примітку 3 викласти так: В випадку коли чоловік і жінка займають посади на державній службі і підлягають чинності правил цього закону то евакуаційну допомогу одержує один із них по вищому утриманню яко жонатий.</p>

Засідання закрито о 9 1/2 год. вечора.

З оригіналом згідно:

За діловода:

[Підпис]

ЦДАВО України. Ф.1065. - Оп.1. - Спр.14. - Арк.118. Машинопис. Засвідчена копія.

№ 110

22.04.1919 р.

Ч.101 а.

Головував: Б. Мартос.

Присутні міністри: А.Лівицький, І.Мазепа.

Слухали:	Постановили:
<p>I. Доклад голови Кабінету листа державного Секретаря М.Корчинського від 21 квітня про те що він зрікається від державної роботи на посаді державного секретаря.</p> <p>II. Доклад голови Кабінету доповіді керуючого міністерством шляхів від 22 квітня з проханням головноуповноваженого по перебудівлі залізниць Галичини п. Ю.Колларда про 2-х місячну для лікування відпустку з захованням утримання і про видачу йому допомоги на лікування в розмірі одномісячної платні на посаді головноуповаженого.</p>	<p>I. Прийняти до відома.</p> <p>II. Ухвалити.</p>

ЦДАВО України. Ф.2208. – Оп.4. – Спр.40. – Арк.68. Машинопис. Незасвідчена копія.

24.04.1919 р

Ч.102.

Головував: А. Лівницький.

Присутні міністри: Г.Сиротенко, П.Красний, О.Карпинський, І.Паливода, П.Холодний, К.Мирович, [Х.]Лебідь-Юрчик, [І.]Кабачков, [П.]Христюк. Заступник державного секретаря С.Гаєвський²¹⁵.

Секретарював: В.Крушинський.

Засідання відкрито о 8-й год. вечора.

Слухали:	Постановили:
<p>I. Доклад заступника державного секретаря прохання центрального бюро залізничників про асигнування в їх розпорядження 1.000.000 карб. на організаційну роботу українських спілок на залізницях.</p> <p>II. Доклад заступника державного секретаря заяви товариша міністра закордонних справ п. Марголіна про демісію.</p> <p>III. Доклад міністра єврейських справ телеграми повіткомісара м. Острога про події в місті.</p>	<p>I. Асигнувати 100.000 карб.</p> <p>II. Відкласти обміркування заяви до чергового засідання.</p> <p>III. 1/ Просити військового міністра негайно через народного довести до відому Головного та Наказного отаманів про зміст цієї телеграми з проханням вжити всіх найрішучих заходів щодо попередження можливих подій в м. Острозі. Разом з цим просити їх призначити негайно в цій справі слідство і всіх винних в протизаконних діях притягти до відповідальності.</p> <p>2/ Доручити міністрові внутрішніх справ про цю постанову Ради Народних Міністрів не-</p>

IV. Доклад міністра єврейських справ проекту закону про надзвичайну слідчу комісію по розсліду противреїських подій на Україні.

V. Доклад керуючого міністерством пошт і телеграфів про передачу всього радіотелеграфного майна крім військового та морського відомства з метою централізування справи до міністерства пошт і телеграфів. При існуючих станціях до міністерства пошт і телеграфів повинні бути передані і обслуговуючий їх персонал.

VI. Доклад керуючого міністерством пошт і телеграфів про необхідність в цілях найліпшого використання радіотелеграфу поділення праці по прийому радіостанціями м. Рівного радіотелеграм.

VII. Доклад заступника міністра фінансів про призначення збільшених пенсій:

1/ вдові Брацлавського скарбника Євдокії Прокопович в розмірі 3.360 гривень щорічно з 15 березня 1919 року.

2/ вдові б. управителя Рівненського державного банку Наталії Шамотульській та її дочці Софії в розмірі першій 4.000 грив. і останній 1.333 гр. 33 щорічно з 5 лютого 1919 року.

гайно повідомити повіткомісара м. Острога.

IV. Передати на розгляд і висновок фінансової і юридичної при міністерстві юстиції комісії з проханням дати такі висновки на чергове засідання – 26 квітня.

V. Рада Міністрів вважає дуже бажаним централізацію справи радіотелеграфу в однім відомстві, чому доручає міністру пошт і телеграфів вийти в порозуміння з міністром шляхів в справі передачі радіостанцій і майно міністерства шляхів до міністерства пошт і телеграфів. Остаточне вирішення цієї справи відкладається до одержання відомостей про наслідки цього порозуміння.

VI. Доручити керуючому міністерством пошт і телеграфів вирішити цю справу в порозумінні з зацікавленими відомствами.

VII. Асигнувати: Прокопович щорічну пенсію в розмірі 3.360 гр., Шамотульській 4.000 гр., її дочці Софії 1.333 гр. 33 ш., Денисенко – 1.366 гр., і Колянковській 2.000 гр., всім з дня, зазначеного в докладах.

3/ вдові помішника бухгалтера фінансової палати – Олені Денисенко в розмірі 1.366 грив. щорічно з 15 жовтня 1918 року і

4/ вдові бухгалтера брацлавської скарбниці – Марії Колянковській в розмірі 1.500 гривень з 8 жовтня 1916 року.

VIII. Надісланий доклад голови Ради Народних Міністрів про передачу в його розпорядження автомобілів з потрібним обладнанням управління преси й інформацій.

IX. Доклад заступника міністра фінансів проекту постанови про збільшення ставок % на дорожнечу добавки по закону 19 листопада 1918 року.

X. Доклад заступника міністра фінансів проекту постанови про доповнення закону 24 лютого 1919 року про порядок провадження видатків за рахунок сміти 1918 року.

XI. Доклад військового міністра проекту постанови: про відкриття в розпорядження головного штабу військового міністерства кредиту в 30.000 карб. для видачі одноразових допомог старшинам, урядовцям, лікарям та духовенству бувшої російської армії, громадянам Української Народної Республіки.

XII. Доклад військового міністра проекту постанови про відміну заборони продажу та купівлі речей з казенними та

VIII. Тимчасово, до порозуміння в цій справі п. голови Ради Міністрів з управляючим управлінням преси й інформацій передати машини в користування п. голови.

IX. З огляду на те, що в сучасний мент це питання набирає політичного характеру, передати його на розгляд Кабінету Міністрів.

X. Ухвалити.

XI. Ухвалити

XII. Ухвалити.

<p>іншими таврами і про користування приватними комісіонерами для постачання армії.</p> <p>XIII. Доклад військового міністра проекту закону про зміну законів 9 та 13 січня і 17 лютого 1919 р. про заклик військових до дійсної служби.</p> <p>XIV. Внесення міністра юстиції про звільнення з посади председателя луцького окружного суду К.Бонч-Богдановського і призначення председателем цього суду товариша председателя того ж суду Олександра Куцевича.</p> <p>XV. Внесення міністра юстиції про призначення члена київського апеляційного суду Ростислава Лашенко²¹⁶ – председателем департаменту того ж суду.</p> <p>XVI. Інформації військового міністра.</p>	<p>XIII. Ухвалити.</p> <p>XIV. Ухвалити.</p> <p>XV. Ухвалити.</p> <p>XVI. Прийняти до відома.</p>
---	---

Засідання закрито о 12 год. в ночі.

З оригіналом згідно:

За діловода

[Підпис]

ЦДАВО України. Ф.1065. – Оп.1. – Спр.14. – Арк.119–120 зв. Машинопис. Засвідчена копія.

№ 112 – 113

ЖУРНАЛИ засідань Кабінету Народних Міністрів

№ 112

25.04.1919 р.
Ч.103.

Головував: Б. Мартос.

Присутні міністри: І.Мазепа, А.Лівицький, Г.Сиротенко, М.Ковалевський, Й.Безпалко²¹⁷, В.Темницький, Л.Шрамченко, А.Крушельницький²¹⁸, І.Лизанівський.

Слухали:	Постановили:
<p>I. Пропозицію голови Кабінету про тимчасове доручення виконання обов'язків державного секретаря голові управління преси і інформації І.Лизанівському.</p> <p>II. Доклад голови Кабінету телеграми керуючого міністерством морських справ п. Білінського про одмову його від керування міністерством.</p> <p>III. Внесення міністра праці про касування міністерства культів і передачу справ цього міністерства до міністерства внутрішніх справ.</p> <p>IV. Інформації голови Кабінету про розмову по прямому дроту членів Директорії п.п. Петлюри і Макаренко з п. Андрієвським.</p>	<p>I. Ухвалити.</p> <p>II. Прийняти до відому і доручити військовому міністру внести до Ради Міністрів законопроект про скасування міністерства морських справ з передачею головного морського генерального штабу до військового міністерства.</p> <p>III. Обговорення цього питання відкласти.</p> <p>IV. Прийняти до відома.</p>

З оригіналом згідно:

Пом. секретаря Ради Народних
Міністрів

В.Мільгевський

ЦДАВО України. Ф.1065. – Оп.1. – Спр.14. – Арк.121. Машинопис. Засвідчена копія.

№ 113

26.04. 1919 р.

Ч.104.

Головував: Б. Мартос.

Присутні міністри: А.Крушельницький, І.Мазепа Л.Шрамченко, М.Ковалевський, В.Темницький, Й.Безпалко, І.Лизанівський, А.Лівицький.

Засідання відкрите о 7-й год. вечора.

Слухали:	Постановили:
І. Внесення голови Ради Народних Міністрів кандидатури М.Шадлуна на посаду товариша міністра народного господарства.	І. Кандидатуру М.Шадлуна ухвалити.

[Підпис]

ЦДАВО України. Ф.1065. - Оп.1. - Спр.14. - Арк.122. Машинопис. Засвідчена копія.

**ЖУРНАЛ
засідання Ради Народних Міністрів**

28.04.1919 р.

Ч.105.

Головували: Б. Мартос і А.Лівицький.

Присутні Міністри: А.Крушельницький, В.Темницький, Й.Безпалко, П.Красний, Г.Сиротенко, І.Мазепа, Л.Шрамченко, керуючі міністерствами: І.Паливода, О.Білоус, [І.]Кабачков, Б.Іваницький.

Заступник державного секретаря В.Крушинський.

Секретарював: В.Мільгевський.

Засідання відкрите о 7-й год. вечора.

Слухали:	Постановили:
<p>I. Журнал засідання Ради Народних Міністрів від 24 квітня 1919 р. Ч.102.</p> <p>II. Інформації п.п. міністрів військового та пошт і телеграфів про становище на фронті.</p> <p>III. Доклад заступника державного секретаря прохання п. Матвієнка про повернення йому 6.735 карб., витрачених на харчування членів Центральної Ради та уряду під час евакуації до Житомира у 1918 році.</p> <p>IV. Доклад заступника державного секретаря внесення керуючого міністерством шляхів в справі урегулювання командиро-</p>	<p>I. Ухвалити.</p> <p>II. Прийняти до відома.</p> <p>III. Доручити заступникові державного контролера зібрати у цій справі потрібні відомості опросом п. Матвієнка і тих, на котрих опирається п. Матвієнко. Обгрунтоване на зібраних матеріалах приміркування просити заступника державного контролера внести в Раду Міністрів на остаточне вирішення Радою Народних Міністрів цієї справи.</p> <p>IV. Порядок видачі посвідчень урядовцям, командированим по службовим справам до Галичини, залишити попередній (посвідчен-</p>

вок за кордон і з окрема до Галичини.

V. Надіслане міністерством земельних справ внесення кандидатури А.С.Степаненка²¹⁹ на посаду радника міністерства земельних справ з 18 сього квітня з правом його заступати п. міністра земельних справ в Кабінеті Міністрів.

VI. Доклад міністра праці про прийом назад звільнених урядовців міністерства праці: Оксена Лоли, Олени Коломійченко, Тихона Співака і кур'єра Ореста Івашка з менту їх звільнення з посад.

VII. Доложену головою Ради Міністрів заяву головної ради співробітників центральних установ про зрівняння добових грошей всім евакуйованим урядовцям міністерств.

ня видає відповідний міністр). Що ж до тих осіб, що зараз перебувають в Галичині, то запропонувати всім відомствам до 15 травня замінити їх посвідчення на нові. Після визначеного часу всі незамінені посвідчення вважаються недійсними. В надзвичайних випадках надається право сотникові Самійленко цей термін для заміни посвідчень для окремих осіб продовжити ще на 1 тиждень.

V. Кандидатуру Степаненко ухвалити, що ж до заступництва його в Кабінеті Міністрів міністра земельних справ, то справу цю перенести на розгляд Кабінету Міністрів.

VI. В проханні про прийом з менту звільнення відмовити, а прийнятим знову видати грошову допомогу в розмірі 2-х місячного з %% добавками для холостих і 3-х місячного утримання для жонатих, як що вони не одержали по посадах в якомусь іншому відомстві евакуаційних та святочних допомог.

VII. Зважаючи на те, що співробітники всіх міністерств не звертаючи увагу на понижену працю одержали святочну та евакуаційну винагороди визнаючи, що нічого недемократичного в поділі всіх службовців на розряди щодо розміру добових відповідно службовому стажу та віку не має, Рада Народних Міністрів визнала цілком нормальним такої поділ і

<p>VIII. Доклад міністра фінансів законопроекту про утворення полкових скарбниць Дієвої армії.</p> <p>IX. Доклад міністра юстиції постанови про поширення закону від 10 лютого 1919 року про виплату добових грошей співробітникам державних установ на випадок евакуації, на персональний склад Верховної слідчої комісії.</p>	<p>постановила прохання головної ради співробітників як не маюче підстав відхилити, доручивши разом з тим п.п. міністрам: народного господарства, праці і внутрішніх справ прийти з допомогою кооперативним організаціям співробітників, як їдальні і т. ін. і вжити всіх заходів що до боротьби з штучною спекуляцією.</p> <p>VIII. Ухвалити.</p> <p>IX. Доручити міністру юстиції виробити в цій справі новий законопроект згідно з заключенням фінансової комісії, який і внести до Ради Народних Міністрів.</p>
---	---

Засідання закрито о 10-й год. вечора.
З оригіналом згідно:
Пом. секретаря Ради Народних
Міністрів В.Мільгевський

ЦДАВО України. Ф.1065. – Оп.1. – Спр.14. – Арк.123–124. Машинопис. Засвідчена копія.

№ 115 – 118

ЖУРНАЛИ засідань Кабінету Народних Міністрів

№ 115

30.04.1919 р.
Ч.106.

Головував: Б. Мартос.

Присутні міністри: І.Мазепа, В.Темницький, Л.Шрамченко, Й.Безпалко, А.Крушельницький, І.Лизанівський.

Слухали:	Постановили:
1. Доклад Голови Кабінету про святкування 1-го травня.	1. Перше травня святкувати по всіх інституціях, підприємствам та школах.

З оригіналом згідно:

Пом. секретаря Ради Народних Міністрів

[Підпис]

ЦДАВО України. Ф.1065. – Оп. 1. – Спр. 15. – Арк. 166. Машинопис. Засвідчена копія.

01.05.1919 р.

Ч.107.

Головував: Б. Мартос.

Присутні міністри: В.Темницький, М.Ковалевський, Л.Шрамченко, А.Крушельницький, А.Лівицький, І.Лизанівський, отаман Г.Сиротенко, Й.Безпалко, І.Мазепа.

Слухали:	Постановили:
<p>I. Доклад про персональну участь членів Директорії і Кабінету в місії до Парижу.</p> <p>II. Пропозицію про поширення прав члена надзвичайної комісії до Галичини п. [Г.]Нянчура²²³ в зв'язку з подіями 29 квітня 1919 року та про збільшення складу цієї Комісії ще одним представником – правником по призначенню міністра юстиції.</p> <p>III. Внесення кандидатури п. П.Христюка на посаду голови державної слідчої комісії по розсліду подій 29 квітня 1919 року.</p> <p>IV. Доклад військового міністра проекту закону про тим-</p>	<p>I. а) Кабінет Народних Міністрів висловлюється за поїздку до Парижу: зі складу Директорії п.п. Петрушевича та Макаренко і від Кабінету міністр[а] закордонних справ п. Темницького. Радниками місії призначити п.п. Ісаєвича²²⁰ чи Шрага²²¹ від с. р.²²² і п. Антоновича чи кого визнає бажаним міністр закордонних справ від с.-д.</p> <p>б) Міністру закордонних справ надається право звільнити тих осіб місії, які вже вислані до Парижу.</p> <p>II. а) Надати п. Нянчуру право заарештовувати та притягати до відповідальності всіх причетних до авантюри 29 квітня, а майно їх конфісковувати.</p> <p>б) Склад цієї комісії поповнити представником по призначенню міністра юстиції.</p> <p>III. Ухвалити.</p> <p>IV. Ухвалити.</p>

часовий дозвіл військовим ремонтним комісіям купувати коні на військові потреби по фактично існуючим риночним цінам.

V. Доклад голови Кабінету прохання про фінансову допомогу білорусам для організації отрядів для боротьби з більшовиками та на інформації.

VI. Внесення міністра закордонних справ кандидатури д-ра Смаль-Стоцького Романа²²⁴ на посаду радника посольства УНР до Німеччини з 14 лютого 1919 року і Івана Токаржевського-Карашевича²²⁵ на посаду радника посольства до Туреччини з 15-го листопада 1918 року.

VII. Внесення міністра закордонних справ про звільнення з посади радника посольства до Німеччини Петра Бензі з 14 лютого 1919 року за неявкою його на посаду.

V. Справу відложить.

VI. Ухвалити.

VII. Ухвалити.

З оригіналом згідно:

Пом. секретаря Ради Народних

Міністрів

В.Мільгевський

ЦДАВО України. Ф.1065. – Оп.1. – Спр.14. – Арк.125–125 зв. Машинопис. Засвідчена копія.

02.05.1919 р.

Ч.108.

Голоували: А.Лівицький, Б.Мартос.

Присутні міністри: І.Мазепа, В.Темницький, Л.Шрамченко, А.Крушельницький, М.Ковалевський, Й.Безпалко, Г.Сиротенко, І.Лизанівський.

Слухали:	Постановили:
<p>I. Доклад військового міністра проекту закону про встановлення ступенів в військовій офіції Української Народної Республіки.</p> <p>II. Внесення міністра праці кандидатури С.І.Гольдельмана на посаду т.в.о. члена ради міністра праці.</p> <p>III. Доклад голови Кабінету в справі евакуації центральних установ з м. Рівного.</p>	<p>I. Ухвалити.</p> <p>II. Кандидатуру ухвалити.</p> <p>III. 1/ Евакуація центральних установ з м. Рівного призначається на 3 травня. 2/ Урядовцям, які були на посаді в центральних установах на 1 квітня і які, за згодою відповідного міністра, залишаються в м. Рівному чи йдуть до війська, дати відпуск з видачею авансом платні по 1 жовтня 1919 року. 3/ Звільнені у відпуск урядовці по першому зазову уряду мусять негайно повернутися до своїх посад. 4/ На всіх урядовців, підлеглих евакуації, відповідним міністерствам скласти точний список, який негайно доставити керуючому евакуацією. 5/ Справа евакуації доручається військовому міністрові.</p>

IV. Доклад про видачу під'ємних грошей запрошеним в Кабінет міністрам.	IV. З огляду на те, що це питання розв'язується існуючими законами, розгляд його зняти з черги.
--	---

З оригіналом згідно:

Пом. секретаря Ради Народних Міністрів

[Підпис]

ЦДАВО України. Ф. 1065. – Оп. 1. – Спр. 14. – Арк. 126 – 126 зв. Машинопис. Засвідчена копія.

№ 118

02.05.1919 р.

Головував: Б. Мартос.

Присутні міністри: І. Мазепа, А.Лівицький, Л.Шрамченко, Й.Безпалко, Г.Сиротенко.

Слухали:	Постановили:
<p>I. Доклад міністра фінансів про звільнення з посади директора департаменту загальних справ міністерства фінансів Самійла Афанасьєва з 23 квітня 1919 року.</p> <p>II. Доклад міністра народного господарства про звільнення з посади товариша міністра народного господарства М.Тимофіїва з 23 квітня 1919 року.</p>	<p>I. Ухвалити.</p> <p>II. Ухвалити.</p>

З оригіналом згідно:

Пом. секретаря Ради Народних Міністрів

[Підпис]

ЦДАВО України. Ф. 1065. – Оп. 1. – Спр. 17. – Арк. 13. Машинопис. Засвідчена копія.

№ 119–127.

ЖУРНАЛИ засідань Ради Народних Міністрів

№ 119

02. 05.1919 р.
Ч.109.

Головував: Б.Мартос і А.Лівицький.

Присутні міністри: П.Красний, М.Ковалевський, І.Мазепа, В.Темницький, Л.Шрамченко, керуючі міністерствами: І.Паливода, О.Білоус, К.Мирович, [І.]Кабачков.

Секретарював: В.Крушинський

Засідання відкрито о 12 год. вдень.

Слухали:	Постановили:
<p>I. Інформації керуючого міністерством пошт і телеграфів про військовий стан України.</p> <p>II. Доклад військового міністра законопроекту про допомогу козакам інвалідам бувшої російської армії – громадянам України.</p> <p>III. Доклад військового міністра про асигнування в його розпорядження кредиту військового фонду 20.000.000 грив. для поповнення витрати переведеної в розпорядження міністра шляхів для закупки німецького майна.</p> <p>IV. Доклад військового міністра постанови про асигнування в його розпорядження</p>	<p>I.Прийняти до відома.</p> <p>II. Ухвалити.</p> <p>III. а/ Ухвалити асигновку з віднесенням її на кошторис мін. шляхів і б/ просити міністра шляхів представити не пізніше 10 п. травня до Ради міністрів і контролю звіт в витраті зазначених грошей.</p> <p>IV. Ухвалити.</p>

<p>50.000.000 гривень військового фонду на купівлю військового майна за кордоном.</p> <p>V. Інформації голови Ради Народних Міністрів в справі евакуації.</p>	<p>V. Остаточне вирішення питання про евакуацію відкласти до повернення голови Ради Народних Міністрів зі ставки.</p>
---	---

Засідання закрито о 1 1/2 год. вдень.

З оригіналом згідно:

Пом. Секретаря Ради Народних

Міністрів

В.Мільгевський

ЦДАВО України. Ф.1065. – Оп.1. – Спр.14. – Арк.131 зв. Машинопис. Засвідчена копія.

№ 120

03.05.1919 р.

Ч.110.

Головував: Б. Мартос.

Присутні міністри: І.Мазепа, А.Лівицький, М.Ковалевський, В.Темницький, Л.Шрамченко, А.Крушельницький, Г.Сиротенко, О.Безпалко, І.Лизанівський, О.Білоус, І.Паливода, К.Мирович, [І.]Кабачков.

Секретарював: В.Крушинський

Засідання відкрито о 7 год. вечора.

Слухали:	Постановили:
І. Повідомлення міністра земельних справ про смерть І.Шрага ²²⁶ .	І. Вшанувати пам'ять небіжчика встановленням, висловити співчут-

II. Інформації голови Ради Міністрів про розмову його з Головним отаманом в зв'язку з евакуацією з Рівного та інформації в справі евакуації військового міністра, міністра внутрішніх справ та праці²²⁷.

III. Внесення керуючого міністерством культів про звільнення з посади товариша міністра культів Йосипа Скотинського з 1 березня 1919 року, як не повернувшого з відпустки і вступившого з зазначеного числа на іншу посаду.

IV. Доклад в справі прийому на службу нових урядовців.

тя з приводу його смерті і доручити комісії в складі п.п. І.Мазепи, М.Ковалевського і Л.Шрамченко, виробити план вшанування пам'яті небіжчика.

II. Прийняти до відому і запропонувати міністрам скоротити до мінімуму персональний склад співробітників міністерств.

На службовців, що мають бути евакуйованими доставити не пізніше 9 год. ранку 4-го сього травня військовому міністрові (вагон Ч.5) списки з вказівкою в якому саме напрямку з намічених Радою Міністрів ті чи інші співробітники мають бути евакуйованими.

III. Ухвалити.

IV. Щоб запобігти випадків обсадження одною людиною де кількох посад і одержання де кількох платень по цих посадах, запропонувати всім відомствам при прийомі на службу нових урядовців збирати про них відомості щодо попереднього їх стану. Коли ж це уявляється неможливим, вимагати від них підписку з зазначенням, чи служать вони зараз на якій посаді і в разі служать то яку одержують по посаді платню.

<p>V. Доклад про інститут комісарів у військових частинах УНР.</p> <p>VI. Доклад міністра внутрішніх справ про асигнування в його розпорядження 65.360.800 гривень на організацію та утримання з 1 березня по 1 червня 1919 року всеукраїнської комісії по організації місцевих конгресів і рад трудового народу і повітових та губерніальних організаційних виборчих комісій по скликанню конгресів і рад та організацію й утримання самих рад і трудових конгресів.</p>	<p>V. Доклад передати військовому міністру для внесення його на близке засідання Ради Народних Міністрів.</p> <p>VI. Обговорення доповіді відкласти до чергового засідання.</p>
---	---

Засідання зачинено о 10-й год. вечора.

З оригіналом згідно:

Пом. секретаря Ради Народних

Міністрів

В.Мільгевський

ЦДАВО України. Ф.1065. - Оп.1. - Спр.14. - Арк.127-127 зв. Машинопис. Засвідчена копія.

04.05.1919 р

Ч.111.

Головував: Б.Мартос.

Присутні міністри: І.Мазепа, М.Ковалевський, Л.Шрамченко, Г.Сиротенко, О.Безпалко, В.Темницький, І.Лизанівський, О.Білоус, І.Паливода, К.Мирович, П.Красний, [І.]Кабачков.

Секретарював: В.Крушинський

Засідання відкрито о 7 1/2 год. вечора.

Слухали:	Постановили:
<p>I. Доклад телеграми керуючого міністерством шляхів про асигнування в його розпорядження 40 мільйонів карб. на надзвичайні роботи по відновленню зруйнованих війною з Росією мостів, колій, телеграфних та телефонних ліній і станційних будинків.</p> <p>II. Доклад телеграми начальника канцелярії Головного отамана про утворення колегії постачання армії.</p> <p>III. Доклад міністра фінансів проекту постанови про видачу сімейним урядовцям центральних установ, які повинні евакуюватись з урядом з м. Рівного, утримання наперед до 1 серпня 1919 р. в % добавками на дорожнечу.</p>	<p>I. а) Асигнувати в розпорядження міністра фінансів аванс в 10 мільйонів карбованців з тим, що гроші з цієї асигновки відпускати-муться в розпорядження міністра шляхів по мірі потреби по представленню ним відповідного обрхунку потрібних грошей і звіту в витрачених.</p> <p>б) Рада Міністрів висловлює побажання щоб при переведенні зазначених робіт, міністерством шляхів були використані лісні і інші запасні матеріали міністерства земельних справ та інституцій по ліквідації військового майна.</p> <p>II. Передати телеграму міністру народного господарства для внесення відповідного докладу до Ради Народних Міністрів.</p> <p>III. Ухвалити.</p>

IV. Запитання міністра внутрішніх справ в справі евакуації гаражу.

V. Доклад міністра єврейських справ про становище в Рівному і про поширююся в останні дні проти єврейську агітацію.

IV. Всі справні автомобілі міністерства внутрішніх справ повинні бути евакуйовані з урядом, попсовані ж машини передати по описах в розпорядження військового міністерства. Іншим міністерствам взяти з собою необхідний мінімум справних автомобілів, а всі інші як справні, так і попсовані передати також до військового міністерства.

V. 1) Звернути через відповідну військову владу увагу командуючого північною групою військ на необхідність забезпечення цілковитого спокою населення і припинення антиєврейської агітації серед козаків для чого призначити спеціальний догляд в місцях їх скупчення.

2) Доручити отаманові Богацькому справу забезпечення спокою в м. Рівному для чого залишити тут жандармерію.

3) Просити військового міністра і міністра внутрішніх справ перед виїздом уряду з міста зробити самі рішучі розпорядження підлеглим їм установам про необхідність вжити всіх найрішучих заходів для забезпечення спокою в м. Рівному і припинення всякої погромної агітації.

Засідання закрито о 10 год. вечора.

З оригіналом згідно:

Пом. секретаря Ради Народних Міністрів

В.Мільгевський

ЦДАВО України. Ф.1065. – Оп.1. – Спр.14. – Арк.128–129. Машинопис. Засвідчена копія.

06.05.1919 р.

Ч.112

Головував: Б.Мартос.

Присутні міністри: І.Мазепа, А.Лівицький, В.Темницький, О.Безпалко, Л.Шрамченко, І.Лизанівський.

Слухали:	Постановили:
<p data-bbox="101 470 587 539">І. Доклад голови Кабінету в справі евакуації.</p> <p data-bbox="101 605 587 805">ІІ. Доклад в справі необхідності оголошення всіх посвідчень, виданих урядовцям від міністерства не дійсними і заміни їх новими від державної канцелярії.</p>	<p data-bbox="616 470 1102 569">І. До в'яснення де яких питань в зв'язку з евакуацією, до Галичини не виїздити.</p> <p data-bbox="616 605 1102 1581">ІІ. З огляду на те, що де які особи звільнені з посад, користуються і досі посвідченнями по попередній їх службі і де коли навіть зловживають ними, ухвалити: пригадати всім міністерствам що згідно постанови Ради Народних Міністрів від 28 квітня посвідчення видані міністерствами до цього часу дійсні на території обох частин України лише до 15 цього травня, а тому запропонувати всім міністерствам не пізніше 15 цього травня замінити посвідчення всіх підлеглих їм урядовцям на нові, які видаватимуться від державної канцелярії. Для заготовлення зазначених посвідчень всім міністерствам негайно надіслати до загального департаменту державної канцелярії іменні списки всіх урядовців міністерств з зазначенням в них посад і за підписом відповідних міністрів. Купно з згаданими списками мусять бути надіслані туди ж заготовлені по формі, розісланій державною канцелярією, посвідчення на всіх перечислених в списках осіб.</p>

<p>III. Доклад про необхідність негайного зложення грошових справоздань тими особами, що одержали на різні потреби кошти від Держави.</p>	<p>Про припинення дійсності старих посвідчень надіслати офіційне оголошення до часописів як тутешніх так і Галичини.</p> <p>III. Запропонувати всім особам, що одержали на різні потреби кошти від держави негайно дати в одержаних грошах справоздань. Особи, що таких справоздань не зложать, ні в яким разі за кордон не будуть пущені і прізвища їх будуть оголошені в часописах.</p>
---	---

З оригіналом згідно:
Пом. секретаря Ради Народних Міністрів

В.Мільгевський

ЦДАВО України. Ф.1065. - Оп.1. - Спр.14. - Арк.130-130 зв. Машинопис. Засвідчена копія.

№ 123

07.05.1919 р.
Ч.113

Головував: Б.Мартос.

Присутні міністри: О.Безпалко, Г.Сиротенко, І.Мазепа, В.Темницький, Л.Шрамченко, І.Лизанівський.

<p>Слухали:</p>	<p>Постановили:</p>
<p>I. Доклад військового міністра законопроекту про інститут державних інспекторів у військових частинах УНР²²⁸.</p>	<p>I. Ухвалити.</p>

<p>II. Доклад міністра юстиції проекту постанови про кворум Директорії Української Народної Республіки.</p> <p>III. Доклад міністра народного господарства проекту постанови про асигнування в його розпорядження 400.000 карбованців на купівлю тютюну в кількості не більш 100 пудів для безплатної роздачі військам, що знаходяться на фронті.</p>	<p>II. Ухвалити.</p> <p>III. Ухвалити.</p>
---	--

З оригіналом згідно:
Пом. секретаря Ради Народних Міністрів

В.Мільгевський

ЦДАВО України. Ф.1065. - Оп.1. - Спр.14. - Арк.131. Машинопис. Засвідчена копія.

№ 124

08.05.1919 р.
Ч.114

Головував: Б.Мартос.

Присутні міністри: А.Лівицький, І.Мазепа, Г.Сиротенко, М.Ковалевський, Л.Шрамченко, В.Темницький, П.Красний, К.Мирович, І.Паливода, О.Білоус, [І.]Кабачков, І.Лизанівський.

Секретарював: В.Крушинський.

Засідання відкрито о 8 год. вечора.

<p>Слухали:</p>	<p>Постановили:</p>
<p>I. Доклад голови Ради Народних Міністрів законопроекту про</p>	<p>I. Ухвалити.</p>

асигнування в розпорядження міністра фінансів 400.000 гривень для видачі позики продовольчому комітету служачих центральних урядових установ і прохання харчової комісії співробітників в цій справі.

II. Доклад голови Ради Народних Міністрів внесення міністра народного господарства про поширення прав і обов'язків торговельно-фінансової місії до Франції, Бельгії та Італії на Швейцарію.

III. Доклад міністра єврейських справ законопроекту про утворення особливої слідчої комісії по розсліду протиеврейських погромних подій.

IV. Доклад міністра єврейських справ про події в м. Дубному²²⁹ в лютім-березні 1919 р.

V. Інформації міністра пошт і телеграфів.

II. Ухвалити.

III. Законопроект принципово ухвалити і передати в фінансову комісію для висновку і юридичну, в складі міністра юстиції і єврейських справ, для остаточного зредагування. Комісіям запропонувати на чергове засідання подати до Ради Міністрів як самий законопроект так і фінансовий висновок.

IV. Доклад передати до особливої слідчої комісії по розсліду погромних подій.

V. Прийняти до відома.

З оригіналом згідно:

Пом. секретаря Ради Народних Міністрів

В. Мільгевський.

ЦДАВО України. Ф.1065. - Оп.1. - Спр.14. - Арк.132-132 зв. Машинопис. Засвідчена копія.

09.05.1919 р.

Ч.115

Головував: Б.Мартос.

Присутні міністри: І.Мазепа, А.Лівицький, В.Темницький, Л.Шрамченко, Г.Сиротенко, М.Ковалевський, І.Лизанівський.

Слухали:	Постановили:
<p>I. Внесення міністра закордонних справ про звільнення з посад товаришів міністра закордонних справ С.Бачинського, А.Марголіна, Євг. Лівицького, Льонгіна Цегельського, першого з 1 травня, другого з 24 квітня, третього з 1 квітня і останнього з 15 квітня цього року. Марголіна згідно з проханням.</p> <p>II. Внесення міністра закордонних справ кандидатури Миколи Василька²³⁰ на посаду Надзвичайного посла і уповноваженого міністра УНР при уряді Швейцарської Республіки з 15 травня 1919 р.</p> <p>III. Внесення міністра закордонних справ про звільнення Надзвичайного посла УНР в Бухаресті п. Ю.Гасенка з займаємої посади з 20 цього травня і про призначення на цю посаду з того ж числа п. Костя Мацієвича.</p> <p>IV. Внесення міністра закордонних справ про звільнення голови Надзвичайної місії У.Н.Р. до Італії Д.Антоновича з 15 цього травня і про призначення на цю посаду з того ж числа Надзвичайного посла в Берні п. Є.Лукаsevича.</p>	<p>I. Внесення ухвалити.</p> <p>II. Ухвалити.</p> <p>III. Ухвалити.</p> <p>IV. Ухвалити.</p>

V. Доклад міністра закордонних справ про необхідність його від'їзду по справах до Парижу.

VI. Доклад голови Кабінету про те, що північною групою військ при виїзді уряду з Рівного і евакуації гаражів були зреквізовані де які машини, належні до міністерства.

V. Міністру закордонних справ негайно виїхати до Парижу. На час же його від'їзду т.в.об. міністра закордонних справ накласти на міністра Юстиції А.Лівицького.

VI. Від імені Кабінету Міністрів звернутись до відповідної військової влади, аби нею було видано розпорядження північній групі військ про негайне повернення міністерствам зреквізованих легких машин по вказівках відповідних міністрів в порозумінні з міністром військовим.

З оригіналом згідно:
Пом. секретаря Ради Народних
Міністрів

В.Мільгевський

*ЦДАВО України. Ф.1065. - Оп.1. - Спр.14. - Арк.133-133 зв. Машинопис.
Засвідчена копія.*

10.05.1919 р.

Ч.116

Головував: А. Лівіцький.

Присутні міністри і керуючі міністерствами: І.Мазепа, Л.Шрамченко, К.Мирович, М.Ковалевський, І.Кабачків, П.Красний, І.Лизанівський, [Х.]Лебідь-Юрчик, І.Паливода.

Секретарював: В.Крушинський.

Засідання відчинено о 7-й год. вечора.

Слухали:	Постановили:
<p>I. Журнал засідання Ради Народних Міністрів ч.ч.111 і 114.</p> <p>II. Доклад заступника державного секретаря прохання представників службовців інституцій існуючих в м. Радивиліві, про призначення їм добових з огляду на виникшу дорожнечу в зв'язку з переїздом до Радивиліва центральних установ та штабів.</p> <p>III. Доклад заступника державного контролера зібраних них відомостей а також і висновку контролю в справі прохання п. Матвієнка про повернення йому витрачених з власних коштів грошей на утримання столовки в евакуаційному потягові Центральної Ради.</p> <p>IV. Доклад міністра народного господарства законопроект про купівлю та продаж хлібних та фуражних продуктів по вільним цінам в місцевостях оголошених наказом міністра народного господарства.</p>	<p>I. Ухвалити.</p> <p>II. Чинність закону про добові урядовцям місцевих установ Рівного, Кам'янця та Проскурова з 1-го травня поширити на службовців державних установ м. Радивиліву.</p> <p>III. Остаточне вирішення справи відкласти до повернення в Київ і одержання додаткових відомостей від п. Чечеля. Доклад повернути заступнику державного контролера для зібрання цих додаткових відомостей.</p> <p>IV. Ухвалити з поправками, а саме: 1) в кінці п.2 додати: "міністра фінансів", 2) В п. 3 перед § 4 вставити: "і за згодою міністра народного господарства" в § 5 після слова "установам" додати:</p>

V. Доклад міністра народного господарства законопроект про зміну тимчасового статуту про продовольчі органи Української Народної Республіки.

VI. Доклад міністра єврейських справ законопроект про утворення особливої слідчої комісії по розсліду протиєврейських подій.

VII. Внесення т.в.о. міністра закордонних справ про призначення надзвичайного посла і

"не спекулятивного характеру".
3) В п. 4 викреслити слова: "прикладаємій до цього" і в кінці додати: "виданій міністром народного господарства по згоді з головним начальником постачання.

V. Ухвалити.

VI. Ухвалити з поправками, а саме:

1) в п.1 викреслити декларативну частину.

2) В п.8 замість слів "інших осіб" вставити "трох урядовців".

3) В п. II в кінці додати: "Урядові особи перших 3-х класів можуть бути тимчасово усунені з посад після ухвали Радою Міністрів внесеної міністром юстиції пропозиції слідчої комісії про це усунення.

4) В п.16 слова "по 80 гривень" викреслити, слова "за час знаходження в її розпорядженні й виконання її доручень" замінити словами: "для постійної роботи" цифру 60 замінити цифрою 50.

5) В п.17 цифру 200 замінити цифрою 150, цифру 160 замінити цифрою 120.

6) В п.19 перед словами "на добу" вставити "не вище ста гривень секретарю і 80 гривень іншим урядовцям".

7) В п.21 цифру 300.000 замінити на 200.000.

VII. Кандидатуру п. Карпинського ухвалити.

уповноваженого міністра У.Н.Р. до Польщі п. Олександра Карпинського на посаду голови Надзвичайної дипломатичної місії до Югославії.

VIII. Внесення т.в.о. міністра закордонних справ про призначення радника посольства Української Народної Республіки до Польщі п. Стороженка Григорія на посаду радника Надзвичайної дипломатичної місії до Югославії.

IX. Доклад заступника голови Ради Народних Міністрів відношення пана Головного отамана про увіковічення в подяку за послуги перед рідним краєм імені начальника загальної управи військового міністерства п. Федора Селецького²³¹, забитого 4 цього травня большевиками.

X. Інформації керуючого міністерством пошт і телеграфів.

VIII. Кандидатуру п. Стороженка ухвалити.

IX. Щоб увіковічити пам'ять небіжчика Рада Народних Міністрів ухвалила: видати з коштів державної скарбниці сестрі небіжчика учениці Київської гімназії, що утримувалась на кошти небіжчика, одноразову допомогу в 15.000 гривень. 2) Прийняти її виховання на державний кошт, доручивши міністерству освіти щорічно визначати в смітнім порядку розмір потрібних на це коштів, йому ж вийти до Ради Народних Міністрів з докладом про заснування при тій чи іншій школі стипендії імені Ф.Селецького. 3) Доручити військовому міністру після визволення Києва від большевиків перепровадити тіло небіжчика до братської могили героїв на березі Дніпра.

X. Прийняти до відома.

Засідання зачинено о 11 год. 15 хв. вечора.

З оригіналом згідно:

Пом. секретаря Ради Народних Міністрів

ЦДАВО України. Ф.1065. – Оп.1. – Спр.14. – Арк.134–135 зв. Машинопис. Незасвідчена копія.

16.05.1919 р.

Ч.117.

Головував: А.Лівицький.

Присутні міністри і керуючі міністерствами: Л.Шрамченко, І.Лизанівський, О.Білоус, П.Красний, І.Паливода, І.Кабачков, К.Мирович, [Х.]Лебідь-Юрчик.

Секретарював: В.Крушинський.

Засідання відчинено о 7 1/2 год. вечора.

Слухали:	Постановили:
<p>I. Журнал засідання Ради Народних Міністрів ч.116.</p> <p>II. Доклад керуючого міністерством пошт і телеграфів :</p> <p>1) Про бажаність використання міністерством пошт і телеграфів та управління преси й інформацій зайвих аеропланів військового міністерства з метою організації зв'язку та агітації в місцевостях по той бік більшовицького фронту для чого потрібно 2-3 аероплани з обслуговуючим їх штатом.</p> <p>2) про негативні наслідки його заходів, щодо одержання від військового міністерства згідно з принциповою ухвалою в цій справі Ради Народних Міністрів зайвої радіостанції для встановлення радіотелеграфного зв'язку.</p> <p>III. Інформації міністра пошт і телеграфів про становище на фронті.</p> <p>IV. Доклад в.о. державного секретаря про деякі непорозуміння, виникші в зв'язку з заміною дер-</p>	<p>I. Ухвалити.</p> <p>II. а) Доручити міністрам військовому, пошт і телеграфів та преси і інформацій на протязі 3 день виробити план переведення агітації та проекту її по той бік большевицького фронту, користуючись для цього повітроплавами.</p> <p>б) Просити заступника голови Ради Народних Міністрів вжити всіх заходів до передачі зайвої радіостанції від військового міністерства до міністерства пошт і телеграфів для встановлення цим останнім радіо-телеграфічного зв'язку.</p> <p>III. Прийняти до відома.</p> <p>IV. В додаток до постанови від 6 травня Рада Народних Міністрів ухвалила:</p>

жавною канцелярією згідно з постановою Кабінету Народних Міністрів від 6 травня (журнал засідання Ч.112) посвідчень урядовців центральних установ.

а) При видачі особистих посвідчень службовцям центральних установ, державна канцелярія повинна перевіряти по реєстрам, що ведуться в державній канцелярії правильність посвідчень, які вона видає особам I-IV класи, правильність в зазначені в надісланих до Державної Канцелярії списках урядовців У і вище класів лягає на осіб, підписавших ці списки.

б) Питання про видачу особистих посвідчень чоловікам і жінкам, що служать в одному міністерстві чи департаменті і підлягають один одному в порядку підлеглості, відкласти до чергового засідання.

в) Не перебуваючим на посадах в центральних установах дружинам урядових осіб, що виїхали зі своїми чоловіками до м. Радивилу посвідчень від державної канцелярії не видавати, а ухвалити: дружинам як шлюбним і по шлюбним що виїхали до м. Радивилу зі своїми чоловіками, евакуйованими урядовцями, дозволяється перепуск за кордон. Перепуск цей видається військовим міністром після порозуміння з ним відповідного міністра.

Засідання зачинено о 9 1/2 год. вечора.

З оригіналом згідно:

Пом. секретаря ради Народних Міністрів

В.Мільгевський

*ЦДАВО України. Ф.1065. - Оп.1. - Спр.14. - Арк.136-136 зв. Машинопис.
Засвідчена копія.*

ЖУРНАЛИ
засідань Кабінету Народних Міністрів

№ 128

20.05.1919 р.
Ч.118.

Головував: А. Ливицький.
Присутні міністри: І.Мазепа, Л.Шрамченко, Г.Сиротенко, І.Лизанівський.

Слухали:	Постановили:
<p>I. Доклад військового міністра про державний інспекторат в військових частинах та інституціях Української Народної Республіки.</p> <p>II. Кандидатури на посади: державного інспектора польових управлінь Дієвої армії п. [В.І.]Кедровського²³², його помішника п. І.[С.]Романченко²³³, інспектора Північної групи військ п. А.[В.]Певного²³⁴, його помішника п. І.Мазога, інспектора Запорізької групи військ п. [М.]Гавришко²³⁵ його помішника Миколу Гладкого, інспектора Залізнично-технічного корпусу п. Недашківського, інспектора Східного фронту (16-й загін, загін [П.]Шандрука²³⁶, загін Оробко і загін Лейєра) п. [І.]Сіяка²³⁷ і інспектора Корпусу січових стрільців п. Йосипа Назарука та його помішника п. Піскуна.</p>	<p>I. Ухвалити.</p> <p>II. Призначити кандидатів на зазначені посади.</p>

З оригіналом згідно:
Пом. секретаря Ради Народніх
Міністрів

В.Мільгевський

ЦДАВО України. Ф.1065. – Оп.1. – Спр.14. – Арк.137. Машинопис. Засвідчена копія.

23.05.1919 р.

Ч.119.

Головував: Б. Мартос.

Присутні міністри: І.Мазепа, М.Ковалевський, Г.Сиротенко, Л.Шрамченко, І.Лизанівський.

Слухали:	Постановили:
<p>І. Доклад в справі необхідності скорочення кількості співробітників у міністерствах.</p>	<p>І. Всім міністерствам скоротити кількість урядовців до мінімуму, залишивши лише самих необхідних, не більш ніж по слідуєчому розрахунку: при кожному міністерстві можуть бути залишені при міністрі не більше 2-х урядовців, а також директори департаментів, при чому ці останні в залежності від праці й майна, що є в департаменті можуть залишити в департаменті також не більш 2-х урядовців. Крім того в міністерствах залишаються бухгалтер і гараж з шоферами. Всі інші службовці міністерства з 23-го травня б.р. увільняються у відпустку, при чому ті з них, що були на посадах на 1 квітня б.р., з одержанням наперед утримання з %% додатками на дорожнечу по 1-ше грудня 1919 року.</p> <p>Урядовцям, що залишаються при міністерствах видати негайно від відповідних міністрів тимчасові особисті посвідчення і разом з тим надіслати до державної канцелярії заготовлені для них нові постійні посвідчення при відповідних списках для підпису і реєстрації цих посвідчень державною канцелярією. Посвідчення звільнених у відпустку уря-</p>

	<p>довців, мусять бути негайно передані до п. військового міністра для відповідної посвідки цих власників [про] їх перебування чи виїзду до Галичини.</p> <p>Звільнені у відпустку урядовці можуть переїхати в евакуаційнім потязі міністерств до м. Тернополя, де мусять залишити потяг.</p>
--	---

З оригіналом згідно:

В.о. пом. секретаря Ради Народних Міністрів

В.Мільгевський

ЦДАВО України. Ф.1065. - Оп.1. - Спр.14. - Арк.138-138 зв. Машинопис. Засвідчена копія.

№ 130

27.05.1919 р.
Ч.120.

Головував: Б. Мартос.

Присутні міністри: А.Лівицький, І.Мазепа, Й.Безпалко, Л.Шрамченко, І.Лизанівський.

Слухали:	Постановили:
<p>І. Доклади т.в.о. міністра закордонних справ 1/ проекту постанови про надання українському послуві Поршу права заставити будинок українського посольства в Берліні; 2/ проекту постанови про підлеглисть послам і головам дипломатичних місій фахових місій, комісій і агентств, командированих на територію чужозем-</p>	<p>І. Ухвалити.</p>

<p>них держав і 3/ про асигнування в розпорядження міністра закордонних справ 1.000.000 гривень для видачі українському послу в Німеччині.</p> <p>II. Доклад міністра фінансів проекту постанови про асигнування 39.900 карб. на виплату урядовцям канцелярії президії і комісій Трудового конгресу з 1 травня по 1 грудня 1919 року.</p>	<p>II. Ухвалити</p>
---	---------------------

З оригіналом згідно:

Пом. секретаря Ради Народних Міністрів

[Підпис]

ЦДАВО України. Ф. 1065. - Оп. 1. - Спр. 17. - Арк. 13 зв. Машинопис. Засвідчена копія.

№ 131

30.05.1919 р.

Ч.121.

Головував: Б. Мартос.

Присутні міністри: А.Лівицький, І.Мазепа, Л.Шрамченко, М.Ковалевський, І.Лизанівський.

<p>Слухали:</p>	<p>Постановили:</p>
<p>I. Доклад міністра внутрішніх справ [про] комісію по допомозі повстанцям</p>	<p>I. Комісію по допомозі повстанцям розпустити, при чому партизани, по вказівках головного командування мусять вийти в склад регулярних частин. Голові комісії</p>

<p>II. Доклад керуючого управління преси і інформації відозви до селян Наддніпрянської України.</p> <p>III. Доклад в справі видачі посвідчень п. Бойкові.</p> <p>IV. Доклад державного секретаря проекту від державних інспекторів.</p>	<p>п. Анастасію Ліхнякевичу²³⁸ здати звіт в витрачених грошах, а також решту від одержаних грошей. Міністру внутрішніх справ зазначені гроши повернути на інформацію населення по той бік фронту, а також на підтримання повстань проти російської комуністичної влади.</p> <p>II. Відозву ухвалити і доручити підписати її від імені уряду голові Ради Народних Міністрів і державному секретареві.</p> <p>III. Видати п. Бойкові посвідчення в тому, що він є дійсно експерт по торговельних справах в складі місії до Італії.</p> <p>IV. Ухвалити.</p>
---	--

З оригіналом згідно:

Пом. секретаря Ради Народних
Міністрів

В.Мільгевський

ЦДАВО України. Ф.1065. - Оп.1. - Спр.14. - Арк.139. Машинопис. Засвідчена копія.

31.05.1919 р.

Ч.122.

Головував: Б. Мартос.

Присутні міністри: А.Лівицький, І.Мазепа, Л.Шрамченко, М.Ковалевський, І.Лизанівський.

Слухали:	Постановили:
<p>I. Доклад в справі необхідності сконцентрування всіх урядовців, що залишилися на посадах після 23 цього травня в валці № 1, а також налагодження справи харчування цієї валки.</p> <p>II. Доклад міністра юстиції в справі видачі винагороди та понищені автомобілями міністерств ниви.</p> <p>III. Доклад міністра внутрішніх справ про посилку до Італії для організації війська з полонених українців отамана Балбачана.</p>	<p>I. Командирувати директора департаменту міністерства внутрішніх справ п. Матвієнко до валки ч.2 для перевозки всіх урядовців цієї валки, що залишилися на посадах в міністерствах після 23 травня до валки №1. Директору департаменту загальних справ міністерства фінансів п. Куліченко доручається урядження харчування урядовців, що залишилися на посадах після 23 травня і містяться в валці ч.І. Для помічі п. Куліченко призначається урядовець управління преси й інформації п. Матвієнко, який призначається разом і пом. коменданта цієї валки.</p> <p>II. Доручити міністру юстиції виплати громадянам, ниви яких понищені автомобілями міністерств, по 1.000 карб. для розподілення цих грошей між власниками знищених нив.</p> <p>III. Кабінет Міністрів ухвалив звернутись до Головного отамана, аби п. Балбачана було відкликано з зазначеної командировки. Разом з тим командирувати п.п. міністрів внутрішніх справ і преси й інфор-</p>

	мації до п. Головного отамана для порозуміння в цій справі при чому остаточне вирішення справи відкласти до повернення делегатів від п. Головного отамана.
--	--

З оригіналом згідно:
Пом. секретаря Ради Народних
Міністрів

В.Мільгевський

ЦДАВО України. Ф.1065. – Оп.1. – Спр.14. – Арк.140-140 зв. Машинопис. Засвідчена копія.

№ 133

03.06.1919 р.
Ч.123.

Головував : Б. Мартос.

Присутні міністри : А.Лівицький, Л.Шрамченко, О.Безпалко, І.Лизанівський.

Слухали :	Постановили :
І. Доклад голови Ради Народних Міністрів в справі комендатури [у] потязі Ч. І.	І. Комендатуру потягу Ч. І передати з відання військового міністра до розпорядливості голови Ради Народних Міністрів. Комендантом потягу призначити урядовця міністерства народного господарства п. Михайла Волосевича, помішниками його бувшого коменданта потягу та його помішника.

З оригіналом згідно :
Діловод

[Підпис]

ЦДАВО України. Ф. 1065. – Оп. 1. – Спр. 14. – Арк. 141. Машинопис. Засвідчена копія.

ЖУРНАЛ
засідання Ради Народних Міністрів

05.06.1919 р.
Ч.124.

Головував : Б.Мартос
Присутні керуючі міністерствами: О.Білоус, П.Красний, І.Кабачков,
І.Паливода, К.Мирович, [Є.]Лукасевич.
Заступник державного секретаря В.Крушинський.

Засідання відкрито о 7 1/2 год. вечора.

Слухали:	Постановили:
<p>I. Журнал засідання Ради Народних Міністрів Ч.117.</p> <p>II. Доклад т. керуючого міністерс-твом шляхів проекту постанови про звільнення у відпуск з виплатою наперед утримання по 1 вересня 1919 року, служачих управ Правобережної, Подільської залізниць і управи перебудівлі залізниць Галичини та служачих інших установ міністерства шляхів, прикомандированих до цих же управ і до різних інших інституцій міністерства шляхів.</p> <p>III. Доклад т. керуючого міністерством шляхів про необхідність допущення деяких винятків з постанови Кабінету Народних Міністрів від 23 травня 1919 року про звільнення у відпуск зайвих урядовців міністерств для міністерства шляхів.</p>	<p>I. Ухвалити .</p> <p>II. Ухвалити з поправками, а саме : "в п. 3 після слів : "з видачею їм" додати : "з огляду на надзвичайні умови ліквідації", п. 4 викреслити, в п. 5 приписати : "в порозумінні з міністерством фінансів та державним контролером", в п.6 після слів : "на протязі 3 тижнів" додати : "з дня оголошення заклику", а в кінці приписати : "з зворотом платні з дня проголошення заклику по 1 вересня 1919 року".</p> <p>III. Залишити на службі по міністерству шляхів 5 урядовців по технічно-експлуатаційному департаменту, 4 урядовців по шкільно-просвітній управі, 3 урядовців по департаменту нового будівництва, а також голову і 2-х членів господарчо-ревізійної комісії, при залізнично-технічному корпусі, з</p>

IV. Доклад тимч. керуючого міністерством шляхів прохання про дозвіл йому виплачувати керовничому Подільською залізницею, з огляду на надзвичайну працю цього останнього, утримання на час військових подій в збільшенім розмірі, а саме по 5.400 гривень на місяць.

V. Доклад т. керуючого міністерством шляхів прохання про виплату службовцям, звільнених від большевиків частин залізниць платні та добових за час перебування їх під большевицькою владою, за який час вони платні від большевиків не одержували.

VI. Доклад т. керуючого міністерством шляхів в справі виплати утримання урядовцям, що призначені виконуючими обов'язки по вільних посадах.

видачею цим останнім утримання по їх постійних посадах по міністерству шляхів.

Всі інші винятки з постанови від 23 травня – відхилити.

IV. Як виняток загального закону дозволити керуючому міністерством шляхів, з огляду на надзвичайну працю керовничого Подільською залізницею Годилю-Годилевського, видати йому з лишків кредитів на утримання персонального складу Правобережної та Подільської залізниць, одноразову нагороду в розмірі 10.000 гривень.

V. Передати на розгляд Кабінету Народних Міністрів.

VI. В цілях скорочення витратків на утримання особистого складу, Рада Міністрів ухвалила пропонувати міністрам та керуючим міністерствами при звільненні вищих посад в департаментах, по можливості не допускати до виконання обов'язків по цих посадах тих чи інших урядовців, а доручати керування цими установами відповідним урядовцям других рівних з цими установами міністерства і лише в випадку неможливості переведення цього по технічних умовах, накладати таке виконання обов'язків на посадах низчим службовцям міністерства,

<p>VII. Доклад заступника державного секретаря внесення керуючого справами Директорії про асигнування на репрезентацію Директорії УНР до кінця біжучого року 560.000 гривень, а також на покриття перевитрачених вже на цю потребу за час евакуації 95.000 гривень.</p>	<p>з залишенням їх на постійних посадах.</p> <p>VII. Передати на розгляд фінансовій комісії.</p>
---	--

Засідання закрито об 11 1/2 годині [вечора].

З оригіналом згідно :
Пом. секретаря Ради Народних
Міністрів

В.Мільгевський

ЦДАВО України. Ф.1065. – Оп. 1. – Спр. 14. – Арк. 142, 142 зв., 143. Машинопис. Засвідчена копія.

№ 135–146

ЖУРНАЛИ засідань Кабінету Народних Міністрів

№ 135

05.06.1919 р.

Головував: Б. Мартос.

Присутні: члени Директорії Головний отаман [С.]Петлюра і [А.]Макаренко.

Міністри: А.Лівицький, М.Ковалевський, Й.Безпалко, І.Мазепа, І.Лизанівський.

Слухали:	Постановили:
<p data-bbox="99 718 587 852">І. Доклад в справі скорочення видатків на персональний склад всіх ві-домств, а також і установ, інституцій та частин Дієвої армії.</p> <p data-bbox="99 1395 587 1463">ІІ. Доклад в справі майбутньої діяльності інспекторату армії УНР.</p>	<p data-bbox="615 718 1102 1090">І. а/ З огляду на конечну потребу скорочення видатків на утримання персонального складу негайно переглянути з метою скорочення штати та оклади всіх відомств, а також установ, інституцій і частин Дієвої армії. Справу цю перевести з таким розчотом, щоб нові штати були внесені на розгляд Ради Народних Міністрів не пізніше 15 цього червня.</p> <p data-bbox="615 1090 1102 1361">б/ Перевести екстрену ревізію відвітності та рахівництва у всіх військових установах, інституціях та частинах через представників державного контролю і міністерства фінансів по призначенню державного контролера та міністра фінансів по належності.</p> <p data-bbox="615 1395 1102 1529">ІІ. Всім інспекторам армії УНР представляти копії всіх своїх наказів до голови Ради Народних Міністрів.</p>

<p>III. Доклад голови Ради Народних Міністрів в справі постанови Кабінету Народних Міністрів від 3 червня б.р. про виплату всім службовцям міністерств, що залишилися на посадах після 23 травня б.р. платні по 1 грудня 1919 року наперед.</p>	<p>III. Гроші, видані службовцям міністерств на підставі постанови Кабінету Міністрів від 3 червня 1919 року, повинні бути негайно повернені до скарбниць міністерств, при чому кожному міністрові і керуючому міністерством надається право виплатити співробітникам платню з %% додатками на 3 місяці наперед.</p>
---	--

З оригіналом згідно:

Пом. секретаря Ради Народних Міністрів

В.Мільгевський

ЦДАВО України. Ф. 1065. – Оп. 1. – Спр. 17. – Арк. 15 – 15 зв. Машинопис. Засвідчена копія.

№ 136

10.06.1919 р.
Ч.125.

Головував : Б.Мартос.

Присутні міністри : І.Мазепа, Д.Одрина, М.Ковалевський, А.Лівицький, Т.Черкаський²³⁹, Л.Шрамченко, І.Лизанівський.

Слухали:	Постановили:
<p>I. Доклад голови Ради Народних Міністрів про ухилення деяких урядовців від валки, мобілізованих для охорони та праці в районі валки від виконання цих обов'язків та взагалі про несправне виконання ними зазначених завдань.</p>	<p>I. З огляду на випадки несправного виконання урядовцями валки обов'язків по роботах та охороні валки і її району, надати голові Ради Народних Міністрів право в дисциплінарнім порядку накладати на ухиляючихся від ви-</p>

II. Доклад міністра внутрішніх справ про організацію тимчасової влади на місцях.

III. Доклад міністра внутрішніх справ про необхідність як найширшої інформації населення про організацію влади.

IV. Доклад голови Ради Народних Міністрів прохання голови надзвичайної комісії центрального уряду до Західної Облaсті УНР²⁴⁰ товариша міністра внутрішніх справ п. Нянчура про видачу йому, яко голові комісії, одноразової допомоги на поїздку до Станіславова для покриття недос-

конання цих обов'язків грошову кару в розмірі припинення їм добових грошей на термін не більше місяця.

II. Міністру внутрішніх справ через відповідних комісарів видати циркулярне розпорядження про негайне відновлення в місцевостях, зайнятих українським військом, діяльності місцевих господарчо-економічних і адміністративних органів. Для об'єднання діяльності всіх цих органів і найліпшого їх використання, утворити в губерніях та повітах з представників всіх цих органів колегії – на селах та волостях залишити існуючі зараз органи влади. Для фінансування всіх цих органів тимчасової влади міністерству внутрішніх справ надати право використати фонд, призначений на фінансування земств. Трудові конгреси і земські збори визнати доцільним зараз не скликати.

III. Надати міністру внутрішніх справ право використати з метою як найширшої інформації населення про організацію влади, кошти військового фонду, що зараз є в його розпорядженні.

IV. Видати п. Нянчуру з коштів державної скарбниці 15.000 карб., з тим щоби ці гроші були повернені п. Нянчуrom на прибуток державної скарбниці по виясненні справи з п. Ковенком.

таючої суми відібраних від Ковенка грошей.

V. Доклад міністра народного господарства про необхідність видачі допомоги мешканцям терену військових подій з большевиками за вбитий під час боїв при наступу українського війська, скот, свиней та іншу худобу.

х/ Комісія складається з представників міністерств: народного господарства, внутрішніх справ і представників на місцях по вказівках міністра народного господарства.

VI. Внесення міністра внутрішніх справ кандидатури члена Кам'янець-Подільської губернської народної Управи Михайла Куриленка²⁴¹ на посаду губерніального комісара Поділля з 21 травня 1919 року.

VII. Внесення голови Ради Народних Міністрів кандидатури Ничипіра Григорієва на посаду товариша міністра народної освіти.

VIII. Внесення керуючого управлінням преси і інформації кандидатур : Івана Часника²⁴² і Панаса

V. Асигнувати в розпорядження окремої комісії, заснованої при міністерстві народного господарства для вияснення збитків, нанесених мешканцям терену військових подій з большевиками за вбиту худобу під час боїв при наступі українських військ, з операційних кредитів міністерства народного господарства 20.000 карб. для покриття з цих грошей зазначених збитків згідно з інструкціями, виданими в цій справі комісії міністром народного господарства. Разом з цим міністру народного господарства звернутися до наказного отамана з проханням призначити зараз же після боїв комісії для перепису всього забитого під час бою скоту, свиней та інш., а також просити, аби весь забитий скот по можливості негайно використовувався.

VI. Кандидатуру ухвалити.

VII. Кандидатуру ухвалити і доручити п. Григорієву заступати міністра народної освіти, в разі його відсутності, в Кабінеті та Раді Народних Міністрів.

VIII. Кандидатури ухвалити.

Феденка²⁴³ на посади товаришів керуючого управління преси і інформації.

ІХ. Внесення міністра внутрішніх справ про звільнення губерніального комісара Поділля Г.К.Степури²⁴⁴ з 21 травня б.р.; комісара м. Миколаєва Г.В.Доброскока з 14 травня ц.р., обох згідно з проханням та про залишення за штатом згідно з законом від 24 лютого 1919 року, директора канцелярії міністерства внутрішніх справ П.Д.Понятенко і урядовця особливих доручень ІV класи М.І.Корніловича, обох з 1 лютого 1919 року.

ІХ. Ухвалити.

З оригіналом згідно :

В.о. пом. секретаря Ради Нар. Міністрів

В.Мільгевський

ЦДАВО України. Ф. 1065. – Оп. 1. – Спр. 14. – Арк. 144, 144 зв., 145. Машинопис. Засвідчена копія.

15.06.1919 р.

Ч.126.

Головував : Б. М а р т о с.

Присутні міністри: І.Мазепа, Д.Одрина, О.Безпалко, А.Лівицький, Т.Черкаський, Г.Сиротенко, І.Лизанівський.

Державний секретар Л.Шрамченко.

Засідання відвідав член Директорії п. [Ф.]Швець.

Слухали:	Постановили:
<p>I. Доклад голови Ради Народних Міністрів про необхідність вироблення регламенту засідання Кабінету і Ради Народних Міністрів.</p> <p>II. Питання про діяльність військової влади Кам'янецького району Дієвої армії.</p> <p>III. Доклад т.в.о. міністра справ закордонних про склад місії до Румунії.</p>	<p>I. Доручити державному секретареві виробити регламент засідань Кабінету і Ради Народних Міністрів.</p> <p>II. Просити Головного отамана виділити м. Кам'янець і його повіт з району терену військових подій в глибокий тил.</p> <p>Доручити військовому міністрові утворити загін охорони цього району.</p> <p>Доручити міністрові внутрішніх справ (в додаток до отряду п. Богацького²⁴⁵) організувати жандармерію для обслуговування всіх місцевостей, яким може загрожувати небезпека порушення державного ладу.</p> <p>Голові управління преси і інформації виготовити відозву від уряду до населення і війська, а військовій владі видати відповідний наказ по гарнізону м. Кам'янця.</p> <p>III. Число членів місії не фіксувати, а доручити голові місії внести через міністра закордонних справ на розгляд Ради Народних Міністрів штати цієї місії. Щодо персонального складу її, то</p>

	<p>п.Мацієвичу не ставити ніяких формальних обмежень в зв'язку з призначенням його до місії. Інші відповідальні члени місії можуть входити в склад місії з членів партії соціалістів-федералістів²⁴⁶ і народних республіканців²⁴⁷, лише при умові, що Комітети цих партій офіційною постановою дадуть згоду на співробітництво з сучасним Кабінетом незалежно від того, що вони зараз не мають своїх представників в Кабінеті Міністрів. Один з радників місії повинен бути представником одної з партій, що зараз беруть участь в Кабінеті Народних Міністрів.</p>
--	---

З оригіналом згідно :
Секретар Ради Народних Міністрів

В.Крушинський

*ЦДАВО України. Ф. 1065. – Оп. 1. – Спр. 14. – Арк. 146–146 зв. Машинопис.
Засвідчена копія.*

16.06.1919 р.

Ч.127.

Головував : Б. Мартос.

Присутні міністри: І.Мазепа, [М.]Шадлун, І.Лизанівський, Т.Черкаський, Г.Сиротенко, О.Безпалко, А.Лівицький, М.Ковалевський, Д.Одрина, П.Красний.

Державний секретар Л.Шрамченко.

Засідання відвідав член Директорії п. [Ф.]Швець.

Слухали:	Постановили:
<p>І. Доклад міністра єврейських справ про погроми єврейського населення в деяких місцях Поділля²⁴⁸.</p>	<p>І. Прохати міністра внутрішніх справ прискорити доручену йому організацію жандармерії, обов'язково включивши в її склад кінну частину.</p> <p>2/ Звернути увагу комендатури на більш інтенсивну боротьбу з мародерством, грабіжництвом і т. і.</p> <p>3/ Повідомити державного інспектора Дієвої армії про необхідність з боку державного інспекторіату вжити рішучих заходів щодо припинення погромних настроїв в Дієвій армії.</p> <p>4/ Доручити міністрові юстиції переглянути закони, які карають за погромну агітацію та утворення погромів і проект необхідних змін в цих законах, внести як найскорше на розгляд Кабінету Народних Міністрів.</p> <p>5/ Доручити міністрові преси й інформації по згоді з міністрами: внутрішніх справ, юстиції та військових справ розробити план боротьби з погромною агітацією як словесною, так і в пресі і негайно перевести цей план в життя.</p> <p>6/ Прохати мін. юстиції притягти до відповідальності редактора</p>

<p>II. Доклад в. о. міністра закордонних справ з проектом ноти до держав світу від правительства Української Народної Республіки.</p> <p>III. Доклад голови Ради Народних Міністрів та міністра шляхів Шадлуна в справі взаємовідносин з урядом Галичини.</p>	<p>газети "Козак", в якій не перестають появлятися статті, співчуваючі погромним настроям і відповідній агітації.</p> <p>7/ Вищезазначені постанови Кабінету, які ухвалені з метою припинення погромної агітації і погромів, негайно опублікувати в часописах.</p> <p>II. Просити міністра закордонних справ розіслати проект ноти 18 червня ранком до всіх п. п. міністрів для ознайомлення, а для остаточного затвердження, внести в перше засідання Кабінету Народних Міністрів.</p> <p>III. Доклад прийняти до відома, а остаточне вирішення питання у цій справі перенести на слідуєче засідання Кабінету Народних Міністрів.</p>
---	--

З оригіналом згідно :
Діловод

[Підпис]

ЦДАВО України. Ф. 1065. – Оп. 1. – Спр. 14. – Арк. 147–147 зв. Машинопис. Засвідчена копія.

17.06.1919 р.

Ч.128.

Головував : Д. Одрина.

Присутні міністри: А.Лівицький, М.Ковалевський, О.Безпалко, Т.Черкаський, І.Лизанівський, І.Мазепа, Б.Мартос.

Державний секретар Л.Шрамченко.

На засідання завітав член Директорії п. [Ф.]Швець.

Слухали:	Постановили:
<p>I. Внесення міністра народно-го господарства кандидатури І.А.Фещенко-Чопівського на посаду члена Ради міністра народно-го господарства.</p> <p>II. Питання про перевод годинників в Кам'янці та взагалі про встановлення певного часу на всій Україні.</p> <p>III. Доклад в справі взаємовідносин з урядом Галичини.</p>	<p>I. Кандидатуру ухвалити.</p> <p>II. Доручити міністру внутрішніх справ разом з міністром пошт і телеграфів з'ясувати справу, як переводу годинників в Кам'янці, так і взагалі про встановлення якогось певного часу на всій Україні, про що зробити доклад на черговім засіданні Кабінету Народних Міністрів.</p> <p>III. а/ Просити Високу Директорію викликати негайно члена Директорії п. Петрушевича для пояснень; б/ з огляду на те, що по відомостях, зараз Державний секретаріат, як такий не існує, чергові видатки грошових асигновок для Галицької армії перевести через головне командування армії Української Народної Республіки; в/ В справі взаємовідносин з урядом Галичини, на підставі фактичних даних, поданих докладчиками пп. Мартосом і Шадлуном,</p>

<p>IV. Внесення міністра фінансів про звільнення, на підставі постанови Кабінету Народних Міністрів від 16 квітня 1919 року, управляючого Державним банком п. Ігнатовича, як не прибувшого до своєї посади в м. Рівне.</p>	<p>докладчикам подати Директорії листовний доклад.</p> <p>IV. Звільнити п. Ігнатовича з [...] квітня 1919 року на підставі затвердженої Директорією постанови Кабінету Народних Міністрів від 16 квітня 1919 року.</p>
--	--

З оригіналом згідно :

В.о. секретаря Ради Народних Міністрів

[Підпис]

ЦДАВО України. Ф. 1065. с Оп. 1. -- Спр. 14. - Арк. 148-148 зв. Машинопис. Засвідчена копія.

№ 140

19.06. 1919 р.
Ч.129.

Головував : Б.Мартос.

Присутні міністри: А.Лівицький, Д.Одрина, І.Мазепа, Т.Черкаський, О.Безпалко, Г.Сиротенко, М.Шадлун, І.Лизанівський, І.Паливода.

Державний інспектор [В.]Кедровський, державний секретар Л.Шрамченко.

<p>Слухали:</p>	<p>Постановили:</p>
<p>I. Доклад державного інспектора про стан армії, а також необхідність деякої її реорганізації.</p>	<p>I. Просити військового міністра в порозумінні з державним інспектором внести на розгляд Кабінету Народних Міністрів конкретні пропозиції про необхідні заходи до поліпшення стану армії.</p>

II. Доклад міністра юстиції в справі службових зловживань.	II. Остаточне обговорення питання перенести на чергове засідання Кабінету Міністрів.
--	--

З оригіналом згідно :

В.о. секретаря Ради Народних Міністрів

[Підпис]

ЦДАВО України. Ф. 1065. – Оп. 1. – Спр. 14. – Арк. 149. Машинопис. Засвідчена копія.

№ 141

20.06. 1919 р.

Ч.130.

Головував : Б. М а р т о с.

Присутні міністри : Д.Одрина, Й.Безпалко, А.Ливицький, М.Шадлун, Т.Черкаський, Г.Сиротенко, І.Мазепа, керуючі: управлінням преси і інформації І.Лизанівський, і міністерством пошт і телеграфів І.Паливода, заступник міністра освіти, товариш міністра Н.Григоріів, державний секретар Л.Шрамченко.

Слухали :	Постановили :
I. Доклад голови Ради Народних Міністрів телеграми Головного отамана відносно умов припинення військових дій на україно-польським фронті.	I. а/ Проект листа від головного командування української армії до польського командування, запропонований в.о. міністра закордонних справ, ухвалити; б/ Просити заступника голови Ради Народних Міністрів та в.о. міністра закордонних справ виїхати негайно в Ставку з ухва-

<p>II. Доклад військового міністра про виклик частини п. Сіяка в розпорядження штаба Дієвої армії.</p> <p>III. Оголошення в порядку інформації меморандуму громадських діячів Поділля до Високої Директорії²⁴⁹.</p> <p>IV. Доклад в.о. міністра закордонних справ законопроекту про асигнування двох мільйонів гривень в розпорядження міністра закордонних справ для заснування особистого фонду при надзвичайній дипломатичній місії в Румунії.</p>	<p>леним проектом відповіді польському командуванню.</p> <p>II. Частину п.Сіяка залишити в залозі м. Кам'янця в розпорядливості правительства, доручивши військовому міністрові з'ясувати штабу Дієвої армії мотиви цього залишення.</p> <p>III. Прийняти до відома.</p> <p>IV. а/ Асигнувати з коштів державної скарбниці в розпорядження міністра закордонних справ один мільйон карб., як фонд на видатки по румунській місії і б/ підтвердити постанову Кабінету Міністрів від 15 червня 1919 року про необхідність внесення в найближчій часі на розгляд Ради Міністрів штатів місії до Румунії.</p>
--	---

З оригіналом згідно :

В.о. секретаря Ради Народних Міністрів

[Підпис]

ЦДАВО України. Ф. 1065. - Оп. 1. - Спр. 14. - Арк. 150-150 зв. Машинопис. Засвідчена копія.

21.06. 1919 р.

Ч.131.

Головував : Б. М а р т о с .

Присутні міністри : М.Ковалевський, О.Безпалко, Т.Черкаський, І.Мазепа, М.Шадлун, Г.Сиротенко, заступник міністра народної освіти, товариш міністра Н.Григоріїв, керуючі : управління преси і інформації І.Лизанівський, і пошт і телеграфів І.Паливода, державний секретар Л.Шрамченко.

На засіданні був присутнім Наказний отаман п. [О.]Осецький.

Слухали:	Постановили:
<p>I. Журнал засідання Кабінету Народних Міністрів Ч. 130.</p> <p>II. Доклад /словесний/ військового міністра в справі відправки частини п. Сіяка в розпорядження штаба Дієвої армії.</p> <p>III. Доклад міністра фінансів про необхідність підвищення цін на цукор.</p>	<p>I. Ухвалити, додавши до п. IV цього журналу постанову: "Рештки від асигновок одного мільйона карб. на особистий рахунок голови делегації до Румунії п. [В.П.]Зелінського²⁵⁰, передати до зазначеного в постанові фонду для того ж призначення, для якого ця асигновка була зроблена раніш.</p> <p>II. Приймаючи на увагу безпосередньо одержане п. Сіяком розпорядження про вирушення його частини на фронт, доручити військовому міністрові скласти на підставі думок, висловлених Кабінетом Міністрів, листа до Головного отамана, в яким з'ясувати цілковиту неможливість відправки зараз частини Сіяка на фронт. військовому міністрові зазначеного листа негайно переслати з нарочним до Головного отамана.</p> <p>III. Кабінет Міністрів ухвалив надати право міністру фінансів підвищувати ціни на цукор, встановивши предільними слідуючі</p>

<p>IV. Доклад міністра фінансів проекту постанови про встановлення нової граничної продажної ціни градуса скарбового спирту.</p> <p>V. Доклад міністра фінансів законопроекту про збільшення ставок митного тарифу на перевозимі через кордон товари.</p> <p>VI. Доклад, в порядку інформації, листа, надісланого від штабу Дієвої армії до румунського командування.</p> <p>VII. Інформації наказного отамана про становище на фронті та про потреби армії.</p>	<p>ціни: на пісок – 520 гривень за пуд і на рафінад 600 гр. за пуд.</p> <p>IV. Ухвалити і перевести цю постанову в життя по телеграфу.</p> <p>V. Ухвалити, доручивши міністрові Фінансів, по налагодженні адміністративно-митного апарату, внести до Кабінету Міністрів законопроект про підвищення і надалі митних ставок.</p> <p>VI. Прийняти до відома.</p> <p>VII. Прийняти до відома.</p>
--	--

Чергове засідання призначити на 6 год. веч. 22 червня.

З оригіналом згідно :

В.о. секретаря Ради Народних Міністрів

[Підпис]

ЦДАВО України. Ф. 1065. – Оп. 1. – Спр. 14. – Арк. 151–151 зв. Машинопис. Засвідчена копія.

№ 143

22.06.1919 р.

Ч.132.

Головував : Б. Мартос.

Присутні міністри: Д.Одрина, І.Мазепа, А.Лівицький, М.Шадлун, Т.Черкаський, Г.Сиротенко, керуючий міністерством пошт і телеграфів І.Паливода, державний секретар Л.Шрамченко.

На засіданні був присутнім наказний отаман п. [О.]Осецький.

Слухали:	Постановили:
<p>I. Доклад в справі святкування 22 червня роковин видання Центральною Радою першого Універсалу 10/23 червня 1917 року.</p> <p>II. Інформації Наказного отамана в справі скорочення персонального складу штабів.</p> <p>III. Доклад міністра народного господарства в справі скорочення користування автомобілями.</p>	<p>I. День роковин видання першого Універсалу урочисто відсвяткувати, відклавши це святкування в м. Кам'янці, по технічних перешкодах, на 29 цього червня. Про зазначену постанову правительства видати до населення м. Кам'янця відповідне повідомлення.</p> <p>II. Прийняти до відома.</p> <p>III. а/ Вільний рух на автомобілях до особливого розпорядження обмежити. б/ Просити п. Наказного отамана обмежити право користування автомобілями від Дієвої армії, встановивши, що цим правом можуть користуватися особи чи інституції лише по особистих посвідченнях наказного отамана. в/ Пропонувати всім міністерствам обмежити у всіх підлеглих їм установах автомобільний рух, допускаючи його лише в випадках надзвичайної ваги, і то лише кожний раз по особистих</p>

<p>IV. Доклад міністра народного господарства проекту постанови про дозвіл в межах Кам'янецького повіту вільного продажу та купівлі, а також підвозу до м. Кам'янця всіх продовольчих продуктів.</p> <p>V. Доклад т.в.о. міністра закордонних справ проекту ноти до держав світу.</p> <p>VI. Інформації Наказного отамана про стан на фронті.</p>	<p>офіціальних посвідченнях відповідних міністерств, і г/ доручити міністру внутрішніх справ в порозумінні з міністром військовим і Наказним отаманом виробити обов'язкову постанову про обмеження користування автомобілями.</p> <p>IV. Ухвалити з поправкою в п.1, а саме: замість слів "тимчасово дозволяється" і до кінця пункту, написати "дозволити міністрові народного господарства закупку продовольчих продуктів по вільних цінах в межах Кам'янця та його повіту через ті організації, через які він визнає можливим її переводити".</p> <p>V. а/ Принципово визнати необхідним звернутись через послів УНР з нотою до держав світу. б/ Просити пп. міністрів подати до п. міністра закордонних справ завтра 23 червня свої думки та приміркування з приводу заслуханої ноти. в/ Просити т.в.о. міністра закордонних справ, на підставі висловлених думок в Кабінеті, та одержаних, згідно з п. б/ цієї постанови, переробити текст ноти, який і розіслати всім пп. міністрам для попереднього ознайомлення, а саму ноту внести на чергове засідання Кабінету.</p> <p>VI. Прийняти до відома.</p>
---	--

Чергове засідання призначити на 6 год. вечора 24 цього червня.

Певно :

[Підпис]

ЦДАВО України. Ф. 1065. – Оп. 1. – Спр. 14. – Арк. 152–152 зв. Машинопис.
Засвідчена копія

24.06.1919 р.
Ч.133.

Головував : Б. Мартос.

Присутні міністри: Д.Одрина, Т.Черкаський, А.Ливицький, І.Мазепа, Г.Сиротенко, М.Шадлун, керуючий міністерством пошт і телеграфів І.Паливода, заступник міністра народної освіти, товариш міністра Н.Григоріїв, заступник керуючого управління преси і інформації, товариш керуючого І.Часник, державний секретар Л.Шрамченко.

На засіданні був присутнім Наказний отаман п. [О.]Осецький.

Слухали:	Постановили:
<p>I. Журнали засідання Кабінету Народних Міністрів ЧЧ. 131 і 132.</p> <p>II. Доклад (словесний) заступника керуючого управління преси і інформації з приводу святкування роковин першого Універсалу 10/23 червня 1917 року, та про асигнування на організацію цих святкувань 200.000 гривень.</p> <p>III. Доклад (словесний) військового міністра і міністра внутрішніх справ про мобілізацію.</p>	<p>I. Ухвалити.</p> <p>II. 1/ Асигнувати в розпорядження керуючого управління преси і інформації двісті тисяч гривень на організацію святкувань роковин першого Універсалу 10/23 червня 1917 року. 2/ Висловити побажання, аби керуючим управлінням преси і інформації були вжиті заходи, щоб святкування ці відбулися крім Кам'янця та Проскурова і в Ярмолинцях, Бару, Деражні та в інших містечках.</p> <p>III. Інформації про заходи, вжиті військовим міністром та міністром внутрішніх справ з приводу проведення мобілізації взагалі та зокрема в Довжівській волості, прийняти до відома. Окрема думка міністра шляхів п. Шадлуна: "Прошу Раду Міністрів розробити постанову, щоб довести до відома Головного отамана, що призов і мобілізація є прерогатива</p>

IV. Інформації наказного отамана про становище на фронті.

V. Доклад т.в.о. міністра закордонних справ з проектом ноти до держав світу.

VI. Доклад в справі взаємовідносин з Секретаріатом Західної Області Української Народної Республіки.

VII. Інформації голови Ради Народних Міністрів в справі Балбачана.

VIII. Внесення т.в.о. міністра закордонних справ про командування члена Ради міністра народного господарства І.А.Фещенка-Чопівського до румунської місії, яко радника цієї місії.

Ради Народних Міністрів, а тому всяка мобілізація і призов надалі повинні спочатку обговорюватися і провадитись через Раду Народних Міністрів, затверджуватися Високою Директорією і лише після того оголошуватися до відома населення і війська".

IV. Прийняти до відома і доручити військовому міністрові, міністрові фінансів та міністрові народного господарства взяти на себе справу поліпшення та прискорення постачання Дієвої армії набоями.

V. Проект ноти до держав світу ухвалити і просити міністра закордонних справ негайно відправити її, згідно з постановою Кабінету Міністрів від 23 червня, по належності²⁵¹.

VI. Остаточне вирішення справи відкласти до чергового засідання, доручивши міністрові внутрішніх справ зробити на цій засіданні в цій справі доклад.

VII. Прийняти до відома.

VIII. Командувати члена Ради міністра народного господарства І.А.Фещенка-Чопівського до румунської місії яко радника цієї місії [з] одержанням ним платні по штатах і за рахунок коштів зазначеної місії.

З оригіналом згідно :

В.о. секретаря Ради Народних Міністрів

[Підпис]

ЦДАВО України. Ф. 1065. – Оп. 1. – Спр. 14. – Арк. 153, 153 зв., 154. Машинопис. Засвідчена копія.

25.06.1919 р.

Ч.134.

Головував : Д. Одрина.

Присутні міністри: І.Мазепа, Т.Черкаський, М.Ковалевський, заступник міністра народної освіти, товариш міністра Н.Григорієв, заступник керуючого управління преси і інформації І.Часник, державний секретар Л.Шрамченко.

Слухали:	Постановили:
<p>I. Внесення державного секретаря про затвердження в.о. секретаря Ради Народних Міністрів В.А.Крушинського на посаді секретаря Ради Народних Міністрів.</p> <p>II. Внесення міністра народного господарства кандидатур:</p> <p>1/ Данила Сухенка²⁵² на посаду головноуповноваженого по ліквідації інституцій і майна військового часу,</p> <p>2/ Миколи Добриловського²⁵³ на посаду директора департаменту зовнішнього торгу і</p> <p>3/ Михайла Волосевича на посаду директора департаменту загальних справ.</p> <p>III. Внесення міністра народного здоров'я та опікування кандидатури т. керуючого міністерством народного здоров'я та опікування О.Білоуса на посаду товариша міністра народного здоров'я та опікування.</p> <p>IV. Доклад міністра земельних справ прохання в.о. міністра зе-</p>	<p>I. Внесення ухвалити.</p> <p>II. Кандидатури ухвалити.</p> <p>III. Кандидатуру ухвалити.</p> <p>IV. Прохання задовольнити, залишити п. Іваницького на</p>

<p>мельних справ Б.Іваницького про звільнення його з посади в.о. товариша міністра з 11 червня.</p> <p>V. Внесення міністра земельних справ кандидатур : Іони Черноуса на посаду товариша міністра земельних справ з 16 червня б.р. і Петра Ксендзюка на посаду директора канцелярії міністерства земельних справ з 26 квітня б.р.</p> <p>VI. Доложене державним секретарем внесення міністра єврейських справ кандидатури Якова Крайза на посаду директора департаменту загальних справ з 20 червня б.р.</p>	<p>попередній посаді директора лісового департаменту.</p> <p>V. Кандидатури ухвалити.</p> <p>VI. Кандидатуру ухвалити.</p>
---	--

Кабінет Міністрів ухвалив зробити перерив засідання.

При відновленні засідання головував : Д. Одрина.

Присутні : члени Директорії : Головний отаман С.Петлюра і А.Макаренко.

Міністри : Б.Мартос, І.Мазепа, Т.Черкаський, М.Ковалевський, О.Безпалко, А.Лівицький, М.Шадлун, Г.Сиротенко, заступник міністра народної освіти, товариш міністра Н.Григоріїв, заступник керуючого управління преси й інформації, товариш керуючого І.Часник, керуючий справами Директорії М.Миронович, державний секретар Л.Шрамченко.

На засіданні був присутнім державний інспектор [В.]Кедровський.

<p>VII. Інформації Головного отамана про стан фронту та його потреби.</p>	<p>VII. Приймавши на увагу відомості, одержані від Головного отамана про потреби армії, Кабінет Міністрів ухвалив :</p> <p>I/ Звернутися від імені правительства з відозвою до армії, в якій висловити подяку за її героїчні послуги і бороть [..]*</p>
---	---

ЦДАВО України. Ф. 1065, -- Оп.1. -- Спр. 14. -- Арк. 155-155 зв. Машинопис. Незасвідчена копія.

*Текст обірваний. - Ред.

26.06.1919 р.
Ч.135.

Головував : Б. Мартос.

Присутні: члени Директорії: Головний отаман С.Петлюра, А.Макаренко, і Ф.Швець.

Міністри : Д.Одрина, І.Мазепа, Т.Черкаський, О.Безпалко, М.Ковалевський, М.Шадлун, Г.Сиротенко, керуючий міністерством пошт і телеграфів І.Паливода, заступник міністра народної освіти, товариш міністра Н.Григоріїв, заступник керуючого управління преси й інформації, товариш керуючого І.Часник, державний секретар Л.Шрамченко.

Слухали:	Постановили:
<p>I. Доклад міністра праці проекту універсалу до населення Галичини, а також інформації голови Кабінету Народних Міністрів і військового міністра з приводу офіціальних листувань від диктатора Галичини²⁵⁴ до голови Ради Народних Міністрів та міністра військового.</p> <p>II. Доклад міністра народного здоровля і опікування законо-</p>	<p>I. Обговоривши проект універсалу, Кабінет Міністрів ухвалив : прохати п.п. міністрів А.Ливицького, О.Безпалко та державного секретаря Л.Шрамченка, взявши за основу заслуханий проект універсалу, переробити його згідно з думками, висловленими в засіданні Кабінету і в новій редакції внести на розгляд чергового засідання Кабінету.</p> <p>Окрема думка голови Кабінету п. Мартоса : "Не погоджуючись з проектом універсалу, вважаю неможливим брати його за основу, а лічу необхідним органічну його переробку, згідно з висловленими в засіданні думками".</p> <p>2/ Просити п.п. міністрів надіслати до п. голови Кабінету всі офіціальні матеріали і документи, щодо взаємовідносин правительства УНР з урядом Галичини.</p> <p>II. Законопроект зняти з черги до одержання журналу бюджето-</p>

проекту про надзвичайне асигнування в його розпорядження двадцяти мільйонів гривень на купівлю медичного майна за кордоном.

III. Доклад міністра народного здоров'я та опікування законопроекту про забезпечення пенсією і допомогою осіб медичного персоналу на випадок захоруння або смерті від участі в боротьбі з гостро заразними хворостями і родини зазначених осіб.

IV. Доклад заступника керуючого управління преси і інформації проекту постанови про учот всіх друкарень, друкарських робітників і всіх засобів друкарської техніки і постачання.

вої комісії та висновку державного контролера.

III Ухвалити, додавши в заголовці до слова "закон" слово "тимчасовий".

IV. Проект цієї постанови Кабінет Міністрів ухвалив в такому змісті :

"Постанова про передачу в розпорядження керуючого управління преси і інформації всіх друкарень і всіх засобів друкарської техніки і постачання".

1/ Всі друкарні, літографії та цинкографії, друкарські майстерні та всі засоби друкарської і літографської техніки і постачання на території УНР, за винятком тих, які згідно з законом від 16 січня 1919 року знаходяться в розпорядженні міністерства фінансів, мобілізуються, реєструються і поступають в розпорядження управління преси і інформації.

2/ Всі державні інституції, військові і цивільні та приватні установи і особи можуть користуватися друкарнями і друкарськими засобами, зазначеними в п. 1, тільки по попереднім порозумінні з управлінням преси і інформації.

3/ Переведення цієї постанови в життя накладається на керуючого управління преси і інформації

V. Доклад заступника керуючого управління преси і інформації проекту постанови про мобілізацію літературних, наукових, артистичних і технічних сил України.

в порозумінні з міністерством фінансів.

V. Доклад заступника керуючого управління преси і інформації проекту постанови про мобілізацію літературних, наукових, артистичних і технічних сил України.

У. Закон цей ухвалити в такому змісті :

"1/ Надати керуючому управлінню преси і інформації право мобілізувати для державних потреб до 55 років без різниці пола нижчезазначені категорії робітників мистецтва та культури, не призваних до війська :

а/ працівників сцени і кінотеатру (артисти, режисери, директори) та різних технічних співробітників, що обслуговують ці установи,

б/ диригентів, оркестрантів, співаків і організаторів народних хорів,

в/ малярів і рісовників та технічних робітників, що обслуговують цю сферу мистецтва,

г/ друкарських робітників, робітників паперових фабрик, заводів друкарських красок і других технічних робітників, що стоять на послугах друкарської справи.

2/ Закону цьому не підлягають служачі державних установ.

3/ За неявку згідно з цим законом винні відповідають нарівні з тими, хто ухилився від військової мобілізації.

4/ Переведення цього закону в життя накладається на керуючого управління преси і інформації в порозумінні з військовим міністром та міністром народної освіти.

	5/ Закон цей ввести в життя по телеграфу.
--	---

З оригіналом згідно :
Секретар Ради Народних міністрів

[Підпис]

*ЦДАВО України. Ф. 1065. – Оп. 1. – Спр. 14. – Арк. 156, 156 зв., 157. Машинопис.
Засвідчена копія.*

№ 147

Виписка з журналу засідання Ради Народних Міністрів

27.06.1919 р.
Ч.136.

Головував: Б.Мартос.

Присутні міністри: Д.Одрина, І.Мазепа, Т.Черкаський, О.Безпалко, М.Ковалевський, М.Шадлун, А.Лівицький, керуючий міністерством пошт і телеграфів І.Паливода, т. керуючий міністерством єврейських справ П.Красний, заступники міністрів: народної освіти, тов. мін. Н.Григоріїв, керуючого міністерством культів, директор департаменту К.Мирович, державного контролера, директор департаменту І.Кабачков, заступник керуючого управління преси і інформації, товариш керуючого І.Часник, державний секретар Л.Шрамченко.

На засіданні був присутнім головний начальник постачання п. Дурбак
Секретарював : секретар Ради Народних Міністрів В.Крушинський

Засідання відчинено о 6 1/2 год. вечора .

Слухали:	Постановили:
І/ Журнал засідання Ради Народних Міністрів Ч. 124.	І/ Ухвалити.

2/ Доклад міністра народного здоров'я та опікування законопроекту про надзвичайне асигнування [в] його розпорядження двадцяти мільйонів гривень на купівлю медичного майна за кордоном.

3/ Внесення міністра народного здоров'я і опікування про затвердження Льва Морейніса на посаді директора департаменту загальних справ і Василя Богаєвського на посаді директора медичного департаменту, обох з 6 лютого 1919 року.

4/ Доклади міністра праці проектів постанов :

1/ Про асигнування в його розпорядження з коштів державної скарбниці одного мільйона гривень для видачі грошової допомоги знищеним професійним організаціям по занятті території нашими військами.

2/ Про асигнування в його розпорядження 4 000 гривень на видачу одноразової допомоги урядовцям біржі праці м. Проскурова.

3/ Про асигнування в його розпорядження п'ятдесят тисяч гривень на допомогу безробітним м. Проскурова.

4/ Про короткострочну позику Кам'янецькому робітничому кооперативу "Пролетарій" в розмірі 100 000 гр. на збільшення його оборотного фонду.

5/ Доклад міністра народного здоров'я і опікування проекту постанови про підлеглість

2/ Ухвалити з поправками, а саме : викреслити слова : "за кордоном України. Згідно з умовами купівлі, гроші відпустити відповідною валютою" і натомість дописати: "і білизни".

3/ Внесення ухвалити.

1/ Ухвалити, викресливши в п. 1 слова "на зайнятій нашими військами території".

2/ Ухвалити.

3/ Ухвалити.

4/ Проект постанови зняти з черги і дозволити Державному банку кредитувати цей кооператив по соло векселям, коли це виявиться при обслідуванні доцільним.

5/ Ухвалити без п. 8, виклавши п. 5 в такій редакції : "міністрові народного здоров'я та опікування

лікарсько-санітарних установ всіх офіцій вищому керуванню міністра народного здоров'я та про асигнування на зміцнення цих інституцій 24 000 000 грив.

6/ Доклад державного секретаря про необхідність, аби всі розпорядження уряду загального значення оголошувалися в "Вістнику Української Народної Республіки".

7/ Доклад державного секретаря про необхідність, в зв'язку з змінившимися обставинами, закликати негайно до праці урядовців, звільнених у відпустку на підставі постанов Кабінету Міністрів від 2 та 23 травня б.р.

доручається реорганізувати військово-санітарне управління в головне управління по охороні здоров'я армії.

Законопроект про асигнування коштів внести до Ради Міністрів по одержанні висновку бюджетової комісії.

6/ Ухвалити, аби всі міністерства і управління окремих відомств копії своїх наказів і розпоряджень та обіжників загального значіння обов'язково надсилали до управління преси та інформації для оголошення їх в урядовій частині газети "Вістник Української Народної Республіки", крім того надсилали по три примірника цих обіжників та розпоряджень до державної канцелярії для внесення їх до збірника розпоряджень правительства.

7/ Приймаючи на увагу, що в зв'язку з змінившимися обставинами у всіх відомствах праця збільшилась, Рада Міністрів ухвалила негайно закликати до праці урядовців, звільнених у відпуск на підставі постанов від 2 та 23 травня б.р., при чому на повернення урядовців встановити строк десять день, а для перебуваючих на території, зайнятій ворогом - 3 тижні з дня оголошення в часописах заклику. Не повернувшись в зазначений термін урядовців залишити за штатом. Надати кожному міністрові право збільшувати кількість урядовців в міністерстві по його погляду, в межах існуючих штатів. На тих урядовців, які будуть заново прийняті в м. Кам'янці

8/ Доклад державного секретаря проекту закону про тимчасові правила переведення до виконання виданих Директорією, або затверджених нею законів та постанов до оголошення їх у "Вістнику Державних Законів".

9/ Внесення міністра юстиції кандидатури присяжного адвоката М.А.Корчинського на посаду голови особливої слідчої комісії для розслідування протиеврейських погромних подій.

10/ Доклад міністра народного господарства проекту постанови в справі полагодження паперової кризи.

11/ Доклад міністра народного господарства проекту постанови про тимчасове припинення

на посади до центральних установ, поширити чинність закону від 14 квітня б.р. про задоволення добровими урядовців місцевих інституцій м. Кам'янця.

Встановити певний догляд по міністерствах, аби відносно урядовців, залишених поза штатом в одному міністерстві, при прийомі їх в друге, чи переводі, обов'язково додержувались вимоги щодо зарахування одержаних ними можливих переборів по попередній службі і поновлення міністерством кредиту того відомства, з якого урядовець одержав наперед платню.

8/ З огляду на те, що всі вже видані але не оголошені ще закони в найближчим часі будуть надруковані в "Вістнику Державних Законів", а ті, що видаватимуться надалі, оголошуватимуться без замедлення, ухвалити: законопроект, який зараз вже не вимагається сучасними обставинами, зняти з черги.

9/ Кандидатуру ухвалити.

10/ Розгляд законопроекту відкласти до порозуміння в цій справі міністрів народного господарства, освіти та керуючого управлінням преси і інформації.

11/ Ухвалити.

закону 9 березня 1919 року про хлібну повинність.

12/ Доклад міністра народно-го господарства проекту закону про тимчасове утворення при народних управах продовольчих відділів.

13/ Доклад міністра внутрішніх справ законопроекту про утворення по Кам'янець-Подільському повіту комісії по проведенню мобілізації.

14/ Інформації заступника керуючого управління преси і інформації І. Часника про порядок святкувань роковин Першого Універсалу Центральної Ради.

15/ Доклад п. міністра А. Лівіцького проекту відозви до козаків.

12/ Ухвалити і доручити міністру народного господарства внести до Ради Народних Міністрів законопроект в справі ліквідації комісії постачання і уповноважених по заготовці не-зернового фуражу.

13/ Ухвалити, додавши в заголовці до слова "закон" слово "тимчасовий" та [в] п. 5 замінивши слова "і не більш як на три місяці" на слова "і не більш як на півтора місяця".

14/ Прийняти до відома і просити заступника керуючого управління преси і інформації негайно надіслати по телеграфу до Проскурова, а також до тих містечок, де передбачається святкування роковин Першого Універсалу, інструкцію до цього святкування, та по телеграфу ж запитати повіти, що зроблено там в справі улаштування цих святкувань.

15/ 1. Просити п. Лівіцького зробити в зазначеній відозві додатки згідно з висловленими в цій справі думками на засіданні Ради Міністрів.

2. Доручити п. Григорієву зредагувати, крім вищезазначеної, ще відозву від правительства до селян та робітників. Відозву цю внести завтра на засідання Кабінету.

З оригіналом згідно :
Секретар Ради Народних Міністрів

[Підпис]

ЦДАВО України. Ф. 1065. – Оп. 1. – Ф. 14. – Арк. 158–160. Машинопис. Засвідчена копія.

ЖУРНАЛИ
засідань Кабінету Народних Міністрів

№ 148

28.06.1919 р.

Ч.137.

Головував : Б. Мартос.

Присутні міністри : А.Лівицький, І.Мазепа, М.Шадлун, заступник керуючого управління преси й інформації, товариш керуючого І.Часник, заступник міністра народної освіти, товариш міністра Н.Григоріїв, т. керуючий міністерством єврейських справ П.Красний.

Державний секретар Л.Шрамченко.

На засіданні був присутнім пом. державного інспектора п. [І.]Романченко.

Слухали :	Постановили :
<p>I. Доклад державного секретаря надісланого канцелярією Директорії при відношенню від 19 травня під Ч. 1558 – прохання Трудової народної партії Галичини²⁵⁵ про призначення їй з державних коштів допомоги на партійні цілі та постанови Директорії в цій справі.</p> <p>II. Доклад міністра фінансів проекту постанови про збільшення ставок відсоткової на дорожнечу добавки по закону 19 листопада 1918 року.</p> <p>III. Інформації тов. керуючого управління преси і інформації п. [І.]Часника з приводу порядку святкування роковин Першого Універсалу Центральної Ради.</p>	<p>I. Довести до відома Директорії, що асигнування з державних коштів допомоги Трудовій народній партії Галичини по обміркованню цієї справи, Кабінет Міністрів визнає не тільки не доцільним, але навіть шкودливим.</p> <p>II. Відкласти до чергового засідання і справу вирішити в присутності військового міністра.</p> <p>III. Прийняти до відома і просити заступника голови Ради Народних Міністрів, міністра Д.Одрину та міністра праці О.Безпалко висупити в день святкувань на</p>

Комісаріатській площі з відповідною промовою від уряду.

Головування приймає міністр внутрішніх справ І.Мазепа

IV. Доклад міністра фінансів законопроекту про державний податок на деякі речі розкоші.

IV. Ухвалити з поправками, а саме: в п. 5 між словами: "підприємства" і "які продають" поставити: "ломбарди, аукціони, комісійні контори і інші установи", і до п. 7 додати: "а також по згоді з міністром народного господарства поширювати розпис речей, що підлягають цьому податку". Розпис речей, які обкладаються податком, ухвалити з поправками: відділ II в п. 6 після слова: "люстра" додати в дужках "зеркала", після слів: "меблі м'які та вирізані" додати: "незалежно вартості", слова: "а також" викреслити; до п. 8 додати примітку: "хутро каракулеві і вироби з них обкладаються податком". Відділ III п. 4 викласти в такій редакції: "музичні інструменти вартістю більш 200 гривень", і разом з тим доручити міністрові фінансів:

а/ при виробленні, на підставі постанов Кабінету Народних Міністрів від 21 цього червня, законопроекту про дальніше підвищення митних ставок внести до Кабінету Міністрів також законопроект дальнішого підвищення ставок державного податку на речі розкоші і,

б/ виробити законопроект про обкладення податком і всіх тих речей розкоші, які фактично не знаходяться в обороті торговельних підприємств, а в користуванні приватних осіб та організацій.

V. Доклад міністра фінансів проекту постанови про порядок стягання з службовців всіх відомств міста Кам'янця-Подільського і інш. двічі одержаної ними платні за квітень і травень місяці.

VI. Внесення тим. керуючого міністерством єврейських справ кандидатур Ізраеля Драхлера і Ільї Бопрада на посаду членів Ради міністра єврейських справ, першого з 23 і останнього з 25 цього червня.

VII. Доклад міністра шляхів законопроекті про перехід 9-ї дивізії (бувшого технічно-залізничного корпусу) до військового міністерства на всі види задоволення нарівні з іншими частинами військ, що передані військовим міністерством до Дієвої армії.

VIII. Доклад т. керуючого міністерством єврейських справ про події, зв'язані з виїздом Кам'янець-Подільської міської охорони 23 травня 1919 року до м. Ориніна Кам'янецького повіту і про обвинувачення Олександра Хомського.

V. Ухвалити з поправками, а саме: в заголовці між словами: "стягання" і "з службовців" вставити: "примусовими частками" і в п. 1 слово: "затримати" замінити на слово: "стягнути".

VI. Кандидатури ухвалити.

VII. Ухвалити.

VIII. З огляду на те, що всі справи по обвинуваченню окремих осіб у надзвичайному військовому суді при коменданті тилу про ворожі виступи проти української армії в районі містечка Ориніна Кам'янецького повіту, прийняли особливий політичний і громадський характер і потребують всебічного розслідування – доручити голові Кабінету Народних Міністрів звернутись по телеграфу до Головного отамана з проханням передати до особливої слідчої комісії всі справи зв'язані з подіями в м. Ориніна щодо виїзду туди 23 травня 1919 року Кам'янецької міської охорони, не виключаючи і тих, які вже пере-

<p>ІХ. Доклад п.п. міністра А.Лівицького і державного секретаря Л.Шрамченко проекту універсалу до населення Галичини.</p>	<p>дані до надзвичайного військового суду. Особливу слідчу комісію призначити міністрові юстиції.</p> <p>ІХ. Проект прийняти, доручивши п. міністрам, членам комісій по редагуванню цього універсалу ще раз перередагувати і внести в Кабінет Міністрів на чергове засідання на остаточне затвердження.</p>
---	---

Чергове засідання Кабінету Міністрів призначити на 6 год. вечора 1 липня.

З оригіналом згідно :

Секретар Ради Народних Міністрів

[Підпис]

ЦДАВО України. Ф. 1065. – Оп. 1. – Ф. 14. – Арк. 161–162 зв. Машинопис. Засвідчена копія.

01.07.1919 р.

Ч.138

Головував: Д.Одрина.

Присутні міністри: М.Ковалевський, А.Лівицький, Т.Черкаський, Г.Сиротенко, О.Безпалко, заступник міністра народної освіти тов. мін. Н.Григоріїв, заступник керуючого управління преси і інформації товариш керуючого І.Часник, керуючий міністерством пошт і телеграфів І.Паливода, державний секретар Л.Шрамченко.

На засіданні були присутніми: головний державний інспектор [В.]Кедровський і його помічник [І.]Романченко.

Слухали:	Постановили:
<p>I. Журнали засідань Кабінету Народних Міністрів Ч.Ч. 135, 137 і Ради Міністрів Ч.136.</p> <p>II. Інформації голови Ради Народних Міністрів щодо постачання армії набоями, а також про нараду з громадськими діячами.</p> <p>III. Внесення міністра праці п. Безпалко про необхідність встановлення взаємовідносин між урядом і членами Трудового конгресу.</p> <p>IV. Доклад головного державного інспектора п. Кедровського про стан справи по прийому майна, що залишилося в Румунії²⁵⁶.</p>	<p>I. Журнали №№ 135 і 137 ухвалити, а також ухвалити 1-15 п.п.Ч.136, що ж до п.16 цього журналу - докладу міністра єврейських справ в справі військового суду над Хомським, та проект цієї постанови Ради Народних Міністрів переддагувати.</p> <p>II. Інформації прийняти до відому.</p> <p>III. Обговорення питання відкласти до одного з чергових засідань.</p> <p>IV. а) Визнати необхідним негайно відкликати отамана Зелінського з посади голови місії та інженера Брандта з посади голови комісії. б) Всю справу повернення майна з Румунії доручити ук-</p>

V. Доклад головного державного інспектора п. Кедровського з приводу оголошеного в бюлетенях УТА від 30 червня інтерв'ю з військовим міністром.

VI. Проект Універсалу до Галицького народу.

VII. Доклад т. в. о. міністра закордонних справ законопроекту про утворення в складі міністерств УНР міністерства по справах Західної області республіки.

раїнській політичній місії до Румунії при участі особливої прийомочної комісії з представниками державного інспекторату.

в) Справу про перехід Запорізького корпусу кордону Румунії та передачу українським військовим командуванням в Румунії майна, доручити слідчим органам військового міністерства

V. 1) Доручити військовому міністрові негайно зробити спростування цього інтерв'ю;

2) додати до зазначеного спростування відповідне пояснення від УТА.

VI. 1) Проект універсалу з поправками, зробленими в засіданні Кабінету Міністрів, ухвалити.

2) Визнати неможливим дальніше перебування п. Петрушевича в складі Директорії.

3) В зміну постанови Кабінету Міністрів від 27 червня цього року фактичну дальнішу допомогу Галицькій армії і населенню провадити лише після призначення намічених постановою Кабінету Міністрів від 25 червня б.р. органів правительства в Галичині.

VII. Ухвалити з поправками, а саме: до п.1 додати: "через яке відбуваються всі урядові зносини з Галичиною".

П.п. 2 і 7 викреслити. В п.6 між словами "затвердження" і "покладається" додати слово: "правительства" і до п.6 додати примітку: "загальні інструкції для департаментів, зазначених в п.4

<p>VIII. Доклад міністра юстиції законопроекту про покладання на державну слідчу комісію розсліду повстання отамана Болбочана з участю деяких осіб та організацій.</p>	<p>виробляються в порозумінні з відповідними міністрами.</p> <p>VIII. Ухвалити викресливши п.3-й.</p>
--	---

Чергове засідання Кабінету призначити на 6 год. 2 липня.

З оригіналом згідно:
Секретар Ради Народних
Міністрів

[Підпис]

ЦДАВО України. Ф.1065.- Оп.1.- Спр.14.- Арк.163-164. Машинопис. Засвідчена копія.

№ 150

04.071919 р.
Ч.139

Головував: Б.Мартос.

Присутні міністри: Д.Одрина, І.Мазепа, Т.Черкаський, О.Безпалко, М.Шадлун, кер. мін. пошт і телеграфів І.Паливода, заст. мін. народної освіти тов. мін. Н.Григоріїв, кер. справами директорії [М.]Миронович, державний секретар Л.Шрамченко.

На засідання завітали члени Директорії: А.Макаренко і Ф.Швець.

<p>Слухали:</p>	<p>Постановили:</p>
<p>1) Доклад проекту універсалу до галицького народу.</p>	<p>1) а. Ухвалити з поправкою, а саме: на сторінці 3-й рядок 25 ви-</p>

2) Інформації в. о. міністра закордонних справ про делегацію від французького командування на чолі з майором Сегоне.

3) Доклад делегації головного командування на чолі з отаманом [С.М.]Дельвігом²⁵⁷ до польського військового командування з приводу припинення військових дій на українсько-польському фронті²⁵⁸.

4) Доклад міністра внутрішніх справ в справі військового суду над мешканцями села Кульчівці Кам'янецького повіту Іваном Губчаком та Миколою Юзвом.

раз: "не дочекавшись приїзду" замінити на вираз: "не дочекавшись пояснень".

б. Універсал підписати: Директорії, голові Ради Народних Міністрів і державному секретареві.

2) Прийняти до відома.

3) Прийняти до відома та висловити делегації подяку за переведену справу.

4) 1. Доручити міністрові внутрішніх справ звернутись до губкоменданта для з'ясування справи обвинувачення цих осіб і, в залежності від одержаних відомостей, звернутись до Директорії з проханням про їх помилування.

2. Просити міністра юстиції розробити до положення про надзвичайні військові суди проект відповідного корективу з метою найбільшого забезпечення справедливого вирішення справ цими судами.

Зазначений проект внести в найближче засідання Кабінету.

Чергове засідання Ради Народних Міністрів призначити на 6 год. 5 цього липня.

З оригіналом згідно:

Секретар Ради Народних
Міністрів

[Підпис]

ЦДАВО України. Ф.1065.- Оп.1.- Спр.14.- Арк.165-165 зв. Машинопис.
Засвідчена копія.

засідань Ради Народних Міністрів

05.07.1919 р.

Ч.140.

Головував: Б.Мартос.

Присутні міністри: М.Шадлун, Т.Черкаський, Д.Одрина, керуючий міністерством пошт і телеграфів І.Паливода, тимч. кер. міністерством єврейських справ П.Красний, заступник керуючого управління преси й інформації І.Часник, т. в. об. міністра морських справ [М.]Злобін²⁵⁹, заступник міністра народної освіти, товариш міністра Н.Григоріїв, заступник державного контролера І.Кабачков, державний секретар Л.Шрамченко.

Секретарював: секретар Ради Народних Міністрів В.Крушинський.

Засідання відчинено о 6 год. вечора.

Слухали:	Постановили:
<p>I. Доклад міністра народного господарства проекту постанови про надання йому права кредитуватися в державному банку на суму до двохсот мільйонів гривень для утворення оборотних коштів на продовольчі операції та про надання міністрові фінансів права випуску короткострочних зобов'язань державної скарбниці на 200.000.000 гривень.</p> <p>II. Доклад міністра народного господарства законопроект про асигнування в його розпорядження двісті вісімдесят тисяч гривень на видання періодичного органу міністерства.</p>	<p>I. Ухвалити.</p> <p>II. Ухвалити, додавши в кошторисі на видання цього тижневика примітку: "поширити на співробітників контори і редакції закон від 19 листопада 1918 року про % надбавку на дорожнечу.</p>

<p>III. Внесення міністра народного господарства кандидатури О.Мицюка на посаду т. в. о. члена ради міністра народного господарства.</p>	<p>III. Кандидатуру ухвалити.</p>
--	-----------------------------------

Головування приймає міністр народного господарства Т.Черкаський.

<p>IV. Доклад міністра шляхів про асигнування 4.612.000 гривень на відбудову мостів на лінії Кам'янець-Іване-Пусте на рахунок кредиту, який буде відпущено на відбудову цієї лінії.</p> <p>V. Доклад міністра шляхів проекту тимчасової установи осередкових інституцій міністерства шляхів.</p> <p>VI. Доклад кер. міністерством пошт і телеграфів законопроекту про одноразове оподаткування телефонів державних, концесійних і народних сітей в 1919 році.</p>	<p>IV. По пропозиції докладчика обміркування докладу відкладається.</p> <p>V. Ухвалити.</p> <p>VI. Ухвалити, викресливши в розписові оподаткування телефонів в другому знизу абзаци, слова: "на державних сітях на протязі першого півроку 1919 року, а на приватних концесійних і народних (земських)".</p>
---	--

Головування приймає міністр шляхів М.Шадлун.

<p>VII. Доклад надісланого міністром земельних справ на ім'я голови Ради Народних Міністрів прохання про звільнення з посади члена ради міністра земельних справ Є.Архипенка згідно з його заявою з 1 травня 1919 р.</p> <p>VIII. Внесення державного секретаря про припинення чинності п.2 постанови Кабінету Народних Міністрів від 6 цього трав-</p>	<p>VII. Прохання задовольнити.</p> <p>VIII. З огляду на те, що з поверненням уряду на територію Наддніпрянської України, умови, що викликали видання постанов</p>
---	---

ня про порядок видачі посвідчень урядовцям міністерств.

IX. Надісланий міністерством внутрішніх справ доклад про видачу урядовцеві мін. внутрішніх справ Марії Михайленко, обікраденій 20 цього червня, допомоги в розмірі 2.000 карб.

X. Доклад міністра народного господарства законопроекту про предільні ціни на продовольчі продукти і примусову закупку їх.

від 5 травня відповідно, чинність цієї постанови, в частині яка зазначає, що надалі посвідчення видаватимуться лише від державної канцелярії, припинити і встановити той порядок видачі посвідчень, який існував до видання зазначеної вище постанови.

IX. Приймаючи на увагу, що в кошторисі кожного міністерства є кредити на відповідні видатки, а також, ця справа не виходить з компетенції міністра, Рада Міністрів ухвалила доклад повернути до міністра внутрішніх справ.

X. Ухвалити.

Головування приймає голова Ради Народних Міністрів Б.Мартос.

XI. Доклад (словесний) керуючого мініст. пошт і телеграфів про необхідність негайного поліпшення стану взагалі урядовців і особливо урядовців місцевих установ.

XI. Негайно передати до бюджетової комісії з участі в ній представника від міністерства пошт і телеграфів вироблений міністром фінансів закон про збільшення ставок %% надбавки по закону 19 листопада 1918 року для вироблення на протязі двох діб, в відміну закону 19 листопада 1918 року, проекту нових ставок %% надбавки, відповідно до сучасних умов життя.

2) Просити заступника військового міністра подати на черговім засіданні Ради Міністрів своє приміркування з приводу переведення в життя закону про нор-

XII. Доклад голови Ради Народних Міністрів листа державної слідчої комісії від 6 липня б. р. під ч.132 про байдуже відношення деяких установ до справи надсилки до комісії матеріалів що до Оскілковського повстання.

XIII. Доклад голови Ради Народних Міністрів листа надзвичайної місії до Італії п. Голубовича і листа члена Директорії п. [А.]Макаренка в справі місії до Італії та асигнування на її утримання коштів.

мальний розпис окладів утримання військовим УНР.

XII. З огляду на необхідність як найскоршого закінчення розсліду по справі Оскілковського повстання, Рада Міністрів ухвалила: негайно і не пізніше як на протязі 3 діб всім відомствам, установам, а також і окремим представникам влади, передати всі документи, які знаходяться в їх розпорядженні, і які торкаються Оскілковського повстання, до державної слідчої комісії.

XIII. Справу перенести на розгляд Кабінету Народних Міністрів.

Засідання зачинено о 10 год. вечора.

З оригіналом згідно:

Секретар Ради Народних Міністрів

[Підпис]

ЦДАВО України. Ф.1065. – Оп. – 1. – Спр.14. – Арк.166-167 зв. Машинопис. Засвідчена копія.

№ 152-160

ЖУРНАЛ засідання Кабінету Народних Міністрів

№ 152

07.07.1919 р.

С.141.

Головував: Б.Мартос.

Присутні міністри: Д.Одрина, А.Ливицький, М.Ковалевський, О.Безпалко, А.Крушельницький, Т.Черкаський, І.Мазепа, керуючий міністерством пошт і телеграфів І.Паливода, державний секретар Л.Шрамченко.

На засіданні були присутніми: головний державний інспектор п. [В.]Кедровський і голова президії Трудового конгресу С.Вітик²⁶⁰.

Слухали:	Постановили:
<p>I. Журнали засідань Кабінету Міністрів Ч.Ч. 138, 139 і нову редакцію п.16 журналу Ч.136.</p> <p>II. Інформації міністра юстиції, народного здоров'я і головного державного інспектора з приводу становища на фронті.</p>	<p>I. Ухвалити.</p> <p>II. 1) Заслухавши інформації про сучасне становище на фронті, Кабінет Міністрів ухвалив: доручити міністерствам перевести учот всіх підлеглих мобілізації урядовців з метою формування з них охорони м. Кам'янця, доручивши цю справу перевести військовому міністрові в порозумінні з міністром внутрішніх справ.</p> <p>2) Просити п.п. міністрів Одрину, Шадлуна, кер. управління преси й інформації п. Феденка та п. Вітика негайно виїхати на фронт для безпосередніх інформацій військових частин.</p> <p>3) З огляду на демісію військового міністра, в зміну постано-</p>

III. Інформації т. в. о. міністра закордонних справ в справі взаємовідносин України з іншими державами.

IV. Доклад голови Ради Народних Міністрів та п. С.Вітика в справі створення в складі міністерств УНР міністерства по справах Західної області республіки²⁶¹.

V. Внесення кандидатури командуючого Волинською групою

ви Кабінету Міністрів від 24 червня ц. р. (журнал Ч. 133, п.4), в склад комісії по поліпшенню постачання дієвої армії набоями замість військового міністра, ввести міністра шляхів п. Шадлуна.

4) Доручити міністрові фінансів фінансувати міністерство закордонних справ з коштів кредитової канцелярії в розмірі до трьохсот тисяч карб. в справі одержання набоїв.

III. 1) З огляду на недостачу відповідних технічних фахових сил в нашій армії, доручити міністрові закордонних справ запросити відповідних інструкторів у чужоземних держав.

2) Визнати необхідним, щоб всі відомства всякі переговори з місіями та агентами закордонних держав вели лише під загальним доглядом міністерства закордонних справ.

Окрема думка міністрів п.п. Одрини та Черкаського з приводу постанови, зазначеній в 1 абзаці: "Винесення зазначеної постанови на цьому засіданні є передчасним, бо справа ця потребує більш докладного обговорення".

IV. Негайно подати на затвердження Директорії наказ про призначення п. Вітика міністром УНР по справах Західної області УНР і просити п. Вітика негайно вступити до виконання обов'язків по цій посаді.

V. Відповідний наказ подати на затвердження Директорії (далі

<p>військ п.[В.С.]Петрова на пост в. о. військового міністра²⁶².</p> <p>VI. Внесення кандидатури п. А.Певного на пост державного інспектора установ військового міністерства.</p>	<p>в цій справі записати в таємний журнал).</p> <p>VI. Призначити п. А.Певного державним інспектором установ військового міністерства.</p>
--	--

Чергове засідання призначити на 8 липня о 7-й год. вечора.

Оригінал за належними підписами.

З оригіналом згідно:

Секретар Ради Народних Міністрів

[Підпис]

ЦДАВО України. Ф.1065. - Оп.1. - Спр.14. - Арк.168-168 зв. Машинопис. Засвідчена копія.

№ 153

08.07.1919р.

Ч.142.

Головував: Д.Одрина.

Присутні міністри: Б.Мартос, А.Лівицький, Т.Черкаський, О.Безпалко, І.Мазепа, М.Ковалевський, М.Шадлун, А.Крушельницький, керуючий справами Директорії [М.]Миронович, державний секретар Л.Шрамченко.

На засідання Кабінету Міністрів завітали члени Директорії: А.Макаренко і Ф.Швець.

Слухали:	Постановили:
<p>I. Інформації членів Трудового конгресу п.п. Льчишина і Рудик-Сергіюка про становище на фронті.</p>	<p>I. а) Заслухавши інформації про становище на фронті, Кабінет Міністрів постановив: просити</p>

члена Директорії п. Швеця з декількома членами Трудового конгресу виїхати до м. Скали для одержання відомостей і налагодження зв'язку з Галицькими частинами дієвої армії, які переходять на територію Наддніпрянської України²⁶³.

б) Просити п.п. міністрів Безпалко та Одрину виїхати негайно на фронт до Запорізького корпусу.

в) Просити голову Кабінету Народних Міністрів п. Мартоса, міністра внутрішніх справ п. Мазепу та тов. міністра земельних справ п. [А.]Степаненко взяти безпосереднє на себе загальний догляд за розпорядженнями всіх військових інституцій, крім інституції постачання, догляд за якими доручити міністрові народного господарства п. Черкаському і міністрові шляхів п. Шадлунові.

г) Просити члена Директорії п. А.Макаренку взяти на себе догляд за своєчасним постачанням дієвої армії артилерійськими засобами.

д) Доручити міністрові народної освіти п. А.Крушельницькому і державному секретареві п. Л.Шрамченкові взяти на себе вартування в державнім банку для одержання всіх інформацій, які періодично надсилатимуться від п.п. міністрів та інших осіб з фронту.

II. Інформації міністра внутрішніх справ про одержану ним від представників інтелігенції м. Проскурова /пропозицію/ організувати озброєну частину.

II. Просити голову Ради Народних Міністрів п. [Б.]Мартоса та міністра внутрішніх справ п. Мазепу взяти на себе організацію інтелігенції м. Проскурова з ме-

<p>III. Інформації т. в. о. міністра закордонних справ з приводу одержаних від міністра закордонних справ п. [В.]Темницького та інших дипломатичних представників в Празі та Відні листів та пропозицій, переданих особисто через старшину п. Індишевського.</p>	<p>тою складення з неї, згідно з її заявою, озброєної частини.</p> <p>III. Інформації прийняти до відома і доручити п. Індишевському передати від імені центрального уряду УНР листа до міністра по справах Галичини п. [С.]Вітика про необхідність в найближчій часі спільної наради центрального уряду з урядом Галичини.</p>
--	---

Оригінал за належними підписами
З оригіналом згідно:
Секретар Ради Народних Міністрів

[Підпис]

*ЦДАВО України. Ф.1065. - Оп.1. - Спр.14. - Арк.169-169 зв. Машинопис.
Засвідчена копія.*

09.07.1919 р.

Ч.143.

Головував: М.Шадлун.

Присутні міністри: Б.Мартос, І.Мазепа, А.Лівицький, Т.Черкаський, А.Крушельницький, заступник керуючого управління преси і інформації І.Часник, заступник міністра земельних справ А.Степаненко, заступник військового міністра от. [О.Я.]Шайбле²⁶⁴, керуючий справами Директорії М.Мионович, державний секретар Л.Шрамченко.

На засіданні були присутніми: члени Директорії: Головний отаман С.Петлюра, Ф.Швець і А.Макаренко, а також головний державний інспектор [В.]Кедровський і Наказний отаман [О.]Осецький.

Слухали: Інформації про становище на фронті.

Постановили: 1) Заслухавши інформації про становище на фронті, Кабінет Міністрів постановив надіслати через старшину п. Індишевського до міністра в справах Галичини п. С.Вітика листа слідуючого змісту: "П. міністру в справах Галичини С.Вітику од п. міністра [В.]Темницького одержано дуже важні інформації з закордонних відносин. З огляду на важність справи просимо вас прибути до Кам'янця. Рахуючись з тим, що за кордоном досі існують представники як Наддніпрянської, так і Наддністрянської України, які одержують директиви кожний од свого уряду, і, маючи на увазі необхідність солідарних виступів, а також вважаючи на військові події Кабінет визнав необхідним закликати на спільну нараду в справах: 1) Закордонних відносин та 2) Утворення спільного фронту, п.п. [Є.]Петрушевича, [С.] Голубовича і кого вони визнають потрібним взяти з собою. Тому Кабінет просить вас переказати їм це запрошення".

2) В зв'язку з виїздом Головного отамана до галицького командування, командувати міністра юстиції п. Лівицького виїхати разом з Головним отаманом до галицького командування і уряду, яким заявити, що пропозиція головного командування Української армії про необхідність перекидки бойових частин Галицької армії на територію Наддніпрянської України цілком підтримується центральним правительством УНР.

3) В зв'язку з одержаними від міністра закордонних справ п. Темницького відомостями про рішення на Паризькій мировій конференції в українській справі²⁶⁵, заявити представникам галицького уряду про необхідність спільної акції, як у військових, так і політичних справах зовнішніх та внутрішніх.

4) Доручити йому ж (п. Лівицькому) вжити всіх заходів, аби на всіх нарадах Головного отамана та галицького уряду був присутнім міністр по справах Галичини п. [С.]Вітик.

II. Слухали: Доклад (словесний) в справі заходів, щодо забезпечення внутрішнього порядку в м. Кам'янці та його районі.

II. Постановили: Просити наказного отамана, військового міністра та міністра внутрішніх справ перевести в життя організації для забезпечення внутрішнього порядку в м. Кам'янці і його районі, та по обороні підступів згідно з рішеннями, прийнятими в цій справі Кабінетом Міністрів.

III. Слухали: Внесення голови Ради Народних Міністрів кандидатури Командуючого Волинською групою військ Всеволода Петрова на посаду тов. міністра військового з дорученням йому виконання обов'язків військового міністра.

III. Постановили: Кандидатуру ухвалити.

Оригінал за належними підписами

З оригіналом згідно:

Секретар Ради Народних Міністрів

[Підпис]

ЦДАВО України. Ф.1065.- Оп.1.- Спр.16.- Арк.15-15 зв. Машинопис. Засвідчена копія.

№ 155

10.07.1919 р.

Ч.144.

Головував: Б.Мартос.

Присутні міністри: Д.Одрина, І.Мазепа, Т.Черкаський, М.Шадлун, О.Безпалко, заступник міністра земельних справ А.Степаненко, керуючий справами Директорії [М.]Миронович, державний секретар Л.Шрамченко.

На засіданні були присутніми: члени Директорії Ф.Швець і А.Макаренко, а також наказний отаман О.Осецький.

1.

Слухали: Інформації міністрів п.п. [Д.]Одрини та О.Безпалко про становище на фронті.

Постановили: 1) Заслухавши інформації про становище на фронті, Кабінет Міністрів ухвалив: доручити міністрові фінансів організувати видачу безпосереднє в екстреному порядку грошового довольства

бойовим частинам Запорізької групи і іншим бойовим частинам, одночасово зібравши відомості, яким саме грошовим довольством задоволені ці частини.

2) Визнати необхідним систематичний об'їзд членами правительства армії, доручивши кожному члену правительства періодично докласти Кабінету Міністрів через голову кабінету про наслідки своїх подорожів.

3) В зв'язку з інформацією про утворення погрому одною з бойових частин в с. Михалполі, прохати Головного отамана призначити слідство.

4) З огляду на надзвичайні обставини, тимчасово надати міністру народного господарства право безпосереднє надсилати бойовим частинами речі обмундирування.

5) Вимагати від військового міністерства негайно урегулювати норми утримання фронтних (бойових) та тилкових частин, аби запобігти масового переходу військових осіб бойових частин в тиллові організації та інституції.

6) В зв'язку з від'їздом п. Крушельницького просити п.п. тов. мін. Христюка та Григоріїва взяти на себе разом з державним секретарем вартування в державному банку.

Оригінал за належними підписами.

З оригіналом згідно:

Секретар Ради Народних Міністрів

[Підпис]

ЦДАВО України. Ф.1065.- Оп.1.- Спр.14.- Арк.170. Машинопис. Засвідчена копія.

№ 156

11.07.1919 р.
Ч.145.

Головував: А.Лівицький.

Присутні міністри: Б.Мартос, Д.Одрина, І.Мазепа, О.Безпалко, Т.Черкаський, А.Крушельницький, М.Шадлун, керуючий міністерством пошт і телеграфів І.Паливода, заступник керуючого управління преси

й інформації І.Часник, керуючий справами Директорії [М.]Миронович, державний секретар Л.Шрамченко.

На засідання завітали члени Директорії: Головний отаман С.Петлюра і Ф.Швець.

I.

Слухали: Внесення міністра народної освіти кандидатур: професора І.Огієнка і С.Сірополько²⁶⁶ на посади членів ради міністра народної освіти, обох з 1 липня 1919 року.

Постановили: Кандидатури ухвалити.

II.

Слухали: Внесення міністра земельних справ про звільнення А.Ф.Лихо-Лишенько з посади директора канцелярії міністра земельних справ з 25 травня б. р. з призначенням його з того ж числа фахівцем IУ класу по департаменту земельної реформи.

Постановили: Внесення ухвалити.

III.

Слухали: Листування міністра праці з міністром земельних справ з приводу звільнення урядовців по відомству міністерства земельних справ.

Постановили: Просити міністра праці та міністра земельних справ порозумітися в цій справі.

IV.

Слухали: Доклад міністра фінансів законопроекту про збільшення ставок %% надбавки по закону 19 листопада 1918 року та висновку фінансової комісії в цій справі, згідно з постановою Ради Міністрів від 5 липня б. р.

Постановили: Маючи на увазі необхідність вирішення справи про поліпшення матеріального стану служачих всіх відомств, доручити міністру шляхів розробити законопроект про поліпшення стану служачих залізниць і внести його на розгляд Кабінету Міністрів на найблизче засідання, на якому остаточно вирішити і справу про побільшення %% додатків на дорожнечу по закону 19 листопада 1918 року.

V.

Слухали: Інформації про становище на фронті.

Постановили: а) Звернутись з відповідною відозвою до козаків галицької армії, які перейшли на територію Наддніпрянської України.

б) Вжити заходів до налагодження постачання цих частин потрібними речами обмундирування та інше.

VI.

Слухали: Інформації в. об. міністра закордонних справ про подорож його до Галичини.

Постановили: Інформації прийняти до відому [...] справи відкласти до одного з чергових засідань.

VII.

Слухали: Інформації в. об. міністра закордонних справ про закордонну політику.

Постановили: Інформації прийняти до відома і призначити для обговорення справи на 12 год. в день 12 цього липня окреме засідання.

VIII.

Слухали: Доклад міністра шляхів проекту постанови про поширення чинності постанови від 14 Квітня 1919 року про видачу добових грошей з приводу дорожнечі служачим місцевих установ м. Кам'янця, Проскурова і Рівного за час перебування в цих містах центральних установ, на служачих і постійних мастерових та робітників на водяних та шосейних шляхах.

Постановили: Ухвалити, додавши в кінці п.п.11 слова "проживаючих постійно в зазначених вище містах", а також п.3: "Постанову цю ввести в життя по телеграфу".

Оригінал за належними підписами.

З оригіналом згідно:

Секретар Ради Народних Міністрів

[Підпис]

ЦДАВО України. Ф.1065.- Оп.1.- Спр.14.- Арк.171-171 зв. Машинопис. Засвідчена копія.

№ 157

12.07.1919 р.

Ч.146.

Головував: Б.Мартос.

Присутні міністри: Д.Одрина, А.Лівицький, Т.Черкаський, А.Крушельницький, О.Безпалко, С.Вітик, М.Шадлун, І.Мазепа, заступник міністра земельних справ А.Степаненко.

I.

Слухали: Доклад (словесний) т. в. о. міністра закордонних справ про закордонну політику.

Постановили: Доклад ухвалити, доповнивши його конкретними внесеннями, зробленими на засіданні Кабінету Міністрів.

II.

Слухали: Внесення т. в. о. міністра закордонних справ про викликання голови Надзвичайної дипломатичної місії до Франції п. [Г.М.]Сидоренко²⁶⁷ для особистого доповіді про діяльність місії і про відношення Мірної конференції до уряду УНР, та про доручення голові Надзвичайної дипломатичної місії до Ватикану п. [М.]Тишкевичу тимч. вик. об. голови місії у Франції.

Постановили: Ухвалити.

III.

Слухали: Доклад голови кабінету проекту постанови про тимчасове припинення переведення в життя закону від 17 квітня 1919 року про встановлення нормальних окладів утримання військовослужачих.

Постановили: Ухвалити.

Оригінал за належними підписами.

З оригіналом згідно:

Секретар Ради Народних Міністрів

[Підпис]

ЦДАВО України. Ф.1065.- Оп.1.- Спр.16.- Арк.18. Машинопис. Засвідчена копія.

№ 158

14-15.07.1919 р.

Ч.146-а.

Головував: Д.Одріна.

Присутні міністри: Б.Мартос, А.Крушельницький, Т.Черкаський, М.Шадлун, в.о. військового міністра В.Петров, заступник керуючого управління преси й інформації І.Часник, державний секретар Л.Шрамченко.

На засідання завітав голова Директорії, Головний отаман С.Петлюра.

1.

Слухали: Інформації Головного отамана з приводу його подорожі до Галичини.

Постановили: Доручити в. о. військового міністра виїхати до Румунії військовою делегацією на чолі з полковником [С.]Дельвігом та Антончуком.

2) Доручити керуючому управління преси й інформації виготовити

заяву від уряду до Галицького населення, а п. [С.]Вітику до Галицького війська, і ці заяви як найширше розповсюдити.

3) Чинність законів про задоволення частин військ УНР поширити на частини Галицької армії з моменту переходу їх через Збруч на територію Наддніпрянської України.

4) Доручити військовому міністрові внести до Кабінету Міністрів законопроект про допомогу населення війську білизною шляхом обов'язкової повинності.

5) Доручити міністрові закордонних справ звернутись до уряду Галичини з телеграфним проханням надіслати до відома уряду УНР копію ноти Галицького уряду до держав світу і з одержанням її спроектувати відповідну ноту до Румунії.

6) Вжити заходів, як до купівлі так і до одержання від Румунії різного військового майна.

7) Підтвердити, що справа мобілізації провадиться виключно лише міністром військовим в порозумінні з міністром внутрішніх справ.

8) Доручити міністрові преси і інформації припинити в пресі систематичні виступи проти Галицького уряду.

9) Всім, хто їде до Галицької армії, обов'язково реєструватися в штабі Дієвої армії.

Оригінал за належними підписами.

З оригіналом згідно:

Секретар Ради Народних Міністрів

[Підпис]

ЦДАВО України. Ф.1065.- Оп.1.- Спр.14.- Арк.172. Машинопис. Засвідчена копія.

№ 159

15.07.1919 р.

Ч.147.

Головував: Б.Мартос.

Присутні міністри: Д.Одрина, М.Шадлун, Т.Черкаський, І.Мазепа, М.Ковалевський, А.Крушельницький, керуючий міністерством пошт і телеграфів І.Паливода, т. в. о. військового міністра, товариш міністра В.Петров, державний секретар Л.Шрамченко.

На засіданні були присутні: член Директорії Ф.Швець і помічн. головного державного інспектора Романченко.

I.

Слухали: Доклад в. о. військового міністра проекту уповноваження військовій делегації до Румунії.

Постановили: Проект уповноваження ухвалити з поправками, зробленими на засіданні Кабінету Міністрів.

II.

Слухали: Внесення голови Кабінету, одержаного від Головного отамана доповіді головного державного інспектора в справі асигнування йому під звіт авансу в розмірі сто тисяч карбованців на непередбачені витрати.

Постановили: 1) Асигнувати в розпорядження головного державного інспектора 100.000 карб., яко аванс на видатки по роз'їздах.

2) До оформлення зазначеної асигновки, надати військовому міністрові право видати головному державному інспекторові з коштів військового міністерства в рахунок цієї асигновки позичково 50.000 карб.

3) Доручити головному державному інспекторові представити на розгляд Ради Міністрів проект правильного фінансування інституту державного інспекторату.

III.

Слухали: Доклад надісланого військовим міністерством проекту закону про скасування посади Наказного отамана військ УНР та організацію Дієвої армії згідно з статтею 422 положення про польове управління війська.

Постановили: Ухвалити: 1) Скасувати посаду Наказного отамана військ УНР.

2) Просити Головного отамана війська УНР прийняти начальника Дієвою армією і виконання обов'язків командуючого армією, згідно з положенням про польове управління війська 1914 р., на правах верховного голови командуючого, як зазначено в статтях 17-30 того ж положення.

3) Просити розпорядження Головного отамана організувати штаб армії по штатах Ч.13, доданих до ст.422 положення про польове управління військ зі зменшенням показаної в цих штатах кількості штабних старшин відповідно кількості теперішньої армії, при чому начальникові штабу Дієвої армії надати право функції, яких зазначено в статтях 426-431 згаданого вище положення.

4) Для координації діяльності фронту і тилу утворити військову раду на чолі з Головним отаманом та членів її, військового міністра, начальника штабу Дієвої армії, державного інспектора та представника від Кабінету Народних Міністрів.

5) Положення і статут ради доручити виробити військовому

міністрові в порозумінні з штабом Дієвої армії і внести на розгляд Кабінету Міністрів.

IV.

Слухали: Внесення (словесне) голови Кабінету Міністрів, порушеного міністром по справах Галичини С.Вітиком питання в справі становища на далі міністерства по справах Галичини та доклад відношення Директорії в справі універсалу до населення Галичини.

Постановили: 1) Постанову Кабінету Міністрів про утворення в складі міністерств УНР, міністерства по справах Галичини, залишити в силі.

2) Універсалу до населення Галичини не переробляти і не опублікувати.

3) Просити міністра по справах Галичини С.Вітика внести на розгляд Ради Міністрів проект штатів та статуту дорученого йому міністерства, а також проект повідомлення уряду Галичини про утворення міністерства по справах Галичини та про завдання цього міністерства.

По проханню міністра земельних справ п. [М.]Ковалевського заноситься до журналу його заява в цій справі: СЩодо натяків деяких кіл галицького суспільства до діяльності п. Вітика, то, на мою думку, вони повинні братись на увагу цілком рівнозначно тим натякам, які робились також відносно діяльності п. [С.]Голубовича, але я констатую і стверджую, що обвинувачення проти п. Вітика, так і Голубовича абсолютно безпідставні".

V.

Слухали: Доклад міністра народного здоровля та опікування законопроекту про асигнування в його розпорядження, в доповнення до ухвали Ради Народних Міністрів, про підлеглисть лікарсько-санітарних установ всіх офіцій вищому керуванню міністерства народного здоровля та опікування на зміцнення цих інституцій 24.000.000 гривень.

Постановили: В доповнення до ухвали Ради Народних Міністрів від 24 цього червня про підлеглисть лікарсько-санітарних установ всіх офіцій вищому керуванню міністерства народного здоровля та опікування, асигнувати в розпорядження міністра народного здоровля та опікування двадцять чотири мільйони гривень, згідно з поданим законопроектом.

Оригінал за належними підписами.

З оригіналом згідно:

Секретар Ради Народних Міністрів

[Підпис]

ЦДАВО України. Ф.1065.- Оп.1.- Спр.14.- Арк.173-174. Машинопис. Засвідчена копія.

17.07.1919 р.

Ч.148.

Головував: Б.Мартос і Д.Одрина.

Присутні міністри: І.Мазепа, А.Лівицький, А.Крушельницький, С.Вітик, Т.Черкаський, О.Безпалко, керуючий міністерством пошт і телеграфів І.Паливода, т. в. о. військового міністра, тов. міністра В.Петров, керуючий справами Директорії [М.]Миранович, державний секретар Л.Шрамченко.

I.

Слухали: Інформації міністра народної освіти п. Крушельницького про становище на Покутті.

Постановили: Вважаючи бажаним, аби охорона порядку на Покутті зосереджувалась і на далі в руках румунського уряду, доручити п.п. міністрам Лівицькому, Вітику і Крушельницькому вжити відповідних заходів в цім напрямку.

II.

Слухали: Повідомлення голови Ради Міністрів і військового міністра з приводу переходу польського війська через р. Збруч.

Постановили: 1) Доручити міністрові закордонних справ в порозумінні з галицьким урядом спроектувати протест проти переходу польського війська через Збруч на територію Наддніпрянської України.

2) Доручити міністрові праці п. Безпалко спроектувати відповідну відозву до населення.

3) Доручити міністрові закордонних справ в порозумінні з галицьким урядом підготувати політичну делегацію до Варшави.

III.

Слухали: Внесення міністра по справах Галичини про організацію допомоги біженцям Галичини.

Постановили: 1) Асигнувати в розпорядження міністра по справах Галичини з коштів державної скарбниці один мільйон гривень для організації та видачі допомог біженцям галичанам, доручивши йому ж вяснити розмір грошової допомоги, котра може бути зроблена на цю справу з боку галицького уряду.

2) Надати право міністрові народного господарства зробити необхідні видатки з оперативного кредиту на організацію їдалень для біженців з Галичини.

IV.

Слухали: Внесення голови Ради Міністрів в справі одноразової допомоги на дорожнечу всім служачим державних інституцій та місцевих самоврядувань.

Постановили: 1) Видати всім служачим, як центральних, так і місцевих державних установ одноразову допомогу на дорожнечу в розмірі місячного з відсотковими добавками на дорожнечу утримання, з умовою, що окрема допомога не перевищуватиме 2.000 гривень.

2) Виплатити з коштів державної скарбниці всім, як виборним, так і іншим служачим земських та мійських губерніальних та повітових самоврядувань одноразову допомогу на дорожнечу в розмірі і на умовах, зазначених в п. 1.

Спільне засідання Кабінету Міністрів з представниками галицького уряду призначити на 6 годин вечора 18 липня.

Оригінал за належними підписами.

З оригіналом згідно:

Секретар Ради Народних Міністрів

[Підпис]

ЦДАВО України. Ф.1065.- Оп.1.-Спр.14.- Арк.175-175 зв. Машинопис. Засвідчена копія.

ЖУРНАЛ
засідання Ради Народних Міністрів

18.07.1919 р.
Ч.149.

Головував: Б.Мартос.

Присутні міністри: М.Шадлун, Т.Черкаський, О.Безпалко, А.Крушельницький, С.Вітик, А.Лівицький, в. об. військового міністра тов. міністра В.Петров, керуючий міністерства пошт і телеграфів І.Паливода, тимч. керуючий міністерства єврейських справ П.Красний, заступник державного контролера І.Кабачков, заступник міністра культів К.Мирович, заступник міністра земельних справ [І.]Чорноус, державний секретар Л.Шрамченко.

Секретарював: В.Крушинський.

Засідання відчинено о 9 1/2 год. вечора.

Слухали:	Постановили:
<p>I. Журнал засідання Ради Народних Міністрів Ч. 140.</p> <p>II. Доклад т. в. о. військового міністра законопроекту про всебічну ревізію управління головного начальника постачання і підлеглих йому управлінь і інституцій.</p>	<p>I. Ухвалити.</p> <p>II. 1) Законопроект ухвалити з поправками, а саме: в ст.1 між словами: "перевести" і "всебічну" вставити: "на протязі не більш як 1 місяця", в ст.2 в склад комісії ввести представників міністерств: народного господарства, фінансів і народного здоровля. Ст.3 викреслити, доручивши військовому міністрові в порозумінні з державним контролером та державним інспектором видати комісії відповідну в цій справі інструкцію, в ст.4 п.2 викласти в такій редакції: "перевірити всі документи і всі справи Управлінь постачання і осіб до них належних, а також касу та рухомі і нерухомі склади майна. Таку перевірку управлінь комісія має право переводити до</p>

III. Доклад голови Ради Народних Міністрів законопроекту про асигнування 70.000.000 гривень на утримання Галицької армії²⁶⁸.

IV. Доклад державного секретаря законопроекту про видачу одноразової на дорожнечу допомоги всім служачим державних установ і місцевого самоврядування.

полкових включно, коли визнає це необхідним; в п.4 між словами: "відповідальності" і "службових" вписати: "всіх" і ст.6 зредагувати так: "На утримання персонального складу комісії, а також канцелярські та інші видатки, асигнувати в розпорядження голови комісії, з коштів державної скарбниці аванс в розмірі 100.000 гривень.

2) Доручити військовому міністрові в порозумінні з начальником штабу Дієвої армії, державним контролером та державним інспектором виробити законопроект в справі ревізії військових частин і груп Дієвої армії.

III. 1) Асигнувати в розпорядження військового міністра з коштів державної скарбниці 70.000.000 гривень на військові потреби Галицької армії.

2) Видатки за рахунок зазначеного в п.1 асигнування переводяться в порозумінні з міністром по справах Галичини і підлягають ревізії державного контролю.

Мотивована заява в цій справі міністра шляхів п. Шадлуна додається до журналу.

IV. Ухвалити.

Чергове засідання Ради Народних Міністрів призначити на 6 год. вечора 19 цього липня.

Оригінал за належними підписами.

З оригіналом згідно:

Секретар Ради Народних Міністрів

[Підпис]

ЦДАВО України. Ф.1065. - Оп.1. - Спр.14. - Арк.176-176 зв. Машинопис.
Засвідчена копія.

ЖУРНАЛ
засідання Кабінету Народних Міністрів

18.07.1919 р.

Ч.150.

Головував: Б.Мартос.

Присутні міністри: Д.Одрина, І.Мазепа, Т.Черкаський, А.Лівицький, М.Ковалевський, М.Шадлун, О.Безпалко, А.Крушельницький, С.Вітик, в. об. військового міністра, тов. міністра В.Петров, керуючий міністерством пошт і телеграфів І.Паливода, державний секретар Л.Шрамченко.

На засіданні були присутні секретарі Галичини: І.Голубович і [І.]Мирон²⁶⁹.

I.

Слухали: Доклад т. в. о. міністра закордонних справ копії листа головного командування військ УНР до головного командування польських військ.

Постановили: Остаточне вирішення питання про посилку делегації до польського уряду відкласти до повернення військової делегації, яка надіслана до польського головного командування.

II.

Слухали: Доклад військового міністра проекту постанови про обов'язкову повинність доставки громадянами УНР білизни та примусове постачання приватними громадянами УНР одягу та білизни скарбового зразку, маючих клейма прийомочних комісій.

Постановили: 1) Законопроект принципово ухвалити і доручити комісії міністрів в складі міністрів: військового, народного здоров'я та внутрішніх справ перередагувати його з внесенням таких змін: домовласники, що мають будинок в 3–4 кімнати, повинні доставити 1 пару білизни ті, що мають 5 і більш кімнат 2 пари; квартирниманателі, що наймають 5 і більш кімнат – передають 1 пару. Кухня вважається яко кімната.

Особи, що мають різні підприємства, повинні нести зазначену повинність по окремих нормах, які встановити комісії. За одержану від громадян білизну встановити платню.

За порушення цього закону встановити штраф в розмірі 10 разової коштовності належного до здачі згідно з цим законом, а при невнесенні штрафу – примусову працю.

Про примусове постачання одягу в зазначенім законі не зазначати, а просити комісію в цій справі виробити окремий законопроект.

Доручити цій же комісії міністрів виробити і порядок та інструкцію щодо переведення в життя зазначеного закону.

Оригінал за належними підписами.

З оригіналом згідно:

Секретар Ради Народних Міністрів

[Підпис]

*ЦДАВО України. Ф.1065.- Оп.1.- Спр.14.- Арк.177-177 зв. Машинопис.
Засвідчена копія.*

ЖУРНАЛ
засідання Ради Народних Міністрів

19.07.1919 р.
Ч.151.

Головував: Д.Одрина.

Присутні міністри: Б.Мартос, І.Мазепа, М.Шадлун, Т.Черкаський, О.Безпалко, А.Крушельницький, М.Ковалевський, керуючий міністерством пошт і телеграфів І.Паливода, в. об. військового міністра товариш міністра В.Петров, тимч. кер. міністерством єврейських справ П.Красний, заступник міністра культів К.Мирович, заступник державного контролера І.Кабачков, товариш міністра земельних справ [І.]Чорноус, державний секретар Л.Шрамченко.

Секретарював: В.Крушинський.

Засідання відчинено о 6-й год. вечора.

Слухали:	Постановили:
<p>I. Журнал засідання Ради Народних Міністрів Ч. 148.</p> <p>II. Доклад міністра фінансів законопроекту про збільшення ставок митного тарифу на привозимі з поза кордону деякі крами.</p> <p>III. Доклад міністра фінансів законопроекту про доповнення закону 26 червня 1919 року про збільшення ставок митного тарифу на перевозимі через кордон крами пунктами 5, 6 і 7.</p> <p>IV. Доклад міністра внутрішніх справ законопроекту про забезпечення родин вояків, які покли-</p>	<p>I. Ухвалити.</p> <p>II. Ухвалити і надати міністрові фінансів право в порозумінні з міністром народного господарства та державним контролером виключати ті чи інші речі з тої чи другої категорії.</p> <p>III. Ухвалити.</p> <p>IV. 1) Ухвалити з поправками, а саме в ст.1, п.3 викреслити; в ст.4 після слів: "дезертує з Дієвої</p>

<p>кані до Дієвої армії по мобілізації та доповнення до цього законопроекту.</p>	<p>армії" додати: "добровільно здається до полону" і до ст. додати примітку: "Стеження за своєчасністю припинення допомоги згідно з ст.4 накладається на місцеву владу, в ст.5 п.п.1 і 3 викласти так: 1. "Родині, що складається з дружини і дітей – половина місячного заробітку", і з "Родині, що складається лише з дружини – третина місячного заробітку, який одержував робітник в останній місяць; п.2 викреслити. В п. "12 років" замінити на "16 років".</p> <p>2) Доручити військовому міністрові в порозумінні з міністром внутрішніх справ виробити законопроект про допомогу родинам забитих повстанців.</p>
--	---

Головування приймає міністр шляхів М.Шадлун.

<p>V. Доклад міністра внутрішніх справ законопроекту про трудову повинність громадян УНР.</p> <p>VI. Доклад міністра внутрішніх справ проекту постанови про асигнування в його розпоряджен-</p>	<p>V. Доручити міністрам: внутрішніх справ, праці і народного господарства обміркувати законопроект на спільній нараді і лише тоді внести до Ради Міністрів; при цьому міністрові внутрішніх справ надається право внести цей законопроект на розгляд Ради Міністрів і без попереднього порозуміння з міністром праці та народного господарства, коли на протязі 3-х діб не відбудеться, не по вині міністра внутрішніх справ, наради зазначених міністрів в справі цього законопроекту.</p> <p>VI. Проект постанови ухвалити, додавши до неї пункт, що видачі в рахунок цієї асигновки пе-</p>
---	---

ня 4.000.000 гривень на покриття екстраординарних видатків.

VII. Доклад заступника міністра земельних справ законопроекту про обов'язки сільських громад при переведенні земельної реформи по закону 8 січня 1919 року.

VIII. Доклад заступника міністра земельних справ законопроекту про асигнування 400.000 гривень в допомогу Кам'янецькому сільсько-господарському кооперативному союзові на утримання майстерень.

реводити частками по два мільйони гривень, причому другу дачу перевести лише по представленню міністра внутрішніх справ справоздання на витрачені попередні 2.000.000 гривень.

VII. Ухвалити.

VIII. Асигнувати в розпорядження міністра земельних справ з коштів державної скарбниці чотиреста тисяч гривень для видачі Кам'янецькому сільсько-господарському кооперативному союзові без відсоткової позики на улаштування майстерень для ремонту сільсько-господарського інвентарю строком на два роки.

Засідання Ради Міністрів призначити на 6 год. вечора 21 цього липня.
Засідання зачинено о 11 1/4 год. в ночі.

Оригінал за належними підписами.
З оригіналом згідно:
Секретар Ради Народних Міністрів

[Підпис]

ЦДАВО України. Ф.1065. – Оп.1. – Спр.14. – Арк.178–179. Машинопис. Засвідчена копія.

**ЖУРНАЛ
засідання Кабінету Народних Міністрів**

21.07.1919 р.
Ч.152.

Головував: Б.Мартос.

Присутні міністри: А.Лівицький, І.Мазепа, М.Ковалевський, Д.Одрина, Т.Черкаський, С.Вітик, М.Шадлун, в. о. військового міністра тов. міністра В.Петров, керуючий міністерством пошт і телеграфів І.Паливода, заступник керуючого управління преси і інформації І.Часник, керуючий справами Директорії [М.]Миронович, державний секретар Л.Шрамченко

На засіданні був присутнім заступник міністра земельних справ А.Степаненко.

I.

Слухали: Інформації члена центрального комітету повстанців²⁷⁰ [О.]Щадилова²⁷¹ про становище повстань.

Постановили: Прийняти до відома.

II.

Слухали: Внесення заступника голови ради міністрів п. Одрини від імені членів кабінету у[країнських] с.-р. про необхідність офіційного роз'яснення, щодо арештів військовою владою в ніч на 21 цього липня українських незал.с.-д.²⁷² і деяких членів п[артії] у[країнських] с.-р. – штабу повстанців, призначення слідства з приводу цих арештів та визволення з під арешту тих, до арешту кого не має правних підстав²⁷³.

Постановили: Заслухавши відповідні в цій справі інформації та обговоривши її, кабінет міністрів ухвалив остаточне вирішення справи відкласти до чергового засідання Кабінету на 22 цього липня.

III.

Слухали: Доклад голови Кабінету Народних Міністрів листовної заяви міністра народної освіти п. Крушельницького про демісію.

Постановили: Прийняти до відома.

Чергове засідання Кабінету Міністрів призначити на 7 год. 22 ц/липня.

Оригінал за належними підписами.

З оригіналом згідно:

Секретар Ради Народних Міністрів

[Підпис]

**ЖУРНАЛ
засідання Ради Народних Міністрів**

21.07.1919 р.
Ч.153.

Головував: Б.Мартос.

Присутні міністри: І.Мазепа, А.Лівицький, Д.Одрина, Т.Черкаський, М.Шадлун, С.Вітик, т. в. о. військового міністра, тов. міністра В.Петров, керуючий міністерством пошт і телеграфів І.Паливода, заступник міністра земельних справ А.Степаненко, заступник державного контролера І.Кабачков, керуючий справами Директорії [М.] Миронович, державний секретар Л.Шрамченко.

Секретарював: В.Крушинський.

Засідання відчинено о 9 год.вечора.

Слухали:	Постановили:
<p>І. Журнал засідання Ради Народних Міністрів Ч. 151.</p> <p>ІІ. Доклад в. о. військового міністра проекту постанови про асигнування в розпорядження посла УНР в Берліні 30.000.000 гривень на закупку військового майна.</p> <p>ІІІ. Доклад міністра внутрішніх справ законопроектів: про збільшення платні співробітникам міліції та про поширення чинності законів 19 листопада 1918 року і 14 квітня 1919 року на низчих чинів міліції.</p>	<p>І. Ухвалити.</p> <p>ІІ. Проект постанови ухвалити, викресливши п. 2-й. Окрема думка міністра шляхів п. Шадлуна до цього додається.</p> <p>ІІІ. 1) Ухвалити зазначені законопроекти, причому штати міліції, яко тимчасові. 2) Доручити міністрові внутрішніх справ при першій можливості розробити штати міліції, щодо кількості служачих її, згідно з статистичними даними кількості населення.</p>

Чергове засідання Ради Народних Міністрів призначити на 7 год. вечора 22 цього липня.

Засідання зачинено о 11 1/4 год. вечора.

Оригінал за належними підписами.

З оригіналом згідно:

Секретар Ради Народних Міністрів

[Підпис]

**ЖУРНАЛ
засідання кабінету Народних Міністрів**

22.07.1919 р.
Ч.154.

Головував: Б.Мартос.

Присутні міністри: Д.Одрина, А.Лівицький, І.Мазепа, Т.Черкаський, С.Вітик, М.Шадлун, в. о. військового міністра тов. міністра В.Петров, керуючий міністерством пошт і телеграфів І.Паливода, заступник керуючого управління преси й інформації І.Часник, заступник міністра земельних справ А.Степаненко, керуючий справами директорії [М.]Мирунович, державний секретар Л.Шрамченко.

I.

Слухали: Інформації військового міністра про становище на фронті.

Постановили: Заслухавши інформації військового міністра і інших членів Кабінету про успіх військ УНР та галицьких частин, Кабінет Міністрів постановив, просити військового міністра послати від імені Кабінету Міністрів привітання групам військ, що брали участь у наступові.

II.

Слухали: Інформації міністра шляхів в справі військових делегацій до Румунії та до польського командування.

Постановили: Маючи на увазі заінтересованість Західної області УНР в справі дорученій військовій делегації до польського командування, а також необхідність негайної передачі цій делегації відповідної інструкції, згідно з думками висловленими в Кабінеті Міністрів, просити міністра закордонних справ терміново порозумітися зі штабом Дієвої армії та президентом п. [Є.]Петрушевичем і внести необхідні вказівки до інструкції згаданої делегації.

III.

Слухали: Внесення голови Ради Народних Міністрів про висилку місії до Італії в справі евакуації перебуваючих там полонених українців.

Постановили: 1) Згадану місію до Італії вислати. 2) Встановити слідуєчі штати цієї місії на три місяці:

Посада	Кляса	Платня на місяць у гривнах
Голова місії	IV	6.000

Старший радник по військових справах, він же заступник голови	IV	5.000
Молодший радник	V	4.000
Консультант по торговельних справах та питаннях		4.000
Секретар	VI	3.000
Перекладчик		2.000
На канцелярські видатки та транспортування		25.000
На представництво		100.000
Всього на три місяці		197.000

Зазначено асигнування рахувати по фіксованому курсу гривня – корона. 3) Доручити військовому міністрові в порозумінні з міністром закордонних справ та народного господарства виробити для цієї місії відповідну інструкцію на підставі ухваленої 27 травня цього року постанови Кабінету Міністрів про посилку делегації до Італії в справі евакуації військово-полонених українців. 4) На посаду голови місії ухвалити кандидатуру інженера Всеволода Голубовича, на посаду старшого радника місії по військових справах і заступника голови місії отамана Олександра Осецького, молодшого радника полковника [Г.Й.]Коссака²⁷⁴. І консультанта по торг. спр. Володимира Тимошенка.

Головування приймає міністр шляхів М.Шадлун.

IV.

Слухали: Доклад в справі арешту військовою владою на ніч на 21 липня українських незал. с.-д. та деяких членів УПСР штабу повстанців.

Постановили: 1) Визнати необхідним опублікувати офіційальне роз'яснення в справі арештів в ніч на 21 липня. Проект цього роз'яснення просити зредагувати п. [Д.]Одрину. 2) Вважаючи, що справа з арештом військовою владою в ніч на 21 липня незалежних українських с.-д., має політичне значення, Кабінет Міністрів вважає необхідним, аби слідство над заарештованими було негайно доручено особливій слідчій комісії, призначеній урядом з участю представника військової влади. Особлива думка міністра юстиції п. [А.]Лівицького. "З огляду на те, що арешти [М.С.]Ткаченка²⁷⁵, [А.А.]Пісоцького та інш. переведені на підставі і по законам військового стану і по розпорядженню військової влади, на чолі якої стоїть Головний отаман і голова Директорії, вважаю недопустимим і незаконним, щоби Кабінет Міністрів до переведення слідства втручався в цю справу і виносив якісь протести чи резолюції".

Чергове засідання Кабінету Народн. Міністрів призначається на 24 цього липня.

Оригінал за належними підписами.
З оригіналом згідно:
Секретар Ради Народних Міністрів

[Підпис]

ЦДАВО України. Ф.1065.- Оп.1.- Спр.16.- Арк.28-29. Машинопис. Засвідчена копія.

№ 167

Журнал засідання Ради Народних Міністрів

23.07.1919 р.
Ч.155.

Головував: Д.Одрина.

Присутні міністри: Б.Мартос, М.Шадлун, І.Мазепа, М.Ковалевський, Т.Черкаський, С.Вітик, т. в. об. військового міністра В.Петров, керуючий міністерством пошт і телеграфів І.Паливода, тимч. керуючий міністерством єврейських справ П.Красний, заступник державного контролера І.Кабачков, державний секретар Л.Шрамченко.

Секретарював: В.Крушинський.

Засідання відчинено о 7 1/2 год. вечора.

I. Слухали: Журнал засідання Ради Народних Міністрів Ч. 153.

I. Постановили: Ухвалити.

II. Слухали: Доклад керуючого міністерством пошт і телеграфів за-
конопроекту про заснування інституту інспекторів в відомстві міністер-
ства пошт і телеграфів.

II. Постановили: Ухвалити замінити в тексті, як законопроекту, так і
штатів, назву: "контролер" на назву "інспектор". В п.5 слова: "по суду,
виключно за вчинки, які передбачаються карним статутом" викреслити і
натомість написати: "за згодою ради міністра"; в п.8 замість слів: "на ут-
римання персонального складу інституту інспекторів 222.600 грив. і
відповідну суму та %% надбавку по закону 19 листопада 1918 року" на-
писати – на утримання персонального складу інституту інспекторів

175.200 грив. і поширити на весь склад цього інституту закон від 19 листопада 1918 року про відсоткову надбавку.

В штатах інституту інспекторів залишити: інспекторів V класи - 2
- " - " - VI - " - 5
- " - " - VII - " - 10

III. Слухали: Доклад в. о. військового міністра про організацію та компетенцію військових судових установ.

III. Постановили: Заслухавши доклад головного військового прокурора в справі організації військових судових установ Рада Міністрів ухвалила зазначений законопроект передати до комісії, складеній військовим міністром з представників міністрів: військового, юстиції, державного секретаря, а також представника галицької військової прокуратури та муштрової команди; комісії на протязі 7 діб розглянути цей законопроект, після чого і внести його з висновком комісії до Ради Міністрів.

IV. Слухали: Доклад міністра фінансів: 1) в справі збільшення пенсії вдові радника Подільського губерніального правління – Марії Трапезнікової до 1.750 гр. На рік з 14 грудня 1916 року і, 2) про призначення пенсії вдові члена Кам'янець-Подільського окружного суду Вірі Скворцовій в розмірі 3.496 гривень на рік з 7 лютого 1919 року.

IV. Постановили: Доклад ухвалити.

V. Слухали: Доклад міністра фінансів проекту постанови про виключення зі складу Дієвої армії корпусу кордонної охорони.

V. Постановили: Ухвалити

VI. Слухали: Доклад міністра фінансів проекту закону про надання йому права на випуск грошових знаків ще на суму 2 мільярди гривень.

VI. Постановили: Ухвалити.

VII. Слухали: Доклад міністра по справах Галичини про асигнування в його розпорядження 10.000.000 гривень на допомоги біженцям-галичанам.

VII. Постановили: 1) Асигнувати 10.000.000 гривень і просити міністра по Справам Галичини зробити негайно переведення допомоги біженцям в залежності від /.../ тої, чи іншої категорії, також вжити всіх заходів перед урядом Галичини про поліпшення стану урядовців – біженців Галичини. 2) Про всі заходи центрального уряду щодо поліпшення стану біженців-галичан повідомляти широкі верстви суспільства через часописи.

VIII. Слухали: Доклад державного контролера законопроект про мобілізацію урядовців державного контролю.

VIII. Постановили: Ухвалити, додавши до п.: "крім тих, що зараз перебувають в армії", і п. /.../ викласти так: "контрольні слідчі, підлягаючи учету державного контролера, підлягають також військовому учету, явці 2 по загальні військові мобілізації не підлягають.

Примітка: Списки взятих на учет державним контролером, надсилаються до мобілізаційного відділу Генерального штабу.

IX. Слухали: Доклад міністра внутрішніх справ законопроєкту про зміну й доповнення закону від /.../ січня 1919 року про поповнення армії та флоту.

IX. Постановили: Ухвалити, додавши в п. між словами: "тих" і "середніх" слово: "категорій", та змінивши вираз "в межах України", на: "межах Української Народної Республіки".

X. Слухали: Доклад міністра внутрішніх справ законопроєкту про скасування губерніяльних по селянським справам присутствій".

X. Постановили: Ухвалити.

XI. Слухали: Доклад міністра народного здоров'я і опікування законопроєкту про обов'язкову повинність білизни.

XI. Постановили: Ухвалити.

XII. Доклад заступника голови Ради Народних Міністрів в справі необхідності розгрузки м. Кам'янця.

XII. Постановили: 1) З огляду на сучасне скрутне становище, як продовольче, так і квартирне, Рада Міністрів визнала необхідним перевести розгрузку м. Кам'янця.

2) План переведення цієї розгрузки виробити міністрам: військовому, внутрішніх справ та народного здоров'я, яким перевести і саму розгрузку міста.

3) З огляду на необхідність мати в м. Кам'янці якусь постійну військову силу, як для піддержання ладу взагалі, так і при переведенні, зокрема, зазначеної розгрузки, Рада Міністрів вважає необхідним, аби якісь військові частини були визвані, яко постійний гарнізон м. Кам'янця.

XIII. Слухали: Внесення кандидатури п. Володимира Чеховського на посаду члена [ради] міністра освіти.

XIII. Постановили: Кандидатуру ухвалити.

Чергове засідання Ради Народних Міністрів призначити на 7 год. 24 цього липня.

Засідання зачинено об 11 1/2 год. вночі.

Оригінал за належними підписами.

З оригіналом згідно:

Секретар Ради Народних Міністрів

[Підпис]

ЦДАВО України. Ф.1065. – Оп.1. – Спр.16. – Арк.32–32 зв. Машинопис. Засвідчена копія.

№ 168

Виписка з журналу засідання Кабінету Народних Міністрів

25.07.1919 р.

Ч.156.

Головував: Д.Одрина.

Присутні міністри: І.Мазепа, А.Лівицький, М.Шадлун, Т.Черкаський, С.Вітик, керуючий управлінням преси й інформації І.Лізанівський, керуючий міністерством пошт і телеграфів І.Паливода, заступник міністра народньої освіти Н.Григоріїв, заступник міністра земельних справ А.Степаненко, державний секретар Л.Шрамченко.

1.

Слухали: Внесення міністра внутрішніх справ про звільнення губерніального комісара Поділля Михайла Куриленка з 25 цього липня.

Постановили: Внесення ухвалити.

Оригінал за належними підписами.

З оригіналом згідно:

Секретар Ради Народних Міністрів

[Підпис]

ЦДАВО України. Ф.1065. – Оп. -1. – Спр.16.– Арк.33. Машинопис. Засвідчена копія.

ЖУРНАЛ
засідання Ради Народних Міністрів

26.07.1919 р.
Ч.157.

Головував: Б.Мартос.

Присутні міністри: Д.Одрина, [Т.]Черкаський, І.Мазепа, М.Шадлун, С.Вітик, А.Ливицький, т. в. о. військового міністра тов. міністра В.Петров, керуючий міністерством пошт і телеграфів І.Паливода, т. к. міністерством єврейських справ П.Красний, заступник міністра культур К.Мирович, заступник керуючого управління преси і інформації І.Часник, заступник державного контролера І.Кабачков, державний секретар Л.Шрамченко.

Секретарював: В.Крушинський.

Засідання відчинено о 7 год. вечора.

I.

Слухали: Журнал засідання Ради Народних Міністрів Ч. 155.

Постановили: Ухвалити.

II.

Слухали: Доклад міністра фінансів про призначення дітям померлого помічника бухгалтера Подільської фінансової палати Володимира Денисенко – синові – Володимирові і дочці – Людмилі щорічної пенсії в розмірі 455 гр. кожному з 15 жовтня 1918 року.

Постановили: Ухвалити.

III.

Слухали: Доклад керуючого міністерством єврейських справ проекту постанови про асигнування в його розпорядження 11.460.000 гривень для допомоги біднішому єврейському населенню міст і містечок, які постраждали від погромів.

Постановили: Асигнувати згідно докладу 11.460.000 гривень, обов'язавши керуючого міністерством єврейських справ на протязі 10 день доставити міністерству фінансів та державному контролерові план і норми допомоги біднішому єврейському населенню, що постраждало від погромів.

IV.

Слухали: Доклад міністра народного здоров'я та опікування в справі повернення співробітникам міністерства втрат, які вони понесли під час пограбування міністерської валки Ч.2 під Тернополем – всього на суму 91.220 гривень.

Постановили: Асигнувати в розпорядження міністра народного здоров'я та опікування 91.220 гривень для видачі цих грошей співробітни-

кам міністерства в повернення їх втрат, які вони понесли під час пограбування під Тернополем.

Головування приймає заступник голови Ради Народних Міністрів Д.Одрина.

V.

Слухали: Доклад міністра фінансів про необхідність видання в доповнення до закону 18 липня ц. р. про видачу одноразової допомоги служачим державних установ і місцевого самоврядування, з огляду на виникаючі сумніви при переведенні в життя цього закону, додаткової постанови, згідно з виробленим проектом.

Постановили: Проект постанови про зміну і доповнення закону 18 липня 1919 року ухвалити, додавши до примітки до п.1: "в разі повернуться до своїх посад в строк, зазначений в постанові Ради Народних Міністрів від 27 червня (журнал № 136); п.6 – викреслити.

VI.

Слухали: Доклад міністра внутрішніх справ законопроекту про скасування губерніальних правлінь та передачу їх функцій відповідним інституціям.

Постановили: З огляду на те, що при складанні цього законопроекту міністерство внутрішніх справ не порозумілося з іншими міністерствами, які заінтересовані і яких обходить цей законопроект, законопроект зняти з черги до відповідного порозуміння з заінтересованими міністерствами.

VII.

Слухали: Доклад проекту пенсійного статуту Народної української республіканської армії.

Постановили: Розгляд статуту призначити на чергове засідання Ради Міністрів, доручивши військовому міністрові до цього засідання порозумітися з заінтересованими міністрами в справі статуту.

VIII.

Слухали: Доклад міністра внутрішніх справ проекту закону про трудову повинність громадян УНР.

Постановили: Ухвалити, при чому в ст.2 замінити: "від 16 до 50" на "від 18 до 45"; ст.4 викласти так: "Загальну або частинну (по місцевостям, віку мобілізуємих, професіям, фаху) мобілізацію оголошує міністерство внутрішніх справ по згоді з міністерством праці й іншими відповідними міністерствами; п.5 після слова: "повітові", додати: "та міські"; в п.6 – склад губерніальних та повітових комісій доповнити представниками: 1) Жидівської громадської управи губерніального чи повітового міста, в залежності від комісії, яку поповняється, 2) Центрального бюро професійного союзу губерніального чи повітового міста, 3) Комісаром праці, або його заступником (по призначенню міністерства праці) і 4) Губерніальним чи участковим фабричним інспектором чи його заступником. Склад районної підкомісії поповнити: 1) Пред-

ставником від жидівської громадської управи містечка, де переводиться мобілізація, 2) представником від місцевих робітників по призначенню центрального бюро професійних союзів повітового міста та 3) Представником фабричного інспектора. До ст.6 додати примітку 1: "Міста губерніального значення, та повітові, виділені в окрему одиницю, мають окремі мобілізаційні комісії, складені на зразок повітових комісій. Примітка 2: "Мобілізаційні комісії мають право скликати для огляду мобілізуємих окремі медичні комісії". В ст.8 після слова: "повітові" додати "та міські"; в ст.12, п. "в" – зредагувати так: "урядовці центральних та місцевих державних та громадських установ, місцевого та національного самоврядування, а також співробітники тих підприємств, котрі працюють на оборону, або обслуговують фронт чи тил армії і співробітники, що працюють в отраслях, необхідних в громадських, хозяйственно-державних галузях життя. П.г. "голови і члени народних, мійських та жидівських громадських управ", п. "д". "духовні особи всіх віросповідань", п."е", ті, що безпосередньо обробляють землю, але не більше двох на господарство дорослих людей (від 18 – 45 років)", п."з", вагітні жінки і матері та вдовці батьки дітей до 15 років. Примітку 1 викласти так: "Вирішення, чи належить то чи інше підприємство та отрасль праці до зазначених в п.3, покладається на мобілізаційну комісію". Примітку III зробити приміткою II. До примітки до п.14 додати: "в випадках, коли штатами установи розмір оплати праці і командировочних не передбачається, то зазначається цією установою по згоді з місцевим комісаром праці". Кінець п.17 викласти так: "Інструкцією яку видає міністр внутрішніх справ по згоді з міністром праці та народного господарства". В п.18: "600.000 гривень" змінити на: "200.000 гривень".

IX.

Слухали: Внесення міністра народного здоров'я та опікування кандидатури лікаря Івана Ільницького на посаду члени ради міністра народного здоров'я та опікування.

Постановили: Кандидатуру ухвалити.

X.

Слухали: Доклад міністра юстиції законопроекту про карну відповідальність за продаж або відпуск спиртових напیتків військовим.

Постановили: Ухвалити.

XI.

Слухали: Доклад міністра юстиції проекту постанови про відкриття діяльності Київського апеляційного суду.

Постановили: Ухвалити.

XII.

Слухали: Доклад міністра юстиції законопроекту про відпуск грошей на харчування та лікування хворих в'язнів в місцях замкнення.

Постановили: Видавати з коштів державної скарбниці починаючи з

1 липня по 10 карбованців на добу на лікування і харчування кожного хворого в'язня в доповнення до положеного пайка для здорового в'язня. XIII.

Слухали: Доклад т. в. о. міністра закордонних справ проекту постанови про асигнування в його розпорядження 500.000 гривень для посланника УНР в Швейцарії на інформаційні видатки під відчітність.

Постановили: Ухвалити.

Чергове засідання Ради Народних Міністрів призначити на 29 липня о 7-й год. вечора.

Засідання зачинено о 11 1/2 год. вечора.

Оригінал за належними підписами.

З оригіналом згідно:

Секретар Ради Народних Міністрів

[Підпис]

ЦДАВО України. Ф.1065. – Оп.1. – Спр.16. – Арк.34–35 зв. Машинопис. Засвідчена копія.

№ 170

ЖУРНАЛ

засідання Кабінету Народних Міністрів

28.07.1919 р.

Ч.158.

Головував: Б.Мартос.

Присутні міністри: І.Мазепа, Т.Черкаський, О.Безпалко, А.Лівицький, Д.Одрина, С.Вітик, М.Ковалевський, т. в. о. військового міністра В.Петров, керуючий управлінням преси і інформацій І.Лизанівський, керуючий міністерством пошт і телеграфів І.Паливода, керуючий справами Директорії М.Миронович, державний секретар Л.Шрамченко.

На засіданні був присутнім помічник державного інспектора [І.] Романченко і член ради міністра земельних справ А.Степаненко.

I.

Слухали: Журнал засідання Кабінету Народних Міністрів Ч.Ч. 146, 152, 154, 156.

Постановили: Ухвалити.

II.

Слухали: Доклад державного секретаря: відношення бюджетової комісії Трудового конгресу з приводу надсилки законопроектів фінансового характеру на попередній розгляд комісії та листа президента Трудового конгресу п. [С.]Вітика.

Постановили: Передати відношення бюджетової комісії Трудового конгресу до п. президента конгресу з проханням в'ясувати сучасний склад Комісій і їх кворум. Крім того, в зв'язку з листом п. президента конгресу, повідомити всіх міністрів про необхідність відповідних розпоряджень щодо посилки представників міністерств на засідання комісій конгресу.

Головування приймає заступник голови Ради Народних Міністрів Д.Одрина.

III.

Слухали: Внесення міністра народного господарства з приводу постанови Директорії про скасування посади віце-директора 2-го департаменту міністерства народного господарства в зв'язку з представленням на ухвалу Директорії кандидатури на цю посаду.

Постановили: Постанову Директорії довести до відому голови Ради Народних Міністрів, та вважати необхідним в друге вийти з докладом до Директорії в справі цієї кандидатури.

Головування приймає голова Кабінету Народних Міністрів Б.Мартос.

IV.

Слухали: Доклад керуючого управління преси і інформацій законопроект про заснування при управлінні посад головноуповноважених по переведенню мобілізації артистичних та інших сил згідно з законом 4 липня.

Постановили: Розгляд законопроект відкласти для порозуміння в цій справі керуючого управління преси і інформацій з міністрами внутрішніх справ та праці.

V.

Слухали: Інформації міністра праці п. [О.]Безпалко та керуючого управління преси і інформацій п. [І.]Лизанівського з приводу цензури та порушення прав управління преси і інформацій щодо нормування видання часописів.

Постановили: 1) Доручити керуючому управління преси і інформацій скласти з приводу подій, які були допущені представником "Українське Слово"¹²⁷⁶ в друкарні Когана і Дунявецького протокол і в порозумінні з державним інспектором вийти до міністра юстиції, аби винних в порушенні прав управління було притягнуто до відповідальності. 2) Маючи на увазі вищезгадані випадки пропонувати міністру юстиції та військовому внести до кабінету міністрів законопроект про нормування взаємовідносин між військовою владою, військовим командуванням та правительством.

VI.

Слухали: Доклад проекту статуту державного інспекторіату.

Постановили: Обговорення відкласти до чергового засідання і просити п. державного інспектора розіслати проект цього статуту для попереднього ознайомлення тим п.п. міністрам, що не одержали його.

VII.

Слухали: Інформації міністра внутрішніх справ та помічника державного інспектора в справі становища Окремого Залізного загону.

Постановили: 1) Визнати необхідним Окремий Залізний загін відправити на Жмеринський фронт, доручивши військовому міністрові переведення цієї справи. 2) Просити голову Ради Народних Міністрів поїхати до п. президента Петрушевича для відповідної інформації від імені уряду.

VIII.

Слухали: Доклад т. в. об. міністра закордонних справ законопроекту про асигнування 606.500 гривень на побільшення коштів для утримання посольства УНР в Туреччині з 1 липня 1919 року до кінця року, на покриття витрат по найму помешкання для цього посольства, на умеблювання його та забезпечення канцелярськими і господарськими приладами і самоходом.

Постановили: Ухвалити.

IX.

Слухали: Доклад т. в. о. міністра закордонних справ про перейменування Надзвичайної дипломатичної місії УНР до Скандинавії, яка перебуває в Стокгольмі на Надзвичайну дипломатичну місію УНР в Швеції і Норвегії.

Постановили: Ухвалити.

X.

Слухали: Доклад міністра народного здоров'я та опікування про підлеглисть лікарсько-санітарних установ всіх відомств вищому керуванню міністра народного здоров'я й опікування.

Постановили: Ухвалити з поправками, а саме: в примітці до ст. 11 між словами: "інспекторат" і "по волі" додати: "в санітарних установах"; в п.5 після слова: "доручається" додати: "в порозумінні з міністерством військових справ" і в кінці статті додати: "Статут і штати управління внести на затвердження Ради Народних Міністрів". В п.7 початок статті до слів: "Головним управлінням" – викреслити і натомість написати: "для Дієвої армії".

XI.

Слухали: Доклад головного державного інспектора про взаємовідносини населення і Галицької армії.

Постановили: Прийняти до відома.

XII.

Слухали: Внесення міністра пошт і телеграфів кандидатур С.Нав-

роцького і О.Сіяка²⁷⁷ на посаду членів інженерної ради і І.Косенка²⁷⁸ – директором адміністративного департ., всіх з 22 липня.

Постановили: Внесення ухвалити.

Оригінал за належними підписами.

З оригіналом згідно:

Секретар Ради Народних Міністрів

[Підпис]

ЦДАВО України. Ф.1065. – Оп.1. – Спр.16. – Арк..36–37. Машинопис. Засвідчена копія.

№ 171

ЖУРНАЛ

засідання Ради Народних Міністрів

30.07.1919 р.

Ч.159.

Головував: Д.Одрина.

Присутні міністри: Б.Мартос, Т.Черкаський, С.Вітик, в. о. військового міністра, тов. міністра В.Петров, керуючий міністерством пошт і телеграфів І.Паливода, тимч. керуючий міністерством єврейських справ П.Красний, товариш міністра земельних справ І.Чорноус, заступник керуючого міністерством культів К.Мирович, заступник державного контролера І.Кабачков, державний секретар Л.Шрамченко.

Секретарював: В.Крушинський.

Засідання відчинено о 7 1/2 год. вечора.

I.

Слухали: Журнал засідання Ради Народних Міністрів Ч. 157.

Постановили: Ухвалити.

II.

Слухали: Доклад державного секретаря в справі заключення юридичної комісії по розгляду законопроекту про організацію та компетенцію військово-судових установ про необхідність органічної переробки цього законопроекту.

Постановили: Приймаючи на увагу заключення комісії про необхідність органічної переробки законопроекту, Рада Міністрів постановила доручити комісії в попереднім складі її переробити цей законопроект і не пізніше як за два тижні внести його в новій редакції на розгляд Ради Міністрів.

III

Слухали: Доклад міністра народного господарства проекту закону про державну хлібну повинність з урожаю 1919 року.

Постановили: Ухвалити з поправками: вступі до закону зазначити, які саме закони касуються цим законом; в п.1 і інших вираз: "в розпорядження уряду" замінити: "в розпорядження УНР"; в п.2 зазначити, що господарства, що мають 1–2 десятини від хлібної повинності звільнюються, в ст.4 між словами: "котрих" і "мається" вставити "з огляду на непереведення в тих місцевостях земельної реформи". Примітку до ст.4, вважати ст.5. В ст.7 після слова: "градобиття" додати "незасіву", до ст.7 додати примітку: "В інших випадках коли згідно заключенню органів місцевого самоврядування, закон про державну хлібну повинність перевести неможливо, надати міністрові народного господарства право по ходатайствах органів самоврядування вирішувати цю справу. В ст.8 замість слів: "покладається на сільських комісій, які організуються наказом повітового комісара по ініціативі продовольчих органів", написати: "накладається на органи сільського, містечкового та міського самоврядування". До ст.9 додати: "згідно з інструкціями"; в ст.10, в порозумінні з міністром юстиції і державним секретарем ввести відповідну статтю карного закону.

IV.

Слухали: Доклад в. о. військового міністра проекту постанов про асигнування в його розпорядження 347.200.000 гривень військового фонду на утримання армій Західної області УНР на серпень місяць.

Постановили: 1) Законопроект передати в негайнім порядку на новий розгляд фінансової комісії. 2) З огляду на неясність деяких точок цього законопроекту доручити міністрові фінансів, військовому і державному контролерові вияснити ці точки. 3) Встановити при видачі грошей на утримання армій Західної області УНР попередній контроль і, взагалі, той порядок, який існує в цій справі в армії УНР. 4) Розгляд законопроекту, по одержанні журналу Фінансової Комісії, передати до Кабінету Міністрів, при чому в зв'язку з вирішенням цього питання, порушити питання, про урегулювання платні військовим, доручивши військовому міністрові порозумітися в цій справі з галицьким командуванням.

V.

Слухали: Доклад надісланого міністром юстиції проекту закону про продовження чинності закону 5 серпня 1917 року "Об установлении предельных цен на квартиры и другие помещения".

Постановили: 1) Ухвалити продовжити чинність цього закону до 1 жовтня 1919 року, перевіривши цю постанову в життя по телефону.

2) Доручити міністрові юстиції випрацювати новий квартирний закон, який обов'язково внести до Ради Міністрів не пізніше 1 жовтня ц.р.

VI.

Слухали: Доклад військового міністра законопроекту про поліпшення матеріального стану служачих у військових санітарних установах і обслуговуючих армію з медико-санітарного боку.

Постановили: Законопроект передати до бюджетової комісії, якій доручити на протязі двох діб переглянути його і повернути для внесення в Раду Міністрів. До бюджетової комісії надіслати також і ті замітки, які були подані на засіданні до цього законопроекту.

VII.

Слухали: Доклад військового міністра проекту пенсійного статуту Народної Республіканської української армії.

Постановили: Заслухавши доклад представника військового міністра в справі пенсійного статуту, а також висновок в цій справі фінансової комісії, Рада Міністрів ухвалила: статут цей вважати тимчасовим і передати його на розгляд, а в разі потреби і перередагування, окремій комісії, складаній військовим міністром з представників міністрів: військового, праці, народного здоров'я та опікування, фінансів, представників державного контролера і державного секретаря. Редакцію тих статей статуту, які будуть прийняті Комісією одноставно, вважати остаточною, щодо статей, які викличуть різноголосиці комісії, то обговорення їх, разом з заключенням комісії в справі всього статуту, передати в можливо скоршім часі на остаточну ухвалу Ради Міністрів. При перегляді зазначеного статуту комісії мати на увазі: що пенсійний статут має бути випрацьований на принципі соціального забезпечення і охорони праці працюючого, що статут повинен бути єдиним для всіх трудящих, що пенсії повинні бути призначаємі – по принципу більшої чи меншої загрози для життя та здоров'я тої чи іншої галузі роботи, і що на пенсію можуть мати право лише ті, хто працював на користь УНР та її народу.

VIII.

Слухали: Внесення міністра фінансів про звільнення Ол.Жуківського з посади командира окремого кордонного корпусу з 5 травня 1919 року. І про призначення на цю посаду отамана Ол.Пилькевича²⁷⁹ з 23 липня 1919 р.

Постановили: Внесення ухвалити.

Засідання зачинено об 11 год. вечора.

Оригінал за належними підписами.

З оригіналом згідно:

Секретар Ради Народних Міністрів

[Підпис]

ЦДАВО України. Ф.1065. – Оп.1. – Спр.16. – Арк..38-39. Машинопис. Засвідчена копія.

**ЖУРНАЛ
засідання Кабінету Народних Міністрів**

31.07.1919 р.

Ч.160.

Головував: Д.Одрина.

Присутні міністри: Б.Мартос, А.Лівицький, І.Мазепа, О.Безпалко, М.Шадлун, Т.Черкаський, М.Ковалевський, С.Вітик, т. в. о. військового міністра В.Петров, керуючий міністерством пошт і телеграфів І.Паливода, державний секретар Л.Шрамченко.

На засіданні були присутніми головний державний інспектор [В.]Кедровський і його помічник [І.]Романченко.

I.

Слухали: Журнал засідання Кабінету Народних Міністрів Ч. 158.

Постановили: Ухвалити.

II.

Слухали: Доклад внесення міністра земельних справ про надання права члену ради міністра земельних справ А.Степаненко заступати міністра земельних справ, в разі його відсутності, в Кабінеті Міністрів.

Постановили: Надати право члену ради міністра земельних справ А.Степаненко бути заступником міністра земельних справ в Кабінеті Міністрів з часу його призначення членом ради міністра земельних справ 18 квітня б.р.

III.

Слухали: Інформації голови Кабінету Міністрів про наслідки його переговорів з п. президентом Петрушевичем.

Постановили: Заслухавши інформації Кабінет Міністрів ухвалив: 1) визнати необхідним мати для Української Республіканської армії єдине командування. 2) Кандидатура начальника штабу Дієвої армії намічається в порозумінні Головного отамана, голови Ради Міністрів та галицького уряду. 3) Штаб Дієвої армії складається з сил обох частин УНР – Наддніпрянської і Наддністрянської. 4) Всі справи Галичини в сфері закордонної політики вирішуються центральним урядом в порозумінні з галицьким урядом; по головним питанням, які торкаються інтересів Галичини, міністр закордонних справ мусить порозумлятися з головою Ради Міністрів, чи з міністром по справам Галичини. 5) Міністерство по справах Галичини, як по суті, так і з боку персонального залишається без всяких змін.

IV.

Слухали: Інформації т. в. о. міністра закордонних справ з приводу делегації Антанти.

Постановили: Прийняти до відома.

V.

Слухали: Внесення міністра народного здоров'я та опікування про необхідність зазначення терміну призначення б. керуючого міністерством народного здоров'я та опікування О.Білоуса на посаду товариша міністра.

Постановили: Вважати п. О.Білоуса призначеним на посаду товариша міністра з дня призначення міністра народного здоров'я та опікування 9 червня 1919 року.

VI.

Слухали: Внесення міністра фінансів кандидатури Євгена Архипенка на посаду члена ради міністра фінансів.

Постановили: Внесення зняти з черги.

Оригінал за належними підписами.

З оригіналом згідно:

Секретар Ради Народних Міністрів

[Підпис]

ЦДАВО України. Ф.1065. – Оп.1. – Спр.16. – Арк.40–40 зв. Машинопис. Засвідчена копія.

ЖУРНАЛИ
засідань Ради Народних Міністрів

№ 173

01.08. 1919 р.
Ч.161.

Головував: І. Мазепа.

Присутні Міністри: С.Вітик, М.Шадлун, Д.Одрина, А.Лівицький, в.об. військового міністра В.Петров, керуючий міністерством пошт і телеграфів І.Паливода, товариш міністра земельних справ І.Чорноус, заступник керуючого міністерством культурів К.Мирович, т.в.об. керуючого міністерством морських справ [М.]Злобін, заступник державного контролера І.Кабачков, державний секретар Л.Шрамченко.

Секретарював: В.Крушинський.

Засідання відчинено о 7 1/2 год. вечора.

I.

Слухали: Журнал засідання Ради Народних Міністрів Ч.159.

Постановили: Ухвалити.

II.

Слухали: Доклад заступника міністра земельних справ законопроекту про асигнування в розпорядження міністра земельних справ 2.203.200 гр. на видачу допомоги районним сільсько-господарчим союзам на Поділлію.

Постановили: Асигнувати в розпорядження міністра земельних справ 1.000.000 гривень для видачі районним сільсько-господарчим союзам, при умові, що вони будуть представляти свої відчити міністерству земельних справ, без % % позики на строк 10 років з тим, що 500.000 гр. в рахунок цієї позики буде видано союзам нині, а других 500.000 гривень з початку 1920 року. Зазначену позику районні сільсько-господарчі союзи мають повернути на протязі цього часу, щорічними рівними виплатами починаючи з 1920 року.

Головування приймає заступник голови Ради Народних Міністрів Д.Одрина.

III.

Слухали: Доклад надісланого т.в.о. міністра закордонних справ проекту закону про асигнування в його розпорядження 430.000 гривень на

повернення позики, зробленої в Царгородському відділі "Русского для внешней торговли" банку від імени українського посольства в Туреччині бувшим послом п. Суковкіним²⁸⁰.

Постановили: 1/ Асигнувати в розпорядження міністра закордонних справ потрібну суму грошей на повернення "Русскому для внешней торговли" банкові позичених п.[М.]Суковкіним 4.205,44 турецьких ліри. 2/Притягти б. посла п. М.Суковкіна до відповідальности за розтрату приналежного посольству майна та інші протизаконні вчинки.

IV.

Слухали: Доклад міністра внутрішніх справ проекту закону про штати управлінь губерніальних та повітових комісарів.

Постановили : Ухвалити, зазначивши, що ці штати є тимчасові, та додавши до них примітку що закон 19 листопада 1918 року про % % добавки розповсюджується на служачих управлінь губерніальних та повітових комісарів. Посаду юрисконсульта вважати по вільному найму, при чому платню йому в штатах губерніальних управлінь 24.000 гр., і повітових управлінь 18.000 гр. яко предільну. Додається окрема думка державного контролера.

V.

Слухали: Доклад міністра внутрішніх справ про асигнування в його розпорядження 500.000 гривень на видачу допомоги чинам адміністрації й міліції, які особисто чи матеріально постраждали при виконанні чи з приводу виконання своїх службових обов'язків під час війни з большевиками.

Постановили: Передати на попередній розгляд фінансової комісії.

VI.

Слухали: Доклад міністра шляхів законопроект про грошові допомоги службовцям міністерства шляхів, захворівшим чи ушкодженим фізично, або матеріально при перебуванні їх на службі під час військових подій 1918-1919 р., зв'язаних з визволенням України.

Постановили: Ухвалити з поправками, а саме: другу половину п. I. про порядок розгляду прохань виділити в примітку до I пункту.

VII.

Слухали: Доклад в.о. військового міністра проекту закону про утворення господарчої ради при головнім начальникові постачання армії.

Постановили: Зазначений законопроект поставити на повістку чергового засідання Ради Міністрів, при чому, в разі до цього засідання міністр народного господарства не подасть своїх приміркувань, законопроект розглянути в редакції представленій військовим міністром.

VIII.

Слухали: Доклад керуючого міністерством пошт і телеграфів про асигнування в його розпорядження 2.000.000 гривень на видачу кооперативам урядовців відомств п'ятирічної безвідсоткової позики.

Постановили: Ухвалити.

IX.

Слухали: Доклад керуючого міністерством пошт і телеграфів законопроект про тимчасове збільшення телефонних такс на державних сітях.

Постановили: Ухвалити.

Головування приймає міністр внутрішніх справ І.Мазепа.

X.

Слухали: Доклад міністра народного здоровля й опікування законопроект про асигнування в його розпорядження 25.000.000 гривень на боротьбу з пошестями.

Постановили: Асигнувати в розпорядження міністра народного здоровля й опікування 25.000.000 гривень на боротьбу з пошестями, при чому міністр видаватиме з цієї суми ссуди самоврядуванням та інституціям, в разі ссуда перевищує 100.0000 карб. після ухвали пропозиції про видачу радою міністра з представниками міністерства внутрішніх справ і державного контролю. По пропозиції міністра народного здоровля та опікування вноситься до журналу, що він категорично протестує проти цієї добавки, про порядок видачі ссуд і знімає з себе відповідальність за забезпечення і стан шпиталів, а також наслідки боротьби з пошестями.

XI.

Слухали: Доклад міністра внутрішніх справ проекту постанови про асигнування в його розпорядження 847.000 гривень на організаційну роботу по скликанню на Волині та Поділлю повітових конгресів і рад та на утримання їх.

Постановили: Передати до фінансової комісії.

XII.

Слухали: Доклад міністра юстиції проекту постанови про тимчасові засоби боротьби з діяльністю окремих осіб, яка загрожує республіканському ладу, спокою і порядку УНР.

Постановили: Ухвалити з поправками, а саме: замість вступу написати: "тимчасово для успішного переведення боротьби з зовнішнім вогом встановити": в п. 1 і 3 скоротити строки арештів владою повіткомісара до 10 день, губкомісара до 3 тижнів і міністра внутрішніх справ до 2 місяців.

XIII.

Слухали: Доклад міністра народного здоровля й опікування про призначення одноразової допомоги Марії Сулімі і О.Борковській.

Постановили: Передати на попередній розгляд фінансової комісії.

Оригінал за належними підписами.

З оригіналом згідно:

Секретар Ради Народних Міністрів

[Підпис]

04.08. 1919 р.

Ч.163.

Головував: І.Мазепа

Присутні міністри: С.Вітик, О.Безпалко, Т.Черкаський, М.Шадлун, А.Ливицький, Д.Одрина, т.в.об. військового міністра В.Петров, кер. міністерством пошт і телеграфів І.Паливода, кер. управлінням преси і інформацій І.Лизанівський, т. керуючий міністерством єврейських справ П.Красний, т.в.об. кер. міністерством морських справ [М.]Злобін, заст. державного контролера І.Кабачков, державний секретар Л.Шрамченко.

Секретар: В. Крушинський.

Засідання відчинено о 7 3/4 год. вечора.

I.

Слухали: Журнал засідання Ради Народних Міністрів Ч. 161.

Постановили: Ухвалити.

II.

Слухали: Доклад в.о. міністра військового законопроекту про утворення господарчої ради при головному начальникові постачання армії.

Постановили: 1/ Законопроект передати комісії з представників військового міністра, міністра народного господарства і земельних справ, якій на протязі 3 діб переглянути його і согласувати з існуючим в цій справі законом. 2/ Ви рішення порушеного Радою Міністрів питання про скликання державної продовольчої наради, передати до Кабінету Народних Міністрів.

Головування приймає міністр шляхів М.Шадлун.

III.

Слухали: Доклад міністра внутрішніх справ законопроекту про скасування губерніальних правлінь та передачу їх функцій відповідним інституціям.

Постановили: Ухвалити в редакції виробленій міністерством внутрішніх справ в порозумінні з представниками міністерства єврейських справ, міністерства народного здоровля та опікування.

IV.

Постановили: Доклад міністра внутрішніх справ законопроекту про асигнування в його розпорядження 500.000 гривень на видачу допомоги чинам адміністрації і міліції, які особисто чи матеріально постраждали при виконанні, чи з приводу виконання своїх службових обов'язків під час війни з більшовиками.

Постановили: Законопроект ухвалити в редакції, запропонованій фінансовою комісією.

V.

Слухали: Доклад міністра внутрішніх справ проекту постанови про асигнування в його розпорядження на організаційну роботу по скликанню на Волині та Поділля повітових конгресів і на утримання цих конгресів і рад 847.000 гривень.

Постановили: З огляду на те, що в розпорядженні міністерства внутрішніх справ мається не витрачений ще кредит на скликання Усеукраїнського Трудового конгресу, Рада Міністрів ухвалила віднести асигнування, яке зазначено в законопроекті, на цей кредит.

VI.

Слухали: Доклад керуючого управління преси і інформацій проекту постанови про видачу авансу в його розпорядження 15.000.000 гривень в рахунок кошторису 1919 року.

Постановили: Заслухавши доклад керуючого управління преси і інформацій та висновок в цій справі фінансової комісії, Рада Міністрів ухвалила остаточне вирішення питання віднести до чергового засідання.

Засідання зачинено о 10 1/2 год. вечора.

Оригінал за належними підписами.

З оригіналом згідно:

Секретар Ради Народних Міністрів

[Підпис]

ЦДАВО України. Ф. 1065. – Оп.1. – Спр.16. – Арк.43–43 зв. Машинопис. Засвідчена копія.

ЖУРНАЛИ
засідань Кабінету Народних Міністрів

№ 175

04.08. 1919 р.
Ч.164.

Головував: М.Шадлун.

Присутні міністри: С.Вітик, О.Безпалко, Т.Черкаський, І.Мазепа, А.Ливицький, т.в.об. військового міністра В.Петров, керуючий міністерством пошт і телеграфів І.Паливода, керуючий управління преси й інформацій І.Лизанівський, державний секретар Л.Шрамченко.

На засіданні були присутніми головний державний інспектор [В.]Кедровський і його помішник [І.]Романченко.

I.

Слухали: Доклад члена військової делегації до Румунії сотника Чайківського²⁸¹.

Постановили: Прийняти до відома.

II.

Слухали: Внесення міністра праці кандидатури С.П.Вікула на посаду члена ради міністра праці.

Постановили: Кандидатуру ухвалити.

III.

Слухали: Доклад міністра шляхів п. Шадлуна про його демісію в зв'язку з порушенням його прав, яко міністра і члена Кабінету, безпосереднім розпорядженням Головного отамана.

Постановили: Заслухавши доклад, Кабінет Міністрів ухвалив: доручити голові Ради Міністрів довести до відома голови Директорії, що Кабінет визнає безумовно і пильно необхідним, аби прямії права Кабінету й окремих Міністрів, яко вищих органів виконавчої влади, надалі не порушувалися.

Демісію міністра шляхів п. М.Шадлуна в зв'язку з порушенням його прав, яко міністра безпосереднім розпорядженням Головного отамана, не приймати.

Вважаючи безумовно необхідним реорганізацію комісаріату шляхів, доручити міністру шляхів в порядку особливої негайності внести відповідний законопроект до Ради Міністрів.

Оригінал за належними підписами.

З оригіналом згідно:

Секретар Ради Народних Міністрів

[Підпис]

06.08. 1919 р.
Ч.165.

Головував: Б.Мартос.

Присутні міністри: Д.Одрина, М.Шадлун, А.Лівицький, С.Вітик, Т.Черкаський, О.Безпалко, І.Мазепа, в.о. військового міністра В.Петров, керуючий управління преси й інформацій І.Лизанівський, товариш міністра Н.Григоріїв, заступник міністра земельних справ А.Степаненко, керуючий міністерством пошт і телеграфів І.Паливода, державний секретар Л.Шрамченко.

На засідання завітали: Головний отаман Петлюра і член Директорії А.Макаренко.

На засіданні був присутнім головний державний інспектор [В.]Кедровський і його помішник [І.]Романченко.

І.

Слухали: Інформації Головного отамана в справі організації об'єднаного командування та пропозицію його ж про розгляд Кабінетом Міністрів в порядку негайності деяких питань щодо зовнішньої та внутрішньої політики, які потребують негайного розв'язання.

Постановили: Заслухавши інформації та пропозицію Головного отамана, Кабінет Міністрів ухвалив: 1/ доручити військовому міністрові виробити статут штабу об'єднаного командування Дієвої армії.

2/ Надати міністрові закордонних справ право надіслати постійного уповноваженого представника до штабу Дієвої армії для консультації штабу по біжучих невідкладних справах закордонних зносин та розпоряджень військового характеру, а також взагалі для координації діяльності міністерства закордонних справ та військового командування в справі зносин військової влади з закордоном.

Головування приймає заступник голови Ради Народних Міністрів Д.Одрина.

3/ Вважаючи опублікування у ч.1 газети "Нова Україна" замітки: "Висока Директорія і Голова Ради Народних Міністрів" безумовно недопустимим, Кабінет Міністрів ухвалив газету "Нова Україна" закрити з відповідною мотивівкою цього розпорядження.

4/ Керуючому справами Директорії опублікувати відповідне спростування про відсутність зазначеного в замітці конфлікту між Директорією і Кабінетом Міністрів.

5/ Категорично заборонити надалі допускати в офіційних військових органах критику правительства УНР.

Продовження цього засідання Кабінету Міністрів призначити на 6 год. вечора 7 цього серпня.

З оригіналом згідно:

Секретар Ради Народних Міністрів

[Підпис]

ЦДАВО України. Ф. 1065. – Оп.1. – Спр.16. – Арк.45–45зв. Машинопис. Засвідчена копія.

09.08. 1919 р.

Ч.166.

Головував: Б.Мартос.

Присутні міністри: С.Вітик, О.Безпалко, І.Мазепа, А.Лівицький, М.Шадлун, Т.Черкаський, т.в.о. військового міністра В.Петров, керуючий міністерством пошт і телеграфів І.Паливода, керуючий управлінням преси і інформації І.Лизанівський, тимч. керуючий міністерством єврейських справ П.Красний, тов. міністра народної освіти Н.Григоріїв, товариш міністра земельних справ І.Чорноус, т.в.о. керуючих міністерствами: морських справ М.Злобін і культів К.Мирович, заступник державного контролера І.Кабачков, державний секретар Л.Шрамченко.

Секретарював: В.Крушинський.

Засідання відчинено з 7 1/2 год. вечора.

I.

Слухали: Журнал засідання Ради Народних Міністрів Ч.163.

Постановили: Ухвалити.

II.

Слухали: Доклад міністра фінансів в справі перевозки під час евакуації до Кам'янця цінностей Державного банку та про труди, прикладені до цього службовцями банку.

Постановили: Приймаючи на увагу особливі труди при надзвичайно важких обставинах, які виявили службовці Державного банку при евакуації до Кам'янця банку та коштовного державного майна, Рада Міністрів ухвалила висловити всім службовцям банку, які приймали участь в евакуації зазначеного – подяку і видати їм з коштів Державного банку нагороду в сумі 2000 карб. кожному.

III.

Слухали: Доклад заступника міністра народної освіти проекту постанови про виключення з ужитку на Україні шкільних підручників, вороже або тенденційно освітлюючих Україну і українську національно-державну справу.

Постановили: Зазначений проект постанови повернути до міністерства народної освіти для переробки його редакції, згідно з думками, висловленими на засіданні Ради Міністрів.

IV.

Слухали: Доклад керуючого управління преси і інформації проекту постанови про видачу в його розпорядження авансом в рахунок кошторису 1919 року 15.100.000 гривень.

Постановили: 1/Проект постанови ухвалити і доручити керуючому управління преси і інформації виробити і провести в негайному порядку статут та штати управління. 2/ Доручити йому ж на протязі тижня внести до Ради Міністрів проект штатів та окладів робітників підприємств штуки при управлінні преси й інформації.

V.

Слухали: Доклад міністра юстиції проекту постанови про тимчасове підвищення канцелярських і камерних коштів, які відпускаються судовим слідчим.

Постановили: Проект постанови ухвалити і доручити міністру юстиції розробити і внести до Ради Міністрів законопроект про організацію при судових слідчих інституту секретарів.

VI.

Слухали: Інформації т.в.о. військового міністра про подорож його на фронт та про сучасне військове становище²⁸².

Постановили: Прийняти до відому.

VII.

Слухали: Доклад керуючого міністерством пошт і телеграфів законопроект про встановлення відсоткової надбавки до утримання на дорожнечу служачими державних інституцій.

Постановили: Ухвалити з поправками, а саме: в ст.2. після слів "та місцевих урядових установах" додати "на території УНР", в ст. 3 в п. "а" /слово "казенних" замінити на "державних" – п."б". /викласти так: "на всіх служачих військового і інших відомств і установ, котрі мають право на даремний харчовий пайок"; в п."г". /добавити: "на па-рафіяльних"; п."ж". /викреслити; примітку 2 до ст. 4 – викреслити, ст.5 викласти так: "відносно розміру відсоткових надбавок всі служачі поділяються на дві категорії 1/ нежонатих і бездітних і 2/ маючих дітей, як шлюбних так і позашлюбних зрістом до 16 років". Кінець примітки до цієї статті викласти так: "% надбавка видається одному з них, котрий одержує більший оклад утримання по 2 категорії, а другому по першій". Ст. 6 і примітку 1 до неї викласти так: "відсоткові надбавки виплачуються в слідуючому розмірі:

Для служачих основ- на платня яких		Для провінції		Для губерн. міст, Одеси та Ми- колаєва		Для місця пере- бування уряду	
від	до	1 кат.	2 кат.	1 кат.	2 кат.	1 кат.	2 кат.
-	4200 карб.вкл.	100%	120%	110%	120%	120%	140%
4.200	7200	80	100	90	110	100	120
7.200	10000	70	80	80	90	90	100
10.000	15000	50	60	60	70	70	80
В и щ е 15000		40	50	45	55	50	60

Примітка: 1/ Розмір відсоткової надбавки для особи, котру віднесено по його утриманню до вищої групи, не повинен бути низчий як для того служачого з найбільшим окладом утримання, котрий відноситься до попередньої групи тієї ж категорії. Ст. 8 викласти в редакції ст.7 законопроекту, виробленого фінансовою комісією; ст. 9 викласти так: "закон цей внести в життя на території, яка знаходилась до часу його затвердження під владою Директорії УНР з 1-го червня 1919 року, а в останніх місцевостях з часу переходу їх під владу правительства УНР і додати п. 10: "Закон цей перевести в життя по телеграфу".

VIII.

Слухали: Доклад міністра фінансів проекту постанови про зміну п. IV постанови від 14 квітня 1919 року про видачу добових грошей з приводу дорожнечі служачих місцевих урядових інституцій м. Кам'янця, Проскурова й Рівного за час перебування в цих містах центральних установ.

Постановили: Проект постанови ухвалити.
Засідання зачинено о 12 1/2 год. вночі.

Оригінал за належними підписами.
З оригіналом згідно:
Секретар Ради Народних Міністрів

[Підпис]

ЦДАВО України. Ф. 1065. – Оп.1. – Спр.16. – Арк.46–47. Машинопис. Засвідчена копія.

ЖУРНАЛ
засідання Ради Народних Міністрів

11.08. 1919 р.
Ч.167.

Головував: Б.Мартос

Присутні міністри: А.Лівицький, С.Вітик, М.Шадлун, керуючий міністерством пошт і телеграфів І.Паливода, товариші міністрів: І.Чорноус і [Г.]Нянчур, т.в.об. міністра морських справ [М.]Злобін, т.в. об. керуючого міністерством культів К.Мирович, заступник військового міністра отамана [О.]Шайбле, заступник державного контролера І.Кабачков, державний секретар Л.Шрамченко.

Секретарював В.Крушинський.

Засідання відчинено о 7 1/2 год. вечора.

I.

Слухали: Журнал засідання Ради Народних Міністрів Ч.166.

Постановили: Ухвалити.

II.

Слухали: Доклад заступника військового міністра проекту додаткових пенсійних правил до кн. VIII С.В.П. 1869 р. вид. 2.

Постановили: Ухвалити, додавши в примітці до ст. I п."а". /після слів: "має дітей від помершого" слова: "яких померший пенсіонер визнавав за своїх з самого їх народження"; ст. II викреслити і відповідно до цього виправити всі статті, в яких згадується про пенсіонерів морського міністерства.

III.

Слухали: Доклад міністра шляхів про асигнування в його розпорядження авансу в розмірі 3.000.000 гривень на утримання залізничної охорони Правобережного району на протязі 3-х місяців /липень – вересень/.

Постановили: Асигнувати в розпорядження міністра шляхів 3.000.000 гривень – яко аванс на утримання залізничної охорони і доручити йому на протязі 3 тижнів внести до Ради Міністрів проект штатів залізничної охорони.

Головування приймає товариш міністра земельних справ І. Чорноус.

IV.

Слухали: Словесний доклад міністра шляхів про необхідність в доповненні до закону від 18 липня 1919 року "про видачу одноразової допомоги слухачам державних установ і місцевого самоврядування", враховувати зазначену допомогу для служачих залізниць не з однієї лише платні, а з фактичного їх утримання, що складається з платні та добових грошей, які встановлені розпорядженням б. міністра шляхів Шаповала, як додаток до надзвичайно низького, в порівненні з штатами інших відомств, штатнього утримання служачих залізниць.

Постановили: Доклад ухвалити.

V.

Слухали: Заступника міністра внутрішніх справ законопроекту про поширення на інші повіти України закону 4 липня 1919 р. про утворення по Кам'янець-Подільському повіту Комісії для переведення мобілізації.

Постановили: Ухвалити.

VI.

Слухали: Доклад заступника міністра земельних справ законопроекту про асигнування в розпорядження міністра земельних справ 1.372.695 гривень 95 шагів на видачу допомоги Подільському Губерніальному Земству на ветеринарні міроприємства в губернії і на боротьбу з пошестями на конях і другій худобі в 1919 році.

Постановили: Асигнувати в розпорядження міністра земельних справ 975.200 гривень на видачу Подільському губерніальному земству допомоги, з них на боротьбу з пошестями на худобі 800.000 гривень, на утримання Вінницької бактеріологічної лабораторії 163.000 гривень і на популяризацію знання по боротьбі з пошестями на худобі – 12.000 гривень.

VII.

Слухали: Доклад заступника міністра земельних справ законопроекту нових окладів урядовцям місцевих установ департаменту хліборобства міністерства земельних справ.

Постановили: Ухвалити, додавши примітку, що закон 19 листопада 1919 року розповсюджується на урядовців місцевих установ департаменту хліборобства.

VIII.

Слухали: Доклад тимч. кер. міністерством культів законопроекту про ліквідацію Єдинецької духовної школи з 1 листопада 1918 року.

Постановили: Ухвалити.

IX.

Слухали: Внесення керуючого міністерством пошт і телеграфів про звільнення урядовця особливих доручень IV кл. Іоанікія Шимановича згідно з проханням з 1 серпня 1919 року.

Постановили: Внесення ухвалити.

X.

Слухали: Доклад державного секретаря проекту постанови про виплату грошей за 1918 рік слухачам та інструкторам організаційної комісії б. Центральної Ради УНР.

Постановили: Ухвалити, викресливши ст.2.

Засідання зачинено о 11 год. вечора.

Оригінал за належними підписами.

З оригіналом згідно:

Секретар Ради Народних Міністрів

[Підпис]

ЖУРНАЛ
засідання Кабінету Народних Міністрів

13.08. 1919 р.
Ч.169.

Головував: Б.Мартос.

Присутні міністри: Д.Одрина, Т.Черкаський, М.Шадлун, І.Мазепа, С.Вітик, А.Лівицький, О.Безпалко, керуючий управлінням преси й інформацій І.Лизанівський, заступник міністра земельних справ А.Степаненко, державний секретар Л.Шрамченко.

На засіданні були присутніми: головний державний інспектор [В.]Кедровський і його помішник [І.]Романченко.

I.

Слухали: Журнал засідання Кабінету Народних Міністрів ЧЧ.164 і 165.

Постановили: Ухвалити.

II.

Слухали: Інформації голови Ради Народних Міністрів та т.в.о. міністра закордонних справ в справі внутрішньої та зовнішньої політики.

Постановили: Обговоривши сучасне внутрішнє і міжнародне становище УНР, Кабінет Міністрів постановив визнати необхідним видати від імені правительства УНР відозву, в якій ясно зазначити дальнійший напрямок політики уряду. Проект відозви, виробленої окремою комісією, прикладений до цього, ухвалити, доручивши підписати її голові Ради Народних Міністрів та державному секретареві.

Оригінал за належними підписами.

З оригіналом згідно:

Секретар Ради Народних Міністрів

[Підпис]

ЦДАВО України. Ф. 1065. – Оп.1. – Спр.16. – Арк.57 зв. Машинопис. Засвідчена копія.

№ 180-183

ЖУРНАЛИ засідань Ради Народних Міністрів

№ 180

14.08. 1919 р.

Ч.169.

Головував: Б.Мартос.

Присутні міністри: А.Лівицький, Д.Одрина, Т.Черкаський, С.Вітик, тимч. керуючий міністерством єврейських справ П.Красний, керуючий міністерством пошт і телеграфів І.Паливода, тимч. керуючий міністерством морських справ [М.]Злобін, товариші міністрів: І.Чорноус і П.Христюк, заступник державного контролера І.Кабачков, державний секретар Л.Шрамченко.

Секретарював В.Крушинський.

Засідання відчинено о 7 1/2 год. вечора.

I.

Слухали: Журнал засідання Ради Народних Міністрів Ч.167.

Постановили: Ухвалити.

II.

Слухали: Доклад голови Ради Народних Міністрів, в порядку інформації, листа Директорії від 14 серпня на ім'я голови Ради Народних Міністрів в зв'язку з постановою Кабінету Міністрів від 12 серпня в справі заведення парламентського ладу на Україні²⁸³.

Постановили: Прийняти до відома.

III.

Слухали: Доклад голови Ради Народних Міністрів, в порядку інформації, телеграми Головного отамана з фронту від 12 серпня ч. 264.

Постановили: Заслухавши телеграму Головного отамана про взяття Жмеринки і Вінниці та про геройську боротьбу нашої армії, Рада Міністрів ухвалила: 1/ послати Головному отаману відповідну телеграму і 2/ видати від імені правительства по всіх міністерствах і урядових установах УНР наказ з закликом до самої напруженої праці всіх на своїх урядах.

Ухвалені Радою Міністрів телеграма та наказ до цього додаються.

IV.

Слухали: Інформації міністра народного господарства в справі передв'язання реалізації урожаю.

Постановили: Заслухавши інформації міністра народного господарства Рада Міністрів ухвалила: питання в справі реалізації урожаю поставити на повістку першого чергового засідання Ради чи Кабінету Міністрів, при чому, просити міністра народного господарства, земельних справ, внутрішніх справ і військового подати на цій засіданні в цій справі доклади.

V.

Слухали: Доклад міністра народного здоров'я й опікування про зміну постанови Ради Народних Міністрів від 1 серпня 1919 року /журнал Ч.161/ в справі асигнування в його розпорядження 25.000.000 гривень на боротьбу з пошестями, з огляду на те, що п. 2 цієї постанови, при сучасних умовах праці, надзвичайно перешкоджатиме переведенню в життя заходів міністерства по боротьбі з пошестями.

Постановили: Частину другу постанови від 1 серпня 1919 року, про порядок видачі допомоги – викреслити.

VI.

Слухали: Доклад заступника голови Ради Народних Міністрів про повернення йому грошей, витрачених з власних коштів на роз'їзди по службових справах в сумі 2.320 карб. та про встановлення порядку щодо виправдуючих документів на витрати по службових роз'їздах.

Постановили: 1/ Витрати на роз'їзди заступника голови Ради Народних Міністрів в сумі 2.320 карб. затвердити, прийнявши їх на кошт Державної скарбниці.

2/ Збільшити норму суми, яка не вимагає виправдуючих розписок для витрат по службових роз'їздах з 200 до 300 грн.

VII.

Слухали: Доклад міністра народного здоров'я й опікування про стан шпиталів.

Постановили: По пропозиції докладчика знімається з черги.

VIII.

Слухали: Доклад міністра народного здоров'я й опікування законопроекту про забезпечення дітей вояків, які потерпіли на війні.

Постановили: Ухвалити з поправками, а саме: у вступі після слів: "на війні" додати: "за Українську Народну Республіку з дня видання I-го Універсалу; в ст. I після слів: "на виховання й навчання на" додати: "громадські та", до ст. I додати примітку: "Розмір державної допомоги на зазначену потребу буде визначений окремим законом"; в примітці I слова: "на дітей які утримувались" і до кінця викреслити; в примітці II після слова: "діти" додати: "і круглі сироти, які були на утриманні", в ст. 2 слова: "при чому міністерстві народного здоров'я" і до кінця: – викреслити; в ст. 5 слова: "також переважне..." і до кінця пакту.

Примітку до ст. 5 викласти так: "Стипендії не відіймаються від дітей, які знаходяться в школах і по досягненні стипендіатами 18 річного зросту і залишаються за ними до скінчення середньої школи"; в ст. 6 слова: "обрання стипендіатів" замінити на "призначення стипендій"; слова: "і обіжно оголошені", а також: "по попередній згоді з міністерствами військовим..." і до кінця пакту викреслити і натомість дописати: "по згоді з відповідними Міністерствами", примітку до ст. 6 викреслити і в ст. 8 після слів: "по опікуванню дітей вояків" додати: "в розмірі, який падає на державу".

Головування приймає заступник голови Ради Народних Міністрів Д.Одріна.

IX.

Слухали: Доклад міністра фінансів законопроекту про надання тимчасово права міністру фінансів затверджувати норми платні робітникам цукроварень при відсутності господарів.

Постановили: Ухвалити, викресливши в п. 1 слова: "В разі відсутності власників цукроварень" і додавши до п. 2 "державним контролером".

Окрема думка міністра народного господарства, що затвердження ставок і умов оплати праці робітникам цукроварень, ні в якому разі не повинно переводитись одноосібно міністром фінансів, бо справа цукроварень, це є справа міністерства народного господарства, тому встановлення ставок і умов оплати праці робітників цукроварень мусить переводитись спільно з міністром народного господарства, міністром фінансів і міністром праці.

Х.

Слухали: Доклад надісланого міністром шляхів внесення про звільнення директора загального департаменту Володимира Тулюпи згідно з проханням з 10 березня 1919 року.

Постановили: Внесення ухвалити.

ХІ.

Слухали: Доклад міністра юстиції проекту постанови про тимчасове збільшення добових грошей, з приводу дорожничі служачим центральних і місцевих установ, перебуваючим в м. Кам'янці на Поділлі.

Постановили: Приймаючи на увагу надзвичайну перегруженість м. Кам'янця і в зв'язку з цим непомірну дорожнечу, Рада Міністрів ухвалила: 1/ Звернутись до Директорії з докладом а/ про необхідність негайної розгрузки м. Кам'янця і в першу чергу про вивід з м. Кам'янця військових штабів. б/ Про виділ м. Кам'янця і його повіту з фронтової смуги, і в/ про зняття в Кам'янці та його повіті військового стану.

2/ Просити міністра народного господарства подбати про постачання кооперативів службовців міністерства харчовими продуктами по твердих цінах /хліб, сало, крупа та інш./ і

3/ проект постанови міністра юстиції ухвалити, виклавши п. 1 так: "Починаючи з 1 серпня ц.р. з приводу надзвичайної дорожничі тимчасово збільшити добові гроші всім служачим центральних і місцевих установ перебуваючи в м. Кам'янці і одержуючим добові гроші по законах 10 лютого, 14 квітня і 18 липня цього року, за винятком осіб, маючих право на даремний харчовий пайок, в розмірі: для служачих центральних установ відповідному добовим грошам, які вони одержують і для служачих місцевих установ і тих з служачих центральних установ, які одержують добові по нормах, встановлених для служачих місцевих установ – в розмірі додаткових 5 карбованців на добу до існуючих ставок добових.

Засідання зачинено о 12 1/2 год. ночі.

Оригінал за належними підписами:

З оригіналом згідно:

Секретар Ради Народних Міністрів

[Підпис]

ЦДАВО України. Ф. 1065. – Оп.1. – Спр.16. – Арк.50–51зв. Машинопис. Засвідчена копія.

16.08. 1919 р.

Ч.170.

Головував: Б.Мартос.

Присутні міністри: Д.Одрина, С.Вітик, Т.Черкаський, керуючий міністерством пошт і телеграфів І.Паливода, тимч. керуючий міністерством єврейських справ П.Красний, товариші міністрів Н.Григоріїв, і П.Христюк, т.в.об. керуючих міністерствами: культів К.Мирович, і морських справ [М.]Злобін, в.о.товариша міністра Лукашевич, заступник військового міністра отаман [О.]Шайбле, т.в.об. державного контролера І.Кабачков, державний секретар Л.Шрамченко.

На засіданні був присутнім головний начальник постачання Високий. Секретарював В.Крушинський.

Засідання відчинено о 7 1/2 год. вечора.

I.

Слухали: Журнал засідання Ради Народних Міністрів Ч.169.

Постановили: Ухвалити.

Головування приймає заступник голови Ради Народних Міністрів Д.Одрина.

II.

Слухали: Доклад надісланого Військовим Міністром законопроекту про поліпшення матеріального стану служачих у військових санустановах і обслуговуючих армію з медико-санітарного боку.

Постановили: Ухвалити в редакції запропонований фінансовою комісією, додавши п. 5 – закон цей ввести в життя з 1 червня 1919 року.

III.

Слухали: Доклад /словесний/ голови Ради Народних Міністрів в справі донесення голови місії до Франції п. [Г.]Сидоренка, про можливість Українській Народній Республіці закупити від ліквідаційної комісії Американських Сполучених Штатів різне військове майно, та про необхідність, в зв'язку з цим, видати голові місії до Франції відповідні уповноваження від правительства УНР.

Постановили: 1/ Уповноважити міністра фінансів видати від імені Української Народної Республіки Американським Сполученим Штатам зобов'язання на 50.000.000 доларів, на які гроши має бути закуплене від ліквідаційної комісії Американських Сполучених Штатів у Франції, УНРеспублікою через голову дипломатичної місії до Франції, військово майно.

2/ Доручити голові Ради Народних Міністрів повідомити п. Сидоренка про побажання Ради Міністрів, аби ним були вжиті, при закупці цього майна всі заходи, щодо забезпечення доставки його в найближчій часі на Україну. 3/ Пропозиція, що зазначені уповноваження та зобов'язан-

ня можуть бути видані при умові, що Американські Сполучені Штати чи якась поважна фірма зобов'язуються доставити чи гарантувати доставку цих речей в найближчій часі на Україну – відхиляється 6 голосами проти 5, при одним утримавшимся.

Головування приймає голова Ради Народних Міністрів Б.Мартос.

IV.

Слухали: Доклад надісланого військовим міністром законопроєкту про встановлення обов'язкової вазової повинності для формування військових транспортів.

Постановили: Ухвалити з поправками, а саме: в п.1 слова: "на селян" замінити на "населення"; п. 2 викласти так: "Росподілення й переведення цієї повинності між населенням кожної волості покладається на сільських і волосних комісарів за допомогою військової влади та волосних народних управ"; в ст. 5 – "10 гривень" замінити на "30 гривень"; в ст. 5 слова: "військовою владою" замінити на "відповідною владою" і починаючи з слів: "підлягає штрафу..." і до кінця пункту викреслити і намість дописати: "то віз і коні з упряжкою ревізуються військовою владою на підставі інструкцій, виданих військовим міністром в порозумінні з міністром внутрішніх справ".

Засідання зачинено об 11 3/4 год. вечора.

Оригінал за належними підписами.

З оригіналом згідно:

Секретар Ради Народних Міністрів

[Підпис]

ЦДАВО України.Ф. 1065. – Оп.1. – Спр.16. – Арк.52–52 зв. Машинопис. Засвідчена копія.

№ 182

18.08. 1919 р.

Ч.171.

Головував: Д.Одрина.

Присутні міністри: Б.Мартос, Т.Черкаський, С.Вітик, керуючий міністерством пошт і телеграфів І.Паливода, тимч. кер. мін. єврейських справ П.Красний, керуючий управлінням преси і інформацій І.Лизанівський, товариші міністрів: народної освіти Н.Григорієв і внутрішніх

справ [Г.]Нянчур, заступник міністра земельних справ А.Степаненко, державний секретар Л.Шрамченко.

На засіданні був присутнім пом. державного інспектора І.Романченко. І.

Слухали: Доклад керуючого міністерством єврейських справ про становище, котре утворилось в зв'язку з єврейськими погроми, як на Вкраїні і з окрема в Києві, так і за кордоном.

Постановили: Заслухавши доклад міністра єврейських справ про становище, котре утворилося в зв'язку з єврейськими погроми, як на Вкраїні і з окрема в Києві, так і за кордоном, Рада Народних Міністрів, приймаючи на увагу, що спільні вороги українського і єврейського народів, працюючих вкупі над відбудуванням Української Народної Республіки, намагаються посіяти розлад і анархію, щоб втопити ненависну їм Українську Республіку, і з цією метою улаштовують погроми, плетуть цілу сітку провокацій за кордоном про погроми на Україні, щоби використати це в своїх імперіалістичних намірах і запанувати, або через польське панство, або через денікінську реакцію, над народом України. В видуманих неправдивих і провокаційних звідомленнях навмисно змішуються місця погромів і большевиків і зроблених на Україні реакційною клікою, маючою відношення до коварних намірів денікінської та польської реакції. Все це брехливими звідомленнями та голосними одвертими листами до визначних діячів Європи перекладається на правительство Української Народної Республіки, котре поставило собі метою рішуче знищити всі погромні ексцеси. Правительство Української Народної Республіки, зважаючи на те, що подібні провокації і наміри польсько-денікінської реакції загрожують визвольній боротьбі за Українську Республіку і спокійному мирному співжиттю народів, населяючих її, – поставило своїм негайним завданням знищення можливостей цих провокацій і погромів та інших ексцесів і притягнення до найсуворішої відповідальності всіх ворожих українській державності елементів, що ведуть зрадницьку провокаційно-погромну працю на Україні, а тому постановило:

1/ Звернутись негайно до Головного отамана С.В. Петлюри з пропозицією, щоби ним був виданий наказ, щоби командирів окремих військових частин, починаючи з молодших і до вищих, винуватих в бездіяльності, або допущенні погромних ексцесів, яко зрадників батьківщини, негайно заарештовувати і віддавати під надзвичайний військовий суд з самою суворою відповідальністю включно до кари на смерть і щоби розправлялись з погромними агітаторами, погромщиками і ріжними погромними бандами залізною рукою.

2/ Від імені уряду і Головного отамана видати наказ до повстанців по тім боці фронту, щоби вони також рішуче боролись з погромною агітацією і підбурюванням та окремими зрадницькими погромними бандами знищуючи їх і пам'ятаючи, що армія Української Народної Республіки на своєму побідному шляхові не допустить погромів і суворо

покарає всіх винуватих. 3/ Скласти негайно особливу урядову комісію з найширшими уповноваженнями в справі розслідування і боротьби з погромами в складі представника Головного отамана, представника головного державного інспектора, представника міністра юстиції, представника міністра внутрішніх справ і представника міністра єврейських справ, яка негайно повинна виїхати на фронт в райони звільнених міст і містечок Української Народної Республіки, при чому звернутись до Головного отамана, щоби їм був виданий наказ по команді про уповноваження і права цієї комісії.

4/ Повідомити через інспектуру військові частини, а також комісарів Української Народної Республіки про провокаційну роботу закордоном ворогів Української Народної Республіки, використовуючих погромні експеси в своїх цілях.

5/ Особистим докладом прем'єрміністра Директорії Української Народної Республіки довести до її відома ці постанови і зазначити про непохитну волю і стремління уряду покінчити остаточно з можливістю погромних явищ на Україні.

6/ Від правительства видати до населення відповідальну відозву.

7/ Управлінню преси і інформації найширше розвинути діяльність проти погромної агітації і повідомити закордонну пресу і громадянство про дійсний стан речей та спростувати ганебні наклепи на уряд Української Народної Республіки.

8/ Міністрові юстиції негайно вжити заходів, щоби всіх винних в погромних вчинках, як тих, які вже заарештовані, і тих, які будуть заарештовуватись за ці вчинки, було віддано до надзвичайного військового суду.

9/ Постанову цю розпублікувати.

II.

Слухали: Доклад проекту статуту про державний інспекторат в армії.

Постановили: 1/ Проект Статуту ухвалити з поправками, а саме: кінець ст. 3 викласти так: "[...]й виховання в демократичному духові і в напрямку української республіканської державності"; в ст. 5 перед словами "не допускає" додати: "попереджує"; в ст. 9 додати: "і засіданнях"; в примітці I до ст. 10 слово "засвідчення" замінити на "візи", примітку 2 – викреслити; в примітці 3 слово "сділки" замінити на "угоди"; другу частину ст. II викласти ст. 12 в такій редакції: "регулярно повідомляє установам порядком уряд про всебічний стан частин", ст. 15 викласти так: "тимчасово усувати з посад за вчинки, зазначені в ст. 5 і 6 цього статуту, передаючи справу до розгляду відповідних інстанцій"; до ст. 16 додати: "передаючи справу в 2-денний реченець відповідному судові", кінець ст. 19 викласти так: "але командири частин повинні давати їм інформації про їх хід", кінець ст. 20 викласти так: "і відпусків відбуваються за згодою інспектора" – з ст. 31 слова "урядом" замінити на "Кабінетом Міністрів"; в ст. 32 слова: "українського походження" замінити на: "українські громадяне" і ст. 34 викласти так: "На чолі

інспекторату стоїть головний державний інспектор, призначаємий Кабінетом Міністрів і затверджуємий Директорією".

Окрема думка міністра С.Вітика по ст. 32, що інспектором може бути лише людина українського походження.

III.

Слухали: Доклад керуючого міністерством єврейських справ про надання йому права призначати представників єврейського міністерства при державних інспекторах.

Постановили: 1/ Надати керуючому міністерством єврейських справ право призначати представників від міністерства при державних інспекторах у військових частинах та інституціях Української Народної Республіки.

2/ Метою цього представництва є підтримування нормальних взаємовідносин поміж армією і єврейським населенням. 3/ Доручити керуючому міністерством єврейських справ виробити в порозумінні з головним державним інспектором, в розвиток положення про державний інспекторат, інструкцію представникам єврейського міністерства.

Оригінал за належними підписами.

З оригіналом згідно:

Секретар Ради Народних Міністрів

[Підпис]

ЦДАВО України. Ф. 1065. – Оп.1. – Спр.16. – Арк.53– 54. Машинопис. Засвідчена копія.

№ 183

21.08. 1919 р.

Ч.172.

Головував: Б.Мартос.

Присутні міністри: А.Лівицький, М.Шадлун, С.Вітик, Т.Черкаський, Д.Одрина, О.Безпалко, тимч. керуючий міністерством єврейських справ П.Красний, т.в. об. ке-руючих міністерствами: культів К.Мирович і морських справ [М.]Злобін, заступник міністра земельних справ А.Степаненко, заступник військового міністра отаман [О.]Шайбле, товариш

міністра народної освіти Н.Григоріїв, т.в. об. державного контролера І.Кабачков, державний секретар Л. Шрамченко.

Секретарював: В. Крушинський.

На засіданні був присутнім: головний начальник постачання Високий.

Засідання відчинено о 7 1/2 год. вечора.

I.

Слухали: Журнал засідання Ради Народних Міністрів ЧЧ. 170 і 171.

Постановили: 1/ Журнали ухвалити. 2/ На повістку чергового засідання Кабінету Міністрів поставити питання про зобов'язання УНР перед Американськими Сполученими Штатами. 3/ Доручити комісії міністрів: єврейських справ, юстиції і державному секретареві розробити проект інституцій про уповноваження і права особливої урядової комісії, зазначеної в п. 1. абз. 3 журналу Ч.171.

II.

Слухали: Доклад міністра юстиції законопроекту про становище служачих судового відомства, які залишилися на території, захопленій більшовиками.

Постановили: Зазначений законопроект передати в комісію, яку утворити при міністерстві юстиції з представників всіх відомств і фінансової комісії для переробки його в загальний законопроект в справі стану урядовців, що залишилися на території, зайнятій більшовиками.

III.

Слухали: Доклад заступника військового міністра проекту постанови про асигнування в розпорядження військового міністра 60.000.000 гр. на військові закупки в Німеччині.

Постановили: 1/ Проект постанови ухвалити, при чому доручити військовому міністрові по згоді з міністром фінансів, народного здоров'я, народного господарства і державним контролером, по одержанні з Німеччини перечня речей, які можна закупити та відомостей про них, в'яснити, які саме військові речі повинні бути закуплені. 2/ Заслухавши інформації міністра народного господарства: а) що деякі відомства сепаратно, без порозуміння з міністерством народного господарства, надсилають за кордон своїх агентів для різних закупок та розвідок в справі закупок, і що ці агенти провадять там діяльність без відома наших місій, Рада Міністрів ухвалила: визнати недопустимим сепаратні за кордоном закупки та переговори в справі цих закупок окремими відомствами і підтвердити, що діяльність всіх агентів та торговельних місій за кордоном повинна провадитись з відому, коли торговельний агент має доручення вести лише прелімінарно переговори в справі закупок, чи під контролем, в інших випадках, місії УНР в тій країні і б/ про зловживання комісії постачання отамана Федорова при закупці в Румунії бензини та гасу, Рада Міністрів ухвалила, справу про діяльність цієї комісії передати до ревізійної комісії.

Головування приймає Міністр Внутрішніх Справ І. Мазепа.

IV.

Слухали: Доклад міністра шляхів законопроекту про заснування тимчасової установи комісаріату на шляхах України.

Постановили: Законопроект передати до комісії, яку утворити заступнику голови Ради Народних Міністрів з представників міністрів: шляхів, пошт і телеграфів, праці, внутрішніх справ і державного контролера. Зазначеній комісії на протязі 3 днів перередагувати зазначений законопроект, згідно з думками, поданими в засіданні Ради Народних Міністрів.

V.

Слухали: Доклад заступника міністра народної освіти проекту постанови про організацію при міністерстві народної освіти анкетно-ревізійної комісії.

Постановили: Ухвалити з поправками, а саме: кінець ст 1. викласти так: "всіх типів, які підлягають міністерству народної освіти і провадити анкетну працю по справах шкільництва всіх взагалі шкіл УНР", щодо штатів, то їх ухвалити з поправками, які зауважені фінансовою комісією, додавши в п. а "не займаючим постійних посад по міністерству народної освіти".

VI.

Слухали: Доклад міністра внутрішніх справ законопроекту про зміну установлених законом від 10 серпня 1918 року зборів за видачу закордонного паспорта.

Постановили: Ухвалити.

VII.

Слухали: Доклад міністра шляхів законопроекту про зміну § 14 "Умовин служби та оплачування праці на шляхах України", введених в життя з 1 жовтня 1918 року.

Постановили: Ухвалити і просити міністра шляхів прискорити внесення на розгляд Ради Міністрів штатів служачих залізниць.

Засідання зачинено о 12 год. в ночі.

Оригінал за належними підписами.

З оригіналом згідно:

Секретар Ради Народних Міністрів

[Підпис]

ЦДАВО України. Ф. 1065. – Оп.1. – Спр.16. – Арк.55–56. Машинопис. Засвідчена копія.

**ЖУРНАЛ
засідання Кабінету Народних Міністрів**

21.08. 1919 р.

Ч.173.

Головував: Д.Одрина.

Присутні міністри: І.Мазепа, А.Лівицький, М.Шадлун, Т.Черкаський, С.Вітик, О.Безпалко, заступник міністра земельних справ А.Степаненко, товариш міністра народної освіти Н.Григоріїв, державний секретар Л.Шрамченко.

I.

Слухали: Внесення по міністерству фінансів про затвердження Іполіта Гайдовського-Потаповича на посаді директора департаменту митних зборів з 26 січня 1919 року, Аполінарія Моршинського на посаді директора департаменту простих податків з 18 січня 1919 року і Йосипа Мельника на посаді управителя державним земельним банком з 19 січня 1919 року.

Постановили: Ухвалити.

II.

Слухали: Внесення міністра шляхів кандидатури інженера Івана Мирона на посаду радника вищої технічно-економічної ради з 1 серпня 1919 року.

Постановили: Ухвалити.

III.

Слухали: Внесення міністра внутрішніх справ кандидатури Зіновія Моргуліса і Івана Макух[а]²⁸⁴ на посади членів ради міністра внутрішніх справ, першого з 13 серпня і останнього з 1 Серпня.

Постановили: Ухвалити.

Оригінал за належними підписами.

З оригіналом згідно:

Секретар Ради Народних Міністрів

[Підпис]

ЦДАВО України. Ф. 1065. – Оп.1. – Спр.16. – Арк.57. Машинопис. Засвідчена копія.

№ 185-186

ЖУРНАЛИ засідань Ради Народних Міністрів

№ 185

23.08. 1919 р.
Ч.174.

Головував: Б. Мартос.

Присутні міністри: Д.Одрина, А.Лівицький, М.Шадлун, О.Безпалко, І.Мазепа, Т.Черкаський, С.Вітик, т.в.о. військового міністра В.Петров, тимч. керуючий міністерством єврейських справ П.Красний, т. в.о. керуючого міністерством морських справ [М.]Злобін, товариш міністра земельних справ [І.]Чорноус, т.в.о. державного контролера І.Кабачков, державний секретар Л. Шрамченко.

Секретарював: В. Крушинський.

Засідання відчинено о 7- й год. вечора.

I.

Слухали: Журнал засідання Ради Народних Міністрів Ч.172.

Постановили: Ухвалити.

II.

Слухали: Доклад Міністра Внутрішніх Справ законопроекту про перевірочне освідування осіб, визнаних в свій час нездатними до військової служби.

Постановили: Ухвалити з поправками, а саме: в ст. 9 викреслити починаючи з слів: "рахуючи по 3.000 гривень..." і до кінця статті і в ст. 10 "по 34 гривні" замінити на "по 100 гривень".

Головування приймає заступник голови Ради Народних Міністрів Д. Одрина.

III.

Слухали: Доклад державного секретаря – голови комісії по перередагуванню законопроекту про організацію військових судів зазначеного законопроекту.

Постановили: Заслухавши цей доклад голови комісії по перередагуванню законо-проекту про організацію військових судів – державного секретаря

п. Шрамченко, а також доклад членів цієї комісії – представників: військової судової офіції, галицької судової офіції, міністерства юстиції й міністерства по справах Галичини п.п. Мошинського²⁸⁵, Майгеля, Гутникевича, Киркиченко і Павловського та обговоривши головні засади цього законопроекту, Рада Міністрів ухвалила постатейне читання законопроекту перенести на чергове засідання Ради Народних Міністрів.

IV.

Слухали: Доклад міністра шляхів законопроекту про тимчасове підвищення на залізницях УНР пасажирного, багульного та вантажного тарифів і додаткових до них зборів.

Постановили: Законопроект ухвалити, додавши в п.2 після слів: "вводити тимчасово на всіх залізницях УНР" слова: "по мірі їх звільнення від ворога".

Засідання зачинено об 11 1/2 год. вечора.

Оригінал за належними підписами.

З оригіналом згідно:

Секретар Ради Народних Міністрів

[Підпис]

ЦДАВО України. Ф. 1065. – Оп.1. – Спр.16. – Арк.58–58 зв. Машинопис. Засвідчена копія.

№ 186

25.08. 1919 р.

Ч.175.

Головував: Б.Мартос.

Присутні міністри: М.Шадлун, Т.Черкаський, С.Вітик, О.Безпалко, т.в.о. військового міністра В.Петров, керуючий міністерством пошт і телеграфів І.Паливода, тимч. керуючий міністерством єврейських справ П.Красний, т.в.о. керуючого міністерством морських справ [М.]Злобін, тов. міністра земельних справ І.Чорноус, т.в.о. державного контролера І.Кабачков, державний секретар Л.Шрамченко.

Секретарював: В.Крушинський.

Засідання відчинено о 7 1/2 год. вечора.

I.

Слухали: Журнал засідання Ради Народних Міністрів Ч. 174.

Постановили: Ухвалити.

II.

Слухали: Доклад військового міністра проекту постанови про відкриття в його розпорядження кредиту двісті тисяч гривень на видачу допомог.

Постановили: Ухвалити.

III.

Слухали: Доклад військового міністра проекту постанови про асиг-

нування в його розпорядження кредиту військового фонду на утримання старшин і козаків та інші видатки армії Західної Области УНР на серпень 1919 року 347.200.000 гривень.

Постановили: Законопроект ухвалити з поправками, а саме: асигнувати в розпорядження Військового Міністра на зазначену потребу 240 мільонів гривень; кінець статті 2 викласти так: "в порозумінні з міністром по справах Західної Области УНР, відповідно дійсній кількості армії Західної Области УНР /харчового і фуражного її стану/ і підлягаючих попередній і послідовній ревізії державного контролю УНР"; до п.3 додати: "з тим, що надалі має бути встановлений порядок безпосереднього задоволення грошима від головного начальника постачання окремих корпусів Галицької армії по їх вимогах, стверджених інтендатурою Галицької армії", і додати ст. 4: "Вартість харчового та річового заосмотрення армії, котре було набуто Галицькою армією від держави чи за рахунок держави безкоштовно та різниця вартості, коли воно набуто по цінах низчих від зазначених в розрахунку інтендатури Галицької армії, зараховується до зазначеної в п. 1 цієї постанови асигновки та дальніших асигновок на утримання армії Західної Области УНР" 2/ Доручити військовому міністрові вияснити справу про виплату утримання армії Західної Области УНР 3/ Обговорення виникших в зв'язку з розглядом цього законопроекту справ політичного характеру перенести на окреме засідання Кабінету Міністрів, призначене для розгляду цих питань.

IV.

Слухали: Доклад військового міністра законопроекту про реквізицію коней для потреб Української Народної Республіканської армії та положення до нього.

Постановили: Ухвалити з поправками, а саме: вступ до законопроекту викреслити; в п. 1 після слів "під час війни" додати "тимчасово", до п. 2 додати "а також керуватись положенням про земські повинності, поскільки воно не протирічить цьому закону та положенням до нього"; ст. 4. викласти так: "Надати військовому міністрові право по згоді з міністром внутрішніх справ та міністром земельних справ видавати в розвиток положення до цього закону відповідні інструкції". В ст. 2 Положення додати: "Коні, які належать цукроварням, і які обслуговують ці цукроварні"; літ. Л. і М. цього пункту викреслити і в літ. Н. зазначити: що від реквізиції звільняється в зареєстрованих дрібних сільських господарствах на господарство до 5 десятин – 1 (одна) коняка і на господарство, що має 5 і більш десятин – 2 коняки, поверх коней, забракованих комісією по переведенні цієї реквізиції.

Засідання зачинено о 10 3/4 год. вечора.

Оригінал за належними підписами.

З оригіналом згідно:

Секретар Ради Народних Міністрів

[Підпис]

ЖУРНАЛ
засідання Кабінету Народних Міністрів

26.08. 1919 р.

Ч.176.

Головував: Б. Мартос.

Присутні міністри: Д.Одрина, Т.Черкаський, С.Вітик, М.Шадлун, А.Ливицький, І.Мазепа, О.Безпалко, т.в.о. військового міністра В.Петров, керуючий міністерством пошт і телеграфів І.Паливода, керуючий управлінням преси й інформацій І.Лизанівський, товариш міністра народної освіти Н.Григоріїв, заступник міністра земельних справ А.Степаненко, державний секретар Л.Шрамченко.

Секретарював: В.Крушинський.

На засіданні був присутнім головний державний інспектор [І.]Романченко*.

І.

Слухали: Доклад міністра шляхів законопроекту про заснування тимчасової /на час війни/ установи комісаріату на шляхах України.

Постановили: Ухвалити, виклавши законопроект так: 1/ При міністерстві шляхів засновується комісаріат військового часу на шляхах України. 2/ Склад, порядок призначення, права і обов'язки і взаємовідносини комісаріату з іншими установами на шляхах визначаються "Положенням про комісаріат військового часу на шляхах України", який до цього додається. 3/ Наказ Головного отамана Ч. 81 від 18/VI 1919 року, а також всі інструкції і положення, видані до цього часу по заснуванню комісаріату на шляхах – касуються. 4/ Закон цей перевести в життя по телеграфу.

Відділ А – Положення про комісаріат військового часу на шляхах України – "Завдання комісаріату" – викласти так: "Комісаріат засновується:

а) для догляду за безумовним і своєчасним виконанням, як адміністрацією, так само і робітниками законів та розповсюдженнь уряду УНР.

б) Стеження про найскорше і найліпше виконання планів по переведенню військ і військового майна.

в) Рішучої боротьби з анархією, безладдям і саботажем на залізницях.

г) Для догляду за переведенням в життя соціальних, національних і демократичних прав працюючих шляховиків.

д) Для допомоги в відновленню шляхового апарату в фронтовій полосі".

Відділ Б – "Порядок призначення і підлеглости комісарів" – викласти так: а) Комісаріатом керує головний комісар шляхів, який підлягає безпосередньо міністрові шляхів.

б) При головному комісарові шляхів є два товариші.

---

* Помічник головного державного інспектора – Ред.

Примітка: Коли на якийсь час головний комісар залишить комісаріат, він передає, за згодою міністра шляхів, свої обов'язки одному із своїх товаришів.

в) На кожен залізничний і водяний та шосовий шлях, призначаються старші комісари, а на райони та вузли комісари військового часу при яких утворюються канцелярії.

Кількість комісарів і склад установ комісаріатських встановлюються згідно з затвердженими в законодавчому порядку штатами.

г) комісаром може бути тільки український громадянин високої національної свідомости, знайомий з шляховими справами та морально незаплямований.

д) Призначення комісарів і зміни в їх складі провадяться головним комісаром в порозумінню з центральними або відповідними місцевими органами Всеукраїнського залізничного союзу професійно-культурної спілки, а також відповідними органами шосових і водяних шляхів і дається на затвердження міністра шляхів.

е) Призначення і зміна головного комісара провадиться Радою Міністрів по представленню міністра шляхів з числа кандидатів, намічених центральним органом Всеукраїнського залізничного союзу і затверджується верховною владою.

ж) Призначення і зміна товаришів його провадиться тим же шляхом.

Примітка: Коли уряд не знайде можливим призначити чи затвердити якого комісара із числа кандидатів згаданих організацій, то він призначає свого кандидата.

з) За свою діяльність та вчинки комісари відповідають по законам УНР перед урядом її, а в порядку підлеглости головний комісар і товариші тільки міністри, а решта крім того в слідуючому порядку: старші комісари головному комісарові або його заступникові, а районні та вузлові – старшим комісарам відповідних шляхів.

Примітка: Крім того: 1/ головний комісар та його помішники можуть бути відкликані по постанові Всеукраїнського з'їзду шляховиків; 2/ і комісари залізниць та інших шляхів – по постанові з'їздів правомочних до вибору нової ради шляху.

ж) В надзвичайних випадках комісар, минаючи своїх прямих начальників, має право звертатися до тої вищої урядової інституції чи особи, яка найскорше може вирішити питання або подати відповідну допомогу, одночасно повідомляючи своїх прямих начальників про звертання і причини його. Головний комісар шляхів веде точний реєстр всіх комісарів з їх "curriculum vitae" і подає його міністрові шляхів.

В відділі В – "Обов'язки Комісарів" – в ст. 4 між словами "наказів" і "які очевидно ідуть" вставити: "місцевої влади". Додати п. 7 такого змісту: "Комісари повинні стежити аби всі прийоми, підвищення по службі, звільнення, відпуски та накладання кар на шляховиків провадились адміністрацією на законних підставах".

В п. 8 слова: "Комісар підпадає під відповідальність" і до кінця пункту викреслити і натомісць написати: "Комісар підлягає законній відповідальності".

В п. 14 слова: "та як відповідальність" і до кінця пункту – викреслити і натомісць написати: "та як не відповідні його діяльності інтересам Республіки і буде каратися по закону".

П.п. 14 і 15 – викреслити.

В відділі Г – "Права комісарів" - перед літ. а, додати: "комісарам надається право"; в п. "а", слово: "рішучого" замінити на "дорадчого"; в п. "е" спочатку додати: "по району своєї діяльності"; в п. "к" спочатку додати: "для надзвичайних випадків".

В відділі Д – "Взаємовідносини комісаріату до установ міністерства шляхів і установ, працюючих на шляхах", в п.1 спочатку додати: "відповідні начальники".

Додати п.п. 6 і 7 такого змісту:

П. 6: "Насильства над комісаром розглядається як злочин проти урядовця при виконанні своїх обов'язків".

П. 7: "Невиконання законних вимог комісара вважається рівнозначним невиконанню службових наказів".

В п. 9 слова "і перебувають з ним в зв'язку" – викреслити і слово: "доповідає" замінити на: "повідомляє".

II.

Слухали: Внесення міністра праці кандидатури Мирона Витошинського на посаду директора департаменту загальних справ.

Постановили: Кандидатуру ухвалити.

Головування приймає заступник голови Ради Народних Міністрів Д. Одріна.

III.

Слухали: Доклад міністра фінансів в справі договору УНР з ліквідаційною комісією Американських Сполучених Штатів у Франції.

Постановили: Заслухавши доклад міністра фінансів, Кабінет Міністрів постановив: 1/ Доклад прийняти до відома, а самий договір зі всіма матеріалами до нього передати до відома та на заключення міністра народного господарства.

2/ Просити міністра народного господарства розробити законопроект в справі монополізації зовнішнього торгу. 3/ Всі договори зовнішнього торгу, в яких бере матеріальну участь держава своїми зобов'язаннями чи коштами, повинні поступати на попереднє заключення міністра народного господарства.

Оригінал за належними підписами.

З оригіналом згідно:

Секретар Ради Народних Міністрів

[Підпис]

ЦДАВО України. Ф. 1065. – Оп.1. – Спр.16. – Арк.60–61 зв. Машинопис. Засвідчена копія.

ЖУРНАЛ
засідання Ради Народних Міністрів

27.08. 1919 р.
Ч.177.

Головував: Б. Мартос.

Присутні міністри: т.в.о. військового міністра В.Петров, тимч. керуючий міністерством єврейських справ П.Красний, тимч. керуючий міністерством морських справ М.Злобін, товариш міністра народної освіти Н.Григоріїв, заступник керуючого міністерством культів Сікорський, тимч. в.о. державного контролера І.Кабачков, державний секретар Л.Шрамченко.

Секретарював: В.Крушинський.

На засіданні був присутнім: пом. головного державного інспектора [І.]Романченко.

Засідання відчинено о 7 1/2 год. вечора.

I.

Слухали: Журнал засідання Ради Народних Міністрів Ч.175.

Постановили: Ухвалити.

II.

Слухали: Доклад в.о. військового міністра проекту постанови про утримання інтернованих польських полонених Галицької армії та більшовицьких полонених та заснування концентраційних таборів для них.

Постановили: Проект зазначеної постанови повернути до військового міністра для переробки його на засадах, висловлених в Раді Міністрів, а також для согласування з тимчасовим положенням в цій справі, на підставі якого утримуються нині полонені.

III.

Слухали: Доклад надісланого міністром народного господарства проекту постанови про асигнування в розпорядження міністра народного господарства 33.000 гривень на видачу раднику надзвичайної дипломатичної місії до Румунії Івану Фещенко-Чопівському коштів на представництво.

Постановили: Проект постанови ухвалити.

IV.

Слухали: Доклад голови Ради Народних Міністрів проекту постанови про повернення товаришу міністра внутрішніх справ п. [Г.]Нянчуру 46.495 гривень 25 шагів витрачених ним, як головою надзвичайної комісії центрального уряду до Західної Области УНР.

Постановили: Асигнувати на зазначену потребу з коштів державної скарбниці 46.495 гривень.

V.

Слухали: Доклад міністра фінансів в справі призначення вдові бувшого члена Кам'янець-Подільського окружного суду Медвідіва і двом його дітям /Марії і Олександрі/ щорічної пенсії в розмірі – першій 4.800 гривень і останнім по 1.600 гривень на рік.

Постановили: Ухвалити призначення пенсії в зазначених в докладі розмірах з дня смерті Медвідіва.

VI.

Слухали: Доклад заступника міністра народної освіти проекту постанови про асигнування окружному відділові взаємопомочи галицьких і буковинських учителів і учительок в Коломиї допомоги в сумі 800.000 гривень на освітні справи Покуття.

Постановили: По пропозиції докладчика, розгляд проекту постанови відкладається до одного з слідуючих засідань Ради Міністрів.

VII.

Слухали: Доклад заступника міністра народної освіти законопроекту про перетворення Кам'янець-Подільської державної духовної дівочої школи в 8 клясову дівочу гімназію і про асигнування на це 348.558 гривень.

Постановили: Ухвалити, викресливши слова: "в 8 клясову" і додавши пакт, що все майно рухоме і нерухоме Кам'янецької державної духовної дівочої школи передається Кам'янецькій дівочій селянській гімназії.

VIII.

Слухали: Доклад заступника міністра народної освіти законопроекту про поширення чинности закону про %% додатки до утримання служачих державних установ на вчителів низчих початкових шкіл.

Постановили: Поширити чинність закону про %% добавки на дорожнечу на вчителів низчих початкових шкіл з тим, що ці %% вираховуватимуться лише на ту частину утримання вчителів, яку вони одержують зі скарбових коштів.

IX.

Слухали: Доклад заступника міністра народної освіти законопроекту про прийняття 29 українських середніх шкіл на державні кошти і про асигнування на їх оборудовання та утримання в 1919 році 5.593.633 гр.

Постановили: 1/ Зазначені в законопроекті школи прийняти на кошти держави. 2/ Асигнувати в розпорядження міністра народної освіти на оборудовання і утримання цих шкіл в 1919 році 1.450.000 гривень з тим, що решта видатків по перелічених в законопроекті школах буде покрита з місцевих коштів.

X.

Слухали: Доклад заступника міністра народної освіти проекту постанови про асигнування 495.000 гривень в допомогу Подільському губерніальному земству на утримання ремісничих шкіл в 1919 році.

Постановили: Ухвалити, додавши пакт, що справоздання в видатках за рахунок зазначеного кредиту повинні надсилатися до державного контролю.

XI.

Слухали: Внесення державним секретарем питання про те, з якого часу повинен вираховуватися строк встановлений постановою від

18 липня ц.р. "Про повернення служачих центральних установ з відпуску до виконання службових обов'язків", для їх повернення на службу.

Постановили: Терміном від якого повинні вираховуватися строки, зазначені в п. а і б постанови "Про повернення служачих центральних установ з відпуску до виконання службових обов'язків" вважати термін оголошення в часописах цієї постанови, а саме 29 липня 1919 року, коли вона вперше була оголошена. /Вістник УНР Ч.28/.

XII.

Слухали: Доклад т.в.о. державного контролера проекту постанови про добові гроші служачим центральних і місцевих установ державного контролю, які командуються по службових справах.

Постановили: Законопроект про добові гроші служачим, які командировані чи знаходяться в роз'їздах по службових справах, ухвалити в редакції, запропонованій фінансовою комісією з поправками, а саме: при поділі урядовців на розряди по клясах, вставити для VII і нижче – 80 гривень, [...] розряд і "останні служачі" – викреслити. П. б ст. 7 викласти як примітку до цієї статті й зредагувати її так: "Служачі військового та інших відомств, котрі мають право на даремний харчовий пайок, при задоволенні їх під час командировок добовими, позбавляються права на одержання за цей час пайка. Кінець ст. 8 замість: "зазначених в п.п. [...]" і до кінця пункту викласти так: "в разі їх командировок мають право на одержання тільки одних добових грошей, а саме тих, які з них більші".

XIII.

Слухали: Доклад в справі поліпшення матеріального стану служачих державного інспекторату.

Постановили: З дня заснування державного інспекторіату, встановити для всіх державних інспекторів, помішників державних інспекторів та урядовців державного інспекторіату добові гроші в низчезазначеному розмірі:

1/ державні інспектори і пом. державних інспекторів III кляси і вище – по 80 гривень на добу,

2/ державні інспектори і пом. державних інспекторів IV кляси і до дивізійних включно – по 60 гривень на добу.

3/ полкові державні інспектори і їх помішники і інші рівні з ними та нижчі державні інспектори, а також всі урядовці державного інспекторату одержують добові гроші в розмірі і по правилах, встановлених для відповідних служачих частин та установ при яких засновано інспекторат.

Засідання зачинено об 11 1/2 год. вечора.

Оригінал за належними підписами.

З оригіналом згідно:

Секретар Ради Народних Міністрів

[Підпис]

ЦДАВО України. Ф. 1065. – Оп.1. – Спр.16. – Арк.62–63 зв. Машинопис. Засвідчена копія.

**ЖУРНАЛ
засідання Кабінету Народних Міністрів**

29.08. 1919 р.
Ч.178.

Головував: І.Мазепа.

Присутні міністри: Б.Мартос, М.Шадлун, О.Безпалко, А.Лівицький, Д.Одріна, Т.Черкаський, С. Вітик, т.в.о. військового міністра В.Петров, керуючий управління преси й інформацій І.Лизанівський, керуючий міністерством пошт і телеграфів І. Паливода, товариш міністра народної освіти Н.Григоріїв, заступник міністра земельних справ А.Степаненко, державний секретар Л.Шрамченко.

Секретарював: В.Крушинський.

На засіданні були присутніми головний державний інспектор [В.]Кедровський і його помішник [І.]Романченко.

I.

Слухали: Заяву голови Ради Народних Міністрів Б.М.Мартоса про згоду Високої Директорії на складення ним з себе, згідно з проханням з огляду на перевтому, обов'язків голови Ради Народних Міністрів та про призначення головою Ради Народних Міністрів міністра внутрішніх справ І. Мазепа.

Постановили: Заслухавши заяву голови Ради Народних Міністрів Б.М.Мартоса, Кабінет Міністрів постановив: виловити від імені Кабінету Міністрів жаль з приводу складення Борисом Миколайовичем з себе обов'язків голови Ради і Кабінету Міністрів, а також щиро йому подяку за вмилу та корисну, в ці важкі часи для Батьківщини, працю, яка мала своїми наслідками міцне об'єднання Кабінету Міністрів та тверду і непохитну його політику.

Кабінет Міністрів висловлює своє задоволення з приводу залишення Бориса Миколайовича і на далі в складі Кабінету Міністрів і певен, що уміла праця його на посту міністра фінансів принесе певні і бажані для республіки наслідки, а також сприятиме загальній праці Кабінету Міністрів.

II.

Слухали: Журнал засідання Кабінету Народних Міністрів Ч.176.

Постановили: Ухвалити.

III.

Слухали: Доклад військового міністра проекту закону про встановлення військових агентів при посольствах УНР.

Постановили: Визнавши необхідним мати заключення в справі цьо-

го законопроекту міністра закордонних справ та міністра фінансів, Кабінет Міністрів ухвалив розгляд законопроекту відкласти до чергового засідання, а самий законопроект передати на висновок зазначеним міністрам.

IV.

Слухали: Доклад в.о. військового міністра проекту постанови про тимчасовий розмір утримання начальника штабу Дієвої армії, його помішника та Головного отамана.

Постановили: В зв'язку з заснуванням вищого оперативного штабу, а також маючи на увазі необхідність побільшення утримання начальника груп Дієвої армії, Кабінет Міністрів постановив: зазначений законопроект передати до міністра військового для внесення в нього, з огляду на зазначене та зміну конструкції штабу Дієвої армії, відповідних корективів.

V.

Слухали: Доклад в.о. військового міністра законопроекту про приєднання до військового міністерства морського міністерства і про встановлення в складі цього міністерства Головного управління військової фльоти.

Постановили: Ухвалити в такій редакції: "На зміну закону від 20 січня 1919 року, постановити: 1/ Приєднати нині існуюче морське міністерство Української Народної Республіки зо всіма його центральними установами до військового міністерства. 2/ Перетворити морське міністерство в Головне управління морського військового фльоту на чолі з начальником морської фльоти з правами товариша військового міністра. 3/ Всі місцеві установи морського міністерства передати в відання начальника морської військової фльоти. 4/ Доручити військовому міністрові представити на затвердження в законодавчій порядку штати Головного управління морської військової фльоти. 5/ Всі права та обов'язки морського міністра, встановлені попереденими законами передаються до військового міністра. 6/ Закон цей ввести в силу по телеграфу.

VI.

Слухали: Внесення керуючого міністерством пошт і телеграфів про звільнення за штат директора телеграфно-телефонного департаменту Кирила Чинного і директора поштового департаменту Володимира Величенка, першого згідно з законом від 24 лютого 1919 року з 1 лютого б.р. і останнього на підставі постанови від 18 липня б.р. з 19 серпня 1919 року.

Постановили: Внесення ухвалити.

VII.

Слухали: Внесення міністра шляхів та міністра по справах Галичини про видачу одноразової грошової допомоги шляховикам Галичини, що працюють на шляхах УНР.

Постановили: 1/ Видати всім шляховикам галичанам, які приряджені

для праці чи захворіли на праці на шляхах УНР одноразову грошову допомогу по дві тисячі гривень кожному. 2/ Асигнувати в розпорядження міністра шляхів з коштів Державної скарбниці два мільйона сімсот тисяч гривень для видачі зазначеної в п. 1 – цієї постанови – допомоги. 3/ Доручити міністрові шляхів негайно виплатити зазначену допомогу з вільних коштів міністерства, при чому виплата ця має бути переведена під контролем комісії з представників міністерства по справах Галичини, міністерства праці і міністерства шляхів. 4/ Для в'яснення і усунення всіх службових перешкод і утисків, які робляться шляховикам галичанам по службі їх на шляхах УНР утворити окрему комісію з представників міністерств: шляхів, по справах Галичини та праці.

II/ Просити міністра по справах Галичини виробити в порозумінні з міністром праці та міністром фінансів детальний план організації допомоги взагалі галичанам-біженцям.

VIII.

Слухали: Доклад в справі виїзду правительства до місця нового перебування²⁸⁶.

Постановили: 1/ Питання про виїзд правительства з Кам'янця залишити відкритим. 2/ Просити військового міністра внести до Ради Міністрів законопроект про військову комунікацію. 3/ Просити голову Ради Міністрів вжити заходів, аби військовий оперативний штаб дав змогу налагодити для уряду справу нормального зв'язку з повітами, а також звернути увагу на ненормальне користування прес-бюро при штабі Дієвої армії засобами зв'язку.

Оригінал за належними підписами.

З оригіналом згідно:

Секретар Ради Народних Міністрів

[Підпис]

ЦДАВО України. Ф. 1065. – Оп. 1. – Спр. 16. – Арк. 64–65. Машинопис. Засвідчена копія.

№ 190– 191

ЖУРНАЛИ засідань Ради Народних Міністрів

№ 190

30.08. 1919 р.
Ч.179.

Головував: І.Мазепа.

Присутні міністри: Б.Мартос, С.Вітик, А.Лівицький, М.Шадлун, О.Безпалко, т.в.о. військового міністра В.Петров, керуючий міністерством пошт і телеграфів І.Паливода, тимч. керуючий міністерством єврейських справ П.Красний, т.в.о. керуючого міністерством морських справ [М.]Злобін, товариш міністра земельних справ І.Чорноус, т.в.о. державного контролера І.Кабачков, державний секретар Л.Шрамченко.

Секретарював: В.Крушинський.

На засіданні був присутній головний державний інспектор [В.]Кедровський.

Засідання відчинено о 8-й год. вечора.

I.

Слухали: Повідомлення в порядку інформації голови Ради Міністрів і міністра внутрішніх справ І.Мазепа про призначення його Високою Директорією головою Ради Міністрів замість звільненого з огляду на перевтому від обов'язків голови Ради Народних Міністрів згідно з проханням Бориса Миколайовича Мартоса, а також висловлене п. Мазепою прохання до Ради Міністрів про спільну допомогу його в тій важкій праці, яка чекає його на посаді голови Ради Міністрів.

Постановили: Повідомлення голови Ради Народних Міністрів п. Мазепа прийняти до відома. 2/ Висловити від імені Ради Міністрів б. голові Ради Міністрів Б.М.Мартосу щиру подяку за його корисну для республіки працю, а також жаль з приводу того, що надірвані сили його не залишають можливості Борису Миколайовичу і надалі продовжувати умілу свою працю на посаді голови Ради Міністрів.

II.

Слухали: Журнал засідання Ради Міністрів Ч.177.

Постановили: Ухвалити.

III.

Слухали: Внесення голови Ради Міністрів про необхідність негайної

надсилки до Києва від уряду комісії з представників всіх міністерств для розшуку, прийому, охорони і інше майна, яке було залишено відомствами при евакуації з Києва.

Постановили: 1/ Вислати негайно для зазначеної у внесенні мети до м. Києва об'єднану урядову комісію з представників тих міністерств, які визнають потрібним таку надсилку своїх представників. 2/ Маючи на увазі, що до м. Києва має виїхати по службових справах міністр фінансів п. [Б.]Мартос, Рада Міністрів ухвалила просити його стати на чолі зазначеної комісії з тим, що коли він від'їздитиме з Києва до закінчення праці цієї комісії, то при від'їзді має час призначити собі заступника – голову цієї комісії.

IV.

Слухали: Доклад державного секретаря – голови комісії по перередагуванню зако-нопроекту про організацію та компетенції військових судів зазначеного законопроекту.

Постановили: 1/ Законопроект ухвалити з поправками, а саме: ст. 8 після слів: "вступні слідства" додати: "по справах підсудних колегіям вищої підсудності", в ст. 12 літ. "А" – слова: "чи підстаршин" – викреслити; літ. "Б" – слова "одного старшини і двох козаків чи підстаршин" замінити на: "одного старшини, одного підстаршини і одного козака"; літ. "В" про касаційну колегію викреслити. Відповідно до цього викреслити і ст. 16 і п.б ст. 3 закону ввідного, в ст. 13 абз. 1 викреслити: "В законах Наддністрянської України"; абз. 2 викреслити; в ст. 17 після слів: "з числа кандидатів, обраних" додати: "таємним голосуванням"; в ст. 28 літ. "А" слова: "в колегії вищої підсудності" замінити на: "військовими судами", ст.ст. 23 і 24, а також в зв'язку з цим і ст. 47 – викреслити; в ст. 51 після слів: "складають військово-судову офіцію" додати: "і знаходячих на службі по міністерству юстиції"; в ст. 52 замість слів: "по штатах з військового кошторису" написати: "по штатах міністерства юстиції, але"; в ст. 54 замість 1 – 3 абз. написати: "Найвищий суд над всіма військовими судами. Військовий суд над особами, які належать до складу суду"; в ст. 56 слово "порушується" замінити на: "переводиться"; ст. 61 викласти так: "Карні справи проти військових суддів, лавників та осіб військової прокуратури за карні вчинки при виконанні ними службових обов'язків порушуються, як і віддача їх під суд постановами надвищого суду з пропозиції наглядаючої інстанції".

~ 2/ Доручити державному секретареві і міністру юстиції переглянути кн. 24 С.В.П. і накази, які зазначено в ввідному законі, і коли виявиться, що в них немає вказівок на публічність процесу, а також на участь в процесі оборонця та цивільного позивача, – внести до закону відповідні в цім напрямку корективи.

V.

Слухали: Доклад міністра по справах Галичини про асигнування в його розпорядження 3.000.000 гривень на видачу допомоги біженцям з Галичини.

Постановили: Асигнувати з коштів державної скарбниці на зазначену потребу в розпорядження міністра по справах Галичини 3.000.000 гривень

VI.

Слухали: Доклад міністра шляхів законопроекту про надання міністрові шляхів права щодо розподілку залізниць між місцевими управами, зміни внутрішньої конструкції цих управ, а також скористування кредитів по кошторисам Правобережної та Житомирської залізниць на 1919 рік.

Постановили: Ухвалити і просити міністра шляхів в місячний реченець подати на ухвалу та затвердження штати та кошторису залізничних органів.

Засідання зачинено об 11 1/2 год. вечора.

Оригінал за належними підписами.

З оригіналом згідно:

Секретар Ради Народних Міністрів

[Підпис]

ЦДАВО України. Ф.1065. – Оп.1. – Спр. 16. – Арк. 66–67. Машинопис. Засвідчена копія.

№ 191

01.09. 1919 р.

Ч.180.

Головував: І. Мазепа.

Присутні міністри: М.Шадлун, О.Безпалко, Б.Мартос, Д.Одрина, Т.Черкаський, А.Лівицький, С.Вітик, т.в.о. військового міністра В.Петров, керуючий міністерством пошт і телеграфів І.Паливода, тимч. керуючий міністерством єврейських справ П.Красний, т.в.о. керуючого міністерством морських справ М.Злобін, товариші міністрів: Н.Григоріїв і І.Чорноус, т.в.о. державного контролера І.Кабачков, державний секретар Л.Шрамченко.

Секретарював: В.Крушинський.

Засідання відчинено о 7 1/2 год. вечора.

I.

Слухали: Журнал засідання Ради Народних Міністрів Ч. 179.

Постановили: Ухвалити.

II.

Слухали: Доклад державного секретаря поверненого Директорією до Ради Міністрів проекту постанови про видачу в розпорядження керуючого управління преси й інформації авансу в рахунок кошторису 1919 року в розмірі 15.100.000 гривень та постанови в справі цього асигнування Директорії від 28 серпня б.р. /журнал № 178/.

Постановили: Асигнувати в розпорядження керуючого управління преси й інформації авансом в рахунок кошторису на 1919 рік 10 мільйонів гривень.

III.

Слухали: Доклад міністра внутрішніх справ постанови про переміну назв "київський столичний отаман, київське столичне отаманство, одеський міський отаман, одеське міське отаманство" відповідно до назви: "київський столичний комісар, київське столичне отаманство, одеський міський комісар і одеське міське комісарство".

Постановили: Ухвалити.

На засідання завітав Головний отаман С.В. Петлюра.

Голова Ради Народних Міністрів вітає від імені Ради Міністрів п. Головного отамана з здобуттям нашими славетними військами під верховним керуванням п. Головного отамана столиці України – м. Києва і бажає йому сил і здоров'я для дальшої праці на славу і користь Батьківщини. П. Головний отаман дякує Раду Міністрів за привітання і подає інформації про наше військове становище, а також закликає всіх до самої напруженої праці по організації нашого запілля, після чого залишає засідання Ради Народних Міністрів.

IV.

Слухали: Доклад міністра фінансів проекту закону в справі встановлення в окремих місцевостях обов'язкового ходження грошових знаків, випущених "совітською" владою.

Постановили: Обговоривши законопроект, Рада Міністрів ухвалила остаточне вирішення його відкласти до чергового засідання.

2/ Просити міністра фінансів розіслати всім міністрам на попереднє ознайомлення зазначений законопроект з пояснюючою до нього запискою та приблизним планом переведення цього закону.

V.

Слухали: Доклад міністра юстиції законопроекту про поширення кола осіб судового відомства, на яких особливою слідчою комісією для розслідування протиеврейських погромних подій може покладатися переведення попереднього слідства.

Постановили: Ухвалити.

VI.

Слухали: Доклад заступника міністра народної освіти проекту постанови про асигнування окружному відділові взаємопомочі галицьких та буковинських учителів та учительок в Коломиї допомоги в сумі 800.000 гривень на освітні справи Покуття.

Постановили: Ухвалити.

VII.

Слухали: Доклад заступника міністра народної освіти проекту постанови про призначення вдові б. повітового комісара по освіті Балтського повіту Ореста Сікорського – Євгенії Сікорській щорічної пенсії в розмірі 8.000 гривень і щорічної допомоги на виховання дітей в розмірі 4.000 гривень.

Постановили: Ухвалити.

Головування приймає міністр шляхів М.Шадлун.

VIII.

Слухали: Доклад міністра внутрішніх справ проекту тимчасових штатів Кошу охорони республіканського ладу на Україні.

Постановили: Доручити комісії міністрів в складі міністрів: внутрішніх справ, військового, фінансів, державного контролера і державного секретаря розглянути штати Кошу охорони республіканського ладу і просити її подати на чергове засідання Ради Міністрів своє заключення в справі цих штатів.

Додаток.

Витяг з окремого додатку до журналу засідання Ради Народних Міністрів від 1 вересня 1919 року, Ч. 180.

Слухали: Записано до окремого додатку.

Постановили: 1/. Записано до окремого додатку. 2/. Підтвердити, що таємні видатки, які різні відомства провадять з військового фонду й інших джерел, підлягатимуть ревізії Державного контролю УНР, причому до внесення державним контролером до Ради Міністрів відповідного в цій справі законопроект порядку відчиту по кожному роду таких видатків встановлюється по згоді відповідного міністра з державним контролером.

Засідання зачинено о 12 год. вночі.

Оригінал за належними підписами.

З оригіналом згідно:

Секретар Ради Народних Міністрів

[Підпис]

ЦДАВО України. Ф. 1065. – Оп. 1. – Спр. 16. – Арк. 68–69. Машинопис. Засвідчена копія.

ЖУРНАЛИ
засідань Кабінету Народних Міністрів

№ 192

02.09. 1919 р.
Ч.181

Головував: І.Мазепа.

Присутні міністри: Б.Мартос, А.Лівицький, Д.Одрин, М.Шадлун, Т.Черкаський, О.Безпалко, С.Вітик, в.о. військового міністра В.Петров, керуючий міністерством пошт і телеграфів І.Паливода, заступник міністра земельних справ А.Степаненко, товариш міністра народної освіти Н.Григоріїв, державний секретар Л.Шрамченко. На засіданні були присутніми головний державний інспектор [В.]Кедровський і його помішник [І.]Романченко.

I.

Слухали: Журнал засідання Кабінету Народних Міністрів Ч. 178.

Постановили: Ухвалити.

II.

Слухали: Доклад голови Ради Народних Міністрів в порядку інформації з приводу ходатайства представників польської демократії України про дозвіл з боку правительства для них публічних зібрань для організації лояльної польської демократії України та про ходатайство народно-демократичної партії на дозвіл скликати повітові партійні з'їзди.

Постановили: Прийняти до відома.

III.

Слухали: Доклад голови Ради Народних Міністрів про необхідність, в зв'язку з сучасним політичним станом, звільнення від обов'язків міністра закордонних справ Володимира Темницького.

Постановили: Ввійти до Директорії з відповідним докладом про звільнення міністра закордонних справ п. Володимира Темницького з одночасним дорученням керування міністерством закордонних справ А.М.Лівицькому.

IV.

Слухали: Інформації в.о. військового міністра відносно стану на фронті Київського району²⁸⁷.

Постановили: Заслухавши інформації військового міністра, Кабінет Міністрів ухвалив: 1/ Доручити міністрові внутрішніх справ оголосити відозву до населення в зв'язку з становищем на Київському фронті та подіями в Києві.

2/ Доручити міністрові закордонних справ надіслати ноту протесту за кордон²⁸⁸.

3/ Скликати нараду – віче галичан з представниками правительства УНР.

4/ Вжити всіх заходів для найбільшого поширення в пресі відомостей про реакційність політики Денікіна.

5/ Доручити виїхати на фронт представникам державної інспекції та деяким членам правительства.

6/ Просити голову Ради Міністрів, міністра закордонних справ та військового міністра, по одержанні необхідних відомостей, а також виясненні необхідності цього, виїхати до Головного командування Галицьких військ до Вінниці для безпосереднього з'ясування всіх обставин та становища взагалі.

V.

Слухали: Внесення міністра внутрішніх справ кандидатури члена ради міністра Івана Макух[а] на посаду товариша міністра внутрішніх справ.

Постановили: Кандидатуру ухвалити.

VI.

Слухали: Внесення міністра юстиції кандидатур Володимира Лихопоя²⁸⁹ і Антона Горбачевського²⁹⁰ на посаду членів консультації при міністерстві юстиції.

Постановили: Кандидатуру ухвалити.

VII.

Слухали: Внесення міністра юстиції кандидатури в.о. директора 1-го департаменту міністерства юстиції Михайла Тимошка на посаду председателя чернігівського окружного суду.

Постановили: Кандидатуру ухвалити.

VIII.

Слухали: Внесення міністра праці кандидатур: С.Гольдельмана на посаду товариша міністра праці з 1 вересня ц.р. і Л.Михайліва на посаду члена ради міністра.

Постановили: Кандидатури ухвалити.

IX.

Слухали: Внесення в.о. міністра закордонних справ кандидатури Івана Лизанівського на посаду члена ради міністра закордонних справ.

Постановили: Кандидатуру ухвалити.

З оригіналом згідно:

Секретар Ради Народних Міністрів

[Підпис]

ЦДАВО України. Ф. 1065. – Оп.1. – Спр.16. – Арк.70–70зв. Машинопис. Засвідчена копія.

03.09. 1919 р.

Ч.182.

Головував: І.Мазепа.

Присутні міністри: Б.Мартос, А.Лівицький, Д.Одрина, О.Безпалко, М.Шадлун, С.Вітик, керуючий міністерством пошт і телеграфів І.Паливода, керуючий управлінням преси й інформацій Т.Черкаський, товариш міністра народної освіти Н. Григоріїв, державний секретар Л.Шрамченко.

I.

Слухали: Журнал засідання Кабінету Народних Міністрів Ч. 179.

Постановили: Ухвалити.

II.

Слухали: Доклад відозви від правительства Української Народної Республіки.

Постановили: Відозву ухвалити в редакції, яка до цього додається.

III.

Слухали: Інформації в.о. військового міністра з приводу умов про завіщення зброї на польському фронті.

Постановили: Прийняти до відома.

IV.

Слухали: Заява в.о. військового міністра до голови Ради Народних Міністрів в зв'язку з статтею у "Трудовій Громаді" Ч.52 під назвою "Факти".

Постановили: Ознайомившись з статтею "Факти", вміщеною в Ч.52 часопису "Трудова Громада" і обговоривши заяву в.о. військового міністра, Кабінет Міністрів ухвалив:

1/ Висловити від імені Кабінету Міністрів в.о. військовому міністрові повне довірря.

2/ Маючи на увазі, що невдала редакція кінця зазначеної статті може бути інтерпретована, яко образа військового міністра, як члена правительства, доручити керуючому управлінням преси й інформацій зробити редакції газети "Трудова Громада" попередження, щодо недопустимості надалі подібних випадків, а також, запропонувати їй надрукувати спростовання щодо особи військового міністра.

V.

Слухали: Доклад керуючого міністерством закордонних справ проекту ноти до закордонних держав в зв'язку зі вступом денікінських військ до Києва.

Постановили: Проект ноти ухвалити з поправками, внесеними на засіданні Кабінету Міністрів.

VI.

Слухали: Доклад державного секретаря про помилку, яка має місце в ст.7. розд. 4 закону про управління освітою в Українській Народній Республіці, оголошенім в 14 вип. "Вістника Державних Законів", та про необхідність виправити її.

Постановили: Виправити в ст.7. розд.4. згаданого закону слово: "управа" на слово: "рада".

VII.

Слухали: Внесення керуючого міністерством закордонних справ про звільнення з посади голови надзвичайної дипломатичної місії до Югославії Олександра Карпинського з 1 червня 1919 року.

Постановили: Внесення ухвалити.

VIII.

Слухали: Доклад міністра внутрішніх справ законопроекту про утворення посади товариша міністра внутрішніх справ з 1 вересня б.р.

Постановили: Ухвалити.

IX.

Слухали: Доклад керуючого управлінням преси й інформацій законопроекту про перетворення управління преси й інформацій в міністерство преси й пропаганди.

Постановили: Ухвалити.

Оригінал за належними підписами.

З оригіналом згідно:

Секретар Ради Народних Міністрів

[Підпис]

ЦДАВО України. Ф. 1065. – Оп.1. – Спр.16. – Арк.71–71зв. Машинопис. Засвідчена копія.

ЖУРНАЛИ
засідань Ради Народних Міністрів

№ 194

04.09. 1919 р.
Ч.183.

Головував: М.Шадлун.

Присутні міністри: Б.Мартос, С.Вітик, О.Безпалко, С.Тимошенко²⁹¹, керуючий міністерством пошт і телеграфів І.Паливода, тимч. керуючий міністерством єврейських справ П.Красний, товариш міністра земельних справ І.Чорноус, т.в.о. державного контролера І.Кабачков, державний секретар Л.Шрамченко.

Секретарював: В.Крушинський.

Засідання відчинено о 8 год. вечора.

I.

Слухали: Журнал засідання Ради Народних Міністрів Ч.181.

Постановили: Ухвалити.

II.

Слухали: Доклад /словесний/ міністра народного господарства в справі необхідності видачі в його розпорядження з операційного фонду в 200.000.000 гривень, з огляду на поширення території, а в зв'язку з цим і побільшення оперативних видатків, в виняток з постанови від 9 квітня ц.р., другої частини кредиту в 40 мільйонів гривень без попереднього представлення звіту в витраті одержаних раніш 40 мільйонів гривень.

Постановили: 1/ З огляду на поширення території, а також маючи на увазі збільшення в зв'язку з цим оперативних витрат міністерства народного господарства, Рада Міністрів ухвалила: дозволити в виняток з постанови від 9 цього квітня, видати в розпорядження міністра народного господарства другої частини кредиту в розмірі 40.000.000 гривень без попереднього представлення звіту в витраті раніш одержаних 40.000.000 гривень, але з тим, що надалі видачі чергових часток цього кредиту будуть переводитись в порядку ст.2. постанови в цій справі 9-го квітня. / Пропозиція міністра фінансів: "Дозволити в виняток постанови від 9 цього квітня видачу в розпорядження міністра народного господарства другої частини кредиту в розмірі 40.000.000 гривень без попереднього представлення звіту в витраті раніш одержаних 40.000.000 гривень, але з тим, що надалі видачі чергових

часток цього кредиту будуть переводитись тільки по представленні міністром народного господарства документів про здачу на відповідну суму хліба до інтендантства або складочних гамазей" – відхиляється більшістю голосів/. 2/ Доручити міністрам народного господарства, земельних справ та військовому на протязі 10 діб подати на спеціальній засіданні Ради Міністрів спільний доклад в справі реалізації урожаю та заготовок харчових продуктів.

III.

Слухали: Доклад міністра фінансів проекту закону про зміну й доповнення закону про додатковий промисловий податок.

Постановили: Ухвалити, додавши в ст.5, що підприємства, які мають прибуток до 3.000 гривень включно – податкові не підлягають.

IV.

Слухали: Доклад міністра фінансів проекту закону про збільшення податку з мійського нерухомого майна.

Постановили: Ухвалити.

V.

Слухали: Доклад міністра фінансів проекту постанови про зміну закону 1 травня 1919 року про порядок провадження видатків за рахунок сміт 1918 року.

Постановили: Ухвалити.

VI.

Слухали: Доклад заступника міністра земельних справ законопроекту про асигнування в розпорядження міністра земельних справ 1.428.000 гривень на видачу допомоги Подільському губерніальному земству на заходи по скотарству на Поділлі.

Постановили: 1/ Асигнувати в розпорядження міністра земельних справ 714.000 гривень для видачі на зазначену в докладі потребу Подільському губерніальному земству без %% позики на 5 років, з тим, що повернення цієї позики переводитиметься щорічними рівними частками, починаючи з кінця 1920 року.

2/ Маючи на увазі, що нині субсидування місцевих самоврядувань провадяться різними відомствами без порозуміння меж собою, Рада Міністрів ухвалила: утворити при міністерстві внутрішніх справ з представників міністерства внутрішніх справ, земельних справ, фінансів і державного контролера комісії для вироблення плану переведення субсидувань з коштів держави органів місцевого самоврядування.

VII.

Слухали: Доклад в справі видачі персональних посвідчень.

Постановили: Для уникнення можливості користуватися просроченими, а також чужими посвідченнями, всі державні центральні і місцеві установи повинні видавати своїм співробітникам персональні посвідчення, зазначаючи в них строк дійсності цих посвідчень, але не

більше 4-х місячний з дня їх видачі. На кожному посвідченню повинна бути підпис власника його. Всі посвідчення пред'явлені після зазначеного в них терміна, а також ті, яким витікло з дня їх видачі 4 місяці, вважати не дійсними.

Постанову цю ввести в життя з 1 жовтня цього року.

Оригінал за належними підписами.

З оригіналом згідно:

Секретар Ради Народних Міністрів

[Підпис]

ЦДАВО України. Ф. 1065. – Оп.1. – Спр.16. – Арк.72–73. Машинопис. Засвідчена копія.

№ 195

05.09. 1919 р.

Ч.184.

Головував: І.Мазепа.

Присутні міністри: Б.Мартос, М.Шадлун, О.Безпалко, А.Лівицький, тимч. керуючий міністерством єврейських справ П.Красний, т.в.о. військового міністра В.Петров, товариш міністра земельних справ І.Чорноус, т.в.о. державного контролера І.Кабачков, в.о. державного секретаря С.Гаєвський.

Секретарював: В.Крушинський.

Засідання відчинено о 8-й год. вечора.

I.

Слухали: Журнал засідання Ради Народних Міністрів Ч.183.

Постановили: Ухвалити.

II.

Слухали: Доклад в порядку інформації контракту купівлі-продажу перев'язочного матеріалу, уложеного між Кругляковим і Друкманом з одного боку і надзвичайною дипломатичною місією в Румунії з другого.

Постановили: 1/ Контракт прийняти до відома і просити міністра народного здоров'я перевести цей договір в життя.

2/ Доручити міністрові народного господарства відновити діяльність міжвідомственої комісії по закупках за кордоном і просити його в разі він визнає це потрібним, вийти до Ради Міністрів з законопроектом в справі внесень корективів щодо компетенції зазначеної Комісії.

III.

Слухали: Доклад міністра фінансів проекту закону про деякі зміни в обкладенні державним прибутковим податком.

Постановили: Заслухавши доклад представника міністра фінансів в справі законопроекту та самого законопроекту, Рада Міністрів ухвалила постатейну читанку законопроекту відкласти до засідання Ради Міністрів 8 вересня цього року.

IV.

Слухали: Доклад міністра народного господарства законопроекту про надання йому права засновувати продовольчі відділи, згідно з законом 4 липня, при народних управах у всіх губерніях, які звільняються від ворога.

Постановили: 1/ Законопроект ухвалити, додавши до п. 3 слова: "та в реченні: "загальні інструкції" слово: "загальні".

2/ Підтвердити постанову Ради Міністрів від 27 червня /журнал засідання Ради Міністрів Ч.126/ про доручення міністрові народного господарства внести до Ради Міністрів законопроект в справі ліквідації комісії постачання та уповноважених по заготовці незернового фуражу.

Головування приймає міністр народного господарства
М. Шадлун.

V.

Слухали: Доклад міністра внутрішніх справ законопроекту про асигнування в його розпорядження 10.000.000 гривень на видатки по політичному департаменту і його місцевих установ.

Постановили: Ухвалити.

Оригінал за належними підписами.

З оригіналом згідно:

Секретар Ради Народних Міністрів

[Підпис]

*ЦДАВО України. Ф. 1065. - Оп.1. - Спр.16. - Арк.74-74 зв. Машинопис.
Засвідчена копія.*

06.09. 1919 р.

Ч.185.

Головував: І. Мазепа.

Присутні міністри: Б.Мартос, М.Шадлун, С.Тимошенко, О.Безпалко, А.Лівицький, т.в.о. військового міністра В.Петров, тимч. кер. міністерством єврейських справ П.Красний, тов. міністра земельних справ І.Чорноус, т.в.о. державного контролера І.Кабачков, т.в.о. товариша державного секретаря С.Гаєвський.

Секретарював: В.Крушинський.

Засідання відчинено о 7 3/4 год. вечора.

I.

Слухали: Журнал засідання Ради Народних Міністрів Ч.184.

Постановили: Ухвалити.

Головування приймає міністр фінансів Б.Мартос.

II.

Слухали: Доклад міністра народного господарства проекту постанови про тимчасові штати фабричної інспекції і про асигнування 399.750 гр. на утримання її.

Постановили: Ухвалити.

III.

Слухали: Доклад військового міністра в порядку інформації наказу Головної команди військ УНР від 2 вересня 1919 року в справі примусового постачання за плату населенням для війська теплого одягу та взуття, а також відозви в цій справі до населення.

Постановили: Прийняти до відома.

IV.

Слухали: Доклад військового міністра проекту постанови про асигнування в його розпорядження 500 мільйонів гривень військового фонду на потреби Дієвої армії.

Постановили: 1/ Проект постанови ухвалити. 2/ Пропонувати військовому відомству на останню частину року скласти перечень кредитів на потреби армії і перевести їх законодавчим шляхом.

V.

Слухали: Доклад військового міністра проекту постанови про асигнування в його розпорядження 600.000 гривень на утримання персонального складу надзвичайної дипломатичної місії УНР до Румунії по купівлі військового майна.

Постановили: Розгляд проекту постанови відкласти та просити військового міністра переробити його і вдруге внести до Ради Міністрів з відповідними розрахунками та висновком фінансової комісії.

VI.

Слухали: Доклад міністра внутрішніх справ законопроекту про скасування губерніяльних статистичних комітетів та передачу їх функцій губерніяльним народним управам.

Постановили: Ухвалити.

VII.

Слухали: Доклад голови комісії /міністра внутрішніх справ/ по перегляду тимчасових штатів Кошу охорони республіканського ладу, зазначених штатів в редакції комісії.

Постановили: Ухвалити в редакції, запропонованій комісією по перегляду цих штатів.

VIII.

Слухали: доклад міністра внутрішніх справ законопроекту про надання міністрові внутрішніх справ, губерніяльним комісарам, Київському столичному і Одеському міському комісарам права видавати обов'язкові постанови і накладати кари в адміністраційному порядку за порушення цих постанов.

Постановили: Ухвалити змінивши п. 1. розмір грошової кари, а саме: замість "не більше 3.000 карб." написати: "не більше 30.000 гривень".

Головування приймає голова Ради Народних Міністрів І. Мазепа.

IX.

Слухали: Доклад міністра фінансів законопроекту про встановлення розпису платні служачим митних наглядів.

Постановили: Ухвалити, додавши п.3: "з дня переведення в життя цього закону припиняється видача служачим митних наглядів добових грошей, які вони нині одержують замість платні".

X.

Слухали: Доклад військового міністра законопроекту про об'єднання всіх юнацьких шкіл в одну "Спільну військову школу".

Постановили: 1/ Законопроект ухвалити з штатами в редакції, запропонованій фінансовою комісією.

2/ Видатки по цьому закону віднести на кошти військового фонду.

3/ Ст. 3 законопроекту про освітній ценз, який вимагається від бажаючих вступити до школи, викласти окремою постановою в зміну існуючого в цій справі закону.

XI.

Слухали: Доклад міністра шляхів законопроекту про лад, яким повинна провадитись справа по пересуванню військ та військових вантажів на залізничних та водяних шляхах УНР.

Постановили: Ухвалити, викресливши в п. X слова: "на протязі часу..." і до кінця пункту.

XII.

Слухали: Доклад міністра шляхів законопроекту про асигнування в його розпорядження 35.660.000 гривень на ремонт шосейних шляхів в 1919 році.

Постановили: Асигнувати в розпорядження міністра шляхів в рахунок кошторису міністерства шляхів на 1919 рік на зазначену потребу 280.600.000 гривень з тим, що в цю суму мають бути зараховані кошти, одержані на ремонт шосейних шляхів по видаткових росписах за січень – серпень по §12 ст.1 і 2 кошторису міністерства шляхів 1919 року.

XIII.

Слухали: Доклад міністра фінансів в справі призначення пенсії Констянтиніві Криницькому.

Постановили: Маючи на увазі попередню надзвичайно корисну для суспільства працю Криницького, Рада Міністрів ухвалила, яко виняток, призначити йому щорічну пенсію, з часу виходу його у відставку, в розмірі 12.000 гривень на рік.

Засідання зачинено об 11 год.вечора.

Оригінал за належними підписами.

З оригіналом згідно:

Секретар Ради Народних Міністрів

[Підпис]

ЦДАВО України. Ф. 1065. – Оп.1. – Спр.16. – Арк.75–76. Машинопис. Засвідчена копія.

№ 197

ЖУРНАЛ

засідання Кабінету Народних Міністрів

07.09. 1919 р.

Ч.186.

Головував: І.Мазепа.

Присутні міністри: Б.Мартос, О.Безпалко, А.Лівицький, М.Шадлун, С.Тимошенко, в.о. військового міністра В.Петров.

На засіданні був присутнім головний державний інспектор [В.]Кедровський.

I.

Слухали: Журнал засідання Кабінету Народних Міністрів ч.182.

Постановили: Ухвалити.

II.

Слухали: Доклад телеграми отамана [В.Н.]Тютюнника²⁹² в справі призначення представників міністерства єврейських справ при державних інспекторах у військових частинах.

Постановили: Переведення в життя постанови Кабінету Міністрів від 18 серпня /журнал №171/ про надання права міністрові єврейських справ призначати представників міністерства при державних інспекторах у військових частинах до з'ясування деяких, в зв'язку з телеграмою, питань, припинити.

На засідання завітали: голова Директорії і Головний отаман С.В.Петлюра і член Директорії А.Г.Макаренко.

III.

Слухали: Інформації Головного отамана про становище на фронті та про настрої військ і населення в зв'язку з реакційністю політики Добровольчої армії.

Постановили: Постанову записати до окремого журналу. 2/ Надіслати до держав Антанти додаткову ноту в справі денікінської окупації.

IV.

Слухали: Внесення міністра народного господарства кандидатури Гр.Солодаря на посаду товариша міністра народного господарства.

Постановили: Кандидатуру ухвалити.

Оригінал за належними підписами.

З оригіналом згідно:

Секретар Ради Народних Міністрів

[Підпис]

ЦДАВО України. Ф. 1065. – Оп.1. – Спр.16. – Арк.77. Машинопис. Засвідчена копія.

ЖУРНАЛИ
засідань Ради Народних Міністрів

№ 198

08.09. 1919 р.
Ч.187.

Головував: І.Мазепа.

Присутні міністри: Б.Мартос, М.Шадлун, О.Безпалко, С.Тимошенко, т. в. о. військового міністра В.Петров, товариш міністра І.Чорноус, т.в.о. державного контролера І.Кабачков, т.в.о. тов. державного секретаря С.Гаєвський.

Секретарював: В.Крушинський.

Засідання відчинено о 7 1/2 год. вечора.

I.

Слухали: Журнал засідання Ради Народних Міністрів Ч.185.

Постановили: Ухвалити.

II.

Слухали: Доклад голови Ради Народних Міністрів в справі налагодження взагалі залізничного та телеграфного зв'язку на території, звільненій від ворога, та, зокрема, зв'язку для урядового користування.

Постановили: Заслухавши інформації: 1/ міністра шляхів про те, що нині на всіх напрямках території, звільненої від большевиків, обертаються щоденно по парі пасажирних потягів і крім того часто відправляються екстрені потяги, та 2/ інформації представника міністерства пошт і телеграфів про сучасний стан телеграфного зв'язку, і обговоривши зазначене питання, Рада Міністрів, в справі залізничної комунікації ухвалила: 1/ Доручити міністру шляхів встановити при всіх пасажирних потягах, що обертаються між Кам'янцем і Козятином, по одному класовому вагону для виключного користування ним урядових осіб, які їдуть по службових справах і просити його виробити і розіслати до всіх міністерств інструкції щодо порядку користування цими вагонами.

2/ Просити міністра шляхів, коменданта Директорії та інші установи, яким даються екстрені потяги, заздалегідь повідомляти по можливості всі міністерства про майбутню відправку такого потягу з метою використання його для негайних службових поїздок урядових осіб.

3/ Звернутись до Головного отамана та його штабу з проханням ні в яким разі не припиняти залізничного руху, особливо в районі тилу, без порозуміння в цій справі з міністром шляхів.

Просити міністра шляхів та військового про найскорше переведення в життя закону, ухваленого Радою Народних Міністрів 6 вересня

"про лад військової комунікації на шляхах України", по затвердженні його Директорією.

Щодо урегулювання справи телеграфного зв'язку, то постановити:

1/ Розподілення зв'язків між міністерством пошт і телеграфів і різними військовими та іншими установами на постійне повинно переводитись в порозумінні міністра пошт і телеграфів зі штабом Дієвої армії.

2/ На всіх лініях в розпорядження уряду повинно бути передано на постійне 2 дроти, з них один дієвий і один запасовий; в тих напрямках, де всього існує два дроти, військове відомство повинно дати можливість міністерству пошт і телеграфів передавати урядові депеші по цих зв'язках.

3/ Доручити міністерству пошт і телеграфів внести в найблизчім часі до Ради Міністрів законопроект в справі заснування польового поштово-телеграфного відділу при штабі Дієвої армії.

III.

Слухали: Доклад міністра фінансів проекту закону про деякі зміни в обкладанні державним прибутковим податком.

Постановили: Законопроект ухвалити.

IV.

Слухали: Доклад міністра фінансів законопроекту про дозвіл Подільській народній управі улаштувати тютюнову фабрику для виробу тютюну для війська.

Постановили: Ухвалити.

V.

Слухали: Доклад міністра народного господарства законопроекту про унормування перемолу хліба на млинах і крупорушках.

Постановили: Обговоривши питання, Рада Міністрів постановила законопроект відхилити.

VI.

Слухали: Доклад заступника міністра земельних справ проекту постанови про встановлення нових норм %% збору з промислової худоби та птиці.

Постановили: Ухвалити.

Засідання зачинено об 11 год. вечора.

Оригінал за належними підписами.

З оригіналом згідно:

Секретар Ради Народних Міністрів

[Підпис]

ЦДАВО України. Ф. 1065. – Оп.1. – Спр.16. – Арк.78–78 зв. Машинопис. Засвідчена копія.

10.09. 1919 р.

Ч.189.

Головував: І.Мазепа.

Присутні міністри: Б.Мартос, О.Безпалко, М.Шадлун, С.Тимошенко, А.Лівницький, т. в. о. військового міністра В.Петров, товариш міністра земельних справ І.Чорноус, т.в.о. державного контролера І.Кабачков, т.в.о. тов. державного секретаря С. Гаєвський.

Секретарював: В.Крушинський.

На засіданні був присутнім головний державний інспектор [В.]Кедровський.

Засідання відчинено о 7 3/4 год. вечора.

I.

Слухали: Журнал засідання Ради Народних Міністрів Ч.187.

Постановили: Ухвалити.

II.

Слухали: Доклад голови Ради Народних Міністрів заяви-прохання про допомогу урядовцям Галичини, що знаходяться на території окупірованій поляками.

Постановили: Заяву про допомогу галичанам, які залишились на території зайнятій поляками, передати на належності і на висновок міністрові по справах Галичини.

III.

Слухали: Доклад міністра фінансів законопроекту про надання йому права встановити в окремих місцевостях обов'язковість ходження грошових "совітських" знаків.

Постановили: Ухвалити.

IV.

Слухали: Доклад міністра фінансів законопроекту про тимчасову зміну умов виплати капітальних боргів та платіжів по позичках Державному земельному банку.

Постановили: Ухвалити.

Засідання зачинено об 11-й год. вечора.

Оригінал за належними підписами.

З оригіналом згідно:

Секретар Ради Народних Міністрів

[Підпис]

ЦДАВО України. Ф. 1065. – Оп.1. – Спр.16. – Арк.80. Машинопис. Засвідчена копія.

ЖУРНАЛИ
засідань Кабінету Народних Міністрів

№ 200

12.09. 1919 р.
Ч.190.

Головував: І.Мазепа.

Присутні міністри: Д.Одрина, А.Лівицький, М.Шадлун, С.Вітик, С.Тимошенко, Б.Мартос, О.Безпалко, керуючий міністерством пошт і телеграфів І.Паливода, керуючий управлінням преси й інформацій Т.Черкаський, в.о. військового міністра В.Петров, товариш міністра народної освіти П.Холодний, заступник міністра земельних справ А.Степаненко, державний секретар Л.Шрамченко.

На засіданні були присутніми: головний державний інспектор [В.]Кедровський і його помішник [І.]Романченко.

I.

Слухали: Внесення заступника міністра народної освіти кандидатури Андрія Олиськевича на посаду члена ради міністра народної освіти з 1 вересня 1919 року.

Постановили: Кандидатуру ухвалити.

II.

Слухали: Внесення міністра внутрішніх справ кандидатури Прокопа Понятенка на посаду урядовця особливих доручень IV кл. з 4 вересня 1919 року .

Постановили: Кандидатуру ухвалити.

III.

Слухали: Внесення міністра внутрішніх справ про звільнення урядовця особливих доручень IV кл. при міністрі внутрішніх справ Степана Кузика з 1 вересня 1919 року.

Постановили: Внесення ухвалити.

IV.

Слухали: Внесення міністра військового про призначення отамана О.Жуковського на посаду військового агента в Празі.

Постановили: Кандидатуру ухвалити.

V.

Слухали: Внесення міністра праці про те, аби всім міністрам надси- лались відомості, які одержуються по радіо та про необхідність регуляр- них освідомлень членів Кабінету про стан міжнародної політики.

Постановили: 1/ Просити керуючого міністерством пошт і телеграфів про відповідні заходи, щодо доставки всім членам Кабінету Міністрів відомостей, які одержуються по радіо.

2/ Просити міністра закордонних справ на підставі одержуємих інформацій регулярно /не менш 1 разу на тиждень/ освідомляти членів Кабінету Міністрів про закордонну політику та стан міжнародних відносин.

VI.

Слухали: Доклад президії Трудового конгресу про асигнування коштів на утримання президії, комісії і співробітників канцелярії Трудового конгресу та канцелярські видатки до кінця біжучого року.

Постановили: Маючи на увазі постанову правительства про скликання парламенту і крім того, приймаючи на увагу повідомлення президента Трудового конгресу п. С.Вітика від 13 липня б.р., а також відсутність точних даних про кількість дійсних членів комісій Трудового конгресу і про те, хто з них підлягає чинності примітки I до постанови 3 березня б.р., Кабінет Міністрів ухвалив просити п. президента Трудового конгресу С.Вітика подати на розгляд Кабінету Міністрів в цій справі вичерпуючі дані та пояснення.

VII.

Слухали: Доклад голови Ради Народних Міністрів про необхідність скликання предпарламенту.

Постановили: Просити голову Ради Народних Міністрів в порозумінні з заступником голови Ради Міністрів та при співучасті міністра юстиції та державного секретаря розробити на протязі 3-х діб законопроект про скликання предпарламенту.

VIII.

Слухали: Доклад головного державного інспектора та голови Ради Народних Міністрів в справі утворення Верховної контрольної комісії.

Постановили: Доручити нараді міністрів в складі міністра юстиції, військового, внутрішніх справ та головного державного інспектора на протязі 3 діб розробити законопроект в справі організації боротьби проти злочинств державного значіння та в справі утворення відповідних органів.

IX.

Слухали: Заяву міністра фінансів відносно прохання представників Тростянецької цукроварні через французьке "Бюро Мілітер" в справі повернення цукроварні реквізованого реманенту.

Постановили: Для одностайності розв'язання таких питань окремими міністерствами просити голову Ради Народних Міністрів дати всім міністрам відповідні директиви.

Оригінал за належними підписами.
З оригіналом згідно:
Секретар Ради Народних Міністрів

[Підпис]

ЦДАВО України. Ф. 1065. – Оп.1. – Спр.16. – Арк.81–82. Машинопис. Засвідчена копія.

13.09. 1919 р.

Ч.191.

Головував: І.Мазепа.

Присутні міністри: Д.Одрина, М.Шадлун, С.Вітик, С.Тимошенко, А.Лівницький, в.о. військового міністра В.Петров, керуючий міністерством пошт і телеграфів І.Паливода, керуючий управлінням преси й інформацій Т.Черкаський, заступник міністра земельних справ А.Степаненко, державний секретар Л.Шрамченко.

I.

Слухали: Доклад голови Ради Народних Міністрів в справі дальнішого існування міністерства по справах Галичини.

Постановили: Заслухавши повторну заяву міністра по справах Галичини про демісію і листа управи Української народної трудової партії та беручи на увагу, що відношення впливових галицьких кіл до міністерства по справах Галичини перешкоджало об'єднанню західної і східної областей України, Кабінет Міністрів ухвалив: міністерство по справах Галичини скасувати. Після ліквідації міністерства по справах Галичини, всі лишки коштів, асигнованих на допомогу біженцям-галичанам, передати до окремого комітету з громадських діячів – представників Наддніпрянщини та Наддністрянщини. 2/ Просити міністерство по справах Галичини найскорше виробити для внесення в Кабінет Міністрів положення про зазначений в п.1. комітет, а також і організувати цей комітет. 3/ Лист управи Української народної трудової партії оголосити в печаті.

II.

Слухали: Внесення керуючого міністерством закордонних справ кандидатур Михайла Кочергана на посаду директора департаменту чужоземних зносин з 1 вересня б.р. і Миколи Михайловича Любинського²⁹³ та Миколи Степановича Чудінова²⁹⁴ на посади членів ради міністрів закордонних справ.

Постановили: Кандидатури ухвалити.

Оригінал за належними підписами.

З оригіналом згідно:

Секретар Ради Народних Міністрів

[Підпис]

ЦДАВО України. Ф. 1065. – Оп.1. – Спр.16. – Арк.83. Машинопис. Засвідчена копія.

ЖУРНАЛИ
засідань Ради Народних Міністрів

№ 202

15.09. 1919 р.
Ч.192.

Головував: М.Шадлун.

Присутні міністри: С.Тимошенко, О.Безпалко, С.Вітик, в.о. військового міністра В.Петров, керуючий міністерством пошт і телеграфів І.Паливода, тимч. керуючий міністерством єврейських справ П.Красний, керуючий міністерством преси й пропаганди Т.Черкаський, т.в.о. кер. міністерством морських справ [М.]Злобін, тов. міністра народної освіти П.Холодний, т.в.о. державного контролера І.Кабачков, державний секретар Л.Шрамченко.

Секретарював: В.Крушинський.

На засіданні був присутнім пом. головного державного інспектора [І.]Романченко.

Засідання відчинено о 7 1/2 год. вечора.

I.

Слухали: Журнал засідання Ради Народних Міністрів Ч.189.

Постановили: Ухвалити.

II.

Слухали: Доклад заступника головного державного інспектора проекту штатів державних інспекторів.

Постановили: Проект штатів державних інспекторів ухвалити в редакції запропонованій фінансовою комісією з поправками, а саме: в штатах Ч.1 /управління головного державного інспектора/ замість 2 помішників головного державного інспектора – встановити 3; замість посади секретаря ввести посаду урядовця для доручень /він же особистий секретар/ IV класи з окладом утримання в 26.400 гр. на рік; штати Ч.2. /державний інспектор Дієвої армії/ – викреслити. В штатах Ч.9. /головного управління Генерального штабу / і Ч.13 /державний інспектор управління головного постачання/ – державного інспектора по класу посади прирівняти до класи посади начальника ГУГШ і головного начальника постачання і встановити їм оклад платні по 36.000 гр. на рік. В штатах державного інспектора Кордонного корпусу посаду Державного інспектора прирівняти до III класи з платнею 36.000 гр. на рік. державному інспектору Кордонної бригади встановити платню – 30.000 гр.

на рік і його помічникові – 24.000 гр. на рік і державному інспекторові відділу Пограничного корпусу встановити платню – 26.400 гр. на рік.

III.

Слухали: Доклад відношення голови Директорії від 11 Вересня Ч.2438 на ім'я голови Ради Народних Міністрів в справі асигнування коштів на утримання і подорож Української Республіканської Капели.

Постановили: Заслухавши повідомлення в цій справі заступника міністра народної освіти, Рада Міністрів ухвалила: листування передати по належності міністрові народної освіти для внесення ним до Ради Міністрів відповідного законопроекту.

IV.

Слухали: Доклад міністра фінансів законопроекту про порядок призначення і звільнення волосних зборчих, про службову їх підлеглисть і відпуск коштів на їх утримання.

Постановили: Ухвалити.

V.

Слухали: Доклад міністра фінансів законопроекту про асигнування з коштів держави 1.154.317 гривень в допомогу Подільському губернiальному земству на утримання волосних зборчих і податкового відділу губернiальної народної управи.

Постановили: Ухвалити.

Головування приймає міністр фінансів Б. Мартос.

VI.

Слухали: Доклад в.о. військового міністра законопроекту про примусову купівлю у всіх фабрикантів та торговців сукна, полотна та шкіри за гроші по оцінці мійських комісій з представників від кожного міста, державного контролю, військового міністерства та міністерства народного господарства.

Постановили: 1/ З огляду на зміну обставин щодо постачання армії одягом та взуттям, Рада Міністрів ухвалила законопроект зняти з черги.

2/ Заслухавши повідомлення міністра народного господарства про втручання агентів Дієвої армії в справі товарообміну з закордоном, Рада Міністрів ухвалила: а/ визнати недопустимим втручання Дієвої армії в справі товарообміну УНР з закордоном взагалі і зокрема в справі товарообміну, який проводиться через м. Могилів. б/ Просити Головного отамана усунути з посади начальника залоги п. П.Дідушка і призначити в справі його діяльності слідство. в/ Визнати необхідним виділити м. Могилів з повітом з терену військових подій. г/ Просити голову Ради Народних Міністрів довести до відома п. Головного отамана зазначену постанову Ради Міністрів.

VII.

Слухали: Доклад в.о. військового міністра проекту постанови про асигнування в його розпорядження 400.000 гр. військового фонду на видатки по представництву.

Постановили: Ухвалити.

VIII.

Слухали: Доклад в.о. військового міністра законопроекту про статут бойового хреста і бойової медалі "Республіки".

Постановили: Принципово ухвалити і просити військового міністра внести в Статут бойових нагород в розділ "Особливі права та переваги лицарів, нагороджених бойовим хрестом та бойовою медаллю "Республіки", а також в зразок грамоти, відповідні корективи, згідно з думками, висловленими в Раді Міністрів і зазначений законопроект з цими поправками знову внести на остаточну ухвалу Ради Міністрів.

IX.

Слухали: Доклад в.о. міністра військового законопроекту про зміну і доповнення закону від 13 січня 1919 року про заклик військових до дійсної служби.

Постановили: Доручити військовому міністрові порозумітися в справі цього законопроекту з міністром праці.

Засідання зачинено об 11 год. вечора.

Оригінал за належними підписами.

З оригіналом згідно:

Секретар Ради Народних Міністрів

[Підпис]

ЦДАВО України. Ф. 1065. – Оп.1. – Спр.16. – Арк.84–85. Машинопис. Засвідчена копія.

№ 203

16.09. 1919 р.

Ч.193.

Головував: І.Мазепа.

Присутні міністри: Д.Одрин, М.Шадлун, А.Лівицький, І.Огієнко, керуючий міністерством пошт і телеграфів І.Паливода, керуючий міністерством преси й пропаганди Т.Черкаський, тимч. керуючий міністерством єврейських справ П.Красний, тимч. в.о. керуючого міністерством морських справ [М.]Злобін, тов. міністра праці С.Гольдельман, т.в.о. державного контролера І.Кабачков, державний секретар Л.Шрамченко.

Секретарював: В.Крушинський.

Засідання відчинено о 7 3/4 год. вечора.

I.

Слухали: Журнал засідання Ради Народних Міністрів Ч.192.

Постановили: Ухвалити.

II.

Слухали: Доклад міністра народного господарства проекту постанови про асигнування в його розпорядження 213.975 гр. на відшкодування служачим міністерства втрат, понесених ними під час наступу поляків на Західну Область УНР.

Постановили: 1/ Асигнувати з коштів Державної скарбниці в розпорядження міністра народного господарства на зазначену мету 213.975 гр. 2/ Встановити, що надалі всі доклади до Ради Міністрів в справі відшкодувань урядовцям збитків, які вони понесли при наступі поляків на Тернопіль мають попереду розглядатися фінансовою комісією, яка, з метою встановлення одноманітності для всіх міністерств оцінки втрачених речей, встановлятиме, на підставі всіх матеріалів в справі втрати, в кожному окремій випадку суму відшкодування.

III.

Слухали: Доклад міністра народного господарства в справі зарахування віце-директорові міністерства народного господарства О. Гуцало часу, який він перебував у відставці /1 квітня – 15 липня 1919 р./ відпусткою без утримання та про виплату йому допомоги по законам 10 квітня та 18 липня б.р.

Постановили: Обговоривши зазначене питання, Рада Міністрів постановила доклад відхилити, але, маючи на увазі виключне становище п. Гуцала, як видно з даних докладу, асигнувати в розпорядження міністра народного господарства 12.125 гривень на видачу О. Гуцалу одноразової допомоги.

IV.

Слухали: Доклад керуючого міністерством преси й пропаганди проекту постанови про скасування інформ-бюро Армії УНР.

Постановили: Ухвалити в редакції, запропонованій фінансовою комісією, викласти п.3. в такій редакції: "Асигнувати в розпорядження міністра преси й пропаганди на організацію ліквідації інформ-бюро Армії УНР 40.000 гривень".

V.

Слухали: Доклад керуючого міністерством преси й пропаганди проекту постанови про асигнування авансом в його розпорядження на рахунок кошторису 1919 року 20.904.000 гр. на допомогу пресі на Україні.

Постановили: Асигнувати в розпорядження міністра преси й пропаганди в рахунок кошторису 1919 року 20.904.000 гр. на видачу до кінця біжучого року допомоги щоденній пресі на Україні з метою поширення часописів серед населення України з тим, що розмір допомог, умови їх

призначення і часописи, яким ці допомоги видаватимуться, встановлюються по згоді міністра преси й пропаганди з головою Ради Міністрів та державним контролером.

VI.

Слухали: Доклад міністра народного здоровля та опікування законопроекту про оголошення усього рухомого і нерухомого майна і капіталів всіх відділів і філій "Императорского Человѣколюбиваго Общества", існуючих на території УНР, власністю УНР з передачею їх до розпорядження міністерства народного здоровля і опікування.

Постановили: Ухвалити.

VII.

Слухали: Доклад міністра юстиції проекту постанови про тимчасову зміну деяких постанов закону "Про зміну і доповнення правил про канцелярійні та оповісточні сплати по судових справах".

Постановили: Ухвалити підвишити цей розмір в п'ять разів.

VIII.

Слухали: Доклад керуючого міністерством закордонних справ проекту постанови про асигнування в його розпорядження 2.000.000 гривень на видатки злучені з перебуванням чужоземних представництв на Україні.

Постановили: Асигнувати на зазначену мету в розпорядження міністра закордонних справ 1.400.000 гривень.

Засідання зачинено об 11 год. вечора.

Оригінал за належними підписами.

З оригіналом згідно:

Секретар Ради Народних Міністрів

[Підпис]

ЦДАВО України. Ф. 1065. – Оп.1. – Спр.16. – Арк.86–87. Машинопис. Засвідчена копія.

Журнал засідання Кабінету Народних Міністрів

17.09. 1919 р.

Ч.193а.

Головував: І.Мазепа.

Присутні міністри: Д.Одрина, А.Лівицький, Б.Мартос, М.Шадлун, О.Безпалко, С.Тимошенко, в.о. військового міністра В.Петров, керуючий міністерством пошт і телеграфів І.Паливода, С.Вітик, керуючий міністерством преси й пропаганди Т.Черкаський.

I.

Слухали: Журнал засідання Кабінету Народних Міністрів Ч.191.

Постановили: Точку першу пакту першого постанови журналу Ч.191 викласти так: "Заслухавши повторну заяву міністра по справах Галичини про демісію і листа управи Української народної трудової партії, та беручи на увагу, що відношення впливових галицьких кіл до міністерства по справах Галичини перешкоджало об'єднанню Західної та Східної Областей України, Кабінет Міністрів ухвалив: міністерство по справах Галичини скасувати. Після ліквідації міністерства по справах Галичини, всі лишки коштів, асигнованих на допомогу біженцям-галичанам, передати до окремого Комітету з громадських діячів - представників Наддніпрянщини та Наддністрянщини. Інші точки журналу ухвалити".

II.

Слухали: Інформації міністрів: закордонних справ, фінансів, військового, праці та керуючого міністерством пошт і телеграфів.

Постановили: Прийняти до відома.

III.

Слухали: Внесення міністра земельних справ про звільнення з посади товариша міністра О.[Г.]Макаренко²⁹⁵ з 1 травня б.р. і директора земельних поліпшень - О. Вітрова з 19 березня б.р.

Постановили: Внесення ухвалити.

IV.

Слухали: Внесення міністра фінансів кандидатури Є.П. Архипенка на посаду члена ради міністра фінансів.

Постановили: Кандидатуру ухвалити.

V.

Слухали: Внесення міністра преси й пропаганди кандидатур: З.Біского і М.Гризодуба на посади членів ради міністра преси й пропаганди.

Постановили: Кандидатуру Біського ухвалити, кандидатуру ж Гризодуба відхилити.

Згідно з проханням міністра преси й пропаганди заноситься до журналу його заява, що кандидатура Гризодуба Кабінетом Міністрів відхиляється без певних мотивів.

VI.

Слухали: Доклад /листовний/ головна увазі, що питання про асигнування коштів на утримання Української Республіканської капели порушено вже в Раді Міністрів, Кабінет Міністрів постановив: передати цей доклад до Ради Міністрів для спільного обговорення його з питанням порушеним Радою Міністрів.

VIII.

Слухали: Доклад міністра юстиції законопроекту про тимчасове поширення права міністра юстиції покладати переведення ревізій на осіб відомства міністерства юстиції.

Постановили: Законопроект ухвалити.

Засідання зачинено о 10 год. вечора.

Оригінал за належними підписами.

З оригіналом згідно:

Секретар Ради Народних Міністрів

[Підпис]

ЦДАВО України. Ф. 1065. - Оп.1. - Спр.16. - Арк.88-88 зв. Машинопис. Засвідчена копія.

**Журнали
засідань Ради Народних Міністрів**

№ 205

18.09. 1919 р.

Ч.194.

Головував: Д.Одрина.

Присутні міністри: М.Шадлун, А.Ливицький, О.Безпалко, С.Тимошенко, М.Ковалевський, І.Огієнко, в.о. військового міністра В.Петров, кер. міністерством пошт і телеграфів І.Паливода, тимч. керуючий міністерством єврейських справ П.Красний, товариш міністра народної освіти П.Холодний, товариш міністра земельних справ І.Чорноус, заступник керуючого міністерством морських справ [М.]Злобін, т.в.о. державного контролера І.Кабачков, державний секретар Л.Шрамченко.

Секретарював: В.Крушинський.

Засідання відчинено о 7 3/4 год. вечора.

I.

Слухали: Журнал засідання Ради Народних Міністрів Ч.193.

Постановили: Ухвалити.

II.

Слухали: Доклад заступника міністра народної освіти проекту постанови про асигнування в розпорядження міністра народної освіти 50.000 гривень на виплату допомог пенсіонерам УНР б. служачим відомства міністерства народної освіти.

Постановили: Законопроект ухвалити з тим, що витрати зазначеної суми робитимуться в рахунок належної пенсії тільки в тих випадках, коли не мається потрібних документів і даних для призначення пенсії в загальному порядку.

III.

Слухали: Доклад заступника міністра народної освіти проекту постанови про виключення з ужитку в шкільних і бібліотечних, не наукового значіння, установах України книжок та інших видань, які не відповідають державним інтересам УНР.

Постановили: Ухвалити.

IV.

Слухали: Лист президії губернiального з'їзду сiонiстської організації на ім'я п.голови Ради Народних Міністрів з запрошенням уряду на урочисте засідання з'їздів на 18 цього вересня.

Постановили: Просити міністра земельних справ п. Ковалевського бути представником уряду на зазначенім засіданні з'їздів і вітати з'їзди від імені правительства.

V.

Слухали: Доклад заступника міністра народної освіти в справі призначення вдові вчителя Крачковського – Клементіні Крачковській щорічної пенсії з дня смерті її чоловіка – 14 травня 1918 року.

Постановили: Заслухавши листовно заключення міністра фінансів від 5 вересня б.р. в справі призначення цієї пенсії, а також обговоривши доклад, Рада Міністрів ухвалила призначити Клементіні Крачковській щорічну пенсію, починаючи з дня смерті її чоловіка, в розмірі 5.400 гривень на рік.

VI.

Слухали: Доклад заступника міністра народної освіти законопроекту про асигнування в розпорядження міністра народної освіти 226.268 гр. на утримання в 1919 р. Кам'янець-Подільського вчительського інституту.

Постановили: Ухвалити.

VII.

Слухали: Доклад міністра юстиції проекту постанови про звільнення від військової служби по мобілізації деяких урядових осіб судового відомства.

Постановили: 1/ Ухвалити, надавши цій постанові заворотню силу з 13 січня 1919 року. 2/ В зв'язку з ухвалою зазначеної постанови та закону про організацію військово-судових установ, Рада Міністрів визнала необхідним накласти на міністра юстиції обов'язок, щодо забезпечення військово-судової офіції потрібним контингентом правників.

VIII.

Слухали: Доклад військового міністра законопроекту про тимчасовий розмір утримання вищого командування українськими військами.

Постановили: Ухвалити.

IX.

Слухали: Доклад військового міністра законопроекту про відпуск грошей для формування рекрутових частин по 1.000.000 гривень кожній.

Постановили: Ухвалити.

X.

Слухали: Доклад Міністра Військового законопроекту в справі збільшення пайка рекрутовим частинам.

Постановили: 1/ Всім рангам знову формуємих рекрутових частин встановити на протязі 2 1/2 місяців, з часу їх заклику, харчування та пайки по дачах, як для частин Дієвої армії, які знаходяться на фронті, себто по першій графі наказу військам Дієвої армії Ч.191.

2/ Закон цей ввести в життя по телеграфу.

II/ Підтвердити постанову Кабінету Міністрів від 10 липня 1919 року /журнал Ч.144 п. 1. літ.5/ в справі урегулювання служби в військових частинах та інституціях Дієвої армії і запілля.

XI.

Слухали: Доклад Військового Міністра в справі встановлення всім служачим військового відомства персонального пайка.

Постановили: Обговоривши зазначене питання, Рада Міністрів ухвалила: служачі всіх інституцій запілля, як центральних, так і місцевих військового відомства, за винятком служачих муштрових частин, позбавляються права на харчовий та інший пайок від інтендантства з дня затвердження цієї постанови.

XII.

Слухали: Доклад міністра шляхів законопроекту про управління шкільно-освітньою справою на шляхах УНР.

Постановили: Ухвалити, додавши в п.1. після слів: "на шляхах України" – "належить з боку педагогічного до міністерства освіти і з боку господарчого до міністерства шляхів".

XIII.

Слухали: Доклад міністра культів в справі переіменування міністерства культів в міністерство ісповідань.

Постановили: Ухвалити.

Засідання зачинено об 11 год. вечора.

Оригінал за належними підписами.

З оригіналом згідно:

Секретар Ради Народних Міністрів

[Підпис]

ЦДАВО України. Ф. 1065. – Оп.1. – Спр.16. – Арк.89-90. Машинопис. Засвідчена копія.

№ 206

20.09. 1919 р.

Ч.195.

Головував: І.Мазепа.

Присутні міністри: Д.Одрина, Б.Мартос, М.Ковалевський, С.Тимошенко, М.Шадлун, О.Безпалко, І.Огієнко, С.Вітик, в.о. військового міністра В.Петров, керуючий міністерством пошт і телеграфів І.Паливода, тимч. керуючий міністерством єврейських справ П.Красний, товариш міністра народної освіти П.Холодний, заступник в.о. державного контролера М.Скучар-Скварський, державний секретар Л.Шрамченко.

Секретарював: В.Крушинський.
Засідання відчинено о 7 3/4 год. вечора.

I.

Слухали: Журнал засідання Ради Народних Міністрів Ч.194.

Постановили: Ухвалити.

II.

Слухали: Доклад заступника міністра народної освіти законопроєкту про передачу майна бувшого Кам'янець-Подільського губерніального відділу "Союза Русскаго Народа" до міністерства народної освіти.

Постановили: 1/ Все майно рухоме і нерухоме, яке належить бувшому "Союзу Русскаго Народа" на Україні переходить у властність Республіки. 2/ Практичне переведення цього закона в життя і розподілення майна б. "Союза русскаго Народа"²⁹⁶ між відомствами доручається міністрові народної освіти в порозумінні з міністрами: народного здоровля, фінансів та державним контролером.

III.

Слухали: Доклад заступника міністра народної освіти законопроєкту про прийняття на державні кошти 8-ми громадських українських середніх шкіл на Поділлі і асигнування на рахунок кошторису 1919 р. на влаштування цих шкіл 320.000 гривень і на утримання їх з 1 січня 1919 року 1.305.685 гривень.

Постановили: Законопроєкт ухвалити, принявши утримання зазначених 8 шкіл на державні кошти з 1 липня 1919 року, а в зв'язку з цим, зменшити асигнування по ст. III літ.б законопроєкту до 654.210 гривень, асигнувавши всього по законопроєкту 974.210 гривень.

Головування приймає заступник голови Ради Народних Міністрів Д. Одрина.

IV.

Слухали: Доклад міністра шляхів законопроєкту в справі утворення оборотного капіталу для харчових комітетів інституцій міністерства шляхів та про асигнування на цю мету 6.500.000 гривень.

Постановили: По пропозиції докладчика законопроєкт, з огляду на те, що зараз він переробляється в міністерстві шляхів, знімається з черги.

V.

Слухали: Доклад керуючого міністерством єврейських справ проєкту постанови про надання міністрові єврейських справ права зазначати срок виборів в єврейські громадські ради.

Постановили: Обговоривши зазначений законопроєкт, і маючи на увазі, що при голосуванні його число голосів за і проти законопроєкту поділилось при декількох голосах, в тім числі і головуючого, утримуючихся від голосування, ухвалено остаточне вирішення справи перенести на чергове засідання Ради Міністрів.

VI.

Слухали: Доклад керуючого міністерством пошт і телеграфів законопроект про призначення побільшених щорічних пенсій і одноразової допомоги замість законної щорічної пенсії по таблиці 20 бувшим служачим поштово-телеграфного відомства та їх сім'ям.

Постановили: Ухвалити.

VII.

Слухали: Перенесення міністрами народного господарства і земельних справ на розгляд Ради Міністрів, з огляду на відсутність між ними порозуміння в цій справі, питання про встановлення цін на хліб, як при розрахунках між зазначеними міністерствами, так і при виплаті селянам за прийнятий від них хліб по повинності.

Постановили: 1/ Розрахунки за хліб, який міністерство земельних справ здає до міністерства народного господарства вести зазначеним міністерствам по фіксованих цінах, якими вважати ціни, запропоновані міністерством народного господарства, а тим, що як прибутки, так і дефіцит міністерства земельних справ від реалізації урожаю, які можуть бути в зв'язку з фіксацією цін, повинні бути передані до скарбу, чи прийняті на розрахунок скарбу. 2/ Доручити нараді міністрів в складі міністрів: народного господарства, земельних справ, фінансів і внутрішніх справ, прийнявши під увагу проекти цін міністра народного господарства і міністра земельних справ, а також всі дані, висловлені в Раді Міністрів в зв'язку з цим питанням, виробити норми цін на хліб, прийнятий для держави по повинності.

Засідання зачинено об 11 1/2 год. вечора.

Оригінал за належними підписами.

З оригіналом згідно:

Секретар Ради Народних Міністрів

[Підпис]

ЦДАВО України. Ф. 1065. – Оп.1. – Спр.16. – Арк.91–92. Машинопис. Засвідчена копія.

**ЖУРНАЛ
засідання Кабінету Народних Міністрів**

22.09. 1919 р.

Ч.196.

Головував: І.Мазепа.

Присутні міністри: Д.Одрина, М.Шадлун, Б.Мартос, С.Вітик, М.Ковалевський, А.Лівицький, С.Тимошенко, в.о. військового міністра В.Петров, Т.Черкаський, керуючий міністерством пошт і телеграфів І.Паливода, товариш міністра народної освіти П.Холодний, помішник головного державного інспектора [І.]Романченко, державний секретар Л.Шрамченко.

На засідання завітали: голова Директорії С.Петлюра і члени Директорії А.Макаренко і Ф.Швець.

На засіданні був присутнім голова місії до Парижа Г.Сидоренко.

I.

Слухали: Внесення голови Директорії та доклад голови Ради Народних Міністрів з приводу надсилки військово-політичної місії до Польщі²⁹⁷.

Постановили: 1/ Визнати необхідним негайну посилку місії до Польщі. 2/ На чолі місії поставити керуючого міністерством закордонних справ А.М.Лівицького. 3/ Остаточні директиви місії доручити виробити голові Раді Народних Міністрів, його заступникові та військовому міністрові в порозумінні з Директорією УНР.

II.

Слухали: Доклад голови Директорії та голови Ради Народних Міністрів про становище в зв'язку з акціями на денікинським фронті.

Постановили: 1/ Видати негайно /взавтра ж/ в порозумінні з урядом Галичини декларацію до народу України, в якій зазначити про необхідність повного об'єднання всіх українських національних сил для рішучої боротьби проти окупації військами Денікіна території України, з оголошенням наказів денікинського командування, що маютья в розпорядженні Українського Головного командування, про наступ проти українських військ. 2/ З метою правдивого освідомлення держав закордону про причини розпочатку військових акцій проти військ Денікіна видати ноту до цих держав²⁹⁸.

III.

Слухали: Доклад в справі заосмотрення військ речами постачання.

Постановили: З метою об'єднання справи постачання Наддніпрянської і Наддністрянської армій в однім органі, утворити ко-

легіальний орган головного постачання армій на чолі з п. [М.М.]Стасюком²⁹⁹ і при обов'язковій участі в нім представника від Галицького уряду.
IV.

Слухали: Доклад про міри, необхідні в справі боротьби з дезерцією.

Постановили: В зв'язку з вирішенням початку рішучих акцій проти Денікіна, визнати необхідним вжити найрішучих заходів, шляхом спеціальних мір, боротьби з дезерцією та встановлення дійового контролю діяльності агентів місцевої адміністрації.

Оригінал за належними підписами.

З оригіналом згідно:

Секретар Ради Народних Міністрів

[Підпис]

ЦДАВО України. Ф. 1065. – Оп.1. – Спр.16. – Арк.93–93 зв. Машинопис. Засвідчена копія.

ЖУРНАЛИ
засідань Ради Народних Міністрів

№ 208

24.09. 1919 р.
Ч.197.

Головував: Д.Одрина.

Присутні міністри: Б.Мартос, М.Шадлун, С.Тимошенко, І.Огієнко, П.Красний, Т.Черкаський, С.Вітик, керуючий міністерством пошт і телеграфів І.Паливода, в.о. військового міністра В.Петров, товариші міністрів: І.Чорноус, С.Гольдельман, П.Холодний, т.в.о. державного контролера І.Кабачков, державний секретар Л.Шрамченко.

Секретарював: В.Крушинський.

Засідання відчинено о 7 3/4 год. вечора.

I.

Слухали: Журнал засідання Ради Народних Міністрів Ч.195.

Постановили: Ухвалити.

II.

Слухали: Доклад заступника міністра народної освіти проекту закону про організацію комісії для технічного переведення реформи школи на Україні.

Постановили: 1/ Законопроект ухвалити з поправками: в ст.3. п. в – викреслити кінець ст., починаючи з слів: "і по розпорядженню міністра народної освіти"... Ст.5 викласти так: "Всі видатки на зазначену комісію віднести на лишки від кредитів по кошторису міністерства народної освіти на 1919 рік". Окремі думки п.п. державного секретаря і державного контролера при цьому додаються. 2/ В зв'язку з ухвалою законопроекту про зазначені комісії, Рада Народних Міністрів висловлює побажання аби міністерством народної освіти було внесено до Ради Міністрів законопроект про ліквідацію існуючих нині при міністерстві анкетно-ревізійних комісій.

III.

Слухали: Доклад заступника міністра народної освіти в справі поділу праці по позашкільній освіті між міністерством народної освіти і міністерством преси й пропаганди.

Постановили: Обговоривши питання, Рада Міністрів ухвалила: просвітню справу /театри, організацію хорів, оркестрів та інш./ разом з апаратом в цій справі, який є нині в міністерстві преси й пропаганди та

кредитами на зазначену мету передати з 1 жовтня б.р. до міністерства народної освіти, доручивши міністрові освіти переформувати в разі потреби зазначений апарат.

IV.

Слухали: Доклад заступника міністра народної освіти в справі необхідності для міністерства мати свою друкарню для друкування шкільних підручників та про реквізицію для цього друкарні Когана і Дунаєвського, по звільненні її газетою "Україна"³⁰⁰.

Постановили: Доклад передати для порозуміння в цій справі міністерства народної освіти з міністерством преси й пропаганди до п. міністра преси й пропаганди з тим, що коли порозуміння між зазначеними міністерствами досягнуто не буде, справу знову перенести на протязі 5 доб на розгляд Ради Міністрів.

V.

Слухали: Доклад міністра єврейських справ законопроекту про зміну ст.ІІ закону від 17 квітня 1919 року про єврейське громадське самоврядування.

Постановили: Ухвалити, виклавши п. I так: "В зміну ст.ІІ закону про єврейське громадське самоврядування встановити: існуючі нині на основі закону 2 грудня 1917 року єврейські громадські ради продовжують свою працю на підставі цього закону до нових виборів в єврейські громадські ради, котрі повинні бути переведені до 1 січня 1920 року".

VI.

Слухали: Доклад в.о. міністра військового законопроекту про допомогу родинам забитих повстанців, які брали участь у війні проти ворогів УНР.

Постановили: Обговоривши законопроект, Рада Міністрів ухвалила повернути його до міністра військового для перероблення в порозумінні з міністерством внутрішніх справ та повстанськими організаціями.

VII.

Слухали: Доклад в.о. міністра військового законопроекту про повернення військовою офіцією грошей за лікування хворих та поранених вояків армії УНР земствам, самоврядуванням та Червоному Хресту.

Постановили: 1/ Законопроект ухвалити як тимчасовий. 2/ Просити голову Ради Народних Міністрів звернутись до Директорії з проханням про затвердження, з огляду на катастрофічний стан санітарії, закону, відхиленого Директорією про підлеглисть всіх лікарсько-санітарних установ всіх відомств вищому керуванню міністра народного здоров'я.

VIII.

Слухали: Доклад міністра здоров'я й опікування законопроекту про асигнування в його розпорядження суми, відповідної 10.000.000 германських марок на купівлю медично-санітарного майна за кордоном.

Постановили: Асигнувати з коштів Державної скарбниці на зазначену мету суму відповідну 10.000.000 германських марок.

ІХ.

Слухали: Доклад міністра шляхів проекту постанови про видачу одноразової допомоги служачим, майстеровим та робітникам залізниць, шосейних та водяних шляхів та місцевих установ міністерства шляхів.

Постановили: 1/ Ухвалити з поправками, а саме: в п.1 після слова "усім" додати "постійним"; слова "на 1 вересня 1919 року" викреслити; в літ.а додати після слова: "на станціях", слово: "і в містах", та після слів: "одержуемого ними", додати "місячного утримання". В ст.2. після слів: "у добу дійсної праці" додати "чи інших добових". У всіх п.п. законопроекту викреслити слова: "із військових коштів". 2/ Висловити побажання, щоб нові штати служачих, які зараз переробляються в міністерстві були внесені до Ради Міністрів не пізніше місячного терміну. По просьбі міністра фінансів заноситься до журналу його заява, що він, яко міністр фінансів, вважає закон цей неможливим до виконання. Окрема думка міністра пошт і телеграфів до цього додається.

Х.

Слухали: Доклад в порядку інформації товариша міністра праці в справі конфлікту між міським самоврядуванням м. Кам'янця і робітниками міських підприємств, та про міри, вжиті в цій справі міністерством праці.

Постановили: Прийняти до відома.

Засідання зачинено об 11 1/2 год. вечора.

Оригінал за належними підписами.

З оригіналом згідно:

Секретар Ради Народних Міністрів

[Підпис]

ЦДАВО України. Ф. 1065. – Оп.1. – Спр.16. – Арк.94–95. Машинопис. Засвідчена копія.

26.09. 1919 р.
Ч.198.

Головував: І.Огієнко.

Присутні міністри: С.Тимошенко, С.Вітик, П.Красний, Т.Черкаський, Б.Мартос, в.о. військового міністра В.Петров, керуючий міністерством пошт і телеграфів І.Паливода, товариші міністрів: П.Холодний і С.Гольдельман, т.в.о. державного контролера І.Кабачков, державний секретар Л.Шрамченко.

Секретарював: В.Крушинський.

Засідання відчинено о 7 3/4 год. вечора.

I.

Слухали: Журнал засідання Ради Народних Міністрів Ч.197.

Постановили: Ухвалити.

II.

Слухали: Доклад листа Директорії від 21 вересня на ім'я голови Ради Народних Міністрів в справі праці міністерств.

Постановили: Листа Директорії прийняти до відома і ухвалити:

1/ підтвердити, що канцелярська праця у всіх державних, як центральних, так і місцевих установах, повинна провадитись щодня крім неділь та свят 6 год. на добу і встановити одноманітні для всіх відомств службові години від 9 годин ранку до 3 по обіді. /В інституціях міністерства шляхів, військового, пошт і телеграфів та інш., де по умовах праці визначені інші службові години, залишити існуючі нині години праці/.

2/ Встановити у всіх інституціях в позаслужбові години варту урядовців, в буденні дні від 3 по обіді і не менш ніж до 9 вечора і в свята та неділі від 9 ранку і не менш ніж до 9 год. вечора. Зазначену варту позаслужбовою працею не вважати і визнати, що загальне число годин праці і вартування для урядовця може перевищувати 6 службових годин на добу.

3/ Просити всіх міністрів зробити по відомствах відповідні зарядження, щоби темп праці в установах відомства відповідав вимогам життя і загального напруження державної праці.

Окрема думка міністра преси й пропаганди: "Приймаючи на увагу те, що 6 годин. робочий день для урядовців державних установ визначено законом, вважаю недопустимим постанову Ради Міністрів про працю вартових урядовців в позаурядові години поверх 6 годин праці без платні за позачергову працю. Т.Черкаський".

III.

Слухали: Доклад міністра шляхів законопроект про встановлення розміру платні урядовцям державних установ за участь в комісіях другого відомства та про замовлення праці приватним фаховцям-консультантам, як за участь в комісіях, так і за виконання окремих завдань.

Постановили: В зміну п.7. закону 26 червня 1919 року "про нормальний розпис утримання служачих центральних установ", встановити для всіх відомств: 1/Урядовці державних установ – представники відомств в комісіях других відомств ех офісціо, за участь в цих комісіях в службові години – окремої платні не одержують, за участь же в таких комісіях в позаслужбові години одержують по 50 гривень за засідання.

2/ Урядовці державних установ, закликані до комісії другого відомства яко фаховці, за участь в цих комісіях в позаслужбові години одержують по 100 гривень за засідання і,

3/ фаховці не урядовці державних установ за участь в комісіях одержують 150 гривень за засідання.

IV.

Слухали: Доклад міністра по справах Галичини проекту постанови про асигнування в його розпорядження 10.000.000 гривень для допомоги галицьким виселенцям.

Постановили: Асигнувати на зазначену мету з коштів Державної скарбниці десять мільйонів гривень.

V.

Слухали: Доклад міністра фінансів законопроекту про визнання власністю УНР грошей та інших цінностей, які належали органам "радянської" влади в Державнім банку та інших установах.

Постановили: Ухвалити, додавши до п.1. слова: "і передаються до Державної скарбниці", а також п.2. "кошти, що належать бувшим інституціям радянської влади, коли інституції ці продовжують існувати на законних підставах під владою УНР, залишаються, по згоді відповідного відомства з міністром фінансів, за цими інституціями", і ст.3: "закон цей ввести в життя по телеграфу".

VI.

Слухали: Доклад заступника міністра праці проекту постанови про грошову допомогу міським самоврядуванням на улаштування та утримання місцевих бірж праці на 1919 рік.

Постановили: Ухвалити, замінивши слова: "міським самоврядуванням", на слова "органам місцевого самоврядування", та додавши до п. 1. слова: "при чому кредити на зазначену мету відкривати щомісячно і відповідно до території, яка знаходиться під владою УНР".

Засідання зачинено об 11 год. вечора.

Оригінал за належними підписами.

З оригіналом згідно:

Секретар Ради Народних Міністрів

[Підпис]

ЦДАВО України. Ф. 1065. – Оп.1. – Спр.16. – Арк.96–97. Машинопис. Засвідчена копія.

№ 210 – 211

ЖУРНАЛИ засідань Кабінету Народних Міністрів

№ 210

27.09. 1919 р.
Ч.199.

Головував: І.Мазепа.

Присутні міністри: Д.Одрина, М.Шадлун, Б.Мартос, Т.Черкаський, А.Лівницький, П.Красний, С.Тимошенко, О.Безпалко, С.Вітик, в.о. військового міністра В.Петров, керуючий міністерством пошт і телеграфів І.Паливода, товариш міністра народної освіти П.Холодний, державний інспектор [В.]Кедровський, державний секретар Л.Шрамченко.

При обговоренні справи по організації Головного постачання армії був присутнім п. М.Стасюк.

I.

Слухали: Проект умов на яких повинна бути встановлена організація колегії головного постачання армії УНР та про права цієї колегії.

Постановили: Проект умов ухвалити з такими змінами: в п.1 слово "законодавчим" викреслити. По п.3.: 1/ визнати відповідним, що голова колегії головного постачання Армії користується правами головного начальника постачання фронту згідно Польового управління військ, а також і правами товариша військового міністра по технічно-господарським справам.

2/ Надати йому права військового міністра щодо призначення і звільнення по всім підлеглим йому установам.

3/ Військовому міністрові надається право контролювати технічний бік справ в Гіу, Гау і Повітрофлоті через своїх референтів. В п. 6 платню за поверхурочну та ночну працю встановити не в два рази більш проти нормальної платні, а лише в 1 1/2 рази.

В кінці п.13 додати слова: "в порозумінні з відповідними міністрами". В п.17 замість слів: "представлення в розпорядження", написати: "Право мати в розпорядженні". В п.18 з увагою викласти так: "Розподілення запасів спирту робиться міністерством фінансів по планам, погодженим з головою колегії постачання та міністерством народного господарства". В п.19 слово: "представлення" замінюється словом "передача". 2/ Доручити державному секретареві, військовому міністрові і п. Стасюкові на підставі зазначених умов з прийнятими поправками виробити відповідний законопроект і внести завтра на чергове засідання Кабінету Міністрів.

II.

Слухали: Внесення заступника міністра народної освіти кандидатури Антона Крушельницького на посаду члена ради міністрів народної освіти.

Постановили: Кандидатуру ухвалити.

III.

Слухали: Внесення міністра преси й пропаганди про звільнення товаришів керуючого управління преси й інформацій І. Часника і П. Феденка з посад згідно з проханнями.

Постановили: Внесення ухвалити.

IV.

Слухали: Внесення міністра преси й пропаганди кандидатур п. [І.] Косенка на посаду товариша міністра і п. Гризодуба на посаду члена ради міністра.

Постановили: Обговорення кандидатур зняти з черги до порозуміння в справі їх міністра преси й пропаганди з головою Ради Народних Міністрів.

V.

Слухали: Доклад державного секретаря виробленого на підставі ухвали Кабінету Міністрів від 13 вересня цього року проекту закону про скасування міністерства по справах Галичини.

Постановили: Законопроект ухвалити.

VI.

Слухали: Доклад голови Ради Народних Міністрів про встановлення "Тижня Українського Козака".

Постановили: Ухвалити встановити "Тиждень Українського Козака", доручивши міністрові внутрішніх справ, міністрові народного здоров'я та опікування та міністру єврейських справ виробити план організації та переведення "Тижня" в життя.³⁰¹

VII.

Слухали: Докладену державним секретарем до відома Кабінету Міністрів заяву міністра культів про необхідність надалі обов'язкового заслухання всіх актів правительства, які готуються від Кабінету чи Ради Міністрів відповідно в засіданнях Кабінету чи Ради Міністрів.

Постановили: Принципово погоджуючись з заявою, але констатуючи виключні обставини даного випадку, Кабінет Міністрів ухвалив заяву прийняти до відома.

Оригінал за належними підписами.

З оригіналом згідно:

Секретар Ради Народних Міністрів

[Підпис]

ЦДАВО України. Ф. 1065. – Оп. 1. – Спр. 16. – Арк. 98–98 зв. Машинопис. Засвідчена копія.

28.09. 1919 р.

Ч.200.

Головував: І.Мазепа.

Присутні міністри: А.Лівицький, Б.Мартос, С.Тимошенко, М.Шадлун, П.Красний, С.Вітик, Т.Черкаський, в.о. військового міністра В.Петров, головний державний інспектор [В.]Кедровський, державний секретар Л.Шрамченко.

При обговоренні законопроекту про реорганізацію керування постачанням військ УНР був присутнім М.Стасюк.

I.

Слухали: Доклад проекту закону про реорганізацію керування постачанням військ УНР, виробленого на підставі умов, ухвалених в цій справі в засіданні Кабінету від 27 вересня.

Постановили: Законопроект ухвалити з поправками, а саме в п.1. слова: "в порозумінні з урядом Західної Облaсті УНР" вставити після слів: "обираемого Кабінетом Народних Міністрів"; в п.4 після слів: "в справах постачання Дієвих армій" додати: "Наддніпрянської та Наддністрянської"; в п.5 після слів: "начальника постачань Дієвих армій" додати: "Наддніпрянської та Наддністрянської України"; слова "На території УНР" викреслити; п.II – викреслити.

II.

Слухали: Доклад міністра юстиції законопроекту про Верховну ревізійну комісію.

Постановили: Ухвалити.

III.

Слухали: Доклад керуючого міністерством закордонних справ для відома Кабінету Міністрів про проектуємий склад місії до Польщі:

I-й заступник голови – Л.Д. Михайлів, 2-й заступник – С.Т.Витвицький³⁰².

Члени:

[Б.]Ржепецький³⁰³

[П.]Понятенко

[П.]Мшанецький

[А.]Горбачевський

[М.]Новаковський³⁰⁴

Постановили: Прийняти до відома.

IV.

Слухали: Доклад міністра внутрішніх справ в справі розгрузки Кам'янця в зв'язку з рапортом начальника залоги від 20 вересня цього року.

Постановили: Просити міністра внутрішніх справ в порозумінні з

військовим міністром, на підставі всіх даних в цій справі внести на чергове засідання Ради Міністрів відповідний доклад.

V.

Слухали: Внесення міністра шляхів про звільнення п. Ю.Колларда з посади Головноуповноваженого на перебудівлі залізниць Галичини з 5 липня ц.р. за не з'явлення його своєчасно з відпустки.

Постановили: Внесення ухвалити.

VI.

Слухали: Внесення міністра шляхів кандидатури Іллі Сапіги на посаду директора загального департаменту міністерства шляхів з 4 вересня цього року.

Постановили: Внесення ухвалити.

Оригінал за належними підписами.

З оригіналом згідно:

Секретар Ради Народних Міністрів

[Підпис]

ЦДАВО України. Ф. 1065. – Оп.1. – Спр.16. – Арк.99–99 зв. Машинопис. Засвідчена копія.

ЖУРНАЛ
засідання Ради Народних Міністрів

29.09. 1919 р.
Ч.201.

Головував: Д.Одрина.

Присутні міністри: С.Тимошенко, А.Лівицький, О.Безпалко, П.Красний, І.Огієнко, Т.Черкаський, в.о. військового міністра В.Петров, товариш міністра народного господарства Г.Солодар, П.Холодний, головний державний інспектор [В.]Кедровський, т.в.о. державного контролера І.Кабачков, державний секретар Л.Шрамченко.

Секретарював: В.Крушинський.

Засідання відчинено о 7 3/4 год. вечора.

I.

Слухали: Журнал засідання Ради Народних Міністрів Ч.200.

Постановили: Ухвалити.

Головування приймає голова Ради Міністрів І. Мазепа.

II.

Слухали: Внесення міністра ісповідань про те, аби на засіданнях Ради Міністрів подавалися відповідними міністрами інформації про сучасний стан.

Постановили: Просити п.п. міністрів військового, пошт і телеграфів, шляхів та інш. подавати Раді Народних Міністрів інформації про становище як військове, так політичне та інше.

III.

Слухали: Інформації військового міністра та міністра шляхів про військове становище.

Постановили: Прийняти до відома.

IV.

Слухали: Доклад голови Ради Народних Міністрів протоколу наради, що відбулася 29 цього вересня, в справі розгрузки м. Кам'яця.

Постановили: Погоджуючись з думками наради, Рада Міністрів ухвалила доручити міністрів внутрішніх справ в порозумінні з міністром військовим виробити на підставі протоколу наради та уваг, поданих в засіданні Ради Міністрів відповідні в цій справі правила, які і внести до Ради Міністрів. Цим же Міністрам доручити і фактичне переведення в життя зазначеної розгрузки.

V.

Слухали: Доклад державного секретаря проекту постанови про

асигнування в його розпорядження 300.000 гривень як авансу на видатки по виданню збірника державних законів.

Постановили: Асигнувати з коштів Державної скарбниці на зазначену мету авансом 300.000 гривень.

VI.

Слухали: Доклад в порядку інформації надісланій від Директорії телеграми Вінницького Союзу квартиронаймачів на ім'я Директорії УНР в справі квартирного закону та доклад міністра юстиції законопроекту про продовження до 1 січня 1920 року чинності закону 5 серпня 1917 року "Объ установленіи предѣльныхъ цѣнъ на квартиры и другія помѣщенія".

Постановили: 1/ Телеграму прийняти до відома. 2/ Законопроект міністра юстиції ухвалити і 3/ просити міністра юстиції на протязі часу до 1 січня 1920 року розробити і перевести законодавчим шляхом новий квартирний закон.

VII.

Слухали: Доклад в.о. військового міністра законопроекту про відкриття в його розпорядження за рахунок військового фонду 10.000.000 гр. для видачі одноразових грошових допомог військовослужачих Д[іючої] а[рмії] у випадку захоруння на тяжкі пошесні хвороби.

Постановили: Ухвалити, зазначивши в зміні п.б. ст. 1., що кредит цей переводиться військовим міністром в розпорядження військово-санітарної управи для розпределення його між шпиталями з метою видачі цими останніми по інструкціях Головної військово-санітарної управи, відповідних допомог. В. п. 1 слова: "сестрам-жалібницям і санітарам" - викреслити.

VIII.

Слухали: Доклад в.о. військового міністра законопроекту про встановлення нових норм видачі одноразових грошових допомог воякам, пораненим в боях, або при виконанні службових обов'язків в час війни, і родині вояків, забитих, або вмерших від ран при тих же умовах.

Постановили: Доручити міністрові військовому, народного здоровля й опікування та державному секретареві передередагувати зазначений законопроект.

IX.

Слухали: Доклад міністра народного здоровля та опікування законопроекту про зміну та доповнення тимчасового закону про забезпечення пенсією та допомогою осіб медичного персоналу на випадок захоруння або смерті від участі в боротьбі з гостро-заразними хворостями і родин зазначених осіб.

Постановили: Ухвалити, викресливши примітку до арт. 13 та надавши зазначеному закону заворотну силу з 24 лютого 1919 року.

X.

Слухали: Доклад міністра народного здоровля та опікування про

призначення щорічної збільшеної пенсії вдові повітового хвершала Борковського – Олександрі Борковській.

Постановили: Призначити О. Борковській щорічну пенсію в розмірі 936 гр. на рік з 27 червня б.р.

XI.

Слухали: Доклад міністра народного здоров'я й опікування в справі асигнування з коштів Державної скарбниці в його розпорядження 100.000 карбованців на видачу допомог окремим особам, які нуждаються в державній допомозі, та про прийняття на рахунок скарбу видатків по лікуванню п. керуючого управління преси й інформацій – [І.]Лизанівського.

Постановили: Асигнувати на зазначені допомоги в розпорядження міністра народного здоров'я та опікування 100.000 карб., справу ж про прийняття видатків по лікуванню п. керуючого управління преси й інформацій на державні кошти відхилити, передавши її до міністра народного здоров'я й опікування.

XII.

Слухали: Доклад головного державного інспектора в справі видачі допомог на лікування державному інспекторові п. А.Певному.

Постановили: Прохання передати до міністра народного здоров'я й опікування по належності.

Засідання зачинено о 12 год. вночі.

Оригінал за належними підписами.

З оригіналом згідно:

Секретар Ради Народних Міністрів

[Підпис]

ЦДАВО України. Ф. 1065. – Оп. 1. – Спр. 16. – Арк. 100–101. Машинопис. Засвідчена копія.

№ 213

ЖУРНАЛ
засідання Кабінету Народних Міністрів

29.09. 1919 р.

Ч.202.

Головував: І.Мазепа.

Присутні міністри: Д.Одрина, С.Тимошенко, А.Лівицький, О.Безпалко, П.Красний, Т.Черкаський, в.о. військового міністра В.Петров, державний секретар Л.Шрамченко.

На засіданні був присутнім головний державний інспектор [В.]Кедровський.

І.

Слухали: Внесення міністра преси й пропаганди кандидатур Іларіона Косенка і Петра Бензя на посади товаришів міністра преси й пропаганди.

Постановили: Кандидатури ухвалити.

Оригінал за належними підписами.

З оригіналом згідно:

Секретар Ради Народних Міністрів

[Підпис]

ЦДАВО України. Ф. 1065. – Оп.1. – Спр.16. – Арк.102. Машинопис. Засвідчена копія.

ЖУРНАЛ
засідання Ради Народних Міністрів

30.09. 1919 р.
Ч.203.

Головував: І.Мазепа.

Присутні міністри: Б.Мартос, С.Тимошенко, О.Безпалко, М.Шадлун, Д.Одрина, П.Красний, І.Огієнко, С.Вітик, в.о. військового міністра В.Петров, товариші міністрів: П.Холодний, І.Чорноус, Г.Солодар, головний державний інспектор [В.]Кедровський, т.в.о. державного контролера І.Кабачков, державний секретар Л.Шрамченко.

Секретарював: В.Крушинський.

Засідання відчинено о 7 1/2 год. вечора.

I.

Слухали: Журнал засідання Ради Народних Міністрів Ч.201.

Постановили: Ухвалити.

II.

Слухали: Доклад голови Ради Народних Міністрів протоколу наради в справі організації "Тижня Українського Козака".

Постановили: Прийняти до відома і ухвалити "Тиждень Українського Козака" призначити на час з 12 по 19 цього жовтня.

III.

Слухали: Доклад міністра внутрішніх справ законопроекту про скасування сословних станів.

Постановили: Ухвалити з поправками, а саме: в п.1. викреслити слово: "духовний" і додати після слів: "стан інородців" – слово: "і інші", в п.5 слова: "на загальних підставах" замінити на: "згідно з законом 2 серпня 1918 року" в п.6 після слів "сирітських судів" додати: "і органів місцевого самоврядування" і після слова "міських" додати: "волосних, поселкових, чи єврейських громадських управ по належності", в п.7. після слів: "мійським самоврядуванням" додати "поселковим чи волосним по належності", в п.8 в кінці, після слів "народним управам" додати: "чи поселковим". Примітку до п.9. викласти так: "Надати міністрові внутрішніх справ право продовжувати в залежності від обставин, строк, визначений в ст.9 для прийому майна", і додати п.13 – "Надати міністрові внутрішніх справ право видавати в розвиток цього закону інструкції". 2/ Доручити міністрові юстиції виробити новий закон про сирітські суди.

IV.

Слухали: Доклад міністра народного господарства про необхідність, з метою найінтенсивнішого товарообміну з Румунією, негайного налагодження справи переправ через Дністер.

Постановили: Доручити міністрові шляхів в 5 денний реченець внести до Ради Міністрів законопроект в справі улаштування в м. Могилеві переправ через Дністер з пропускнуою здатністю 15 вагон[ів] на день в один кінець.

V.

Слухали: Доклад міністра праці законопроекту про посилку за кордон представників міністерства праці.

Постановили: Ухвалити.

VI.

Слухали: Доклад міністра фінансів законопроекту про платню козакам Окремого кордонного корпусу.

Постановили: Ухвалити.

VII.

Слухали: Інформації міністра військового про становище на фронтах.

Постановили: Прийняти до відома.

VIII.

Слухали: Доклад міністра фінансів проекту постанови про зміну порядку налічення пені за невчасний внесок простих податків.

Постановили: Ухвалити.

IX.

Слухали: Доклад міністра шляхів проекту постанови про тимчасове підвищення на залізницях Української Народної Республіки ставок пасажирного тарифу.

Постановили: Ухвалити.

Засідання зачинено об 11 1/2 год. вечора.

Оригінал за належними підписами.

З оригіналом згідно:

Секретар Ради Народних Міністрів

[Підпис]

ЦДАВО України. Ф. 1065. – Оп.1. – Спр.16. – Арк.103–103 зв. Машинопис. Засвідчена копія.

ЖУРНАЛ
засідання Кабінету Народних Міністрів

01.10. 1919 р.

Ч.204

Головував: І.Мазепа.

Присутні міністри: Д.Одрина, М.Шадлун, С.Тимошенко, О.Безпалко, Б.Мартос, С.Вітик, П.Красний, в.о. військового міністра В.Петров, керуючий міністерством пошт і телеграфів І.Паливода, головний державний інспектор [В.]Кедровський, державний секретар Л.Шрамченко.

I.

Слухали: Журнал засідання Кабінету Народних Міністрів Ч.Ч. 199, 200 і 202.

Постановили: Ухвалити.

II.

Слухали: Доклад військового міністра законопроекту про реєстрацію всіх чужинців, які знаходяться на території УНР.

Постановили: 1/ Доручити міністрові закордонних справ зробити оповіщення о приєднанні УНР до постанов Гаазької конференції 5 жовтня 1907 року "Про закони та звичаї сухопутної війни"³⁰⁵. 2/ Ухвалу запропонованого законопроекту відкласти до оголошення закону про стан громадянства республіки, який доручити державному секретареві представити на ухвалу правительства не пізніше 5 день. 3/ Надати військовому міністрові права, не чекаючи затвердження цього закону, утворити концентраційні лагерьа для інтернування ворожих республіці елементів.

III.

Слухали: Інформації військового міністра про становище на фронті.

Постановили: Прийняти до відома.

IV.

Слухали: Інформації керуючого міністерством закордонних справ.

Постановили: Заслухавши інформації, Кабінет Міністрів одностайно визнав безумовно необхідним, аби міністр А.М.Лівицький негайно виїхав на чолі місії і разом зі всім складом місії до Польщі.

Тимчасово, на час відсутності п. Лівицького, доручити керування міністерством закордонних справ голові Ради Народних Міністрів і міністерством юстиції – державному секретареві.

V.

Слухали: Доклад голови Ради Народних Міністрів проекту постанови комісії міністрів в складі міністра внутрішніх справ, міністра народно-

го здоровля й опікування і міністра єврейських справ – про організацію та переведення в життя "Тижня українського козака".

Постановили: Проект прийняти до відому, ухваливши внести до нього поправки, а саме: в кінці п.4. додати: "і містечкових єврейських громад"; викласти п.5 в такій редакції: "до акції збору жертв належить притягнути як найширші кола громадянства. Комісіям надається право через кооптацію включати в свій склад представників жіноцтва місцевих відділів Червоного хресту, "Просвіт", українських клубів та інших культурно-просвітніх громадських та політичних організацій".

До розділу 4 додати п.5 такого змісту: "Комісіям надається право в межах відповідної для кожної Комісії території встановляти порядок технічного переведення в життя збору жертв, а також право безплатного проїзду по залізницях та користування телеграфом".

Оригінал за належними підписами.

З оригіналом згідно:

Секретар Ради Народних Міністрів

[Підпис]

ЦДАВО України. – Ф. 1065. – Оп.1. – Спр.16. – Арк.104–104 зв. Машинопис. Засвідчена копія.

ЖУРНАЛ
засідання Ради Народних Міністрів

03.10. 1919 р.
Ч.205

Головував: І.Мазепа.

Присутні міністри: Д.Одрина, М.Шадлун, І.Огієнко, С.Тимошенко, О.Безпалко, Б.Мартос, П.Красний, в.о. військового міністра В.Петров, керуючий міністерством пошт і телеграфів І.Паливода, товариш міністра П.Холодний, т.в.о. державного контролера І.Кабачков, головний державний інспектор [В.]Кедровський, державний секретар Л.Шрамченко.

Секретарював: В.Крушинський.

Засідання відчинено о 7 1/2 год. вечора.

I.

Слухали: Журнал засідання Ради Народних Міністрів Ч.203.

Постановили: Ухвалити.

III.*

Слухали: Доклад міністра народного господарства законопроект про асигнування в його розпорядження 2.000.000 гривень для видачі позики Подільській губерніальній народній управі на розробку торфу.

Постановили: Маючи на увазі, що на фінансування земств є спеціальні кредити в розпорядженні міністра фінансів, Рада Міністрів ухвалила законопроект зняти з черги і доручити міністрові народного господарства звернутись в справі цієї позики безпосередньо до міністра фінансів.

IV.

Слухали: Доклад листа Головного отамана на ім'я голови Ради Народних Міністрів в справі асигнування сум, яко допомоги на лікування бувшим в.о. командуючому Наддніпрянською армією отаману Тютюннику і в.о. начштабу тієї ж армії отаману Сінклеру³⁰⁶.

Постановили: Приймаючи на увагу заслуги отаманів Тютюнника і Сінклера перед республікою, першого на посту начштабу Дієвої і далі в.о. командуючого Наддніпрянською армією і другого, яко генерал-квартирмейстера штабармії, а далі в.о. начштабу Наддніпрянської, на яких постах обидва вони, починаючи з Києва і до нині в найтяжчі часи для УНР чесно і совісно виконували свої обов'язки і працювали з напруженням всіх сил, Рада Міністрів ухвалила асигнувати з коштів державної

---

* Другий пункт у журналі відсутній – Ред.

скарбниці отаманам [В.]Тютюннику і [В.]Сінклеру одноразову допомогу на лікування по 60.000 гривень кожному.

V.

Слухали: Доклад міністра народного господарства законопроекту про зміну закону 9 квітня 1919 р. про асигнування 500.000.000 гривень для провадження закупок за кордоном речей першої необхідності.

Постановили: Ухвалити в зміну 1 п. закону 9 квітня надати право фінансувати з цього кредиту, крім центральних кооперативних установ, також кооперативні установи районного значіння на закупки, крім закордонних, також і на внутрішньому ринку, збіжжя та інших товарів для товарообміну з закордоном.

VI.

Слухали: Інформації міністра ісповідань в справі майбутньої присяги Директорії, правительства, війська та урядовців.

Постановили: Заслухавши інформації, Рада Міністрів ухвалила: 1/ Просити голову Ради Народних Міністрів довести до відому Директорії, що Рада Міністрів висловлюється за те, аби присяга урочисто і прилюдно відбулася на площі. 2/ Доручити голові Ради Народних Міністрів в порозумінні з міністром ісповідань та військовим розробити порядок і деталі принесення правительством, військом та урядовцями присяги.

Головування приймає міністр фінансів Б.Мартос.

VII.

Слухали: Доклад в справі асигнування в розпорядження головного державного інспектора 6.000.000 гривень на культурно-просвітню працю у війську.

Постановили: До внесення державною інспектурою законопроекту зі всіма даними та детальним обрахунком необхідного кредиту, асигнувати на зазначену в докладі мету авансом в розпорядження головного державного інспектора [...]000.000 гривень*.

VIII.

Слухали: Надісланий державним інспектором доклад в справі матеріального стану сім'ї забитого державного інспектора Йосипа Антоюка.

Постановили: 1/ Асигнувати з коштів державної скарбниці 12.000 гривень на видачу одноразової допомоги жінці державного інспектора Йосипа Антоюка. 2/ Призначити жінці й дітям Антоюка з часу його смерті щорічну пенсію до прийняття Пенсійного статуту в сумі 34.000 гривень на рік з тим, що по прийняттю пенсійного закону пенсія ця не повинна перевищувати пенсійних ставок, встановлених для відповідної категорії пенсіонерів.

IX.

Слухали: Доклад заступника міністра народної освіти проекту постанови про асигнування 1.843.800 франків на продовження ще на

---

*Перша цифра не читається. – Ред.

4 місяці, починаючи з 24 червня подорожі Республіканської капели за кордоном.

Постановили: Ухвалити і доручити міністрові фінансів через фінансового агента за кордоном перевести ревізію справ капели, а також вимагати від капели повернення всіх прибуткових до коштів скарбу.

X.

Слухали: Доклад заступника міністра народної освіти проекту закону про організацію однорічних педагогічних курсів для підготовки учителів середніх шкіл та про асигнування на ці курси 2.067.600 гривень.

Постановили: Ухвалити, асигнувавши на утримання 2 однорічних курсів до кінця 1919 року – 479.200 гривень і починаючи з 1 січня 1920 р. по 958.400 гривень на рік.

XI.

Слухали: Доклад заступника міністра народної освіти в справі необхідності, з метою розпочати навчання в школах, звільнених від реквізиції шкільних будинків.

Постановили: Заслухавши доклад міністерства освіти та інформації міністра шляхів про те, що до Кам'янця майже щоденно приходять ешелони з полоненими, хворими та інш. Рада Міністрів ухвалила: 1/ Просити міністра внутрішніх справ та військового як найскорше перевести розгрузку м. Кам'янця. 2/ Звернутися до міністра народного здоров'я та опікування з пропозицією уникати заняття шкільних будинків під пошесні лікарні.

XII.

Слухали: Доклад міністра ісповідань законопроекту про скасування ст. 39 т. III С.З.Р.И* .

постановили: Законопроект ухвалити і доручити державному секретареві переглянути закони "О службе гражданской", з метою скасування всіх ст.ст. не відповідаючих сучасному стану республіки.

XIII.

Слухали: Доклад міністра єврейських справ про асигнування в його розпорядження 20.000.000 гривень на допомогу біднішому єврейському населенню міст та містечок, які постраждали від погромів.

Постановили: Ухвалити і доручити міністрові єврейських справ надсилати по можливості негайно до державного секретаря справоздання в витраті асигнувань на цю потребу, як попередніх, так і даного.

Засідання зачинено об 11 год. вечора.

Оригінал за належними підписами.

З оригіналом згідно:

Секретар Ради Народних Міністрів

[Підпис]

ЦДАВО України. Ф. 1065. – Оп.1. – Спр.16. – Арк.105–106 зв. Машинопис.
Засвідчена копія.

*Свод законов Российской империи (рос.) – Ред.

ЖУРНАЛ
засідання Кабінету Народних Міністрів

04.10. 1919 р.
 Ч.206

Головував: І.Мазепа.

Присутні міністри: Д.Одрина, М.Шадлун, Б.Мартос, С.Вітик, П.Красний, Т.Черкаський, в.о. військового міністра В.Петров, державний секретар Л.Шрамченко.

На засіданні був присутнім державний інспектор військового міністерства А.Певний.

Слухали:	Постановили:
<p>I. Журнал засідання Кабінету Народних Міністрів Ч. 204.</p> <p>II. Інформації міністра закордонних справ.</p> <p>III. Доклад міністра юстиції остаточної редакції законопроекту про Верховну ревізійну комісію.</p>	<p>I. Ухвалити.</p> <p>II. Заслухавши інформації міністра закордонних справ Кабінет Міністрів визнав необхідним найкорше призначення товаришами міністра закордонних справ, ухваливши кандидатуру на зазначену посаду п. Старосольського³⁰⁷</p> <p>III. Законопроект ухвалити, встановивши в зміну п.17 слідуючі норми добових для складу комісії: голові комісії – 250 гр., заступникові голови – 200 гр. і членам комісії – по 150 гривень на добу.</p>

Г.К.Н.М. [Голова КНМ]
 М.Н.З. [Міністр народного здоров'я]
 М.Н.Г. [Міністр народного господарства]
 М.Ф. [Міністр фінансів]

М.по С.Г.[Міністр по Східній Галичині]
 М.П.і Т. [Міністр пошт і телеграфів]
 В.О.В.М. [Викон. обов'язки військового міністра]
 М.Є.С. [Міністр єврейських справ]

Д.С. [Державний секретар]

ЦДАВО України. – Ф. 1065. – Оп.1. – Спр.16. – Арк.107. Машинопис. Незасвідчена копія.

ЖУРНАЛ
засідання Ради Народних Міністрів

06.10. 1919 р.
Ч.207

Головував: І.Мазепа.

Присутні міністри: Б.Мартос, М.Шадлун, С.Вітик, І.Огієнко, Д.Одрина, П.Красний, А.Лівицький, Т.Черкаський, в.о. військового міністра В.Петров, керуючий міністерством пошт і телеграфів І.Паливода, товариш міністра народної освіти П.Холодний, т.в.о. державного контролера І.Кабачков, державний секретар Л.Шрамченко.

Секретарював: В.Крушинський.

Засідання відчинено о 8 год. вечора.

I.

Слухали: Журнал засідання Ради Народних Міністрів Ч.205.

Постановили: Ухвалити.

II.

Слухали: Доклад військового міністра законопроектів: 1/ про військову раду при міністерстві війни УНР і штати останньої і 2/ про утворення при ГУГШ* комітету по формуванню та організації армії та фльоти УНР.

Постановили: Розгляд законопроектів відкласти до чергового засідання і разом з тим просити військового міністра розіслати їх на попереднє ознайомлення п.п. міністрів та голови колегії постачання.

III.

Слухали: Доклад міністра військового законопроекту про тимчасовий штат пенсійної управи ГУГШ.

Постановили: Ухвалити.

IV.

Слухали: Доклад військового міністра законопроектів про призначення пенсій: 1/ вдові забитого большевиками славетного українського патріота отамана повстанців Дмитра Соколівського³⁰⁸ – Надії Соколівській, 2/ вдові розстріляного большевиками в Житомирі командира 53 Новоград-Волинського полку Кос. Возного – Зої Возній і 3/ тяжко раненому в бою з ворогами України б. начальнику політичного відділу Кошу Слобідської України сотнику Івану Попову.

Постановили: 1/ Приймаючи на увагу величезні послуги перед рідним краєм забитого большевиками отамана повстанців Д.Соколівського, Рада Міністрів ухвалила: призначити вдові його – Надії Со-

---

* Головне управління Генерального штабу. – Ред.

колівській одноразову допомогу в розмірі 16.800 гр. і щорічну пенсію в розмірі 16.800 гр. на рік, починаючи з 5 серпня 1919 року. 2/ Призначити вдові Возного – Зої Возній щорічну пенсію починаючи з 5 червня 1919 року в розмірі 14.400 гривень на рік і, 3/ Сотнику Попову призначити щорічну пенсію починаючи з 1 травня 1918 року в розмірі 19.200 гривень на рік, розмір всіх зазначених пенсій встановлюється до прийняття пенсійного закону з тим, що по прийняттю його розмір кожної пенсії не повинен перевищувати пенсійних ставок встановлених для відповідної категорії пенсіонерів.

V.

Слухали: Доклад міністра народного здоров'я й опікування законопроект про асигнування в його розпорядження 808.974.700 гривень на боротьбу з пошестями.

Постановили: 1/ Асигнувати з сум державної скарбниці в розпорядження міністра народного здоров'я й опікування на боротьбу з пошестями одноразово 214.993.100 гривень /в тім числі 10.000.000 гривень на постачання білизною лазень/, на утримання відповідних медично-санітарних установ на протязі жовтня місяця 63.244.060 гривень і на боротьбу з пошестями серед війська і на шляхах, а також на відповідні установи Червоного хресту на листопад і грудень місяці 28.987.920 гривень, віднесши ці видатки за рахунок § I надзвичайних видатків по кошторису міністерства народного здоров'я й опікування 1919 року. 2/ Щодо видатків на боротьбу з пошестями серед населення на листопад і грудень 1919 року, то з огляду на внесення закону про надання міським та земським самоврядуванням права встановляти й переводити спеціальні збори, розмір асигнування коштів міським і земським самоврядуванням на ці місяці не встановляти до в'яснення результатів цього збору. 3/ Доручити міністрові народного здоров'я й опікування видавати з зазначеного кредиту допомоги самоврядуванням на боротьбу з пошестями при умові, що все майно, яке має бути закуплено на скарбові гроші медично-санітарними установами міського і земського самоврядування, вважатиметься власністю держави і залишається в розпорядженні міністерства здоров'я й опікування, яке має право в міру потреби пересовувати його в інші місцевості.

Оригінал за належними підписами.

З оригіналом згідно:

Секретар Ради Народних Міністрів

[Підпис]

ЦДАВО України. Ф. 1065. – Оп.1. – Спр.16. – Арк.108-108 зв. Машинопис. Засвідчена копія.

**ЖУРНАЛ
засідання Кабінету Народних Міністрів**

07.10. 1919 р.
Ч.208

Головував: І.Мазепа.

Присутні міністри: Д.Одрина, Б.Мартос, А.Лівицький, О.Безпалко, С.Тимошенко, С.Вітик, М.Шадлун, П.Красний, М.Ковалевський, Т.Черкаський, в.о. військового міністра В.Петров, державний інспектор А.Певний, державний секретар Л.Шрамченко.

На засіданні були присутніми: голова Директорії С.Петлюра, члени Директорії Ф.Швець і А.Макаренко і голова колегії постачання М.Стасюк.

I.

Слухали: Журнал засідання Кабінету Народних Міністрів Ч.206.

Постановили: Ухвалити.

II.

Слухали: Доклад керуючого міністерством закордонних справ проекту ноти до держав світу.

Постановили: Ноту ухвалити з поправками, внесеними на засіданні Кабінету Міністрів.

III.

Слухали: Внесення міністра праці в справі посилки трьох делегатів на Конгрес працюючих в Вашингтоні.

Постановили: Визнати принципово бажаним посилку від України делегації на Конгрес працюючих, обговорення ж кандидатур відкласти до чергового засідання.

IV.

Слухали: Доклад військового міністра та міністра закордонних справ в справі наближення терміну, на який було завішено зброю з поляками.

Постановили: Негайно послати до Головної польської команди телеграму, запропоновану військовим міністром з поправками, внесеними на засіданні Кабінету Міністрів. 2/ На завтра, 8 жовтня, зібрати нараду з участю: Директорії, представників Кабінету Міністрів, голови колегії постачання і Президента п. [Є.]Петрушевича, на якій ухвалити повні директиви для голови місії до Польщі п. А.Лівицького з метою негайного його від'їзду до Варшави.

V.

Слухали: Доклад в справі прискорення товарообміну з Румунією.

Постановили: Ухвалити взавтра ж вислати до Румунії п. [В.]Короле-

ва³⁰⁹ для прискорення справ товарообміну, а на далі визнати бажаним командировання до Румунії міністрів фінансів і народного господарства, як для остаточного налагодження справи товарообміну з Румунією, так і для необхідних розв'язань фінансових питань. Крім того визнати принципово необхідним вислати окремого представника уряду до Відня.

Оригінал за належними підписами.

З оригіналом згідно:

Секретар Ради Народних Міністрів

[Підпис]

*ЦДАВО України. Ф. 1065. – Оп.1. – Спр.16. – Арк.109–109зв. Машинопис.
Засвідчена копія.*

№ 220

ЖУРНАЛ засідання Ради Народних Міністрів

*09.10. 1919 р.
Ч.209*

Головував: І.Мазепа.

Присутні міністри: М.Шадлун, І.Огієнко, С.Тимошенко, С.Вітик, Б.Мартош, Т.Черкаський, П.Красний, в.о. військового міністра В.Петров, товариші міністрів: І.Чорноус і П.Холодний, т.в.о. державного контролера І.Кабачков, державний секретар Л.Шрамченко.

Секретарював: В.Крушинський.

Засідання відчинено о 8 год. вечора.

I.

Слухали: Журнал засідання Ради Народних Міністрів Ч.207.

Постановили: Ухвалити.

II.

Слухали: Доклад міністра шляхів про асигнування в його розпорядження 60.000.000 гривень на відновлення зруйнованих залізничних й шосових будовань.

Постановили: Ухвалити, асигнувавши по законопроекту 60.000.000 гривень.

III.

Слухали: Доклад міністра шляхів про асигнування в його розпорядження 4.449.000 гривень на спорудження переправ в Могилеві-Подільському.

Постановили: Ухвалити.

IV.

Слухали: Доклад міністра шляхів проекту постанови про відкриття на ст. Козятин залізничної Середньої технічної школи і про асигнування 109.000 гривень.

Постановили: Проект постанови ухвалити, додавши до нього, що 1/ утримання персонального складу провадиться по штатах, встановлених законом 14 січня 1919 року для технічних шкіл МНО* і 2/ Починаючи з 1 січня 1920 року кошти на утримання цієї школи відпускати щорічно в кошторисному порядку.

Головування приймає міністр народного господарства

М.Шадлун.

V.

Слухали: Доклад міністра внутрішніх справ про патріотичний вчинок громадян м. Ориніна, які під час наступу большевиків на Кам'янець в березні місяці б.р. задержували дезертирів, що тікали з скарбовими коштами, відбирали від них ці кошти і передавали як самих дезертирів, так і відібрані гроші губернiальному комісарові та прохання, в ознак їх вчинку, асигнувати для утворення кооперативу в м. Ориніні з відібраних грошей в сумі 1.329.204 гривень – 300.000 гривень.

Постановили: Маючи на увазі високопатріотичний вчинок громадян м. Ориніна, Рада Міністрів ухвалила асигнувати в розпорядження міністра внутрішніх справ 300.000 гривень для видачі їх громадянам м. Ориніна на заснування кооперативу.

VI.

Слухали: Доклад міністра внутрішніх справ законопроекту про зміну законів 26 січня і 4 серпня 1919 року "Про поповнення армії та фльоти УНР".

Постановили: Ухвалити, виклавши п.1. так: "Срок служби для прийнятих до війська на підставі закону 26 січня 1919 року вираховується: для прийнятих з 1 січня до 1 квітня – з 1 квітня, для прийнятих – з 1 квітня до 1 липня – з 1 липня, для прийнятих з 1 липня до 1 жовтня – з 1 жовтня і для прийнятих з 1 жовтня до 1 січня – з 1 січня".

VII.

Слухали: Доклад міністра внутрішніх справ проекту правил про розгрузку м. Кам'янця.

Постановили: Проект ухвалити з поправками, а саме: 1/ ввести в склад комісії по розгрузці м. Кам'янця представників від колегії поста-

---

* Міністерство народної освіти – Ред.

чання і міського самоврядування та замінити в п.1. слово: "диктатури" на слово "уряду З.О.". По п.3 надати комісії право встановлювати кожним окремім випадку термін, на протязі якого повинні бути переведені в життя її постанови про виселення, але термін цей повинен бути не меншим від 5 діб і не довшим 2 тижнів з дня винесення постанови.

По п. V встановити, що оскарження допускаються лиш на постанову комісії про евакуації державної чи громадської установи. Срок для подачі скарг встановити двохденний, з дня повідомлення про евакуацію. Зазначені скарги вирішуються головою Ради Народних Міністрів в порозумінні з відповідним міністром.

Головування приймає голова Ради Народних Міністрів І.Мазепа.

VIII.

Слухали: Доклад міністра ісповідань законопроект про тимчасові штати Українського Церковного Синоду і його канцелярії.

Постановили: 1/ Розгляд законопроект відкласти до чергового засідання, доручивши міністрові ісповідань порозумітися в справі його з державним контролером як міністром фінансів. 2/ Поставити на повістку засідання Кабінету, що відбудеться взавтра, питання в справі відновлення діяльності Церковного Синоду.

IX.

Слухали: Доклад міністра ісповідань проекту про видачу авансом в його розпорядження 100.000 гривень в рахунок кошторису 1919 р.

Постановили: З огляду на можливість переведення цієї справи адміністративним порядком, законопроект зняти з черги.

X.

Слухали: Доклад міністра по справах Галичини проекту постанови про асигнування в його розпорядження 2.600.000 гривень на оборудовання й тимчасові видатки по міністерству до часу дефінітивного затвердження штатів.

Постановили: Асигнувати на зазначену мету 1.658.600 гривень, з тим, щоб гроші в сумі 250.000 гривень, які винно міністерство преси й пропаганди міністерству по справах Галичини за часопис "Галицьке Слово" були записані до прибутків скарбу.

XI.

Слухали: Доклад міністра фінансів проекту постанови про збільшення граничної ціни на цукор.

Постановили: Ухвалити.

XII.

Слухали: Доклад заступника міністра народної освіти проекту постанови про асигнування в розпорядження міністра народної освіти 40.000.000 гривень на видання підручників, шкільних книжок і шкільного приладдя для шкіл всіх типів.

Постановили: 1/ Асигнувати в розпорядження міністра народної освіти на зазначену мету 20.000.000 гривень і 2/ Постановити, що міністерство народної освіти, при видачі допомог видавництвам на дру-

кування підручників та інше обов'язково мусить мати від них гарантії в тім, що ціни на книги та інше встановлюватимуться відповідно ринку місця видання їх.

XIII.

Слухали: Інформації міністра ісповідань про порядок майбутньої присяги Директорії, правительства, війська і урядовців та доклад законопроекту в справі цієї присяги.

Постановили: Порядок переведення присяги ухвалити, розгляд законопроекту відкласти до чергового засідання Кабінету Міністрів.

XIV.

Слухали: Доклад міністра внутрішніх справ проекту постанови про асигнування в його розпорядження 170.900 гривень на улаштування свята в зв'язку з урочистою присягою Директорії, правительства і військ.

Постановили: Ухвалити.

XV.

Слухали: Доклад міністра фінансів про підвищення цін на спирт з 75 гривень до 100 гривень за градус.

Постановили: Ухвалити.

XVI.

Слухали: Доклад військового міністра законопроекту про статут Бойового хреста та Бойової медалі "Республіки".

Постановили: Ухвалити, викресливши ст. 32 та додавши примітку до ст. [...] і до ст. 59. Крім того додати ст.: "Кількість орденів Бойового хреста та Бойової медалі "Республіки", яка може бути видана, встановлюються на кожну компанію окремим законом".

Засідання зачинено о 12 годині вночі.

Оригінал за належними підписами.

З оригіналом згідно:

Секретар Ради Народних Міністрів

[Підпис]

ЦДАВО України. Ф. 1065. - Оп.1. - Спр.16. - Арк.110-111 зв. Засвідчена копія. Машинопис.

ЖУРНАЛИ
засідань Кабінету Народних Міністрів

№ 221

10.10. 1919 р.
Ч.210

Головував: І.Мазепа.

Присутні міністри: Д.Одрина, М.Шадлун, Т.Черкаський, О.Безпалко, Б.Мартос, І.Огієнко, С.Вітик, П.Красний, А.Лівицький, в.о. військового міністра В.Петров, керуючий міністерством пошт і телеграфів І.Паливода, державний секретар Л.Шрамченко.

На засіданні були присутні заступник головного державного інспектора [А.]Певний і помічник того ж інспектора [І.]Романченко.

I.

Слухали: Внесення міністра преси й пропаганди про порушення встановленого порядку ухвали і оголошення законодавчих актів державної ваги неправильним оголошенням декрету Директорії від 7 жовтня б.р. про Священний Синод.

Постановили: Вважаючи оголошення декрету Директорії УНР від 7 жовтня порушенням: 1/ встановленого порядку опублікування державних актів і 2/ прав Кабінету Народних Міністрів, Кабінет Міністрів постановив підтвердити, що всі акти державного значення повинні оголошуватися виключно міністерством преси і пропаганди через державну канцелярію і просити голову Ради Народних Міністрів звернутись особисто до Директорії з проханням про відповідне розпорядження аби не повторювалось на далі зазначених випадків; разом з тим, звернути увагу Головного отамана на те, що в окремих виданнях військової влади Декларація правительства від 26 вересня б. року оголошена без підпису всіх міністрів, як то мається в оригіналі цього державного акту, що являється безумовно недопустимим, рівно як і надрукування лише в "Україні" ноти до держав світу від 3 жовтня.

II.

Слухали: Внесення міністра фінансів про необхідність прискорити друку Вістника державних законів.

Постановили: Просити міністра преси й пропаганди вжити всіх заходів для своєчасного оголошення законів.

III.

Слухали: Внесення міністра ісповідань про скликання Священного Синоду.

Постановили: Скликання Синоду визнати бажаним, але беручи на увагу невідповідність існуючого закону про Українську автокефальну церкву від 1 січня б.р. принципам правильного устрою церкви в демократичній Українській республіці, доручити міністру ісповідань внести проект нового закону.

IV.

Слухали: Внесення міністра ісповідань проектів присяги Директорії, уряду і війська та проект універсалу Директорії УНР.

Постановили: Доручити комісії в складі міністрів: Безпалко, Огієнко, Одрини, Петрова, Мартоса, Красного й Шрамченко переробити форми присяги і універсала згідно думкам висловленим Кабінетом.

V.

Слухали: Доклад головою Ради Міністрів листа міністра праці Безпалка про демісію.

Постановили: Остаточного обговорення цієї справи відкласти до слідуючого засідання Кабінету.

VI.

Слухали: Внесення міністра закордонних справ про асигнування [20] мільйонів гривень на інформації за кордоном.

Постановили: Відкласти до в'яснення точного розміру потрібних коштів.

VII.

Слухали: Внесення міністра закордонних справ про асигнування коштів на утримання польської місії з проектом штатів цієї місії.

Постановили: 1/ Асигнувати в розпорядження голови місії до Польщі 500 тисяч марок, доручивши міністру фінансів видати відповідну суму в Українській валюті по існуючому курсу. 2/ Проекти штатів передати на розгляд фінансової комісії для затвердження далі в існуючому порядку. 3/ Просити голову місії з'ясувати умови життя в Польщі, подбати про скорочення видатків по місії.

Оригінал за належними підписами.

З оригіналом згідно:

Секретар Ради Народних Міністрів

[Підпис]

ЦДАВО України. Ф. 1065. - Оп.1. - Спр.16. - Арк.112-112 зв. Машинопис. Засвідчена копія.

11.10. 1919 р.

4.210[a]

Головував: І.Мазепа.

Присутні міністри: Д.Одрина, М.Шадлун, П.Красний, Т.Черкаський, С.Тимошенко, в.о. військового міністра В.Петров, керуючий міністерством пошт і телеграфів І.Паливода, державний секретар Л.Шрамченко, А.Лівицький.

I.

Слухали: Внесення міністра народного господарства кандидатури О.Мицюка на посаду товариша міністра народного господарства.

Постановили: Ухвалити.

II.

Слухали: Інформації міністра народного господарства і військового в справі закупок в Румунії.

Постановили: Прийняти до відому.

III.

Слухали: Інформації голови Ради Народних Міністрів про зроблені президентом п. [Є.]Петрушевичем без порозуміння з правительством та військовою владою Наддніпрянської України розпорядження про евакуацію Проскурова, Кам'янця і інш., що викликало паніку в цих містах, Жмеринці та інш.

Постановили: Просити голову Ради Народних Міністрів звернутись з листом до п. Петрушевича, зазначивши на недопустимість подібних розпоряджень без попереднього порозуміння з правительством та військовою владою Наддніпрянщини.

IV.

Слухали: Доклад голови Ради Народних Міністрів в справі арешту і суду над сотником Сіяком.

Постановили: Підтвердити свою постанову від 25 липня б.р. /Журнал Ч.156/ про безпідставне звинувачення п. Сіяка в дезертирстві і просити голову Ради Народних Міністрів звернутись до Головного отамана з відповідним листом з метою попередження вироку суду в цій справі.

V.

Слухали: Внесення міністра юстиції п. А.Лівицького про тимчасове доручення керування міністерством юстиції на час його від'їзду члену консультації міністерства юстиції Володимирові Лихопою.

Постановили: Ухвалити.

VI.

Слухали: Внесення керуючого міністерством закордонних справ про командування члена ради міністра єврейських справ Бограда радником політичної місії до Польщі.

Постановили: Ухвалити.

VII.

Слухали: Доклад листа Всеукраїнської ради селянських депутатів в справі розстрілу члена ЦК спілки Діяченка³¹⁰ в Київській групі військ.

Постановили: Просити голову Ради Народних Міністрів звернутись до пана Головного отамана з проханням про негайне призначення розсліду в справі розстрілу Діяченка. Постанову цю оголосити в пресі.

VIII.

Слухали: Проект оповіщення від Директорії УНР до народу в зв'язку з присягою.

Постановили: Проект ухвалити.

IX.

Слухали: Доклад про проектуємий ритуал урочистої присяги Директорії, правительства, військ та урядовців, а також проект тексту урочистої обітниці.

Постановили: 1/ Порядок присяги ухвалити, доручивши виступити під час свята з промовами від імені уряду міністрам п.п. Одрині і Безпалку.

2/ Проекти текстів урочистої обітниці ухвалити.

3/ Маючи на увазі формальні перешкоди, які можуть стояти на шляху принесення присяги Галицькою армією, доручити військовому міністрові розробити законопроект про комплектування Галицької армії, порядок і форму присяги та підлеглисть її Головному командуванню Української армії.

X.

Слухали: Внесення керуючого міністерством закордонних справ п. Лівичького про необхідність призначення на час його від'їзду тимчасово керуючого міністерством.

Постановили: Тимчасово керування міністерством закордонних справ, на час від'їзду п. Лівичького, покласти на голову Ради Народних Міністрів.

Оригінал за належними підписами.

З оригіналом згідно:

Секретар Ради Народних Міністрів

В.Крушинський

ЦДАВО України. Ф. 1065. – Оп.1. – Спр.16. – Арк.113–113 зв. Машинопис. Засвідчена копія.

ЖУРНАЛ
засідань Ради Народних Міністрів

№ 223

13.10. 1919 р.
Ч.211

Головував: І.Мазепа.

Присутні міністри: Д.Одрина, М.Шадлун, Б.Мартос, Т.Черкаський, С.Тимошенко, П.Красний, О.Безпалко, в.о. військового міністра В.Петров, керуючий міністерством пошт і телеграфів І.Паливода, товариші міністрів: П.Холодний і І.Чорноус, т.в.о. державного контролера І.Кабачков, державний секретар Л.Шрамченко.

I.

Слухали: Журнал засідання Ради Народних Міністрів Ч.209.

Постановили: Ухвалити.

II.

Слухали: Доклад міністра народного господарства законопроекту про асигнування 600.000.000 гривень для видачі позики українській сільськогосподарській спілці "Централ".

Постановили: 1/ Доручити Державному банку із встановленого відсотка кредитувати центральні і місцеві кооперативні об'єднання України під гарантією міністерства народного господарства на загальну суму до 600.000.000 гривень. Зазначене фінансування переводити кожний раз з дозволу міністра фінансів згідно з планами, представлені відповідними кооперативними об'єднаннями і затвердженими міністром народного господарства. 2/ Встановлення порядку та умов користування позиками з цього кредиту покладається на міністра фінансів в порозумінні з міністром народного господарства.

III.

Слухали: Доклад міністра ісповідань законопроекту тимчасових штатів Українського Церковного Синоду і його канцелярії.

Постановили: Ухвалити з поправками, а саме: слово "Церковного Синоду" замінити на "Священного Синоду", асигнувавши по п. 2 на утримання Синоду і канцелярії 101.700 гривень, на потреби, зазначені в п.1. примітці до штатів – до 100.000 гривень. По пункту 3 асигнувати 100.000 гривень. Пункт 4 викреслити. В тимчасових штатах Синоду залишити посади: віце-директора – 1, діловодів старших – 2, бухгалтерів – 1, урядовців І-й ранги – 2 і урядовців II ранги – 1. Примітку § 3 до штатів викреслити.

IV.

Слухали: Доклад міністра ісповідань законопроекту про відпуск з

коштів державної скарбниці 504.000 гривень на переведення в життя українізації Служби Божої.

Постановили: Асигнувати на зазначену мету 264.000 гривень.

V.

Слухали: Доклад міністра преси й пропаганди про асигнування в його розпорядження 20.000.000 гривень на організацію експедиції міністерства преси й пропаганди.

Постановили: Асигнувати в розпорядження міністра преси й пропаганди авансом на зазначену мету 10.000 гривень, доручивши міністрові преси й пропаганди внести в найближчим часі до Ради Міністрів план та обрахунки необхідних видатків щодо організації зазначеної експедиції.

Оригінал за належними підписами.

З оригіналом згідно:

Секретар Ради Народних Міністрів

[Підпис]

*ЦДАВО України. Ф. 1065. – Оп.1. – Спр.14. – Арк.181–181зв. Машинопис.
Засвідчена копія.*

№ 224

15.10. 1919 р.

Ч.212

Головував: І.Мазепа.

Присутні міністри: М.Шадлун, С.Тимошенко, О.Безпалко, Б.Мартос, Д.Одріна, Т.Черкаський, П.Красний, С.Вітик, в.о. військового міністра В.Петров, товариші міністрів: П.Холодний, І.Чорноус, т.в.о. державного контролера І.Кабачков, заступник головного державного інспектора А.Певний, державний секретар Л.Шрамченко.

Секретарював: В.Крушинський.

На засідання завітав Головний отаман С.Петлюра.

Засідання відчинено о 8 год. вечора.

I.

Слухали: Журнал засідання Ради Народних Міністрів Ч.211.

Постановили: Ухвалити.

II.

Слухали: Доклад міністра праці проекту постанови про висилку де-

легації УНР на Конгрес по справах робітничого законодавства у Вашингтоні та про асигнування на її утримання 2.552.000 гривень.

Постановили: 1/ Послати на Конгрес до Вашингтону делегацію УНР, асигнувавши на її утримання 2.552.000 гривень. 2/ Визнати, що поїздка делегації крім своєї прямої мети, повинна бути використана всіма міністерствами для різних доручень та інше. 3/ Встановити, що делегація ця має вирушити з Кам'янця і вважатись остаточно сформованою лише по одержанні потрібних перепусків для виїзду за кордон.

III.

Слухали: Доклад /словесний/ Головного отамана в справі становища наших полонених за кордоном та про необхідність вжити всіх дипломатичних та інших заходів, як до повернення їх на батьківщину, так і до поліпшення їх стану.

Постановили: Просити п.п. міністрів народного здоров'я, військового та закордонних справ подати на чергове засідання в цій справі доклад.

IV.

Слухали: Повідомлення міністра народного здоров'я про смерть голови філії Червоного хреста п. [А.]В'язлова.

Постановили: 1/ Заслухавши повідомлення, Рада Міністрів вшанувала пам'ять небіжчика вставанням і ухвалила висловити співчуття з приводу смерті п. А.В'язлова. 2/ Прийняти похорони його на державні кошти і 3/ Просити п. державного секретаря покласти на труну небіжчика від імені Ради Міністрів вінок.

V.

Слухали: Внесення Головного отамана в справі мір боротьби з дезерцією.

Постановили: Заслухавши повідомлення міністра внутрішніх справ, що в міністерстві розробляється відповідний законопроект, Рада Міністрів ухвалила просити міністра внутрішніх справ внести зазначений законопроект як найскорше на розгляд Ради Міністрів.

VI.

Слухали: Позачерговий доклад в справі фінансового стану держави.

Постановили: Обговорення докладу відкласти до чергового засідання Ради Міністрів.

VII.

Слухали: Доклад міністра внутрішніх справ листа губерніального комісара Волині в справі становища адміністративного апарата в губернії та порушення в зв'язку з цим питання про поліпшення матеріального стану служачих.

Постановили: Доклад прийняти до відому і просити міністра праці разом з державним секретарем та в порозумінні з зацікавленими міністрами розробити проект мір, щодо поліпшення матеріального стану служачих як центральних, так і місцевих установ.

Головування приймає міністр фінансів Б.Мартос.

VIII.

Слухали: Доклад міністра шляхів законопроекту про охорону залізниць України.

Постановили: Ухвалити. Згідно з заявою міністра праці заноситься до журналу, що він залишився при окремій думці і голосував принципово проти законопроекту.

IX.

Слухали: Доклад заступника головного державного інспектора проекту постанови про асигнування в розпорядження головного державного інспектора 7.066.385 гривень на утримання інспектури на серпень – грудень 1919 р.

Постановили: Ухвалити.

Засідання зачинено о 12 годині ночі.

Оригінал за належними підписами.

З оригіналом згідно:

Секретар Ради Народних Міністрів

[Підпис]

ЦДАВО України. Ф. 1065. – Оп.1. – Спр.16. – Арк.116–116 зв. Машинопис. Засвідчена копія.

№ 225

16.10. 1919 р.

Ч.213

Головував: І.Мазепа.

Присутні міністри: М.Шадлун, Б.Мартос, О.Безпалко, С.Вітик, Д.Одрина, Т.Черкаський, керуючий міністерством пошт і телеграфів І.Паливода, в.о. військового міністра В.Петров, П.Красний, товариші міністрів: І.Чорноус, В.Старосольський, П.Холодний, т.в.о. державного контролера І.Кабачков, державний секретар Л.Шрамченко.

Секретарював: В.Крушинський.

Засідання відчинено о 7 1/2 год. вечора.

I.

Слухали: Журнал засідання Ради Народних Міністрів Ч.212.

Постановили: Ухвалити.

II.

Слухали: Доклад заступника міністра земельних справ постанови про командировання за кордон для вивчення сільськогосподарського машинознавства агронома Полинця та про асигнування на видатки на цю командировку 120.000 карбованців.

Постановили: Відхилити.

III.

Слухали: Доклад військового міністра проекту постанови про асигнування в його розпорядження 60.000 гривень для видачі допомоги старшині П.Кравчуку за втрачене ним під час боротьби з ворогами України власне майно.

Постановили: Асигнувати в розпорядження військового міністра 8.700 карб. для видачі їх Кравчукові в повернення його видатків з власних коштів на формування та харчування організованого ним партизанського отряду.

IV.

Слухали: Доклад військового міністра проекту постанови про привласнення звання "військовий інженер-політехнік" особам, які скінчили повний курс Військової інтендантської академії.

Постановили: Зазначений доклад передати на висновок по департаменту професійної освіти міністерства народної освіти з тим, щоб на засідання, яке обмірковуватиме це питання, були закликані представники від фахівців інженерів та інтендантства.

V.

Слухали: Доклад /словесний/ міністра фінансів в справі фінансового стану держави.

Постановили: Прийняти до відома.

Оригінал за належними підписами.

З оригіналом згідно:

Секретар Ради Народних Міністрів

В.Крушинський

*ЦДАВО України. Ф. 1065. – Оп.1. – Спр.16. – Арк.117–117 зв. Машинопис.
Засвідчена копія.*

17.10. 1919 р.

Ч.214

Головував: Д.Одрина.

Присутні міністри: М.Шадлун, Б.Мартос, П.Красний, С.Вітик, О.Безпалко, І.Огієнко, в.о. військового міністра В.Петров, Т.Черкаський, товариш міністра земельних справ І.Чорноус, керуючий справами Директорії М.Миронович, т.в.о. державного контролера І.Кабачков, державний секретар Л.Шрамченко.

Секретарював: В.Крушинський.

Засідання відчинено о 7 1/2 год. вечора.

I.

Слухали: Журнал засідання Ради Народних Міністрів Ч.213.

Постановили: Ухвалити.

II.

Слухали: Доклад міністра єврейських справ постанови Директорії від 16 жовтня б.р. в справі не затвердження Директорією ухваленої Радою Народних Міністрів постанови про асигнування в розпорядження міністра єврейських справ 20 мільйонів гривень на допомогу біднішому єврейському населенню, що постраждали від погромів та про передачу цього закону до міністра єврейських справ на нове його перероблення.

Постановили: Заслухавши постанову Директорії, Рада Міністрів ухвалила підтвердити свою постанову від 3 жовтня б.р. про ухвалу зазначеної асигновки і просити п. державного секретаря разом з міністром єврейських справ знову докласти цей законопроект на затвердження Директорії.

Головування приймає голова Ради Народних Міністрів І.Мазепа.

III.

Слухали: Доклад в справі асигнування коштів на утримання президії комісії Трудового конгресу та його канцелярії всього в розмірі 1.324.800 гривень.

Постановили: Прохати п. [С.]Вітика в порозумінні з п. державним контролером з'ясувати справу щодо раніш асигнованих Трудовому конгресу /23/III/ 1.000.000 карбованців та особистого складу членів комісії та канцелярій конгресу.

IV.

Слухали: Доклад військового міністра проекту постанови про зміну і доповнення закону 16 лютого про тимчасові правила польового контролю.

Постановили: Відхилити.

V.

Слухали: Доклад військового міністра законопроекту про встановлення рангів військової служби в армії Української Народної Республіки.

Постановили: Законопроект відхилити, доручивши військовому міністрові розробити для внесення в Раду Міністрів законопроект про принципи організації армії.

VI.

Слухали: Доклад військового міністра про асигнування в його розпорядження кредиту військового фонду на видатки по переліку кредитів на вересень – грудень 1919 року.

Постановили: Доклад зняти з черги і надіслати на попередні висновки до міністра фінансів та державного контролера.

VII.

Слухали: Доклад міністра фінансів проекту постанови про видачу допомоги службовцям та охороні експедиції заготовок державних паперів за видатну працю на користь УНР за час евакуації з м. Станіслава до м. Кам'янця на Поділлі.

Постановили: Ухвалити.

VIII.

Слухали: Доклад міністра фінансів проекту постанови про зміну штатів головної скарбниці.

Постановили: Ухвалити.

IX.

Слухали: Доклад міністра шляхів проекту постанови про перехід до урядового керування УНР приватних південних під'їзних шляхів та Житомирської залізниці.

Постановили: Ухвалити.

X.

Слухали: Доклад міністра ісповідань законопроект про обов'язковість української мови в дисертаціях та їх обороні на вчені ступені в Київській духовній академії.

Постановили: Ухвалити.

Головування приймає заступник голови Ради Народних Міністрів Д.Одріна.

XI.

Слухали: Внесення міністра внутрішніх справ про надання йому права витратити лишки кредитів на утримання міліції на придбання для неї одягу та взуття.

Постановили: Надати право міністрові внутрішніх справ витратити лишки кредитів від утримання міліції на придбання для неї одягу та взуття.

XII.

Слухали: Внесення міністра фінансів про надання йому права продавати в надзвичайних випадках спирт і цукор по вільній ціні на ринок.

Постановили: Дозволити міністрові фінансів в надзвичайних випадках продавати в порозумінні з міністром народного господарства спирт і цукор на ринок по вільних риночних цінах, але не нижче твердих.

XIII.

Слухали: Внесення голови Ради Народних Міністрів в справі заснування державного архіву.

Постановили: Просити міністра ісповідань, державного секретаря і міністра преси й пропаганди виробити на слідуюче засідання Ради Міністрів законопроект в справі заснування державних архівів.

Оригінал за належними підписами.

З оригіналом згідно:

Секретар Ради Народних Міністрів

В.Крушинський

ЦДАВО України. Ф. 1065. – Оп.1. – Спр.16. – Арк.118–119. Машинопис. Засвідчена копія.

№ 227

ЖУРНАЛ

засідання Кабінету Народних Міністрів

17.10. 1919 р.

Головував: І.Мазепа.

Присутні міністри: Д.Одрина, М.Шадлун, Б.Мартос, П.Красний, С.Тимошенко, С. Вітик, О.Безпалко, в.о. військового міністра В. Петров, Т.Черкаський, державний секретар Л.Шрамченко.

І.

Слухали: Внесення міністра народного здоровля та опікування кандидатури професора Д.К.Заболотного³¹¹ на посаду члена ради міністрів народного здоровля й опікування.

Постановили: Кандидатуру ухвалити, призначивши професору Заболотному крім звичайного утримання на посаді ще 14.000 гривень на місяць за спеціальні роботи по боротьбі з пошестями.

Оригінал за належними підписами.

З оригіналом згідно:

Секретар Ради Народних Міністрів

В.Крушинський

ЦДАВО України. Ф. 1065. – Оп.1. – Спр.16. – Арк.119а. Машинопис. Засвідчена копія.

ЖУРНАЛИ
засідань Ради Народних Міністрів

№ 228

20.10. 1919 р.
Ч.217

Головував: Д.Одрина.

Присутні міністри: С.Тимошенко, І.Огієнко, О.Безпалко, Т.Черкаський, П.Красний, М.Шадлун, С.Вітик, в.о. військового міністра В.Петров, товариші міністрів: П.Холодний і В.Старосольський, головний державний інспектор [В.]Кедровський, т.в.о. державного контролера І.Кабачков, державний секретар Л.Шрамченко.

Секретарював: В.Крушинський.

На засіданні були присутніми: член Директорії Ф.Швець і керуючий справами Директорії М.Миронович.

Засідання відчинено о 8-й год. вечора.

I.

Слухали: Журнал засідання Ради Народних Міністрів Ч. 214.

Постановили: Ухвалити.

II.

Слухали: Доклад проекту постанови про асигнування в розпорядження міністра юстиції з коштів державної скарбниці 500.000 гр. на видатки по Особливій слідчій комісії для розслідування протиеврейських погромних подій.

Постановили: Асигнувати в розпорядження міністра юстиції авансом на зазначену мету 200.000 гривень.

III.

Слухали: Доклад головного державного інспектора в справі відшкодування населенню та окремим особам за пограбоване у них майно та взагалі за збитки від військових подій.

Постановили: Просити військового міністра в ближчому часі внести до Ради Міністрів законопроект про заснування комісії по відшкодуванням, до якої комісії і передати ці доклади.

IV.

Слухали: Доклад поправок, внесених комісією міністрів згідно з постановою Кабінету Міністрів від 18 жовтня до незатверджених Директорією штатів державного інспекторіату.

Постановили: Поправки прийняти зі змінами, а саме: в штаті Ч.10 залишити інструктора-інформатора та зрівняти оклади діловодів інспекторіату з окладами утримання діловодів штабів Дієвої Армії.

V.

Слухали: Інформації головного державного інспектора про становище на фронті та стан окремих військових груп та частин.

Постановили: Прийняти до відома.

VI.

Слухали: Інформації військового міністра в справі військового стану.

Постановили: Прийняти до відома.

VII.

Слухали: Інформації міністра шляхів про військове становище.

Постановили: Прийняти до відома.

VIII.

Слухали: Доклад заступника міністра народної освіти проекту постанови про прийняття на державні кошти розходів по похоронах б. товариша міністра народної освіти Юхима Щириці, замученого большевиками.

Постановили: Проект постанови ухвалити і крім того призначити вдові п. Щириці – В.Щириці одноразову допомогу в 30.000 гривень.

IX.

Слухали: Внесення державного секретаря про заснування в ознаменування свята роковин відкриття Кам'янецького університету при цім університеті 10 державних стипендій дітям селян та робітників.

Постановили: Просити міністра освіти разом з ректором університету п. Огієнком та державним контролером розробити на завтра проект закону про заснування при Кам'янецькім університеті 10 державних стипендій для дітей селян та робітників.

X.

Слухали: Доклад міністра ісповідань про реквізиції помешкань установ, підлеглих міністерству ісповідань без порозуміння з міністерством.

Постановили: Заслухавши доклад, Рада Міністрів ухвалила висловити побажання, аби всі реквізиції помешкань установ провадились лише після відповідних порозумінь з зацікавленими відомствами.

Засідання зачинено об 11 1/4 год. вечора.

Оригінал за належними підписами.

З оригіналом згідно:

Секретар Ради Народних Міністрів

В.Крушинський

ЦДАВО України. Ф. 1065. – Оп.1. – Спр.16. – Арк.121-121 зв. Машинопис. Засвідчена копія.

21.10. 1919 р.

Ч.218

Головував: І.Мазепа.

Присутні міністри: С.Тимошенко, М.Шадлун, П.Красний, С.Вітик, Д.Одрина, Т.Черкаський, в.о. військового міністра В.Петров, керуючий міністерством пошт і телеграфів І.Паливода, товариші міністрів: І.Чорноус і П.Холодний, заступник міністра фінансів А.Маршинський³¹², головний державний інспектор [В.]Кедровський, т.в.о. державного контролера І.Кабачков, державний секретар Л.Шрамченко.

Секретарював: В.Крушинський.

На засіданні був присутнім: голова колегії постачання М.Стасюк.

Засідання відчинено о 8 1/2 год. вечора.

I.

Слухали: Журнал засідання Ради Народних Міністрів Ч. 217.

Постановили: Ухвалити.

II.

Слухали: Доклад голови колегії постачання, військового міністра, міністра народного здоров'я й опікування і міністра внутрішніх справ про діяльність головного постачання та відповідних міністерств, про плани їх на майбутнє, а також про умови при яких провадиться праця.

Постановили: 1/ Доклади прийняти до відому.

2/ Не підлягає оголошенню.

3/ Просити голову колегії постачання та міністра народного господарства снабжати шпиталі в натурі засобами постачання першої потреби.

4/ Просити міністра внутрішніх справ ввійти до Ради Міністрів в найближчій часі з законопроектом про негайну зміну складу всіх земських управ.

5/ Доручити комісії міністрів в складі міністра фінансів, міністра внутрішніх справ, військового та міністра народного господарства в двохденний речінець внести до Ради Міністрів законопроект про надзвичайний податок на потреби Республіки.

III.

Слухали: Доклад заступника міністра народної освіти законопроекту про заснування для студентів селян та робітників 10 стипендій при Кам'янець-Подільському державному українському університетові в пам'ять його перших роковин.

Постановили: Ухвалити.

IV.

Слухали: Проект привітання Ради Міністрів на ім'я ректора університету з приводу свята роковин Кам'янецького університету.

Постановили: Ухвалити.

Засідання зачинено о 12 год. вночі.

Оригінал за належними підписами.

З оригіналом згідно:

Секретар Ради Народних Міністрів

В.Крушинський

*ЦДАВО України. Ф. 1065. – Оп.1. – Спр.16. – Арк.122–122 зв. Машинопис.
Засвідчена копія.*

№ 230

23.10. 1919 р.

Ч.219

Головував: І.Мазепа.

Присутні міністри: І.Огієнко, О.Безпалко, П.Красний, М.Шадлун, С.Тимошенко, С.Вітик, Д.Одрина, Т.Черкаський, товариші міністрів: П.Холодний і І.Чорноус, заступник міністра фінансів А.Маршинський, заступник міністра юстиції В.Лихопой, т.в.о. державного контролера І.Кабачков, державний секретар Л.Шрамченко.

Секретарював: В.Крушинський.

На засідання завітали: голова Директорії Головний отаман С.Петлюра і член Директорії А.Макаренко та був присутнім голова колегії поставання М.Стасюк.

Засідання відчинено о 8-й год. вечора.

I.

Слухали: Журнал засідання Ради Народних Міністрів Ч. 218.

Постановили: Ухвалити.

II.

Слухали: Доклад в справі асигнування коштів на утримання президії і комісії та канцелярії Трудового конгресу до кінця року.

Постановили: Асигнувати на утримання президії, комісії та канцелярії Трудового конгресу до 1 листопаду 325.700 гривень, доручивши міністру фінансів одночасно з цим асигнуванням закрити невичерпаний

кредит Трудовому конгресові з асигнованого згідно закону від 23 березня б.р. 1.000.000 карбованців.

III.

Слухали: Доклад міністра по справах Галичини проекту статуту комітету по справах допомоги біженцям галичанам та проекту штатів цього комітету.

Постановили: Ухвалити з поправками, а саме: зазначений комітет заснувати при міністерстві народного здоров'я й опікування та встановити: 1/ Голову комітету призначає міністр народного здоров'я й опікування. 2/ при поділі голосів при вирішенні справи, голос голови дає перевагу. В штатах число старших діловодів та діловодів зменшити з 6 до 2, бухгалтерів до 1 з окладом 24 т. гр. на рік, скарбників, духівника та лікаря – викреслити, але додати 1 рахівника з окладом 10.800 гривень на рік. До штатів додати примітку: голова та члени комітету одержують зазначену платню при умові, що вони не займають платних посад в державних громадських установах. В разі вони такі посади займають, то яко голова і члени комісії утримання не одержують, а одержують платню на загальних підставах лише за участь в комісіях.

IV.

Слухали: Доклад заступника міністра юстиції проекту постанови про скасування Верховної слідчої комісії, утвореної на підставі закону 21 грудня 1918 року.

Постановили: Ухвалити.

Головування приймає міністр ісповідань І.Огієнко.

V.

Слухали: Доклад міністра внутрішніх справ проекту тимчасового положення про губерніальних та повітових комісарів.

Постановили: Заслухавши доклад міністра внутрішніх справ в справі положення, Рада Міністрів ухвалила остаточне вирішення питання відкласти до чергового засідання Ради Міністрів.

Головування приймає голова Ради Народних Міністрів І.Мазепа.

VI.

Слухали: Доклад міністра ісповідань проекту постанови про асигнування в його розпорядження 10.000.000 гривень на видання Св. письма, богослужбних і інших книжок української мовою.

Постановили: Законопроект ухвалити, асигнувавши на зазначену мету 4.000.[...] гривень. П.2. законопроекту викреслити.

VII.

Слухали: Позачерговий /словесний/ доклад міністра народного господарства в справі запрошення б. міністром закордонних справ п. В.Темницьким особливої комісії представників закордонних держав для ознайомлення на місці з єврейським питанням на Україні.

Постановили: Справу передати на попереднє обміркування міністру закордонних справ в порозумінні з міністром єврейських справ.

VIII.

Слухали: Доклад словесний міністра народного господарства в справі заснування англо-українського банку.

Постановили: Доручити міністрові народного господарства внести на чергове засідання Ради Народних Міністрів відповідний законопроект в цій справі та просити його цей законопроект розіслати на попереднє ознайомлення всім п.п. міністрам.

IX.

Слухали: Доклад міністра народного господарства законопроекту про доповнення закону 1/ від 14 квітня 1919 року про добові гроші служачим центральних установ, які не одержують окупаційних грошей і 2/ закону від 23 серпня 1919 року про поліпшення матеріального становища служачих урядових установ, перебуваючих в м. Кам'янці.

Постановили: Ухвалити, поширивши на служачих, які призначені на посаді в Кам'янці, але до призначення не були постійними мешканцями Кам'янця закон про добові гроші від 10 лютого б.р.

X.

Слухали: Доклад міністра внутрішніх справ про необхідність по технічних умовах скасувати п. 5 ухваленої Радою Народних Міністрів постанови від 9 жовтня про розгрузку м. Кам'янця на Поділлю.

Постановили: Ухвалити і надати комісії право самій встановляти в кожному окремій випадку строки щодо цієї розгрузки.

Засідання зачинено об 11 год. вечора.

Оригінал за належними підписами.

З оригіналом згідно:

Секретар Ради Народних Міністрів

В.Крушинський

ЦДАВО України. Ф. 1065. – Оп.1. – Спр.16. – Арк.123–124. Машинопис. Засвідчена копія.

ЖУРНАЛ
засідання Кабінету Народних Міністрів

23.10. 1919 р.
Ч.220

Головував: І.Мазепа.

Присутні міністри: Д.Одрина, М.Шадлун, О.Безпалко, Т.Черкаський, П.Красний, керуючий міністерством пошт і телеграфів І.Паливода, товариш міністра народної освіти П.Холодний, головний державний інспектор [В.]Кедровський, державний секретар Л.Шрамченко.

I.

Слухали: Внесення міністра внутрішніх справ кандидатури Григорія Сиротенко на посаду члена ради міністра внутрішніх справ з 19 цього жовтня.

Постановили: Кандидатуру ухвалити.

II.

Слухали: Внесення міністра внутрішніх справ кандидатури Дмитра Кузьмича на посаду начальника штабу Кошу охорони р.л. з 1 серпня 1919 року.

Постановили: Кандидатуру ухвалити.

III.

Слухали: Внесення міністра єврейських справ кандидатури Іллі Гуменера на посаду директора департаменту національного самоврядування з 8 цього вересня.

Постановили: Кандидатуру ухвалити.

IV.

Слухали: Внесення міністра праці кандидатури доктора Степана Стебельського на посаду члена ради міністра з 20 цього жовтня.

Постановили: Кандидатуру ухвалити.

V.

Слухали: Внесення заступника міністра освіти кандидатури професора Івана Боберського³¹³ на посаду фахівця по фізичному вихованню IV класи з 11 вересня.

Постановили: Кандидатуру ухвалити.

VI.

Слухали: Внесення міністра преси й пропаганди кандидатури Миколи Гризодуба на посаду члена ради міністра преси й пропаганди.

Постановили: Кандидатуру ухвалити.

VII.

Слухали: Доклад міністра народного господарства про одержані

відомості в справі відсутності перешкод з боку румунського уряду на переїзд через кордон міністра народного господарства та міністра фінансів.

Постановили: Заслухавши доклад, Кабінет Міністрів визнав необхідним, в зміну своєї постанови від 7 жовтня, командирувати за кордон лише міністра фінансів, доручивши тимчасово керування міністерством фінансів на час відсутності міністра, міністрові народного господарства пану Шадлунові.

VIII.

Слухали: Інформації голови Ради Народних Міністрів в справі нарад у Директорії та міністра праці – п. Безпалко в справі нарад галицьких діячів.

Постановили: Прийняти до відома.

Оригінал за належними підписами.

З оригіналом згідно:

Секретар Ради Народних Міністрів

В.Крушинський

ЦДАВО України. Ф. 1065. – Оп.1. – Спр.16. – Арк.125–125зв. Машинопис. Засвідчена копія.

ЖУРНАЛИ
засідань Ради Народних Міністрів

№ 232

27.10. 1919 р.
Ч.221

Головував: М.Шадлун.

Присутні міністри: П.Красний, Д.Одрина, Б.Мартос, заступник міністра А.Маршинський, С.Стебельський, товариші міністрів: О.Мицюк, В.Старосольський, П.Холодний, А.Лукасевич, І.Чорноус, керуючий міністерством юстиції В.Лихопой, т.в.о. державного контролера І.Кабачков, голова колегії постачання М.Стасюк, державний секретар Л.Шрамченко.

Секретарював: В. Крушинський.

Засідання відчинено о 8-й год. вечора.

I.

Слухали: Журнал засідання Ради Народних Міністрів Ч. 219.

Постановили: Ухвалити.

II.

Слухали: Доклад заступника міністра фінансів проекту закону про надзвичайний одноразовий податок.

Постановили: 1/ Обговоривши зазначений законопроект Рада Міністрів ухвалила доручити міністрові фінансів скласти комісію з представників: міністерства фінансів, міністерства народного господарства, міністерства юстиції, міністерства внутрішніх справ, міністерства єврейських справ та державного контролера, кооперативних, торговельних, промислових, робітничих організацій, губерніальних та міських самоврядувань і Селянської спілки й просити його на протязі одного тижня розробити в цій комісії законопроект про одноразовий надзвичайний податок.

2/ Висловити побажання, аби всі принципові фінансові законопроекти до передачі їх міністерством фінансів в Раду Міністрів переходили через окрему комісію з представниками громадських кіл. головування приймає заступник голови Ради Народних Міністрів Д.Одрина.

III.

Слухали: Доклад міністра фінансів в справі надання йому права поширення закону 30 липня 1919 року на випуск грошових знаків ще на 5.000.000.000 гривень.

Постановили: Ухвалити.

Головування приймає голова Ради Народних Міністрів
І.Мазепа.

IV.

Слухали: Доклад заступника військового міністра проекту постанови про асигнування в розпорядження військового міністра військового фонду [...] гр. на вересень – грудень 1919 року.

Постановили: 1/ Законопроект ухвалити, побільшивши суму асигнування на 41.700.000 гривень по сміті управи по ремонту армії.

2/ Встановити, що в цю суму асигнування залічується також коштовність всіх харчових, фуражних продуктів та іншого, що інтендантство одержує в натурі від міністерства народного господарства і за що воно відповідні суми буде перелічувати.

3/ Весь цукор зреквізований, евакуйований та взятий jako приз військовими частинами, вважається перебуваючим під охороною армії і не може бути проданим без дозволу голови колегії постачання.

Окремі заяви міністра фінансів та голови колегії постачання до цього додаються.

Головування приймає міністр єврейських справ П.Красний.

V.

Слухали: Доклад Голови Ради Народних Міністрів про асигнування в його розпорядження на представництво 300.000 гривень.

Постановили: Ухвалити.

VI.

Слухали: Доклад міністра внутрішніх справ законопроект про асигнування в розпорядження міністерства внутрішніх справ 69.000 гривень на ремонт меблів в помешканні губерніального комісара, яке зайнято головою Ради Народних Міністрів та його канцелярією.

Постановили: Ухвалити.

VII.

Слухали: Доклад міністра внутрішніх справ проекту постанови про асигнування в його розпорядження 4.000.000 гривень на видатки по переведенню в 1919 р. заклик новобранців.

Постановили: Ухвалити в редакції, запропонованій фінансовою комісією /Журнал Ч. 290-а/.

VIII.

Слухали: Доклад тимчасово керуючого міністерством юстиції законопроект про висилку осіб, що прибули на Україну під час большевицького панування.

Постановили: Законопроект відкласти обговоренням до затвердження закону про громадянство.

IX.

Слухали: Доклад заступника міністра закордонних справ проекту постанови про встановлення тимчасових штатів дипломатичних гінців міністерства закордонних справ.

Постановили: Ухвалити.

Х.

Слухали: Доклад заступника міністра земельних справ проекту штатів місцевих установ по справах земельного поліпшення та сільського будівництва.

Постановили: Ухвалити.

Засідання зачинено о 12 1/4 год. ночі.

Оригінал за належними підписами.

З оригіналом згідно:

Секретар Ради Народних Міністрів

В.Крушинський

ЦДАВО України. Ф.1065. – Оп.1. – Спр.16. – Арк.126–127. Машинопис. Засвідчена копія.

№ 233

30.10. 1919 р.

Ч.222

Головував: міністр ісповідань І.Огієнко.

Присутні міністри: П.Красний, Б.Мартос, Д.Одрина, Т.Черкаський, керуючий міністерством пошт і телеграфів І.Паливода, С.Тимошенко, М.Шадлун, товариші міністрів: П.Холодний, В.Старосольський, І.Чорноус, О.Мицюк, заступник міністра праці С.Стебельський, т.в.о. державного контролера І.Кабачков, державний секретар Л.Шрамченко.

Секретарював: В.Крушинський.

Засідання відчинено о 8-й год. вечора.

І.

Слухали: Журнал засідання Ради Народних Міністрів Ч. 221.

Постановили: Ухвалити.

ІІ.

Слухали: Доклад заступника міністра народного господарства про асигнування 10.000.000 гривень в розпорядження міністра народного господарства для видачі позики Кам'янець-Подільській управі в цілях придбання хліба для населення.

Постановили: Заслухавши інформації міністра народного господарства про те, що міністерством розроблено законопроект про асигнування в розпорядження міністра народного господарства 100 мільйонів гривень на видачу позики міським самоврядуванням на закупки в межах України речей першої необхідності, Рада Міністрів постановила доклад міністерства народного господарства ухвалити з тим, що потрібні по докладу кошти повинні будуть черпатися з 100 мільйонного асигнування на позики самоврядуванням, в разі цей законопроект було ухвалено й затверджено.

Головування приймає голова Ради Народних Міністрів І.Мазепа.

III.

Слухали: Доклад заступника міністра народного господарства закону про вільний внутрішній торг.

Постановили: Законопроект ухвалити, додавши до нього [...] в розмірах більш ніж для власних потреб дозвол[...], земствам та муніципалітетам, а іншим громадським організаціям з дозволу міністра народного господарства”.

/Згідно з заявою п.п. міністрів Одрини, Черкаського, Паливоди та товариша міністра Черноуса заноситься до журналу відкинута Радою Міністрів редакція, запропонована п. Черкаським кінця цього пункту – "а іншим громадським продовольчим організаціям для потреб тих організацій, які вони обслуговують, з дозволу міністра народного господарства"/.

Засідання зачинено о 12 1/2 год. вночі.

Оригінал за належними підписами.

З оригіналом згідно:

Секретар Ради Народних Міністрів

В.Крушинський

*ЦДАВО України. Ф. 1065. – Оп.1. – Спр.16. – Арк.128–128 зв. Машинопис.
Засвідчена копія.*

31.10. 1919 р.

Ч. 223

Головував: Д.Одрина.

Присутні міністри: С.Тимошенко, Т.Черкаський, П.Красний, в.о. військового міністра В.Петров, керуючий міністерством пошт і телеграфів І.Паливода, товариші міністрів Г.Солодарь, І.Чорноус, П.Холодний, заступник міністра праці С.Стебельський, головний державний інспектор [В.]Кедровський, т.в.о. державного контролера І.Кабачков, державний секретар Л.Шрамченко.

Секретарював: В.Крушинський.

Засідання відчинено о 8 год. вечора.

I.

Слухали: Журнал засідання Ради Народних Міністрів Ч. 222.

Постановили: Ухвалити.

II.

Слухали: Доклад головного державного інспектора в справі стану фронту та транспорту на залізницях.

Постановили: Заслухавши доклад головного державного інспектора, Рада Міністрів ухвалила просити його розробити і внести в Раду Міністрів систему та міри в справі переведення в життя намічених ним в докладі заходів щодо усунення всіх дефектів.

III.

Слухали: Доклад міністра шляхів про стан залізниць.

Постановили: 1/ Заслухавши доклад міністра шляхів, Рада Міністрів ухвалила просити голову Ради Народних Міністрів разом з міністром шляхів звернутись до п. Головного отамана в справі негайної необхідності повного порозуміння між військовими та міністерством шляхів в справі переведення закону 13 вересня про лад, яким повинно провадитись пересування військ. 2/ Просити міністра фінансів, міністра народного господарства та міністра земельних справ вжити всіх заходів до найліпшого задоволення шляхів паливом, шмаровидлом та інше, а також до усунення обставин, утрудняючих міністерству справу заготовок палива. 3/ Просити міністра внутрішніх справ як найліпше налагодити охорону залізничних районів.

IV.

Слухали: Доклад міністра праці та державного секретаря проекту постанови про одноразову допомогу урядовцям центральних і місцевих установ на придбання одягу й допомогу родині.

Постановили: 1/ Ухвалити в редакції, запропонованій фінансовою комісією /Журнал Ч.393/ з поправками, а саме: початок ст.1. викласти так: "штатним і вільнонайманим служачим центральних і місцевих дер-

жавних установ, які евакуйовались і перебувають на службі... і т.д." в примітці до статті зазначити, що родиною розуміються діти не до 18 років, а до 16; ст. 2 – викреслити. Кінець ст. 3. викласти так: "видати допомогу з приводу дорожнечі в розмірі: одиноким – двохмісячного, а жонатим, або маючим дітей – трьохмісячного окладу утримання з відсотковими добавками по закону 15 серпня 1919 року"; п. 4 викласти так: "в тих випадках, коли в урядових інституціях служить чоловік та його дружина, допомога видається обом в розмірі 75% встановленої для придбання одягу чи по п. 3, встановлену для одиноких". В п. 6 – викреслити слова: "служачі місцевих установ", п. 7 – викреслити.

До законопроекту додати пункт: "видатки по цьому закону провадяться після задоволення видатків по негайних потребах армії, що вирішується міністром фінансів, міністром військовим та державним контролером".

2/ Доручити військовому міністрові розробити і внести в ближчій часі до Ради Міністрів законопроект про видачу допомог, на зазначену в цій законопроекті мету, родинам вояків.

V.

Слухали: Доклад проекту постанови про видачу звільненому в одставку Надвишому судді, письменнику Дмитрові Васильовичу Марковичу нагороди.

Постановили: Ухвалити видати взамін належної йому по закону пенсії нагороду в розмірі 300.000 гривень.

VI.

Слухали: Доклад в справі призначення побільшеної пенсії вдові бувшого в.о. командира Київського полку Кошу охорони республіканського ладу Євгена Крушинського – Людмилі Крушинській і дітям його – Віталієві та Наталці з дня смерти небіжчика 11 жовтня б.р.

Постановили: Призначити вдові та дітям в.о. командира Київського полку Євгена Крушинського щорічну побільшену пенсію першій в розмірі 5.016 карбов. і останнім по 1.672 карбов. на рік.

Засідання зачинено о 12 1/2 год. вночі.

Оригінал за належними підписами.

З оригіналом згідно:

Секретар Ради Народних Міністрів

В.Крушинський

ЦДАВО України. Ф. 1065. – Оп.1. – Спр.14. – Арк.184–184 зв. Машинопис. Засвідчена копія.

03.11. 1919 р.
Ч.225

Головував: Д.Одрина.

Присутні міністри: С.Тимошенко, О.Безпалко, І.Огієнко, П.Красний, Т.Черкаський, в.о. військового міністра В.Петров, товариш міністра І.Чорноус, заступник міністра фінансів П.Маршинський, т.в.о. державного контролера І.Кабачков, державний секретар Л.Шрамченко.

Секретарював: В.Крушинський.

Засідання відчинено о 8-й год. вечора.

I.

Слухали: Журнал засідання Ради Народних Міністрів Ч.223.

Постановили: Ухвалити.

II.

Слухали: Доклад міністра шляхів в справі надання йому тимчасово виключних прав щодо заготовки для залізниць палива.

Постановили: В виняток з існуючих законів, правил та розпоряджень які торкаються до заготовок, закупок та поставок на залізницях матеріалів, тимчасово, до поліпшення на залізницях становища з паливом, надати міністрові шляхів право провадити постачання палива без торгів, а також у виключних випадках встановлювати за виконання окремих доручень і робіт по постачанню палива для залізниць спеціальні премії агентам міністерства шляхів.

III.

Слухали: Доклад міністра ісповідань законопроекту про асигнування в розпорядження міністерства ісповідань на три місяці 762.060 гривень на видання періодичного органу міністерства.

Постановили: Погоджуючись з думкою, висловленою фінансовою комісією про необхідність скорочення як складу редакції, так і друкарських та інших видатків, Рада Міністрів ухвалила асигнувати по законопроекту 300.000 гривень.

IV.

Слухали: Доклад міністра шляхів проекту постанови про затвердження штатів державного комісаріату на шляхах України та асигнування коштів на утримання його.

Постановили: Ухвалити в редакції, запропонованій фінансовою комісією /Журнал Ч.303/.

V.

Слухали: Доклад військового міністра законопроекту про поширення чинності п.п.б, в, г, § 6 закону 26 січня про поліпшення стану служачих Дієвої армії на військослужачих, що не входячи в склад Дієвої армії, були поранені ворогом, а також і родин зазначених вояків, котрі були забиті або вмерли від ран і пошкоджень, нанесених ворогом.

Постановили: Ухвалити, додавши між словами: "були" і "поранені" слова: "при виконанні службових обов'язків".

VI.

Слухали: Доклад міністра ісповідань законопроекту про утворення ради міністра ісповідань.

Постановили: Ухвалити з поправками, а саме: до п. 2. додати: "і ввести в чинність з 15 вересня 1919 року", п. 3 викласти так: "Видатки на утримання зазначеної ради віднести на лишки від кредитів на утримання персонального складу міністерства ісповідань по кошторису 1919 року", п. 5 – викреслити. В штатах залишити лише членів ради міністра 4 класи, побільшивши їх число до 3-х.

Головування приймає міністр ісповідань І.Огієнко.

VII.

Слухали: Доклад міністра народного здоров'я й опікування проекту тимчасового закону про улаштування на Поділля Травматологічного інституту і асигнування на це в розпорядження міністра народного здоров'я й опікування 156100 карбованців.

Постановили: Ухвалити, але маючи на увазі, що в біжучім році інститут може існувати не більш 2 місяців, зменшити асигнування до 294.800 гривень.

VIII.

Слухали: Доклад міністра народного здоров'я й опікування проекту тимчасового закону про улаштування на Поділля "Притулку лицарів республіки" з школою грамоти та майстернями при цьому і асигнування на це 1.676.065 карбованців 23 коп.

Постановили: Ухвалити, зменшити асигнування по мотивах, зазначених в попереднім пункті до 3.096.730 гривень 46 шагів.

IX.

Слухали: Доклад міністра народного здоров'я й опікування проекту постанови про асигнування в розпорядження міністра народного здоров'я й опікування на утримання Вінницької психіатричної лікарні до 1 січня 1920 року 10.996.000 гривень.

Постановили: Асигнувати на зазначену мету в розпорядження міністра народного здоров'я й опікування 5.000.000 гривень.

Головування приймає заступник голови Ради Народних Міністрів Д.Одрина.

X.

Слухали: Інформації міністра шляхів про становище на фронті.

Постановили: Прийняти до відома.

XI.

Слухали: Порушене заступником голови Ради Народних Міністрів питання в справі заснування Малої Ради Міністрів.

Постановили: Просити заступника голови Ради Народних Міністрів довести до відома голови Ради Народних Міністрів, по поверненні його з фронту, про висловлені в засіданні Ради Міністрів думки в справі засну-

вання Малої Ради чи переконструювання Кабінету та Ради Міністрів, а також в справі скликання Передпарламенту.

XII.

Слухали: Внесення заступника міністра фінансів про необхідність прискорення надсилки до міністерства фінансів кошторисів міністерств.

Постановили: Маючи на увазі, що строк представлення міністерствами своїх кошторисів до міністерства фінансів витік 10 жовтня, Рада Міністрів ухвалила просити всіх міністрів про відповідні розпорядження, аби кошториси міністерств були надіслані до міністерства фінансів не пізніш, ніж на протязі тижня.

XIII.

Слухали: Доклад заступника міністра земельних справ законопроєкту про тимчасові штати губерніяльних повітових і волосних земельних управ.

Постановили: Тимчасові штати ухвалити встановивши для голів і членів управ платню, зазначену в проєкті міністерства земельних справ і для інших урядовців, зазначену в висновку фінансової комісії /журнал Ч.241/.

XIV.

Слухали: Доклад заступника міністра земельних справ законопроєкту утворення зі складу департаменту сільсько-господарчої економії окремого відділу сільсько-господарчої статистики та департаменту економіки та кооперації.

Постановили: Ухвалити.

XV.

Слухали: Доклад тимч. керуючого міністерством юстиції законопроєкту про тимчасове поширення підсудності мирових суддів щодо карних справ.

Постановили: Ухвалити.

Засідання зачинено об 11-й год. вечора.

Оригінал за належними підписами.

З оригіналом згідно:

Секретар Ради Народних Міністрів

В.Крушинський

ЦДАВО України. Ф. 1065. – Оп.1. – Спр.14. – Арк.185–186 зв. Машинопис. Засвідчена копія.

Виписка з журналу засідання Ради Народних Міністрів

10.11. 1919 р.

Ч.231

Слухали: Питання в зв'язку з мобілізацією урядовців центральних установ.

Постановили: Обговоривши зазначене питання та беручи на увагу сучасне становище, Рада Міністрів ухвалила: 1/ від мобілізації по посадах звільняються міністри, товариші міністрів, директори департаментів та члени ради міністра. Щодо інших співробітників, то всі військовозобов'язані, підлягаючі мобілізації, мобілізуються. Мобілізуються також, по вирішенні відповідного міністра і ті не військовозобов'язані, відкомандирування яких від установ не відіб'ється руйнуюче на справі міністерств. Необхідна кількість урядовців, які залишаються в міністерстві, визначаються відповідним міністром в порозумінню з комісією при міністрі праці. В разі відсутності порозуміння справа передається на вирішення Ради Міністрів.

2/ Питання про залишення в міністерстві кого з урядовців військовозобов'язаних і підлягаючих мобілізації, вирішає військовий міністр після порозуміння в справі цього залишення відповідного міністра з комісією при міністрі праці.

Підлеглими мобілізації вважаються ті, хто згідно з існуючими законами повинен нині знаходитись у війську, але не перебуває зараз там, з огляду на обсадження посади в інституції.

3/ Для вирішення питання щодо встановлення норми необхідної кількості урядовців для кожного міністерства, просити всіх п.п. міністрів не пізніш завтрашнього дня надіслати до міністерства праці списки, окремо на військовозобов'язаних, що підлягають мобілізації, окремо на невійськовозобов'язаних, що можуть бути відряджені для праці на оборону і окремо на тих же не військовозобов'язаних, що відряджені бути не можуть. В списках зазначити: рік народження, фах, посаду в міністерстві і крім того в першій списковій військову рангу кожного, рід зброї та примітку про необхідність його в міністерстві.

Слухали: Доклад міністра праці про намічені комісією, заснованою при ній, плани в справі мобілізації урядовців місцевих державних та громадських установ, а також в справі праці цієї комісії взагалі.

Постановили: Заслухавши доклад міністра праці в справі мобілізації місцевих державних та громадських установ, а також про план майбутньої діяльності комісії, Рада Міністрів постановила: 1/ Ухвалити заснувати при цій комісії для виконавчої праці – бюро. 2/ Побільшити її

склад представниками по одному від губернського та міського самоврядування, місцевого комітету оборони, а також представника центральної спілки урядовців м. Кам'янця. Питання, які дотикаються справ центральних установ, а також питання принципового характеру вирішуються комісією в складі, зазначенім в постанові Ради Міністрів від 9 листопаду п. V. 3/ Надати комісії право по ходатайствах місцевих державних та громадських установ порушувати перед військовим міністром ходатайства про залишення військовозобов'язаних урядовців цих установ на їх посадах. 4/ Надати комісії право контролю за працею урядовців, відряджених комісією для праці на оборону, а також і за працею тих, що залишаються в установах. 5/ Питання про кількість урядовців, які залишаються в місцевих державних, громадських установах вирішує комісія в порозумінні з відповідною установою. В разі відсутності порозуміння, постанова комісії не є остаточною. 6/ Надати міністрові внутрішніх справ право перевести мобілізацію згідно з законом про трудову повинність через комісію при міністрові праці для переведення зазначеної мобілізації, надати право комісії поповнити свій склад представниками установ та організацій, які входять в склад комісій по переведенню закону про трудову повинність. 7/ Просити міністра фінансів внести в найближчій часі до Ради Міністрів законопроект про державний податок на потреби республіки.

З проектом оригіналу згідно:

Секретар Ради Народних Міністрів В.Крушинський.

З копією згідно: за в.о. юрисконсульта [Підпис]

ЦДАВО України. Ф. 1065. – Оп.1. – Спр.14. – Арк.190–190 зв. Машинопис. Копія з копії.

ЖУРНАЛИ
засідань Ради Народних Міністрів

№ 237

16.11. 1919 р.

Ч.234

Головував: голова Директорії С.Петлюра.

Присутні міністри: Т.Черкаський, П.Красний, О.Безпалко, І.Огієнко, С.Тимошенко, отаман [В.П.]Сальський³¹⁴, І.Паливода, товариші міністрів Н.Григоріїв, О.Білоус, Г.Солодарь, І.Чорноус, В.Старосольський, [Г.]Нянчур, тимчасово керуючі міністерствами [В.]Лихопой, А.Маршинський, головний державний інспектор [В.]Кедровський, керуючий справами Директорії М.Миронович, тим. в.о. державного контролера І.Кабачков, державний секретар Л.Шрамченко.

Секретарював: В.Крушинський.

Засідання відчинено о 7-й годині веч.

Слухали: Інформації військового міністра та Головного отамана про становище на фронті та в справі евакуації.

Постановили: Прийняти до відома.

Слухали: Доклад голови комісії ухвалити і встановити: з менту залишення урядом УНР м. Кам'янця і району Поділля призначити Головноуповноваженого уряду УНР в залишеному районі³¹⁵. При нім і на чолі з ним працює комітет в складі по одному представнику від всіх центральних установ по призначенню начальника установи. постанови цього комітету набувають сили і проводяться в життя лише при згоді уповноваженого. На пост уповноваженого призначити ректора місцевого університету і міністра ісповідань, професора І.Огієнка. Асигнувати в розпорядження Головноуповноваженого з коштів державної скарбниці 30.000.000 гривень на видатки по піклуванню громадян УНР, що залишаються на цій території та на забезпечення шпиталю та хворих. Головноуповноважений як представник уряду заступає інтереси громадян перед тою неукраїнською владою, яка займе м. Кам'янець.

II. В зміну постанови Ради Міністрів від 14 листопада виплатити всім урядовцям центральних цивільних та військових установ платню наперед по 1 січня 1920 року з відсотковими добавками та добові гроші до цього ж терміну.

Урядовців центральних установ, що залишаються в м. Кам'янці відпустити у відпустку, при тім з 1 січня 1920 року без утримання. Про-

сити всіх п.п. міністрів надіслати до Головноуповноваженого завтра 16 листопада повідомлення про особи, що призначаються в склад комітету.

Просити міністра внутрішніх справ озайботитись забезпеченням порядку і спокою в місті Кам'янці при залишенню владою Кам'янця.

З оригіналом згідно:

З копією згідно:

ЦДАВО України. Ф. 2208. – Оп.4. – Спр.24. – Арк.1–1зв. Машинопис. Незасвідчена копія проекту журналу.

№ 239

Протокол засідання Ради Народних Міністрів

29.12.1919 р., Вінниця³¹⁸

Присутні: голова РНМ І.Мазепа, мін. преси й пропаганди Т.Черкаський, мін. праці О.Безпалко, керуючий мін. пошт і телеграфів І.Паливода, тов. мін. внутрішніх справ д-р І.Макух.

Секретар: О.Безпалко.

Слухали:	Постановили:
1/ Інформації по сучасному моменту голови Ради Народних Міністрів І.Мазепа і мін. пошт і тел. І.Паливоди.	Прийняли до відома.

2/Для переведення негайних державних справ призначити тов. мін. внутрішніх справ д-ра І.Макуха керуючим міністерством внутрішніх справ, губерніального комісара Хведора Сумневича* виконуючим обов'язки керуючого мін. фінансів і народної господарки.

3/Для негайної підготовчої роботи в справі скликання Передпарламенту назначити комісію по виробленню статуту Ради Республіки і переведення виборів до неї, в склад якої входять представники від

С.Р.: Данило Сухенко

С.Д.: Панас Феденко

Радикалів: Микола Балицький

С.С.: Олекса Щадилів

Заступника меншостей призначити в порозумінню з меншостями.

4/Голова Ради Народних Міністрів І.Мазепа предкладає до відома доклад представників наддніпрянської армії полковника [Н.А.]Ніконова³¹⁹ і наддніпрянської армії четаря Чайківського про акт об'єднання обох армій.

Ухвалили.

Ухвалити.

Доклад приймають до відома і ухвалюють наддніпрянську армію під своє керівництво, узнаючи акт об'єднання за дійсний з тим, що спільне командування армій призначає військового міністра з наддніпрянців, а галицьке громадянство міністра без портфеля з наддніпрянців.

Дальше делегувати до головного команданта наддніпрянської армії М.Омеляновича-Павленка міністра пошт і тел. І.Паливоду для довершення злуки обох армій з бажанням, щоби отаман Омелянович-Павленко прийняв команду з'єднаних армій, а на начальника штабу був призначений полковник наддніпрянської армії [Г.]Ціріц³²⁰.

З тою самою метою делегується до начальної команди наддніпрянської армії Іван Лизанівський.

* Губернський комісар Волині

<p>5/В справі дальшого існування правительства і влади міста Вінниці по довшій дискусії вноситься: правительство на дальше перебуває в напівлегальнім стані до переведення в дійсність злуку армій³²¹. Влада у місті Вінниці передається краєвій управі Брацлавської землі (повіти Летичів, Літин, Вінниця, Брацлав). Революційний комітет перепиняє свою діяльність і передає справи краєвій управі.</p> <p>6/Голова Ради Мін. І.Мазепа реферує справу наших державних грошей по повідомленню головного отамана С.Петлюри.</p>	<p>Ухвалили.</p> <p>Приймають до відома з тим, що делегується мін. праці О.Безпалко до Варшави для реалізації висилки грошей так з Румунії як і з Німеччини і для інформацій. Йому передається і повноважність переговорити з польською командою у Кам'янці в справі порозуміння армії нашої і польської.</p>
--	---

Голова Ради Міністрів І.Мазепа
Мін. преси і пропаганди: Т.Черкаський
Керуючий мін. пошт і телегр.:
міністр праці
Керуючий мін. внутр. справ:

За державного секретаря
Осип Безпалко

ЦДАВО України. Ф. 3933. - Оп. 1. - Спр. 2. - Арк. 20-21. Машинопис. Незасвідчена копія.

ЖУРНАЛ

Засідання Директорії Української Народної Республіки.

від 12-го травня 1919 р.

№ III

порував: С.Д. ПИТАЙБА
присутні: С.П. ШВЕЦЬ, А.Г. МАКАРИЧКО.
вирегулював: Керувачий Справами Директорії МАРШОКІВІЧ.

Слухали:	Постановили:
Г.Д. РИЗНИЧЕНКО:	Ліба час від іду на жордон Народного Міністра

ГОЛОВА ДИРЕКТОРИЇ

ЧЛЕНИ:

НАЧ СЕКРЕТАРЬ

Керувачий Справами Директорії

Додаток

ПОВІДОМЛЕННЯ ГАЗЕТИ «УКРАЇНА» ПРО ДІЯЛЬНІСТЬ ДИРЕКТОРИЇ УНР

Михайло ВІЛНІСЬКИЙ, керувачий справами
стережком фінансів Михайло КРИ-
ВЕНЦЬКИЙ і державний контролер
Дмитро СІМОНІВ. ЛІПА, КРИВЕНЦЬКИЙ
і СІМОНІВ в 23 квітня 1919 р. і
ВІЛНІСЬКИЙ в 22 квітня 1919 року
останній згідно з проханням.

ГОЛОВА ДИРЕКТОРИЇ
ЧЛЕНИ: КРИВЕНЦЬКИЙ
НАЧ СЕКРЕТАРЬ
Керувачий Справами Директорії МАРШОКІВІЧ.

СЛУХАЛИ: ПОСТАНОВИЛИ:

Безліце сивозуби послужу
чолі з я. Кривенцким фінансо-
торовальну місім, зникнути
ного Кривенцкого і його від-
відальних спробітьміє ад-
поворення державі всіх зак-
нимі зв'язі та зв'язі гро-
в також подати докладні сур-
данія про все затручені ска-
грош.

ГОЛОВА ДИРЕКТОРИЇ

ЧЛЕНИ:

НАЧ СЕКРЕТАРЬ

Керувачий Справами Директорії

Постановили:
С.П. ШВЕЦЬ

С.Д. ПИТАЙБА

№ 1

Висока Директорія

Помилування.

Високою Директорією ухвалена постанова про заміну смертної кари козаку залізничної охорони Семену Пініну безсрочною каторгою.

Допомога служачим установ

Високою Директорією затверджена постанова про зміну й доповнення постанови 18 липня 1919 р. про видачу одноразової допомоги служачим державних установ і місцевого самоврядування.

В цій постанові допомогу одержуватимуть служачі, також і ті, які перебували в місцевостях, не зайнятих ворогом до часу затвердження цієї постанови. Також правом допомоги користуються ті урядовці центральних установ, які були звільнені у відпуск рівненською постановою і повернулись в строк, незалежно від того, де вони перебували. Хто ж має право на одержання даремного харчового пайка, той лишається цієї допомоги.

Поповнення армії і фльоти.

Високою Директорією затверджений закон про зміну й доповнення закону від 26 січня 1919 р. про поповнення армій та фльоти УНР. По цьому закону виключаються зовсім зі складу родини особи, які пропали без вісти під час війни 1914 – 1917 рр., ті ж , що ще не повернулись з полону тої ж війни, прирівнюються до нездатних до праці членів родини, і брати їх користуються відстрочкою на підставі § 46 "Статуту військової повинності" від 8 листопада 1918 р., якщо в родині їх нема здатного до праці члена. Відстрочка для скінчення освіти надається учням тих категорій середніх та вищих шкіл, які зазначені в списках, прикладених до того ж статуту. Останній строк дій повітових і міських управ по військовій повинності щодо додаткового приймання в військо осіб, які своєчасно не з'явились до призову по різним причинам, продовжується до 1 жовтня 1919 р.

Вивчення служби чужоземних військ.

Висока Директорія затвердила постанову про асигнування в розпорядження військового міністра 6.000.000 гривень на видатки по вивченню служби чужоземних військ та на організацію зв'язку з закордоном.

Нові призначення.

Високою Директорією призначений отаман Пилькевич Олександр командиром Окремого кордонного корпусу з 25 липня 1919 р. замість звільненого 5 травня 1919 р. Жуковського Олександра. Директор пошт і телеграфів Галичини Сіяк Остап – членом інженерної ради при міністрі пошт і телеграфів з 22 липня.

Україна. – 1919. – 12 серпня.

№ 2

Висока Директорія.

Добові гроші служачим чоловікові і його дружині.

Високою Директорією ухвалена 15 серпня постанова про зміну п. IV постанови від 14 квітня 1919 р. про видачу добових грошей з приводу дорожнечі служачим місцевих урядових інституцій міст Кам'янця-Подільського, Проскурова і Рівно за час перебування в цих містах центральних установ. По цій постанові, добові гроші, коли в урядових інституціях служать чоловік і його дружина, видаються в такому порядку: той, що одержує більший оклад, одержує як сімейний, а другий – як безсімейний.

Нові закони та постанови.

15 серпня Високою Директорією ухвалені: закон про скасування губерніальних правлінь та передачу їх функцій відповідним інституціям; постанови: 1. Про відкриття кредиту в розпорядження міністра земельних справ в сумі 1.000.000 гривень на видачу позик районним сільсько-господарським кооперативним союзам на Поділлію; 2. Про виплату грошей за 1918 р. служачим та інструкторам організаційної комісії б. Центральної Ради УНР; 3. Про тимчасові правила щодо засобів боротьби з діяльністю окремих осіб, які загрожують республіканському ладу, спокою і внутрішньому порядку УНР; 4. Про асигнування в розпорядження міністра закордонних справ 5.000.000 гривень на інформації та непередбачені видатки.

Хлібна повинність з урожаю 1919 р.

Високою Директорією ухвалений закон про хлібну повинність з урожаю 1919 р. По цьому закону касуються закони від 25 березня 1917 р.

"О передаче хлеба в распоряжение государства и о местных продовольственных органах", від 15 липня 1918 р. "Про передачу хліба врожаю 1918 р. в розпорядження держави", від 18 липня 1918 р. "Про деякі тимчасові зміни статуту Державного хлібного бюро" і від 9 березня 1919 р. "Про хлібну повинність"³²².

Всі господарства на території УНР, які мають землю в своїм користуванні, повинні передати республіці по твердим цінам, встановленим міністерством народного господарства, зернові продукти в такій кількості: господарства до 2 десятин включно звільняються від повинності, з 2-3 дес. – 3 пуди, з 3-4 – 5 пуд., з 4-5 – 8 пуд., з 5-6 – 12 пуд., з 6-7 – 17 пуд., з 7-8 – 23 пуд., з 8-9 – 30 пуд., з 9-10 – 38 пуд., з 10-11 – 47 пуд., з 11-12 – 57 пуд., з 12-13 – 68 пуд., з 13-14 – 80 пуд., з 14-15 – 93 пуд. В місцевостях, де земельна реформа не переведена, то з господарств, в яких землі більш, ніж 15 десят., уряду повинно бути здано по твердим цінам з перших 15 десятин – 93 пуд., а з решти – весь врожай. Половина належних до здачі продуктів обов'язково передається житом та пшеницею, а решта іншими зерновими продуктами. Від повинності звільняються: землі, які передані в тимчасове користування безземельного і малоземельного населення і площа цукрово-бурякових плантацій.

Відсоткові надбавки служачим державних інституцій.

Високою Директорією ухвалений закон про відсоткові надбавки до утримання на дорожнечу для служачих державних інституцій. По цьому закону право на відсоткові надбавки мають служачі державних інституцій, як центральних так місцевих на території УНР, обох полів, не виключаючи й вільнонайманих. Лише нижчезазначені категорії служачих не мають цього права: служачі, майстрові та робітники державних залізниць та служачі в місцевих установах міністерства шляхів, служачі військового й іншого відомства, котрі не одержують утримання з коштів казни або зі спеціальних коштів, парафіяльні священно та церковнослужачі всіх ісповідань, майстрові та робітники і взагалі особи, утримання котрих не передбачається штатами, розписами або окремими законами, а провадиться як плата по найму чи по згоді з кредитів, що асигнуються на провадження певно визначених робіт, служачі, яких закликано на дійсну військову службу й призначено на старшинські та класні посади.

Відсоткові надбавки вираховуються на штатне утримання служачих, під котрим розуміється платня, харчові та квартирні гроші. В склад утримання не включаються: надбавки особистого характеру, крім раніш зазначених, пенсії, грошові нагороди, допомоги на виховання дітей, під'ємні і добові гроші і інші. Коли служачий займає декілька посад, з котрих кожна підходить під чинність цих правил, то відсоткова надбавка видається тільки по тій посаді, по котрій призначено найбільший оклад утримання.

Відносно розміру відсоткової надбавки служачі поділяються на дві категорії: 1. Нежонаті та незамужні, а також бездітні і 2. Маючі дітей, як шлюбних, так і позашлюбних до 16-ти років. Надбавки видаються в слідуючому розмірі: для служачих, утримання яких до 4200 крб. включно, в місці перебування уряду: 1-ї кат. 120%, 2-а кат. 140%, для провінції: 1-а кат. 100%, 2-а кат. 120%, для міст Одеси і Миколаєва: 1-а кат. 110%, 2-а кат. 130%; 4200 до 7200 крб. вкл.; в місці перебування уряду: 1-а кат. 100%, 2-а кат. 120%; для провінцій: 1-а кат. 80%, 2-а кат. 100%; в мм. Одеси і Миколаєва: 1-а кат. 90%, 2-а 110%; 7200 до 10000 крб. вкл.; в місці перебування уряду: 1-а 90 %, 2-а – 100%; для провінцій: 1-а – 70%, 2-а – 80%; в мм. Одесі та Миколаєві: 1-а – 80%, 2-а – 90%. 10000 та 15000 крб. вкл.: в місці перебування уряду; 1-а – 70%, 2-а – 80%; для провінцій: 1-а – 50%, 2-а – 60%; в мм. Одесі та Миколаєві: 1-а – 60%, 2-а – 70%; вище 15000 крб. в місці перебування уряду: 1-а – 50%, 2-а – 60%; для провінцій: 1-а – 40%, 2-а – 50%; в мм. Одесі та Миколаєві: 1-а – 45%, 2-а – 55%.

Ці відсоткові надбавки до утримання ніяким одчисленням не підлягають і виплачуються одночасно з утриманням.

Закон цей вводиться в життя на території, яка знаходилась в час його затвердження під владою Директорії УНР з 1 червня 1919 р., а в інших місцях – з часу переходу їх під владу Директорії УНР.

Україна. – 1919. – 16 серпня.

№ 3

Висока Директорія

Делегація у голови Високої Директорії

Вчора Головний отаман, повернувшись з фронту, приймав делегацію від з'їзду земських діячів в складі пп. Струменко і Трепета. Вони передали постанови наради, які відбулись 8, 9 і 11 серпня³²³. Делегація мала розмову з головою Директорії про земські справи. Головний отаман сам, як бувший земський діяч, поставився уважно до заяви делегації і обіцяв свою допомогу. Головний отаман висловив також побажання, що земські діячі, як справжні представники українських трудових мас, допоможуть Високій Директорії в будіванні держави.

Україна. – 1919. – 17 серпня.

№ 4

Висока Директорія

Нові закони і постанови

Високою Директорією ухвалені постанови: 1) про асигнування в розпорядження міністра внутрішніх справ 500.000 гривень на видачу допомоги родинам забитих більшовиками чинів міліції, а також чинам адміністрації й міліції, які особисто чи матеріально постраждали при виконанні своїх службових обов'язків під час війни з більшовиками; 2) про асигнування в розпорядження міністерства земельних справ 975.200 гривень для видачі допомоги Подільському губерніальному земству на ветеринарні заходи й на боротьбу з пошестями на конях і іншій худобі.

Закони: 1) про надання військовому міністрові права поширювати чинність закону 4 липня 1919 року "Про тимчасові правила переведення в Кам'янецькому повіті на Поділля мобілізації підлеглого призову до дійсної військової служби населення" на інші повіти України; 2) про тимчасове підвищення розміру сум, що відпускаються судовим слідчим на канцелярські витрати та на вдержання камер; 3) про збільшення телефонних такс на державних сітях в другому півріччі 1919 року.

Відмовлення в допомозі артистам

Висока Директорія з приводу прохання 25 артистів бувшого товариства Садовського³²⁴ про видачу їм одноразової допомоги в сумі 10.000 гривень кожному, постановила: "Через те, що артисти, які подали прохання, стоять на державній службі та одержують платню від народного міністерства преси та інформації, Директорія визнала зазначене прохання вдовольнити неможливим".

Україна. – 19 серпня 1919 р.

№ 5

Висока Директорія

Цивільний лист Директорії

Зараз в канцелярії Директорії провадиться інтенсивна праця під проводом начальника канцелярії В.І.Клепачевського по розробленню цивільного листа Директорії, з яким в недалекім часі будуть ознайомлені члени Високої Директорії, і далі піде звичайним шляхом в законодавчому порядку. Цивільний лист єсть закон, яким визначаються кошти, відпускаємі державою на утримання верховної влади.

Відвідини шпиталю

Член Високої Директорії проф. Ф.Швець в супроводі урядовця особливих доручень Бачинського одвідав шпиталь №11, де докладно ознайомився з потребами і сучасним станом речей в шпиталю. При обході палат з раненими, проф. Швець балакав з козаками, розпитував, з якої вони частини, де ранені і т. і .

У головного лікаря шпиталю проф. Швець докладно довідувався про хазяйство шпиталю, про медичний його персонал, довольство для ранених. Оглянувши кухню і перев'язочну, проф. Швець відбув до будинку Директорії.

Україна. – 1919. – 24 серпня.

№ 6

Висока Директорія

На прийомі

24 серпня Головного отамана відвідав товариш міністра внутрішніх справ П.Христюк яко голова верховної слідчої комісії по справі Болбочановщини і Оскілковщини.

Того ж дня о 7 год. вечора голову Директорії відвідали представники галицьких політичних партій: від Народної трудової партії Горбачевський і Біляк, від радикальної партії д-р Макух, від соціал-демократичної партії Солоневич. Розмова їх з Головним отаманом на протязі цілої години велась на сучасні політичні теми.

Вчора у Головного отамана були шеф штабу отаман Юнаків³¹⁶ з оперативним докладом, та по справам військового постачання і організації армії військовий міністр Петрів і начальник постачання Матюшевич.

Делегація від Зеленого

Вчора членів Високої Директорії відвідала делегація від отамана Зеленого³²⁵ в складі 5 чоловік з представників командного складу, інформаційного бюро і козаків. Делегація ця прибула по справі приєднання дивізії Зеленого до регуляційних військ. Дивізія ця складається з кількох частин. Головний отряд під орудою самого Зеленого на Уманщині, який і зайняв мм. Умань і Христинівку та зараз переслідує втікаючого ворога. На протязі місяця отряду прийшлося витримати до 38 боїв в районі Київщини: на Київському, Таращанському та Уманському повітах. Інші частини дивізії стоять на правому і лівому берегах Дніпра в районах Обухова, Голосіївського ліса і на Полтавщині в районі Воронькова і недалеко від Дарниці. Дивізія отамана Зеленого цілком зараз підтримує Директорію і бажає об'єднатись на ґрунті незалежної демократичної України.

Забезпечення дітей вояків

Високою Директорією ухвалений закон про забезпечення дітей вояків, які потерпіли на війні. Діти вояків, які потерпіли на війні за Українську Народну Республіку з дня видання Центральною Радою УНР 1-го Універсалу, цебто 10/23 червня 1917 р., при виконанні чи з приводу виконання ними службових обов'язків, а саме: забитих, вмерлих від ран чи хворих, або втративших з тих самих причин не менш 75% працездатності, а також загинувших без вісті, – мають право на виховання і навчання на державні та громадські кошти до 18-ти річного віку. Цей закон поширюється як на дітей позашлюбних, так і на круглих сиріт. Якщо ці діти зовсім не здатні до праці, то вони мають право на повне вдержання і після 18-ти років без обмеження речинця. Для утримання і виховання їх закладатимуться спеціальні притулки, а також будуть використовуватися загальні, які мають в розпорядженні міських та сільських самоврядувань та інших державних, громадських та приватних інституціях. Всі ці притулки підлягатимуть міністерству народного здоровля. Діти шкільного віку повинні віддаватись до нижчих і середніх шкіл, загальних і фахових, користуючись спеціальними скарбовими стипендіями, які для того будуть утворені міністерством, або в залежності від здібності і по бажанню родичів і взагалі різних галузях корисної праці. Стипендії видаються і після 18-ти річного віку, якщо особа ця знаходиться ще в середній школі. При інших школах утворюються за кошти міністерства спеціальні стипендії. Право користування стипендією або скарбовим утриманням відіймає право на пенсію.

Розгрузка м. Кам'янця і збільшення добових служачим

Високою Директорією ухвалена постанова про розгрузку м. Кам'янця на Поділля, відокремлення його з повітом з фронтової смуги, про зняття в місті і повіті військового стану і про поліпшення матеріального становища служачих урядових установ, перебуваючих в м. Кам'янці. В першу чергу мусять бути вивезеними військові штаби. Міністру народного господарства доручається подбати про постачання кооперативів службовців урядових установ харчовими продуктами по твердих цінах. Служачим центральних і місцевих установ, які перебувають в м. Кам'янці на Поділлі, збільшуються добові гроші в такий спосіб: для служачих, які одержують добові гроші на підставі закону від 10 лютого 1919 р. "Про виплату добових грошей співробітникам державних установ на випадок евакуації", – подвоюються зазначені в цьому законі оклади добових грошей; для служачих, які одержують добові гроші на підставі постанови від 14 квітня 1919 р. "Про видачу добових грошей з приводу дорожнечі служачим місцевих урядових інституцій мм. Кам'янця-Подільського, Проскурова й Рівного за час перебування в цих містах центральних установ" та на підставі постанови від 18 липня 1919 р. "Про добові гроші служачим центральних урядових установ, які не одержують евакуаційних добових грошей", збільшуються зазначені в цих постановах оклади добових грошей на п'ятдесят гривень кожний оклад. Збільшення добових грошей не поширюється на служачих, які одержують даремний харчовий пайок. Видача збільшених добових грошей починається з 1 серпня 1919 р. і припиняється окремою постановою Ради Народних Міністрів по внесенню міністра фінансів.

Нові закони і постанови

Високою Директорією ухвалені нові закони: 1. Про тимчасовий розпис окладів утримання урядовців місцевих установ відомства департаменту хліборобства міністерства земельних справ; 2. Про надання міністрові фінансів права затверджувати норми платні робітникам цукроварень; 3. Про встановлення підводної натуральної повинності для формування військових транспортів. Постанови: 1. Про прийняття на кошти державної скарбниці витрат заступника голови Ради Народних Міністрів і міністра народного здоров'я й опікування на роз'їзди в сумі 4.640 гривень; 2. Про асигнування в розпорядження міністра культур 32.707 гривень 42 шаги на вдержання Єдинецької духовної школи з першого серпня до першого листопада 1919 р. та про скасування останньої з першого листопада 1918 р.; 3. Про зміну постанови від 18 липня 1919 р. "Про видачу одноразової допомоги служачим державних установ і місцевого самоврядування" щодо видачі цієї допомоги залізничним служачим; 4. Про асигнування в розпорядження міністра шляхів

3.000.000 гривень на утримання залізничної охорони; 5. Про грошові допомоги службовцям народного міністерства шляхів, захворівшим чи ушкодженим фізично або матеріально при перебуванні їх на службі під час військових подій 1918, 1919 рр., зв'язаних з визволенням України.

Добові гроші для служачих санітарних установ і закладів військового відомства

Високою Директорією ухвалений закон, по котрому служачі санітарних установ військового відомства, які обслуговують пошесних хворих, мають одержувати по 30 гривень на добу. Служачі санітарних установ і закладів військового відомства, які обслуговують Українську Народну Армію з інших боків, одержують добові гроші по десять гривень добу. Ті служачі військових установ і закладів, які мають право на добові гроші по цьому і по інших законах, одержують лише одні добові гроші, розмір яких є більший. Ці добові гроші видаються за кожний прослужений тиждень і вводяться з 1 червня 1919 р.

Україна. 1919. – 26 серпня.

№ 7

Висока Директорія

Нові закони і постанови

Високою Директорією затверджені 2 вересня нові закони: 1. Про перетворення Кам'янець-Подільської духовної жіночої школи в Кам'янець-Подільську державну селянську дівочу гімназію та про асигнування 248.558 гривень на удержання цієї гімназії; 2. Про переведення перевірконого огляду деяких категорій осіб, визнаних нездатними до військової служби. Та постанови: 1. Про асигнування в розпорядження міністра народної освіти 425.000 гривень для видачі допомоги Подільському губерніальному земству на вдержання ремеслевих шкіл на Поділлю; 2. Про асигнування 240.000.000 гривень на вдержання Армії Західної Області УНР в серпні місяці 1919 р.; 3. Про асигнування в розпорядження міністра по справам Західної Області УНР 6.000.000 гривень для видачі допомоги біженцям з Галичини; 4. Про асигнування в розпорядження міністра шляхів 2.700.000 гривень для видачі одноразової допомоги шляховикам Галичини; 5. Про асигнування в розпорядження міністра народного господарства 33.000 гривень для видачі рад-

нику Надзвичайної дипломатичної місії до Румунії Івану Фещенко-Чопівському на видатки на представництво; 6. Про призначення пенсії вдові і дітям бувшого члена Кам'янець-Подільського окружного суду Медвідіва – Ноні, Марії та Олексі Медвідівим; 7. Про асигнування в розпорядження міністра внутрішніх справ 46.495 гривень на видатки надзвичайної комісії центрального уряду до Західної Облaсті УНР; про асигнування в розпорядження керуючого управлінням преси і інформації 10.000.000 гривень на різні видатки.

Україна. – 1919. – 4 вересня.

№ 8

Висока Директорія

Привітання

До п. голови Високої Директорії, Головного отамана військ УНР С. Петлюри поступила з Гайсина слідуєча телеграма:

Гайсинський повітовий комітет Ради селян та робітників має за честь подати вам слідуєчі постанови повітового робітничого з'їзду: Гайсинський повітовий робітничий з'їзд 4 серпня 1919 року, вислухавши доклад про сучасний мент, ухвалив вітати Високу Директорію і соціалістичне міністерство УНР і побажати найскоршого звільнення території республіки від большевиків-окупантів та налагодження економічного життя краю. Гайсинський повітовий робітничий з'їзд 24 серпня 1919 року, вислухавши думки і пропозицію членів про організацію робітництва повіту, ухвалив утворити зараз на з'їзді тимчасове повітове бюро робітництва з семи душ, якому доручити організацію робітництва по фаху для оборони економічних інтересів робітників та трудового селянства повіту і тим дати міцний економічний фундамент під будівлю незалежної Української Народної Республіки.

Голова комітету повітової ради Олександр Ільченко, секретар Михальченко.

До п. голови Директорії з Бердичева поступила слідуєча телеграма:

З доручення міської думи, яка зібралась на перше засідання після визволення міста сміливими галицькими військами від большевиків, засилаємо гарячий привіт Високій Директорії та від імені міського самов-

рядування висловляємо готовність всіма силами допомагати зміцненню та шані влади Української Народної Республіки на добро і квітування рідного краю. Хай живе вільна незалежна Українська Народна Республіка і її Висока Директорія. Президія Бердичевської міської думи та міська управа.

Звіряв: за старшого діловода

(Підпис)

Україна. – 1919. – 5 вересня.

№ 9

Висока Директорія

Помилування

Високою Директорією 4 вересня ухвалена постанова про помилування засуджених надзвичайним військовим судом при управлінні коменданта тилу Дієвої армії 9 серпня 1919 р. 1. сотника Запорізької січі Юрка Івановича Лісовського і 2. козака гарматного куріння Запорізької січі Івана Петровича Шаповала. Козак Шаповал був засуджений на смертну кару, а сотник Лісовський приговорений на 5 літ каторги, причому Лісовському залишається в силі позбавлення старшинського рангу.

У Головного отамана

Вчора у Головного отамана військ УНР С. Петлюри відбулася державна нарада, на якій присутні були:

Члени Високої Директорії А.Макаренко і Ф.Швець, прем'єр-міністр І.Мазепа, міністр закордонних справ А.Лівицький, в.о. міністра військових справ полк. В.Петрів і представник диктатора Західної Облaсті Української Народної Республіки д-р С.Голубович.

На нараді розглянуто цілий ряд справ, які тісно зв'язані з сучасними подіями на Україні.

На нараді виявилася повна солідарність по всім питанням як між представниками нашого уряду, так і представником і диктатором Західної Облaсті УНР.

Від'їзд Головного отамана

Вчора о 6 годині вечора Головний отаман відбув на фронт.

Україна. – 1919. – 6 вересня.

№ 10

Висока Директорія

Нові призначення

Високою Директорією призначено члена ради міністра праці Гольдельмана Соломона товаришем міністра праці, Михайлова Леоніда членом ради міністра праці.

Привітання від жіноцтва

Вчора Головним отаманом були прийняті голова товариства "Союзу українок" пані Бланка Баранова та її заступниця Марія Кекішівна. Представниці передали привітання Головному отаманові від українського жіноцтва і висловили надію, що організація жіноцтва викличе прихильність і допомогу з боку уряду, а також, що жіноцтво з свого боку всіма силами буде допомагати правительству в його важкій роботі по будівництву держави.

Нарада

У Високій Директорії в присутності Головного отамана С. Петлюри, Члена Директорії А. Макаренка, начальника Штабу Головного отамана Юнакова, прем'єр-міністра Мазепи, військового міністра Петрова, міністра закордонних справ Лівницького і міністра народного господарства Шадлуна відбулась нарада. Обговорювалась сучасна ситуація в зв'язку з сутичками нашої і денікінської армії.

Привітання до Високої Директорії

Висока Директорія одержала від Брацлавських зборів вчительства привітання:

Кам'янець-Подільськ, Високій Директорії.

Численні збори Брацлавського повіту вчительства широко вітають Вас, верховні керівники нашого многотраждального народу, і бажають вкупі з Вами струнками лавами вести український нарід до людського існування.

Голова зборів Т. Смеричинський.

Подарунок селян

Кам'янець. 12 – IX. Державний інспекторіат № групи повідомляє, що селяне села Гребінки Васильківського повіту подарували в розпорядження державного інспектора № групи 3034 карбованців 90 коп. на просвітньо-культурні потреби.

УТА.

Україна. – 1919. – 13 вересня.

№ 11

Висока Директорія

На прийом

Вчора на 10 хвилинній аудієнції Головний отаман прийняв полковника Василя Вишиваного³²⁶, бувшого австрійського архикнязя. Полковник Вишиваний засвідчив перед Отаманом відданість інтересам УНР, котрі в'яжуть його з нею як полковника Січового війська. Василь Вишиваний весь час відзначався відданістю українській ідеї і своєю хоробрістю у війську.

Головним Отаманом були також прийняті представники об'єднаної української інтелігенції в Києві та по біжучим справам міністр юстиції і закордонних справ Ливицький, військовий міністр полковник Петрів і інспектор Кедровський.

10 вересня члена Високої Директорії А.Макаренка відвідала делегація від Центрального Бюро професійних спілок залізниць України в складі членів бюро пп. Тарасенка і Мовчана в справі затвердження закону про комісаріат на шляхах. А.Макаренко зазначив делегації, що він вірить в творчість залізничної організації в напрямку державної праці, і запевнив, що вироблений міністерством шляхів в порозумінню з центральним бюро закон цей буде затверджений Директорією без змін. Давши пояснення щодо сучасного менту, п. Макаренко доручив делегатам передати його привітання залізничним організаціям і висловив побажання, щоби вони вжили всіх заходів до об'єднання в найближчому часі в одну спільну і дружню сім'ю залізничників.

Нові закони та постанови

Високою Директорією ухвалені закони: 1. Про надання міністру шляхів права до поділу залізниць між місцевими управами, зміни внутрішньої конструкції цих управ, а також права користування креди-

тами по кошторисах Правобережної, Поліської, Подільської та Житомирської залізниць на 1919 рік; 2. Про поширення кола осіб судового відомства, на яких особливою слідчою комісією для розслідування протиеврейських погромних подій може покладатися переведення попереднього слідства; 3. Про тимчасову зміну правил видачі добових грошей при командировках і службових роз'їздах урядовцям центральних і місцевих установ всіх відомств; 4. Про перейменування міських отаманств на міських комісарів та міські комісарства; 5. Про утворення на час війни на шляхах України комісаріату та про статут його; 6. Про встановлення нових правил про реквізицію коней для потреб Української народної республіканської армії; 7. Про добові гроші державним інспекторам армії УНР і їх помічникам та всім службовцям державного інспекторіату.

Постанови

1. Про асигнування в розпорядження міністра земельних справ 714.000 гривень для видачі позики Подільському губерніальному земству на справи скотарства в Подільській губернії; 2. Про асигнування в розпорядження міністра внутрішніх справ 10.000.000 гривень на видатки по політичному департаменту й підлеглих останньому місцевих установ; 3. Про порядок видачі в розпорядження міністра народного господарства другої частки оперативного фонду, утвореного постановою від 9 квітня 1919 року; 4. Про асигнування в розпорядження керуючого міністерством пошт і телеграфів 100.000 гривень на таємні видатки; 5. Про асигнування в розпорядження військового міністра 200.000 гривень на видачу допомоги служачим військових частин і управлінь.

Нові призначення та звільнення

Високою Директорією звільнено товариша міністра закордонних справ УНР Арнольда Марголіна від своїх обов'язків згідно його прохання. На посаду товариша міністра внутрішніх справ призначається член ради міністерства внутрішніх справ Іван Макух. Звільняється з посади голова Надзвичайної дипломатичної місії до Югославії Олександр Карпинський. Призначаються членом ради міністра закордонних справ Іван Лизанівський, директором департаменту загальних справ міністерства праці д-р Мирон Вітошинський, на посаду фахівця V кл. при окремому відділу сільськогосподарської освіти агроном Юхим Підкуймуха, урядовцем особливих доручень V-ої класи при міністерстві внутрішніх справ Сергій Дудолькевич. Затверджено на посаді урядовця особливих доручень V-ої класи при міністерстві внутрішніх справ Іван Ю[...]ич. Звільняється з посади члена Кам'янець-Подільського окружного суду Михайло Базюк.

Помилування

Високою Директорією ухвалена постанова про заміну смертної кари засудженому надзвичайним судом при штабі залоги м. Кам'янця-Подільського Болеславі Адольфовичу Мисліцькому каторгою без строку.

Привітання брацлавському вчителству

Високою Директорією до зборів брацлавського повітового вчителства надіслана телеграма: "Голова Директорії наказав [від] його іменем щиро дякувати за привітання і висловлює впевненість, що брацлавське повітове вчителство у велетенській боротьбі свого народу за світ, волю і землю відіграє хвальну роль німецького вчителя 70 року".

Керуючий справами Директорії Миронович.

Україна. - 1919. - 14 вересня.

№ 12

Висока Директорія

Від'їзд Головного отамана

Вчора Головний отаман від'їхав на фронт в супроводі своїх осаулів, сотників Ф.Крушинського та О.Доценка³²⁷. Разом з Головним отаманом відбув на фронт представник румунського уряду при Головній команді українських військ полковник Радулеско.

Переіменування управління преси і інформацій

Управління преси і інформацій згідно постанови Високої Директорії перетворюється в міністерство преси і пропаганди.

Нові члени ради міністра закордонних справ

Високою Директорією призначено Чудінова Миколу і Любинського Миколу членами ради міністра закордонних справ.

Новий міністр культів

Високою Директорією ректор Кам'янець-Подільського державного університету Огієнко Іван призначається міністром культів з залишенням на посаді ректора університету.

Висловлення жалю

Високою Директорією надіслана до ректора університету телеграма: "Немає слів, щоб вимовити безмежний жаль від незамінної втрати в особі любого сина України проф. Широцького³²⁸ – славетного вченого та захватного дослідника прекрасної старовини нашого розкішного Рідного краю. Прошу Вас і професорську раду університету прийняти глибоке сердечне співчуття".

Головний отаман військ УНР Петлюра
Член Директорії Макаренко.

Україна. – 1919. – 17 вересня.

№ 13

Висока Директорія

Анкетно-ревізійна комісія

Високою Директорією ухвалений закон про утворення при міністерстві народної освіти анкетно-ревізійної комісії та про асигнування на її удержання 84685 гривень. Завданням цієї комісії з'являється переведення ревізії шкіл всіх типів, які підлягають Міністерству.

Нові правила реквізиції коней

Високою Директорією затверджено закон про встановлення нових правил про реквізицію коней для потреб Української народної республіканської армії.

По цьому закону тимчасово встановлюється платна реквізиція коней у населення. Виплата грошей за коней, яких взято по реквізиції, проводиться по твердим цінам, встановлення яких покладається на військового міністра за згодою міністрів внутрішніх справ, земельних справ, народного господарства, фінансів та державного контролера.

Тимчасовий устав центральних інституцій міністерства шляхів

Високою Директорією ухвалено закон про тимчасовий устав центральних інституцій міністерства шляхів.

По цьому закону міністерство шляхів відає всіма залізничними, водними та шосейними шляхами УНР та всім їх господарством, за винятком тих шляхів, які вилучені з його відання окремими законами УНР.

Міністерство шляхів УНР складають: міністр шляхів, товариші міністра, вища технічно-економічна рада, головне юрисконсульство, головна інспекція і департаменти: загальний, фінансовий, технічно-експлуатаційний, комерційно-експлуатаційний, нового будівництва, адміністративно-побутовий, господарчого постачання. Крім того у віданні безпосередньому і в розпорядженні міністра шляхів і його товаришів знаходяться: секретаріат міністра і урядовці особливих доручень.

Кошторис на утримання всіх центральних інституцій міністерства виробляється міністром і затверджується звичайним бюджетовим ладом. Міністрові належить право пересування відділів та відділків, а також окремих посад з одного департаменту або частини міністерства до іншого, не виходячи за межі кредитів, відпущених на утримання центральних інституцій міністерства шляхів.

Склад вищої технічно-економічної ради, а також межі її компетенції, порядок руху справ та провадження засідань встановлюється окремим статутом, який виробляється міністром шляхів та затверджується законодавчим порядком. До затвердження ж цього статуту відповідні питання розв'язуються пристосовно до правил, встановлених "Учрежденієм министерств" ("Свод законов т.1 ч. 2 розд. 7) для колегій бувшого російського "министерства путей сообщения", оскільки ці закони не суперечать законам УНР і компетенції окремих органів міністерства шляхів. Межі компетенції та порядок переведення у всіх інших вище зазначених центральних інституціях міністерства шляхів, а також місцевих його інституціях визначається в статутах та інструкціях, які виробляються міністерством шляхів та затверджуються міністром шляхів.

Україна. – 1919. – 23 вересня.

№ 14

Висока Директорія

Нові закони та постанови

Високою Директорією ухвалені нові закони: 1) Про встановлення митних наглядів та розпису утримання служачих в них; 2) Про встановлення тимчасового штату фабричної інспекції й про асигнування 399750 гривень на вдержання її; 3) Про скасування інформаційного бюро армії УНР; 4) Про тютюнову фабрику Подільського губерніального земства для виробу кришеного тютюну виключно для постачання ним війська; 5) Про тимчасові штати Кошу охорони республіканського ладу та про скасування карно-розшукних відділів народної міліції; 6) Про визнання майна й капіталів інституцій "Императорського человеколюбиваго общества" на території України власністю УНР; 7) Про порядок призначення і звільнення волосних зборчих, про службу їх підлеглих і відпуск коштів на їх утримання.

Нові постанови: 1) Про асигнування в розпорядження військового міністра 4.000.000 гривень на видатки по формуванню рекрутових частин; 2) Про асигнування в розпорядження міністра закордонних справ 1.400.000 гривень на видатки, які зв'язані з перебуванням представників чужоземних держав на Україні; 3) Про асигнування в розпорядження міністра фінансів 1.154.317 гривень для видачі допомоги Подільському губерніальному земству на вдержання волосних зборчих і податкового відділу при Подільській губерніальній народній управі; 4) Про встановлення нових норм відсоткового збору з промислової худоби та птиці; 5) Про асигнування в розпорядження міністра народного господарства 213.975 гривень в цілі покриття робітникам цього міністерства втрат, понесених під час наступу поляків на Західну Область УНР; 6) Про асигнування в розпорядження військового міністра 400.000 гривень на видатки, які зв'язані з офіційними прийомами представників чужоземних держав.

Нові призначення

Високою Директорією призначено: тимчасово керуючий міністерством єврейських справ Пінхас Красний – міністром єврейських справ, членом ради міністра фінансів – Архипенко Євген.

На прийомі

Вчора Головному отаманові представлявся старшина для зв'язку від Начальної польської команди при Головній команді українських військ капітан Чарноцький зі своїми старшинами.

Головного отамана вчора також відвідала делегація від губерніальної народної ради в справах потреб народного самоврядування.

Україна. – 1919. – 25 вересня.

№ 15

Висока Директорія

Закони й постанови

Затверджено Директорією закони й постанови: а) про реорганізацію керування постачанням військ Української Народної Республіки. На чолі керування постачанням війська стоятиме колегія з 3-х осіб. Голова колегії обирається Радою Народних Міністрів в порозумінню з урядом Західної Області УНР і призначається Директорією. Членами: представник від міністерства господарства та представник уряду ЗОУНР. Голова колегії в справах постачання дієвої армії підлягає Головному отаманові. Голові колегії підлягають начальники постачань Наддніпрянської та Наддністрянської армії в справах постачання цих армій. При голові колегії функціонує надзвичайний суд, при чому голова суду та два члени призначаються головою колегії, а два других члени, старшина й козак входять в склад суду порядком, означеним в п. 8 закону про надзвичайні суди; б) Про скасування міністерства по справах Західної Області республіки (Галичини) та про утворення комітету по справах допомоги біженцям-галичанам. Міністерство касується з 20 жовтня цього року; в) Про тимчасову зміну деяких постанов закону 9 січня 1919 року "Про зміну й доповнення правил про канцелярські та оповісточні оплати по судових справах". Оплата підвищується в п'ять раз.

Постанови

а) "Про асигнування в розпорядження міністра народного господарства 12.125 гривень видачі одноразової допомоги в. об. віце-директору департаменту Олександру Гуцало"; б) "Про асигнування в розпорядження міністерства народної освіти 50.000 гривень на видачу допомог пенсіонерам, бувшим служачим відомства міністерства народної освіти"; в) "Про асигнування в розпорядження міністерства народної освіти 226.268 гривень на вдержання в 1919 році Кам'янець-Подільського учительського інституту".

Призначення

Крушельницький Антін призначається членом Ради міністра народної освіти.

Україна. – 1919. – 3 жовтня.

№ 16

Висока Директорія

Затверджені Директорією закони й постанови

Закони: а) "Про продовження чинності закону від 5 серпня 1917 р. "Об установлении предельных цен на квартиры и другія помещенія". Закон продовжено чинністю до 1 січня 1920 року; б) "Про виключення з ужитку в шкільних установах та прилюдних книгозбірнях деяких книжок, підручників та видань"; в) "Про визнання майна бувшого "Союза русского народа" на території України власністю Української Народної Республіки". Постанови: а) "Про асигнування в розпорядження міністра народного здоров'я й опікування 200.000 гривень для видачі допомог окремим особам, які потребують державної допомоги"; б) "Про доповнення постанови від 9 квітня 1919 року "Про асигнування 500.000 гр. для провадження закупок закордоном речей першої потреби".

Україна. – 1919. – 7 жовтня. – Ч. 46.

№ 17

Висока Директорія

Закон про видачу одноразової допомоги військовослужачим Дієвої армії, їх дружинам і дітям і духовенству у випадку їх захоруння

Радою Народних Міністрів ухвалене і Директорією затверджено:

1) в розпорядження військового міністра відкривається кредит для видачі одноразових грошових допомог військовослужачим Дієвої армії — козакам, старшинам, військовим, урядовцям різних галузей служби і духовенству у випадку захоруння їх, при виконанні службових обов'язків, на різні пошесті, хвороби під час війни, перебуваючим після видужання в скрутному становищі і завдяки відсутності засобів до продовження лікування, а також дружинам і дітям згаданих військовослужачих, померших від пошесних хвороб;

2) кредити на цю потребу передаються військовим міністром в розпорядження Головної військово-санітарної управи для розподілення їх між шпиталями – з метою видачі цими останніми, згідно інструкції Головної військово-санітарної управи, відповідних допомог;

3) розмір допомоги встановлюється від 300 до 2000 гривень;

4) у випадку призначення родині вмерлого військовослужачого пенсії допомога, котра буде видана на підставі цього часу, зараховується в пенсію,

5) відкрити в розпорядження військового міністра з коштів державної скарбниці в рахунок військового фонду кредит в розмірі одного мільйона гривень для видачі в цім законі допомог.

Закон про кошти бувшої радянської влади

1) Всі гроші, цінні папери та інші цінності, які залишені різними органами "радянської влади" в установах Державного банку, державної скарбниці, ощадних касах та вищих установах на території УНР на біжучих рахунках, вкладках та інших рахунках – визначаються власністю УНР і передаються до державної скарбниці.

2) Кошти, що належать бувшим інституціям "радянської влади", коли інституції ці продовжують існувати на законних підставах під владою УНР, залишаються по згоді відповідного відомства з міністерством фінансів, за цими інституціями.

3) Закон цей оголосити по телеграфу.

Україна. – 1919. – 11 жовтня.

№ 18

Висока Директорія

Наказ Директорії Української Республіки (по міністерству ісповідань) від 8 жовтня 1919 року.

Призначаються: 1) Архієпископ Катеринославський Агапіт³²⁹, 2) Протоієрей Вафімій Сіцінський³³⁰, приватдоцент Кам'янець-Подільського державного українського університету, радник міністерства ісповідань, 3) Протоієрей Василь Липківський³³¹, радник міністерства ісповідань, 4) Священник Павел Погорілко³³², директор Немировської гімназії, 5) Священник Макарій Крамаренко, 6) Головний військовий священник Антін Матеюк³³³, 7) Декан богословського факультету Кам'янець-Подільського державного українського університету професор Василь Біднов³³⁴ – членами Українського Священного Синоду. Єпархіальний Подільський й Брацлавський єпископ Пимен³³⁵ і вікарний єпископ Вінницький Амвросій тимчасово членами Українського Священного Синоду.

Оригінал підписали:

Голова Директорії С.В.Петлюра.

Члени Директорії: А.Макаренко, Ф.Швець.

Міністр ісповідань проф. І.Огієнко.

Призначення

Наказом Високої Директорії викон. обов'язки директора департаменту чужоземних зносин міністерства закордонних справ, д-р Кочерган Михайло затверджується на зазначену посаду з 1 вересня.

Привітання

До Високої Директорії надіслана слідуєча телеграма:

Брацлавське повітове народне надзвичайне зібрання щиро вітає уряд УНР в особах Директорії та народних міністрів за ту невпинну і героїчну боротьбу, котру він проводить з червоно та чорносотенними ворогами нашого самостійного державного життя. Висловлюючи велику подяку урядові за його невтомну працю для українського народу, з свого боку зібрання обіцяє всіма засобами підтримувати свій демократичний уряд, щоб таким чином спільними силами всього народу здобути почесне місце між іншими народами світу.

Повітова Рада.

Україна. – 1919. – 12 жовтня.

Висока Директорія

Вечеря у Високій Директорії

14 жовтня увечері з приводу урочистої присяги Високої Директорії, уряду, установ і війська на вірність УНР у Високої Директорії відбулася вечеря, на якій були присутні п. Головний отаман військ Директорії УНР С.В.Петлюра, члени Високої Директорії А.Макаренко, Ф.Швець, Рада Міністрів на чолі з головою Ради – міністром внутрішніх справ І.Мазепою і осавули п. Головного отамана. За вечерєю п. Головний отаман, члени Високої Директорії і пп. міністри обмінялися думками про загальне політичне становище України, про її майбутнє взагалі і про долю українського 40.000.000 народу, який зараз кров'ю добуває собі волю і веде важку і вперту боротьбу з своїми ворогами, що хочуть закувати волю українського народу в кайдани, знищити його культуру і запанувати на Україні. Між всіма учасниками вечері у Високої Директорії панувала єдина думка, що нарешті український народ і військо переможуть своїх ворогів і запанують в своїй рідній хаті, і що Україна буде самостійною вільною державою, рівною між державами всього світу.

Культурно-освітня праця у військах

Радою Народних Міністрів ухвалено і Високою Директорією затверджене про асигнування в розпорядження головного державного Інспектора 3.000.000 гривень на культурно-освітню та інформаційну працю у війську.

Пенсійна управа при Генеральному штабі

Радою Народних Міністрів ухвалено і Високою Директорією затверджено тимчасовий штат пенсійної управи головного управління Генерального штабу. Штат ухвалено дійсним з 1 вересня 1919 року.

Україна. – 1919. – 16 жовтня.

№ 20

Висока Директорія

Збільшення цін на цукор

Високою Директорією затверджено закон про збільшення цін на цукор.

1) На зміну постанови від 26 червня 1919 року про збільшення граничної ціни на цукор встановити граничний розмір скарбової продажної ціни на цукор-пісок 1600 гривень за пуд і на рафінад 1800 гривень за пуд.

2) Надати міністру фінансів право встановляти продажну ціну на цукор, керуючись граничними цінами згідно п. 1 постанови.

3) Постанову перевести в життя по телеграфу.

Вибори до Єврейських головних рад

Високою Директорією затверджено закон про строки виборів до Єврейських головних рад.

1) Існуючі нині на підставі закону 2 грудня 1917 р. Єврейські головні ради продовжують свою діяльність на підставі згаданого закону 17 квітня 1919 року до нових виборів. Строки цих виборів призначаються міністерством єврейських справ з таким роцотом, щоб вони були переведені до 1 січня 1920 року.

2) міністру єврейських справ надається право стежити за своєчасним законним переведенням цих виборів.

3) Закон цей перевести в життя по телеграфу.

Скасування 39 ст. т.ІІІ.

Високою Директорією затверджена постанова Ради Народних Міністрів:

1) Про скасування ст. 39 "Положения об особых преимуществах гражданской службы в отдаленных местах, а также в губерниях западных Царства Польского (Свод зак., т. III, кн. III, разд. II прим. к ней).

2) Закон цей оголосити по телеграфу.

Пам'яті сенатора А.Г. В'язлова

На труну голови головної управи Українського Червоного хреста сенатора А.Г. В'язлова Висока Директорія поклала вінок з живих квіток.

Доклад міністерства закордонних справ

Вчора товариш міністра закордонних справ Старосольський зробив доклад Високій Директорії про закордонну політику.

Призначення сенатора Яценко

Наказом Високої Директорії голова комісії по ревізії діяльності управління головного начальника постачання, найвищий суддя Григорій Шиянов, згідно його прохання, звільнений з посади, а на його місце призначено сенатора Пантейлемона Яценко.

Переправа у Могилів-Подільського

Радою Народних Міністрів ухвалена і Високою Директорією затверджена постанова про асигнування в розпорядження міністерства шляхів з коштів державної скарбниці 4.499.00 гривень на спорудження переправи в м. Могилів-Подільському.

Однорічні вчительські курси

Високою Директорією затверджена постанова Ради Народних Міністрів про організацію однорічних педагогічних курсів. Постанова така:

1. Надати міністерству народної освіти право організувати двоє однорічних педагогічних курсів для підготовки вчителів середніх шкіл і затвердити статут згаданих курсів, програм і план навчання.

2. Асигнувати в розпорядження міністерства народної освіти з коштів державної скарбниці 470.200 гривень на вдержання двох однорічних курсів до кінця 1919 року.

3. Починаючи з січня 1920 р., відпускати з коштів державної скарбниці на вдержання згаданих курсів по 958.400 гривень на рік.

Відновлення зруйнованих залізниць

Високою Директорією затверджено: асигнувати в розпорядження міністра шляхів з коштів державної скарбниці авансом 20.000.000 гривень на видатки по відновленню мостів, колій і інших залізничних і шосейних будуваль, зруйнованих за час війни.

Ціна скарбового спирту

Високою Директорією затверджено:

1) Вищу граничну продажну ціну скарбового спирту встановити в 100 гривень градус.

2) Надати міністру фінансів право перевести цю постанову в життя негайно, не додержуючись 6 міс. строку, зазначеного в статті 567 про акцизні податки (т. V Св. Зак. по прод. 1906.).

3) Постанову перевести в життя по телеграфу.

Утримання козаків Окремого кордонного корпусу

Високою Директорією затверджено тимчасовий розпис утримання козаків Окремого кордонного корпусу з 1 вересня 1919 року. Утримання призначене в такому розмірі: бунчужному – 12000 гривень, чотовому – 9600 гривень, ройовому – 8400 гривень і козаку – 7200 гривень. Козаки, які несуть кордонну службу на кордоні в 7 вер. смузі, одержують також добові гроші в розмірі 10 гривень в добу.

Україна. – 1919. – 19 жовтня.

№ 21

Висока Директорія

Українська республіканська капела

Високою Директорією затверджена постанова Ради Народних Міністрів відносно асигнування в розпорядження міністра народної освіти з коштів державної скарбниці в українській валюті суми, відповідної 1.843800 франкам на видатки, зв'язані з продовженням на 4 місяці, починаючи з 24 червня 1919 року, подорожі Української республіканської капели.

Заснування кооперативу в м. Оринині

Висока Директорія затвердила постанову Ради Народних Міністрів про асигнування в розпорядження міністра внутрішніх справ з коштів державної скарбниці 300.000 гривень для видачі громаді м. Оринина на заснування кооперативу.

Видання підручників і шкільних книжок

Радою Народних Міністрів ухвалено і Високою Директорією затверджено:

1) Асигнувати в розпорядження міністерства народної освіти з коштів державної скарбниці 20.000.000 гривень на видання підручників, шкільних книжок, таблиць, карт і закупку шкільного приладдя для шкіл всіх типів загальної і позашкільної освіти з зарахуванням згаданої суми до спеціальних коштів міністерства народної освіти.

2) Витрачення асигнованої суми переводиться міністерством народної освіти на підставі інструкції, складеної в порозумінні з міністром фінансів і державним контролером.

Підвищення пасажирських тарифних ставок

Радою Народних Міністрів ухвалено, а Високою Директорією затверджено:

1) Надати міністру шляхів право тимчасово підвищувати на всіх залізницях Української Народної Республіки по мірі звільнення їх від воєного пасажирські тарифні ставки на 100%, порівнюючи зі ставками, встановленими на підставі постанови 4 вересня 1919 р. "Про тимчасове підвищення тарифних ставок на залізницях УНР", зокрема платню за нумеровані місця (плацкарти) в пасажирських вагонах – підвищувати відповідно загальному підвищенню всіх залізничних тарифів УНР в 16 раз проти тарифних ставок 13 липня 1917 року.

Залізнична середня технічна школа

Радою Міністрів ухвалено, а Високою Директорією затверджено:

1) Відкрити з 1 жовтня 1919 року на ст. Козятин залізничну середню технічну школу.

2) Асигнувати в розпорядження міністра шляхів з коштів державної скарбниці 109.730 гривень, а саме: а) на утримання персонального складу за м.м. жовтень, листопад і грудень 1919 року по штатах, встановлених для технічних шкіл міністерства народної освіти законом 14 січня 1919 року про зміну штатів професійних середньо-технічних і ремісничих шкіл (Вістн. держ. зак. Вип. 26 ч. 353) і на господарські і канцелярські видатки 39.730 гривень; б) на початкове влаштування школи 70.000 гривень.

3) Починаючи з 1 січня 1920 р., кошти на вдержання згаданої школи відпускати в кошторисному порядку.

Розмір добових членам різних комісій

Радою Міністрів ухвалено, а Високою Директорією затверджено:

На зміну п. 7 додатку по закону 26 червня 1918 року про нормальний розпис утримання служачих в центральних урядових установах цивільного відомства (Держ. вістник 1918 р. ч. 20) встановить для всіх відомств такі норми платні за участь в комісіях:

1) Урядовці державних установ, закликані до комісії другого відомства, до котрого вони належать, за участь в цих комісіях в службові години окремої платні не одержують, за участь же в цих комісіях в позаслужбові години одержують по 50 гривень за засідання.

2) Урядовці державних установ, покликані до комісії другого відомства як фахівці, за участь в цих комісіях в позаслужбові години одержують по 100 гривень за засідання.

3) Фахівці, котрі не обсаджують посад в державних установах, за участь в комісіях одержують по 150 гривень за засідання.

№ 22

Висока Директорія

Нарада в Високої Директорії

22 жовтня, вечором о 8 год., в будинкові Високої Директорії відбулося засідання Високої Директорії з Радою Народних Міністрів, на якому обговорювалося сучасне політичне та військове становище.

Нарада скінчилася о 10-й годині вечора.

Об 11 годині вечора відбулося спільне засідання Високої Директорії в повному складі й Диктатора Галичини д-ра Петрушевича та державних секретарів Голубовича й Бурачинського і представників Кабінету Народних Міністрів : прем'єр-міністра І. Мазепи, заступника його п. Одрини, тов. міністра закордонних справ д-ра Старосольського та державного секретаря Л.Шрамченка.

Обговорювалися різні питання, які торкаються армії Наддніпрянщини і Галичини.

Білоруське посольство у Високої Директорії

Білоруське посольство³³⁶ відвідало Високу Директорію і було прийнято членом Високої Директорії А.Макаренко. Прийом продовжувався 45 хвилин.

Україна. - 1919. - 24 жовтня.

№ 23

Висока Директорія

Служба Божа на державній мові

Високою Директорією затверджена постанова Ради Народних Міністрів відносно асигнування в розпорядження міністра ісповідань з коштів державної скарбниці 264.000 гривень на видатки, які зв'язані з встановленням на місцях української вимови в Службі Божій.

Призначення проф. Д. Заболотного

Проф. Данило Заболотний Високою Директорією призначений членом ради міністра здоров'я та опікування.

Утримання урядовцям

Рада Народних Міністрів ухвалила, а Висока Директорія затвердила:

1) Асигнувати в розпорядження міністра фінансів з коштів державної скарбниці в українській валюті суму, відповідну 10.000.000 корон,

на виплату утримання штатним урядовцям і служачим, що залишились в Західній Області УНР, при чому з цієї суми призначається для урядовців Буковини один мільйон і для урядовців Галичини дев'ять мільйонів.

2) Доручити міністрові фінансів визначити в українській валюті суму, відповідну 10.000.000 корон, згідно існуючого курсу.

Продаж цукру і спирту

Високою Директорією затверджено постанову Ради Народних Міністрів:

1) Надати міністрові фінансів право в надзвичайних випадках давати дозвіл, в порозумінню з міністром народного господарства, на продаж спирту й цукру по вільним риночним цінам, але не нижче твердих цін.

2) Постанову цю оголосити по телеграфу.

Подяки

Подяка Високій Директорії. Союз українок складає щиру подяку Високій Директорії за даток в сумі 10.000 гр., призначений на видатки союзу.

Рада громади полтавців і слобожан має за честь принести свою найщирішу подяку Високій Директорії в пожертвування на користь громади 11.000 карб.

Рада Громади.

Україна. - 1919. - 26 (13) жовтня.

№ 24

Висока Директорія Привітання Високій Директорії

Високій Директорії Української Народної Республіки надіслано таке привітання:

З'їзд повітових комісарів Поділля в присутності губерніальних комісарів Київщини і Чернігівщини вітає щиро верховну владу Української Народної Республіки Високу Директорію, бажаючи їй дальших успіхів в тяжкій праці для рідного народу.

Підпис: голова з'їзду губкомісар Кондрашенко.

Україна. - 1919. - 4 листопада (22 жовтня).

ЖУРНАЛ

Засідання Директорії Української Народної Республіки.

№ 12 — Київ — 1919 р.

№ III

Присутні: О.В. ПЕТАВРА
Г.П. ШВЕЦЬ, А.М. МАКАРЕНКО.
Відсутні: Керувачий справами Директорії МИРОНИЧЕНКО.

Слухали:	Постановили:
Г.П. ШВЕЦЬ:	1. Як час від часу на народом Народного Міністра Скарбни...

ГОЛОВА ДИРЕКТОРИЇ

ЧЛЕНИ:

ЧЛЕН СЕКРЕТАРЬ

Керувачий справами Директорії

ПРИМІТКИ

Михайло ВІСНОВИЧ, Керувач справами
стережемся зникати з України
ВЕНЦЬКА І Керувачий Контрольор
Дмитро СИМОНІВ, ЛІНА КРЕВЕЦЬКА
І СИМОНІВ в 23 квітня 1919 р. і
ВІСНОВИЧ в 22 квітня 1919 року
остатній згідно з проханням.

ГОЛОВА	ПОСТАНОВИЛИ:
ШВЕЦЬ, Г.П.	
Керувачий справами Директорії МИРОНИЧЕНКО.	

Безпечно виконувати дослідження
чоловік з к. Буковини фінансово
торговельну місію, зокладити
мого Краєцього і його пі
віддільних випробітків і
повернення державі всіх ва
ними зв'язі на загалі гр
в також подати докладні свід
данія про цю внутрішні см
громи.

ГОЛОВА ДИРЕКТОРИЇ

ЧЛЕНИ:

ЧЛЕН - СЕКРЕТАРЬ

Керувачий справами Директорії

Постановили:
Г.П. ШВЕЦЬ

1. Винниченко Володимир Кирилович (1880–1951) – український політичний і державний діяч, відомий письменник. Член РУП, організатор і лідер УСДРП. Належав до проводу Української революції, керівництва Центральної Ради, голова першого українського уряду Генерального Секретаріату (червень 1917 – січень 1918). Перебував в опозиції до гетьманського режиму, був організатором і керівником протигетьманського повстання, очолював Директорію УНР (листопад 1918 – лютий 1919). Усунутий з посади, залишив Україну, продовжував політичну діяльність в Австрії. 1920 р. мав невдалу спробу співробітництва з радянською Україною, після чого емігрував остаточно. З середини 1920-х рр. відійшов від політики, займався літературною і публіцистичною діяльністю.

2. Петлюра Симон Васильович (1879–1926) – український громадсько-політичний і державний діяч, публіцист. Брав участь в українському національно-визвольному русі, входив до РУП, згодом до УСДРП. Працював секретарем газети "Рада" (1907), редагував українські періодичні видання "Слово", "Украинская жизнь". Член Центральної Ради, голова Українського генерального військового комітету (УГВК), генеральний секретар військових справ Генерального Секретаріату, голова Всеукраїнського союзу земств. З листопада 1918 р. – член Директорії та Головний отаман Армії УНР. З травня 1919 до кінця 1920 рр. очолював Директорію УНР, ставши фактично одноосібним лідером Української революції. В еміграції продовжував виконувати обов'язки голови Директорії і Головного отамана. Підступно вбитий більшовицьким агентом у Парижі.

3. Швець Федір Петрович (1882–1940) – український громадсько-політичний і державний діяч, професор Київського університету. Член ЦК УПСР та Селянської спілки. Брав участь в організації протигетьманського повстання. Член Директорії УНР (1918–1919). Входив до складу української делегації на Паризькій мирній конференції. В еміграції у Чехословаччині займався науковою і педагогічною діяльністю.

4. Макаренко Андрій Гаврилович (1886–1963) – український політичний і державний діяч. З 1917 р. голова профспілки залізничників, безпартійний. Один з організаторів протигетьманського повстання. Член Директорії УНР (1918–1919). З кінця 1919 р. перебував в еміграції спочатку в Польщі, згодом в Німеччині та США.

5. Чеховський (Чехівський) Володимир Мусійович (1876–1937) – український громадсько-політичний, державний і церковний діяч. Активний учасник українського громадського життя Одеси, голова місцевої "Просвіти" (1907–1917). Керував українським рухом в Одесі в часи революції, входив до Центральної Ради. Член УСДРП, соратник і політичний однодумець В.Винниченка, голова Ради Народних Міністрів УНР (26.12.1918 – 31.01.1919). З 1921 р. став дорадником митрополита В.Липківського, відіграв визначну роль у становленні, організаційному та ідеологічному оформленні УАПЦ. У 1929 р. заарештований і засуджений у справі СВУ, загинув на Соловках.

6. Мицюк Олександр Корнійович (1883–1943) – український громадсько-політичний і державний діяч, економіст і соціолог. Член РУП, згодом активний діяч УПСР. Міністр внутрішніх справ УНР в уряді В.Чехівського (грудень 1918 – лютий 1919). В січні 1919 р. був делегатом Трудового конгресу. На еміграції в Чехословаччині займався кооперативною і педагогічною діяльністю.

7. Осецький Олександр Вікторович (1873–1937) – український військовий діяч, генерал-хорунжий Армії УНР. В українській армії з кінця 1917 р. Командир Корпусу охорони залізниць (1918), був організатором протигетьманського повстання. Військовий міністр УНР Директорії в уряді В.Чехівського. Наказний отаман Армії УНР (червень 1919). В еміграції мешкав у Франції.

8. Білінський Михайло Іванович (1882–1921) – український військовий діяч, контр-адмірал Українського військового флоту. Член УПСР. Один з організаторів українського морського міністерства. За Директорії УНР з січня 1919 р. міністр морських справ в урядах В.Чехівського та С.Остапенка. Загинув 17 листопада 1921 р. в бою під Базаром.

9. Шаповал Микита Юхимович (1882–1932) – український громадсько-політичний і державний діяч, публіцист, вчений-соціолог. Видавець (разом з П.Богацьким) журналу "Українська хата" (1909–1911). Член Центральної Ради від УПСР, прихильник радикальних революційних дій. Активний діяч Українського національного союзу, безпосередній організатор протигетьманського повстання. Міністр земельних справ в уряді В.Чехівського (грудень 1918 – лютий 1919). У 1919 р. емігрував, входив до Закордонної делегації УПСР. В подальшому мешкав у Чехословаччині, займався науковою і педагогічною діяльністю.

10. Коллард (Колард) Юрій (1875–1951) — український громадсько-політичний діяч, один з засновників РУП. Член УПСР (1917-1919). Комісар поліських залізниць (1917). За Директорії УНР – управляючий міністерства шляхів.

11. Паливода Іван Симонович (1885–1985) — український громадсько-політичний і державний діяч. Член УПСР, делегат Трудового конгресу. У квітні—серпні 1919 р. керуючий міністерством пошт і телеграфу УНР в уряді Б.Мартоса. З 1919 р. на еміграції у Чехословаччині, Німеччині та США. Один з провідників громадсько-політичного життя української громади у США.

12. Гольдельман Соломон Ізраїлевич (1885–1974) – визначний діяч єврейської громади в Україні, вчений-економіст. Входив до УЦР за квотою партії Поалей-Ціон. За Директорії УНР спочатку виконував обов'язки секретаря з національних питань, ініціював відновлення 10 грудня 1918 р. національно-персональної автономії для національних меншин. Згодом був товаришем міністрів народного господарства, праці в урядах В.Чехівського, В.Прокоповича. В еміграції перебував у Чехословаччині, з 1939 р. у Палестині.

13. Шелухин Сергій Павлович (1864–1938) – український громадсько-політичний і державний діяч, правознавець. В 1917 р. голова Одеського українського керівничого комітету, член Центральної Ради, належав до УПСР. Генеральний суддя, міністр судових справ УНР в уряді В.Голубовича (1918), член Державного сенату Української Держави. Член Ради комісарів, що тимчасово перебрала на себе владу у Києві у грудні 1918 р., міністр юстиції УНР Директорії в уряді В.Чехівського. Входив до української делегації на Паризькій мирній конференції. В еміграції у Чехословаччині займався науковою і педагогічною діяльністю.

14. Пилипчук Пилип Каленикович (1890–1940) – український політичний і державний діяч, інженер. Член УПСР, згодом – Української народно-республіканської партії. Член Ради комісарів у грудні 1918 р. За Директорії УНР – керуючий міністерством шляхів в урядах В.Чехівського та С.Остапенка. Брав участь в заколоті В.Оскілка. З кінця 1919 р. на дипломатичній роботі у Польщі, де залишився в еміграції.

15. Холодний Петро Іванович (1876–1930) – український громадсько-політичний і державний діяч, художник. Член ТУП, згодом УПСФ. У 1917 р. директор 1-ї Київської української гімназії, один з організаторів Товариства шкільної освіти та Всеукраїнської учительської спілки. Член УЦР від просвітніх організацій Києва. Член Ради комісарів у грудні 1918 р. Товариш міністра освіти в урядах УНР (1917–1920). З 1920 р. жив в еміграції у Польщі, де прославився як художник.

16. Матюшенко Борис Петрович (1883–1944) – український громадсько-політичний і державний діяч, лікар. Член РУП, згодом УСДРП. Під час Української революції – організатор служби охорони здоров'я в Україні. Очолював медико-санітарну управу Генерального Секретаріату, департамент міністерства народного здоров'я Української Держави, був міністром здоров'я і опікування УНР в уряді В.Чехівського. Член української делегації на Паризькій мирній конференції. На еміграції в Чехословаччині займався педагогічною діяльністю.

17. Тимофіїв Михайло М. – український урядовець, товариш міністра продовольства в уряді В.Чехівського, народного господарства – в уряді С.Остапенка. З 1920 р. член Українського союзу хліборобів-державників.

18. Лотоцький Олександр Гнатович (1870–1939) – український громадсько-політичний і державний діяч, вчений, педагог, публіцист. Входив до УРДП, ТУП. У 1917 р. очолював Українську національну раду у Петрограді, перебував на посаді губернського комісара Буковини і Покуття, генерального писаря у Генеральному Секретаріаті. В Українській Державі (1918) був міністром віросповідань. Входив до Ради комісарів у грудні 1918 р. У 1919–1920 рр. очолював посольство УНР в Туреччині. В еміграції у Польщі й Чехословаччині займався науково-педагогічною та громадсько-політичною діяльністю.

19. Симонів (Симонов) Дмитро Львович (?–1919) – український політичний та державний діяч. Один з провідних діячів УПСР. Директор департаменту державного контролю в Українській Державі (1918). Член Ради комісарів, що тимчасово перебрала на себе владу в Києві у грудні 1918 р. Державний контролер УНР Директорії в урядах В.Чехівського та С.Остапенка.

20. Мазуренко Василь Петрович (1877–1937) – український громадсько-політичний і державний діяч, економіст. Член РУП, один з засновників УСДРП. Товариш генерального секретаря, згодом міністра фінансів за доби Центральної Ради та Української Держави. Член Ради комісарів у грудні 1918 р. Міністр фінансів УНР Директорії в уряді В.Чехівського. Економічний радник українських дипломатичних місій в Італії та Австрії. 1922 р. повернувся до радянської України. Репресований.

21. В декларації, опублікованій 26 грудня 1919 р., викладено основи соціально-економічної політики та державного устрою УНР. Вона офіційно сповіщала про скасування гетьманського режиму, відновлення УНР, повернення земельного та

робітничого законодавства Центральної Ради. В основу політичної системи УНР поклався т. зв. трудовий принцип, який являв собою компроміс між радянською та парламентською системами влади. Верховною владою в Україні мав стати Конгрес трудового народу. Директорія оголошувалася тимчасовим верховним органом революційного часу, який, отримавши владу від народу, передасть її народу в особі Трудового конгресу. У соціальній сфері за основу брався метод класового поділу суспільства. Влада в Україні могла належати лише класам працюючим – робітництву, селянству та трудовій інтелігенції. Попри вкрай складне зовнішньополітичне становище УНР, стратегічною метою зовнішньої політики проголошувалося мирне співіснування з народами всіх держав.

22. Антонович Дмитро Володимирович (1877–1945) – український громадсько-політичний, державний і культурний діяч. Син В.Антоновича, один з засновників і лідерів РУП та УСДРП. Стояв біля витоків УЦР, був товаришем її голови. Належав до фундаторів Комітету українського національного театру, Української академії мистецтв. Міністр морських справ в уряді В.Голубовича. У 1919 р. дипломатичний представник УНР при Римському престолі. На еміграції був ректором Українського вільного університету у Відні і Празі, очолював Музей визвольної боротьби України у Празі.

23. Штефан Іван Дем'янович (?–?) – український політичний і державний діяч. Голова Катеринославського комітету поштово-телеграфних службовців, член ЦК УПСР. Міністр пошти і телеграфу УНР в уряді В.Чехівського (грудень 1918– лютий 1919). Член Закордонної делегації УПСР (1919–1922).

24. Мартос Борис Миколайович (1879–1977) – український громадсько-політичний і державний діяч. Член РУП, згодом УСДРП. Член Центральної Ради, входив до ЦК Селянської спілки, генеральний секретар земельних справ у першому складі Генерального Секретаріату. Член Ради комісарів у грудні 1918 р., міністр продовольства в уряді В.Чехівського, голова Ради міністрів УНР Директорії (9 квітня – 27 серпня 1919). З 1920 р. в еміграції в Німеччині і Чехословаччині.

25. Остапенко Сергій Степанович (1881–1937) – український політичний і державний діяч, економіст. Професор Київського комерційного інституту. Член Центральної Ради, входив до УПСР, згодом безпартійний. Міністр торгівлі і промисловості УНР Директорії в уряді В.Чехівського. Голова Ради міністрів УНР (13 лютого – 9 квітня 1919). Професор Кам'янець-Подільського університету (1919 –1920), згодом викладав у харківських вузах. Репресований.

26. Михайлів (Михайлов) Леонід Дмитрович (1884–?) – український політичний і державний діяч, член УСДРП. Міністр праці УНР в уряді В.Голубовича (1918), за УНР Директорії – в уряді В.Чехівського. З жовтня 1919 р. входив до дипломатичної делегації УНР на переговорах з Польщею. Радник української дипломатичної місії у Польщі (1919 –1920), де залишився в еміграції. Після 1939 р. репресований радянською владою.

27. Липа Іван Львович (1865–1923) – український громадсько-політичний і державний діяч, письменник, лікар. Один з засновників "Братства тарасівців" (1892). Жив в Одесі, займався лікарською практикою, брав участь в українському громадському і культурному житті. У 1917 р. український комісар Одеси. Належав до УПСР. За Директорії УНР – керуючий управлінням культів при міністерстві в уряді В.Чехівського, керуючий справами міністерства культів в урядах С.Остапенка, Б.Мартоса.

28. Андрієвський Опанас Михайлович (1878–1955) – український політичний і державний діяч, юрист. Один з лідерів УПСС, від якої в листопаді 1918 р. увійшов до складу Директорії УНР. Вважав, що Україна має бути парламентською республікою, у зовнішній політиці орієнтуватися на Антанту. Незгодний в подальшому з політичним курсом С.Петлюри, брав участь у невдалих антиурядових закатах, після чого у травні 1919 р. був усунутий зі складу Директорії. На еміграції в Чехословаччині займався педагогічною діяльністю.

29. Красковський Іван Ігнатович (1882–?) – білоруський і український громадсько-політичний і державний діяч, юрист. Уповноважений комітету Південно-Західного фронту Всеросійського союзу міст, у 1917 р. губернський комісар Тернопільщини. Член УПСР, товариш генерального секретаря внутрішніх справ. Радник міністерства закордонних справ Української Держави (1918). Очолював українську дипломатичну місію в Грузії та Азербайджані (1918–1919). На початку 1919 р. деякий час виконував обов'язки керуючого справами Директорії. В середині 1920-х рр. повернувся до радянської Білорусії. Репресований.

30. "Музагет" – літературно-мистецьке об'єднання, що існувало у Києві в 1919–1920 рр. Об'єднувало поетів та митців різних напрямів (Д.Загул, Ю.Меженко, М.Семенко, Я.Савченко та ін.). У 1919 р. вийшло одне число журналу "Музагет" (ч.1–3). Крім літературних творів, були надруковані літературознавчі статті Д.Загула, Ю.Меженка, у яких наголошувалося на національних особливостях української літератури.

31. Український Червоний хрест (УЧХ) – національна організація з тими ж завданнями, що й Міжнародний Червоний хрест. Організований у квітні 1918 р. на Всеукраїнському з'їзді лікарів у Києві на базі існуючих в Україні місцевих товариств Російського Червоного хреста. Серед організаторів і керівників були лікарі Є.Лукаевич та Б.Матюшенко (згодом голова Закордонного бюро УЧХ).

32. 23 січня 1919 р. у Хотинському повіті Бессарабії, анексованій Румунією, почалося антирумунське повстання. Повстанці здобули Хотин і за три дні звільнили територію усього повіту. Директорія УНР через свого представника Й.Маєвського допомагала повстанцям зброєю, проте критичне становище на українсько-більшовицькому фронті не дозволило надати військову допомогу. Румунське військо після запеклих боїв 1 лютого 1919 р. захопило Хотин. Окупаційні війська жорстоко розправились з українським населенням. Було спалено десятки сіл, покарано 15 тис. селян. Близько 4 тис. повстанців та 50 тис. біженців перейшли за Дністер на територію УНР.

33. Верховна слідча комісія по боротьбі з контрреволюцією – тимчасово діюча інституція при міністерстві юстиції УНР, утворена на підставі закону 21 грудня 1918 р. для розслідування "злочинів П.Скоропадського". Припинила існування 23 жовтня 1919 р.

34. Шиянов Григорій Сергійович (1874–1955) – український громадський діяч, юрист. Суддя Генерального суду УНР, сенатор Державного сенату УД (1918). Суддя Найвищого суду УНР Директорії (1920). Емігрував до Чехословаччини.

35. Лук'янівський народний будинок у Києві – культурно-освітній заклад, заснований 1897 р. Південно-західним відділом товариства тверезості. З 1902 р. мав спеціально побудоване гарне приміщення з залом на 550 місць. У ньому діяли деше-

ва їдальня, нічліжний притулок для приїжджих, амбулаторія, бібліотека-читальня, книжковий склад, аматорський театр, кінематограф, вечірні загальноосвітні класи для дорослих. У 1917 р. переданий Українському робітничому клубу, у його приміщенні давали вистави трупа М.Садовського та Молодий театр Л.Курбаса.

36. Всеукраїнська учительська спілка – професійна організація українських вчителів і діячів народної освіти. Утворена 1906 р. у Києві з метою відродження української школи, але невдовзі припинила свою діяльність. Відновилася після Лютневої революції, організаційне оформлення відбулось на I Всеукраїнському учительському з'їзді в серпні 1917 р. Місцеві організації – учительські спілки – займалися розробкою та запровадженням заходів по українізації навчання, організацією шкільної та позашкільної освіти. Припинила існування 1920 р., реорганізована у радянський професійний союз працівників освіти й культури.

37. "Просвіти" – українські культурно-просвітні заклади клубного типу. У Наддніпрянській Україні часів Української революції були також осередками національного руху, пропагували ідею національного відродження України, консолідували націю. Українські уряди всіляко сприяли діяльності "Просвіт", вбачаючи в них свою опору серед українського громадянства, особливо у провінції.

38. Кам'янець-Подільський державний український університет – вищий навчальний заклад, заснований законодавчим актом Української Держави. Урочисто відкритий 22 жовтня 1918 р. Почав працювати у складі двох факультетів: історико-філологічного та фізико-математичного, у 1919 р. були відкриті правничий, богословський та сільськогосподарський ф-ти. Організатор і перший ректор І.Огієнко, викладачі: І.Крип'якевич, К.Широцький, В.Біднов, Л.Білецький, М.Драй-Хмара та ін.

39. Холмщина, Підляшшя та Полісся на цей час були окуповані поляками.

40. Всеукраїнський союз земств – українська громадська організація, утворена у квітні 1918 р. Являла собою об'єднання губернських земських управ – органів місцевого самоврядування. Першим головою був С.Петлюра. Союз займав виразно опозиційну позицію щодо гетьманського режиму. У 1919 р. термін "земства" був замінений на "народні ради", які в УНР часів Директорії також виконували функції органів місцевого самоврядування.

41. Стешенко Іван Матвійович (1873–1918) – український громадсько-політичний і державний діяч, літературознавець і письменник. Член Київської Старої громади, РУП, ТУП. Викладав у середніх і вищих школах Києва, директор Тетянінської гімназії для біженців (1915). У 1917 р. очолив справу національної освіти. Голова Товариства шкільної освіти, фундатор Всеукраїнської учительської спілки, генеральний секретар освіти Генерального Секретаріату. Трагічно загинув 30 липня 1918 р. у Полтаві.

42. Ковенко Михайло Микитович (1888–?) – український політичний і державний діяч, інженер-механік за фахом. Член Центральної Ради та Всеукраїнської ради робітничих депутатів, організатор Вільного козацтва у Києві, військовий комендант міста під час боротьби проти військ Муравйова. Очолював державну слідчу комісію по боротьбі з контрреволюцією, утворену наприкінці 1918 р. Редагував газету "Україна", що виходила у Кам'янці-Подільському (1919). У 1920 р. емігрував до Румунії, подальша доля невідома.

43. Український радянський уряд Ради Народних Комісарів УСРР очолював надісланий з Москви Х.Раковський (він же одночасно обіймав посаду наркома закордонних справ). У травні–жовтні 1918 р. був головою делегації РСФРР на мирних переговорах з Українською Державою. У телеграмі, якою 6 лютого 1919 р. голова РНК УСРР звернувся до Директорії УНР, пропонувалося перенести переговори, які провадила делегація УНР на чолі з С.Мазуренком з радянським урядом Росії, з Москви до Харкова і вести їх з урядом УСРР.

44. Генерал д'Ансельм – командувач експедиційних союзних військ Антанти на півдні Росії. У січні 1919 р. прибув до Одеси, на його вимогу українські війська змушені були залишити Одесу і відійти на лінію Тирасполь – Бірзула – Вознесенськ – Миколаїв – Херсон.

45. З 3 лютого 1919 р. в Одесі відбувались переговори між Директорією і представниками Антанти в особі командування французьких військ. 5 лютого представництво Антанти було подана Декларація представників України, Білорусії, Дону та Кубані з викладом поглядів на форму державного устрою зазначених держав. 6 лютого на станції Бірзула відбулись переговори між українською делегацією (С.Остапенко, О.Греков, І.Мазепа, С.Бачинський) та начальником штабу французьких військ полковником Фрайденбергом. Українці домагалися від Антанти визнання суверенітету УНР, повноправної участі у Паризькій мирній конференції. Після виходу з Директорії Винниченка Антанта наполягала на відставці Петлюри та заміні соціалістичного уряду більш поміркованим, утворенні української військової зони для боротьби з більшовиками під контролем Франції, а також контролю над українськими фінансами та залізницями. Сторони виклали свої позиції, але не дійшли згоди.

46. Греков (Греків) Олександр Петрович (1875–1958) – український військовий і політичний діяч, генерал-хорунжий Армії УНР. Член УПСС. Командував 2-ю Сердюцькою дивізією у Києві (1917). За Директорії УНР – військовий міністр в урядах В.Чехівського та С.Остапенка (січень–квітень 1919), головнокомандувач УГА (червень–липень 1919). В еміграції жив в Австрії. 1945 р. заарештований радянськими спецслужбами, відбував покарання (1945–1956), після чого повернувся до Відня, де й помер.

47. Трудовий конгрес України (Конгрес трудового народу України) – вищий тимчасовий законодавчий орган УНР періоду Директорії. Збирався 23–28 січня 1919 р. у Києві за участю біля 400 делегатів, в т.ч. делегації ЗУНР (36 осіб). Конгрес затвердив акт про утворення єдиної Соборної України, обговорив питання про владу в Україні, її внутрішню та зовнішню політику. Більшість делегатів висловились проти встановлення в Україні радянської форми правління. Конгрес подовжив владні повноваження Директорії, доручивши їй верховну владу і оборону держави. Рішення конгресу були викладені в Універсалі "До трудового народу України".

48. Бачинський Сергій Васильович (1879 – ?) – український діяч, педагог, публіцист і краєзнавець. Член комісії закордонних справ Трудового конгресу, товариш міністра закордонних справ УНР Директорії (1919).

49. Мазепа Ісаак Прохорович (1884–1952) – український громадсько-політичний і державний діяч. Земський діяч на Катеринославщині (1914–1917). Один з лідерів правого крила УСДРП, делегат Трудового конгресу. Міністр

внутрішніх справ в уряді Б.Мартоса, прем'єр-міністр УНР Директорії (серпень 1919– травень 1920). Голова уряду УНР в екзилі (1948–1952).

50. На переговорах між делегацією УНР та командуванням військ Антанти в Одесі і Бірзулі 5–6 лютого 1919 р. останнє також висувало вимогу звільнення ряду діячів Української Держави гетьмана П.Скоропадського (міністрів, урядовців, військових та ін.), що були заарештовані республіканською владою й перебували в ув'язненні.

51. Севрюк Олександр Олександрович (1893–1941) – український громадсько-політичний діяч, дипломат. Член Центральної Ради від студентства, входив до ЦК УПСР. Голова української делегації на мирних переговорах у Брест-Литовську. Посол УНР у Німеччині і Румунії (1918), Італії (1919). На еміграції жив у Франції і Німеччині.

52. Шаповал Олександр Андрійович (1888–1972) – український військовий діяч, полковник Армії УНР. Належав до УПСР. У 1918 р. командир Богданівського полку Запорізького корпусу, брав участь у протигетьманському повстанні. На початку 1919 р. був командувачем Правобережного фронту Армії УНР. З 13 лютого до 9 квітня 1919 р. – міністр військових справ УНР Директорії в уряді С.Остапенка, з вересня – начальник закордонного відділу Генерального штабу. В еміграції перебував у Чехословаччині, згодом у США.

53. Чижевський Григорій – український політичний і державний діяч. Член УПСР, з 1919 р. – Української народно-республіканської партії. Міністр внутрішніх справ УНР Директорії в уряді С.Остапенка.

54. Федак Степан (1861–1937) – український громадсько-політичний і державний діяч, юрист. Один з засновників і провідних діячів українських кооперативних та фінансово-кредитних установ в Галичині. Очолював державний секретаріат харчових справ в уряді ЗУНР. На час заочного призначення міністром фінансів УНР Директорії перебував під арештом в окупованому поляками Львові. Був активним українським громадським діячем у міжвоєнній Польщі.

55. Феценко-Чопівський Іван Андріанович (1884–1952) – український громадсько-політичний і державний діяч, вчений-металург. Належав до ТУП, згодом УПСР. Член Центральної Ради, міністр торгу і промисловості УНР в уряді В.Голубовича. Заступник прем'єр-міністра та міністр народного господарства УНР Директорії в уряді С.Остапенка. В еміграції в Польщі займався науковою і педагогічною діяльністю. Заарештований 1945 р. радянською владою, загинув на засланні.

56. Архипенко Євген Порфирівич (1884–1959) – український громадсько-політичний і державний діяч, агроном, видавець. Член УПСР, згодом – один з лідерів Української народно-республіканської партії. Міністр земельних справ УНР Директорії в урядах С.Остапенка (1919), В.Прокоповича (1920). Брав участь в заколоті В.Оскілка. В еміграції мешкав у Польщі, Німеччині.

57. Мацієвич Кость Андріанович (1873–1942) – український громадсько-політичний і державний діяч, вчений-агроном. Член УПСР, входив до Центральної і Малої Ради, генеральний секретар земельних справ. Займався розробкою проекту аграрної реформи в Україні (1918). Міністр закордонних справ УНР Директорії

в уряді С.Остапенка, брав участь у переговорах з представниками військового командування Антанти в Одесі. Згодом голова дипломатичної місії УНР в Румунії (1919–1923). В еміграції у Чехословаччині займався науковою діяльністю.

58. Маркович Дмитро Васильович (1848–1920) – український громадсько-політичний і державний діяч, юрист, письменник. Член ТУП, згодом – Української трудової партії. Генеральний прокурор, генеральний суддя УНР, член Державного сенату Української Держави. Міністр юстиції УНР Директорії в уряді С.Остапенка (лютий—квітень 1919). Помер від тифу.

59. Огієнко Іван Іванович (1882–1972) – український громадський, державний і церковний діяч, вчений-історик. Член УПСФ. Один з засновників Українського народного університету у Києві, засновник і перший ректор Кам'янець-Подільського державного університету. Міністр освіти УНР Директорії в урядах В.Чехівського і С.Остапенка (1918–1919), міністр віросповідань в урядах І.Мазепи та В.Прокоповича (1919–1920). Емігрував до Польщі, де займався науковою і педагогічною діяльністю. З 1951 р. голова Української греко-православної церкви в Канаді.

60. Корчак-Чепурківський Овксентій Васильович (1857–1947) – учасник українського руху, відомий гігієніст і епідеміолог. З 1899 р. санітарний лікар м. Києва, згодом професор Київського університету. Належав до УПСФ. Декан медичного факультету Київського національного державного університету (1918–1919). Керуючий міністерством народного здоров'я в уряді С.Остапенка. Згодом декан, завідуючий кафедрою гігієни Київського медінституту, академік ВУАН (1921).

61. Назарук Осип Тадейович (1883–1940) – український громадсько-політичний і державний діяч, публіцист. Учасник українського студентського руху в Галичині, член управи Української радикальної партії, керівник прес-служби УСС. З жовтня 1918 р. член УНРади ЗУНР. Був відряджений до Києва, брав участь в протигетьманському повстанні. За Директорії державний секретар в уряді В.Чехівського, керівник управління преси й інформації в уряді С.Остапенка. У 1920 – 1922 рр. перебував при екзильному уряді ЗУНР у Відні, співробітничав в урядових органах "Український прапор" та "Воля".

62. Ревуцький Авраам (1889–1946) – єврейський громадсько-політичний діяч, журналіст. Член партії Поалей-Ціон. Товариш міністра єврейських справ за Центральної Ради. Керуючий міністерством єврейських справ УНР Директорії в уряді В.Чехівського.

63. Корчинський Михайло Агафонович (1884–1937) – український громадсько-політичний і державний діяч, адвокат. Голова громади ТУП у Петрограді, згодом член УПСФ. Член Центральної Ради, юрисконсульт Генерального Секретаріату. Державний секретар УНР Директорії в уряді С.Остапенка. Очоловав опозиційну до Директорії Всеукраїнську національну раду (ВНР), створену в першій половині січня 1920 р. в Кам'янці-Подільському. З 1922 р. мешкав у Львові.

64. Золотницький Ілля (1870–1930) – український державний діяч, юрист. Голова Вищого військового суду, полковник (з 1918), згодом керуючий Головного управління місць ув'язнення, товариш міністра юстиції УНР Директорії (1920).

65. Христюк Павло Оникійович (1890–1941) – український політичний та державний діяч, публіцист. Один з провідників УПСР, уособлював її ліве радикальне крило. Член Центральної Ради, ЦК Селянської спілки, генеральний писар у першому складі Генерального Секретаріату, міністр внутрішніх справ та державний секретар УНР (1918). Керуючий справами Директорії (січень–квітень 1919), товариш міністра внутрішніх справ в уряді Б.Мартоса. Пізніше виїхав до Відня, входив до Закордонної делегації УПСР, був співредактором журналу "Борітеся – поборете!". 1923 р. повернувся до УРСР. Репресований.

66. Державний секретаріат (Рада державних секретарів) – вищий орган виконавчої влади ЗУНР. Вищим законодавчим органом ЗУНР була Українська Національна Рада (УНРада), створена 18 жовтня 1918 р. у Львові.

67. Косаренко-Косаревич Василь (1891–1964) – український громадський діяч, публіцист. У 1918–1919 рр. перебував на дипломатичній службі УНР. Згодом на еміграції в Німеччині та США.

68. Київський державний український університет був заснований у 1917 р. на громадські і приватні кошти як Український народний університет. За часів Української Держави отримав державний статус. Був урочисто відкритий 5 жовтня 1918 р. у складі історико-філологічного, природничо-математичного, юридичного, медичного факультетів. Ректор: І.Ганицький (згодом Ф.Сушицький). Декани: Г.Павлуцький, Ф.Швець, М.Туган-Барановський, О.Корчак-Чепурківський.

69. Український національний союз (УНС) – блок українських партій та громадських організацій, опозиційних до Української Держави П.Скоропадського. Утворений на початку серпня 1918 р. у Києві (голова — А.Ніковський, з вересня – В.Винниченко) з метою українізації та демократизації гетьманського режиму. Радикальні члени УНС на чолі з В.Винниченком та М.Шаповалом таємно підготували збройне повстання, в ході якого до влади прийшла Директорія. Після відновлення УНР Національний союз фактично припинив існування як всеукраїнська організація. Поміркований уряд С.Остапенка піднімав питання про поновлення його діяльності, давши міністрам внутрішніх і закордонних справ, преси й інформації доручення з'ясувати становище місцевих філій союзу. Проте справа не зрушила з місця. 15 липня у Кам'янці-Подільському права опозиція (УПСФ, хлібороби-демократи, народні республіканці) утворила Український національно-державний союз (УНДС), який оголосив себе наступником УНС. З втрати УНР власної території наприкінці 1919 р. діяльність УНДС зійшла нанівець.

70. Трудовий конгрес України утворив 6 комісій з законодавчими і контрольними функціями для розробки законопроектів до наступної сесії. До них було обрано 27 осіб, з яких до Вінниці прибуло біля 20. Комісія оборони: О.Мацюк, Блохин, В.Строменко; земельна: Н.Петренко, І.Паливода, Д.Сухенко; бюджетна: В.Чайківський, І.Шимонович, Бабій; закордонних справ: С.Бачинський, В.Яросевич, П.Куцак; харчова: Мельник, Грузинців, М.Скидан; культурно-освітня: Є.Вировий, І.Коваленко, А.Лещенко, І.Калинович та ін. Комісії працювали протягом 1919 р., їх члени брали участь у спільних нарадах Директорії та Ради Міністрів.

71. Білоруська Народна Республіка (БНР) була проголошена 9 березня 1918 р. Після того як 1 січня 1919 р. Мінськ був захоплений більшовиками, її тимчасовий уряд Народний секретаріат переїхав до Гродно і призначив комісарів до повітів, не зайнятих більшовиками.

72. Порш Микола Володимирович (1879–1944) – український політичний і державний діяч, публіцист. Входив до РУП, належав до керівництва УСДРП. Редагував партійні газети, його праця "Про автономію України" (1907) стала програмою УСДРП з національного питання. Член Центральної та Малої Ради, голова Всеукраїнської ради робітничих депутатів, генеральний секретар праці та військових справ (1917). У 1919–1920 рр. посол УНР в Німеччині, де залишився на еміграції.

73. Всевелике військо Донське – державне утворення на території Облaсті війська Донського колишньої Російської імперії. 8 серпня 1918 р. уряди Української Держави та Дону підписали договір про двосторонні відносини, яким сторони визнавали суверенність та незалежність одна одної, відмовлялись від територіальних претензій, встановлювали офіційні дипломатичні стосунки. Після цього до Києва прибуло дипломатичне представництво Дону (т. зв. "Зимовая станиця") на чолі з генерал-лейтенантом О.В.Черячуним.

74. Керівництво ЗУНР у своєму військовому протистоянні з Польщею скеровувало свої надії на Антанту. Остання, хоч і віддавала симпатії Польщі, все ж не була зацікавлена у повному розгромі ЗУНР та її 100-тис. армії. На початку лютого 1919 р. до Львова прибула франко-англійська місія на чолі з генералом Ж.Бартелемі з метою примирити ворогуючі сторони. Очевидно, в ноті УНРади ЗУНР йдеться про перші контакти з цією місією.

75. Бурачинський Осип (1877–1948) – український політичний діяч, член УНДП. Входив до УНРади від Буковини. У січні–червні 1919 р. державний секретар судових справ у складі Державного секретаріату ЗО УНР.

76. У 1919 р. за кордоном в Угорщині, Німеччині, Італії та ін. перебувала значна кількість військовополонених українців. Лише в Італії їх було біля 35 тис. З метою повернення цих вояків в Україну до Італії на початку 1919 р. виїхала українська місія на чолі з О.Севрюком, але її діяльність не була успішною. Пізніше до Італії був відправлений новий склад української надзвичайної місії (Див. також Журнал засідань РМН від 22 липня 1919 р.).

77. Українська радикальна партія (УРП) – перша українська політична партія в Галичині, заснована 1890 р. у Львові І.Франком, М.Павликом, В.Будзиновським та ін. Відстоювала соціальні інтереси українського селянства, стояла на позиціях політичної самостійності України. Разом з УНДП утворила в українському політичному русі Галичини неофіційну двопартійну систему, де їй відводилась роль лівої опозиції.

78. Семесенко Іван (1894–1920) – український військовий, керівник повстанського руху. Під час протигетьманського повстання створив повстанську бригаду 4 тис. вояків. В січні–квітні 1919 р. на чолі Запорізької козацької бригади ім. С.Петлюри діяв на Волині і Поділлі. Мав причетність до єврейських погромів, що відбувалися там. У травні 1919 р. заарештований за невиконання наказів штабу, самочинні реквізиції та грабунки. Загинув в ув'язненні за нез'ясованих обставин.

79. Надзвичайна слідча комісія була створена урядом УНР для розслідування єврейських погромів, скоєних вояками української армії 7–13 січня 1919 р. у Житомирі та навколишніх містечках. На комісію покладалося завдання виявлення причини погромів, встановлення винуватців та притягнення їх до відповідальності.

80. Коморний С.С. – український урядовець. З лютого 1918 р. Одеський окружний український комісар.

81. Голубович Сидір (1873–1938) – український політичний і державний діяч. Член УНДП, депутат австрійського парламенту, член Загальної української ради (1915). В листопаді 1918 р. обраний до УНРади. З 4 січня 1919 р. очолював Державний Секретаріат – уряд ЗУНР. В міжвоєнній Польщі залишався активним українським громадсько-політичним діячем.

82. 22 січня 1919 р. Найвища рада Паризької мирної конференції звернулася до всіх організованих політичних груп, які боролися за владу на території Росії, з закликом припинити бойові дії й надіслати своїх представників на спеціальну конференцію. Вона мала розпочатись на Принцевих островах у Мармуровому морі (Туреччина) 15 лютого 1919 р. 10 лютого голова делегації УНР на Паризькій мирній конференції Г.Сидоренко звернувся до учасників конференції з нотою, у якій повідомив, що УНР готова взяти участь у конференції за умови припинення воєнних дій Радянської Росії проти України. Проте, сподіваючись на перемогу силою зброї, антибільшовицькі уряди в Росії не погодились на участь у конференції. Проект не був реалізований.

83. Болбочан (Балбачан) Петро Федорович (1883–1919) – український військовий діяч, полковник. Стояв біля витоків української армії, у якій пройшов шлях від командира Республіканського полку (1917) до командира Запорізького корпусу – найбільш боєздатного і дисциплінованого з'єднання української армії. Брав участь в усіх військових конфліктах УНР, з яких найбільшу славу здобув під час Кримського походу (березень–квітень 1918). Заперечував вузькопартійні погляди С.Петлюри на військове і державне будівництво, за що 22 січня 1919 р. був знятий з посади командувача військами Лівобережжя. В лютому–червні 1919 р. перебував у Галичині. На початку червня, перебуваючи в Запорозькому корпусі, зголосився на пропозицію старшин і без наказу вищого командування, проте за згоди державного інспектора М.Гавришка самовільно очолив корпус. За це був заарештований і 12 червня 1919 р. за звинуваченням у спробі військового заколоту засуджений до смертної кари. Міністри уряду УНР на власну ініціативу припинили виконання вироку і призначили нове слідство, але воно залишило вирок у силі. 28 червня 1919 р. П.Болбочан був розстріляний.

84. Петрушевич Євген Омелянович (1863–1940) – український політичний і державний діяч, лідер визвольних змагань в Західній Україні. Депутат австрійського парламенту та галицького сейму, голова УНРади, президент ЗУНР. Після злуки 22 січня 1919 р. входив до складу Директорії УНР. З червня 1919 р. – диктатор ЗО УНР, згодом очолював уряд ЗУНР в екзилі. Після 1923 р. емігрував до Німеччини.

85. 29 квітня 1919 р. командувач Волинської групи Армії УНР отаман Володимир Оскілко (1892–1926), спираючись на соціалістів-самостійників і народних республіканців, здійснив у Рівному спробу державного перевороту, спрямованого проти соціалістичного курсу нового уряду й С.Петлюри. Змовники заарештували членів уряду УНР і оголосили Оскілком Головним отаманом. Але армійські частини відмовились підкорятися Оскілку, і він разом з оточенням втік до Польщі. Виступ ускладнив політичне становище української влади. 5 травня 1919 р. уряд УНР змушений був залишити Рівне і переїхати до Радивиліва.

86. Лебідь-Юрчик Харитон Михайлович (1877–1944) – український економіст, директор департаменту міністерства фінансів. Товариш міністра фінансів УНР (1918), Української Держави. За часів Директорії УНР директор державної скарбниці, товариш міністра фінансів (1919–1920). В еміграції у Польщі та Німеччині займався педагогічною роботою.

87. Кривецький Михайло Єремійович (? – 1929) – український політичний і державний діяч, економіст. Один з провідних діячів УПСС. У 1917–1919 рр. очолював Український державний банк, був директором департаменту державної скарбниці, радником, потім керуючим міністерства фінансів в урядах С.Остапенка та Б.Мартоса. В еміграції мешкав в Австрії та Франції.

88. Темницький Володимир Миколайович (1879–1938) – український громадсько-політичний та державний діяч. Провідний діяч УСДП, голова ЦК партії (1914–1921). Один з керівників Легіону українських січових стрільців. Член УНРади ЗУНР, міністр закордонних справ УНР Директорії в уряді Б.Мартоса. Залишився в Галичині, працював як юрист, публіцист. Був депутатом польського сейму, входив до Ради Львова.

89. Лівичський (Левичський) Андрій Миколайович (1879–1954) – український громадсько-політичний і державний діяч. Член РУП, згодом один з лідерів УСДРП. Входив до Центральної Ради та ЦК Селянської спілки, губернський комісар Полтавщини (1917). Один з організаторів Трудового конгресу. Міністр юстиції УНР Директорії в урядах Б.Мартоса та В.Прокоповича, міністр закордонних справ в уряді І.Мазепи. З жовтня 1919 р. на чолі української дипломатичної місії перебував у Варшаві, де вів переговори з керівництвом Польщі. Їх результатом стало укладення 22 квітня 1920 р. Варшавського договору. З 16 жовтня 1920 р. прем'єр-міністр УНР. Після загибелі С.Петлюри став його наступником.

90. Шадлун Микола Якимович (1873–?) – український політичний і державний діяч, до революції – професор Гірничого інституту у Петербурзі. Член УСДРП, учасник Трудового конгресу. Міністр шляхів в уряді Б.Мартоса. За деякими даними – агент більшовицької розвідки.

91. Після того, як 14 грудня 1919 р. війська Директорії зайняли Київ, влада тимчасово, до прибуття у столицю Директорії, перейшла до Українського військово-революційного комітету. Того ж дня ревком утворив спеціальний орган – Раду комісарів, на яку покладалося завдання взяти під контроль роботу гетьманського апарату влади і в такий спосіб забезпечити управління країною. Рада комісарів діяла до 25 грудня 1919 р. до утворення уряду – Ради Народних Міністрів.

92. Галаган Микола Михайлович (1882–?) – український громадсько-політичний і державний діяч. Член РУП, згодом УСДРП, входив до Центральної і Малої Ради. Посол в Румунії (1918). Член Ради комісарів, що тимчасово перебрала на себе владу у Києві в грудні 1918 р. За Директорії УНР посол у Будапешті (1919–1920). На еміграції перебував у Відні і Празі.

93. Ковальський Микола Миколайович (1888–1944) – український громадсько-політичний і державний діяч. Член РУП, згодом УСДРП. Входив до Центральної і Малої Ради. Член Ради комісарів, що тимчасово перебрала на себе владу у Києві в грудні 1918 р. Голова департаменту державного контролю УНР Директорії (1918–1920). Емігрував до Польщі. Загинув у концтаборі Дахау.

94. Донцов Дмитро Іванович (1883–1973) – український політичний діяч, публіцист, ідеолог українського націоналізму. Член РУП, згодом УСДРП, співзасновник і перший голова СВУ (1914). 1918 р. повернувся в Україну, очолював Українське телеграфне агентство. Належав до проводу УДХП. Член Ради комісарів у Києві в грудні 1918 р. У 1919–1921 рр. керував пресово-інформаційним відділом дипломатичної місії УНР у Швейцарії. В подальшому мешкав у Львові, 1947 р. емігрував до Канади, де займався літературною і викладацькою роботою.

95. Левитський Микола Григорович (1880–1935) – український політичний діяч, дипломат. Член Центральної Ради і УГВК. Входив до делегації УНР на переговорах у Бресті. Очолював департамент чужоземних зносин міністерства закордонних справ Української Держави, входив до складу української делегації на мирних переговорах з РСФРР. Член Ради комісарів у Києві у грудні 1918 р. Працював в українській дипломатичній місії у Франції, брав участь у Паризькій мирній конференції. 1925 р. повернувся до радянської України, репресований.

96. Пісоцький Анатолій Андрійович (Річицький Андрій) (?–1934) – український політичний діяч. Член УЦР та Малої Ради від УСДРП. Член Ради комісарів у Києві у грудні 1918 р. Один з лідерів УСДРП (незалежних) та УКП. Залишився в радянській Україні, репресований.

97. Висоцький Зиновій Тарасович (?–?) – український громадсько-політичний діяч. Член УСДРП, Центральної і Малої Ради, ЦК Селянської спілки. Входив до Українського військово-революційного комітету, утвореного в Києві під час протигетьманського повстання. Був членом Закордонної групи УКП, створеної В.Винниченком. Згодом повернувся до радянської України, репресований.

98. "Протофіс" (Союз промисловості, торгівлі, фінансів і сільського господарства) – проросійська політична організація в Україні. Заснований у Києві на з'їзді 15–18 травня 1918 р., об'єднував представників великого капіталу. "Протофіс" ухвалив підтримувати владу гетьмана П.Скоропадського за умови, що він скеровуватиме свою політику у проросійському напрямі і відновить права приватної власності, скасовані Центральною Радою. Голова – князь О.Голіцин, відомий земський діяч, харківський поміщик. Припинив свою діяльність з поваленням гетьманату.

99. Драгомирецький Антін Григорович (1887–?) – український політичний діяч, керівник робітничого руху, Член УСДРП, Всеукраїнської ради робітничих депутатів, Центральної і Малої Ради. Один з засновників УСДРП (незалежних), голова УКП. 1924 р. вступив до КП(б)У, входив до ВУЦВК. Репресований на початку 1930-х рр.

100. Осадний корпус – військове формування, створене на початку грудня 1918 р. у Білій Церкві на базі Окремого загону Січових Стрільців. Командир полковник Є.Коновалець. Складався з чотирьох полків піхоти, гарматної бригади, восьми кулеметних сотень, дивізіону кінноти, допоміжних частин. Корпус був головною військовою силою у боях за Київ, після перемоги виконував у місті функції охоронно-караульної служби.

101. Демаркаційна лінія, встановлена між українсько-німецькими та червоними військами в результаті переговорів в травні 1918 р. в Курську, являла собою тимчасове розмежування території Української Держави та РСФРР. Вона прохо-

дила через: Сураж–Унечу–Стародуб–Новгород–Сіверський–Глухів–Рильськ–Колонтаївку–Суджу–Беленіхіно–Куп'янськ. З анулюванням Брестського мирного договору 24 грудня 1918 р. РСФРР відмовилась від визнання державного суверенітету України.

102. "Dziennik Kijowsky" – щоденна київська польська газета, яка виходила у 1906–1918 рр.

103. Коновалець Євген Михайлович (1891–1938) – український, військовий і політичний діяч, у 1920–30-х рр. належав до проводу українського національно-визвольного руху, був серед засновників УВО і ОУН. Під час Першої світової війни служив в австрійській армії, потрапив у полон. У 1917 р. очолив організацію стрілецьких частин з військовополонених. Командував формуваннями Січових стрільців (дивізією, Осадним корпусом, групою) у складі Армії УНР (1917–1919). Вбитий більшовицьким агентом.

104. Одрина Дмитро (1892–1919) – український політичний і державний діяч, лікар. Член Центральної Ради, належав до УПСР, деякий час очолював ЦК партії. Був заступником голови Трудового конгресу. Організатор медико-санітарної служби в українській армії. Міністр народного здоров'я та заступник голови РНМ в уряді І.Мазепи. Захворів на тиф і помер під час боротьби з епідемією у Кам'янці-Подільському.

105. Відибіда (Ведибіда) Петро Порфирівич – український політичний і державний діяч, кооператор. Член УПСР, входив до Центральної Ради від Подільської губернії. Керуючий міністерством фінансів (1919–1920).

106. Щириця Юхим О. (?–1919) – український громадський діяч, педагог. Подільський губернський комісар освіти (1917–1918), депутат Трудового конгресу. Член Ради комісарів, що тимчасово перебрала на себе владу у Києві в грудні 1918 р., товариш міністра освіти УНР Директорії в урядах В.Чехівського, С.Остапенка. Розстріляний більшовиками.

107. Акимів (Акімов) Є. – український військовий діяч, капітан II рангу. Стояв біля витоків українського військового флоту. Член Ради комісарів, що тимчасово перебрала на себе владу у Києві в грудні 1918 р., комісар морського міністерства.

108. Моргуліс Зиновій Григорович (1880–?) – український громадсько-політичний діяч, присяжний повірений. Член УСДРП, з 1917 р. – УПСФ. Працював у комітеті Південно-Західного фронту Союзу земств і міст, член УЦР. Наприкінці 1918 – на початку 1919 рр. – губернський комісар Київщини. За радянських часів був науковим співробітником ВУАН. Засуджений в справі СВУ, помер на засланні.

109. Державна варта – органи охорони правопорядку в Українській Державі гетьмана П.Скоропадського. Створені постановою Ради міністрів 18 травня 1918 р. Виконували дві основні функції: 1) охорона правопорядку, боротьба з кримінальною злочинністю; 2) контррозвідувальні завдання, протидія особливо небезпечним замахам на державний лад.

110. Козловський Всеволод Олександрович (1877–?) – учасник українського громадсько-політичного руху, бібліотекознавець. Секретар редакції першої що-

денної української газети у Києві "Громадська думка". З 1906 р. перебував в еміграції у Львові. Секретар СБУ (1914–1917). З 1918 р. секретар українського посольства в Берліні.

111. Лукасевич Євмен Кирилович (1871–1929) – український громадський діяч, публіцист, лікар за фахом. У 1917–1918 рр. організатор Українського Червоного хреста. У 1918 р. очолював українську дипломатичну місію у Швейцарії. На еміграції у Польщі став видавцем газети "Українська трибуна" (1921), журналу "Українські медичні вісті" (1926).

112. Штейнгель Федір Рудольфович (1870–1946) – український громадський і культурний діяч. За партійністю кадет, член української фракції у І Державній думі, входив до ТУП. Займався археологією, був заступником голови НТШ у Києві, у своєму маєтку на Волині заснував етнографічний музей. Посол у Німеччині (1918–1919).

113. Понятенко Прокіп Дмитрович (1880–1971) – український громадсько-політичний діяч. Член РУП, згодом УСДРП, активний учасник українського руху передреволюційних часів. У 1917 р. працював у генеральному секретарстві внутрішніх справ, був представником (консулом) УЦР на Кубані. У 1919–1920 рр. – член дипломатичної місії УНР у Варшаві. З 1923 р. жив на Кубані. Під час Другої світової війни повернувся у рідну Полтаву, а після зайняття її радянськими військами виїхав до Казахстану, де працював бухгалтером. Помер у Гур'єві.

114. Дудич (Дудіч) Володимир Самойлович – учасник українського руху, літератор. Член УЦР та Всеукраїнської ради робітничих депутатів, голова Вінницької організації УСДРП. З березня 1918 р. Подільський губернський комісар Центральної Ради. За Директорії УНР працював на різних посадах у міністерстві праці.

115. Абрамович Леонід Іванович (1886–1920) – український урядовець, публіцист. Член УСДРП. Товариш генерального секретаря внутрішніх справ (1917). За Директорії УНР – керуючий міністерством, товариш міністра, радник міністерства внутрішніх справ. Помер від тифу.

116. Іваницький Борис Ю. (1878–1953) – український урядовець. Основоположник українського лісознавства. Організатор і директор лісового департаменту УНР (з 1917). Товариш міністра земельних справ в уряді С.Остапенка (1919). Один з організаторів, багаторічний ректор Української господарської академії в Подєбрадах. Емігрував до США.

117. Зарудний Олександр Михайлович (1891–1918) – український громадсько-політичний і державний діяч. Член УПСР (ліва течія), член УЦР. З грудня 1917 генеральний секретар земельних справ. Розстріляний більшовиками в лютому 1918 р. у Києві.

118. Остроградський Михайло Михайлович (1870–1923) – український військовий. На службу до українського війська перейшов восени 1917 р. в ранзі контр-адмірала. Комендант Севастополя, з травня 1918 р. командував Чорноморського флоту. За Директорії УНР товариш міністра морських справ, у 1920 р. очолював військово-морську місію УНР у Румунії.

119. Шишманов Іван (1862–1928) – болгарський літературознавець і етнограф, професор Софійського університету, міністр освіти Болгарії (1903–1907). Член Болгарської АН та НТШ. Був одружений з дочкою М. Драгоманова Людмилою. У 1918–1919 рр. посол Болгарії в Україні.

120. 1 січня 1919 р. Директорія УНР ухвалила закон про утворення керівництва Української автокефальної православної церкви. Проте внаслідок зміни політичної влади на більшій частині України він не був реалізований. Організаційне оформлення УАПЦ відбулося на Всеукраїнському православному соборі у Києві 14–30 жовтня 1921 р., де були затверджені канони та устрій церкви, сформована ієрархія.

121. Після перемоги Директорії у Києві в грудні 1918 р. було затримано до 3 тис. офіцерів старої російської армії. Їх тримали без належних умов в приміщенні Педагогічного музею близько двох тижнів. З нез'ясованих причин у будинку стався вибух, були вбиті і поранені.

122. Українська державна академія мистецтв – перша українська вища школа в галузі образотворчого мистецтва. Була заснована з ініціативи української влади, відкрита 5 грудня 1917 р. у Києві. Ректори: В. Кричевський (1917–1918), Ф. Кричевський (1918), Г. Нарбут (1919–1920) та ін.

123. Українське правниче товариство – громадська організація, заснована 9 квітня 1917 р. з метою вирішення правничих питань українського національно-визвольного руху. Одним з завдань вважала українізацію юриспруденції, при товаристві діяла комісія по усталенню української правничої мови. Наприкінці 1917 р. товариство нараховувало біля 50 членів, його очолював М. Ткаченко.

124. Веселовський Сергій Феофанович (1878–?) – український громадсько-політичний діяч, за фахом економіст. Член ЦК УПСР, один з засновників Центральної Ради, товариш її голови. Генеральний консул Української Держави у Петрограді (1918). Товариш міністра продовольства в уряді В. Чеховського. З 1918 р. викладав у вузах Києва. Репресований радянською владою.

125. Русова Софія Федорівна (1856–1940) – українська громадська і освітня діячка, педагог, організатор жіночого руху. Член УЦР, організатор національної шкільної освіти, голова Всеукраїнської учительської спілки, фундатор Української педагогічної академії. Директор департаменту позашкільної освіти і дошкільного виховання міністерства освіти (1918–1920). В еміграції у Чехословаччині займалась педагогічною діяльністю, до 1938 р. очолювала Головну українську жіночу раду.

126. Українська академія наук (УАН) – головна наукова установа в Україні. Закон про заснування УАН і призначення першого складу академіків був підписаний гетьманом П. Скоропадським 14 листопада 1918 р. Першими дійсними членами стали визначні вчені: Д. Багалій, В. Вернадський, А. Кримський, М. Кашенко, М. Туган-Барановський та ін. Складалася з трьох відділів: історико-філологічного, фізико-математичного та соціально-економічного. Першим президентом УАН був обраний В. Вернадський.

127. Туган-Барановський Михайло Іванович (1865–1919) – визначний вчений-економіст, український громадський діяч. Професор політичної економії Пет-

роградського університету. Член УПСФ, 1917 р. повернувся в Україну. Генеральний секретар фінансів, декан юридичного факультету Українського народного (згодом державного) університету. Один з перших дійсних членів УАН, голова її соціально-економічного відділу. Помер по дорозі до Парижа для участі у Паризькій мирній конференції.

128. Українбанк (Український народний кооперативний банк) – головна кредитна установа української кооперації, створений 1917 р. у Києві на акціонерних засадах. Керівники: Ф.Крижанівський (голова ради банку) та Х.Барановський (голова управи). Акціонерами були тільки кооперативи і кооперативні союзи. Банк мав свої філії по містах України (у 1919 – 16). 1920 р. був ліквідований радянською владою. Союзбанк – центральна кредитна установа дрібного кредиту, існував у Києві у 1907–1917 рр. Засновник і директор Х.Барановський.

129. Барановський Христофор Антонович (1874–1941) – український громадський і державний діяч, кооператор. Директор Союзбанку у Києві (1907–1917), член УЦР від кооперативних організацій, безпартійний. Генеральний секретар фінансів у першому складі Генерального Секретаріату. Директор Українбанку (1919), міністр фінансів УНР Директорії в уряді В.Прокоповича (1920). З 1920 р. в еміграції у Бразилії, де й помер.

130. Степаненко Олександр Федорович (?–1924) – український громадсько-політичний діяч, кооператор. Член РУП, згодом УНП, у 1909–1911 рр. редагував газету "Село". У 1917 р. – один з лідерів УПСС, від якої входив до УЦР. За доби Директорії працював в міністерстві фінансів, був економічним представником УНР у Відні. 1922 р. повернувся до радянської України.

131. Тимошенко Володимир Прокопович (1885–1965) – визначний український вчений-економіст, за часів Української революції був економічним консультантом українських урядів. Керував Інститутом економічної кон'юнктури УАН. З 1919 р. – економічний радник української делегації на Паризькій мирній конференції. З 1926 р. на еміграції в США.

132. Ігнатович Володимир Вікторович (1883–1928) – український громадський діяч, член київської Старої Громади. Один з фундаторів утвореної в грудні 1917 р. Української федеративно-демократичної партії. З березня.1918 р. до червня 1919 р. виконував обов'язки директора Державного банку.

133. Мазуренко Семен Петрович (1879–?) – український політичний діяч. Брав участь у революції 1905–1907 рр., як керівник селянського руху був заарештований і засланий. У 1917 р. активний діяч УСДРП, згодом УСДРП (незалежних). Голова надзвичайної дипломатичної місії, відправленої у січні 1919 р. до Москви для врегулювання відносин між УНР та РСФРР. 1925 р. заарештований, вірогідно страчений.

134. Голіцинський Євген (1876–1932) – український громадсько-політичний діяч. Член РУП, входив до першого складу ЦК, у 1903–1904 рр. репрезентував Закордонний комітет РУП на еміграції. У 1915–1917 рр. був зв'язковим між СВУ та Києвом. За Директорії УНР перебував на дипломатичній роботі, посол УНР в Естонії. Викладав хімію в Господарчій академії в Подєбрадах. Згодом емігрував до Аргентини.

135. Стаховський Микола (1879–1948) – український громадсько-політичний діяч, лікар за фахом. Член УСДРП, видавав у Києві орган партії газету "Боротьба" (1906). Губернський комісар Поділля (1917). За Директорії УНР перебував на дипломатичній роботі, спочатку в Італії, з кінця 1919 р. в Англії. В еміграції жив у Чехословаччині, де займався медичною практикою.

136. Гасенко Юрій (1894–1933) – український військовий діяч, дипломат. У 1917 р. особистий ад'ютант генерального секретаря військових справ С.Петлюри. Учасник делегації УЦР на мирних переговорах у Бресті. Посол УНР в Швейцарії (1917–1918). Інженер, винахідник, письменник.

137. Яковлів Андрій Іванович (1872–1955) – український громадсько-політичний та державний діяч, дипломат. Член УПСФ, входив до Центральної Ради, був організатором Українського правничого товариства. З 1918 р. на дипломатичній роботі, посол УНР в Бельгії та Голландії (1919–1920). В еміграції у Чехословаччині займався педагогічною та науковою роботою.

138. Карпинський Олександр Михайлович (1867–1929) – український громадсько-політичний діяч. Член УПСФ, товариш генерального секретаря внутрішніх справ (1917). Член ради міністерства закордонних справ (1918–1919), посол у Польщі (1919). Згодом адвокат у Рівному, член польського сенату (1922–1928).

139. Матушевський Федір Павлович (1869–1919) – український громадсько-політичний діяч, публіцист. Один з засновників видавництва "Вік" у Києві (1895), головний редактор газети "Громадська думка" (1906), співробітник газети "Рада", журналів "Киевская старина", "ЛНВ", "Украинская жизнь". Активний діяч ТУП, згодом УПСФ. Член Центральної Ради. У 1919 р. посол УНР в Греції, де й помер.

140. Шестиповерховий прибутковий будинок по вул. Паньківській, 9, що належав М.Грушевському, згорів під час обстрілу Києва червоними військами М.Муравйова в січні 1918 р.

141. Славинський Максим Антонович (1868–1945) – український громадсько-політичний і державний діяч, публіцист. Редагував газети "Свобода і право", "Свободная мысль", "Украинский вестник", видав енциклопедичний двотомник "Украинский народ в его прошлом и настоящем" (1914–1916). У 1917 р. був представником Центральної Ради при Тимчасовому уряді. Міністр праці в уряді Української Держави. Голова дипломатичної місії УНР у Празі (1919). На еміграції жив у Чехословаччині. Заарештований радянськими спецслужбами, помер у в'язниці.

142. Нарбут Георгій Іванович (1886–1920) – визначний український художник-графік. Вчився у Петербурзі та Мюнхені. Працював у Петербурзі, член мистецького об'єднання "Мир искусства". Знавець української геральдики, ілюстрував історичну літературу про Україну. 1917 р. повернувся до Києва. Став професором графіки Української академії мистецтв, з лютого 1918 р. – її ректором. Автор українських державних паперів: банкнот, поштових марок та ін. Займався книжковою та журнальною графікою, оформив обкладинки часописів: "Наше минуле", "Мистецтво", "Зорі" та ін.

143. Модзалевський Вадим Львович (1882–1920) – український історик-архівіст. Секретар губернської історико-архівної комісії у Чернігові (1911–1918).

З травня 1918 р. очолював архівно-бібліотечний відділ управління мистецтв і національної культури міністерства освіти. Автор праць з історії Лівобережної України XVII–XVIII століть, генеалогії, геральдики та мистецтвознавства.

144. Мазуренко Юрій Петрович (1885–1937) – український політичний діяч, юрист. Брат В. та С. Мазуренків. Належав до УСДРП, був одним з лідерів УСДРП (незалежної). Очолював Головний повстанський штаб (1919). У 1920–1925 рр. член ЦК УКП. У 1920–30-ті рр. викладав у вузах Харкова, репресований. Очевидно, в документі Ю.Мазуренко згаданий помилково. Головою надзвичайної дипломатичної місії у Москві був його брат С.Мазуренко.

145. Ковалевський Микола Миколайович (1892–1957) – український громадсько-політичний і державний діяч, кооператор, публіцист. Один з засновників УПСР, голова її ЦК та Селянської спілки, редактор газети "Народня воля". Член Центральної Ради, генеральний секретар продовольчих справ та міністр земельних справ (1917–1918), делегат Трудового конгресу. За Директорії УНР – міністр земельних справ в урядах С.Остапенка, Б.Мартоса та І.Мазепи (1919). В еміграції займався публіцистичною діяльністю.

146. Золотарьов Олександр Йосипович (1880–?) – політичний і державний діяч, журналіст. Належав до Бунду, з 1917 р. член його ЦК. Член Центральної та Малої Ради. Генеральний контролер УНР(1918). За Директорії УНР – урядовець з особливих доручень при державному контролері. Залишився в Україні, вступив до КП(б)У, репресований.

147. Шрамченко Левко (Леонтій) Дмитрович (1877–1954) – український політичний і державний діяч. Член Української Закавказької крайової ради, від якої був делегований у 1918 р. до Українського національного союзу. Міністр народного господарства УНР Директорії в уряді Б.Мартоса, державний секретар в уряді І.Мазепи. В еміграції у Чехословаччині, згодом Швейцарії займався науковою і педагогічною роботою.

148. Кістяковський Богдан Олександрович (1869–1920) – правознавець, філософ, державний і громадський діяч. Приват-доцент, згодом професор Московського університету. Один з авторів збірки "Веги", що викликала великий суспільний резонанс. Автор численних праць з розбудови правової держави. Повернувся до Києва у 1917 р., професор, декан правничого факультету Українського державного університету, сенатор, член Адміністративного генерального суду, академік УАН (1919).

149. Стебницький Петро Януарійович (1862–1923) – український громадсько-політичний і державний діяч, письменник, публіцист. Один з провідників української громади в Петербурзі, член ТУП, згодом УПСФ. У 1917 р. член Української національної ради Петрограда, комісар Тимчасового уряду у справах України. Був міністром освіти Української Держави в уряді Ф.Лизогуба (жовтень–листопад 1918). Помер у Києві.

150. В'язлов Андрій Григорович (1862–1919) – український громадсько-політичний і державний діяч. Юрист за фахом, мировий суддя, депутат І Державної думи. Член ради ТУП, згодом член УПСФ. У 1917 р. губернський комісар Тимчасового уряду на Волині. В Українській Державі – генеральний суддя, сенатор, міністр юстиції в уряді Ф.Лизогуба. У 1919 р. очолював відділення Міжнародного Червоного хреста. Помер у Кам'янці-Подільському.

151. Товстоліс Микола Миколайович (1872–?) – державний діяч, юрист. Член Сенату Російської імперії, Державного сенату Української Держави. Пізніше викладав в Київському інституті народного господарства, співробітничав з ВУАН. Репресований.

152. Українська соціал-демократична робітничка партія (УСДРП) була утворена 1905 р. на базі РУП. Вважалася робітничою партією, близькою до європейської соціал-демократії. Соціальну базу складала українська інтелігенція, студенти, робітники, у 1917 р. мала до 40 тис. членів. Лідери: В.Винниченко (голова), Д.Антонович, С.Петлюра, Б.Мартос, М.Порш. Разом з УПСР УСДРП була керівною партією Української революції. Соціал-демократи переважали у керівництві державних органів, вони займали більшість провідних посад у державі: В.Винниченко – заступник голови УЦР, голова Генерального Секретаріату та Директорії, С.Петлюра – голова Директорії та Головний отаман української армії, В.Чехівський, Б. Мартос, І.Мазепа, А.Лівицький – прем'єр-міністри урядів УНР, а також провідні міністри, дипломати, інші державні діячі (І.Стешенко, В.Садовський, М.Порш та ін.).

153. Селянська спілка (Українська селянська спілка, Селоспілка) – масова професійно-класова селянська організація, що об'єднувала незаможне селянство України. Перебувала під впливом УПСР. Заснована на з'їзді діячів українського села у квітні 1917 р. Голова М.Стасюк (1917), О.Янко (1918–1919). Стояла на соціалістичних позиціях, в земельному питанні виступала за ліквідацію приватної власності на землю. У 1917 р. була найбільш масовою і впливовою політичною організацією українського селянства, мала осередки майже в усіх селах, волостях, повітах та губерніях. Селянська спілка негативно зустріла гетьманський переворот, закликала селянство до боротьби проти гетьманського режиму за відновлення УНР, підтримала протигетьманське повстання. Її представник Ф.Швець входив до Директорії УНР. Селянська спілка мала численне представництво на Трудовому конгресі. Припинила існування у 1919 р.

154. Григорович-Барський Дмитро Миколайович – громадсько-політичний діяч, голова київського комітету партії кадетів. Юрист, очолював Київську судову палату. У 1917 р. товариш голови Ради об'єднаних громадських організацій у Києві.

155. Ганицький Іван Михайлович – український громадський діяч, вчений-математик, професор Київського політехнічного інституту. Один з засновників українського науково-технічного і агрономічного товариства "Праця", ректор і професор Українського народного (згодом державного) університету (1917–1918). Був товаришем міністра торгу і промисловості УНР (1918), працював в міністерстві народного господарства УНР (1919).

156. Жуковський Олександр Тимофійович (1884–?) – український військовий і політичний діяч. Член Центральної Ради і УГВК. Військовий і морський міністр УНР в уряді В.Голубовича (січень–квітень 1917). За Директорії УНР командував Окремим корпусом кордонної охорони, був начальником Кам'янець-Подільського гарнізону. 1922 р. повернувся до радянської України. Після 1925 р. доля невідома.

157. Український центральний кооперативний комітет (Коопцентр) – центральна установа українського кооперативного руху. Створений у квітні 1917 р. як

тимчасова, з вересня 1918 р. як постійна організація, яка охоплювала своєю діяльністю всю Україну. Коопцентр мав 9 відділів та 8 допоміжних комісій, які давали кооператорам фахові, фінансові, правові, економічні й організаційні поради, відстоювали їх інтереси в урядових інституціях. 1921 р. був ліквідований радянською владою.

158. Ново-Олександрійський інститут сільського господарства і лісівництва був заснований 1816 р. поблизу Варшави, у 1860-ті рр. переведений до Ново-Олександрії (Пулави, Польща). 1914 р. був евакуйований до Харкова. З 1921 р. – Харківський сільськогосподарський інститут.

159. За умовами Брестського миру в УНР (згодом Українській Державі) та РСФРР діяла консульська служба, головною метою якої був захист прав громадян своїх країн. В РСФРР у 1918 р. діяло 30 українських консульств: у Петрограді, Москві, Казані, Курську, Самарі, Пензі, Саратові та ін. Після анулювання Брестського мирного договору РСФРР 24 грудня 1918 р. відмовилася від визнання самостійності України. Українські консульства в Росії припинили існування.

160. Саліковський Олександр Федорович (1866–1925) – український громадсько-політичний діяч, журналіст. Редактор газети "Киевские отклики", журналу "Украинская жизнь". Голова Української ради у Москві (1917), комісар Центральної Ради у Київській губернії. У 1918 р. український посол у Латвії. Радник міністерства внутрішніх справ УНР Директорії. В травні 1920 р. в окупованому поляками Києві був членом міського самоврядування – Комітету охорони. Міністр внутрішніх справ в уряді В.Прокоповича (1920). На еміграції у Польщі займався публіцистикою.

161. Гербель Сергій Михайлович (1856–?) – український урядовець. Міністр продовольчих справ Української Держави в уряді Ф.Лизогуба, з 14 листопада 1918 р. голова Ради Міністрів. Після перемоги протигетьманського повстання був заарештований республіканською владою, ув'язнений до Лук'янівської в'язниці, згодом перебував під арештом у Вінниці. У квітні 1919 р. звільнений і висланий до Одеси. Жив в еміграції у Німеччині.

162. Лизогуб Федір Андрійович (1862–1928) – громадсько-політичний і державний діяч, українофіл, меценат української культури. Нащадок старовинного козацько-старшинського роду. Голова Полтавської губернської земської управи, завідувач відділу закордонних підданих міністерства закордонних справ Тимчасового уряду (1917). З травня по 14 листопада 1918 р. голова Ради Міністрів Української Держави, водночас (до липня 1918 р.) міністр внутрішніх справ. Склад повноваження після проголошення гетьманом П.Скоропадським 14 листопада 1918 р. федераційної грамоти. Емігрував до Югославії.

163. Бронський В'ячеслав Михайлович (1876–?) – український військовий, генерал-майор. У 1918 р. очолював Військовий науковий комітет, на початку 1919 р. був другим помічником начальника Генерального штабу Армії УНР.

164. Лизанівський Іван Миколайович (1892–1937) – український політичний і державний діяч. Учень М.Грушевського. У 1917 р. входив до Центральної Ради від УПСР. Міністр пропаганди та державний секретар УНР Директорії в уряді Б.Мартоса. Входив до складу Комітету охорони республіки, створеного 22 березня 1919 р. у Кам'янці-Подільському. Засуджений у справі ЦК УПСР (1921), справі Українського національного центру (1931). Розстріляний.

165. Марголін Арнольд Давидович (1877–1956) – єврейський громадський діяч, юрист, дипломат. Як слідчий і адвокат брав участь у "справі Бейліса". З 1918 р. належав до УПСФ, член Генерального суду УНР та Української Держави. За Директорії УНР товариш міністра закордонних справ в урядах В.Чехівського та С.Остапенка. Входив до складу дипломатичної місії УНР на Паризькій мирній конференції (1919–1920), був послом УНР у Великобританії. На еміграції жив у США.

166. Вікул Сергій Павлович (1890–1937) – український громадсько-політичний діяч. Входив до УЦР, член УСДРП, співробітник "Робітничої газети". У 1919 р. був урядовцем міністерства праці Директорії УНР. Розійшовся з лінією ЦК УСДРП у ставленні до більшовицької влади, виїхав до Німеччини. Співробітничав з наркоматом закордонних справ та посольством СРСР у Польщі, контактував з КПЗУ. 1928 р. повернувся до радянської України. Репресований.

167. Українське наукове товариство у Києві (УНТ) – громадське наукове товариство академічного типу, засноване у 1906 р. за ініціативою М.Грушевського і групи київських громадівців з метою організації та розвитку української науки. Головою УНТ був М.Грушевський, секретарем І.Стешенко. Фінансову основу УНТ склали членські внески та пожертви меценатів (зокрема В.Симиренка та ін.). Видавало "Записки УНТ" та кварталник "Україна". УНТ не увійшло до створеної у 1918 р. Української академії наук. 1921 р. було включене до ВУАН за розпорядженням радянської влади.

168. Супрун Григорій – український урядовець. За Центральної Ради директор кредитної канцелярії генерального секретарства фінансів. Член комісії з товарообігу з Центральними державами при уряді УНР (1918). За Директорії УНР перебував на дипломатичній роботі, фінансовий агент посольства УНР у Німеччині.

169. Вовк Федір Кіндратович (1847–1918) – видатний український антрополог, етнограф, археолог. Професор Петербурзького університету, автор близько 200 наукових праць, у яких ґрунтовно дослідив антропологічні особливості українського етносу. Член Російського географічного товариства, НТШ у Львові та Києві, Історичного антропологічного товариства у Парижі та ін.

170. Житецький Павло Гнатович (1836–1911) – видатний український філолог і фольклорист, громадсько-політичний діяч. Член Київської Громади, співробітник "Киевской старины". Дійсний член НТШ, член-кореспондент Російської АН, автор численних праць по теорії і історії української мови.

171. Біля 3 тис. військовиків, затриманих у Києві після перемоги Директорії, перебували під арештом в приміщенні Педагогічного музею. Проте не всі брали участь у збройному захисті гетьманського режиму. Переважали офіцери, які приїхали до Києва, щоби вступити до білої армії. У місті перебувало її неофіційне представництво на чолі з ген. П.Ломновським, яке формувало офіцерські підрозділи для відправки на Дон. Частина офіцерів було звільнено на поруки або викуплено за гроші родичами. Решту (близько 500 осіб, серед них 120 українців) вислано до Німеччини.

172. Вищий музично-драматичний інститут ім. Лисенка (до 1917 р. Музично-драматична школа ім. М.Лисенка) – український навчальний заклад сценічного

мистецтва, що діяв з 1904 р. у Києві. Складався з двох відділів – музичного і драматичного. 1917 р. був реорганізований, значно збільшивши кількість викладачів і студентів.

173. Січові стрільці – військова формація часів Української революції, створена військовополоненими-українцями австро-угорської армії в листопаді 1917 р. у Києві. Стрілецькі формування склали найбільш боєздатну, дисципліновану і свідому частину Армії УНР. Вони брали участь в українсько-більшовицькій війні (1917–1918), несли охорону Центральної Ради та урядових установ, відіграли провідну роль у повстанні Директорії. 19 січня 1919 р. відбувся урочистий похорон січових стрільців, що загинули в боях під Києвом. На вокзалі, куди привезли тіла загиблих, відбулась траурна церемонія, було віддано воїнські почесні. Після відправлення панахиди у Володимирському соборі траурна процесія пройшла містом до Царського саду, де відбулось поховання. В церемонії взяли участь члени Директорії, уряду, командування армії.

174. 22 січня 1919 р. на Софійському майдані в урочистій обстановці було проголошено злуку українських земель та утворення єдиної незалежної соборної української держави.

175. Тишкевич Михайло (1857–1930) – український громадсько-політичний та культурний діяч. Походив з старовинного українського шляхетського роду, граф, католик. Український патріот і меценат, за політичними поглядами – автономіст. З 1909 р. жив у Швейцарії, своїм коштом видавав у Лозанні тижневик "Ukraine". Голова дипломатичної місії УНР при Римському престолі. В серпні 1919 – 1920 рр. очолював делегацію УНР на Паризькій мирній конференції. В еміграції жив у Польщі.

176. Сиротенко Григорій (1884–1925) – український громадсько-політичний діяч, адвокат. Член УСДРП, співробітник СВУ (1914–1917) в таборі полонених у Раштаті. За Директорії УНР товариш міністра військових справ в кабінеті С.Остапенка, виконуючий обов'язки військового міністра в кабінеті Б.Мартоса.

177. Галкин Олексій Семенович (1866–1940) – український військовий діяч, генерал-полковник Армії УНР. Учасник Першої світової війни, генерал-лейтенант, активний учасник українізації частин Західного фронту. В українській армії з березня 1918 р., член Військової ради, начальник Головного штабу. В Українській Державі очолював Головний штаб армії. З грудня 1918 р. начальник канцелярії військового міністерства УНР, товариш військового міністра. У 1920–1921 рр. військовий міністр УНР. 1924 р. звільнений з армії, проживав у Галичині. Заарештований органами НКВС у 1939 р., загинув у в'язниці.

178. Українська республіканська капела була заснована у Києві 2 січня 1919 р. К.Стеценком та О.Кошицем за дорученням С.Петлюри для пропаганди української музичної культури за кордоном. 25 січня 1919 р. затверджена окремим законом УНР. З березня 1919 р. впродовж двох років гастролювала з величезним успіхом в Західній Європі (Чехословаччина, Австрія, Швейцарія, Франція, Бельгія, Голландія, Англія, Німеччина) та Америці (США, Бразилія, Аргентина, Куба). Репертуар складався з українських народних пісень.

179. Терниченко Аристарх Григорович (1882–1927) – український громадсько-політичний діяч, вчений-агроном. Викладач сільськогосподарських шкіл,

редактор часописів "Село", "Рілля", "Трудове господарство" та ін. Член УПСР, товариш міністра землеробства УНР (1917–1918). Працював у народному комісаріаті землеробства УСРР (1919–1923) та Київському губернському земельному відділі. Викладав у вузах Києва.

180. Ніковський Андрій Васильович (1885–1942) – український громадсько-політичний і державний діяч, публіцист, журналіст. Редактор газети "Рада" (1910–1914) та "Нова Рада" (1917–1919). Один з засновників Центральної Ради, член ТУП та УПСФ. У 1918 р. очолював Український національний союз. За Директорії УНР був товаришем державного секретаря, міністром закордонних справ УНР в уряді В.Прокоповича (1920). 1924 р. повернувся до радянської України, засуджений у справі СВУ до 10 років ув'язнення, які відбув на Соловках. Помер у блокадному Ленінграді.

181. Оніхимівський Віктор – український урядовець. Директор департаменту міністерства внутрішніх справ (1919). Виконуючий обов'язки державного секретаря в уряді В.Прокоповича.

182. Це засідання Ради Міністрів відбувалось у Вінниці, куди була евакуйована частина міністерств. Після того, як 24 грудня 1919 р. РСФРР скасувала визнання суверенітету Української Держави, Червона армія почала швидке просування в Україну. 3 січня 1919 р. був зайнятий Харків, 12 січня – Чернігів, 18 січня – Полтава. Утворена з повстанських загонів Республіканська армія швидко розкладалася і не могла протистояти зовнішньому ворогові. Шлях на Київ був відкритий. 28 січня розпочалась евакуація з столиці державних і військових установ.

183. Скоропис-Йолтуховський Олександр Філаретович (1880–1950) – український громадсько-політичний і державний діяч. Член РУП, з 1908 р. жив в еміграції. Член президії СВУ (1915), займався формуванням з військовополонених Сірожупанної та Синьожупанної дивізій. 3 січня 1918 р. губернський комісар Холмщини та Підляшшя. Після окупації польськими військами цих земель в лютому 1919 р. був заарештований у Бресті та інтернований до табору у Каліші. З 1920 р. жив у Берліні, належав до провідних діячів українського монархізму. Заарештований радянськими спецслужбами, помер на засланні.

184. Українська театральна трупа під проводом П.Саксаганського була заснована 1917 р. українськими громадськими організаціями при підтримці генерального секретарства освіти. Восени 1918 р. гетьманський уряд перетворив її у державний заклад і надав матеріальну допомогу у 165 тис. крб. Державний народний театр під проводом П.Саксаганського грав у Троїцькому народному домі, в репертуарі переважали народно-побутові, історичні та класичні вистави.

185. Лещенко Андрій (? – 1921) – український громадський діяч, педагог. Директор департаменту початкових шкіл в міністерстві освіти часів УЦР та Української Держави, голова Товариства шкільної освіти (1918–1919). Член культурно-просвітньої комісії Трудового конгресу, товариш міністра освіти УНР Директорії (1919).

186. Соколовський Юрій Юрійович (? – 1922) – український громадський і державний діяч, земський діяч з Полтавщини. Міністр харчових справ в першому кабінеті Ф.Лизогуба за часів Української Держави. В кінці 1918 р. їздив у складі дипломатичної місії Директорії до Румунії та Сербії. Працював в урядових структурах УНР Директорії.

187. Бензя (Бендзя) Петро – український діяч. Член Союзу визволення України, належав до Української соціал-демократичної "Спілки".

188. Красний Пінхас Абрамович (1881–1939) – єврейський громадсько-політичний діяч, український урядовець. Належав до керівництва єврейської народної партії (фолькс-партай). Міністр єврейських справ в урядах Б.Мартоса, І.Мазепи та А.Лівицького (1919–1920). Видавав численні звернення проти погромів мирного єврейського населення. Загинув в часи сталінських репресій.

189. Мшанецький (Імшанецький) Петро Іванович – український політичний діяч, член Центральної Ради від Полтавської губернії. З 1919 р. на дипломатичній роботі. Під час переговорів з Польщею входив до української делегації, очолюваної А.Лівицьким. Разом з галичанами відмовився підписати угоду з поляками.

190. Коліух Дмитро Вікторович (1880–1937) – український громадсько-політичний діяч, кооператор. Член УСДРП. У 1917 р. працював на керівних посадах в Дніпросоюзі, міністр продовольчих справ УНР (1918). За Директорії УНР перебував на дипломатичній роботі. З 1920 р. заступник голови Вукоопспілки. Засуджений у справі Українського національного центру (1931).

191. Савченко-Більський Михайло Олександрович – український громадський діяч, агроном, член УПСР. Генеральний секретар земельних справ (серпень–листопад 1917 р.), пішов у відставку, не погоджуючись із вирішенням земельного питання у III Універсалі. У 1918 р. член президії Всеукраїнського земського союзу. За Директорії УНР працював в апараті міністерства народного господарства. Подальша доля невідома.

192. Зміна Кабінету Міністрів була викликана невизначеністю політичного курсу Директорії, пошуками орієнтирів у зовнішній і внутрішній політиці. Більшовицька агресія, невдалі спроби порозуміння з радянською Росією змусили провід УНР шукати зближення з Антантою. Від неї чекали міжнародної підтримки у протидії більшовикам, а також воєнно-технічної допомоги. 31 січня 1919 р. Директорія видала наказ про відставку в повному складі Ради Народних Міністрів на чолі з головою В.Чехівським і доручила С.Остапенку сформувати новий її склад. Але уряду В.Чехівського довелося працювати ще два тижні у попередньому складі та провести евакуацію державного апарату до Вінниці. Щоби полегшити переговори з Антантою, якій уряд УНР вважався "комуністичним", соціалістичні партії відкликали своїх членів з РНМ. Водночас з тих же міркувань Директорію залишив В.Винниченко, його заступив С.Петлюра, який тимчасово припинив своє членство в УСДРП. 13 лютого – 9 квітня 1919 р. у влади перебував коаліційний уряд на чолі з безпартійним С.Остапенком, що складався з соціалістів-федералістів, соціалістів-самостійників та народних республіканців. Цей уряд вважався "правим", його зовнішня політика орієнтувалася на Антанту.

193. Лоський Костянтин Володимирович (1874–1933) – український громадсько-політичний і державний діяч. Очолював рух за національне відродження Холмщини. Член УПСФ, співробітник газети "Нова Рада", комісар Тимчасового уряду на західноукраїнських землях. У 1918–1919 рр. посол у Фінляндії, Швеції та Норвегії. З 1920 р. жив в еміграції у Чехословаччині.

194. Липинський (Ліпінський) В'ячеслав Казимирович (1882–1931) – український політичний діяч, ідеолог консервативно-монархічного напрямку ук-

раїнського руху, історик і політолог. Один з засновників Української демократичної хліборобської партії (УДХП). У 1918 р. посол Української Держави, згодом – посол УНР в Австрії, в липні 1919 р. залишив посаду внаслідок незгоди з політикою Директорії. На еміграції став одним з ідеологів і лідерів українського консервативного руху. Автор праці "Листи до братів-хліборобів" (вийшла друком у 1926), центральною темою якої є побудова української самостійної держави і організація її суспільства.

195. За часів Української Держави Генштаб завершив розробку розпочатого ще за УНР плану створення регулярної армії. Було встановлено нові військові ранги, що спиралися на старі козацькі традиції: для підстаршин – гуртовий, ройовий, чотовий, бунчужний; для молодших старшин – хорунжий, значковий, сотник; для штабних старшин – військовий старшина, полковник; для генеральних старшин – генерал-хорунжий, генерал-значковий, генерал-бунчужний. Передбачалися також уніформа і військова атрибутика в національному дусі. Проте напрацювання військового відомства попереднього режиму Директорією УНР були відкинуті.

196. Шемет Сергій Михайлович (1875–1957) – український громадсько-політичний діяч, інженер за фахом. Член УНП, один з фундаторів УДХП, брав участь в організації Хліборобського конгресу в квітні 1918 р. Товариш міністра народного господарства в уряді С.Остапенка. В еміграції був одним з лідерів українського консерватизму, співредактор журналу "Хліборобська Україна".

197. Особливо жорстокий єврейський погром за участю війська Директорії стався у Проскурові 15 лютого 1919 р. За деякими даними він був спровокований більшовиками, які за допомогою єврейського населення підняли повстання проти військ Директорії. Після придушення повстання отаман І.Семесенко, командир Запорізької козацької бригади ім. С.Петлюри, який був комендантом Проскурова, наказав розпочати загальний погром проти євреїв – мешканців міста. За цей злочин, а також невиконання низки наказів штабу Дієвої армії, незаконні ревізії і грабунки Семесенко 1 травня 1919 р. був заарештований й перебував у в'язниці.

198. Пугач Ісаак Михайлович (1885–1918) – український громадсько-політичний діяч, педагог, журналіст. Член УЦР та Всеукраїнської ради селянських депутатів. Входив до лівого крила УПСР, член ЦК Селянської спілки, співробітник газети "Народня воля". Розстріляний більшовиками у січні 1918 р. у Києві.

199. Білоус Олекса Ф. (1868–1929) – український урядовець, лікар. Працював військовим лікарем, санітарним інспектором на Харківщині, Поділлі, у Бессарабії. Визначився організацією боротьби з інфекційними хворобами. У 1919 р. деякий час керував міністерством народного здоров'я УНР в урядах С.Остапенка та Б.Мартоса. У 1920-х рр. керував відділом допомоги емігрантам з України.

200. 14 лютого 1919 р. Директорія затвердила закон "Про порядок внесення і затвердження законів в Українській Народній Республіці". Закон виділяв в уряді дві структури: Кабінет Народних Міністрів (голова уряду, міністри закордонних справ, народного господарства, земельних, внутрішніх, військових справ та фінансів) та Раду Народних Міністрів. До Ради входили члени Кабінету; керівники решти міністерств, які тепер отримали назву керуючих справами міністерств, а також державний контролер та державний секретар з правом дорадчого голосу.

201. Розгортання більшовицької агресії змусило Директорію телеграфно звернутись 31 грудня 1918 р. та 3 січня 1919 р. за роз'ясненням до народного комісара закордонних справ Г.Чичеріна. У відповіді останнього 5 січня 1919 р., попри реальний факт наступу Червоної армії, стверджувалось, що РСФРР не воює проти УНР, наступ проти Директорії веде військо Українського Радянського уряду. Подальший обмін телеграмами не додав ясності. Тоді за ініціативою В.Чехівського до Москви 11 січня 1919 р. було відправлено надзвичайну дипломатичну місію на чолі з С.Мазуренком, членом УСДРП (незалежних). Після цього у Директорії взяли гору протилежні сили, і вже 16 січня УНР оголосила війну Радянській Росії. Проте переговори тривали. Директорія погоджувалася на радянську форму влади в Україні в обмін на припинення наступу російських військ і визнання незалежності УНР. Переговори були припинені через їх безрезультатність 10 лютого 1919 р. У телеграмах С.Мазуренка, очевидно, йдеться про хід переговорів.

202. Поразки української армії на протибільшовицькому фронті призвели до того, що 6 березня 1919 р. Директорія та уряд УНР переїхали з Вінниці до Жмеринки, а після її захоплення до Проскурова. Частина урядових установ та політичних діячів в цей час перемістилася до Кам'янця-Подільського. З 4 квітня РНМ перебувала у Рівному.

203. Паризька мирна конференція (1919–1920) була скликана державами-переможницями у Першій світовій війні для вироблення мирних договорів з переможеними країнами. У ній взяли участь 27 країн. Україна направила до Парижа спільну делегацію від УНР та ЗУНР, яку очолював Г.Сидоренко (з 22 серпня 1919 р. М.Тишкевич). Українська делегація брала обмежену участь у конференції: її запрошували на засідання, де розглядалось українське питання. Вона мала на меті домогатись визнання незалежності УНР, виводу з її території іноземних військ.

204. Сокович Євген Олександрович (1864–1946) – український політичний і державний діяч, інженер-шляховик. Член УПСР. Міністр шляхів УНР (1918). З 1918 р. український консул у Женеві (Швейцарія). На еміграції у Чехословаччині займався педагогічною діяльністю.

205. Кабачков (Кабачків) Іван М. (1874–1962) – український економіст і правознавець. У 1919–1920 рр. виконував обов'язки державного контролера в урядах Директорії. На еміграції викладав у Високому педагогічному інституті в Празі, був професором УВУ, згодом емігрував до США.

206. Леонтович Володимир Миколайович (1866–1933) – український громадсько-політичний діяч, письменник. Належав до ліберального крила українського руху. Член ТУП, співробітничав у газетах "Громадська думка" і "Рада". У 1917 р. – член ЦК УПСФ, від якої входив до Центральної Ради. У 1918 р. міністр земельних справ Української Держави, член комісії по розробці проекту земельної реформи. В еміграції жив у Берліні та Празі.

207. Цегельський Лонгин Михайлович (1875–1950) – український громадсько-політичний і державний діяч, журналіст, дипломат. Належав до провідних політиків Галичини, депутат австрійського парламенту (1911–1918). Входив до УНРади ЗУНР, брав участь в Трудовому конгресі. Міністр закордонних справ ЗУНР, товариш міністра закордонних справ УНР (1919), здійснив ряд дипломатичних

поїздок до Австрії, Німеччини та Чехії. У 1920–1921 рр. представник уряду ЗУНР у США, де згодом залишився в еміграції.

208. Українська партія самостійників-соціалістів (УПСС) виступала за повну державну самостійність України. Утворилась в грудні 1917 р., лідери: О.Макаренко (голова), О.Андрієвський, І.Луценко, О.Степаненко, П.Макаренко. Користувалась обмеженим впливом, мала нечисленну фракцію в УЦР, брала участь у підготовці протигетьманського повстання, її представник О.Андрієвський входив до складу Директорії. Після відновлення УНР партія висловила проти соціалістичного курсу та Трудового конгресу, наполягала на скликанні українського парламенту. В уряді В.Чехівського мала 3, в уряді С.Остапенка – 4 міністерські посади. Бойкотувала уряд Б.Мартоса, який звинувачувала у "більшовизмі", брала участь в організації невдалої спроби державного перевороту отамана В.Оскілка. Після поразки визвольних змагань припинила свою діяльність в Україні.

209. 10 квітня 1919 р. у Бродях відбулась зустріч членів українського уряду з представниками Америки і Сербії, які перед тим мали поїздку по Україні. Урядовці сподівалися на заступництво інтересів України на Паризькій мирній конференції.

210. 21 березня 1919 р. у Вапнярці командування Запорозького корпусу, відрізаного від основних частин української армії, здійснило невдалу спробу заколоту проти Директорії. Отамани О.Волох, О.Данченко, Б.Поджій, М.Волощенко видали універсал, у якому заявили про перехід на платформу радянської влади. Але командування Червоної армії не відповіло на звернення і не зупинило наступ. Запорізький корпус був змушений відступати на південь.

211. Волох Омелян Іванович (1885–1937) – український військовий діяч, отаман Армії УНР. З початку 1919 р. командував Запорозьким корпусом, пізніше – Гайдамацькою бригадою. В березні був ініціатором спроби переходу частини української армії на бік більшовиків. 1 грудня 1919 р. в м. Любар на Волині зробив ще одну спробу військового заколоту проти Директорії УНР. Захопивши державну скарбницю, перейшов на бік більшовиків. Член УКП (боротьбистів), згодом КП(б)У. Працював у профспілках. У 1933 р. засуджений до тюремного ув'язнення, розстріляний на Соловках.

212. Григоріїв (Григорьев) Ничипір Якович (1883–1953) – український громадсько-політичний і державний діяч, публіцист. Член ТУП, співробітник газети "Рада". У 1917 р. належав до УПСР, входив до Центральної Ради, був головою Київської ради робітничих і солдатських депутатів. У 1919 р. керівник пресової служби УНР, міністр освіти в уряді Б.Мартоса. В еміграції перебував у Чехословаччині та США.

213. Голубович Всеволод Олександрович (1885–1939) – український громадсько-політичний і державний діяч. Член Центральної Ради, входив до ЦК УПСР. Генеральний секретар шляхів та торгу і промисловості (1917). Голова Ради народних міністрів УНР (січень–квітень 1918). Засуджений німецьким військовим судом у справі банкіра Доброго (1918). Засуджений радянською владою у справі ЦК УПСР (1921), справі Українського національного центру (1931). Помер в ув'язненні.

214. 9 квітня 1919 р. Директорія УНР видала постанову про відставку уряду С.Остапенка та призначення прем'єр-міністром. Б.Мартоса, який отримав телеграфне розпорядження голови Директорії С.Петлюри про негайне формування нового уряду. До Ради Народних Міністрів увійшли: Б.Мартос (голова), А.Лівицький, М.Ковалевський, І.Мазепа, Г.Сиротенко. Пізніше склад уряду поповнили В.Темницький, О.Безпалко, Л.Шрамченко, А.Крушельницький, М.Шадлун, І.Лизанівський, І.Паливода. Як видно з документа, вперше новий прем'єр-міністр головував на засіданні РНМ 16 квітня 1919 р.

215. Гаєвський Степан Юхимович (архієпископ Сильвестр) (1876–1975) – український громадський, пізніше церковний діяч. Літературознавець, дійсний член НТШ. У 1919 р. деякий час виконував обов'язки державного секретаря УНР. Викладав у Кам'янець-Подільському (1919–1923) та Київському університетах (1923–1929), працював у ВУАН. Засновник і перший секретар Київського будинку вчених. Зазнав переслідувань від радянської влади. 1942 р. висвячений на єпископа УАПЦ. 1944 р. емігрував, з 1949 р. жив в Австралії, де з 1965 р. очолював УАПЦ. Помер у Мельбурні.

216. Лашенко Ростислав Митрофанович (1878–1929) – український громадський діяч, вчений-правознавець. Член УПСФ, товариш голови Українського правничого товариства, доцент Українського народного університету. Член Київського апеляційного суду (1918), працював у судових установах УНР Директорії (1919–1920). Емігрував до Чехословаччини, де займався педагогічною та науковою роботою.

217. Безпалко Осип (Йосип) (1881–1950) – український політичний і державний діяч, публіцист. Очолював УСДП на Буковині. З жовтня 1918 р. – член УНРади ЗУНР, учасник Трудового конгресу. Міністр праці УНР Директорії в уряді Б.Мартоса (квітень–серпень 1919). На еміграції жив у Чехословаччині. 1947 р. заарештований органами НКВС, помер на засланні у Казахстані.

218. Крушельницький Антін (1878–1937) – український громадсько-політичний і державний діяч, письменник. Відомий діяч культурно-освітнього руху в Галичині наприкінці XIX – на початку XX ст., організатор товариств "Просвіта" та січово-стрілецького руху. Належав до провідних членів Української радикальної партії. Член УНРади ЗУНР, міністр освіти УНР Директорії в уряді Б.Мартоса. У 1934 р. на запрошення радянського уряду переїхав до УРСР. Репресований.

219. Степаненко Аркадій Степанович (1889–1938) – український громадсько-політичний діяч. Член Центральної Ради, ЦК УПСР та Селянської спілки. Політичний однодумець і соратник М.Грушевського. У 1919 р. – емісар ЦК УПСР при уряді Директорії УНР. Міністр земельних справ УНР в уряді І.Мазепа (1919). Залишився в радянській Україні. Репресований.

220. Ісаєвич Дмитро Григорович (1889–1973) – український політичний і громадський діяч. Член Центральної Ради. Належав до УПСР, член її ЦК та ЦК Селянської спілки. Від січня 1919 р. був членом української делегації на Паризькій мирній конференції. Входив до Закордонної делегації УПСР. З 1930 р. жив на Волині, полишив політичну діяльність, займався сільським господарством.

221. Шраг Микола Ілліч (1894–1970) – український політичний діяч. Член ЦК УПСР, товариш голови Центральної Ради. Соратник і політичний однодумець

М.Грушевського. У 1919 р. радник посольства УНР в Угорщині. Був одним з організаторів Закордонної делегації УПСР, співредактором газети "Борітеся – поборе!" . Разом з Грушевським повернувся до СРСР. У 1930-ті рр. відбув тюремне ув'язнення, був амністований. В подальшому займався педагогічною діяльністю.

222. Українська партія соціалістів-революціонерів (УПСР) – найбільш масова і впливова українська партія, яка разом з УСДРП була керівною партією Української революції. Створена на установчому з'їзді 4–5 квітня 1917 р. у Києві, вважалася селянською партією, на кінець 1917 р. мала біля 75 тис. членів. Лідери: М.Ковалевський (голова), Л.Ковалів, В.Залізник, П.Христюк та ін. Есери мали найбільшу фракцію в УЦР та Малій Раді, входили до Генерального Секретаріату (М.Стасюк, М.Ковалевський, П.Христюк, М.Шаповал), склали більшість у РНМ (1918). За часів Директорії УНР входили до всіх урядів за винятком уряду С.Остапенка.

223. Нянчур Гордій Васильович (1884 – ?) – український громадсько-політичний діяч. Херсонський губернський комісар УЦР (1917-1918). За Директорії УНР товариш міністра, директор департаментів політичного та місцевого самоврядування в міністерстві внутрішніх справ (1919). У квітні–травні 1919 р. перебував у Галичині із спеціальною перевіркою урядовців УНР. Влітку 1920 р. виїхав до Австрії, де й залишився в еміграції.

224. Смаль-Стоцький Роман Степанович (1893–1969) – український громадсько-політичний діяч, вчений. З 1919 р. був дипломатичним представником ЗУНР, пізніше радником посольства і послом УНР у Берліні (1920–1921). На еміграції перебував у Польщі, після Другої світової війни – у США. Відомий український мовознавець, довголітній голова НТШ.

225. Токаржевський-Карашевич Іван Степанович (1885–1954) – український дипломат, доктор філософії, історик-геральдист. Радник посольства Української Держави у Відні (1918); радник, керуючий справами посольства УНР в Туреччині (1919–1921). В еміграції керував справами міністерства закордонних справ уряду УНР в екзилі.

226. Шраг Ілля Людвигович (1847–1919) – український громадсько-політичний діяч, адвокат. Земський діяч з Чернігова, депутат І Державної думи. Член УРДП, згодом УПСФ. Брав активну участь у створенні ТУП, був заступником голови організації. У 1917–1918 рр. входив до Центральної Ради. Помер у Чернігові, перебуваючи під домашнім арештом за розпорядженням більшовицької влади.

227. Після того, як українські війська залишили Острог та Шепетівку, 5 травня 1919 р. уряд УНР переїхав з Рівного до Радивилова. Туди ж переїхали з Здолбунова члени Директорії С.Петлюра, Ф.Швець та А.Макаренко.

228. Ухвалений РНМ законопроект про державний інспекторат у військових частинах та інституціях Української Народної Республіки був спрямований на зміцнення дисципліни та підвищення боєздатності Армії УНР.

229. 25 лютого 1919 р. військові коменданти м. Дубно, Дубенського і Кременецького повітів ухвалили безпідставне рішення накласти на єврейське населення контрибуцію у розмірі 100 000 крб. за протидержавну діяльність проти УНР. Спроби отримати контрибуцію перетворилися на єврейські погроми.

230. Василько Микола (1868–1924) – український громадсько-політичний діяч, дипломат. Член УНДП, депутат австрійського парламенту та галицького сейму від Буковини. Входив до Головної Української Ради (1914), був засновником Гуцульсько-Буковинського легіону. Прихильник т.зв. австро-угорської концепції автономії Галицько-Волинської держави у складі Австро-Угорщини. Сприяв виробленню вигідних для України умов Брестського миру (1918). Входив до складу УНРади ЗУНР. У 1918–1920 рр. дипломатичний представник УНР в Австрії, у 1920–1924 рр. – у Швейцарії та Німеччині.

231. Селецький Федір Йосипович (? – 1919) – український діяч. Член УЦР та УГВК, організатор українського військового руху. З листопада 1917 р. очолював військово-політичний відділ Українського генерального штабу, начальник видавничого відділу військового міністерства (1918). 4 травня 1919 р. загинув у боях з Червоною армією під Шепетівкою.

232. Кедровський Володимир Іванович (1890–1970) – український громадсько-політичний і військовий діяч, журналіст. Входив до Центральної Ради та УГВК, член ЦК УПСР, товариш генерального секретаря військових справ. Головний державний інспектор (1919), полковник Армії УНР. Згодом займався дипломатичною роботою, посол УНР у Латвії, Естонії, Фінляндії (1919–1923). 1923 р. емігрував до США.

233. Романченко Іван Степанович – учасник українського громадсько-політичного руху. Член УСДРП, делегат Національного конгресу. Член Всеукраїнської ради робітничих депутатів та Центральної Ради. Входив до Комітету охорони республіки, утвореного 22 березня 1919 р. у Кам'янці-Подільському. Помічник головного державного інспектора Армії УНР (1919). У 1920 р. був представником С.Петлюри в окупованому поляками Києві. Загинув в еміграції під час Другої світової війни.

234. Певний Аполлон Васильович (1888–?) – український військовий, за фахом агроном. Член Центральної Ради та УГВК, організатор Вільного козацтва. У 1919 р. заступник головного державного інспектора Армії УНР. Залишився в радянській Україні, репресований.

235. Гавришко Микола – український військовий, полковник Армії УНР. Активний учасник українізації армії у 1917 р. Під час протигетьманського повстання створив загін республіканських військ у Прилуцькому повіті на Полтавщині, який влився у Південну групу Армії УНР. З травня 1919 р. державний інспектор Запорізького корпусу. На цій посаді мав причетність до "заколоту" отамана Болбочана. Учасник Першого Зимового походу. Після інтернування української армії у Польщі перебував у таборах в Вадовіце, Домб'є, Каліші. Згодом повернувся до УСРР, репресований.

236. Шандрук Павло (1889–1979) – український військовий і політичний діяч, генерал-хорунжий Армії УНР. Учасник українських визвольних змагань, у 1917–1921 рр. перебував у лавах української армії. В еміграції служив у польській армії. Пристав до нової хвилі національно-визвольного руху українського народу, співпрацював з ОУН, був командувачем дивізії "Галичина" (1945).

237. Сіяк Іван (1887–1939) – український політичний і військовий діяч. Член УСДП, вояк Легіону УСС часів Першої світової війни. У 1919 р. командував Окремим залізничним загоном УНР, який входив до Кам'янець-Подільської залози. Пот-

рапив у більшовицький полон, взимку 1919–1920 рр. перебував у Москві, де вступив до КП(б)У. Один з організаторів Червоної української галицької армії (ЧУГА). Залишився в радянській Україні, розстріляний на Соловках.

238. Ліхнякевич Анастасій Васильович – військовий, прапорщик. Член УЦР та Всеукраїнської ради військових депутатів.

239. Черкаський (Черкаський) Теофан (1892–?) – український урядовець. Інженер-економіст, член УПСР. Міністр народного господарства УНР Директорії в уряді Б.Мартоса, міністр преси і пропаганди в уряді І.Мазепи. Залишився в радянській Україні, був засуджений до 25 років заслання. Подальша доля невідома.

240. Після затвердження Трудовим конгресом злуки УНР та ЗУНР остання стала називатися Західною Областю УНР – ЗО УНР.

241. Куриленко Михайло Прокопович – український урядовець. З грудня 1918 р. Новоушицький повітовий комісар, 21 травня – 27 липня 1919 р. губернський комісар Поділля. Був в числі тих, хто підписав поданий 23 липня Меморандум громадських діячів Поділля до Директорії. Звільнений з посади як один з діячів правої опозиції.

242. Часник Іван – український політичний діяч, член ЦК УПСР. 29 травня 1919 р. прибув до Директорії у Тернопіль у складі делегації уповноважених від Всеукраїнського революційного комітету. У 1921 р. на політичному процесі проти членів ЦК УПСР був засуджений до заслання.

243. Феденко Панас Васильович (1893–1981) – український громадсько-політичний діяч, історик, публіцист. Член УСДРП, входив до ЦК УСДРП та Центральної Ради. За Директорії був автором резолюцій Трудового конгресу України, працював в управлінні преси й інформації, як політичний референт брав участь у Першому Зимовому поході Армії УНР. В еміграції займався науковою, педагогічною і публіцистичною діяльністю.

244. Степура Григорій Калістратович (1881–1939) – український урядовець, присяжний повірений. Начальник міліції Кам'янецького повіту, помічник подільського губернського комісара (1917). Подільський губернський комісар (1918–1919). Репресований радянською владою.

245. Богацький Павло Олександрович (1883–1934) – учасник українського громадсько-політичного руху, письменник, журналіст. Разом з М.Шаповалом видавав у 1909–1911 рр. журнал "Українська хата". Начальник міліції Київського повіту (1917), з березня 1918 р. – м. Києва. За Директорії УНР отаман Коша охорони республіки. На еміграції у Чехословаччині займався науковою і журналістською діяльністю.

246. Українська партія соціалістів-федералістів (УПСФ) – партія ліберально-демократичного спрямування. Організаційне оформлення відбулось 1917 р. УПСФ була нечисленною елітарною партією (кілька тис. членів), до якої входила верхівка інтелігенції, переважно "стара гвардія" українського національного руху. Лідери: С.Єфремов (голова), А.В'язлов, Д.Дорошенко, Ф.Матушевський, А.Ніковський, В.Прокопович, О.Шульгин. Есефи входили до Центральної Ради та її урядів – Генерального Секретаріату, Ради Народних Міністрів. За гетьманату 6 міністрів есефів

входило до кабінету Ф.А.Лизогуба. В часи Директорії УНР есефи також займали міністерські, дипломатичні посади, В.Прокопович очолював Раду Міністрів УНР.

247. Українська народно-республіканська партія (УНРП) – політична партія ліберального спрямування. Остаточно оформилася в січні 1919 р., коли була прийнята програма і обраний ЦК: О.Ковалевський, Є.Архипенко, П.Пилипчук, К.Вроновський-Сивошапка. Партія стояла на позиціях української державності, була проти федеративного зв'язку з Росією, головне завдання моменту бачила в боротьбі з більшовизмом і анархією. Разом з самостійниками-соціалістами та есефами народні республіканці входили до складу "правого" уряду С.Остапенка. В квітні 1919 р. підтримали невдалу спробу державного перевороту, очолену отаманом В.Оскілкою. Партія припинила існування з остаточним встановленням в Україні радянської влади.

248. Директорія вела послідовну боротьбу з єврейськими погромами, але її можливості були вкрай обмеженими. Погроми на Волині і Поділлі, що супроводжувалися грабежами, насильством та вбивствами єврейського населення, не припинялися протягом усієї весни 1919 р. Перешкодити погромам могло лише зміцнення дисципліни української армії, поліпшення її командних кадрів. 13 травня 1919 р. була створена державна військова інспекція на чолі з полковником В.Кедровським. 27 травня 1919 р. ухвалено закон про утворення Надзвичайної комісії для розслідування єврейських погромів. Учасники погромів підлягали суду спеціально створених військових трибуналів. Водночас уряд намагався всіляко допомагати жертвам погромів. Директорія виділяла для цього значні суми грошей. Активна боротьба принесла певні результати, які стали помітними між червнем та жовтнем 1919 р.

249. В меморандумі громадських діячів Поділля до Директорії аналізувалися причини політичних і воєнних поразок української влади. Для виходу з кризового становища документ пропонував: "переформувати вищу владу у тимчасове одноособове президентство з певною тимчасовою конституцією"; сформувати кабінет міністрів не за партійним, а за діловим принципом; провести низку кардинальних змін у внутрішній політиці. Для переведення цих змін в життя пропонувався негайно скликати державну нараду. Документ підписали біля 20 відомих громадсько-політичних діячів ліберального спрямування.

250. Зелінський Віктор Петрович (1864–1940) – український військовий, генерал-полковник. Учасник Першої світової війни, генерал-лейтенант, командир дивізії. З лютого 1915 р. перебував у німецькому полоні, брав участь у формуванні і став першим командиром 1-ї Української стрілецької дивізії "синьожупанників". За Директорії УНР – командував Київського фронту, згодом командир Катеринославського Кошу. В березні 1919 р. виїхав до Бухареста, де уклав угоду з урядом Румунії про перехід Південної групи військ Армії УНР, оточеної Червоною армією, через територію Румунії на Волинь і в Галичину. Пізніше очолював комісію по поверненню військового майна. З січня 1920 р. посол УНР у Польщі, де потім залишився в еміграції.

251. В ухваленій Кабінетом Міністрів ноті до держав світу, яку належало передати через послів УНР, йшлося про визнання УНР суверенною державою.

252. Сухенко Данило – український політичний діяч, урядовець. Член УПСР, делегат Трудового конгресу, член земельної комісії Трудового конгресу. Головноуповноважений по ліквідації інституцій і майна військового часу (червень 1919). Входив до Ради республіки (грудень 1919).

253. Добриловський Микола (1888–1971) – український урядовець, економіст. Радник міністерства закордонних справ УНР Директорії, був представником УНР в Економічній раді Балтійських країн в Ризі (1920). На еміграції викладав в українських вузах, декан економічного факультету академії у Подєбрадах. 1945 р. заарештований радянськими спецслужбами, відбув покарання, 1955 р. повернувся до рідної Ічні (Полтавська обл.), де й помер.

254. На початку червня 1919 р. поляки захопили майже усю Галичину за винятком трикутника між Дністром, Збручем і Заліщиками. У зв'язку з критичним становищем ЗУНР 9 червня 1919 р. уряд С.Голубовича склав повноваження, а УН Рада передала всю повноту військової і цивільної влади Є.Петрушевичу, який став диктатором ЗУНР.

255. Українська народна трудова партія (до 28 березня 1919 р. – Українська національно-демократична партія, УНДП) – провідна українська політична партія у Галичині на початку ХХ ст. Утворена 1896 р. на установчому з'їзді у Львові. Голова – Ю.Романчук. Партія ліберально-демократичного спрямування, до 1918 р. відстоювала політичну автономію України у складі Австро-Угорщини. Конференція УНДП, проведена 28–29 березня 1919 р. у Станіславові, висловила за демократичний шлях розвитку УНР, "будівництво народної республіки на основах демократизму" та ухвалила нову назву партії.

256. В березні 1919 р. в ході боїв Південно-Східна група української армії була відрізана в районі Вапнярки від основних сил. Частина війська – Запорозький корпус – відступила на південь і в районі Тирасполя 16 квітня 1919 р. перейшла на територію Румунії. Румунська влада дозволила українським воякам повернутися до України, але майже повністю роззброїла їх та позбавила військового майна. Його поверненням займались кілька українських місій, направлених туди урядом.

257. 16 червня 1919 р. у Львові військова місія УНР на чолі з ген. С.Дельвігом, без консультацій з урядом ЗОУНР, уклала з представниками польської делегації договір про перемир'я, який мав вступити в силу з 21 червня. Демаркаційна лінія (т. зв. "лінія Дельвіга") встановлювалася: Залізці – р.Серет–Тернопіль–Острів–Литятин–р.Золота Липа–Дністер–Незвиська. Переговори проходили під час Чортківського наступу, який УГА з 8 червня провадила без згоди з Директорією. В ході його була звільнена значна частина території ЗОУНР, тому Є.Петрушевич не визнав умови договору і Галицька армія продовжила бойові дії.

258. Дельвіг Сергій Миколайович (1866–1944) – український військовий, генерал-полковник Армії УНР, військовий історик. Учасник Першої світової війни, генерал-лейтенант. З 1917 р. брав участь в розбудові українських збройних сил. За гетьманату – головний інспектор артилерії Генштабу, автор статутів і підручників. У червні 1919 р. очолював українську військову місію, яка провадила переговори з поляками у Львові. Військовий аташе дипломатичної місії УНР в Румунії (1920–1921). На еміграції очолював українську громаду в Румунії.

259. Злобін Микола (1874–1933) – український військовий, капітан I рангу. Займав різні посади в уряді УНР, морський міністр з 24 квітня 1919 р.

260. Вітик Семен (1876–1934) – український громадсько-політичний і державний діяч. Один з засновників УСДП в Галичині, депутат австро-угорського пар-

ламенту. Член УНРади ЗУНР. У 1919 р. голова президії Трудового конгресу, член УСДРП. Того ж року виїхав до Відня, згодом перебрався до УСРР. Репресований.

261. Провід ЗУНР на цей час фактично втратив контроль над своєю територією. Але 50-тисячна Галицька армія залишалася боездатною й була конче потрібна Директорії для боротьби з більшовиками. З метою обмеження внутрішньої самостійності галицького керівництва РНМ 4 липня 1919 р. ухвалила постанову про створення міністерства Західної області УНР, через яке мали відбуватись усі урядові зносини з Галичиною. Проте Є.Петрушевич залишив за собою керівні функції. Було досягнуто угоди про спільні бойові операції УГА з Армією УНР.

262. Г.Сиротенка на посаді військового міністра замінив Петров (Петрів) Всеволод Миколайович (1883–1948) – український військовий діяч, історик і публіцист, генерал-хорунжий Армії УНР. Учасник Першої світової війни, полковник, начальник штабу дивізії. Сформував на Західному фронті Гайдамацький полк ім. Костя Гордієнка, який в січні 1918 р. дістався Києва і захищав його від більшовиків. Брав участь в усіх військових конфліктах УНР. Командував полком, дивізією, Волинською групою військ (1919). У липні–листопаді 1919 р. військовий міністр УНР, згодом (квітень–червень 1920) – начальник Генерального штабу, інспектор піхоти Армії УНР. В еміграції перебував у Чехословаччині та Німеччині. Входив до Проводу ОУН, був військовим міністром в уряді Я.Стецька.

263. Відступаючи під тиском поляків, Галицька армія 15 липня 1919 р. у повному складі почала перехід на територію Наддніпрянської України. Вона нараховувала 12 піших і одну кінну бригади чисельністю 50 тис. вояків, а разом з тилови частинами УГА мала близько 85 тис.

264. Шайбле Олександр Якович (1878–?) – український військовий, генерал-хорунжий Армії УНР. Учасник Першої світової війни, полковник. В українській армії з лютого 1918 р., працював у Генштабі. З квітня 1919 р. начальник головного управління Генштабу Армії УНР, один з авторів закону про старшинські ранги, яким було поновлено скасовані УЦР і Директорією офіцерські та генеральські звання. З серпня 1919 р. заступник військового міністра.

265. 25 червня 1919 р. Рада десяти (керівний орган Паризької мирної конференції) дала дозвіл полякам продовжити воєнні операції до лінії Збруча.

266. Сірополко Степан (1872–1959) – відомий український просвітній діяч, бібліограф, книгознавець. Працював радником з питань освіти при Генеральному Секретаріаті, був товаришем генерального секретаря освіти. Доклав чимало зусиль для організації українського шкільництва. Член ради міністра освіти за часів Директорії. В еміграції у Чехословаччині займався педагогічною та науковою роботою.

267. Сидоренко Григорій Микитович (1874–1924) – український політичний діяч, дипломат, за фахом інженер-шляховик. Член УПСС. Товариш генерального секретаря шляхів, міністр пошт і телеграфу УНР (1918). З січня 1919 р. очолював делегацію УНР на Паризькій мирній конференції. В липні 1919 р. відкликаний Директорією для звіту про діяльність делегації до Кам'янця-Подільського, після чого замінений на цій посаді М.Тишкевичем. У 1919–1920 рр. посол УНР у Відні. На еміграції жив у Чехословаччині.

268. Після переходу через Збруч УГА об'єдналась з Армією УНР для спільної боротьби на протибільшовицькому фронті. Провід УНР взяв на себе утримання УГА.

269. Мирон Іван – галицький політичний діяч, член УНДП, за фахом інженер. Державний секретар (міністр) шляхів в уряді ЗУНР, згодом член Ради уповноважених при диктаторі Є.Петрушевичу, де також відповідав за шляхи. З серпня 1919 р. працював в апараті міністерства шляхів УНР.

270. У квітні 1919 р. УСДРП (незалежних) утворила Всеукраєвком (голова А.Драгомирецький), Головний повстанський штаб і оголосила про початок антибільшовицького селянського повстання. Головним отаманом повстанських військ став Ю.Мазуренко, начальником штабу – З.Малолітко (Сатана). Їх загони (4–5 тис.) у травні–липні оперували на півдні Київщини. Незалежники намагалися підпорядкувати повстанські сили інших отаманів (Зеленого, Григор'єва), повстання стало потужним об'єднавчим осередком антибільшовицького руху. Однак "незалежники" не змогли ідеологічно опанувати і належно керувати повстанцями. Загони не виконували наказів політичного і військового керівництва, грабували населення, чинили єврейські погроми. Лише повстанська група Ю.Тютюнника у 3,5 тис. вояків, яка пройшла радянськими тилами близько 1 тис. км, прорвала 13–14 липня 1919 р. червоний фронт в район Копайгорода і з'єдналася з частинами Армії УНР.

271. Щадилов (Щадилів) Олекса (1892–після 1927) – український політичний діяч, член УПСР. З січня 1919 р. член ЦК УПСР. Член Головного повстанського штабу, що керував селянським повстанням влітку 1919 р. Залишився в радянській Україні, подальша доля невідома.

272. УСДРП (незалежних), "незалежники" – українська партія націонал-комуністичного спрямування. Виникла внаслідок розколу УСДРП на УІ з'їзді в січні 1919 р. у Києві. Лідери: М.Авдієнко, М.Ткаченко, А.Пісоцький (Річицький), А.Драгомирецький, Ю.Мазуренко. Вимагала перетворення УНР у незалежну соціалістичну республіку українських робітничо-селянських рад, а Директорію – в уряд блоку національно-революційних партій. Заперечувала федерацію з Росією, вважала більшовиків антиукраїнською партією, ворожою до української державності. У квітні 1919 р. утворила Всеукраїнський ревком і оголосила повстання проти радянської влади. Ліва частина партії не брала участі у повстанні і в серпні 1919 р. увійшла до УКП(боротьбистів). В січні 1920 р. на I з'їзді УСДРП(нез.) була оголошена Українською комуністичною партією (УКП).

273. 18 липня Головний повстанський штаб (Ю.Мазуренко, З.Малолітко, А.Пісоцький, Сердюк, Я.Діяченко, О.Щадилов та ін.) у супроводі озброєного загону (біля 200 вояків) прибули до Кам'янця на переговори з Директорією. Поводилися зухвало, тому за наказом С.Петлюри 21 липня штаб був заарештований контррозвідкою, а загін обеззброєний та виведений з міста. Невдовзі усі були звільнені, хоча й не приховували в подальшому нелояльності до Директорії.

274. Коссак Григорій Йосипович (1882–1932) – український військовий діяч. В роки Першої світової війни командир полку Легіону Українських січових стрільців (УСС). Командував українськими військами у Львові в листопаді 1918 р., корпусом УГА (1918–1919). З 1920 р. перебував в еміграції у Чехословаччині та Австрії. 1924 р. перебрався до радянської України. Репресований.

275. Ткаченко Михайло Степанович (1879–1920) – український політичний і державний діяч. Член РУП, один з лідерів УСДРП. Член Центральної Ради, міністр судових справ та внутрішніх справ УНР. Після розколу УСДРП очолював її ліву течію, що згодом перетворилась на УСДРП (незалежних). Від імені ЦК провадив у Москві переговори про легалізацію партії в Україні. Помер від тифу.

276. "Українське слово" – щоденна газета, що виходила у Кам'янці-Подільському 26.07.–3.08.1919 р. Усього вийшло 8 номерів.

277. Сіяк Остап (1879–?) – український урядовець, громадський діяч. Займався організацією товариств "Просвіта" та "Сокіл" на Тернопільщині, належав до керівництва УНДП. Член комунікаційної комісії УНРади ЗУНР, директор пошт і телеграфів Галичини (1919). Брав активну участь в українському громадському житті у міжвоєнній Польщі. 1939 р. заарештований радянськими спецслужбами, помер на засланні.

278. Косенко Іларіон Ф. (1888–1950) – український громадський діяч, інженер за фахом. За Директорії УНР член Трудового конгресу, начальник Київської поштово-телеграфної округи. Міністр пошт і телеграфу в уряді В.Прокоповича (1920). В еміграції був активним діячем української громади у Парижі.

279. Пилькевич Олександр Меркурійович (1880–1923) – український громадський і військовий діяч. Проходив службу у Києві, де був членом українських громадських організацій. Учасник Першої світової війни, командир інженерного батальйону, полковник. У 1917 р. – один з засновників Українського військового клубу ім. гетьмана Полуботка, член УГВК та УЦР. У 1918 р. командував корпусом кордонної охорони, у 1919–1920 рр. – генерал-хорунжий, отаман для особливих доручень військового міністерства УНР. З кінця 1920 р. перебував у таборах інтернованих українських військ у Польщі, де й помер.

280. Суковкін Михайло Акімфійович – громадсько-політичний діяч, голова Київського губернського земства. У 1917 р. був комісаром Тимчасового уряду у Київській губернії, прихильно ставився до українського руху. Посол у Туреччині (1918–1919).

281. Чайківський Юліан – український військовий, сотник. Начальник політичного відділу штабу Осадного корпусу січових стрільців.

282. З кінця липня об'єднані українські армії розвивали успішний наступ у напрямках на Київ і Одесу. 12 серпня 1919 р. ними була взята Вінниця.

283. 12 серпня 1919 р. Рада Міністрів ухвалила декларацію про подальше спрямування політики УНР. Уряд заявив, що готує проект закону про вибори у парламент з правами Установчих зборів і про реформування органів місцевого управління на основі загального виборчого права. Декларація означала зміну урядового курсу, відмову від "трудового принципу" на користь демократії. Протокол засідання РНМ від 12 серпня в збірнику відсутній.

284. Макух Іван (1872–1946) – український громадсько-політичний і державний діяч. Організатор товариств "Просвіта" та "Січ" в Галичині. Провідний діяч УРП, редактор її органу "Громадський Голос", депутат галицького сейму. Член УНРади та секретар внутрішніх справ ЗУНР. Товариш міністра внутрішніх справ УНР в уряді І.Мазепи (1920).

285. Мошинський Євген Іванович (?–1925) – український військовий. Військовий юрист, полковник старої армії. У 1917 р. брав активну участь в українському військовому русі. За Директорії начальник Головної військової судової управи, генерал-хорунжий (1920). Перебував у складі інтернованих частин Армії УНР у Польщі.

286. В цей час об'єднані українські армії наближалися до Києва. У зв'язку з цим уряд сподівався в найближчому часі повернутися до столиці.

287. В останніх числах серпня 1919 р. до Києва одночасно підійшла з заходу українська, зі сходу – біла армії. Два корпуси УГА та Запорізький корпус Армії УНР під загальною командою генерала А.Кравса 30 серпня увійшли до міста з боку Святошина. Запорожці, що мали наказ зайняти мости, не виконали його. Не підійшла й повстанська армія отамана Зеленого, яка мала контролювати лівий берег Дніпра. Тому рано-вранці 31 серпня, коли над будинком Міської думи вже майорів жовто-блакитний прапор, з-за Дніпра з боку Дарниці до міста без бою увійшли частини білогвардійської 7-ї армії генерала М.Бредова. Галичани не бажали вступати у конфлікт з денікінцями, оскільки воювали проти спільного ворога – червоних. До того ж серед проводу ЗУНР та УГА переважали москвофільські настрої. На пропозицію Кравса про спільні дії Бредов відповів відмовою. У місті відбулись збройні сутички між вояками. На вимогу білого генерала українські війська змушені були залишити Київ.

288. 2 вересня 1919 р. Директорія та уряд УНР видали відозву до українського народу, у якій засудили політику Денікіна в Україні, закликали до боротьби з білогвардійцями. 4 вересня 1919 р. уряд УНР звернувся до держав Антанти з ноту, у якій висловив протест проти захоплення денікінцями Києва. У документі вказувалося, що українське командування вживає заходів до стратегічного порозуміння з Денікіним та з усіма силами, які активно борються проти більшовиків.

289. Лихопой Володимир В. – український урядовець, юрист за фахом. Був причетний до роботи Верховної слідчої комісії, яка розслідувала "злочини П.Скооропадського". У червні 1919 р. брав участь у розслідуванні справи Болбочана, в липні – Державної слідчої комісії у справі П.Болбочана. З жовтня 1919 р. очолював міністерство юстиції УНР.

290. Горбачевський Антін (1856–1944) – український громадсько-політичний діяч, адвокат з Галичини. Активний діяч народовського руху. Член УНРади ЗУНР (1918–1919). Працював в урядових установах УНР, з жовтня 1919 р. член української дипломатичної місії у Варшаві. Після поразки визвольних змагань жив у Західній Україні, один з засновників УНДО.

291. Тимошенко Сергій Прокопович (1881–1950) – український політичний і державний діяч. Член РУП, згодом УСДРП. Український губернський комісар Харківщини, член УЦР (1917). Міністр шляхів УНР Директорії в урядах І.Мазепи, В.Прокоповича та А.Лівицького (1919–1920). Учасник Другого Зимового походу Армії УНР. В подальшому перебував у Польщі, Чехословаччині, Німеччині, США. Відомий архітектор, що прагнув будувати в українському національному стилі.

292. Тютюнник Василь Никифорович (1882–1919) – український військовий діяч, генерал-хорунжий Армії УНР. В українській армії з березня 1918 р. Брав участь в протигетьманському повстанні, працював на керівних посадах у Гене-

ральному штабі. У травні–липні 1919 р. – начальник штабу Дієвої армії, деякий час виконував обов'язки її командувача. Помер від тифу.

293. Любинський Микола Михайлович (1891–1930-ті) – український громадсько-політичний діяч. Член УПСР, входив до Центральної Ради. Член делегації УНР на переговорах у Бресті, делегат Трудового конгресу, згодом працював у конституційно-адміністративній комісії конгресу. Залишився в радянській Україні, заарештований 1931 р. у справі "Українського національного центру.

294. Чудінов (Чудинов) Микола Степанович (1880–?) – український громадсько-політичний діяч, журналіст. Член УСДРП, входив до УЦР та Всеукраїнської ради робітничих депутатів. З 1918 р. член Української демократичної хліборобської партії. У 1919 р. разом з В.Андрієвським став засновником Української народної партії.

295. Макаренко Олександр Гаврилович(1882–?) – український громадсько-політичний діяч, брат А.Макаренка. Один з організаторів і лідерів самостійницької Української народної партії, згодом – УПСР. Депутат Трудового конгресу України. Брав участь в організації заклоту В.Оскілка у Рівному, після чого виїхав до Польщі. Подальша доля невідома.

296. "Союз русского народа" – російська реакційна організація, утворена 1905 р. з метою протистояти прогресивним перетворенням в Російській імперії. Програмні положення: єдність і неподільність імперії, збереження самодержавства, великодержавний шовінізм, антисемітизм, войовниче православ'я. Союз мав до 800 місцевих філій, активно діяв в Україні. Припинив існування 1917 р.

297. Після підписання 1 вересня 1919 р. військовою делегацією УНР на чолі з полковником П.Ліпком договору про перемир'я з Польщею терміном на 1 місяць, польські війська припинили бойові дії, встановивши між річками Жванчик та Збруч нейтральну зону. Договір був суто військовий, політичних умов не містив, але відкривав можливість для співпраці. До Варшави виїхала українська делегація на чолі з міністром закордонних справ А.Лівіцьким, яка розпочала українсько-польські переговори.

298. Спільне засідання Директорії з урядом УНР відбулось 22 вересня після того, як був перехоплений по радіо наказ Денікіна про наступ проти української армії. На виконання прийнятих рішень 24 вересня уряд УНР оголосив війну денікінському режиму та звернувся до українського народу з закликом до останнього бою з ворогами. 8 жовтня Рада народних міністрів звернулась до держав Антанти та всього світу з вимогою визнати Директорію єдиною владою в Україні, домогались, аби держави Антанти змусили ген. Денікіна залишити територію України, і дати можливість уряду встановити лад і спокій в УНР.

299. Стасюк Микола Михайлович (1885–після 1941) – український громадсько-політичний і кооперативний діяч. Член УПСР, член ЦК Селянської спілки, входив до УЦР та Малої Ради. Генеральний секретар харчових справ у першому складі Генерального Секретаріату. За часів Директорії – начальник постачання Армії УНР (1919). Емігрував, у 1920-ті рр. повернувся до радянської України. Репресований.

300. "Україна" – щоденна газета, офіційний орган штабу Дієвої армії УНР, виходила у 1919–1920 рр. в Умані, Вінниці, Проскурові, Кам'янці-Подільському, Станіславові і Коломиї. У 1919 р. її редактором був М.Ковенко.

301. 2 жовтня уряд та Директорія ухвалили рішення про проведення "Тижня українського козака" з метою організації всілякої матеріальної допомоги українській армії. Була видана відозва до населення. В організації "Тижня", який відбувся з 12 до 19 жовтня, взяли участь представники міністерств та усіх ланок місцевої влади. Населення, особливо селяни, активно відгукнулось на заклик влади, було зібрано багато різного майна: теплого одягу, взуття, продовольства тощо.

302. Витвицький Степан (1884–1965) – український громадсько-політичний і державний діяч, дипломат. Учасник українського студентського руху, голова організації "Січ" у Відні, член УНДП. У 1918 р. – секретар УНРади ЗУНР, згодом державний секретар закордонних справ. Очолював делегацію УНР на переговорах з спецмісіями Антанти (Ж.Бартелемі, Л.Боти). Заступник А.Лівицького на переговорах з Польщею, що провадилися у Варшаві. Після підписання 2 грудня 1919 р. попередньої угоди, за якою територія ЗУНР відходила до Польщі, на знак протесту залишив переговори. Працював в уряді ЗУНР у Відні, очолював місії ЗУНР у Парижі і Лондоні. У 1920–30-ті рр. був провідним діячем УНДО. Президент УНР в екзилі (1954–1965).

303. Ржепецький Борис (1895 – ?) – український громадсько-політичний діяч, економіст. Член УПСР, заступник губернського комісара Волині (1917). З жовтня 1919 р. входив до складу дипломатичної місії УНР на переговорах з Польщею. Після поразки визвольних змагань залишився у Польщі. З 1950 р. жив у США.

304. Новаковський Михайло (1872–1941) – український громадсько-політичний діяч. Член УСДП, згодом УНП. Учасник Першої світової війни, четар Легіону Українських січових стрільців, співпрацював з СВУ. Працював в урядових структурах ЗУНР. З жовтня 1919 р. входив до дипломатичної місії УНР, що вела переговори з Польщею. Після поразки визвольних змагань жив у Закарпатті, згодом у Словаччині, де й помер.

305. Гаазька конференція 1907 р. прийняла низку міжнародних конвенцій про закони та звичаї сухопутної війни. Зокрема, про захист мирних жителів, режим військовополонених, долю поранених і хворих і т. ін.

306. Сінклер Володимир Олександрович (1879–1946) – український військовий діяч, генерал-поручник. Учасник Першої світової війни, генерал-майор. В українських збройних силах з березня 1918 р. Працював на високих штабних посадах, був членом Військово-наукового комітету. З січня 1919 р. – начальник штабу Армії УНР. У березні–липні 1920 р. очолював Генштаб української армії. Інтернований до Польщі, де й залишився в еміграції. У 1945 р. заарештований радянською військовою контррозвідкою, помер в Лук'янівській в'язниці у Києві.

307. Старосольський Володимир (1878–1942) – український громадсько-політичний і державний діяч, соціолог, адвокат. Активний учасник українського руху в Галичині, член УСДП, перший голова товариства "Січові стрільці". Член Головної Української ради, Спілки визволення України, Бойової управи УСС, належав до керівництва Листопадовим повстанням 1918 р. у Львові. Товариш міністра закордонних справ УНР Директорії в уряді Б.Мартоса. У 1939 р. заарештований радянською владою, помер на засланні.

308. Соколовський (Соколівський) Дмитро (? – 1919) – один з керівників селянського повстанського руху в Україні у 1919 р. Оперував у Радомишльському

повіті на Київщині, його загін нараховував до 5 тис. повстанців. 31 березня 1919 р. оголошений РНК УСРР поза законом. Під час наступу об'єднаних українських армій на Київ–Одесу контактував з командуванням Армії УНР. Загинув 9 серпня 1919 р. у с. Горбулів Радомишльського повіту Київської губ. в бою з червоноармійцями.

309. Королів-Старий Василь Костянтинович (1878–1941) – український громадський діяч, письменник, видавець. Відомий своєю видавничою і літературною працею. У 1908 р. став засновником і співвласником видавництва "Час" у Києві. Співробітничав у видавництвах "День", "Нашим дітям", "Друкар". Член ТУП, українського клубу "Родина". Один з фундаторів та голова Товариства шкільної освіти (1917), входив до керівництва київської "Просвіти". У 1917–1920 рр. редагував бібліографічний журнал "Книгар". У 1919 р. входив до складу української дипломатичної місії у Празі. На еміграції жив у Чехословаччині.

310. Діяченко Я. (? – 1919) – український громадсько-політичний діяч, член УПСР. Член Центрального повстанського комітету, командир повстанського загону.

311. Заболотний Данило Кирилович (1866–1929) – видатний український мікробіолог та епідеміолог. У 1918–1920 рр. жив у рідному селі Чоботарка на Поділлі, займався науковою роботою. У 1919 р. – комісар охорони здоров'я та освіти Ольгопільського повіту Подільської губернії, член Ради міністрів народного здоров'я УНР Директорії. Академік (1922), президент ВУАН (1928).

312. Маршинський Аполлінарій С. (1865–1929) – український громадський діяч, фінансист. Службовець міністерства фінансів у Петербурзі, Латвії й Естонії, засновник українських громад в Прибалтиці. Директор департаменту фінансових справ у Генеральному Секретаріаті (1917). Заступник міністра фінансів УНР Директорії (1919–1920). В еміграції у Чехословаччині займався викладацькою роботою.

313. Боберський Іван (1873–1947) – український громадський діяч, один з засновників українського спортивного руху. Викладав німецьку мову і фізичну культуру у гімназіях Львова, один з організаторів сокільсько-стрілецького руху (1910–1914). Входив до Бойової управи УСС, з 1915 р. – член Головної Української ради. Референт пропаганди у Державному секретаріаті військових справ ЗУНР (1918–1919). На еміграції у США та Югославії брав активну участь у житті української діаспори. Автор підручників з фізичного виховання.

314. Сальський Володимир Петрович (1885–1940) – український військовий діяч, генерал-хорунжий Армії УНР. Організатор українських збройних сил у 1917 р. Командував Запорозьким корпусом, частини якого в серпні 1919 р. здобули Київ. Перебував на найвищих командних посадах – начальник Генерального штабу, командувач Армії УНР, військовий міністр (1919–1920). Військовий міністр уряду УНР в екзилі (1922–1940).

315. Відмова УГА від подальшої боротьби призвела до катастрофи українського фронту, армія фактично втратила боєздатність. 13 листопада 1919 р. на засіданні Ради міністрів разом з С.Петлюрою та військовим керівництвом вирішено було негайно відступити армії та урядовим установам на Старокостянтинів, здавши Кам'янець-Подільський полякам. Ранком 16 листопада розпочалась евакуація Кам'янця-Подільського. С.Петлюра та уряд УНР виїхали до Проскурова. Того ж дня польські війська почали займати місто. За згодою з командуванням у місті була залишена цивільна українська адміністрація, яку очолив головноуповноважений уряду УНР, міністр віро-

сповідань, ректор місцевого університету І.Огієнко. Українська армія відступила до району Проскурова–Старокостянтинова, де утримувала невелику територію.

316. Юнаков (Юнаків) Микола Леонтійович (1871–1931) – український військовий діяч, генерал-полковник Армії УНР. У Першу світову війну командував 8-ю армією Південно-Західного фронту, генерал-лейтенант. Підтримав український рух, сприяв українізації частин фронту. У квітні 1918 р. працював у військовому міністерстві, зробив помітний внесок у розбудову теоретичних і організаційних засад українського війська. У 1920 р. входив до вищого політичного і військового керівництва УНР, займав посади начальника штабу Головного отамана, військового міністра, брав участь у прийнятті політичних рішень, розробці найважливіших військових операцій, військово-дипломатичних переговорах із союзниками. В еміграції очолював Вищу Військову Раду УНР, Українське військово-історичне товариство.

317. Приходько Віктор Кіндратович (1886–1982) – український урядовець, юрист. Член УПСР, входив до Центральної Ради. Подільський губернський комісар (1917–1919), голова Подільського губернського земства (1920). В еміграції у Чехословаччині займався педагогічною діяльністю. З 1949 р. проживав у США.

318. У Вінниці відбулось засідання членів уряду УНР, що перебували при армії Зимового походу. 6 грудня 1919 р. Армія УНР розпочала Зимовий похід – партизанський рейд по денікінських та радянських тилах. 5-тис. армія, що складалась з кінноти і посадженої на вози піхоти, прорвала фронт денікінців між Козятином і Калинівкою і вирушила на південний схід. 24 грудня вона захопила Вінницю. Частина уряду УНР перебувала при війську, в т.ч. й прем'єр-міністр УНР І.Мазепа.

319. Никонів (Ніконів) Наум Архипович (1873–1925) – український військовий, генерал-хорунжий Армії УНР. У 1917 р. – полковник, активний організатор 1-го українського корпусу П.Скоропадського, в якому командував полком. Після загибелі Я.Гандзюка очолив загін, створений з решток корпусу. Командир 1-ї Волинської дивізії (1918–1919). Під час Першого Зимового походу був заступником командира групи. У таборах інтернованих українських вояків у Польщі (Ланцут, Щіпйорно) входив до табірної керівництва, а також громадських організацій та об'єднань.

320. Ціріц Густав (1872–1920) – український військовий. Служив в австро-угорській армії, викладав у військових навчальних закладах. Учасник Першої світової війни, генерал-майор. З лютого 1919 р. перебував у Галицькій армії, начальник штабу корпусу, заступник військового міністра, начальник штабу УГА. Після переходу УГА на бік радянської влади заарештований ЧК і вивезений до Москви. Помер у тюремній лікарні.

321. Ухвалене у Вінниці рішення про з'єднання Армії УНР та УГА та спільної участі у Зимовому поході не вдалося втілити в життя. Галицькі частини мали велику розкиданість, а Наддніпрянська армія вже встигла віддалитися на схід.

322. Закон про хлібну повинність, затверджений 9 березня 1919 р. Директорією УНР, перекладав головну частку її виконання на заможне селянство. Господарства розміром до 2 дес. звільнялися від неї; для господарств розміром у 3–30 дес. повинність була незначною. Господарства більше 30 дес. виконували її в максимальному обсязі.

323. 8–11 серпня у Кам'янці-Подільському відбулась нарада земських діячів України, в якій взяли участь представники Київщини, Поділля, Полтавщини та Катеринославщини, в тому числі 6 голів, 17 членів, 13 гласних губернських та повітових управ. Вона розглянула питання місцевого самоврядування, ставлення уряду до земства. Була складена комісія для розробки законопроекту про реформу місцевого самоврядування. Наряду відвідали прем'єр-міністр Б.Мартос та міністр внутрішніх справ І.Мазепа.

324. Українська театральна трупа М.Садовського з 1918 р. була відома як Київський другий міський театр. В кінці січня 1919 р. театр у повному складі переїхав до Кам'янця-Подільського, а коли в середині квітня до міста наблизилась Червона армія – до Галичини. У червні 1919 р. трупа М.Садовського повернулася до Кам'янця, співробітничала з міністерством преси й інформації, давала вистави у приміщенні місцевої "Просвіти".

325. Зелений (Терпило) Данило Ількович (1883–1919) – отаман, керівник одного з найбільших угруповань селянсько-повстанського руху. Під час протигетьманського повстання створив повстанську Дніпровську дивізію, з якою у січні 1919 р. перейшов на бік радянської влади, сприяв захопленню Києва більшовиками. Відмовившись переформувати дивізію та увійти до складу Червоної армії, в квітні 1919 р. підтримав загальне повстання, розпочате "незалежниками". Був оголошений радянською владою "поза законом". Повстанці Зеленого (до 12 тис. чол.) весною–літом 1919 р. контролювали значну частину Київщини і Полтавщини. 15–17 вересня Зелений відвідав Кам'янець-Подільський, вів переговори з С.Петлюрою про спільні дії повстанців та регулярних військ УНР. Повернувшись на Київщину, скликав партизансько-повстанський з'їзд, який визнав український "соціалістичний" уряд – Директорію УНР. Восени його повстанська армія, яка зросла до 30 тис., вела запеклі бої з денікінцями. У листопаді загинув у бою.

326. Габсбург-Лотрінген Вільгельм (Василь Вишиваний) (1895–1948) – австрійський ерцгерцог, український військовий, полковник, командир Легіону УСС. Австрійський аристократ, який був українським патріотом. У 1918 р. перебував в Україні з австрійськими окупаційними військами. Січові стрільці розглядали його як можливого кандидата на гетьманство або й на український престол. За Директорії УНР – співробітник військового міністерства, радник з військових питань Головного отамана С.Петлюри (1919–1920). Пізніше мешкав в Австрії. 1947 р. заарештований радянськими спецслужбами, помер у Лук'янівській в'язниці у Києві.

327. Доценко Олександр (1897–1941) – український військовий, підполковник Армії УНР. У 1919–1920 рр. був осавулом (старшим ад'ютантом) Головного отамана С.Петлюри. Видав двотомний збірник документів "Літопис Української революції" (1923–1924) та працю "Зимовий похід" (1932).

328. Широцький Костянтин Віталійович (1886–1919) – український історик мистецтва, шевченкознавець. Залишений після закінчення Петербурзького університету професорським стипендіатом, брав активну участь в житті української громади. Член Російського археологічного товариства. 1917 р. повернувся до Києва, працював у генеральному секретаріаті та міністерстві освіти УНР, де завідував секцією охорони пам'яток. Входив до Українського наукового

товариства. Досліджував українське мистецтво, мистецьку спадщину Шевченка. Видав перший путівник по пам'ятках Києва (1917). Незадовго до смерті закінчив 2-томну "Історію українського мистецтва" (доля рукопису невідома). 13 вересня 1919 р. помер від хвороби.

329. Агапіт (Вишневецький Антоній) (1867–1924) – український церковний діяч, архієпископ Катеринославський та Маріупольський. Прихильник української державності, у 1918 р. на двох сесіях Всеукраїнського церковного собору активно виступав за автокефалію української церкви. Урочисто зустрів Директорію 19 грудня 1918 р. у Києві. Відслужив молебень 22 січня 1919 р. під час проголошення Акту злуки УНР та ЗУНР. Був відсторонений від служби денікінцями. Заарештований радянською владою, помер у в'язниці.

330. Сіцинський Євфимій (Віфимій, Юхим) (1859–1937) – український культурний і політичний діяч, історик. Протоієрей кафедрального собору у Кам'янці-Подільському, доцент Кам'янець-Подільського університету (1918–1920). Призначений Директорією членом Священного Синоду УАПЦ (1919). В подальшому член Всеукраїнської археологічної комісії та історичної секції УАН.

331. Липківський Василь Костянтинович (1864–1937) – український церковний діяч. Священик, настоятель Солом'янської парафії у Києві. 1917 р. очолив український релігійно-громадський рух за автокефалію Української православної церкви, ініціював створення Всеукраїнської православної церковної ради. 9 травня 1919 р. відправив першу службу Божу українською мовою у Миколаївському соборі у Києві. Призначений Директорією членом Священного Синоду УАПЦ (1919). Митрополит УАПЦ (1921–1927), який активно працював для ідеї відродження української національної церкви, за що зазнавав постійних переслідувань від влади та проросійськи налаштованого православного духовенства. Розстріляний за вироком особливої трійки НКВС у Києві.

332. Погорілко Павло Ферамович – український священик. Член Центральної Ради від духовенства Києва. Призначений Директорією членом Священного Синоду Української автокефальної православної церкви (1919).

333. Матюк Антін Васильович (?–1919) – український священик, політичний діяч. 1917 р. став організатором Всенародного з'їзду українців Холмщини і Підляшшя у Києві. Заступник голови Холмського виконавчого комітету, був його представником в УЦР. У 1918–1919 рр. військовий священик (капелан). Призначений Директорією членом Священного Синоду Української автокефальної православної церкви (1919). В листопаді 1919 р. хворим на тиф потрапив у полон, розстріляний денікінцями в Житомирі.

334. Біднов Василь Олексійович (1874–1935) український громадсько-політичний діяч, історик і педагог. Викладав історію та філософію у Катеринославській духовній семінарії, Київському археологічному інституті, дійсний член НТШ. Член ТУП, згодом УПСФ, входив до Центральної Ради. У 1919–1920 рр. професор Кам'янець-Подільського університету. Призначений Директорією членом Священного Синоду УАПЦ (1919). В еміграції у Чехословаччині займався науковою і педагогічною діяльністю.

335. Єпископ Пимен (Пегов Павло Григорович) (1875–1935) – православний церковний діяч. Єпископ Кам'янецький (1918), архієпископ Подільський і Брацлавський (1921). Стояв на виразній антиукраїнській позиції, відкрито виявляв себе прихильником єдиної Росії. Займався ворожою українській діяльності пропагандою серед віруючих. Відмовлявся визнати автокефалію української православної церкви, вважав її "неканонічною". Попри це був призначений Директорією тимчасовим членом Священного Синоду УАПЦ (жовтень 1919 р.).

336. 17 жовтня 1919 р. до столиці УНР Кам'янця-Подільського прибуло посольство Білоруської Народної Республіки на чолі з послом О.Цвікевичем, який вручив товаришу міністра закордонних справ В.Старосольському свою уповноважену грамоту.

Іменний покажчик

- Абрамович Л.І. 109, 626
Авдієнко М. 7, 647
Агапіт (Вишневський Антоній) 601, 655
Акимів Є. 102, 625
Амвросій 601
Андрієвський В. 650
Андрієвський О.М. 6, 11, 15, 17-20, 37, 46, 47, 52, 54, 57-63, 67-69, 71, 73, 75, 77, 78, 102, 126, 163, 281, 283, 284, 287, 302, 323, 615, 639
д'Ансельм 12, 15, 46, 75, 617
Антонович Д.В. 8, 35, 113, 117, 329, 343, 614, 631
Антонович В.Б. 614
Антончук 411
Антонюк Й. 534
Архипенко Є. 14, 17, 29, 30, 255, 263, 264, 268, 269, 272, 274, 281, 283, 284, 287, 290, 294, 297, 300, 301, 305, 398, 442, 507, 597, 618, 644
Асарнан Н.М. 186
Афанасьєв С.І. 84, 257, 332
- Багалій Д. 627
Багринський М.Ю. 185
Базіков 48
Базілович Л. 187
Базюк М. 593
Бейліс 633
Балицький М. 578
Баранова Б. 591
Барановський (Баранівський) Х.А. 29, 139, 258, 628
Бартелемі Ж. 27, 651
- Батрак 19
Бачинський С. 46, 53, 343, 585, 617, 620
Безпалко Й. 18, 28, 323-325, 328, 329, 331, 332, 334, 337, 339, 340, 352, 356, 360, 365, 367, 369, 370, 371, 380, 381, 389, 393, 395, 401, 403, 404, 407, 408, 410, 415, 417, 419, 421, 435, 436, 441, 446, 448-450, 463, 466-468, 470, 476, 479, 481, 484, 486, 488, 490, 492, 494, 496, 498, 499, 502, 507, 509, 511, 521, 525, 528, 529, 531, 533, 539, 544, 545, 547-549, 551, 553, 555, 556, 559, 562, 563, 570, 575, 576, 579, 640
Бендзя П. 248, 330, 528, 636
Бистров 168
Біднов В.О. 601, 616, 655
Білецький Л. 616
Білінський М.І. 8, 14, 35, 50, 84, 113, 117, 120, 125, 131, 136, 139, 141, 148, 151, 154, 158, 161, 166, 174, 182, 185, 188, 193, 198, 203, 205, 210, 216, 221, 228, 234, 240, 242, 244, 248, 250, 253, 259, 263, 264, 269, 274, 276, 287, 292, 294, 297, 323, 612
Білопольський А.А. 66
Білоус М. 18
Білоус О.Ф. 278, 290, 292, 294, 297, 301, 303, 305, 307, 310, 315, 317, 325, 333, 334, 337, 348, 357, 379, 442, 575, 637
Білощенко П.І. 166, 288

- Біляк 585
Біський З. 507, 508
Боберський І. 562, 652
Бобир–Бухановський Л.Н. 7, 87, 91, 95, 98
Богаєвський В. 385
Богацький П. 365, 612, 643
Богданівський Ф.І. 265
Боград 546
Божко 27
Бойко 354
Бокші О.І. 166
Болбочан (Балбачан) П.Ф. 20, 76, 355, 622, 649
Бонч–Богдановський К. 322
Бопрад І. 391
Борковська О. 445, 527
Борковський 527
Бота Л. 651
Брандт 393
Бредов М. 649
Бронський В.М. 178, 185, 632
Броянська М.П. 68
Будзиновський В. 621
Будьонний С. 29
Булавицький 233
Булгак М.І. 72, 95, 97, 276
Бурачинський О. 58, 607, 621
- Вайнштейн С.В. 145
Варун–Секрет 47
Василько М. 343, 641
Величенко В. 227, 477
Вернадський В. 627
Веселовський С.Ф. 136, 627
Винниченко В.К. 6, 10–13, 25, 37–39, 102, 611, 617, 620, 631, 636
Виноградський М.С. 166
Вировий Є. 620
Високий 459, 464
Висоцький З.Т. 7, 87, 91, 95, 98, 624
Витвицький (Вітвицький) С.Т. 523, 651
Вишиваний Василь (Габсбург В.) 592, 654
- Відибіда П.П. 102, 107, 225, 230, 257, 269, 274, 276, 281, 283, 625
Вікул С.П. 187, 448, 633
Вітик С. 401, 402, 405, 406, 410, 412, 414, 415, 417, 419, 424, 425, 426, 428, 431, 432, 436 438, 441, 443, 446, 448, 449, 450, 455, 456, 460, 463, 466, 467, 468, 470, 476, 479, 481, 484, 486, 488, 499, 500, 501, 502, 507, 511, 514, 516, 519, 521, 523, 529, 536, 537, 539, 540, 544, 549, 551, 553, 555, 556, 558, 559, 645
Вітошинський (Витошинський) М. 472, 593
Вітров О.Я. 75, 288, 507
Вовк О.Є. 189
Вовк Ф.К. 189, 633
Возна З. 537, 538
Возний К. 537, 538
Волосевич М. 356, 379
Волох О. 16, 27, 304, 639
Волощенко М. 639
Врангель П. 30
Вротновський–Сивошاپка К. 644
В'язлов А.Г. 166, 550, 603, 630, 643
- Гаврилов 48
Гавришко М. 350, 622, 641
Гаєвський Д.А. 277
Гаєвський С. 72, 319, 490, 492, 496, 498, 640
Гайдовський–Потапович І. 466
Галаган М.М. 7, 87, 91, 95, 98, 102, 107, 109, 168, 623
Галкин О.С. 205, 225, 250, 253, 255, 634
Галлер Ю. 19
Гандзюк Я. 653
Ганицький І. М. 167, 620, 631
Гасенко Ю. 10, 146, 343, 629
Гербель С.М. 47, 176, 632
Гладкий М. 350
Годило–Годилевич 358

- Голіцин О. 624
Голіцинський Є. 10, 146, 628
Голубович В. 304, 427, 612, 614, 618, 631, 639
Голубович С. 74, 406, 414, 419, 590, 609, 622, 645
Гольдельман С.І. 35, 107, 109, 142, 221, 223, 226, 230, 232, 234, 237, 244, 248, 250, 253, 255, 258, 259, 263, 264, 269, 331, 485, 504, 516, 519, 591, 612
Горбачевський А. 485, 523, 585, 649
Гордієнко 168
Греків (Греков) О. 9, 46, 51, 188, 193, 198, 210, 216, 259, 617
Григор'єв, от. 647
Григоріїв Н. 15, 304, 363, 371, 373, 377, 379–381, 384, 389, 393, 395, 397, 408, 431, 450, 459, 460, 464, 466, 470, 473, 476, 481, 484, 486, 575, 639
Григорович–Барський Д.М. 167, 631
Гризодуб М. 507, 508, 522, 562
Грінченко Б. 195
Грузинців 620
Грушевський М.С. 149, 629, 640
Губчак І. 396
Гуменер І. 562
Гусаков 48
Гутникевич 467
Гуцало О. 505, 598
- Давиденко В. 153
Дамбер І. 76
Данченко О. 27, 639
Дельвіг С.М. 22, 396, 411, 645
Денисенко В. 432
Денисенко В.В. 432
Денисенко Л. 432
Денисенко О. 320, 321
Денікін А. 15, 24–27, 485, 514, 515, 649, 651
Джолів Г.А. 64, 266
Дідушок 503
- Діяченко Я. 547, 647, 652
Добрий А. 639
Добриловський М. 379, 644
Доброскок Г.В. 364
Донцов Д.І. 7, 87, 91, 95, 98, 102, 624
Дорошенко Д. 643
Доценко О. 596, 654
Драгоманов М. 627
Драгоманова Л. 627
Драгомирецький А.Г. 91, 625, 647
Драй–Хмара М. 616
Драхлер І. 391
Друкман 490
Дудич (Дудіч) В.С. 107, 109, 145, 626
Дудолькевич С. 593
Дунаєвецький (Дунаєвецький) 436, 517
Дурбак 384
- Єфремов С. 643
- Житецька В. 189
Житецький П.Г. 189, 633
Жуковський О.Т. 168, 240, 440, 499, 581, 631
- Заболотний Д.К. 555, 607, 652
Завгородній Н. 7
Загородський О. 16
Загул Д. 615
Зайко–Заїкін Ф. 258
Залізник М. 641
Зарудна І. 117
Зарудний О.М. 117, 626
Зелений (Терпило) Д.І. 19, 586, 647, 654
Зелінський В.В. 186
Зелінський В.П. 373, 393, 644
Злобін М. 397, 443, 446, 450, 453, 456, 459, 463, 467, 468, 473, 479, 481, 502, 504, 509, 645
Золотарев (Золотарьов) О.О. 153, 630
Золотницький І. 51, 619
Зубілевич 168

- Іваницький Б.Ю. 116, 266, 310, 315, 317, 325, 379, 380, 626
Іваницький Г. 117
Іваницький С.М. 149
Івашко О. 326
Ігнатюк В.В. 139, 370, 628
Ізюмов Л.І. 72, 277
Ільницький І. 434
Ільченко (Ильченко) О. 589
Ільчишин 403
Імшанецький П.І. 258
Індишевський 405
Ісаєвич 329, 640
- Кабачков В. 18
Кабачков (Кабачків) І.М. 292, 294, 297, 300, 301, 303, 307, 310, 315, 319, 325, 333, 334, 337, 341, 345, 348, 357, 384, 397, 417, 421, 425, 428, 432, 443, 446, 450, 453, 456, 459, 464, 467, 468, 473, 479, 481, 488, 490, 492, 496, 498, 502, 504, 509, 516, 519, 525, 529, 533, 537, 540, 548, 549, 551, 553, 556, 558, 559, 564, 566, 568, 570, 575, 638
Калинович І. 620
Каменцов 167
Капенкіна П.П. 195
Карай І. 15
Карпінський (Карпинський) О. 147, 254, 259, 264, 268, 272, 274, 276, 281, 283, 284, 287, 290, 292, 294, 297, 300, 301, 303, 305, 307, 310, 312, 317, 319, 346, 347, 487, 593, 629
Кашченко А. 627
Кедровський В.І. 20, 350, 370, 380, 393, 394, 401, 406, 441, 448, 449, 455, 479, 484, 494, 499, 521, 525, 528, 531, 533, 556, 558, 562, 568, 592, 641, 644
Кекішивна М. 591
Кирилович Г. 153
Кириченко 465
Кістяківський Б.О. 166, 631
- Клепачевський В.І. 585
Ковалевський М. 79, 152, 313, 314, 315, 323, 324, 329, 331, 333, 334, 335, 337, 341, 343, 345, 351, 353, 355, 360, 361, 367, 369, 373, 379, 380, 381, 384, 393, 401, 412, 414, 421, 424, 428, 441, 509, 510, 514, 539, 630, 639, 641
Ковалевський О. 644
Коваленко І. 620
Ковалів Л. 641
Ковальський М.М. 7, 18, 87, 91, 95, 98, 102, 310, 623
Ковенко М.М. 44, 135, 271, 273, 392, 393, 616, 650
Коган 436, 517
Козловський В.О. 103, 625
Козоріз М.К. 107
Коліух Д.В. 258, 636
Коллард Ю.П. 35, 95, 107, 109, 294, 297, 299, 309, 318, 524, 612
Колодій Ф. 16
Коломійченко О. 326
Корчак 15
Колянковська М. 320, 321
Коморний С.С. 74, 622
Компаньйон 48
Кондрашенко 608
Коновалець Є.М. 98, 100, 626, 625
Корнілович М.І. 364
Королів В. (Старий) 539, 652
Коротков 88
Корчак–Чепурківський О. 14, 50, 152, 228, 229, 278, 619, 620
Корчинський М. 7, 9, 14, 17, 18, 28, 50, 87, 91, 93, 95, 98, 102, 141, 148, 151, 154, 158, 161, 166, 174, 178, 182, 185, 188, 193, 198, 203, 205, 210, 216, 221, 223, 226, 228, 232, 234, 237, 240, 244, 248, 250, 253, 255, 259, 263, 264, 268, 269, 272, 274, 276, 281, 283, 284, 287, 290, 292, 294, 297, 318, 387, 619
Косаренко–Косаревич В. 54, 620

- Косенко І. 29, 30, 438, 522, 528, 648
Коссаєв Г.І. 427, 647
Костомаров М.І. 44
Коханович К. 266
Коханський 48
Кочерган М. 501, 601
Кошиць О. 634
Кравс А. 649
Кравчук П. 552
Крайз Я. 380
Крамаренко М. 601
Красковський І.І. 36, 38, 39, 45–47, 52, 615
Красний П.А. 18, 252, 288, 290, 292, 294, 297, 300, 301, 303, 305, 310, 315, 317, 319, 325, 333, 337, 341, 345, 348, 357, 367, 384, 389, 397, 417, 421, 428, 431, 432, 438, 441, 446, 450, 456, 459, 460, 463, 467, 468, 473, 479, 481, 488, 490, 492, 502, 504, 509, 511, 516, 519, 521, 523, 525, 528, 529, 531, 533, 536, 537, 539, 540, 544, 545, 546, 548, 549, 551, 553, 555, 556, 558, 559, 562, 564, 565, 566, 568, 570, 575, 597, 636
Красноусов 48
Крачковська К. 510
Крачковський 510
Кривецький М.Є. 14, 83, 84, 623
Крижанівський Ф. 628
Кримський А. 627
Криницький К. 494
Крип'якевич І. 616
Кричевський В. 627
Кричевський Ф. 627
Кровицький 48
Кругляков 490
Крушельницький А. 18, 323, 324, 325, 328, 329, 331, 334, 401, 403, 404, 406, 408, 410, 411, 412, 415, 417, 419, 421, 424, 521, 599, 640
Крушинська Л. 569
Крушинська Н. 569
Крушинський Віт. 569
Крушинський В. 125, 136, 141, 151, 154, 161, 174, 178, 182, 188, 203, 216, 221, 226, 234, 237, 244, 250, 255, 263, 268, 274, 287, 294, 300, 301, 303, 305, 307, 309, 310, 315, 317, 319, 325, 333, 334, 337, 341, 345, 348, 357, 379, 384, 397, 417, 421, 425, 428, 432, 438, 443, 446, 450, 453, 456, 459, 464, 467, 468, 470, 473, 476, 479, 481, 488, 490, 492, 496, 498, 502, 505, 509, 512, 516, 519, 525, 529, 533, 537, 540, 549, 551, 553, 555–559, 564, 561, 563, 566–570, 572, 575
Крушинський Є. 569
Крушинський Ф. 594
Ксендзюк П. 380
Кудреватов С. 153
Кузик С. 499
Кузьмич Д. 562
Куліченко 355
Кульчицький Г.М. 226
Курбас Л. 616
Куриленко М. 363, 431, 643
Куцак 620
Куцевич О. 322
Лам О. 71, 287
Лонжерон 47
Лашенко Р. 318, 640
Лебідь–Юрчик Х. 82, 297, 300, 305, 319, 348, 623
Левитський М.Г. 7, 87, 91, 95, 98, 102, 624
Леєр 350
Леонтович В.М. 296, 638
Лерхе 139
Лещенко А. 228, 230, 322, 620, 635
Лизанівський І.М. 18, 179, 323, 324, 328, 329, 331, 334, 337, 339, 340, 341, 343, 345, 348, 350, 351, 352, 353, 355, 356, 360, 361, 365, 367, 369, 370, 371, 373, 431, 435, 436

- 446, 448, 449, 450, 455, 460, 470, 476, 485, 580, 593, 632, 640
- Лизогуб Ф.А. 176, 630, 632, 635, 643
- Липа І.Л. 8, 14, 36, 50, 84, 166, 178, 182, 185, 188, 193, 198, 203, 205, 210, 216, 221, 223, 226, 230, 232, 234, 237, 240, 242, 244, 248, 253, 255, 259, 263, 264, 274, 276, 290, 292, 294
- Липинський В. 261, 636
- Липківський В.К. 601, 611, 655
- Лисенко М.В. 112, 194, 633
- Лисенко Ф.О. 76
- Лихноцький К.В. 166
- Лихо–Лишенько А.Ф. 179, 409
- Лихопой В. 485, 546, 559, 564, 575, 649
- Лівницький А.М. 18, 26–30, 79, 84, 92, 94, 228, 238, 240, 242, 244, 250, 255, 259, 264, 301–303, 305, 307, 309, 310, 313–315, 317–319, 323–325, 329, 331–334, 341, 343–345, 348, 350, 352, 353, 355, 356, 360, 361, 365, 367, 369–371, 375, 377, 380, 381, 384, 388, 389, 392, 393, 403, 406, 408, 410, 415, 417, 419, 424–427, 431, 432, 435, 441, 443, 446, 448–450, 453, 455, 456, 463, 466, 467, 470, 476, 479, 481, 484, 486, 490, 492, 494, 498, 499, 501, 504, 507, 509, 514, 521, 523, 525, 528, 531, 537, 539, 544, 546, 547, 590–592, 623, 631, 636, 639–641, 649–651
- Лівницький Є. 343
- Ліпка П. 650
- Лісовський Ю.І. 590
- Ліхнякевич А. 354, 643
- Лол О. 326
- Ломновський П. 633
- Лоський К. 261, 636
- Лотоцький В.М. 67, 77, 78, 80, 81
- Лотоцький Н. 76
- Лотоцький О.Г. 7, 35, 88, 89, 91, 95, 98, 102, 107, 109, 139, 613
- Лукаевич Є.К. 104, 291, 343, 357, 564, 615, 626
- Лукашевич 74, 299, 459
- Луценко І.М. 639
- Любинський М.М. 501, 594, 650
- Магаєв 48
- Маєвський Й. 615
- Мазепа І.С. 15, 18, 20, 22, 24, 26, 28–30, 46, 79, 303, 305, 307, 309, 310, 313, 314, 318, 323, 325, 328, 329, 331–335, 337, 339–341, 343, 345, 350–353, 355, 360, 361, 365, 367, 369–371, 373, 375, 377, 379–381, 384, 389, 390, 401, 403, 404, 406–408, 412, 415, 419, 421, 424–426, 428, 431, 432, 435, 441, 443, 445, 446, 449, 450, 455, 464, 466, 467, 470, 476, 479, 481, 484, 486, 490, 492–494, 496, 498, 499, 501, 504, 507, 511, 514, 521, 523, 525, 528, 529, 531, 533, 536, 537, 539, 540, 542, 544, 546, 548, 549, 551, 553, 555, 558–560, 562, 567, 579–581, 590, 591, 604, 607, 617, 619, 623, 625, 630, 631, 636–640, 643, 648, 649, 653, 654
- Мазога І. 350
- Мазуренко В.П. 7, 8, 35, 36, 87, 91, 93, 95, 98, 102, 107, 113, 120, 125, 131, 139, 141, 148, 150, 613, 630
- Мазуренко С.П. 12, 13, 140, 281, 617, 628, 630, 638
- Мазуренко Ю. 152, 630, 647
- Майгель 467
- Майдель 167
- Макаренко А.Г. 6, 11, 17–19, 27, 28, 35, 37–39, 46, 47, 52, 54, 57–59, 61–63, 67, 68, 71, 73, 75, 77, 78–86, 126, 323, 329, 360, 380, 395, 403, 404, 406, 407, 449, 495, 514, 539, 559, 590–592, 595, 601, 602, 607, 611, 641, 650
- Макаренко О.Г. 18, 116, 507, 639, 650

Макух І. 466, 485, 579, 580, 585, 593, 648
Малолітко З. (Сатана) 647
Марголін А.Д. 180, 186, 343, 593, 633
Маркович (Маркевич) Д.В. 14, 50, 52, 166, 264, 269, 274, 276, 287, 569, 619
Мартос Б.М. 7, 8, 19–21, 23, 24, 36, 79, 87, 88, 91, 95, 98, 139, 141, 148, 154, 158, 161, 166, 174, 182, 185, 188, 203, 205, 210, 221, 223, 228, 240, 244, 253, 255, 284, 287, 294, 301, 307, 309, 310, 313, 314, 318, 323, 324, 325, 328, 329, 331, 332, 333, 334, 337, 339, 340, 341, 343, 351, 352, 353, 355, 356, 357, 360, 361, 365, 367, 369, 370, 371, 373, 375, 377, 380, 381, 384, 389, 395, 397, 399, 401, 403, 404, 406, 407, 408, 410, 411, 412, 415, 417, 419, 421, 424, 425, 426, 428, 432, 435, 438, 441, 449, 450, 453, 455, 456, 459, 460, 463, 467, 468, 470, 473, 476, 479, 480, 481, 484, 486, 488, 490, 492, 494, 496, 498, 499, 503, 507, 511, 514, 516, 519, 521, 523, 529, 531, 533, 534, 536, 537, 539, 540, 544, 545, 548, 549, 550, 551, 553, 555, 564, 566, 612, 614, 620, 623, 630, 631, 632, 634, 636–640, 643, 651, 654
Марченко М. 7
Маршинський А. 558, 559, 564, 570, 575, 652
Матвієнко 325, 345, 355
Матвієнко І.Т. 56
Матеюк А.В. 601, 655
Матушевський Ф. 10, 147, 629, 643
Матюшевич 586
Матюшенко Б.П. 7, 35, 36, 87, 91, 95, 98, 102, 107, 109, 113, 117, 120, 125, 131, 136, 139, 141, 148, 151, 158, 161, 174, 178, 182, 185, 188, 228, 613, 615
Матюшенко І.Т. 278
Матюшенко С.П. 266, 272
Мацієвич К. 14, 16, 50, 53, 269, 343, 366, 618
Машалер 69
Медвідів 474, 589
Медвідів Н. 589
Медвідів О. 474, 589
Медвідіва М. 474, 589
Меженко Ю. 615
Мельник Й. 466, 620
Микитка О. 26
Мирович К.К. 18, 195, 294, 297, 300, 301, 303, 305, 307, 310, 315, 317, 319, 333, 334, 337, 341, 345, 348, 357, 384, 395, 403, 407, 409, 415, 417, 421, 424, 425, 426, 432, 435, 438, 443, 446, 450, 453, 459, 463, 553, 556, 575, 596
Мирон І. 419, 466, 647
Миронович М. 81, 82, 83, 84, 85, 217
Мисліцький Б.А. 594
Михайленко М. 399
Михайлів Л.Д. 7, 8, 14, 36, 50, 87, 91, 95, 98, 102, 113, 117, 120, 125, 136, 139, 141, 151, 154, 158, 161, 174, 178, 185, 210, 216, 221, 228, 237, 240, 242, 485, 523, 591, 614
Михальченко 589
Михальчук К.П. 190
Михальчук Т.Ф. 190
Мицюк О.К. 8, 35, 113, 117, 120, 125, 131, 136, 139, 141, 148, 151, 154, 157, 158, 161, 166, 174, 178, 182, 185, 188, 193, 198, 203, 205, 210, 216, 221, 223, 237, 398, 546, 564, 566, 612
Мільгевський В. 193, 205, 223, 230, 234, 240, 248, 253, 259, 264, 269, 276, 290, 292, 297, 301, 305, 307, 310, 315, 317, 323, 325, 327, 330, 334, 335, 338, 340–342, 344, 349, 350, 352, 354, 356
Мовчан 592
Модзалевський В.Л. 151, 629
Монкін 168
Мономахов О.В. 168
Моргуліс З.Г. 103, 226, 466, 625
Морейніс Л. 385

- Морозовський О. 292, 294, 297, 302
Моршинський А. 466
Мошинський Є. 467, 648
Муравйов М. 616, 629
Мшанецький (Імшанецький) П.І. 258, 523, 636
- Навроцький С. 438
Назарук О.Т. 9, 14, 20, 177, 255, 259, 263, 264, 287, 350, 619
Назімов В.С. 166
Нарбут Г.І. 151, 178, 627, 629
Неаронів І.Є. 76
Недашківській 350
Ненадкевич В.М. 275
Ненарокомов 48
Непомнящий І.Л. 287
Нетронін 48
Ніковський А.В. 29, 212, 620, 635, 643
Ніконів (Никонів) Н.А. 577, 653
Новаковський М. 523, 651
Нянчур Г. 329, 362, 453, 461, 575, 641
- Облапа П. 258
Огієнко І. 9, 14, 24, 27, 28, 50, 154, 158, 161, 166, 174, 178, 185, 188, 193, 198, 203, 205, 210, 216, 221, 223, 226, 234, 237, 240, 244, 248, 250, 253, 263, 264, 268, 271, 272, 290, 292, 294, 297, 300, 301, 305, 307, 310, 409, 509, 516, 519, 525, 529, 533, 540, 544, 545, 553, 556, 557, 559, 560, 570, 571, 575, 595, 601, 616, 619, 653
Одрина Д. 21, 102, 361, 365, 367, 369, 370, 371, 375, 377, 379, 380, 381, 384, 389, 393, 395, 397, 401, 402, 403, 404, 407, 408, 410, 411, 412, 415, 419, 421, 424, 425, 426, 427, 428, 431, 432, 433, 435, 438, 441, 443, 446, 449, 455, 456, 457, 459, 460, 463, 466, 467, 470, 472, 476, 481, 484, 486, 501, 504, 507, 509, 511, 512, 514, 516, 521, 525, 528, 529, 531, 533, 536, 537, 539, 544, 545, 546, 547, 548, 549, 551, 553, 555, 556, 558, 559, 562, 564, 566, 567, 568, 570, 607, 625
- Олександрович 168
Олиський А. 499
Омелянович-Павленко М. 27, 580
Онїхімовський В. 29, 218, 635
Орел Д. 153
Оробко 350
Осецький О.В. 8, 35, 36, 113, 117, 120, 125, 139, 141, 154, 158, 311, 373, 375, 377, 406, 407, 427, 612
Оскілко В. 19, 613, 618, 622, 639, 644, 650
Остапенко С.С. 13-18, 36, 46-49, 70, 136, 139, 141, 148, 151, 154, 158, 161, 166, 174, 178, 182, 185, 188, 193, 198, 203, 205, 210, 263, 264, 268, 272, 273, 281, 283, 284, 612-620, 623-625, 630, 633, 634, 636-639, 641, 644
Остроградський М.М. 123, 135, 626
Осьмак К. 228
- Павлик М. 621
Павлов-Сільванський М. 91, 95, 98, 102, 107, 109, 123
Павловський М.М. 35, 113, 117, 120, 131, 139, 148, 158, 166, 185, 198, 210, 467
Павлуцький П. 620
Паливода І.С. 18, 35, 122, 264, 269, 274, 276, 283, 290, 292, 294, 297, 300, 301, 303, 305, 307, 310, 315, 317, 319, 325, 333, 334, 337, 341, 345, 348, 357, 370, 373, 375, 377, 381, 384, 393, 395, 397, 401, 408, 412, 415, 417, 421, 425, 426, 428, 431, 432, 435, 438, 441, 443, 446, 449, 450, 455, 456, 459, 460, 468, 470, 476, 479, 481, 484, 486, 488, 499, 501, 502, 504, 507, 509, 511, 514, 516, 519, 521, 531, 533, 537,

- 544, 546, 548, 551, 558, 562, 566,
567, 568, 575, 579, 580, 612, 620
- Пармінов В.В. 196
- Паршин М.Ф. 75
- Певний А.В. 350, 403, 527, 536, 539,
544, 549, 641
- Петлюра С.В. 6, 13, 15, 17–21, 23,
25–30, 35, 38, 46, 47, 52, 58–61,
77–86, 98, 102, 126, 163, 272, 323,
360, 380, 381, 406, 409, 411, 449,
461, 482, 495, 514, 539, 549, 559,
575, 581, 589, 591, 595, 601, 602,
611, 615–619, 621–623, 631,
635–637, 641, 642, 647, 652–655
- Петренко Н. 620
- Петров (Петрів) В. 403, 407, 411, 412,
415, 417, 419, 421, 424, 425, 426,
428, 432, 435, 438, 441, 443, 446,
448, 449, 450, 467, 468, 470, 473,
476, 479, 481, 484, 490, 492, 494,
496, 498, 499, 501, 502, 507, 509,
511, 514, 516, 521, 523, 525, 528,
529, 531, 533, 536, 537, 539, 540,
544, 545, 546, 548, 549, 551, 553,
555, 556, 558, 559, 568, 570, 586,
590, 591, 592, 646
- Петровський 48
- Петропавлівський 48
- Петрушевич Є. 19, 20, 22–26, 77, 329,
369, 394, 406, 426, 437, 539, 546,
607, 622, 645–647
- Пилипчук П.К. 7, 8, 14, 26, 35, 36, 50, 87,
91, 93, 95, 97, 98, 113, 117, 120, 131,
139, 141, 151, 154, 158, 174, 185, 188,
193, 198, 203, 205, 210, 216, 228, 264,
269, 1274, 276, 283, 287, 613, 644
- Пилькевич О.М. 440, 581, 648
- Пимен (Пегов П.Г.) 601, 656
- Підкуймуха Ю. 593
- Піلسудський Ю. 26
- Пінін С. 580
- Піскун 350
- Пісоцький А.А. 7, 21, 87, 91, 93, 95, 98,
102, 152, 187, 427, 624, 647
- Погорілко П.Ф. 601, 655
- Поджіо Б. 639
- Покровський 167
- Полинець 552
- Поль М.В. 215
- Понятенко П.Д. 107, 120, 364, 499,
523, 626
- Попов І. 537, 538
- Порш М.В. 7, 10, 24, 57, 87, 91, 146,
352, 621, 631
- Поршин 277
- Приходько В.К. 107, 653
- Прокопенко 91
- Прокопович В. 29, 30, 612, 619, 623,
628, 632, 634, 643, 648, 649
- Прокопович Є. 320
- Пугач Є.О. 275
- Пугач І.М. 275, 637
- Радалеско 594
- Радунович 76
- Ранев Р.О. 168
- Раковський Х. 617
- Ревуцький А. 8, 14, 50, 178, 182, 185,
198, 203, 216, 221, 228, 240, 242, 250,
253, 255, 259, 263, 264, 269, 274, 288,
619
- Рейнбот 47
- Ржепецький Б. 47, 523, 651
- Рибак–Барвинко 72
- Романченко І.С. 350, 389, 393, 413,
435, 441, 448, 455, 461, 473, 484,
499, 502, 514, 544, 641
- Романчук Ю. 645
- Рудик–Сергіюк 403
- Руднов 167
- Русова С.Ф. 138, 627
- Рябокоть В. 153
- Савінков Б. 30
- Савченко Я. 615
- Савченко–Більський М.О. 258, 636
- Садовський М. 584, 616, 631, 654
- Саксаганський П. 635

- Саліковський О.Ф. 29, 30, 173, 632
Сальський В.П. 26, 27, 29, 30, 575, 652
Самійленко 326
Сапіга І. 524
Севрюк О.О. 49, 59, 618, 621
Сегоне 396
Селецька Л.Й. 596
Селецький Ф. 347, 642
Семенко М. 615
Семеренко В. 633
Семесенко І. 69, 621, 637
Сердюк 647
Сидоренко Г.М. 13, 145, 411, 459, 514, 622, 638, 646
Симонів Д.Л. 7, 8, 14, 36, 50, 84, 87, 91, 95, 98, 102, 107, 109, 113, 117, 120, 125, 131, 136, 139, 141, 148, 151, 154, 158, 161, 166, 174, 178, 182, 185, 188, 193, 198, 205, 210, 216, 226, 230, 232, 234, 237, 240, 244, 248, 250, 255, 259, 263, 264, 268, 269, 272, 274, 276, 281, 283, 284, 287, 613
Синан Б.С. 187
Сиротенко Г. 18, 79, 205, 210, 217, 228, 234, 240, 244, 253, 255, 259, 263, 264, 268, 272, 274, 276, 281, 283, 284, 287, 292, 294, 300, 301, 305, 309, 310, 313–315, 319, 323, 325, 329, 331, 332, 334, 337, 340, 341, 343, 350, 351, 365, 367, 370, 371, 373, 375, 377, 380, 381, 393, 562, 634, 639, 646
Сікорська Є.П. 56, 483
Сікорський О. 56, 483
Сінклер 533, 534, 651
Сірополко С. 409, 646
Січінський Єф. 603, 655
Сіях І. 350, 372, 373, 546, 642
Сіях О. 438, 581, 648
Скворцова В. 429
Скоропадський П. 618, 620, 624, 625, 627, 632, 649, 653
Скоропис–Йолтуховський О. 223, 635
Скотинський Й.К. 149, 215, 335
Скучар–Скварський М. 511
Славинський М.А. 150, 629
Слащов Я. 25
Смаль–Стоцький Р. 330, 641
Смеричинський Т. 591
Сніжко І.М. 9, 35, 36, 102, 107, 109, 113, 117, 120, 125, 131, 136, 139
Сокович Є.О. 291, 638
Соколов А.П. 72, 277
Соколовська Н. 538
Соколовський Д. 537, 651
Соколовський Ю.Ю. 228, 635
Солодар (Солодарь) Г. 495, 525, 529, 568, 575
Солоневич 585
Співак Т. 326
Старосольський В. 536, 551, 556, 564, 566, 575, 603, 607, 651, 656
Стасюк М.М. 515, 521, 523, 539, 558, 559, 564, 631, 641, 650
Стаховський М. 10, 146, 629
Стебельський С. 562, 564, 566, 568
Стебницький П.Я. 166, 630
Стемповський С. 29
Степаненко А.С. 326, 640
Степаненко О.Ф. 139, 258, 404, 406, 407, 410, 424, 425, 426, 431, 435, 441, 449, 461, 463, 466, 470, 484, 499, 501, 628, 639
Степура Г.К. 364, 643
Стецько Я. 646
Стеценко К. 634
Стешенко І.М. 44, 616, 631, 633
Стирнов В.А. 187
Стороженко Г. 248, 347
Страшкович (Страшкевич) В.М. 195, 217
Строменко В.О. 64, 266, 620
Струменко 583
Суковкін М. 444, 648
Сулима М. 445
Сумневич Ф. 580
Супрун Г. 188, 633
Сухенко Д. 379, 580, 620, 644
Сушицький Ф. 620

- Тарасенко 592
Тарнавський М. 26
Тарновський К.М. 217
Темницький В.М. 18, 84, 116, 291, 323–325, 328, 329, 331, 333, 334, 337, 339–341, 343, 405, 406, 484, 560, 623
Терниченко А.Г. 206, 634
Тимофіїв М.М. 16, 35, 84, 107, 109, 113, 117, 120, 125, 136, 152, 230, 237, 240, 244, 250, 253, 255, 259, 294, 332, 613
Тимошенко В.П. 72, 139, 277, 427, 628
Тимошенко С. 24, 29, 30, 488, 492, 494, 496, 498, 499, 501, 502, 507, 509, 511, 514, 516, 519, 521, 523, 525, 528, 529, 531, 533, 539, 540, 546, 548, 549, 555, 556, 558, 559, 568, 570, 649
Тимошко М. 485
Тишкевич М. 199, 411, 634, 638, 646
Ткаченко М. 10, 146, 427, 627, 647
Ткачук 69
Товстоліс М.М. 166, 631
Токаржевський–Карашевич І. 330, 641
Трапезнікова М. 429
Трепет 583
Трухлий С.В. 72, 120, 264
Туган–Барановський М.І. 139, 620, 627
Тулюпа В. 458
Тютюнник В.Н. 495, 533, 534, 649
Тютюнник Ю. 647

Узунов 168
Унгерн–Штернберг 48

Федак С. 13, 14, 50, 618
Феденко П. 25, 364, 522, 580, 643
Федоров 464
Феофан, архієр. 112
Фещенко–Чопівський І. 7, 14, 16, 50, 87, 91, 95, 107, 109, 135, 229, 240, 242, 248, 259, 263, 268, 269, 272, 274, 287, 292, 294, 297, 302, 312, 369, 378, 473, 589, 618
Фіалков Х. 215
Фрайденберг 617
Франко І. 621

Хвостов С.М. 166
Холодний П.І. 7, 8, 29, 35, 36, 87, 91, 95, 98, 102, 107, 109, 117, 125, 131, 136, 139, 141, 148, 151, 154, 255, 259, 263, 264, 269, 274, 319, 499, 502, 509, 511, 514, 516, 519, 521, 525, 529, 533, 537, 540, 548, 549, 551, 556, 558, 559, 562, 564, 566, 568, 613
Хомський О. 391, 393
Хотовицький 139
Христюк П.О. 52, 54, 57–59, 61–63, 71, 73–75, 80, 173, 319, 329, 408, 585, 620, 641
Хроневиц В. 258

Цвікевич О. 656
Цегельський Л. 299, 343, 638
Ціріц Г. 580, 653

Чайківський 620
Чайківський Ю. 448, 580, 648
Чарноцький 597
Часник І. 21, 363, 377, 379, 380, 381, 384, 388, 389, 393, 397, 403, 406, 409, 411, 424, 426, 522, 643
Чернай О. 153
Черкаський Т. 21, 24, 361, 365, 367, 369–371, 373, 375, 377, 379, 380, 384, 393, 395, 397, 398, 402–404, 406–408, 410–412, 415, 417, 419, 421, 424–426, 428, 431, 432, 435, 441, 446, 448–450, 455, 456, 459, 460, 463, 466–468, 470, 476, 481, 484, 486, 501, 502, 504, 507, 514, 516, 519, 521, 523, 525, 528, 536, 537, 539, 540, 544, 546, 548, 549, 551, 553, 555, 556, 558, 559, 562, 566, 567, 568, 570, 575, 579, 581, 643
Чернявська К. 71
Чернявська О. 71, 287

- Черячукін О.В. 57, 99, 142, 149, 621
Чеховський (Чехівський) В.М. 7–14, 16, 35, 44, 45, 87, 91, 95, 98, 102, 107, 109, 113, 117, 120, 125, 131, 139, 141, 148, 151, 154, 158, 161, 166, 174–176, 178, 182, 185, 188, 193, 198, 205, 210, 216, 228, 232, 234, 237, 240, 244, 248, 250, 253, 430, 611–619, 624, 625, 627, 631, 633, 639
Чижевський Г. 13, 49, 263, 264, 268, 269, 272, 274, 276, 281, 283, 284, 287, 618
Чинний К.П. 226, 477
Чичерін Г. 638
Чоботарев 168
Чорний Б.О. 187
Чорноус (Черноус) І. 380, 417, 421, 438, 443, 450, 453, 456, 467, 468, 479, 481, 488, 490, 492, 496, 498, 509, 516, 529, 540, 548, 549, 551, 553, 558, 559, 564, 566, 567, 568, 570, 575
Чочоль 345
Чубенко Г. 153
Чудінов М.С. 501, 594, 650
Шайбле О.Я. 406, 453, 459, 463, 466, 467, 468, 470, 473, 476, 479, 481, 484, 486, 488, 490, 492, 494, 496, 498, 499, 501, 502, 504, 509, 511, 646
Шадлун М.Я. 18, 24, 28, 85, 324, 367–371, 375, 377, 380, 381, 384, 389, 395, 397, 398, 401–404, 406–408, 410–412, 417–419, 421, 422, 424–428, 431, 432, 441, 443, 446, 448–450, 453, 455, 463, 466–468, 470, 476, 479, 481, 483, 484, 486, 488, 490–492, 494, 496, 498, 499, 501, 502, 504, 507, 509, 511, 514, 516, 521, 523, 529, 531, 533, 536, 537, 539, 540, 544, 546, 548, 549, 551, 553, 555, 556, 558, 559, 562–564, 566, 591, 623, 640
Шамотульська Н. 320
Шамотульська С. 320
Шандрок П. 350, 642
Шаповал І.П. 590
Шаповал М.Ю. 6, 8, 35, 39, 113, 117, 120, 125, 131, 139, 148, 154, 158, 161, 166, 174, 178, 185, 193, 205, 210, 216, 226, 230, 232, 234, 237, 240, 259, 615, 620, 641, 643
Шаповал О. 13, 16, 49, 237, 618
Шатала О.Й. 187
Швець Ф.П. 6, 11, 13, 17–19, 28, 35, 36–39, 46, 47, 52, 54, 57–59, 61–63, 67, 68, 71, 73, 75, 77–86, 102, 126, 163, 381, 403, 404, 406, 407, 409, 413, 514, 539, 556, 585, 590, 601, 602, 611, 620, 631, 641
Шевченко Т.Г. 655
Шелест 219
Шелухін С.П. 7, 8, 35, 36, 87, 91–93, 95, 98, 102, 107, 109, 113, 120, 125, 131, 139, 141, 148, 154, 158, 161, 166, 178, 182, 185, 188, 615
Шемет С. 268, 637
Шереметівський 113
Шимонович І.І. 454, 620
Широцький К. 595, 616, 655
Шишманов І. 125, 627
Шиянов Г.С. 39, 604, 615
Шоц М.У. 206
Шраг І.Л. 334, 641
Шраг М.І. 329, 640
Шрамченко Л.Д. 18, 157, 168, 264, 323–325, 328, 329, 331–335, 337, 339–341, 343, 345, 348, 351–353, 355, 356, 361, 365, 367, 369–371, 373, 375, 377, 379–381, 384, 389, 392, 393, 395, 397, 401, 403, 404, 406, 407, 409, 411, 412, 415, 417, 419, 421, 424–426, 428, 431, 432, 435, 438, 441, 443, 446, 448–450, 453, 455, 456, 459, 461, 464, 466–468, 470, 473, 476, 479, 481, 484, 486, 488, 499, 501, 502, 504, 509, 511, 514, 516, 519, 521, 523,

525, 528, 529, 531, 533, 536, 537,
539, 540, 544–546, 548, 549, 551,
553, 555, 556, 558, 559, 562, 564,
566, 568, 570, 575, 607, 630, 640

Штейнгель Ф.Р. 14, 104, 627

Штефан І.Д. 8, 36, 50, 52, 66, 72, 95,
102, 113, 117, 120, 125, 136, 139,
141, 148, 151, 158, 166, 174, 178,
182, 185, 188, 193, 203, 205, 210,
216, 221, 223, 226, 234, 237, 244,
250, 253, 255, 259, 269, 276, 316,
614

Шульгин О. 643

Щадилів (Щадилов) О. 424, 580, 647

Щириця В. 557

Щириця Ю.О. 102, 107, 109, 276, 287,
557, 625

Юзв М. 396

Юнаків М.Л. 26, 586, 591, 653

Яковенко Є. 124, 135, 221, 223, 230,
234, 237, 240, 244, 248, 250, 253,
255, 259, 263, 264, 269, 274, 276, 287

Яковлев (Яковлів) А. 10, 147, 629

Янко О. 631

Яновський 226

Яросевич Р. 10, 146, 620

Яценко П. 604

Географічний покажчик

- Австралія 640
Австрія 611, 613, 623, 634, 637, 638, 641, 642, 647, 654
Австро-Угорщина 31, 211, 251, 253, 261, 642, 645
Азербайджан 94, 615
Аккерманський пов. 38
Америка, Сполучені Штати Америки 13, 15, 48, 146, 158, 159, 216, 258, 459, 630 460, 464, 472, 611, 612, 618, 620, 626, 633, 634, 638, 639, 641, 642, 649, 651-653
Анан'єв 289
Англія (Великобританія) 15, 48, 146, 159, 216, 257, 629, 633, 634
Аргентина 628, 634
- Базар 612
Балта 289
Балтський пов. 56
Бар 275, 377
Бахмач 209
Беленіхіно 625
Бельгія 147, 158, 342, 629, 634
Бердичів 66, 181, 187, 257, 589, 592
Берестя-Литовське, Брест 239, 241, 624, 629, 635, 650
Берлін 103, 188, 352, 425, 626, 635, 638, 641
Берн 343
Бессарабія 55, 94, 189, 230, 615, 637
Біла Церква 624
Білорусія, Білоруська Народна Республіка 57, 209, 615, 620, 656
- Бірзула 15, 617
Богданівка 20
Болгарія 125, 627
Боярка 99
Бразилія 628, 634
Брацлавський пов. 581, 591
Броди 303
Будапешт 625
Буковина 193, 218, 610, 613, 621, 641
Бухарест 343
- Вадовіце 642
Варшава 26, 29, 109, 539, 576, 581, 623, 626, 649-651
Ватикан 199, 411, 634
Вашингтон 539, 550
Відень 26, 299, 308, 405, 540, 614, 617, 619, 623, 628, 641, 645, 646, 651
Вінниця 13, 16, 28, 29, 39, 40, 65, 72, 74, 128, 222, 225, 227, 228, 229, 231, 232, 238, 243, 247, 251, 275, 283, 289, 310, 456, 485, 632, 636, 638, 648, 650, 653
Вінницький пов. 581
Вознесенськ 617
Волинь 19, 29, 445, 447, 550, 621, 630, 639, 640, 644, 651
Волочиськ 20
Вороньків 586
- Гаага 651
Гайсин 28, 589
Галичина, Східна Галичина, Наддністрянська Україна 16, 17, 26, 30, 52,

53, 55, 61, 68, 94, 121, 193, 197, 199, 215,
218, 220, 243, 260, 300, 309, 318, 325,
326, 329, 340, 352, 357, 369, 381, 389,
394, 405, 406, 409, 411, 412, 414, 415,
418, 441, 467, 477, 478, 480, 481, 498,
501, 522, 523, 524, 536, 542, 581, 588,
589, 607, 610, 618, 619, 621, 623, 634,
640, 641, 644, 645, 648, 649, 651, 654

Глоби 109
Глухів 625
Голландія 147, 629, 634
Голосіїво 588
Горбулів 652
Гребінки 592
Греція 147, 629
Гродно 620
Грузія 45, 110, 170, 615
Грушки 212
Гур'єв 626
Гусятин 16, 17

Данія 143
Дарниця 586, 649
Деражня 377
Дніпро 586, 649
Дністер 30, 74, 530, 615, 645
Довжевська волость 377
Домб'є 642
Дон, Донщина 94, 619, 621, 633
Дубно 294, 342, 641
Дубненський пов. 641

Естонія 628, 642, 652

Єлизаветград 195

Жванець 297
Жванчик 650
Женева 291
Житомир 56, 66, 74, 179, 181, 187, 195,
257, 275, 325, 621, 656
Жмеринка 16, 25, 26, 29, 276, 456, 546,
638

Закавказзя 45
Закарпаття 651
Залізці 645
Заліщани 645
Західна Європа 634
Західно-Українська Народна Республіка,
Західна Область Української Народної
Республіки 17, 22, 25, 26, 54, 60, 66, 77, 204,
313, 362, 378, 394, 402, 439, 469, 473, 505,
507, 523, 588–590, 597, 598, 608, 617–622,
638, 640–643, 645–649, 652, 655

Збруч 23, 30, 415, 645, 646, 650
Звенигородський пов. 194
Здолбунів 18, 19, 56, 199, 242, 641
Золота Липа 645
Золочів 19
Зятківці 26

Іванне 398
Італія 48, 59, 146, 158, 342, 343, 354,
355, 400, 426, 427, 613, 618, 621,
629
Ічня 645

Казань 632
Казахстан 626, 640
Калинівка 653
Каліш 635, 642
Кам'янець-Подільський 16, 20–23,
27–30, 41, 55, 203, 206, 207, 213, 239,
243, 275, 345, 365, 369, 372, 375–377,
386, 387, 398, 401, 406, 407, 430, 450,
452, 454, 458, 478, 496, 518, 523, 525,
535, 541, 546, 550, 554, 561, 574, 575,
576, 579, 581, 587, 591, 592, 594, 616,
619, 620, 625, 630, 631, 632, 634, 638,
640, 642, 646–648, 650, 652–656

Кам'янець-Подільський пов. 391, 586,
643
Канада 619
Катеринослав 166, 179
Катеринославщина, Катеринославська
губ. 157, 617, 654

Київ 7, 13, 19, 29, 37, 40, 44, 56, 87, 90, 96, 98,
102, 107, 112, 118, 123, 127, 130, 135, 187,
196, 199, 201, 207, 219, 225, 228, 283, 288,
345, 461, 479, 480, 484, 533, 592, 613, 615,
616, 619–621, 623–637, 641, 643, 646,
647–649, 652, 664, 654, 655

Київщина, Київська губ. 103, 173, 586,
608, 625, 647–649, 652, 654

Київський пов. 586

Козелець 194

Козятин 247, 496, 606, 653

Коломия 474, 483, 650

Колонтаївка 625

Константинополь 189

Копайгород 647

Коростень 209

Краків 30

Красне 19

Кременець 294

Кременецький пов. 641

Куба 634

Кубань 70, 94, 184, 617, 626

Кульчіївці 396

Куп'янськ 625

Курськ 12, 624, 632

Ланцут 653

Латвія 632, 642, 652

Летичівський пов. 581

Литятин 645

Літин 28, 209

Літинський пов. 581

Лозанна 634, 638

Лондон 188, 651

Луцьк 19, 294

Луцький пов. 69, 234

Львів 14, 29, 618, 619, 621, 623–626,
633, 645, 647, 651, 652

Любар 27, 639

Мельбурн 640

Мерефа 195

Миколаїв 15, 17, 196, 208, 276, 451,
583, 617

Михалполе 408

Могилів, Могилів–Подільський 530,
541, 604

Москва 12, 617, 628, 632, 638, 642,
648, 653

Мюнхен 629

Назвиська 645

Німеччина 146, 330, 353, 464, 581, 611,
612, 614, 618, 620–623, 626, 627,
632–634, 638, 642, 649

Нова Чорторія 28

Новгород–Сіверський 625

Ново–Олександрія (Пулави) 632

Норвегія 437, 636

Область Війська Донського 57, 99, 109,
142, 143, 147, 149, 210, 621

Обухів 586

Овруч 209

Одеса 11, 12, 13, 15, 16, 17, 26, 46, 47,
53, 54, 74, 75, 117, 451, 583, 611,
614, 617, 619, 632, 648, 652

Ольгопільський пов. 652

Оринин, 391, 541, 605

Острів 645

Острог 319, 641

Палестина 612

Париж 125, 158, 188, 203, 206, 290,
291, 329, 344, 611, 633, 648, 651

Пенза 265, 632

Петроград (Петербург, Ленінград) 613,
619, 623, 627, 629, 630, 632, 635, 652

Підляшшя 29, 42, 55, 223, 224, 227,
616, 635, 655

Подебради 626, 628, 645

Поділля, Подільська губ. 22, 175, 194,
314, 364, 367, 372, 443, 445, 447, 489,
512, 571, 575, 583, 584, 587, 590, 593,
621, 625, 629, 643, 644, 652, 654

Подільський пов. 388

Покуття 474, 483, 613

Полісся 29, 42, 616

- Полтава 179, 616, 626, 635
Полтавщина, Полтавська губ. 195, 200, 586, 623, 636, 642, 645, 654
Польща 26, 29, 54, 125, 147, 192, 230, 248, 347, 514, 523, 531, 539, 545, 546, 603, 611, 613, 614, 618, 619, 622, 623, 626, 627, 629, 632–634, 636, 641, 644, 645, 648–654
Прага 405, 499, 614, 623, 629, 638
Прибалтика 652
Прилуцький пов. 642
Принцеві острови 74, 622
Проскурів 16, 20, 27, 29, 30, 272, 289, 294, 345, 377, 385, 388, 404, 452, 546, 581, 587, 633, 639, 650, 653
Пусте 398
Радивилів (Радзивилів) 19, 345, 622, 641
Радомишльський пов. 651, 652
Рига 30, 645
Рильськ 625
Рівне 17, 18, 19, 290, 294, 299, 331, 335, 337, 338, 344, 345, 370, 452, 581, 587, 622, 629, 638, 641, 650
Росія, Російська імперія 25, 31, 46, 94, 617, 622, 631, 650, 656
Російська Соціалістична Федеративна Радянська Республіка (РСФРР) 7, 11, 15, 16, 17, 44, 45, 152, 172, 281, 337, 617, 622, 624, 625, 628, 632, 638, 644, 647
Румунія 23, 55, 147, 251, 293, 365, 372, 373, 393, 394, 411, 412, 413, 426, 448, 464, 473, 490, 492, 539, 540, 546, 581, 589, 615, 616, 618, 619, 623, 626, 629, 635, 644, 645
Самара 632
Саратов 632
Сарни 209
Святошин 649
Сербія 635, 639
Серет, р. 645
Скала 404
Соловки 611, 635, 639, 642
Сорочинці 38
Союз Радянських Соціалістичних Республік (СРСР) 633
Станіславів 16, 17, 30, 308, 312, 554, 645, 650
Стародуб 625
Старокостянтинів 20, 27, 652, 653
Стокгольм 437
Суджа 625
Сураж 625
Таврія 157
Тарашанський пов. 586
Тарнів 30
Тернопіль 19, 20, 30, 299, 352, 432, 433, 507, 643
Тернопільщина 615, 648
Тирасполь 645
Туреччина 330, 437, 444, 613, 622, 641
Угорщина 146, 621, 640
Україна, Наддніпрянська Україна 5, 8, 17, 27, 65, 103, 94, 100, 120, 128, 140, 142, 143, 145, 150, 157, 165, 170, 181, 184, 189, 192, 194, 197, 203, 207, 232, 246, 251, 259, 268, 271, 272, 274, 288, 295–298, 306, 313, 316, 333, 339, 354, 369, 382, 385, 402, 404, 406, 412, 415, 441, 444, 450, 456, 459, 460, 461, 470, 484, 495, 501, 505, 506, 512, 514, 516, 523, 539, 546, 551, 552, 560, 570, 584, 586, 588, 597, 599, 602, 607, 615–617, 621–625, 627, 630, 635, 643, 644, 648–651
Українська Народна Республіка 5, 7, 8, 11–13, 15–17, 19–24, 26, 27, 29–32, 38, 40, 44, 46–49, 52, 53, 55, 57, 64, 65, 68, 69, 71, 73, 74–77, 79, 81, 88, 110, 111, 113–115, 123, 126–128, 144, 146–149, 151, 155, 159–164, 169, 172, 174–176, 182, 190, 196, 199–201, 208, 212, 214, 216, 231, 242, 244, 246, 248, 261, 262, 270, 274, 275, 277, 290, 291, 298, 299, 313, 321, 336, 340, 341, 343, 346, 360,

368, 369, 381, 382, 386, 402, 405, 406, 412,
419, 422, 426, 430, 435, 437, 439–441,
452, 455, 457, 459, 461, 462, 464, 465,
468–472, 476–478, 483, 485, 487, 492,
493, 503, 505–509, 514, 517, 520, 521,
523, 526, 530, 531, 533, 537, 550, 553, 554,
575, 577, 581, 582, 583, 586, 589, 590, 592,
593, 596–602, 606, 608, 611, 617–630,
634–636, 638–641, 643–656

Українська Соціалістична Радянська
Республіка (УСРР) 617, 628, 635,
640, 642, 650, 651

Умань 586, 650

Уманщина, Уманський пов. 586

Унеча 625

Фінляндія 261, 636, 642

Франція 10, 13, 15, 19, 46, 48, 69, 158,
189, 216, 342, 411, 459, 472, 612,
617, 618, 623, 624, 634

Харків 123, 146, 617, 630, 632, 635

Харківщина, Харківська губ. 157, 637,
649

Херсон 15, 17, 617

Херсонщина 157

Хмільник 28

Холмщина 29, 42, 55, 149, 193, 219,
223, 224, 227, 228, 616, 635, 636, 655

Хорол 194

Хотин 615

Хотинський пов. 615

Христинівка 586

Чеботарка 652

Чернігів 629, 635, 641

Чернігівщина, Чернігівська губ. 200, 608

Чехословаччина 45, 150, 612, 612,
614–616, 618, 619, 627, 629, 630,
636, 638, 640, 643, 646, 647, 649,
651–653, 656

Чорний Острів 21

Чорноморщина 70

Чорторія 27

Швейцарія 104, 180, 291, 342, 343,
435, 624, 626, 630, 634, 638, 642

Швеція 437, 636

Шепетівка 641, 642

Щіпйорно 653

Югославія 347, 487, 595, 632, 652

Ялтушков, 30

Ярмолинці 16, 377

Ясси 104

Перелік документів

Журнал об'єднаного засідання Директорії, міністерств, керуючих міністерствами та комісарів міністерств

№ 1. 24 грудня 1918 р. 35

Журнали засідань Директорії Української Народної Республіки

№ 2. 1 лютого 1919 р.	37
№ 3. 7 лютого 1919 р.	38
№ 4. 8 лютого 1919 р.	39
№ 5. 11 лютого 1919 р.	46
№ 6. 12 лютого 1919 р.	47
№ 7. 13 лютого 1919 р.	49
№ 8. 16 лютого 1919 р.	52
№ 9. 17 лютого 1919 р.	52
№ 10. 18 лютого 1919 р.	54
№ 11. 19 лютого 1919 р.	55
№ 12. 20 лютого 1919 р.	57
№ 13. 20 лютого 1919 р.	58
№ 14. 21 лютого 1919 р.	59
№ 15. 21 лютого 1919 р.	61
№ 16. 21 лютого 1919 р.	61
№ 17. 22 лютого 1919 р.	62
№ 18. 22 лютого 1919 р.	63
№ 19. 22 лютого 1919 р.	63
№ 20. 24 лютого 1919 р.	64
№ 21. 25 лютого 1919 р.	67
№ 22. 25 лютого 1919 р.	68
№ 23. 27 лютого 1919 р.	70
№ 24. 28 лютого 1919 р.	71
№ 25. 3 березня 1919 р.	73
№ 26. 5 березня 1919 р.	75
№ 27. 12 березня 1919 р.	77
№ 28. 23 березня 1919 р.	78

Постанова Директорії Української Народної Республіки.

№ 29. 9 квітня 1919 р. 79

Журнали засідань Директорії Української Народної Республіки

№ 30. 30 квітня 1919 р.	80
№ 31. 30 квітня 1919 р.	81
№ 32. 2 травня 1919 р.	82
№ 33. 13 травня 1919 р.	83
№ 34. 13 травня 1919 р.	84
№ 35. 23 серпня 1919 р.	85

Журнали засідань Ради комісарів

№ 36. 15 грудня 1918 р.	87
№ 37. 16 грудня 1918 р.	91
№ 38. 17 грудня 1918 р.	95
№ 39. 18 грудня 1918 р.	98
№ 40. 20 грудня 1918 р.	102
№ 41. 22 грудня 1918 р.	107
№ 42. 23 грудня 1918 р.	109

Журнали засідань Ради Народних Міністрів

№ 43. 25 грудня 1918 р.	113
№ 44. 26 грудня 1918 р.	117
№ 45. 27 грудня 1918 р.	120
№ 46. 29 грудня 1918 р.	125
№ 47. 30 грудня 1918 р.	131
№ 48. 31 грудня 1918 р.	136
№ 49. 1 січня 1919 р.	139
№ 50. 2 січня 1919 р.	141
№ 51. 3 січня 1919 р.	148
№ 52. 4 січня 1919 р.	151
№ 53. 5 січня 1919 р.	154
№ 54. 6 січня 1919 р.	158
№ 55. 8 січня 1919 р.	161
№ 56. 10 січня 1919 р.	166
№ 57. 11 січня 1919 р.	174
№ 58. 13 січня 1919 р.	178
№ 59. 14 січня 1919 р.	182
№ 60. 15 січня 1919 р.	185
№ 61. 17 січня 1919 р.	188
№ 62. 18 січня 1919 р.	193
№ 63. 20 січня 1919 р.	198
№ 64. 21 січня 1919 р.	203
№ 65. 23 січня 1919 р.	205
№ 66. 24 січня 1919 р.	210
№ 67. 26 січня 1919 р.	216
№ 68. 29 січня 1919 р.	221
№ 69. 30 січня 1919 р.	223

№ 70. 31 січня 1919 р.	226
№ 71. 31 січня 1919 р.	228
№ 72. 1 лютого 1919 р.	230
№ 73. 2 лютого 1919 р.	232
№ 74. 4 лютого 1919 р.	234
№ 75. 5 лютого 1919 р.	237
№ 76. 6 лютого 1919 р.	240
№ 77. 8 лютого 1919 р.	244
№ 78. 9 лютого 1919 р.	248
№ 79. 10 лютого 1919 р.	250
№ 80. 11 лютого 1919 р.	253
№ 81. 12 лютого 1919 р.	255
№ 82. 13 лютого 1919 р.	259
№ 83. 14 лютого 1919 р.	263
№ 84. 15 лютого 1919 р.	264
№ 85. 16 лютого 1919 р.	268
№ 86. 17 лютого 1919 р.	269
№ 87. 19 лютого 1919 р.	272
№ 88. 20 лютого 1919 р.	274
№ 89. 22 лютого 1919 р.	276

Журнали засідань Кабінету Народних Міністрів

№ 90. 22 лютого 1919 р.	281
№ 91. 22 лютого 1919 р.	283
№ 92. 23 лютого 1919 р.	284

Журнал засідання Ради Народних Міністрів.

№ 93. 25 лютого 1919 р.	287
------------------------------	-----

Виписка з Журналу засідання Ради Народних Міністрів

№ 94. 27 лютого 1919 р.	289
------------------------------	-----

Журнали засідань Ради Народних Міністрів

№ 95. 4 квітня 1919 р.	290
№ 96. 6 квітня 1919 р.	292
№ 97. 8 квітня 1919 р.	294
№ 98. 9 квітня 1919 р.	297
№ 99. 10 квітня 1919 р.	300
№ 100. 10 квітня 1919 р.	301
№ 101. 11 квітня 1919 р.	303
№ 102. 12 квітня 1919 р.	305
№ 103. 13 квітня 1919 р.	307
№ 104. 14 квітня 1919 р.	309
№ 105. 15 квітня 1919 р.	310

Журнал засідання Кабінету Народних Міністрів

№ 106. 16 квітня 1919 р. 313

Журнали засідань Ради Народних Міністрів

№ 107. 16 квітня 1919 р. 314

№ 108. 18 квітня 1919 р. 315

№ 109. 22 квітня 1919 р. 317

№ 110. 22 квітня 1919 р. 318

№ 111. 24 квітня 1919 р. 319

Журнали засідань Кабінету Народних Міністрів

№ 112. 25 квітня 1919 р. 323

№ 113. 26 квітня 1919 р. 324

Журнал засідання Ради Народних Міністрів

№ 114. 28 квітня 1919 р. 325

Журнали засідань Кабінету Народних Міністрів

№ 115. 30 квітня 1919 р. 328

№ 116. 1 травня 1919 р. 329

№ 117. 2 травня 1919 р. 331

№ 118. 2 травня 1919 р. 332

Журнали засідань Ради Народних Міністрів

№ 119. 2 травня 1919 р. 333

№ 120. 3 травня 1919 р. 334

№ 121. 4 травня 1919 р. 337

№ 122. 6 травня 1919 р. 339

№ 123. 7 травня 1919 р. 340

№ 124. 8 травня 1919 р. 341

№ 125. 9 травня 1919 р. 343

№ 126. 10 травня 1919 р. 345

№ 127. 16 травня 1919 р. 349

Журнали засідань Кабінету Народних Міністрів

№ 128. 20 травня 1919 р. 350

№ 129. 23 травня 1919 р. 351

№ 130. 27 травня 1919 р. 352

№ 131. 30 травня 1919 р. 353

№ 132. 31 травня 1919 р. 355

№ 133. 3 червня 1919 р. 356

Журнал засідання Ради Народних Міністрів

№ 134. 5 червня 1919 р. 357

Журнали засідань Кабінету Народних Міністрів

№ 135. 5 червня 1919 р.	360
№ 136. 10 червня 1919 р.	361
№ 137. 15 червня 1919 р.	365
№ 138. 16 червня 1919 р.	367
№ 139. 17 червня 1919 р.	369
№ 140. 19 червня 1919 р.	370
№ 141. 20 червня 1919 р.	371
№ 142. 21 червня 1919 р.	373
№ 143. 22 червня 1919 р.	375
№ 144. 24 червня 1919 р.	377
№ 145. 25 червня 1919 р.	379
№ 146. 26 червня 1919 р.	381

Виписка з журналу засідання Ради Народних Міністрів.

№ 147. 27 червня 1919 р.	384
-------------------------------	-----

Журнали засідань Кабінету Народних Міністрів

№ 148. 28 червня 1919 р.	389
№ 149. 1 липня 1919 р.	393
№ 150. 4 липня 1919 р.	395

Журнал засідань Ради Народних Міністрів

№ 151. 5 липня 1919 р.	397
-----------------------------	-----

Журнали засідання Кабінету Народних Міністрів

№ 152. 7 липня 1919 р.	401
№ 153. 8 липня 1919 р.	403
№ 154. 9 липня 1919 р.	406
№ 155. 10 липня 1919 р.	407
№ 156. 11 липня 1919 р.	408
№ 157. 12 липня 1919 р.	410
№ 158. 14–15 липня 1919 р.	411
№ 159. 15 липня 1919 р.	412
№ 160. 17 липня 1919 р.	415

Журнал засідання Ради Народних Міністрів.

№ 161. 18 липня 1919 р.	417
------------------------------	-----

Журнал засідання Кабінету Народних Міністрів.

№ 162. 18 липня 1919 р.	419
------------------------------	-----

Журнал засідання Ради Народних Міністрів.

№ 163. 19 липня 1919 р.	421
------------------------------	-----

Журнал засідання Кабінету Народних Міністрів.	
№ 164. 21 липня 1919 р.	424
Журнал засідання Ради Народних Міністрів	
№ 165. 21 липня 1919 р.	425
Журнал засідання Кабінету Народних Міністрів.	
№ 166. 22 липня 1919 р.	426
Журнал засідання Ради Народних Міністрів.	
№ 167. 23 липня 1919 р.	428
Виписка з Журналу засідання Кабінету Народних Міністрів	
№ 168. 25 липня 1919 р.	431
Журнал засідання Ради Народних Міністрів	
№ 169. 26 липня 1919 р.	432
Журнал засідання Кабінету Народних Міністрів.	
№ 170. 28 липня 1919 р.	435
Журнал засідання Ради Народних Міністрів	
№ 171. 30 липня 1919 р.	438
Журнал засідання Кабінету Народних Міністрів	
№ 172. 31 липня 1919 р.	441
Журнали засідань Ради Народних Міністрів	
№ 173. 1 серпня 1919 р.	443
№ 174. 4 серпня 1919 р.	446
Журнали засідань Кабінету Народних Міністрів	
№ 175. 4 серпня 1919 р.	448
№ 176. 6 серпня 1919 р.	449
№ 177. 9 серпня 1919 р.	450
№ 178. 11 серпня 1919 р.	453
Журнал засідання Кабінету Народних Міністрів.	
№ 179. 13 серпня 1919 р.	455
Журнали засідань Ради Народних Міністрів	
№ 180. 14 серпня 1919 р.	456
№ 181. 16 серпня 1919 р.	459
№ 182. 18 серпня 1919 р.	460
№ 183. 21 серпня 1919 р.	463

Журнал засідання Кабінету Народних Міністрів.	
№ 184.21 серпня 1919 р.	466
Журнали засідань Ради Народних Міністрів	
№ 185. 23 серпня 1919 р.	467
№ 186. 25 серпня 1919 р.	468
Журнал засідання Кабінету Народних Міністрів	
№ 187. 26 серпня 1919 р.	470
Журнал засідання Ради Народних Міністрів	
№ 188. 27 серпня 1919 р.	473
Журнал засідання Кабінету Народних Міністрів.	
№ 189. 29 серпня 1919 р.	476
Журнали засідань Ради Народних Міністрів	
№ 190. 30 серпня 1919 р.	479
№ 191. 1 вересня 1919 р.	481
Журнали засідань Кабінету Народних Міністрів	
№ 192. 2 вересня 1919 р.	484
№ 193. 3 вересня 1919 р.	486
Журнали засідань Ради Народних Міністрів	
№ 194. 4 вересня 1919 р.	488
№ 195. 5 вересня 1919 р.	490
№ 196. 6 вересня 1919 р.	492
Журнал засідання Кабінету Народних Міністрів.	
№ 197. 7 вересня 1919 р.	494
Журнали засідань Ради Народних Міністрів	
№ 198. 8 вересня 1919 р.	496
№ 199. 10 вересня 1919 р.	498
Журнали засідань Кабінету Народних Міністрів	
№ 200. 12 вересня 1919 р.	499
№ 201. 13 вересня 1919 р.	501
Журнали засідань Ради Народних Міністрів	
№ 202. 15 вересня 1919 р.	502
№ 203. 16 вересня 1919 р.	504
Журнал засідання Кабінету Народних Міністрів.	
№ 204. 17 вересня 1919 р.	507

Журнали засідань Ради Народних Міністрів	
№ 205. 18 вересня 1919 р.	509
№ 206. 20 вересня 1919 р.	511
Журнал засідання Кабінету Народних Міністрів.	
№ 207. 22 вересня 1919 р.	514
Журнали засідань Ради Народних Міністрів	
№ 208. 24 вересня 1919 р.	516
№ 209. 26 вересня 1919 р.	519
Журнали засідань Кабінету Народних Міністрів	
№ 210. 27 вересня 1919 р.	521
№ 211. 28 вересня 1919 р.	523
Журнал засідання Ради Народних Міністрів	
№ 212. 29 вересня 1919 р.	525
Журнал засідання Кабінету Народних Міністрів.	
№ 213. 29 вересня 1919 р.	528
Журнал засідання Ради Народних Міністрів.	
№ 214. 30 вересня 1919 р.	529
Журнал засідання Кабінету Народних Міністрів.	
№ 215. 1 жовтня 1919 р.	531
Журнал засідання Ради Народних Міністрів.	
№ 216. 3 жовтня 1919 р.	533
Журнал засідання Кабінету Народних Міністрів	
№ 217. 4 жовтня 1919 р.	536
Журнал засідання Ради Народних Міністрів.	
№ 218. 6 жовтня 1919 р.	537
Журнал засідання Кабінету Народних Міністрів.	
№ 219. 7 жовтня 1919 р.	539
Журнал засідання Ради Народних Міністрів	
№ 220. 9 жовтня 1919 р.	540
Журнали засідань Кабінету Народних Міністрів	
№ 221. 10 жовтня 1919 р.	544
№ 222. 11 жовтня 1919 р.	546

Журнали засідань Ради Народних Міністрів

№ 223. 13 жовтня 1919 р.	548
№ 224. 15 жовтня 1919 р.	549
№ 225. 16 жовтня 1919 р.	551
№ 226. 17 жовтня 1919 р.	553

Журнал засідання Кабінету Народних Міністрів.

№ 227. 17 жовтня 1919 р.	555
-------------------------------	-----

Журнали засідань Ради Народних Міністрів

№ 228. 20 жовтня 1919 р.	556
№ 229. 21 жовтня 1919 р.	558
№ 230. 23 жовтня 1919 р.	559

Журнал засідання Кабінету Народних Міністрів.

№ 231. 23 жовтня 1919 р.	562
-------------------------------	-----

Журнали засідань Ради Народних Міністрів

№ 232. 27 жовтня 1919 р.	564
№ 233. 30 жовтня 1919 р.	566
№ 234. 31 жовтня 1919 р.	568
№ 235. 3 листопада 1919 р.	570

Виписка з журналу засідання Ради Народних Міністрів

№ 236. 10 листопада 1919р.	573
---------------------------------	-----

Журнали засідань Ради Народних Міністрів

№ 237. 16 листопада 1919 р.	575
№ 238. 29 грудня 1919 р.	576

Список скорочень

БНР	Білоруська Народна Республіка	Протофіс	Союз промисловості, торгівлі, фінансів і сільського господарства
ВНР	Всеукраїнська національна рада	РНК	Рада народних комісарів
ВУАН	Всеукраїнська академія наук	РНМ	Рада народних міністрів
ВУЦВК	Всеукраїнський центральний виконавчий комітет	РСДРП	Російська соціал-демократична робітничка партія
ЗОУНР	Західна Область Української Народної Республіки	РСФРР	Російська соціалістична федеративна радянська республіка
ЗУНР	Західноукраїнська народна республіка	РУП	Революційна українська партія
КП(б)У	Комуністична партія (більшовиків) України	СВУ	Союз визволення України (1914–1918)
КПЗУ	Комуністична партія Західної України	СВУ	Спілка визволення України, "справа СВУ"
Наркомат	народний комісаріат	ТКУ	Трудовий конгрес України
ОЄСРП	Об'єднана єврейська соціалістична робітничка партія	ТУП	Товариство українських поступовців
ОУН	Організація українських націоналістів	УАН	Українська академія наук

УАПЦ	Українська автокефальна православна церква	УНРП	Українська народно–республіканська партія
УВО	Українська військова організація	УНС	Український національний союз
УГА	Українська галицька армія	УНТ, УНТШ	Українське наукове товариство ім.Т.Шевченка
УГВК	Український генеральний військовий комітет	УПСР	Українська партія соціалістів–революціонерів
УД	Українська Держава	УПСС	Українська партія соціалістів–самостійників
УДХП	Українська демократично–хліборобська партія	УПСФ	Українська партія соціалістів–федералістів
УКП	Українська комуністична партія	УРП	Українська радикальна партія
УНДО	Українське національно–демократичне об'єднання	УСДП	Українська соціал–демократична партія
УНДП	Українська національно–демократична партія	УСДРП	Українська соціал–демократична робітничка партія
УНП	Українська народна партія	УСРР	Українська соціалістична радянська республіка
УНР	Українська Народна республіка	УСС	Українські січові стрільці
УНРада	Українська Національна Рада ЗУНР	УЧХ	Український Червоний хрест
		ШГО	штаб Головного отамана

Summary

Following the anti-Hetmanite uprising, the restored Ukrainian National Republic (UNR), under the leadership of the Directory, personifies the course of the most protracted and crisis-ridden period of the Ukrainian Revolution. The period lasted from November 1918 to November 1920. During that time the Directory and the UNR Government took a significant number of political, legislative and administrative measures in its struggle to assert the Ukrainian State. All this was carried out under the most unfavorable external and internal conditions. Moreover, the UNR was in the midst of continuing military conflicts, with its territory constantly changing hands. In addition, it was a time of a socio-economic crisis caused by the World War I, revolution and the Bolshevik's military intervention, the anarchy and bitter civil strife. The actions of the UNR leaders clearly reflected the desperate course of events.

The historiography contains some simplified and controversial representations in recreating that period of history. One of the reasons has been an insufficient use of the source material. The publication of the given documents substantially changes the situation and presents the researchers with a fundamentally systematized body of documents, showing the actions of the governing organs of UNR.

Selected for publication are 623 documents, foremost the minutes of meetings of the Directory and the Council of National Ministers, as well as state laws, resolutions, proclamations and declarations, depicting the activity of government institutions.

The published documents should enable a broader study of the period in history, giving a clear picture of the UNR policy, with details of methods and conditions under which it was being formed. The majority of the said documents have not yet been fully studied by the historical establishment. During the Soviet regime they were part of secret archives, and have become available only after the Ukrainian Independence.

Зміст

ПЕРЕДМОВА

5

Частина перша
Директорія,
Рада Народних Міністрів УНР:
Журнали засідань 1919 р.
33

ДОДАТКИ

579

ПРИМІТКИ

609

Іменний покажчик
657

Географічний покажчик
670

Перелік документів
675

Список скорочень
684

Summary
686

Наукове видання

**Директорія,
Рада Народних Міністрів
Української Народної Республіки
1918—1920**

**ДОКУМЕНТИ І МАТЕРІАЛИ
У 2 ТОМАХ
ТОМ 1**

Упорядники:

*В. Верстюк (керівник), Г. Басара-Тиліщак, В. Бойко, О. Бойко, А. Грищенко,
О. Кудлай, Н. Маковська, О. Михайлова, Т. Осташко, О. Щусь*

**Редактор Ольга Веремійчик
Коректор Тамара Северина
Верстали Наталія Кошева та Ірина Лесько**

Підписано до друку 13.04.2006 Формат 70x100 1/16.
Папір офсетний №1. Гарнітура КагіппаС. Друк офсетний.
Умовн. друк. арк. 55,47. Обл.-вид. арк. 56,31. Наклад 1000 прим.
Зам. № 6-696

**Видавництво імені Олени Теліги.
Реєстраційне свідоцтво № 21638468, видане 15.02.95
01010 Київ, 10, вул. Івана Мазепи, 6
ЗАТ «ВІПОЛ», ДК № 15
03151, Київ-151. вул. Волинська, 60**

